නාමලිඟානුශාසනය

අමරකෝෂය - අමරසිංහය

නාමලිඟානු ශාසනය.

ආචාර්‍යාමරසිංහයන් විසින් කළහෙයින්

අමරකොෂය = අමරසිංහයයිද

ව්‍යවහාරයි.

—00—

ශ්‍රී බුඩවෂියෙන් දෙදුස්සාරසිය තෙවිස්සෙන්

මතුහවුරුදුයෙහි

ආචාර්‍යදෙවරක්ෂිතයන් විසින්

සකස්කොටින්

ශාසත්‍රාධාර යනත්‍රයෙහි

මුද්‍රිත යි

1880

දැන්වීමයි.

—ෙ◌ෙ◌—

ලක්දිවහි "අමරසිංහ" යයිද ගොඩාදියෙහි "අමරකොෂ" යයිද මෙම ආචාරීන් විසින් "නාමලිඟානුශාසන" යයිද ව්‍යවහාරකරණලදුවූ මේ! ප්‍රකරණය සවගීගකාණ්ඩ භූකාණ්ඩ සාමාන්‍යකාණ්ඩයයි යන කාණ්ඩත්‍රයෙන් උපලක්ෂිතයි.

තවද මෙම ප්‍රකරණය කෝල්බ්‍රැක් නම් ඉඞ්ග්‍රීසි මහතෙකුවිසින් කලිකාතාදියෙහි බ්‍රාහ්මණ පඞ්තීන් සමග ඉඩකොට ක්‍රිස්තු 1807 අවුරුදුවන්හි ලියවනලදි. භට්ටොජිදීක්ෂිතආචාරීන්ගේ පුත්‍ර භානුදීක්ෂිතාචාරීන් විසින් තැනූ ටීකාව චික්‍රමාදිත්‍ය 1926 යේදී බරණැස අවුරුදුවන්හලදි. එසේම මහෙශ්වරනම් ආචාරීන්ගේ ටීකාව ශක 1783 නේදී මහාරාෂ්ට්‍ර ජනපදයෙහි මුම්බානම් නුවර අවුරුදුවන්හලදි. මූලකී පොත්තුනත් ලඞ්කාද්වීපයෙහි පැවති පුරාණසන්නයත් බලා බටුවන්තුඩාවේ පඞ්තුමාවිසින් සැහැල්ලු අඩොලිපියෙන් හා නානාජීවගීගයපටන් පොත අවසානයතෙක් සන්න ආදියෙන් යුක්තකරණලදින් අවුරුදුවන්හා නිම්යේය.

මිල රුපියල් දෙකයි.

නාමලිඟානු ශාසනම්.

—— 00 ——

ඝනශ්‍රියෛ ස භවතුවඃ ශ්‍රියාඝනෝ
මුනිම්මහාන් මිහිරකුලාභිසම්භවඃ.
උපාස්‍ය යං ත්‍රිජගති භක්තිභාගජනෝ
ලභෙචඞ්‍රියනවනිරුචිරාං සම්පත්තිකාම්.

ආචාර්‍යාමරසිංහෙන නාමලිඟසමාහෘතිඃ
කෘතා ශිෂ්‍යාණවාග්ඝනෙ සදුපායොපදර්ශිනි.
උත්තංසායනති විභාංසො වත්තඃතෝ සංඝාතසඃ යාම්
ආදියන්තොච භාරත්ත දෙවත්ත යත්‍ර සුගීඝිතාඃ.
වත්තඛ්‍යං ලිඛ්‍යතෙ ලඝ්‍ව තඝතඃ සිංහලභාෂයා
සම්‍යගාලොච්‍ය ටීකෙ වෙ මාහෙශීං භාතුදෙඝිනීම්.
කොල්ඛ්‍රැත ඉගලිශො වත්තඛ්‍යං පෞරාණීං සෙංහලීං තථා
ජිඥුසූනාම්යං ශාඝත්‍රවිශෙෂානඝතු සිඬයෙ.
ඝඛලනං විද්‍යතෙ'ඝ්‍යාකමත්‍ර මනුෂ්‍යන් ප්‍රමාදනඃ
භ්‍රාන්තත්වා විබුධාබුධවා කෘපයා පරිශුඛ්‍යතාම්.

පුරාතනයන් විසින්

මේ ශාසත්‍රයෙහිලා ත්‍රිභුවනය නියයුත්තේය; එහිදු සර්වශ්‍රෙෂ්ඨයෙ යින් පළමුකොට සවඥියය නියයුත්තේය, ඉක්බිති සාමාන්‍යයෙන් නදෑ ශ්‍රිතදෙවතාවන්ද විශෙෂයෙනුදු ප්‍රාධාන්‍ය පරිද්දෙන් බුඬය බ්‍රහ්මය විෂ්ණුය රුද්‍රය යන මොවුන් නියා ශක්‍රයා නියනලද——හෙද ප්‍රාචීදික් පනිකයි, තත් තත් ක්‍රමයෙන් දික්පතින්ගේ පිළිවෙළවූපරිද්දෙන් කු වෙරපය්‍යන්ත අගඥාතදිවූ දික්පතිහුද දිග්ප්‍රඥාවයෙන් උඩිවදික්වූ ආකාශයද නදධිපතිවූ නඤත්‍රරාජවූ චන්‍රද ඔහුගේ ප්‍රඥාවයෙන් න ඤත්‍රයෝද ග්‍රහයෝද වාහසපතිවූ සූය්‍යද ඔකුගේ ප්‍රභාවයෙන් ආවාවූ ප්‍රත්‍යූෂාදිකාලයෝද ප්‍රඥාවයෙන් ආවාවූ ප්‍රලයද නියනලද——ප්‍රල යට ඉක්බිතිකොට උදය නියයුත්තේයි; එහි ප්‍රධානානන්තර කොට ධම්ම්‍ය ධිරණකලාද නියයුත්තාහ, ශරීරබුඬිවිෂයෙඉන්‍රිය ලඤණවූ කායික ලාද නියනලද——ඒ ඉක්බිති විෂය ප්‍රපචනායෙහිලා ශබ්දප්‍රධාන යෙන් ශ්‍රොත්‍රඥාප්‍රඥාවයෙන් වාග්‍යතාඛවද නියයුත්තෝත්තුයි——මෙසේ ප්‍රභවයෙන් ආවාවූ දෙය ප්‍රථමවඝියයෙන් ත්මවා අවසරප්‍රඥාවවූ දික් ප්‍රඥාවයෙන් ආවාවූ අධරදික්වූ පාතාලයද නදධිපතිවූ නාගරාජද නි යයුත්තේත්තුයි. ප්‍රථමඝාණ්ඩියෙහිම දෙවත්තුවූ භූතාඛ්‍යය පළමුකොට පා තාලය නියන ලද.

ඉක්ඛිනි දෙවනකාණ්ඩයෙහි පෘථිවියද තත් ප්‍රත්‍යාවයෙන් පුරද ප්‍රත්‍යා
වවූයෙන් ග්‍රාමනිගමද ග්‍රාමවිශෙෂවූ ශබරාලයද නියඝ්න්තේය—
හෙද ගිරිවනාශ්‍රිතනුයි, ඊට ඉක්ඛිනි කොට පඤ්චතයෝද වනද වනාශ්‍රි
ත සිංහාදීන්ද නියඝ්නතාහ—ඊට ඉක්ඛිතියෙන්ට අවසරසාමාන්‍යයෙන්
මනුෂ්‍යයෝද විශෙෂයෙනුදු බ්‍රාහ්මණක්ෂත්‍රියවෛශ්‍යශූද්‍රය යන මොහු
නියඝ්නතාහ—තුන්වන කාණ්ඩයෙහි වනාහි පූර්ණාක්‍රාන්ත්‍යාඛ්‍යාශ්‍රිතවූ
වෝම නියඝ්නතාහ; එහෙයින් අමරාදීන් කෙරෙහිලා විශෙෂනිඝ්නාභ
යෙන් සම්බන්ධ සුඝ්නාදිප්‍රභෘතිවූ ශබ්දයෝද තදපරභාගයෙන් සම්බන්ධවූ ක්‍ර
මාදීන්ද අනෙක්‍රාණීබව හෙතුකොටගෙණ වාචකාභාගයෙන්ම සම්බන්ධවූ
නාකාදීන්ද අව්‍යයවිධිද භාවද්‍යෝතකාභාගයෙන් සම්බන්ධවූ ආඛ්‍යාදීන්ද ලිඟ
ප්‍රතිපාදකාභාගයෙන් සම්බන්ධවූ ලිඟසඞ්ග්‍රහ වඝීඝයද නියතලදැ; යනු
ශාස්ත්‍රාසඞ්ක්ෂෙපාර්ථයි.

මේ ප්‍රකරණය උදග්‍රහණ ධාරණාදියෙන් ලැබෙන ඵල ශාස්ත්‍රවන්නා
යෝ බොහෝ දෙන දනිති, එහෙත් නොදන්නා බාල ජනයා සඳහා නි
ඝ්පගුණයක් නියඝ්නතාහ. මෙහිම "ඝඝ්ඤන" යනාදිශ්ලෝකයන්ට
අර්ථනියන සන්නතාරයින් විසින්ද ඒ දක්වනලදි. මේ ප්‍රකරණයනම්
සංස්කෘත ශාස්ත්‍රය පවත්නා සියලුරටවල මුදුන්මල් කඩක්සේ ආශ්‍රයක
රනි විශ්වප්‍රකාශාදි නවත් බොහෝ කොශ ඇතත් මෙය වැඩිහරකොට ගණිති.

" යදි හරිස්මරණෙ සරසං මනො
යදි විලාසකලාසු කුතූහලම්
මධුරකොමලකාන්තපදාවලිං
ශෘණු තදා ජයදෙවසරස්වතීම්"

ඉදින් වෙණු මෙනෙහි කිරීමෙහි, මනස සඵත්‍සාහවත්වේද නෘත්‍යගී
තාදි කලාහි දැක්කැටිබවෙක් වේද එකල ම්හිරිමොලොක් චිත්තප්‍රිය ප
දපාළි ඇති ජයදෙවභාරතිය ශ්‍රවණය කරව—ජයදෙවාචාරීන්ගේ මේ
නියමන පරිද්දෙන්ම ඝම්නිසිවෙක් අතිරෙකයක්සහිත ශ්ලෝක එක්
දහස්හයියක් ඇති මෙම අමරකොශය පඨන පාඨන ග්‍රහණ ධාරණ
චින්තන වශයෙන් භාවිතාකෙරේනම් ඔහුට සංස්කෘතභාෂාවෙහි නිපු
ණබවද ඉතිහාස පුරාණකාව්‍යනාටකාදි ශාස්ත්‍රයෙහි එඩිද ඔවරවණ්
ව්‍යක්තිකොට උච්චාරණ ශක්තියද අවශ්‍යයෙන් ලැබිමැයි.

කෘතො යෙ යත්‍ර විහිතාඃතත්‍ර නූනං භවන්ති තෙ,
කෘඩොඃ කඛාව ඉත්‍යුකෙතරන්‍යාප්‍ය ප්‍රයොගතඃ.
කෘත්තධිත සමාසානාමභිධානං නියාම්‍යතම්,
ලක්ෂණන්ච්තහිඤුනාං තදභිඤුතයුචාම්.

යෙකෘතඃ, යවිහිතතයක්; යත්‍රවිහිතාඃ, කම්මාදියම් අර්ථයෙක්හි නිය
නලදනම්; තත්‍ර, එහි; තෙ, ඒ කිතකයෝ; නූනංඝවන්ති, නිඝඩයෙන්

ම වෙත්, ප්‍රයොගතඃ, මහාඝට්ප්‍රයෝගාදියෙන්; කඃඩොඃ කහාව ඉත්‍යු
සෙනඃ, කිතකප්‍රත්‍යයෝ ධාතූන්කෙරෙන් ණාරඝඤාවයන්හි වෙතැයි
යන මේ කථනයෙන්; අනඃත්‍රාපි, කිව්යයින් පිටතැන්හිද වෙති; අභි
ධානං, ප්‍රාචීන ශබ්දකොෂවගීහඝ; කෘත්තද්ධිතසමාසානාං, කිතක තධි
ත සම්ඵසයන්ගේ; නියාමකං,. නිශ්චයකරයි; තු, වැලි; ලක්ෂණං අන
භිඥානාං; වඃකරණලක්ෂණ නොදන්නවුන්ගේ; තදභිඥන සුවඝම්,
ඒ වඃකරණ දැන්මද ප්‍රකාශකෙරෙයි.

වොපදෙව ආචාරීන් විසින් විරචිත වඃකරණ ශාසත්‍රයෙහි අවසන්
හි දක්වනලද මේ ශෙලාකවයෙන්ද කොෂශාසත්‍රයන්හැදෑරීම වඃකර
ණයටද අවශෙෂපකාර බැව්පෙණෙයි—එහෙයින් මෙහි ආදර කටයුතු.

මේ ආචාය්‍යවරයා වික්‍රමාදිත්‍ය රජ්ජුරුවන් කාලයෙහි එම රජ්ජුරු
වන්ගේ සභායෙහි අවඝවයක්වූ කෙනෙකැයි බොහෝ දෙනාගේ කල්
පනායි.

ධන්වන්තරීක්ෂපණකාමරසිංහශඞ්කු,
වෙතාලභට්ට ඝටකර්පරකාලිදාශාඃ.
ඛ්‍යතොවරාහමිහිරෝ නාපතෙඃ සභායාං,
රත්නානි වෙ වරරුචිර්නව වික්‍රමස්‍ය.

මේ ශෙලාකය සාරකොවගෙණ ඝටකී පරිදි සිතති-හොජප්‍රබන්ධාදි
යෙහි එක්කලෙක නොවිසූ බොහෝ පඞ්වරුන් එක්ව කථාකළාක්මෙන්
සාමඤ්‍යනානාඵදර්ශනය පිණිස ලියනලදු වාක්‍ය දැක ඒ එසේම එක
කාලයෙහි වාසඝකලෝයයි බොහෝදෙනා අදහත්.

ශොඩොදනෙර්මුනෙ රූපඥානවර්ණාත්
ලොකශ්‍රවාඛ්‍යනයනෙ තරණෞ හරිභෝ
ශ්‍රිදෙවරක්ෂිත ඉති ගුරුදත්තනාමා
වඃඛ්‍යමිමාමකෘත ශිෂ්‍යජනස්‍ය තුෂ්ටෙය.

නමස් සච්චඤ්ඤය.

1 යස්‍ස ඤානදයාසිඤ්චො රගාධසන්තානසාගුණෝ
සෙව්‍යතාමක්ඛයොවීරෝ ස ශ්‍රියෙචාමාතායච

හෙ ධීරෝ (යුෂ්මාභිඃ) අක්ෂයඃ සඃ ශ්‍රියෙව අමෘතායව සෙවඃතාම්, යතු මෙහි ක්‍රියාකාරක පදසම්බන්ධයිඃ පණ්ඩිතවරිණී තොපවිසින් ක්ෂයභාව යකට නොයනනාවූ හේතුවේ ත්‍රිවගීසම්පත් පිණිසත් නිවන් පිණිසත් සෙවීනා ලැබේවා යනු අර්ථයි.

අගාධස්‍ය, පාතාලතල රහිතහෝ ඉතාගැඹුරු; ඤානදයාසිඤ්චොඃ, නෑණ කුළුණුසයුරුබඳු; යස්‍ය, යම් උතුමෙකුගේ; ගුණඃ, ප්‍රඥ කෘපාදිගුණ යෝ; අනඝඃ, පවිරහිතහෝ නිර්දෝෂද; අක්ෂයඃ සඃ, නිර්විකාරවූ හේතෙ ම; ශ්‍රියෙව, ත්‍රිවගීසම්පත් පිණිසද; අමෘතායව, නිවන් පිණිසදඃ්වඃ, පණ්ඩිතවරිණී තොපවිසින්; සෙව්‍යතාම්, සේවනා ලැබේවා

මේ ශ්ලෝකය බුදුන්ගේ නෛගීහිකගුණානුස්මරණයෙන් බුද්ධසේවාව කරණුලැබේවයි යන අභිප්‍රායෙන් කියන ලදුයි මේ නාම්ලිඞ්ගානුශාසනයෙහි අර්ථකියන වැඩිතර ආචාර්ය්න්ගේ සම්මතයි—බ්‍රහ්මවිෂ්ණුමහෙශාදි සෙවා කියනලදුයි සමහර ආචාර්ය්න්ගේ මතයි—හවෙවාපිදීක්ෂිතා චායස්‍යිතමජ භාතුදීක්ෂිතාචාර්ය්න් විසින් ගුරුසෙවා දක්වන ධර්ම්ත් බුධසේවා නොවෙයි අමරාචාර්ය්න් සොගතව්මේහි හෙතුනැතැයි දැඩි යේ කියති-මෙම ආචාර්ය්න්ගේ දෘෂ්ටිවිරෝධහෙයින් කියන පමණක් චිනා භාරතීතොමෝ ගුරුසෙවා අර්ථය සසුට නොකරන්නීය-මහෙශ්වරනම් ආචාර්ය්න් විසින් විරචිතවූ අමරකොෂ විවෙකනව්‍ය ව්‍යඛ්‍යානයෙහි මේ වුඩාදි කිසිවෙක් නොදක්වා ශ්ලෝකාර්ථ පමණක් කියති.

පුරාතන සන්නය.

ශාස්ත්‍රාරම්භයෙහි සච්ඡයන්ට පූජාවිධානකළ කල්හි පරහිතානුශාසනයෙන් විඝ්නොපශමය කරන්නාවූ පුණ්‍යසම්පත්තිය රැස්කරනොඃ "යස්‍යඤානදයාසිඤ්චොඃ" යනාදී මේ සොලෝවක් දක්වූහු—ඤාන, සම්භාවයතුවිෂයවූ පරිඤානයෙන්හඃ, දයා, දුඃඛයෙන් සමුද්ධරණවාඤ්ඡා ලක්ෂණවූ කරුණායෙන්; සිඤ්චොඃ, සාගරයක්වැනිවූ නොහොත් උත්තාලක්ෂණවූ ඤානදයාදෙදෙනාට විපුලාධාරහෙයින් සාගරයක්වැනිවූඃ අගාධස්‍ය, අනුන් විසින් පාතාලතල නොදක්නාලද ඤානදයාදෙදෙනාගේ කෙළවර ඇතිහෙයින් පිරිසිඳගත නොහැකිභාවූ ගාම්භීර්‍යය ඇතිඃ යස්‍ය, යම්භද්‍රවඤයක්හුගේ; ගුණඃ, මෛත්‍රීඤ මෝපශමාදි ගුණයෝඃ අනඝඃ, රාගාදිදෝෂරහිතයෝ ද; හෙ ධීරඃ, පණ්ඩිතවරිණීඃ අක්ෂයඃ, පරම කරුණාදී ගුණශාලිබවයෙන් පරහිත සුඛසම්පාදනයෙහිලා ක්ෂයක්නා නාවූ හෙවත් විරාමයක් නැතනාවූ නොහොත් සංසාරයෙන් සුඤරයා නයට යියබව හෙතුකොටගෙණ අජරාමරහෙයින් ක්ෂයක් නැතනාවූ,

සඃ, ඒ සර්වඥතෙම; ශ්‍රියෙව, ත්‍රිවගීසම්පත්තිය පිණිසද; අමෘතායව, නිවන් පිණිසද; සෙව්‍යතාම්, තොපවිසින් සෙවිනා ලැබේවා.

මේ සොලෝව සර්ඥයන්ගේ සාගරත්වයෙන් රූපණයවෙයින් සර්ඥයන්ටහා සාගරයට ශෙලෂයි; මෙහි සමුද්‍රයාගේ අගාධත්වනම් පාතාලතලය නොදැකගැනි බවය; අනඝවූ ගුණයෝනම් රත්නාකරත්වාදිහුයඃ අක්ෂයත්වනම් පරිපූර්ණබවය; ශ්‍රීනම් ශ්‍රිදෙවතාය අමෘතනම් අමාඵයි ද තයුතු "යස්‍යඥුන දයාසිකොඃ" යනාදියෙන් ඉෂ්ටදෙවතාශීර්වාදදක්වූහු "ශ්‍රියෙව අමෘතායව" යන්නෙන් සකලඥුනප්‍රවෘත්තිය ඵලප්‍රමාණයෙයින් ප්‍රවෘත්තිඵල දක්වූහු.

මේ සොලෝවෙහි ශෙලෂයෙන් තමන්කරණ ශාස්ත්‍රයාගේද සත්‍රූපනිහ හේමෙසේ දතයුතු—ඥුනදයා, කවිත්වකත්‍රත්වාදියෙහිහෝ අඛාදශ විද්‍යාස්ථානයෙහි ඥුනදුනසම්පත්තිය හෙතුකොට ගෙණ; සිකොඃ, සාගරයක්වැනිවූ; අගාධස්‍ය, අනන්තරොක්තවූ ගුණයොගය හෙතුකොට ගෙණ පතුල්නොදැකකහැකකාවූ; යස්‍ය, යම්ශාස්ත්‍රයක්හුගේ, ගුණඃ, ලඝුත්ව විෂදත්වාදිගුණයෝ; අනඝඃ, ඉහහෙතුහුද; හෙයිරාඃ; පණ්ඩිතචරිණී; අක්ෂයඃ, සම්පූර්ණවූ; සඃ, ඒ ඥුනදයාසිනාවුවතෙමේ හෙත් මේ නාමලිඟානුශාසනයතෙම; ශ්‍රියෙව, ත්‍රිවගීසම්පත්තිය පිණිසද නොහොත් වාඞ්මය ශිල්පදූනිම ලක්ෂණතොට ඇති සවාඞ්සම්පත්තිය තත්හෙතුකත්‍රිවගීහෙතුවූ පරාඞ්සම්පත්තිය යන මේ සවාඞ්සම්පත් පරාඞ්සම්පත් දෙක පිණිස ද; අමෘතායව, ඒ සවාඞ්සම්පත්තියෙනුදු පුණ්‍යඥුනසම්භාරයෙන් අයත්නයෙන් සිඩවන්නාවූ මොක්ෂය පිණිසද; සෙව්‍යතාම්, ශ්‍රුතිචින්තාවඛඛනාදිලක්ෂණවූ සේවාව කරණු ලැබේවා.

මේ ශාස්ත්‍රප්‍රස්තුයෙහි ඥානඃ යන වාක්‍යයෙහි ඛුදක්ෂ් දුනෙ යනධාතුහු කෙරෙන් (සම්පදාදිභ්‍යඃ) ක්‍විප්ච සි ක්‍විප්කල කල්හි දූ නියා තිබෙයි ඥානස්‍යඃ තස්‍ය ඊ ලක්ෂ්මී ඥානදෙයි වාක්‍යගෙණ ෂෂ්ඨීසමාසකොට ඥානදෙ ශබ්දය සිඩකල්හි ඔහුකෙරෙන් තෘතීයා කළකල ඥානදයා යි නියා රූපයවෙයි දතයුතුයි.

2 සමාහෘත්‍යනාදතන්‍යාණී සඞ්ක්ෂිපෙතස ප්‍රතිසංස්කෘතෙතස
සම්පූර්ණම්වුව්‍යතෙ වඉගීනීමලිඟානුශාසනම්

අනාදතන්‍යාණී, ත්‍රිකාඛොත්පලිනාත්‍වවූ සෙසු අභිධානශාස්ත්‍රයන්ද වරරුචිවාඩ්මගොම් වාමනාදි ආචාර්‍යවරයන්විසින් ප්‍රණීතවූ ලිඟශාස්ත්‍රයන්ද; සමාහෘත්‍ය, රැස්කොට; සඞ්ක්ෂිපෙතස, පදපූරණාදි නිරර්ථක පදපරිත්‍යාගයත කොට මහපදයකින් බොහෝ අර්ථයන්ගේ අභිධානයෙයින් සඞ්ක්ෂිප්තගුණවූ; ප්‍රතිසංස්කෘතෙතස, විශෙෂාභිධානයෙන් හා දුරුක්තිපරිහාරයෙන් ප්‍රතිසංස්කාර කරණලද්දුවූ; වඉගීඃ, වඞ්ගීය

යෙන් උපලක්ෂිතවූ; සම්පූර්ණං, යම් අර්‍ථයක්හුගේ යම්පමණ නාමකොනෙක් ඇද්ද යම්නාමකොනෙකුන්ගේ යම්පමණ ලිඟකොනෙක් ඇද්ද සියලු ඒ නාමයන්ද ඒ ලිඟයන්ද අන්‍යශාස්ත්‍රයෙන් හෑද නිඃශෙෂකොට කියනහෙයින් සම්පූර්ණවූ; නාමලිඟානුශාසනම්, නාමයන්හේතා ලිඟයන්ගේ අනුශාසනය කරණහෙයින් නාමලිඟානුශාසනනම්වූ වේශාස්ත්‍රය; උච්‍යතෙ, කියනු ලැබේ.

යම්ශාස්ත්‍රයක්හුගේ සෙවාව සර්‍වාර්‍ථ සාධනය කෙරේද ශේකවරේද යන්නාහට "නාමලිඟානුශාසනම්" යනු නීත්‍ය; පූර්‍වාචාර්‍යවරයන්ගේ නාමලිඟානුශාසනශාස්ත්‍ර ඇත මේ කුමටද යනු ආශඞ්කාකොට; "සමාඟාතඤ්‍යතනන්ත්‍රාණි" යනු මේ කීහයි දතයුතු; මෙහි සඞ්ක්ෂිප්තාදි විශෙෂණයෙන් උත්පලිනතදි ශාස්ත්‍ර අසඞ්ක්ෂිප්තාය, නාමමාලාදි ලිඟහීනය, ලිඟකාරිකාදි නාමහීනය, අමරමාලාදි අසම්පූර්‍ණය, වොපාලිතාදිශාස්ත්‍ර වර්‍ජිතනයයි නිවානම් වෙත්; මෙහි අන්‍යතනන්ත්‍රාණි යන්නෙහි අනතනි තනන්ත්‍රාණි යනු මේ කීහයි දතයුතු; අන්‍යෙෂාං වා තනන්ත්‍රාණි යි වාක්‍යය ගතයුත්තේය; නාමලිඟානුශාසනම් යන්නෙහි, "අභ්‍යස්‍යතෙ අවතීයතෙ යස්මාත් තන්නාම" යන වාක්‍යයෙහි; මනා අභ්‍යසෙ යන ධාතුහූ කෙරෙන් (වෙඤමාදයඃ) මනින්කොට නිපාතනයෙන් ධාතුහුගේ මකාරයහට ලොප්කළකල්හි නාමන් නියාවෙයි, නොහොත් නාමන් ප්‍රඥවකෙ යන ධාතුශබ්දයෙහිද වැටෙනහෙයින් "නාම්‍යතෙ'භිධ්‍යතෙ අනෙන" යි වාක්‍යගෙණ පෙරසේ මනින් කොට ධාතුහුගේ මකාරයහට ග්‍රාහකොට අකාරයහට දිර්‍ඝකළකල්හි නාමන් නියාවෙයි "ඵලලිඞ්‍යතෙ ඛ්‍යබ් ඩාබාදිභිර්‍ව්‍යජ්‍යතෙ යෙනවා ශාස්ත්‍රාදයො ව්‍යජ්‍යතෙ තතතු ලිඟම්" යන වාක්‍යයෙහි ලිඟිගත්‍යර්‍ථඃ යන ධාතුහුකෙරෙන් ෂඤ්කළ කල්හි ලිඟනම් වෙයි "අනුශාස්‍යතෙ උත්පාද්‍යතෙ නාමලිඟෙඃ ශිෂ්‍යතෙනෙන" යන වාක්‍යයෙහි අනුපූර්‍වවූ ශාසු අනුශිෂ්ටෙෘ යන ධාතුහුකෙරෙන් ණ්‍යුව් අන් කළ කල්හි අනුශාසනම් නියාවෙයි; නාමව ලිඟඤ්ච නාමලිඟෙෘ, නාමලිඟයොඃ අනුශාසනම් යි වාක්‍යයගෙණ සමාසකළ කල්හි නාමලිඟානුශාසනම් යනු වෙයි දතයුතු.

3 ප්‍රායශොරූපහෙදෙන සාඟචය්‍යාච්ච කුත්‍රචිත්
සන්ත්‍රිප්තානප්තංසතං ඥෙයං තච්ඡෙෂවිධෙඃ ක්වචිත්

නාමයන්ගේ ලිඟාභිධානයක් කළකල්හි සම්පූර්‍ණවූ හානි පරිහාරපිණිස නාමයක් පාසා ලිඟාභිධානාර්‍ථව කළ මැනවි එසේකල්හි නාමපදයෝ යම්පමණක් වුනම් එපමණුමවූ ලිඟපදයන්ගේ අභිධානයක් කළමනාවූයි ශාස්ත්‍රගොරවය වන්නා වේද යනු ආශඞ්කාකොට "ප්‍රායශොරූපහෙදෙන" යනාදීන් තමන්කරණ්‍යවූ ශාස්ත්‍රයෙහි ව්‍යවස්ථා දක්වූහු.

ප්‍රායශඃ. බොහෝසේ රූපභෙදෙනා, නාමයන් හා නාමවිශෙෂණයන් ගේ පරාමර්ෂවූ සර්වනාම ශබ්දයන්ගේ ඩාබ්ඩ්බාදි ස්ත්‍රීප්‍රත්‍යය අමභාවය යන මේ ආදිකාර්‍යයෙන් කරණලදුවූ රූපභෙදයෙන්ද; කුත්‍රවිත්, නිසි උදාහරණයක්හිලා; සාභවය්‍යාත්. නියත ලිඟශබ්දයන් හා එසෙයාට හැදෑරීමෙන්ද; කවිත්, රූපභෙදයක් නැත්තාවූ නොහොත් නිර්‍ණය නිමිත්තවූ සාභවය්‍යය‍ත් නැත්තාවූහෝ නොහොත් සාභවය්‍යලිඟාප වාදයහෝ ඉෂ්ටවූ නොහොත් අනෙකලිඟාඛ්‍යානයහෝ අසිමතවූ සම භරනැනෙක්හි; තව්ශෙෂවිධෙඃ, ස්ත්‍රීපුංනපුංසකලිඟයන්ගේ විශෙෂොපාදනයෙන්ද; ස්ත්‍රීපුංනපුංසකම්, ස්ත්‍රීලිඟපුල්ලිඟනපුංසකලිඟ; ඉතියව්, දනයුත්තේයි.

ඒ නාමයන්ගේ රූපභෙදයෙන් ස්ත්‍රීඛාදි නිර්දෙශයට උදාහරණ 'කොමොදකී ගඳ ඛඩෙහානඳුකඃ" "සලිලං කමලං ජලං" යනාද්‍ය; මෙහි කොමොදකී යන්නෙහිලා ඕප්‍රත්‍යයෙන් කරණලද රූපභෙද යෙන් ස්ත්‍රීඛය දනයුත්තේය; නඳුකඃ යන තන්හි රුඛ විසර්ජනිය කෘතවූ රූපභෙදයෙන් පුංසඛය දනයුත්තේයි; සලිලං කමලං ජලං, යනාදියෙහි අමභාවයෙන් කරණලදුවූ රූපභෙදයෙන් නපුංසකඛය දනයුත්තේයි; නාමවිශෙෂණයාගේ රූපභෙදයෙන් ස්ත්‍රීඛාදිනිර්දෙශයට උදාහරණ "ගඩෙ කපොලෙ තත්පරා හත්‍ථඃ" යනාදිය, මෙහි තත්පරා යන නාම විශෙෂණයාගේ ඛාප්‍රත්‍යයෙන් කරණලද රූපභෙදයෙන් වි ශෙෂ්‍යව සිටියාවූ හත්‍ථ ශබ්දයාගේ ස්ත්‍රීඛය දනයුත්තේය; නාමපරාමර්ෂිවූ සර්වනාමයන්ගේ රූපභෙදයෙන් ස්ත්‍රීඛාදිනිර්දෙශයට උදාහරණ "කුත්‍රඃ කෘතෙතඃ සොභපාත්‍රං සෙවාලපා කුත්‍රපඃ පුමාන්' යනාදිය මෙහි නා මපරාමර්ෂසර්වනාමවූ තත්ශබ්දයාගේ ඛාප්‍රත්‍යයකෘතවූ රූපභෙදයෙන් කුත්‍ර ශබ්දසන්නිලිඟයයි දනයුත්තේයි; සාභවාය්‍යාෙයන්‍නුදු ස්ත්‍රීඛාදි නිදර්ශ නයට උදාහරණ "අඤ්චයුගඤ්චිනි" "භාත්‍රඃ කරොමරීච්‍යඃ" "විශදවිෂ්ණුප දම්" යනාදිය අඤ්චයුඃ ශබ්දයතෙමේ තුන්ලිඟයෙහි අභින්නරූපභෙයි න් ලිඟානන්තරයෙහිදු සම්භාවනාකරණුලැබෙනුයි ඕප්‍රත්‍යයෙන් කළාවූ රූපභෙදයෙන් නිඤ්චිතවූ ලිඟ ඇති අඤ්චි ශබ්දයාහා සාභවාය්‍ය යෙන් ස්ත්‍රීලිඟයෙහිම නිඤ්චය කරණුලැබෙයි; එසේවූ තුන්ලිඟයෙහි අභින්නරූපවූ භාත්‍රශබ්ද රූපභෙදයෙන් නිඤ්චිතලිඟවූ කරශබ්දයාහා සාභවය්‍යාෙයන් පුල්ලිඟයයි දනයුත්තේය; එසේම ලිඟත්‍රයෙහි අභින්න රූපවූ විශත් ශබ්දයා රූපභෙදයෙන් නිඤ්චිතලිඟවූ විෂ්ණුපදශබ්දයාහා සාභවය්‍යෙයන් නපුංසකලිඟයයි දනයුත්තේය; ස්ත්‍රීපුංනපුංසකයන් ගේ විශෙෂොපාදනයෙන් ස්ත්‍රීඛාදි නිර්දෙශයට උදාහරණ "වල්ලරිම් ජරිඃ සත්‍රියො" "ඛනිඃ සත්‍රියාමාකරඃ සත්‍ත්" "විටඛ්කා පුංනපුංසකම්" යනාදිය එහි වල්ලරිඃ මජරිඃ යන තන්හි රූපභෙදයෙන්ද නිර්‍ණය නිමිත්තාවූ සාභවය්‍යයක් නැත්තෙයින් සත්‍රියො යි විශෙෂොපාදනයෙන්

ස්ත්‍රීලිඟය දැනගැනීමේය; ඛනිඃ ස්ත්‍රියාමාකරඃ සත්‍ත් යන තන්හි ආඃ ර ශබ්දයාඟ සාඟවයව්‍යයෙන් ප්‍රාප්තවූ පුංලිඟාපවාදය අභිමතයෙයින් ස්ත්‍රියාම් යන විශෙෂොපාදානයෙන් ඛනි ශබ්දස්ත්‍රීලිඟයයි දැනගැනුයඃ විටඤකම් පුංනපුංසකම් යන තන්හි අනෙකලිඟාඛ්‍යන ඉෂ්ටයෙයින් පුංනපුංසකම් යි විශෙෂොපාදානය කළයෙයින් විටඞක ශබ්දපුංනපුංස කලිඟයයි දැනගනු.

4 හෙදඛ්‍යනාය න වනෙඃ නෙකශෙෂො න සඞ්කරඃ
කෘතොඅත්‍ර භින්නලිඟානාමනුක්තානාං ක්‍රමාදුතෙ

අනුක්තානාම්, ප්‍රදෙශාන්තරයෙහි නොදක්වනලද්දවූ; භින්නලිඟා නාම්, ඔවුනොවුන්ඟා භින්නවූ ලිඟුඇති නාමයන්ගේ; හෙදඛ්‍යනාය, වඤුයෙන්ද එකශෙෂයෙන්ද ලිඟභෙද කථනයකරණු පිණිස; වඤුඃ, ච්‍වාඞ්සමාසය ද; එකශෙෂඃ, එකශෙෂය ද; නඤඃ, නොකරණුලද භි න්නලිඟයන්ගේ වනෙඃකශෙෂදෙදෙනා නොකරණුලදඟ යනුඟාවයි.

එහි උදාහරණ "ගෘඟගෙඟොදවසිතං" "ජන්තුර්ජනනජන්මානි" "නා සත්‍යඤ්චනෘතාද්‍ගා වාඤ්චනෙයොචතා වූඟෙ" "සාරොමජ්ජා සමෙ" "ජීමූතෙ මෙඝපර්‍යතෙ" යනාදිය මෙහිලා ගෘඟගෙඟොදවසිතං ය නෙඟහි ගෘඟඤ ගෙඟඤ උදවසිතඤ=ගෘඟගෙඟොදවසිතම් යි නපුංස කලිඟවූම ශබ්දයන්ගේ සමාඟාරයෙහි ච්‍වාඞ්කරණුලද; ජන්තුර්ජනනජ න්මානි යනෙනඟි ජන්තුඤ ජනනඤ ජන්මඤ=ජන්තුර්ජනනජන්මානි නපුං සකලිඟවූම ශබ්දයන්ගේ ඉතරීතරයොගච්‍වාඞ් කරණුලද; නාඝත්‍යඤ්ච නාඝත්‍යඤ්ච තා උභෙ=නාඝත්‍යෙ යන තන්හි පුලලිඟවූම ශබ්දයන් දෙදෙනාගේ එකශෙෂයකරණුලද; සාරොමජ්ජා සමෙ යන තන්හි, ස මඤ්ච සමඤ්ච සමෙ යි පුලලිඟවූම ශබ්දයන්දෙදෙනාගේ එකශෙෂය ක රණුලද; එසේම ජීමූතෙ මෙඝපර්‍යතෙ යනෙනඟිද; ජීමූතඤ්ච ජීමූත ඤ්ච ජීමූතෙ යි පුලලිඟවූම ශබ්දයන්දෙදෙනාගේ එකශෙෂය කරණුල ද යනුඅර්‍ථ ඉ[illegible]ච්‍වාඞ්සමාසයෙහිලා සමාඟාරච්‍වාඞ්යෙහි රූපභෙද යෙන් යම් ලිඟයෙක් ඟැහේද එහි "සමාඟාරෙ නපුංසකම්" යන සූත්‍ර යෙන් සමුදායඟටම ලිඟවිධානය කළයෙයින්ද ඉතරීතර යොගච්‍වාඞ් යෙඟිද රූපභෙදයෙන් යම් ලිඟයෙක් ඟැහේද ඒ ලිඟය "[පුර්‍වවද්] අඤ්චවඩබෙ" යන සූත්‍රයෙන් පරලිඟාපවාදවූ පුංසඤ්චවිධානයෙන් පර වත් ලිඟඤ්චඤුපනය සමුදායඟටම කළයෙයින් ච්විධවූ මේ ච්‍වාඞ්සමාස යෙහි අවයවව සිටි ශබ්දයන්ට රූපභෙදයෙන් අභිමතලිඟනිර්ණය නොවෙයි.

එකශෙෂයෙඟිද දෙව්ච දෙවඤ්ච=දෙවෙ, කුඤාකුට්ච කුඤාකුටඤ්ච= කුඤාකුටෙ, ගෞඤ්ච ගෞඤ්ච ගෞඤ්ච=ගාවඃ ඉමාඃ; ශුකලා ශාට්ි ශුකලඃ කඹලඃ ශුකලං වඤ්‍ර, තදිදං ශුකලං, තානි ඉමානි ශුකලානි යනාදියෙ

67 1 නිශී (නී)ශෙවධි (ඒදෑ: පදමඝඩ්ඛාදයෝ නිඛේඃ)
2 වඝී ය ළුම ගාහ.
1 2 දෙත දිවෝ (වෙ සන්‍ධියාව) හ්‍රුවෙත්තම පුෂ්කර මඞ්ගරං
නහෝ 'නතරීක්ෂං ගගණ මනන්තං සුරවත්ම ඛං
2 ව්‍යද්ද වීෂණුපදං (වාතු පුංසත) ඝාශ විහාගයී (ඉ කිරෙපාවව ගාහ).
3 දිශස්ච(තු) ඝතුහඃ කාෂ්ඨා ආශාශ්ච) හරිතශ්ච (ච තාඃ)
3 4 ප්‍රාච්‍යවාචි ප්‍රතීච්‍යස් (තාඃ පූර්වදක්ෂිණපශ්චිමාඃ)
(උත්තරාදිග්) උදීචි (සත්‍ද) 5 දිශ්‍යං (තු ත්‍රිෂු දිගභවෙ)
4 6 ඉන්‍දෝ වහ්නිඃ පිතෘපති නෛර්ඍතෝ වරුණෝ මරුත්
කුවෙර ඊශඃ (පතයඃ පූර්වාදිනාං දිශාං ක්‍රමාත්)
5 7 ඓරාවතඃ පුණ්ඩරීකෝ වාමනඃ කුමුදෝ 'ජනඃ
පුෂ්පදන්තඃ සාර්වභෞමඃ සුප්‍රතීකශ්ච දිග්ගජාඃ)
6 8 (තරිණෙත) 'භ්‍රමු කපිලා පිඟලානුපමා (ක්‍රමාත්)
තාම්‍රතණ්ඩී ශුභ්‍රදන්තී (චා) ඝනා (චා) ජනාවතී
7 9 (කලිබාවසනාව)පදිශං (දිශොඊධෙඃ) විදික් (සන්‍ධියාං
අභ්‍යන්තරං (ඔ) නතරාලං 10 චක්‍රවාලං (තු) මඞ්ගලං
8 11 අභ්‍රං මෙඝෝ වාරිවාහඃ සන්තානීතඤ්ච වීලාඝනඃ
ධාරාධරෝ ජලධරස් තඩිත්වාන් වාරිදෝ 'ම්බුහාත්
9 ඝන ජීමූත මුදිර ජලමුග් ධූමයොනයඃ
12 කාදම්බිනී මෙඝමාලා 13 (ත්‍රිෂු ඉමෙඝඝවෙ) 'භ්‍රියං
10 14 සන්නිතං ගජිතං මෙඝනිඝ්ඝොෂෙ රසිතා (ද්වි)
15 ශම්පා ශතහ්‍රදා භ්‍රාදි නෛරාවන්‍යඃ ක්ෂණප්‍රභා
11 තඩිත් සෞදාමනි විද්‍යුත් චචලා චපලා (ප්‍රච)
16 සෞදාමිත්‍රී (විද්‍රනිඝෙපඝෝ) 17 මෙඝජෙත්තනි රිරම්මදඃ
12 18 ඉන්‍දායුධං ශක්‍රධනුස් 19 (තදෙව සෘඥ්) රොහිතං
20 වෑජයන්තී 21 (තච්ඡතෙ) 'වග්‍රාහාවග්‍රහෝ (සමෝ)
13 22 ධාරාසම්පාත ආසාරඃ 23 ශීකරෝ ('ම්බුකණඃ සම්භතාඃ)
24 වෂ්ඕපලස් (තු) තරතා 25 (මෙඝවර්ජනෙන 'හනි) දුර්දිනං
14 26 අනද්ධා වාවධා (පුංසිච) නානී රපවාරණං
අපිධාන නිරොධාන පිධානාවර්ජාදනානි (ච)
15 27 භීමාංශුශ් චන්‍දමාශ් චන්‍ද ඉන්‍දුඃ කුමුදබාන්ධවඃ
විඛ්ඩඃ සුධාංශුඃ ශුභ්‍රාංශු රොෂධීශො නිශාපතිඃ
16 අබෙජා ජෙවාතෘකඃ සෝමෝ ගෙලෝ මෘගාඞ්කඃ කලානිධිඃ

---

1 නිදත්. 2 අහස. 3 දිසා. 4 පූර්වාදි දිසා. 5 දිසා යෙහිවූ. 6 අවදින් පහිහු.
7 දිගැත් හු. 8 දිගැනිනිහු. 9 විදිසා. 10 සක්වළ. 11 වලා. 12 වලාපෙළ.
13 වලායෙහිවූදෙය. 14 හෙන. 15 විදුලිය. 16 ගිගුරුම. 17 විදිලිඑලිය.
18 දෙව් දුන්න. 19 එමඇදනැතිවූයේ. 20 වැස්ස. 21 වැසිහඬ. 22 තද වැස්ස.
23 පොද. 24 පාණවැසි. 25 වැල ලිදින. 26 පියන. 27 සඳ.

විජරාජඃ ශශධරෝ නක්ෂත්‍රෙශඃ ක්ෂුපාකරඃ

17 1 කලා (තු ඝොඩශොභාගොා) 2 විඛෝ (ඃස්ත්‍රී)මඩලං (ක්ලීබ)
3 භාත්‍තාං ශකල ඛණ්ඩෝ(වා පුංසඃ) ඩෝඃ ඩං(සමෙංශකෙ)

18 4 චන්ද්‍රිකා කෞමුදී ජෙත්‍තසනා 5 ප්‍රසාදස් (තු) ප්‍රසන්නතා
6 කලඞ්කාඞ්කෞ ලාඤ්ජනං(ච)චිහ්නං ලක්ෂ්ම(ච)ලක්ෂණං

19 7 සුෂමා (පරමා ශොභා) 8 ශොභා කාන්‍තා දීප්‍තිශ් ජවිඃ
9 අවශ්‍යායස් (තු) නීහාරස් තුෂාරස් තුහිනං හිමං

20 ප්‍රාලෙයං මහිකා 10 (වා ථ)හිමානී හිමසංහතිඃ
11 ශීතං (ගුණෙ නවදඵිඃ) 12 සුෂීමඃ ශිසිරො ජඩඃ

21 තුෂාරඃ ශීතලඃ ශීතො හිමඃ (සජානාත්‍යලිඞ්ගකාඃ)
13 ධ්‍රුව ඔත්තානපාදඃ (සතද්) 14 අගස්‍තාත්‍යඃ කුම්භසම්භවඃ

22 මෛත්‍රාචරුණීර (ෂේ‍යව) 15 ලොපාමුද්‍රා (සධර්ම්මිණී
16 නක්ෂත්‍රං මෘක්ෂං භං තාරා තාරකා(පුම්) ඛ(වා සත්‍රියාං)

23 17 දාක්ෂායිණෙත(ඃශ්විනීත්‍වෂ්ට්‍රිතාරා) 18 අශ්වියුගශ්විනි
19 රාධා විශාඛා 20 පුෂ්‍ය (තු) සිධ්‍ය නිෂ්‍යා 21 ශ්‍රවිෂ්ඨියා

24 (සමා) ධනිෂ්ඨා 22 (සත්‍රෑ) ප්‍රොෂ්ඨපදඃ භාද්‍රපදඃ (සත්‍රියඃ)
23 මෘගශීර්ෂෙ මෘගශිරස්(නඤ්නෙනවා) ග්‍රහාගණ්

25 24 ඉලවලාස් (නවජීරො දෙශෙ තාරකා නිවසන්‍ති යාඃ)
25 වෘහස්පතිඃ සුරාචාර්‍යො ගිෂ්පති ඪිෂණෙ ගුරුඃ

26 ජීව ආඟිරසො වාචස්පතිශ් චිත්‍රශිඛණ්ඩිජඃ
26 ශුක්‍රො දෛත්‍යගුරුඃ කාව්‍ය උශනා භාගීවඃ කවිඃ

27 27 අහාරකඃ කුජෙ හෙමො ලොහිතාහො මඟ්ගුතඃ
28 රෞහිණෙයො බුධඃ සෞම්‍යඃ 29 (සමො)ශෞරි ශනෙශ්චරො

28 30 තමස් (තු) රාහුඃ සඞ්ගීතුඃ සෛංහිකෙයො විධුන්තුදඃ
31 (සපත්‍නීයො මරීච්‍යත්‍රිමුඛාශ්) චිත්‍රශිඛණ්ඩිනඃ

29 32 (රාශීනාමුදයො ලගනං 33 (තෙතු මෙෂවෘෂාදයඃ)
34 ශූර ශූයඃඛ්මාදිත්‍ය භාදශාත්මා දිවාකරඃ

30 හාස්‍යාරාහස්කාර බ්‍රධ්න ප්‍රභාකර විභාකරඃ
භාසවද් විවස්වාන් සජානාශ්ව හරිදශ්වොෂ්ණරශ්මයඃ

31 විකර්ත්තනාකී මාහිඛ මිහිරාරුණ පූෂණඃ
දෘමණිස් තරණිර් මිත්‍රශ් චිත්‍රභානු ර්‍රෙවතඃ

---

1 සොළසින්අඩ. 2 මඩල. 3 නොසම අඩ. 4 සම අඩ. 5 සඳරුස්. 6 පැහැදි බව. 7 ලපය. 8 උතුම් සෝභා. 9 හොඛනාබව. 10 පිනි. 11 හිමරුස. 12 සීතල. 13 සීතලවූ. 14 අගතිසි තරුව. 15 අගතිසි. 16 ඔහුභායර්‍යා. 17 තරු. 18 නැකත්හාතරු. 19 අස්විදේ. 20 විසා. 21 පුසේ. 22 දෙනවේ. 23 පුවපුටුප හාඋතුපුටුප. 24 මුවසිරිස. 25 ර්මත තරු. 26 ගුරු. 27 සිකුරා. 28 අඟහරුවා. 29 බුදහු 30 ශනි. 31 රාහු. 32 සත්‍යෘෂිහු. 33 රුස්ඳදය. 34 මේසාදීහු. 35 හිරු.

නමශ්‍ ශාක්‍යසිංහාය

1 යස්‍ය ඥානදයාසිහ්‍රා රගාධස්‍යනනස්‍ා ගුණාඃ
සෙව්‍යතාමක්‍ෂයෝ ධීරාඃ ස ශ්‍රියෙචාමෘතාය ච

2 සමාහෘත්‍යනන්‍යතනත්‍රාණි සංක්‍ෂිප්‍තෝඃ ප්‍රතිසංස්‍කෘතෝඃ
සම්‍පූර්ණමුච්‍යතෙ වගෙර්නාමලිඟානුශාසනං

*4 ප්‍රායශො රූපහෙදෙන සාහචය්‍යාච්ච කුත්‍රචිත්
සඤ්‍ජුනනාපුංසකං ඥෙයං තච්ඡෙෂවිධෙඃ ක්‍වචිත්

4 හෙදඛ්‍යනාය න වනෙවා නෙකශෙෂො න සඞ්‍කරඃ
කෘතො ‘ත්‍ර භිනනාලිඞ්‍ගානා මනුස්‍යානාං ක්‍රමාදෘතෙ

5 ත්‍රිලිඞ්‍ගස්‍යං ත්‍රිෂ්‍විති පදං මිථුනෙච වයොරිති
නිෂිඛලිඞ්‍ගං ශෙෂාණාං භවනාථාදි න පූර්‍වභාක්

1 ¹ සුවර් (අවසං)සුවිගී නාක තුදිව තුදනාලයාඃ
සුරලොකො දෙක දිවෝ(වෙ සුදියොක්ලිබෙ)තුවිඤවපං
2 ² අමරා නිර්ජරා දෙවාස් තුදඤා විබුධාඃ සුරාඃ
සුපව්ණඃ සුමනසස් තුදිවෙඤා ද්වෝකසඃ
3 ආදිතෙයා දිවිඤදෙ ලෙඛා අදිතිනඳනාඃ
ආදිතඤ සැඤවො 'සවිපතා අමතීඤ අමෘතාඤසඃ
4 බහිම්බිඛාඃ කුතුහුතේ ගිව්ාණ දූනවාරයඃ
වෘත්‍රහරා දෙවතානි (පුංසි වා)දෙවතා (සත්‍රියාං)
5 ³ආදිතඤ විඤව වසවස් තුෂිතාඤඤවරානිලාඃ
මහාරාජිඤ සාධ්‍යශ් (ච) රුද්‍රාශ් (ච ගණදෙවතාඃ)
6 ⁴විදඤධරෝ 'පසරෝ යඤඤ රඤඤා ගඤධර්ව නිඤනාරාඃ
පිඤාවෝ ගුහ්‍යකාඃ සිඬෝ භූතෝ ('ම් දෙවයොනයඃ)
7 ⁵අසුරා දෛත්‍ය දෛතෙය දනුජේඤද්‍රාරි දූනවාඃ
ශුක්‍රඋශිඤත දිතිසුතාඃ පුවිදෙවාඃ සුරව්ිඤඃ
8 ⁶සව්ිඤඃ සුගතෝ බුඬෝ ධර්මරාජස් තථාගතඃ
සමන්තභද්‍රෝ භගවාන් මාරජිත් ලෝකජිත් ජිනඃ
9 ෂඩභිඤඤ දශබලෝ 'මයවාදී විනායකඃ
මුනින්ද්‍රඃ ශ්‍රීඝනඃ ශාස්තා මුනිඃ ⁷ ශාකඃමුනිස් (තු යඃ)
10 (ස)ශාක්‍යසිංහඃ සව්ාර්ථසිබඃ ශෞඬොදනිශ් (චඃ)
ගෞතමශ් (චා) ක්ෂණඣුශ්(ච) මායාදෙව්සුතශ්(චඃ)
11 ⁸බ්‍රහ්මාතම්භූඃ සුරජ්‍යෙෂඨඃ පරමෙෂ්ඨි පිතාමහඃ
හිරණ්‍යගර්භෝ ලොකෙශඃ සව්යම්භූශ් චතුරානනඃ
12 ධාතාබ්ජයොනි ර්දිහිණෝ විරිඤච්ිඃ කමලාසනඃ
ස්‍රඤවා ප්‍රජාපති ර්වේධා විධාතා විඤවසෘන් විඤවිඃ
13 ⁹විෂ්ණු නාරායණඃ කෘෂ්ණෝ වෛකුණ්ඨඤඨා විෂ්වක්සේනා
දාමොදරෝ හෘෂීකෙශඃ කෙශවෝ මාධවඃ සව්භූඃ
14 දෛතෙයරිඃ පුණ්ඩරීකාඤෂෝ හොවිනෙතු ගරුඬධ්වජඃ
පිතාඹරෝ 'චූතඃ ශාඞ්ගී විෂ්වක්සෙනෝ ජනාර්දනඃ
15 උපෙඤද්‍ර ඉඤදාවරජශ් චක්‍රපාණිශ් චතුර්භුජඃ
පද්මනාභෝ මධුරිපු ර්වාසුදෙවස් ත්‍රිවික්‍රමඃ
16 දෙවකීනඳනඃ ශෞරිඃ ශ්‍රීපතිඃ පුරුෂොත්තමඃ
වනමාලි වලිධ්වංසී කංසාරාති රධොඤජඃ
17 ¹⁰විඤඤුර්මහරඃ ක්ෂෙමධර්මා විබුධඃ ශ්‍රවනඤලාඤඡනඃ
¹⁰වසුදෙවෝ ('සඃ ජනකඃ ස එව්) ආනකදුන්දුභිඃ

---

¹ දෙව්ලොව. ² දෙවියෝ. ³ දේවතාවගී. ⁴ දේවයෝනි. ⁵ අසුරයෝ.
⁶ බුදුන්. ⁷ ගෞතමබුදුන්. ⁸ බ්‍රහ්මයා. ⁹ විෂ්ණු. ¹⁰ වෙණුපිය.

මහා රාජ්‍ර * පුරාණපුරුෂෝ යඤපුරුෂෝ නරකාත්තනකඃ

18 1 † බලභද්‍රඃ ප්‍රලම්බඝ්නෝ බලදේවෝ ‘චයුතාග්‍රජඃ
රෙවතීරමණෝ රාමඃ කාමපාලෝ හලායුධඃ
19 නීලාම්බරෝ රෞහිණේයශ් තාලාඞ්කෝ මුෂලී හලී
සඞ්කර්ෂණඃ සීරපාණිඃ කාලිඳීභේදනෝ බලඃ
20 2 මදනෝ මන්මථෝ මාරඃ ප්‍රද්‍යුම්නෝ මීනකේතනඃ
කන්දර්පෝ දර්පකෝ ‘නඞ්ගඃ කාමඃ පඤ්චශරඃ ස්මරඃ
21 ශම්බරාරි ර්මීනසිඳඃ කුසුමේෂු රතිනඃපඃ
ප්‍රද්‍යුම්නඃ රතිපති ර්මීකරඃඑව ච ආත්මභූඃ
22 3 බ්‍රහ්මසූ ර්වීශවකේතුඃ (සත්‍යද) නිරුඬ උෂාපතිඃ
4 ලක්ෂ්මීඃ පද්මාලයා පද්මා කමලා ශ්‍රීර්හරිප්‍රියා
23 ඉන්දිරා ලෝකමාතා මා ක්ෂීරාබ්ධිතනයා රමා
5 (ශඞ්ඛා ලක්ෂ්මීපතෝ)පාඤ්චජන්‍යශ් 6 (චක්‍රං) සුදර්ශනඃ
21 7 *කෞමෝදකී(ගදා)ච (ඛඞ්ගෝ)නන්දකඃ 9 කෞස්තුභෝ(මණිඃ)
10 ගරුත්මාන් ගරුඩස් තාර්ක්ෂ්‍යෝ වෛනතෙයඃ ඛගේශ්වරඃ
25 නාගාන්තකෝ විෂ්ණුරථඃ සුපර්ණඃ පන්නගාශනඃ
11 ශම්භු රීශඃ පශුපතිඃ ශිවඃ ශූලී මහේශ්වරඃ
26 ර්ශ්වරඃ සර්ව ර්ශානඃ ශර්වඃරශ් චන්ද්‍රශේඛරඃ
හුතේශඃ ඛණ්ඩපරශුර් ගිරීශෝ ගිරිශෝ මෘඩඃ
27 මෘත්‍යුඤ්ජයඃ කෘත්තිවාසාඃ පිනාකී ප්‍රමථාධිපඃ
උග්‍රඃ කපර්දී ශ්‍රීකණ්ඨඃ ශිතිකණ්ඨඃ කපාලභෘත්
28 වාමදේවෝ මහාදේවෝ විරූපාක්ෂශ් ත්‍රිලෝචනඃ
කෘශානුරේතාඃ සර්වේශ ඉූර්වි නීහිලලෝහිතඃ
29 හරඃ සමරහරෝ භර්ගස් ත්‍රම්බකස් ත්‍රිපුරාන්තකඃ
ගඞ්ගාධරෝ ‘න්ධකරිපුඃ ක්‍රතුධ්වංසී වෘෂධ්වජඃ
30 වෙතාලකෝෂ්ඨෝ භවෝ හිමඃ සර්වාක්ෂ රුද්‍ර උමාපතිඃ
12 කපර්දී (‘සය ජටාජූටඃ) 13 පිනාකෝ ‘ජගවං (ධනුඃ)
31 14 ප්‍රමථාඃ (සඝඃ පාරිෂද්‍ය) 15 බ්‍රාහ්මී (තන්ත්‍රදාඤ්ච මාතරඃ)
16 විහුනී භීනි රෛශ්වර්‍යම් (අණිමාදික ඉෂ්ඨා)
32 17 උමා කාන්තඃයනී ගෞරී කාලී හෛමවතීශ්වරී
ශිවා භවානී රුද්‍රාණී සර්වාණී සර්වමඞ්ගලා
33 අපර්ණා පාර්වතී දුර්ගා මඞ්ගානී චණ්ඩිකාම්බිකා ‡

---

1 බලදෙව්. 2 අනඟයා. 3 ඔහුපුත්‍ර. 4 ශ්‍රීකාන්තා. 5 වෙන්සඛ. 6 චක්‍රායුධය.
7 ඔහුගදාව. 8 කඛ්ග. 9 මැණික. 10 වාහනය=ගරුළා. 11 ර්ශ්වරයා.
12 ඔහු ජටාව 13 දුන්න. 14 ඔහුපිරිස. 15 මාතෘදේවතා. 16 ර්ශ්වරගුණ.
17 උමයහන

මහරට † ජලශායී විශ්වරූපෝ මුකුනෙහු මුරමර්දනඃ
* චාපඃ ශාඞ්ගං මුරාරෙස්තු ශ්‍රිවත්සා ලාඤ්ඡනං සමිතං
‡ ආර්යා දුර්ගායණී චෛව ගිර්ජා මේනකා නන්දිජා

1 විනායකෙ විඤ්ඤාරාජ මෛමාතුර ගණාධිපාඃ
34 (අපෙඃ) කඳකුමරු. 2 කාතිකෙයො මහාසෙනඃ ශරජන්මා ෂඩානනඃ
35 පාවකිනන්දනඃ ස්කන්දඃ සෙනානි රගනිහු ගුහඃ
බාහුලෙයස් තාරකජිත් විශාඛඃ ශිඛිවාහනඃ
36 ෂාණ්මාතුරඃ ශක්තිධරඃ කුමාරඃ ක්‍රෞඤ්චදාරණඃ
3 ඉන්ද්‍රා මරුත්වාන් මඝවා විඩොජඃ පාකශාසනඃ
37 වෘඩශ්‍රවාඃ සුනාසීරඃ පුරුහූතඃ පුරන්දරඃ
ජිෂ්ණු ලේඛර්ෂභඃ ශක්‍රඃ ශතමන්‍යුර් දිවස්පතිඃ
38 සුත්‍රාමා ගොත්‍රභිද් වජ්‍රී වාසවො වෘත්‍රහා වෘෂා
වාසෙනාඃපතිඃ සුරපති ර්ලාරානිඃ ශචිපතිඃ
39 ජම්භභෙදි හරිහයඃ සවාරාන් නමුචිසූදනඃ
සඩක්‍රන්දනො දුශ්චවනස් තුරාෂාණ් මෙඝවාහනඃ
40 ආඛණ්ඩලඃ සහස්‍රාක්ෂඃ සහුක්ෂාස් 4 (තස්‍යතු ද්‍රියා)
පුලොමජා ශචීන්ද්‍රාණී 5 (නගරීත්‍ව) මරාවතී
41 6 (ඉය) උච්චෛඃශ්‍රවාඃ 7 (සූතෙ) මාතලිර් 8 නඳනං (වනං)
9 (සභාන් ප්‍රාසාදෙ) වෛජයන්තො 10 ජයන්තඃ පාකශාසනිඃ
42 11 ඓරාවතො 'භ්‍රමාතඉරාවණාභ්‍රමුවල්ලභාඃ
12 භ්‍රාදිනී වප්‍රම (සත්‍රි සභාන්) කුලිශං භිදුරං පවිඃ
43 ශතකොටිඃ සවරුඃ ශමේබා දමේභාලි රශනිර් (වයොඃ)
13 චෙතමයානං විමානො ('සත්‍රි) 14 (නාරදාදඃ) සුරර්ෂයඃ
44 15 (සභාන්) සුධර්මා දෙවසභා 16 පියූෂමමෘතං සුධා
17 මනූනිනී වියදඟා සවර්ණ්ඩි සුරදිගීඩිතා
45 18 මෙරුඃ සුමෙරු හේමාද්‍රි රතනසානුඃ සුරාලයඃ
19 (පවෙතෙ දෙවතරවො) මහාසුරඃ පාරිජාතකඃ
46 සනානාඃ කල්පවෘක්ෂාශ් (ච සුංසි වා) හරිචන්දනං
20 සනත්කුමාරො වෛධාත්‍රඃ 21 සවවේදාවශ්විනිසුතෞ
47 නාසත්‍ය වශ්විනෞ දස්‍රා වාශ්විනෙයෞ (ච තාවුභෞ)
22 (සත්‍රියාං බහුත්‍වෙ) පසරසඃ සවවේශත (උවිශිමුඛාඃ
48 23 (ඝාඝා හූහූශ් වෛවමාදත) ගන්ධර්වාස් (ත්‍රිදිවෞකසාං)
24 අග්නි වෛශ්වානරො වහ්නිර් විතිහොත්‍රො ධනඤ්ජයඃ
49 කෘපීටයොනි ර්වලනො ජාතවෙදස් තනූනපාත්
බර්හිඃ ශුෂ්මා කෘෂ්ණවර්ත්මා ශොචිෂ්කෙශ උෂර්බුධඃ

---

1 ගණදෙව්. 2 කඳකුමරු. 3 ශක්‍රයා. 4 ඔහුභාර්‍යා. 5 ඔහුනුවර. 6 ඔහුඅශ්ව. 7 රියදුරා. 8 නදුනුයන. 9 ඔහුපහය. 10 ඔහුපුත්‍ර. 11 ඔහුඇතු. 12 විදුරවිය. 13 දෙව්විමන්. 14 දෙව්රුසි. 15 දෙව්සබා. 16 දිවබොජුන්. 17 අහස්ගඟ. 18 මහමෙර. 19 දෙව්තුරු. 20 බඹපුත්. 21 දෙව්වෙදඋ. 22 දෙව්වෙසඹුවෝ. 23 දිව් ගදබෝ. 24 ගිනි

50 ආශ්‍රයාශෝ වාහදහාභූඃ කෘශානුඃ පාවකෝ ‘නලඃ
රොහිතාශ්වෝ වායුසඛා ශිඛාවා නාශුශුක්ෂණිඃ
51 ගිරණ්‍යරෙතා හුතභුග් ඝෘතනෝ හව්‍යවාහනඃ
සප්තාර්චි ර්දමූනාඃ ශුක්‍රශ් චිත්‍රභානු ර්වීභාවසුඃ
52 ශුචිරපි න්තාම් 1 ඔර්ස් (තු)වාඩවෝ වඩවානලඃ
2 (වහ්නෙර්යෝ) ර්වාලකීලා වර්ති හේතිඃ ශිඛා(ඝ්‍රියාං)
53 3 (ත්‍රිෂූ) සුලිහෝ ‘ගනිකණඃ 4 සන්නාපඃ සජ්වරඃ (සමෞ)
5 ධර්මරාජඃ පිතෘපතිඃ සමවර්තී පරෙතරාට්
54 කෘතාන්තෝ යමුනාභ්‍රාතා ශමනෝ යමරාඩ් යමඃ
කාලෝ දණ්ඩධරඃ ශ්‍රාද්ධදෙවෝ වෛවස්වතෝ ‘නන්තකඃ
55 6 රාක්ෂසඃ කොණපඃ ක්‍රව්‍යාත් ක්‍රව්‍යාදෙ ‘ස්‍රප ආශරඃ
රාත්‍රිචරෝ රාත්‍රිචරඃ කඛ්ඩරෝ නිකෂාත්මජඃ
56 යාතුධානඃ පුණ්‍යජනෝ නෛර්ඍතෝ යාතු රක්ෂසී
7 ප්‍රචෙතා වරුණඃ පාශී යාදසාම්පති ර්ජලනිඃ
57 8 ශ්වසනඃ සප්‍රශිනෝ වායු ර්මාතරිශ්වා සදාගතිඃ
පෘෂදශ්වෝ ගන්ධවහෝ ගන්ධවාහානිලාශුගාඃ
58 සමීර මාරුත මරුත් ප්‍රගන්ධප්‍රාණ සම්මරණඃ
නභස්වද් වාත පවන පවමාන ප්‍රභඤ්ජනාඃ
59 9 ප්‍රාණෙ ‘පානඃ සමානශ් (චෝ) දාන ව්‍යානෝ (ච වැයවඃ)
(ශරීරස්ථා ඉමෙ) 10 රංහස් තරසී (තු) රයඃ ස්‍යදඃ
60 ජවෝ 11 (‘ථ්) ශීඝ්‍රං භරිතං ලඝු ක්ෂිප්‍ර මරං ද්‍රුතං
සත්වරං චපලං තූණී මවිලම්බිත මාශු (ච)
61 12 සතතෙ ‘නාරතාශ්‍රාන්ත ස්නන්තාවිරතානිශං
නිත්‍යානවරතාඃ සත්‍රම 13 (ප්‍රථා) නිශයෝ භරඃ
62 අනිවෙල භාශාත්‍යථානිමාත්‍රොදහාඪ නිර්භරං
නීත්‍රෙකාන්ත නිත්‍යාන්‍යානි ගාඪ චාඪ දෘඪානි (ච)
63 (කලිබෙ ශීඝ්‍රාදුසබෙ සත්‍යත් ත්‍රිෂෙවඝාං හෙදුගාමී යත්)
14 කුවෙරස් තුංඛකසඛා යක්ෂරාඩ් ගුහ්‍යකෙශ්වරඃ
64 මනුෂ්‍යධර්මා ධනදෙ රාජරාජෝ ධනාධිපඃ
කින්නරෙශෝ වෛශ්‍රවණඃ පෞලසෙන්‍ය නරවාහනඃ
65 යක්ෂෙකපිඞ්ගෙලවිල ශ්‍රිද පුණ්‍යජනෙශ්වරාඃ
15 (අසෙතදන්‍යනාං) වෛත්තරථං 16 (පුන්‍රාසු) නලකූබරඃ
66 17 කෛලාසඃ (සථානම්) 18 අලකා (පුර්) 19 (විමානංතු) පුෂ්පකං
20 (සත්‍යත්) කිනරාඃ කිම්පුරුෂස් තුරඟවදනෝ මයුඃ

---

1 වඩබාග්නිය. 2 ගිනිසිළු. 3 ගිනිපුපුරු. 4 දුහ. 5 යමරජ. 6 රාක්ෂසයෝ.
7 වරුණයා. 8 පවන්. 9 ශරීරවායු. 10 ජවය. 11 ඉක්මන්. 12 නිරන්තරාථ්.
13 අනිශයාථ්. 14 වෙසමුණු. 15 ඔහු උයන. 16 ඔහුපුතු. 17 ඔහු නිවෙස.
18 ඔහු නුවර. 19 ඔහු විමානය. 20 කිංපුරුෂයෝ.

67 1 නිසී (නා)ශෙවධි (ඝේදෘ පදමඝඩාදයෝ නිඩෙඃ)

2 වගී ය මූල ගාථා.

1 2 දෙත දිවෝ (වෙ සත්‍රියාව) භූවෙත්‍රම පුෂ්කර මඹරං
නභෝ 'නන්තරීක්ෂං ගගණ මනන්තං සුරවර්ත්ම ඛං

2 විශද් විෂ්ණුපදං (වාතු පුංසත්‍ර) කාශ විභාගයී (ඉතිරෙපාඨය ගීතා).

3 දිශස් (තු) කකුභඃ කාෂ්ඨා ආශාශ් (ච) හරිතශ් (ච තාඃ)

3 4 ප්‍රාච්‍යවාචි ප්‍රතීච්‍යස් (තාඃ පූර්වදක්ෂිණපශ්චිමාඃ)
(උත්තරාදිග්) උදීච් (සත්‍රද්) 5 දිශ්‍යං (තු තිසූ දිගභවෙ)

4 6 ඉන්‍රෝ වහ්නිඃ පිතෘපති නෛර්ඍතෝ වරුණෝ මරුත්
කුවෙර ඊශඃ (පත්‍යඃ පූර්වාදිනාං දිශාං ක්‍රමාත්)

5 7 ඓරාවතඃ පුණ්ඩරීකෝ වාමනඃ කුමුදෝ 'ඤනඃ
පුෂ්පදන්තඃ සාර්වභෞමඃ සුප්‍රතීකශ් (ච දිග්ගජාඃ)

6 8 (තරිණෙත) 'භ්‍රමු කපිලා පිඟලානුපමා (ක්‍රමාත්)
තාම්‍රකර්ණී ශුභ්‍රදන්තී (චා) ඟනා (ඒ) ජනාවතී

7 9 (කලිඛාවසන්ත)පදිශං (දිශොමධ්‍යෙ) විදික් (සත්‍රියාං
අභ්‍යන්තරං (භ) නන්තරාලං 10 චක්‍රවාලං (තු) මඬලං

8 11 අභ්‍රං මෙඝෝ වාරිවාහඃ සන්තානයිතනු ච්ලාඝනඃ
ධාරාධරෝ ජලධරස් තඩිත්වාන් වාරිදෝ 'ම්බුහත්

9 ඝන ජීමූත මුදිර ජලමුග් ධූම්‍යොනයඃ
12 කාදම්බිනී මෙඝමාලා 13 (තිසූ මෙඝභවෙ) 'භ්‍රියං

10 11 සන්නිතං ගර්ජිතං මෙඝනිර්ඝොෂෙ රසිතා (ඉව)
15 ශම්පා ශතහ්‍රදා භ්‍රාදි න්‍යෙරාවන්‍යඃ ක්ෂණප්‍රභා

11 තඩිත් සෞදාමිනී විද්‍යුත් චචලා චපලා (ප්‍රච)
16 සථූර්ජ්ටු (ච්ප්‍රනිඝෙපෙ) 17 මෙඝජෙත්‍රනී රිරඉමදඃ

12 18 ඉන්‍රායුධං ශක්‍රධනුස් 19 (නදෙව ඍජ්ව්) රොහිතං
20 වෘව්චීෂ්ඨං 21 (තච්ඡාතෙ) 'වග්‍රාභාවග්‍රහෝ (සමෝ)

13 22 ධාරාසම්පාත ආසාරඃ 23 ශීකරෝ ('ම්බුකණඃ සම්භතාඃ)
24 වඤ්ඣොපලස් (තු) කරකා 25 (මෙඝවර්ත්නෙන 'භනි) දුර්දිනං

14 26 අනාඩ්‍ය වෘවඩ (පුංසිච) නාභී රථවාරණං
අපිධාන නිරොධාන පිධානාවර්‍යාදනානි (ච)

15 27 භීමාංශුශ් චන්‍රමාශ් චන්‍ර ඉන්‍දුඃ කුමුදබාන්ධවඃ
විඛුඃ සුධාංශුඃ ශුභ්‍රාංශු රොෂධීශො නිශාපතිඃ

16 අබෙජා ජෙවාතෘකඃ සෝමෝ ගෙලෑ මෘගාඞ්කඃ කලානිධිඃ

---

1 නිදත්. 2 අඟස. 3 දිසා. 4 පූර්ව්දි දිසා. 5 දිසා යෙනිවූ. 6 අටදික් පනිඟු.
7 දිගැත් ඟු. 8 දිගැනිනිඟු. 9 විදිසා. 10 සක්වළ. 11 වලා. 13 වලාපෙළ.
13 වලායෙනිවූදෙය. 14 හෙන. 15 විදුලිය. 16 ගිගුරුම. 17 විදිලිඑළිය.
18 දෙව් දුන්න. 19 එමඇදනැතිවූයේ. 20 වැස්ස. 21 වැසිඟඩ. 22 තද වැස්ස.
23 පොදු. 24 පාණවැසි. 25 වැල ලිදින. 26 පියන. 27 සඳ.

විප්‍රරාජඃ ශශධරෝ නක්ෂත්‍රෙශඃ ක්ෂුපාකරඃ

17 1 කලා (තු ශොඩශො භාගො) 2 විඛ්‍රා (‘සන්)මඩලං (ක්‍රූ)
3 භිත්තාං ශකල ඛණ්ඩේ(වා පුංසඃ) ඩෝ4 ‘ඩිං(සමෙංශකෙ)
18 5 චන්ද්‍රිකා කෞමුදි ජෙත්තසනා 6 ප්‍රසාදස් (තු) ප්‍රසන්නතා
7 කලඛ්කාඛෙතා ලාඤ්ජනං(ච)චිහ්නං ලක්ෂ්‍ම(ච)ලක්ෂණං
19 8 සුෂමා (පරමා ශොභා) 9 ශොභා කාන්තා දීප්තිශ් ඡවිඃ
10 අවශ්‍යායස් (තු) නිහාරස් තුෂාරස් තුහිනං හිමං
20 ප්‍රාලෙයං මහිකා 11 (වා ථ)හිමානී හිමසංහතිඃ
12 ශීතං (ගුණෙ තවදඵිඃ) 13 සුෂීමඃ ශිෂිරො ජඩඃ
21 තුෂාරඃ ශීතලඃ ශීතො හිමඃ (සජානාඅලිඝකාඃ)
14 ධ්‍රැව ඕත්තානපාදිඃ (සතද්) 15 අගස්‍යඃ කුම්භසම්භවඃ
22 මෛත්‍රාවරුණීර (ශ්ලෙෂ්‍යව) 16 ලොපාමුද්‍රා (සධම්මිණි
17 නක්ෂත්‍රං මඃක්ෂං හං තාරා තාරකා(පුෂ්) ඛ්(වා සත්‍රියාං)
23 18 දෘක්ෂාඃ්ණෙත(‘ශ්විනීත්‍රිකදිතාරා) 19 අශ්වියුගශ්විනි
20 රාධා විශාඛා 21 පුෂ්‍ය (තු) සිධ්‍ය තිෂ්‍යෝ 22 ශ්‍රවිෂ්ඨයා
24 (සමා) ධනිෂ්ඨා 23 (සප්‍තඃ) ප්‍රොෂ්ඨපදඃ භාද්‍රපදඃ (සත්‍රියඃ)
24 මඃගශිරෂ්ෂෙ මඃගශිරස්(නඃත්‍රිනෙනවා) ග්‍රහායණි
25 25 ඉලවලාස් (නවර්‍ක්ෂරො දෙශෙ තාරකා නිවසන්‍ති යඃ)
26 වඃහස්පතිඃ සුරාචාර්‍යෙඃ ගිෂ්පති ර්‍ධිෂණෙ ගුරුඃ
26 ජීව ඥහිරසො වාචස්පතිශ් චිත්‍රශිඛණ්ඩිජඃ
27 ශුක්‍රො දෛත්‍යගුරුඃ කාව්‍ය උශනා භාගීවඃ කවිඃ
27 28 අඟාරකඃ කුජෙ හොමො ලොහිතාඅො මහීසුතඃ
29 රොහිණෙයො බුධඃ සෞම්‍යඃ 30 (සමෙ)ශොරි ශනෙශ්චරෙ
28 31 තමස් (තු) රාහුඃ සඉහිකාතුඃ සෛංහිතෙයො විධුන්තුදඃ
32 (සපත්නීයො මරීච්‍යත්‍රිමුඛාශ්) චිත්‍රශිඛණ්ඩිනඃ
29 33 (රාශීනාමුදයො ලගනං 34 (තෙතු මෙෂවඃෂාදයඃ)
35 සූර සූයඃ්‍යඅර්‍යමාදිත්‍ය වාදශාතම දිවාකරඃ
30 භාස්‍කාරභස්කර ඛ්‍රධ්න ප්‍රභාකර විභාකරඃ
භාස්වද් විවස්වත් සජානාශ්ව හරිදශ්වොෂ්ණරශ්මයඃ
31 විකර්‍තනාකී මාතීඛ මිහිරාරුණ පූෂණඃ
දෘමණිස් තරණිර් මිත්‍රශ් චිත්‍රභානු ර්‍රොචනඃ

---

1 සොළසින්අඩ. 2 මඩල. 3 නොසම අඩ. 4 සම අඩ. 5 සඳරැස්. 6 පැහැදි ඛව. 7 ලපය. 8 උතුම් සෝභා. 9 හොඛනාඛව. 10 පිනි. 11 හිමරැස. 12 සීතල. 13 සීතලවූ. 14 අගස්තිසි තරුව. 15 අගස්තිසි. 16 ඔහුහායිඃ. 17 තරු. 18 නැකත්හාතරු. 19 අස්විදේ. 20 විසා. 21 පුසේ. 22 දෙනවේ. 23 පුවපුටුප හාඋත්‍රපුටුප. 24 මුවසිරිස. 25 ර්මත තරු. 26 ගුරු. 27 සිකුරා. 28 අඟහරුවා. 29 බුදහු 30 ශනි. 31 රාහු. 32 සත්හෂිහු. 33 රැස්උදය. 34 මේසාදිහු. 35 හිරු.

32 විභාවසු ත්‍රිහපනිස් තම්භාඉපනි රහජිනිඃ
භානු ඝර්ඝඃ සහස්‍රාංශුස් තපනඃ සවිතා රවිඃ
33 1 මාඩිරඃ පිඟලෝ දණ්ඩ්‍ (චණ්ඩාංශොඃ පාරිපාර්ශ්විකාඃ)
2 සූරස්තතෝ 'රුණෝ 'නූරුඃ කාශ්‍යපි ගීරුඩාග්‍රජඃ
34 3 පරිවෙෂස් (තු)පරිධි රුපසූර්‍යඃක මඩලෙ
4 නිරණෝස්‍ර මසූඛාංශු ගහඃත්‍රි ඎණී ධාෂණයඃ
35 භානුඃ තරෙ මරීචිඃ (සත්‍රි ප්‍රාංසයොර්) දිධිතිඃ (සත්‍රියාම්)
5 (සසූඃ) ප්‍රභා රුත් රුචි තවිඛි භා භාශ් ජ්වි ද්‍යුති දීප්තයඃ
36 රොචිඃ ශොචි(රුහෙ කලිබෙ) 6 ප්‍රකාශොඃ දෙහත ආතපඃ
7 තොෂණං කවොෂණං මතොෂණං කදුෂණං(ත්‍රිෂු තවති)
37 8 නිගමං නිෂණං ඛරං(තවත්) 9 මඃගතාෂණා මරීචිකා

3 වඛී ය

1 10 කාලොදිෂ්ටොඃ(පය)නෙහඃ(පි)සමයොඃ(පය ථ) 11 පඤ්චනිඃ
ප්‍රතිපද්(වෙ ඉමෙ ඝත්‍රිඛෙ) 12 (තදුදහස්)නිථයොඃ(වයොඃ)
2 13 ඝස්‍රොඃ දිනාහනී (වාතු කලිබෙ) ද්වඝ වාඝරෙ
14 ප්‍රත්‍යූෂෙ' හර්‍ම්‍යඛං කල්‍ය මුෂඃ ප්‍රත්‍යුෂසී (අපි)
3 ප්‍රහානං (ච) 15 (දිනාන්තෙතු) සායං සන්ධ්‍ය පිතෘප්‍රසූඃ
16 ප්‍රාහ්ණා පරාහ්ණ මධ්‍යහ්නාස් (ත්‍රිසන්ධ්‍යමථ 17) ශර්‍වරී
4 නිශා නිශීථිනි ත්‍රාත්‍රිස් ත්‍රියාමා ක්ෂණදා ක්ෂපා
විභාවරී තමස්විනෙත්‍ය රජනී ජාමිනී තමී
5 15 තමිස්‍රා තාමසී (රාත්‍රිඃ) 19 පෙත්‍යනසනී (චඤ්චිකයානන්විතා)
20 (ඝගාම්වත්තමානාඝස්‍රිකත්‍යායාං නිශි) පක්ෂිණී
6 21 ගණරාත්‍රං (නිශාබහ්ව්‍යඃ) 22 ප්‍රදොෂොරජනීමුඛම්
23 අර්‍ධරාත්‍ර නිශීථෙන (චෙන) 24 (චෙන)යාම ප්‍රහරෙන(සමෙන)
7 25 (ස) පර්‍වසන්ධිඃ (ප්‍රතිපත්පචදශෙත්‍යර්‍ධදනාරම්)
26 පඤ්චානෙත්‍යන (පචදශෙත්‍ය වෙ) 27 පෞර්ණමාසී (තු) පූර්‍ණිමා
8 28 (කලාගීනෙ සා) කුමතිඃ 29 (පූර්‍ණෙ) රාකා (නිශාකරෙ)
30 අමාවාසත්‍ය (ඣ) මාවසත්‍ය දර්‍ශඃ සූයෙන්දුසඝමඃ
9 31 (සා දෘෂ්ටෙන්දුඃ) සිනිවාලි 32 (සා නෂ්ටෙන්දුකලා) කුහූඃ
33 උපරාගොග්‍රහොඃ 34 (රාහුග්‍රසෙත තච්ඡෙන්‍ය පූර්‍ණිම)

---

1 මොහුපස පවත්නෝ. 2 රියදුරා අරුණ. 3 රැස්මඬල. 4 හිරුරැස්. 6 එලිය. 6 අව්ව. 7 මදහුණු. 8 ඉතාහු ණු. 9 මිරිගු. 10 කාලය. 11 පැළවිය. 12 වක්පනිය. 13 දවස. 14 උදය. 15 දිනානත්‍ය. 16 තුන්සැන්දෑව. 17 රාත්‍රිය. 18 අඳුරුබහුලරාය. 19 සඳකැනින්යුත්රාය. 20 දෙදිනක්යුත්රාය. 21 රැසමුහය. 22 රාත්‍රිමුඛය. 23 මැදිරිය. 24 යාමය. 25 පැළවියපසළොස් වක්අතර. 26 දෙපසළොස්වක්. 27 පුණුපොහොය. 28 ඒම අඩුකලාඅැත්නි. 29 ඒම නොඅඩු කලාඅැත්නි. 30 අවපසළොස්වක. 31 ඒ මදක්සඳඅැත්නි. 32 ඒම සදරේඛානැත්නි. 33 ග්‍රහණය. 34 ග්‍රහණලද්දේ.

10 සොපප්ලවොපරෝහා (චාව) 1 'ගනාදූපපාති උපාතිනඃ
2 (එකයොක්‍යාත) ප්‍රභවප්‍රභෘතා (දිවාකර නිශාකරෞ)
11 3 (අෂ්ටාදශ නිමේෂාඃසු) කාෂ්ඨාඃ 4 (ත්‍රිංශතඃ තාඃ) කලාඃ
5 (තාඃසු ත්‍රිංශත්) ක්ෂණඃ 6 (තේ තු) මුහූර්තොඃ (චාදශාස්‍ර්‍යාම්)
12 7 (තෙතු ත්‍රිංශද) හොරාත්‍රඃ 8 පක්ෂඃ (ඉත දශ පචව)
9 (පක්ෂෞ පූර්‍වාපරෞ) ශුක්ල කෘෂ්ණෞ 10 මාසඃසු (තා ද්‍වුහෞ)
13 11 (චොචෞ මාඝාදී මාසෞ සත්‍ත) සඃතු 12 (යෛන ර) යනඃ (ත්‍රිභිඃ)
13 (අයනෙ වෙ ගති රුදග් දක්ෂිණාතිසත්‍ය) වත්සරඃ
14 14 (සමරාත්‍රන්දිවෙ කාලෙ) විශුව විෂුවං (ච තත්)
15 මාගීශීෂේ සහා මාගී ආග්‍රහායණීක (ශව සඃ)
15 16 පෞෂෙ තෛෂ සහසෙෂ්‍ය(වෙ) 17 තපා මාෂෙ 18 (ඵ) ඵාලගුනේ
(ඝ්‍යාත්) තපස්‍යඃ ඵාලගුනිකඃ 19 (ඝ්‍යාච්) චෛත්‍රෙ චෛත්‍රිකෝ මධුඃ
16 20 වෛශාඛෙ මාධවෝ රාධෝ 21 ජ්‍යෙෂෂේඨ ශුක්‍රඃ 22 ශුචි (ඝ්‍යාවයම්
ආෂාඪේ 23 ශ්‍රාවණෙ (තු ඝ්‍යත්) නභඃ ශ්‍රාවණිත (ශව සඃ)
17 24 (ඝ්‍යු) නීභස්‍ය ප්‍රෞෂ්ඨපද භාද්‍ර භාද්‍රපද්‍යඃ (සමාඃ)
25 (ඝ්‍යාද්) ශ්වින ඉෂෝ ('පක) ශ්වයුජෝ('පි) 26 (ඝ්‍යාතිතු) කාර්තිකෙ
18 බාහ්‍යලොෂ්ණ කාර්තිකිකෝ 27 හෙමනඃ 28 ශිශිරෝ ('ඝ්‍යාම්)
29 වසනෙන ප්‍රභවසමයඃ සුරභිර් 30 ග්‍රීෂ්ම උෂ්මකඃ
19 නිදාඝ උෂ්ණොපගම උෂ්ණ උෂ්ණාගමස් තපඃ
31 (ඝ්‍යාඃ) ප්‍රාවෘට් (ඝ්‍යාඃ භූමනි) වර්ෂා 32 ('අට්) ශරත් (ඝ්‍යාම්)
20 (ෂඩ්මි ඍතවඃ පුංසි මාගීදිනාං යුගෙඃ ක්‍රමාත්
33 සංවත්සරොඃ වත්සරොඃ 'බෛදා භාඝනොඃ ('ඝ්‍යාඃ) ශරත් සමාඃ
21 34 (මාසෙන ඝත්‍ත) 'හොරාත්‍රඃ පෙත්‍තොඃ 35 (වෂෙණ) දෛවතඃ
36 (දෛවෙ යුගසහස්‍රෙ වෙ) බ්‍රාහ්මඃ 37 කල්පොඃ(තු තෞ නාණ්ම්)
22 38 මන්වන්තාරං (තු දිවත්‍යනාං යුගානාමෙකසප්තතිඃ)
39 සංචතිඃ ප්‍රලයඃ කල්පඃ ක්ෂයඃ කල්පාන්ත (ඉතඃප්)

---

1 උත්පාතය. 11 ඍතුවක්. 22 ඇසළමස. 33 අවුරුද්ද.
2 සඳහිරු. 12 අඩවසක් 23 නිනිණිමස. 34 පිතෘදිනක්.
3 අටළොස්අඟ සිපියක්. 13 වර්ෂයක්. 14 දිනරාත්‍රිසමකල. 24 බිනරමස. 25 වප්මස. 35 දෙවිදිනක්. 36 බඹදිනක්.
4 එම පත්සිය සාළිසක්. 15 උදුවප්. 16 දුරුත්ත 26 ඉල්මස. 27 හිමත්. 37 ඒ මිනිස් පමණින්.
5 ක්ෂණය. 17 නවන්මස. 28 ශිශිර. 38 මනුවන්තරයක්.
6 මොහොතක්. 18 මැදින. 29 වසනා. 39 කප්කෙළ.
7 දිනක්. 19 බක්මස. 30 ගිම්.
8 අඩමසක් 20 වෙසක්මස. 31 වර්ෂාඍතුව
9 පුරඅව. 21 පොසොන්මස. 32 ශරත්
10 මසක්.

1 ¹ (අසුද්‍ධා) පඤ්ඤා (දුම්මාහි) පාපමා පාපං නිලීම්ඝ කලමඝම්
කලුඝං වාපිනෙනොයෘ මංඝො දුරිත දූඝෘතම්
2 ² (සත්‍ධා) ඨමී (මෘත්‍රියාං) පුණ්‍ය ශ්‍රෙයසී සූතෘතං වෘඝෘ
³ මුත් ප්‍රීතිඃ ප්‍රමදෙ හර්ෂඃ ප්‍රමොදමොද සම්මදෘ
3 (සත්‍ධා) නාඳුවූ රානඳ ශම් ශාන සුඛානි (ව)
⁴ ඥෘඃශ්‍රෙයසං ශිවං භද්‍රං කලක්‍රණං මඝහලං ගුහම්
4 භාවුකං භව්කං භවෘං කුශලං ක්‍ෂෙම (මසත්‍රියාම්)
ශසාං (වාථ ත්‍රිෂූ ද්වෙෘ පාපපුණ්‍යසුඛාදි ච)
5 ⁵ මනලලිකා මිවඒකා ප්‍රකාණ්ඩි මුදඤ තලල ජෙෘ
(ප්‍රශසතවාචකානෘඃමූනෘ) ⁶ ‘යඃ (ශුභාවහො විධිඃ)
6 ⁷ දෙවං දේඨං භාගධෙයං භාගෘං (සත්‍රි) නියති ර්‍දිධිඃ
⁸ හෙතු (නී) කාරණං චිජං ⁹ (නිදානං ඪා) දිකාරණං
7 ¹⁰ ක්‍ෂෙත්‍රඤ ආතමා පුරුෂඃ ¹¹ ප්‍රධානෘ ප්‍රකෘතිඃ (සත්‍රියාම්)
¹² (ව්‍ශෙෂඃ කාලිකො) ‘වඤා ¹³ (ගුණඃ) සත්වං රජස් තමඃ
8 ¹⁴ ජනු ජිනන ජනමානි ජනි රූපපතති රූදභවඃ
¹⁵ ප්‍රාණී (තු) වෙතනො ජනවී ජන්තු ජනෘු ශරීරිණඃ
9 ¹⁶ ජාති ර්‍ජාතං (ච) සාමාන්‍යං ¹⁷ ව්‍යක්ති (සතු) * පෘථග්භාවතා
¹⁸ චිත්තං (තු) වෙතො හෘදයං සව්‍යානතං ගෘන් මානසං මනඃ → කාල
10 ¹⁹ බුද්ධි ර්‍මතිඃ ධිෂණ ධීඃ ප්‍රඥ. ශෙමුෂී මතිඃ
ප්‍රෙක්ෂොපලබ්ධිශ් චිත් සම්බිත් ප්‍රතිපත් ඥපති වෙතනාඃ
11 ²⁰ (සිධාරණචති) මෙඨා ²¹ සංකල්පඃ (කම්මානසම්)
²² චින්තාහොගො මනස්කාරශ් ²³ චේථා සංඛ්‍ය විචාරණ
12 ²⁴ අධ්‍යහාරස් තර්ක ඌහො ²⁵ විචිකිත්සා (තු) සංශයඃ
සඤෙඥ වාපරෙ (ච) ²⁶ (‘ථ සමෙ) නිර්ණය නිශ්චයො
13 ²⁷ මිථකදෘෂ්ටිර්නාසත්‍යිකතා ²⁸ වක්‍යපාදෙ ද්‍රොහචින්‍යානම්
²⁹ (සමෙ) සිධානත රාධානෙතෘ ³⁰ භ්‍රාන්ත ර්‍මිථ්‍යමනිත්‍රීමඃ

---

1 පව්.	9 මුල්කාරණය.	17 ව්‍යක්තිය.	25 සැකය.
2 පින්.	10 ආත්මය	18 සිත.	26 නිශ්චය.
3 ප්‍රීතිය.	11 සවභාවසථිතිය	19 හැඟීම් ප්‍රඥව.	27 මිසදිටු.
4 ශුභය.	12 අවස්ථාව.	20 ධාරණප්‍රඥව.	28 වක්‍යපාදය.
5 ප්‍රශසනය.	13 සවභාගුණ.	21 චින්තාක්‍රියාව.	29 සත්‍යයයිඅ දහනලද්ද.
6 පෙරපින්.	14 ඉපද්ම.	22 සිතාවිලල.	
7 භාගෘය	15 සතවයා.	23 සැලකීම.	30 පෙරලාසි තනලද්ද.
8 කාරණය.	16 ජාතිය.	24 එකතුනොවසිතීම.	

---

* “පෘථග්භූතතා” ශබ්දයද මෙම අර්ථයයි.

14 1 සංවිදූහුඃ ප්‍රතිඝ්නතං නියම්‍යාශ්‍රව සංශ්‍රවාඃ
අභිකාරාභ්‍යුපගම ප්‍රතිශ්‍රව සමාධයඃ
15 2 (මොක්ෂෙ යි) ඥානම් 3 (අන්‍යත්‍ර) විඝ්නතං (ශීලාශාසන්‍රයොඃ)
4 මුක්තිඃ කෛවල්‍ය නිර්ණාණං ශ්‍රෙයොනිඃශ්‍රෙයසාමෘතම්
16 මොක්ෂෝ 'පවර්‍ගෝ 5 ('ථා)ඝ්නත මව්දත්‍යභිමතිඃ (සත්‍යාම්)
6 රූපං ශබ්දෝ ගන්‍ධ රස ස්‍පර්‍ශාශ් (ච) 7 විෂයා (අම්)
17 ගොචරා ඉන්‍ද්‍රියාර්‍ථාශ් (ච) 8 භාෂිතං විෂයින්‍ද්‍රියම්
9 කමේන්‍ද්‍රියං (තු පාඨවාදි) 10 (මනොනෙත්‍රාදි) ඛින්‍ද්‍රියම්
18 11 තුචරස් (තු) කෂායො ('ස්‍ත්‍රි) 12 මධුරෝ ලවණඃ කට්වඃ
තික්තො 'මලශ් (ච) රසාඃ (පුංසි) (තවත්‍සු ෂඩ්වි ත්‍රිෂු)
19 13 (විමර්‍දේත්‍රෙ) පරිමලෝ (ගන්‍ධෙ ජනමනොහරෙ)
14 ආමොදඃ (සෝ 'නිනිර්හාරී වාච්‍යලිඝ්නමාඝ්‍රණත්)
20 15 සමාක ර්ෂි(තු) නිර්හාරී 16 සුරභි ශ්‍රීණතර්‍ජණඃ
ඉෂ්ටගන්‍ධඃ සුගන්‍ධාඃ (සෂද්) 17 ආමොදී මුඛවාසනඃ
21 18 පූතිගන්‍ධිස් (තු) දුර්‍ගන්‍ධෝ 19 විස්‍රං (සෂද්) මගන්‍ධි (ඝත්)
22 20 ශුක්‍ල ශුභ්‍ර ශුචි ශ්වෙත විශද ශ්‍රෙත පාණ්ඩුරාඃ
අවදාතඃ සිතෝ ගෞරෝ බලෂෝ ධවලෝ 'ර්ජුනඃ
23 21 හරිණඃ පාණ්ඩුරඃ පාඩුර් 22 (ර්ෂතපාඩ්‍රුසතු) ධූසරඃ
23 කෘෂ්ණ නීලාසිත ශ්‍යාම කාල ශ්‍යාමල මේචකාඃ
24 24 පීතෝ ගෞරෝ හරිද්‍රාභඃ 25 පලාශෝ හරිතෝ හරිත්
26 රොහිතෝ ලොහිතෝ රක්තඃ 27 ශොණඃ කොකනදච්ඡවිඃ
25 28 (අව්‍යක්තරාගසඃ) 'රුණඃ 29 (ශ්වේතරක්තාසතු) පාටලඃ
30 ශ්‍යාවඃ (සෂත්) කපිශෝ 31 ධූම්‍ර ධූම්‍රලෝ කෘෂ්ණලොහිතෙ
32 කඩාරඃ කපිලඃ පිඟ පිඝෂෝ කද්‍ර පිඟලෝ
26 33 චිත්‍රං කිර්මිර කලමාෂ ශබලෙත්‍රා (ෂඩ) කව්‍රෙ
(ගුණෙ ශුක්‍රාදයඃ පුංසි ගුණිලිඟාසතු තවිනි)

5 වගීය

1 34 බ්‍රාහ්මී (තු) භාරතී භාෂා ගිර්වාග් වාණී සරස්වතී
35 වක්‍තභාර උක්‍ති ලීපිතං භාෂිතං වචනං වචඃ

---

1 පොරොහු ව ගිවිසුම්. 10 ඛිඳිය. 11 කසට. 16 දුගද. 19 අමුගඳ. 27 රතුපුලට බඳුපැහැ.
2 න්වන්දූන්ම. 12 ඉනිර්රස. 20 සුද. 28 අරුණුපැහැ
3 සිප්සතරදූන්ම 13 පෙම්කරුසුවද. 21 පඩුපැහැ. 29 පළොල්පැහැ.
4 නිවන. 14 ඒ ඉතාවි හිදුනේ. 22 මදන්පඩුපැහැ. 30 කිඹිල්පැහැ
5 තුතුවන. 23 කළුහෝඅ දුරුනිල්. 31 දුම්පැහැ
6 රූපාදිපස. 15 විහිදෙන සුවඳ. 24 කසාපැහැ. 32 පිඟුවන්පැහැ
7 විෂය. 25 පලාවන්පැහැ. 33 කඹුරුවන්පැහැ
8 ඉදුරෝ. 16 සුවඳ. 26 රතා. 34 සරසවිය.
9 නමේන්‍ද්‍රිය. 17 එන්සුතුසුවද. 35 බිණුම.

2 1 අපහ්‍රඝෝ 'පශබ්දඃ (සත්‍ත්‍වේ) 2 (ඥාසෙන්‍ත්‍ර) ශබ්ද (සත්‍ත්‍ව)වාචකඃ
3 3 (නිඞ්සුඛන්‍නත්‍වයෝ) වාක්‍යං (ක්‍රියාවා කාරකාන්‍විත්‍වා)
4 ශ්‍රුතිඃ (සත්‍ත්‍ර) වෙද ආම්නායස්ය 5 ත්‍රයීධර්ම් (සත්‍ත්‍ව තත්ත්‍විඃ)
4 6 (සත්‍ත්‍යාම්) සඃක් සාම යජුෂ් (ඉති වෙදසන්‍ත්‍රයඃ) ත්‍රයී
7 (ඡිඤ්ඡෝත්‍තදි ශ්‍රුතෙර) ඔහම් 8 ඔඞ්කාර ප්‍රණවෝ (සමෝ)
5 9 ඉතිහාසඃ පුරාවෘත්‍තාම් 10 (උදාත්‍තාදයසන්‍ත්‍රයඃ) සවරාඃ
11 ඥානවිඤ්ඤිනි දණ්ඩිනීති (සත්‍තාවිද්‍යාවිශාසන්‍ත්‍රයොඃ)
6 12 ආඛ්‍යායිකා (පලබ්ධාවා) 13 පුරාණං පඤ්චලක්‍ෂණං
14 (ප්‍රබන්ධිකාලපනා) කථා 15 ප්‍රඑහේලිකා ප්‍රහෙලිකා
7 16 ශංසතී (සත්‍ත්‍ව) ධර්මසංහිතා 17 සමාහෘතී (සත්‍ත්‍ව) සඞ්ග්‍රහඃ
18 සමසක (ත්‍ව) සමාසාවා 19 නිංවදන්‍තී ජනශ්‍රුතිඃ
8 20 වාත්‍තා ප්‍රවෘත්‍තිර් වෘත්‍තාන්‍තා උදන්‍තාඃ (සත්‍ත්‍ව) 21 (අථා)ඤ්චයඃ
ආඛ්‍යාහෙව (චා) භිධානං (ච) නාමධෙයං (ච) නාම (ච)
9 22 ග්‍රන්‍ථි රාකරණහවානං 23 සංග්‍රන්‍ථි (ඛීග්‍රහිඃ කෘතා)
24 විවාදෙ ව්‍යවහාරඃ (සත්‍ත්‍ව) 25 උපනන්‍තස (සත්‍ත්‍ව) වාඩිමුඛම්
10 26 උපොද්‍ඝාත උදාහාරඃ 27 ශපනං ශපථඃ (ප්‍රමාන්)
28 ප්‍රශ්නෝ 'නුයොගඃ පෘච්ඡා (ච) 29 ප්‍රතිවාක්‍යොත්තාරෙ (සමෙ)
11 30 මිථ්‍යාභියොගෝ 'භක්‍ෂනම් 31 (අථ) මිථ්‍යාභිශංසනම්
අභිශාපඃ 33 ප්‍රණද (සත්‍ත්‍ව ශබ්දඃ සත්‍ත්‍වදුරාගජඃ)
12 33 යශඃ කීර්තිඃ සමාඥ (ච) 34 සතවඃ සෙනාඝ්‍නං සත්‍රුතිර් ඝ්‍රුනිඃ
35 ආමෙඩිතං (විස්ත්‍රිරුක්තම් 36 ඌච්චෛර්ඝුෂ්ඨං (තු) ඝොෂණ
13 37 කාකුඃ (සත්‍ත්‍රියාං විකාරෝ යඃ ශොකාභිත්‍යාදිභිර්ධ්වනෙඃ)
38 අවර්ණාක්‍ෂෙප නිර්වාද පර්වාදුපවාද (වත්)

---

1 අවිත්‍යකර ණී යබස්.
2 අඥානවිත වචන.
3 වාක්‍යය.
4 වේදය.
5 වේදධර්ම්ය.
6 ත්‍රිවේද.
7 වේදඥ.
8 වේදුරම්ඝය.
9 පුරාකථා.
10 සවරවෙසෙ සෙන්.
11 තකුහාඅ රු ත්සතර.
12 පවත්දන්කථා.
13 පුරාණ
14 ප්‍රබන්ධිකථාව.
15 දුරවබොධකථාව.
16 සම්ඝනිශා සත්‍රය.
17 සඞ්ග්‍රහ.
18 හකුලුවා බිණ්ණම්ලද්ද.
19 ආරම්ය.
20 ආරම්කථාව.
21 නාම.
22 කැඳවිම.
23 බොහෝදෙ නෙක්විසිත් කැඳවිම.
24 විවාදය.
25 කථාරම්ඝය.
26 උදාහරණය.
27 දිව්රීම.
28 ප්‍රශ්නය.
29 උත්තර.
30 බොරුබැණීම.
31 බොරුඅ පවාදය.
32 අනුරාග ශබ්දය.
33 කීර්තිය.
34 සතුනිය.
35 දෙතුන්ය ලක්කීම
36 උදෙසාඅණය.
37 සෝකාභිත්වි කාරවූශබ්දය.
38 කුගුණකීම.

14 උපක්‍රොශො ජුගුප්සා (ව) කුත්සා නින්‍ද (ව) ගර්හණ
1 පාරුෂ්‍ය මනෘතවාදඃ (සත්‍ය) 2 භර්ත්සනං (භ) පත්‍සාරණඃ
15 3 (යඃ සනිත්‍ය ඊර්ෂ්‍යාලුර්භඝාතඤ්ච සත්‍ය) පරිභාෂණම්
4 (තත්‍ර භා) ක්‍රෝර්ණ (යඃ සත්‍යක්‍රොශො මෛද්‍රනාපුනි)
16 5 (සත්‍ය) ආභාෂණ මාලාපඃ 6 ප්‍රලාපො (නර්‍ථකං වචඃ)
7 අනුලාපො මුහුර්හුර්ෂා 8 විලාපඃ පරිදෙවනම්
17 9 විප්‍රලාපො විරොධොක්තිඃ 10 සංලාපො (භාෂණං මිථඃ)
11 සුප්‍රලාපඃ සුවචනම් 12 අපලාප (සතු) නිහනවඃ
18 13 සඤ්ඥෙශවාග් වාචිකං (සත්‍යද් වාග්‍යෙහදසතු ත්‍රිෂූත්තරෙ)
14 උෂතී (වාගකලඤ්ඤණී) 15 (සත්‍ය) කල්‍යා (තු ශුභාතම්කා)
19 16 (අත්‍යර්‍ථමධුරං) සානර්‍ථං 17 සගතං හෘදයඟමම්
18 නිෂ්ඨුරං පරුෂං 19 ග්‍රාම්‍ය මඥ්ලිලං 20 සූනෘතං (ප්‍රියෙ)
20 සත්‍යෙ 21 (ර්‍ථ) සඛ්‍යුලඃ කලිඤ්ඤ ප්‍රරඤ්ජරපරාහතෙ
22 (ලුප්තාවණ්‍රපදං) ග්‍රස්තං 23 නිරස්තං ඛරිතොදිතම්
21 24 (අම්බුකෘතං) සනිඤ්ඤෙවම් 25 අබද්ධං (සත්‍යද) නර්‍ථකම්
26 අනක්ෂර මවාච්‍යං (සත්‍යද්) 27 ආහතං (තු) මෘෂාර්‍ථකම්
22 28 (අර්‍ථ)මශ්ලිෂ්ට මවිස්පෂ්ටං 29 විතර්‍ථං (භ) නෘතං (වචඃ)
30 සත්‍යං තර්‍ථ මෘතං සම්‍යග් (අමූනි ත්‍රීණු තවනි)

(6 වර්ගය)

1 31 ශබ්ද නිනාද නිනද ධ්වනි ධ්වාන රව සඞ්ඝාඃ
සවාන නිර්ඝොෂ නිර්ඝ්‍රාද නාද නිසර්‍වාන නිස්වනාඃ
2 ආරවාරාව සංරාව විරාවා 32 (අර්‍ථ) මම්රඃ
(සවිනිතෙ වසන්‍තපර්‍ණානාං) 33 භූෂණානාං තු ඝිඤ්ජිතම්
3 34 නිඤ්ඤාණෙ නිඤ්ඤණඃ ක්වාණඃ ක්වණඃ ක්වණන (මිත්‍යපි)
35 (විණයාඃ ක්වණ්‍යතෙ ප්‍රාදෙඃ) ප්‍රක්වාණ ප්‍රක්වණ (දයඃ)

---

1 පරුසතෙපුල. 9 උතුන්වවිරි දුතෙපුල් 17 සුසති යුසත බස්. 26 බසවතුසුදුපු තෙපු (ර.
2 අවඩ තෙ පුල 10 සමගින්බණ නතෙපුල් 18 සැඩබස්. 27 නොවූවාන් බිණ්ම
3 පිරිහෙලා බැණීම. 11 මනාතෙපුල් 19 ගැම්බස්. 28 නොපට්ටබස්.
4 මෙවුන්දම් න්බැණීම. 12 වලහාබිණ්ම. 20 තුට්ටුසැබැබස්. 29 බොරුබස්.
5 ප්‍රියතෙපුල්. 13 පසිදුහෝප ණිවූඩහෝ තෙපුල්. 21 පෙරපසුවි රිදුබස්. 30 සැබැබස්.
6 අරුත්නැති තෙපුල. 14 නොකලණ බස්. 22 ග්‍රාම්‍ය බස්. 31 හඬ.
7 නීතෙපුල්නැ වතෘනිම. 15 කලණබස. 23 සුහුතෙපුල්. 24 කෙලනො ලූබස් 32 රෙදිකොල හඬ. 33 අබරණ හඬ
8 වැලපිම. 16 අතිමියුරුබස්. 25 අසඛ්‍යතෙපුල් 31 කින්නාරම්. ආදියෙහිහඬ 35 වීණහඬ ං

4 1 කොලාහලඃ කලහොලස් 2 (නිරඟ්ගාං) වාඝිතං රුතං
3 (සත්‍ර) ප්‍රනිශ්‍රුත් ප්‍රනිධ්වානෙ 4 ගීතං ගාන (මිමෙ සමෙ)

7 වගීය

1 5 නිශාදශ්ඡ ගාන්ධාර ෂඩ්ජ මධ්‍යම ඛෙවතාඃ
පඤ්චමශ් (වෙතාඃමි සප්ත තනන්ත්‍රිකණෙඃඡ්ඡිතාඃ ඝවරාඃ)

2 6 තාඤලි (තු කාලෙ සුඛෙඃඛ) 7 (ධ්වනොතු මධුරාඃසුතෙ)
කලොඃ 8 මඳු(සතු ගම්භීරෙ) 9 තාරොඃතාසුවෙවස් (ත්‍රයඃත්‍රිඃඝු)

3 10 (සමන්විතලයසෙඛ) කතාලොඃ 11 වීණ (තු) වලලනී
විපචී 12 (සාතු තනන්ත්‍රිභිඃ සප්තභිඃ) පරිවාදිනී

4 13 තතං (වීණදිකං වාදඃම්) 14 ඝානඛං (මුරජාදිකම්)
15 (වංශඛාදිකංතු) ශුෂිරං 16 (කාංසඃතාලාදිකං) ඝනම්

5 17 (වතුර්විධම්දං) වාදඃයං වාදිත්‍රාතොදඃ (නාමකම්)
18 මිඃදඟා මුරජ 19 (හොදඃඛ්) ඛුඩුක්කලිගොකඩ්වකා (සන්‍රයඃ)

6 20 (සඛදඃ) ශඃපථොහො ඒකඃතා 21 හෙරී (සත්‍රී) දුන්දුභිඃ (සුම්මාන්)
22 ආනනඃ පටහොඃ ('සත්‍රී සඛත්) 23 කොණෙ (වීණදිවාදනම්)

7 24 වීණදඛඃ ප්‍රවාලඃ (සඛත්) 25 කනුහ (සතු) ප්‍රසෙවකඃ
26 කොලඹක(සතු) කාඃයො ('සඛ) 27 උපනාහොඃ නිබන්ධනාම්

8 28 (වාදඃප්‍රහෙදඃ) ඩමරු මඬ්ඩු ඩිණ්ඩිමඣ්ඣීරාඃ –
මර්දලඃ පණවොඃ ('නෙඃඛ) 29 නාතීනී ලාසිකෙ (සමෙ)

9 30 (විලම්බිතං ද්‍රුතං මධ්‍යං) තඛ මොඃඝ ඝනං (ක්‍රමාත්)
31 තාලඃ (කාලක්‍රියාමානං) 32 ලයඃ (සාමඃම්) (අථාසත්‍රියාම්)

10 33 තාණ්ඩවිං නටනං නාට්‍යං ලාසඃයං නෘත්‍යං (ච) නත්තෙ
34 නොඃයඃත්‍රිකං (නෘත්‍යගීතවාදඃයං) නාට්‍ය (මිදං ත්‍රයම්

11 35 භ්‍රකුංස (ශඛ) භ්‍රෑකුංස (ශඛ)භ්‍රෑකුංස (ශෙඛනි නතීනඃ
සත්‍රීවෙෂධාරී පුරුඝොඃ 36 (නාටෙකතෙතා ගණිකා) 'ජ්ඣකා

---

1 කොලාහලය. 10 තාලානවිත හඩ.
2 නිරිසතුන්හඩ
3 පිළිරැව්
4 ගිහඩ.
5 සප්තඤ්චරය.
6 සියුම්මොලොක්දැවියත්හඩ.
7 මොලොක් අවියත්හඩ
8 ගැඹුරුහඩ.
9 ඉතාඋස් හඩ.
11 වීණාව.
12 සත්තනත් දැතැවීණාව.
13 වීණාදිය.
14 මුරජාදිය.
15 වස්කුලල් ආදිය
16 කස්තලාද්ය.
17 චතුරඟික තූයඃ.
18 මිහිගුබෙර.
19 එහිහෙද.
20 ඩැක්නිය
21 බෙරය.
22 මහඩැක්නිය.
23 කඩිපසුආදිය.
24 වීණදඬුව.
25 කරාවිය.
26 වීණකය
27 තතබඳින දැණිය.
28 වාද්‍යහෙද.
29 නටන්නිය.
30 විලම්බිතාදිය.
31 තාලය.
32 ගීතාදි න්හා නැටීම් සමබව
33 නැටීම.
34 නැටුම්ගේ වැයුම්.
35 ගැණුවෙසි න්නටන්නා
36 වෙශකාව.

12 1 (හග්ගිපරිරා) බුතෝනා 2 භාවෝ (ච්චාන්) 3 (අථා) බුකඃ
(ජනකෝ) 4 (සුවරාජසත්‍ර) කුමාරෝ හතීදරකඃ

13 5 (රාජ්) භට්ටාරකෝ දෙවස් 6 (තත්‍රසුතා) හතීදරිකා
7 දෙවී (කෘතාභිෂේකායාම්) 8 (ඉතරාසුච) භට්ටිනී

14 9 අබ්‍රහ්මණ්‍ය (මඛධෙතකෙත්‍ර) 10 (රාජඝාතලසත්‍ර) රාජ්‍ඥියඃ
11 අම්බා (මාතා) 12 ('ථ බාලා සඤ්ඤ්) වාසූර් 13 (ආයුෂ්සත්‍ර) මාරිෂඃ

15 14 අන්‍යතිකා (භගිනී ජ්‍යෙෂ්ඨා 15 නිඝ්ඨා නිඊහණෙ (සමේ)
16 හණෙඩ හපේ හලා (හවානං නිවාං වෙට්ඨං සඛිංප්‍රති)

16 17 අඝහාරෝ'හවිඤ්ඤපෝ 18 ව්‍යජකාහිනයෝ (සමෝ)
19 (නිඊතෙත භඞ්සඛාහඤං වෙ ත්‍රිඤවා) ඝික සාක්‍ඛිකෙ

17 20 (ඝෘහාරව්‍රකරුණදහුතහාස්‍යභයානකාඃ
විහත්‍යරෞද්‍රෙව) රසාඃ 21 ඝෘහාරඃ ශුචිරුජ්ජ්වලඃ

18 22 උත්සාහවඩ්ඩනෝ වීරඃ 23 කාරුණ්‍යං කරුණ ඝෘණ
කෘපා දයා නුකම්පා (සත්‍යද) නුක්‍රොශෝ ('ප්‍ය) 24 ('ථෝ) භයඃ

19 හාසෝ හාසඃ (ච) 25 බීභත්සං විකෘතං (ත්‍රිඤවිදං වයම්)
26 විඝමයෝ 'දහුත මාඤ්චයඃ චිත්‍ර (මප්‍ය) 27 ('ථ) හෙරවම්

20 දරුණං භීෂණං භිෂ්මං ඝොරං භිමං භයානකම්
භයඛකරං ප්‍රතිභයං 28 රෞද්‍රං (තු) ග්‍රම් (අම් ත්‍රිෂු)

21 චතුර්දිශ) 29 දර ත්‍රාසෞ ඝනිර් භීඃ සාධ්වසං භයම්
30 (විකාරෝ මානසෝ) භාවෝ 31 'නුභාවෝ (භාවබොධකඃ)

22 32 ගර්ෝ 'භිමානෝ හඛ්කාරෝ 33 මානශ්චිත්තසමුන්නතිඃ
34 අනාදරඃ පරිභවඃ පරිභාවඝ්තිරස්ක්‍රියා

23 රීඩාවමානනාවඤ්ඤ ඒවහෙළාමුසුඤ්ඤණම්
35 මහාදුඤ්ඤං ත්‍රිසන්‍ධපා ව්‍රීඩා ලජ්ජා 36 (සා) 'පත්‍රපා ('නාඃතඃ)

---

1 බුත්තනනිය } 10 රජ්ජුසුහුරා. 15 කොපාදිය } 27 මහාභය.
ගේසැම්යා. } 11 මව. හැහව්ම. } 28 රුදුබව.

2 පඬිතයා. 12 තරුණී. 19 දෙවැදෑරු } 29 භය.
3 පියා. 13 ගරුකටයු } මිහැඟව්ම් } 30 කාමාදීන්වූ }
4 සුවරජ. න්තේ. } ලකුණු. } චිත්තවිකෘති. }

5 රජ. 14 බුත්තනනී. 20 නාට්‍යරස 31 එයහැඟව්ම.

6 කුමරී. 16 සන්ධ්‍යාදීනි } 21 ඇලියවිගුණ. 32 අනිමානය.
7 බිසව්. මාව } 22 වීරබව. 33 උඩඟුබව.

8 සෙසුරාජසත්‍රිහු. 16 කැඳවීම්අවී } 23 කරුණාව. 34 අනාදරය.
9 දඬුවීමට } නිපාත } 24 සිනාව. 35 ලජ්ජාව.
නුසුදුස්ස. } 17 විලාස } 25 පිළිකුල 36 ඕමඅතුන් }
දැක්වීම } 26 විස්මය. ගෙයාවූවා }

24 1 ඤාතෘනි සනිනිඤා 2 'භිධ්‍යා (තු පරඤවිඡයෙ සඃහා)
3 අඤානනි රීෂ්‍ය 4 'සූයා (තු දෙඡාරොපො ගුණෙඡවපි)

25 5 වෛරං විරොධො විවෙඡො 6 මන්‍යුඡොකෞ(තු)ශුක්(යඤියාම්)
7 පඡාත්තාපො 'නුතාප (ඡව) විප්‍රතිසාර (ඉත්‍යපි)

26 8 කොප ක්‍රොධා මඤ රොෂ ප්‍රතිඝා රුච්කු ධෞ (සඤියාම්)
9 (ශුවොතු චරිතෙ) ශිලම් 10 උනමාද ඡිත්තවිභ්‍රමඃ

27 11 ප්‍රෙමා (නා) ප්‍රියතා භාඳිං ප්‍රෙම සෙනහො 12 ('ථ) දෙහදම්
ඉච්ඡා කාඞ්ඤා සඃහෙහාතෘඞ් 'වාඤඡා ලිප්සා මනොරථඃ

28 කාමෙ 'භිලාඡසතඤී (ඡව) 13 (ස මහාල්) ලාලසා (වයොඃ
14 උපාධි (නා) ධම්විත්තා 15 (ස්‍රංඝඤ) ධ් (ඤානසි ව්‍යථා)

29 16(සත්‍ත්) චින්තා සඤිනි රාධඤනම් 17 උත්තණෙඪානුකලිකෙ(සමෙ)
18 උත්සාහො 'ධ්‍යවඝායඃ (සත්‍ත) 19 (ස) වියඤ් (මනිශඤතිහාක්)

30 20 කපටෙ ('ඤත්‍ර) වඤජ දමෙඡාපධයශඡ්දමඤකෙතවෙ
21 කුසෘනි නීකෘතිඃ ශාඨ්‍යං 22 ප්‍රමාදෙ 'නවධානතා

31 23 කොතූහලං කෞතුකං (ච) කුතුකං (ච) කුතූහලම්
24 (සත්‍රිණං විලාස විවෙවොක විඝ්‍රමා ලලිතං තථා

32 (ඡෙලාලිලෙත්‍යම්) ඝාවාඃ (ක්‍රියාඃ ශෘඟාරඝාවජාඃ)
25 ද්‍රව කෙලි පරිහාසාඃ ක්‍රීඩා ලිලා (ච) නම් (ව)

33 26 වඤඡෙ 'පදෙඡාා ලඤඡ්‍යං (ච) 27 ක්‍රීඩා ඛෙලා (ච) කුඳිනම්
28 ඤමො නිදෘඤඃ සෙඛදඃ (සත්‍ත) 29 ප්‍රලයො නඤවෙඡවතා

34 30 අවහිණ්ඩාකාරගුපතිඃ 31 (සමො) ඤමෙවග සමඤුමො
32 (සත්‍ත) ඛ්ද්ධර්තකං (ඝාසඃ සොතප්‍රාසඃ 33 (ස මනාක්) සම්තම්

35 34 (මධ්‍යමඃ සත්‍ත) විඝසිතං 35 රොමාවො ලොමඝඤිණම්
36 කුඤ්චිතං රුදිතං කුඤ්චං 37 ජෘම්භ (සතු ත්‍රිඤු) ජෘම්භාණම්

---

1 ඤෘමාව
2 අන්සතුයෙ හිඝාසාව.
3 රීෂ්‍යව.
4 ගුණෙඡදු දෙස්තැබීම
5 වෛරය
6 සෝකය.
7 පසුතැවිල්ල.
8 කෝපය.
9 සිලය.
10 උමතුබව
11 සෙනහය.
12 ඇසාව.
13 මහාත්‍යෙණාව.
14 දඟම්සිත්ම.
15 සිත් පෙළීම
16 මෙනෙහි කිරීම.
17 උකට ලිය.
18 උත්සාහය.
19 ව්‍යඤ්‍යය.
20 රැවටිල්ල.
21 සවබව.
22 ප්‍රමාදය
23 සූදුමදේදනි තුකැමැත්ත
24 භාවයෝ
25 සුරුඇදිත් ගෙපරිහා සය
26 වෙස්පෙරළීම.
27 සෙලලම.
28 ඩානැගීම
29 චෙඡ්ඨානාඡය.
30 රොමාවාදි වැසීම.
31 ස මන්‍රමය.
32 මහසිනාව.
33 මදසිනාව.
34 මැදි සිනාව.
35 රොමොද්ගමය
36 හැඩීම.
37 ඇහුම.

36 1 විප්‍රලම්භෝ විසංවාදෙ 2 ර්ඩ්ඛණ සකිලනෙ (සමේ)
3 (සකත්) නිද්‍රා ශයනං සම්‍යාසඃ සම්‍යපනඃ සංවෙශ (ඉතඃපි)
37 4 තන්ද්‍රී ප්‍රම්ලා 5 හුකුවී ශ්‍රුකුවී හ්‍රෑකුවිඃ (සත්‍රියඃ)
6 අදෘෂ්ටිඃ (සත්‍යදසෞමෙය·කෘණී) 7 සංසිද්‍ධා ප්‍රකෘතී (ඒමේ)
38 සවිරූපං (ච) සවිභාව (ඥව) නිසර්‍ගී (ඥවාථ්) 8 වෙපථුඃ
කමේඃ (‘ථ්) 9 කෘණ උඩඞ්ගෝ මහ උඩව උතඃසවඃ

8 වගීය

1 10 අධොභුවන පාතාලංබලිසදම රසාතලම්
නාගලොකො (‘ථ්) 11 කුහරං ශුෂිරං විවරං බිලව්
2 ජීදුං නිව්‍යථනං රොකං රන්ධ්‍රං ශවභ්‍රං වපා ශුෂිඃ
12 ගම්භීරෝ (හුව් ශවභ්‍රෙ) 13 (සරනෙධ්‍ර) ශුෂිරං (ත්‍රිෂු)
3 11 අන්ධකාරෝ (‘සත්‍රියාං) ධ්වාන්තං තම්‍සං තිම්‍රං තමඃ
15 (ධ්වානෙත ගාසෙ) ‘ඛ්තමසං 16 (ක්ෂිණෙ) ‘චතම්සං 17 (තමඃ
4 විෂවක්) සන්නතමසං 18 නාගාඃ කාද්‍රවෙයාස් 19 (තදිශවිරාඃ)
ශෙෂො ‘නන්තො 20 වාසුනි (සතු) සර්පිරාජෙ 21 (‘ථ්) ගොනසෙ
5 නිලිනසඃ (සත්‍ද්) 22 අජගරෙ ශයුච්ඡහස (ඉත්‍යුභෙ)
23 අලගද්දෙ ජලවෙතලඃ 24 (සමෙ) රාජීල බුඩුභෝ
6 25 මාලුධානො මාතුලාහිර් 26 නිර්මුක්තෙනා මුනෙනකචුනඃ
27 සර්පිඃ පෘදාකු හ්‍රීජගො භුජ්ගහ ‘හි හ්‍රීජගමඃ
7 ආශිවිශෙ විෂධර ශවත්‍රි වාලඃ සරීසෘපඃ
කුණ්ඩලි ගූඪපාවචතාඃශ්‍රවාඃ කාකොදරඃ එණී
8 දර්වීකරෝ දිම්භපෂෙඨා දන්දශූකො විලෙශයඃ
උරගඃ පන්නගො භොගි ජිහ්මගඃ පවනාශනඃ
9 28 (ත්‍රිෂ්වා) හෙයං (විෂසප්තම්) 29 ඒවඃයාං (තු) එණ (වියොඃ)
30 (සමෙ) නචුත නිමෙතො 31 ඉෂෙවඩ (සතු) ගරලං විෂං
10 32 (පුංසි කලිවෙව) කාකොල කාලකූට හලාහලඃ
සොරාෂ්ට්‍රකඃ ශොකලිතෙයො බ්‍රහ්මපුත්‍රඃ ප්‍රදිපනඃ

---

1 රුවට්ටිල්ල. 11 බිලය. 21 තෙලිසසා. 31 විෂ.
2 පැතිලිම. 12 වළ. 22 පිඹුරා. 32 විෂභේද.
3 නින්ද. 13 සිදුරුසහිතය. 23 දියනයා.
4 මැලිබව. 14 අඳුර. 24 දියබරණ.
5 රුවිම. 15 දැඩිඅඳුර. 25 නාගවගියක්.
6 කෝපබැල්ම. 16 ඇඳිරිය. 26 ඇලුතසැවගැලෙව්වෝ.
7 සවභාව. 17 මුළුලෙව්හිඅඳුර. 27 සර්පියා නයා.
8 වෙවුළුම. 18 නාගයෝ. 28 විසඇට ආදිය.
9 උත්සවය. 19 එහි සවාමිපුරුෂයා 29 පෙණය.
10 නාලොව. 20 වාසුනීනාරජ. 30 සැවය

11 දුරදෙ වනසනාහ (ඤ්ච විෂහෙදූ අමී නව)
1 විෂවෙදෙක ජ්ඩකුලිකො 2 වතලග්‍රාහඃහිතුණ්ඩිකඃ

9 වගීය

1 3 (සතත්) නාරඃ (සතු) නරසො නිරයො දුගීතිඃ (සත්‍රියාම්)
4 (නදෙඅදුස්) තපනාවිචි මහාරොරව රෞරවාඃ
2 සංහාරඃ කාලසූත්‍රං (වෙතඤදඤඃ) 5 (සඩාසතු) නාරකාඃ
ප්‍රෙතා 6 වෛතරණී (සිතඩුඃ) 7 (සතද) 'ලඤඹී (සතු) නිඝිඃනිඃ
3 8 විෂ්ටි රාජූඃ 9 කාරණ (තු) යාතනා ත්‍රිව්‍රවෙදනා
10 පීඩා බාධා ව්‍යථා දුඃඛ මමානස්‍යං ප්‍රසූනිජම්
4 11 (සතත්) නඉවං කෘඑත්‍ර මාහිලං (ත්‍රිඉවඉං හෙදූගාම් යත්)

10 වගීය

1 12 සමුද්‍රො 'ඛධි රකූපාරඃ පාරාවාරඃ සරිත්පතිඃ
උදඤාකූදධිඃ සිනධුඃ සරසවාන් සාගරො'ණ්වඃ
2 රතනාකරො ජලනිධි ඊාදඃපති රපාමුපතිඃ
13 (නස්‍ය ප්‍රහෙදූඃ) ක්ෂීරොදෙ ලවණෙද (යකථාපරෙ)
3 14 ආපඃ (සත්‍රී භූමනි) වාච්‍ාරි සලිලං නමලං ජලම්
පඨඃ නීලාලමමෘතං ජීවනං භුවනං වනම්
4 නබඤ මුදකං පාථඃ පුෂ්කරං සථොමුඛම්
අමෙඝා'ණ්ඩෙනාය පානිය නීරක්ෂීරාම්බු ඉංවරම්
5 මෙඝපුෂපං ඝනරසස් 15 (ත්‍රිෂු වෙ) ආප්‍ය මම්මයම්
16 භඩඝසනරඛඝ ඌම් (ඊා සත්‍රියාං) ච්චිර 17 (ඵො මීෂූ)
6 මහත්සූ) ලෙලොල කලෙලොලෙ 18 (සතද) වතෝ ('මහසාම් භූමඃ)
19 පෘෂතානි බිඳු පෘෂතාඃ (පුමාංසො) විපුෂඃ (සත්‍රියඃ)
7 20 වක්‍රාණි පුටභෙදූඃ (සපූර්) 21 භූමා (ඤ්ච) ජලනිගීමාඃ
22 කූලං රොධ (ඤ්ච) නීරං (ච) ප්‍රනීරං (ච) තවං (ත්‍රිෂූ)
8 23 පාරාවාරෙ (පරාවීංචිනීරෙ) 24 පාත්‍රං (තදන්‍යාරම්)
25 විපොඃ ('සත්‍රියාම්) නාඃරීපං (යදනාඃචීරිණසාවම්)
9 26 (නොයොජිතං නත්) පුලිනං 27 සෛකතං සිකතාමයම්
28 නිෂචර (සතු) ජඹාලඃ පඛෙකා ('සත්‍රි) ශාද කඳීමෙ

---

1 විසවෙද.
2 පාඛ්ටියා.
3 නිරය.
4 එනිහෙද.
5 නිරිසත්තු.
6 වේතරණිය.
7 කාලඝතනිය.
8 ජීවිකාවට හ } රණකම්හටුවඃ }
9 දුෂ්ඨුත.
10 දුත.
11 ශාරීරිකවේදනාව.
12 මුහුදු.
13 එහිහෙද.
14 වතුර.
15 ජලවිකෘතිය.
16 රල.
17 මහරල.
18 දියසලාව.
19 දියඹිඳු.
20 ඇ ජීවක.
21 වාරිමාගිය.
22 ඉවුර.
23 දෙතෙර.
24 ඒඅතර.
25 දිවයින.
26 ද්‍යෙන්නැගිවැලල.
27 වැලිතලාව.
28 මඩ.

10 1 ජලොවභ්‍යවහාසාඃ පරීවාහාඃ 2 කූපකා (සකූ) විදූරකාඃ
3 නාව්‍යං (ත්‍රිලිඟං නෞතායෙඃ) 4 (සත්‍රියාං) නෞසන්තරණී සන්තරිඃ
11 5 උඩුපං (තූ) පලවඃ කොලඃ 6 ස්‍රොතො (ඉසරණං සවතිඃ)
7 ආතරඅන්තරපුණ්‍යං (ඉසත්) 8 ද්‍රෝණී කාෂ්ඨාඞ්ගිවාහිනී
12 9 සාංයාත්‍රිකඃ පොතවණික් 10 කර්ණධාර (සකූ) නාවිකඃ
11 නියාමකාඃ පොතවාහාඃ 12 කූපකො ගුණවඃඝඨකඃ
13 13 නෞකාදණ්ඩිඃ ක්ෂේපණීඃ (සත්‍රත්) 14 අරිත්‍රං කෙනිපාතකඃ
15 අන්‍රිඃ (සත්‍රී) කාෂ්ඨකුද්දාලඃ 16 සෙකපාත්‍රං (තූ) සෙචනම්)
14 17 (කලිඛෙ) ‘ඩිනාවං (නාවොඃඩෙ ‘නීතනෞකෙ) 18 ‘නිත්‍ර (ත්‍රිෂූ)
(ත්‍රිෂවාඃඩාන්) 19 ප්‍රසන්නොඃවිඝඃ 20 කලුෂොඃනවිඝ ආවිලඃ
15 21 නිමනං ගභීරං ගම්භීරම් 22 උත්තානං (නවිපයඃයෙ)
23 අගාධමතලඃස්පර්ශීං 24 කෙවතී දශ ධිවරෞ
16 25 ආනායඃ (පුංසි) ජාලං (සත්‍රත්) 26 ශණසූත්‍රං පවිත්‍රකම්
27 මත්‍සත්‍රධානී කුවෙණී (සත්‍රත්) 28 වඩිශං මත්‍සයවෙධනම්
17 29 පෘථුරොමා ඣඹො මත්‍සෙඝ මීනො වෛසාරිණොඃණ්ඩිජඃ
විසාරඃ ශකුලි (චා ථ) 30 ගඩකඃ ශකුලාඛ්‍යකඃ
18 31 සහස්‍රදංෂ්ට්‍රඃ පාර්ශින 32 උලූප් ශිශුකඃ (සමෞ)
33 නලමීන ශ්වේලිච්මඃ 34 ප්‍රොෂ්ඨී (තූ) ශඵරී (වයොඃ)
19 35 ක්ෂුද්‍රාඣමත්‍සයසඣ්‍යානඃ පොතාධානම් 36 (අථො ක්‍රීඝඃ)
රොහිතො මද්‍ගුරඃ ශාලො රාජීවඃ ශකුල සකිමිඃ
20 නිමිඟිලා (දශඝොඨ) 37 යාදඃංසි ජලජන්තවඃ
38 (තදෙඣඃ) ශිශුමාරොදූ ශඞ්කඨොමකරා (දශඃ)
21 39 (සත්‍රත්) කුලීරඃ කර්කටකඃ 40 කූමේ කමඨ කච්ඡපෞ
41 ග්‍රාහො ‘වහාරෞ 42 නක්‍ර (සකූ) කුම්භීරෞ 43 (ථ) මකිලතා
22 ගණ්ඩූපදඃ කිඤවුලුකෞ 44 නිහාකා හොඩිතා (සමෞ)
45 රක්තපා (තූ) ජලෞකාඃයාං (සත්‍රියාං භූමනි) ජලෞකසඃ

---

1 දියඉතිරීම. 12 කුඹිය. 22 නොගැඹුර. 33 ඉස්සා.
2 වැටිය. 13 සුහාඩම. 23 ඉතාගැඹුර. 34 පෙට්යා.
3 නැවින් යා යුත්තා 14 රිට. 24 මස්මරන්නා. 35 පිළාව.
4 නැව. 15 පළුපත. 25 දැල 36 මත්‍සයවිශෙෂ.
5 පසුර. 16 දිය්ලුව. 26 බිළිලනුව. 37 ජලජන්තු.
6 හෝවැල. 17 අඩනැව. 27 කොමණ හෝපැස 38 එහිහෙද.
7 තොටකුලී. 18 නැවින්පසු කළදෙය 28 බිළිකටුව. 39 කකුළුවා.
8 දෙණ. 29 මස්. 40 ඉදුබ්කැස්බෝ
9 නැව් වෙළඳ. 19 පැහැදිබව. 30 ගඩකනම් මත්‍සයා 41 මෝරා.
10 නැවියා. 20 නොපැහැදිබව 31 වළයා. 42 කිඹුලා.
11 නියමුවෝ. 21 ගැඹුර. 32 මුදුලාරා. 43 ගැඩවිලා.
44 කබරගොයා
45 සුඩාවා.

23 1 මුනූබෙලලා. 12 ගැඹුරුවිල්. 21 ආස්දියවළ. 32 ශිතදූගඟ.
2 සක්. 13 චෙතලිඳ. 22 වැව. 33 විපාශාගඟ.
3 සක්බෙලෙලා. 14 ලිඳ 23 පිරිය. 34 ශොණහොය.
4 බෙලෙලා. 15 ලින්මුවව්ව. 24 වැව්බැම්ම. 35 ඇල.
5 මැඩියා 16 ලින්වැස්ම. 25 තොනැන්න. 36 ගඟාවිශෙෂ.
6 ගැඩවිලි. 17 සිව්කොන් හෝමඟත් පොකුණ 26 ගංහෝ. 37 නදීමුඛය මෝය.
7 මැඩිය. 27 ගඟානම්ගඟ. 38 පිලල
8 ඉදිබුව. 18 ඒමසයජා නවූයේ 28 යමුනාගඟ. 39 දෙව්කාදිගං හිවූයේ.
9 සුංගිය. 29 නම්දුගඟ.
10 නෙලියා. 19 පිසුම්විල 30 කරතෝයාගඟ.
11 විල්. 20 විල්විශෙෂය. 31 බාහුදුගඟ.

36 දෙවිකායාං සරයඨාං ච හවෙ) දුච්ක සාරවෝ
1 සොගන්ධිකං (තු) කලහාරං 2 හලදකං රක්තසඤ්ඣකම්
37 3 (සාහද්) උත්පලං කුවලයම් 4 (අථ) නීලාඹුජන්ම (ච)
ඉන්දිවරං (ච නීලෙ'ඝම්න්) 5 (සිතෙ) කුමුද කෙරවෙ
38 6 ශාලූක (මෙඝාං කන්දඃ සාහද්) 7 චාරිපර්ණී (තු) කුම්භිකා
8 ජලනීලි (තු) ශෙවාලං ශෙවලෝ 9 ('ථ) කුමුදවති
39 කුමුදිනාහාං 10 නලිනාහා (තු) විසිනී පද්මිනී (මුඛාඃ)
11 (වා ක්ලීංසි) පදමං නලිනමරවින්දං මහොත්පලම්
40 සහස්‍රපත්‍රං කමලං ශතපත්‍රං කුශෙශයම්
පඞ්කෙරුහං තාමරසං සාරසං සරසීරුහම්
41 විසප්‍රසූන රාජීව පුෂ්කරාම්භොරුහාණී (ච)
12 පුණ්ඩරීකං සිතාම්භොජම් 13 (අථ) රක්තසරොරුහෙ
42 රක්තොත්පලං කොකනදං 14 නාලානාලම් 15 (අථාස්ත්‍රියාම්)
මාණලං විසම් 16 (අඛ්‍යාදි කදම්බ) ෂණ්ඩ (මස්ත්‍රියාම්)
43 17 කරහාටඃ ශිඵාකන්දං 18 කිඤ්ජල්කඃ කෙශරෝ ('ස්ත්‍රියාම්)
19 සංවර්තිකා නවදලං 20 බීජකොශෝ වරාටකඃ
44 (උක්තාං ඝවෛතමදිකාලඩිඹබද්‍යදි සනාව්‍යකම්
පාතාලභොගිනරකං වාරිවෙෂාච සහතම්)

11 වගීය

1 වගීඃ පෘථ්විපුරඃසරමාභාඃවනොෂධිමඃගාදිභිඃ
නාඛ්‍රහමිඤ්‍රතුවිච්ඡදෙඃ සාගොපාගෛරිහොදිතාඃ
2 21 භූර් භූමි රචලානනන්තා රසා විශ්වම්භරා ස්ථිරා
ධරා ධරිත්‍රි ධරණීඃ ක්ෂොණී ජ්‍යා කාශ්‍යපි ක්ෂිතිඃ
3 සර්වංසහා වසුමතී වසුධොර්ව්වි වසුන්ධරා
ගොත්‍රා කුඃ පෘථිවි පෘථ්වි ක්ෂමා 'වනිමේදිනි මහි
4 22 මෘන්මෘත්තිකා 23 (ප්‍රශස්‍යාතු) මෘත්‍සා මෘත්සනා (ච මෘත්තිකා)
24 උර්වරා (සර්ශසත්ඨඃ) 25 (සාහද්) ඌෂඃ ක්ෂාරමෘත්තිකා
5 26 ඌෂවාත්‍යුශරෞ (චාවප්‍යන්‍යලිහෞ) 27 ස්ථලං ස්ථලි
28 (සමානෞ) මරු ධන්වානෞ 29 (වෙ) ඛිලාප්‍රහතෙ (සමෙ)
6 (ත්‍රිෂ්වථෞ) 30 ජගති ලොකො විෂ්ටපං භුවනං ජගත්
31 (ලොකෝ'ඝං) භාරතං (වර්ෂං) 32 (ශරා වත්‍යඃසතු යො 'වධෙඃ

---

1 හෙල්මැලි. 9 කුමුදුවිල්. 18 එහි රේණු. 26 කරමැවිබිම.
2 එමරතුවූයේ. 10 නෙලුම්විල්. 19 එහි දළු. 27 ගොඩබිම.
3 උපුල්. 11 නෙලුම්මල්. 20 එහි තෙ මිහාඇව. 28 පැන්දුරු පෙදෙස
4 නිලුපුල්. 12 හෙලනෙලුම්. 21 පොළුව. 29 හිස්බිම.
5 කුමුදු. 13 රත්නෙලුම්. 22 මැටි. 30 ලෝකය.
6 මෙහිමුල් හෝඅල 14 එහි නාවු. 23 පසස්නාමැටි. 31 සිනඳුරට.
7 දිගපරණලා. 15 නෙලුඹුදැලි. 24 එමසාරවත්වූවා. 32 මිටඅගනිදිග.
8 සෙවෙල්. 16 පියුම්සමූහය 25 කරමැටි.
17 එහිඅල.

7 දෙශඃ ප්‍රාගුදඞ්මිඞ්මුඛඃ) ප්‍රාච්‍ය 1 උදීච්‍යඃ (පඤ්චමොත්තරඃ
2 ප්‍රත්‍යග්වා මේලවිජදෙශඃ (සත්‍යාන්) 3 මධ්‍යදෙශ(ඝඃ) මධ්‍යමඃ
8 4 ආයඃඃවතීඃ පුණ්‍යභූමී (මීධඃ චිකිත්‍යහිමාගයොඃ)
5 නිවෘත්තපප්‍යෙ 6 දෙශ විශයෝ(තු) පවතීනාම්
9 (ත්‍රිඃඃවාගොඞ්ඛාන් නඛප්‍රායෙ) 7 නඛාතනඛවල (ඉත්‍යපි)
8 කුමුදවාන් (කුමුදප්‍රායෙ) 9 වෙතඃඃවාන් (බහුවෙතසෙ)
10 10 ශාවලඃ (ශාදඃහරිතෙ සජ්ඛාලෙතු) 11 පඞ්කිලඃ
12 ජලප්‍රායමනූපං (සත්‍යාන් පුංසි) 13 කර්ෂ (සනථාවිධඃ)
11 14 (සත්‍රි) ශර්කරා ශර්කරිලඃ ශාර්කරඃ ශර්කරාවති
(දෙශඑවාදිමාවි එවමුත්තරායඃ) 15 සිකතාවති
12 16 (දෙශොනද්‍යඞ්ග වෘඤ්චඞ්ග සමපන්නාව්‍රීහිපාලිතඃ
සත්‍යාන්) නද්මාතඃකෝ 17 දෙවමාතඃක (ඤ්ඣ යථාක්‍රමම්)
13 18 (සුරාඤ්ජි දෙශෙ) රාජන්‍වාන් 19 (සත්‍යාතතතෝ 'නත්‍ය) රාජ්‍යවාන්
20 ගොඤ්ඣං ගොඤ්ඨානතං 21 (නතතු) ගොඤ්ඣිනං (හුනපුච්ඡකම්
14 22 පයඃකීතාඃහඃ පරිසරඃ 23 සෙතුරාලෝ (සත්‍රියාම් පුමාන්)
භාවාමලූඃ (ඤ්ඣ) නාකු (ඤ්ඣ) වලමිතං (පුනනාපුංසකම්)
15 25 අයනං වතීම මාගීඃඩව පනථානඃ පදවි සෘතිඃ
සරණිඃ පඩතිඃ පද්ධ වර්තිනෙයකපදි(තිව)
16 26 අතිපනථාඃ සුපනථා (ඤ්ඣ) සතපථ(ඤ්ඣාඃඒවිතෙඃඩනි)
27 ව්‍යඩෙවා දුරඩෙවා විපථඃ කදඩවා කාපථඃ (සමඃ)
17 28 අපනථා (සඤ්ඣ) පථං තුලෙය 29 ශෘඟාටක චතුෂ්පථෙ
30 ප්‍රානතරං (දුරඤුනෙක 'ඩවා) 31 කානතාරෙ (වර්ත්ම දුගීමම්)
18 32 ගවයූතිඃ (සත්‍රි) ක්‍රොශයුගං 33 නලවඃ (නිෂ්කුවතුඃඤතම්)
34 ඝණ්ඩාපථඃ සංසරණං 35 (තතපුරසෙය) පනිෂ්කරම්

12 වගීය

1 36 පුඃ (සත්‍රි) පුරීනගයෙඃෂ්ණ (වා) පත්තනං පුටභෙදනම්
සථානීයං නිගමෙ 37 ('නත්‍යතතු ඝනමූලනගරාතපුරම්

---

1 වයඞ්දිග.
2 පිවිසර.
3 මධ්‍යදේෂය.
4 විකිත්‍යහිම / පව්ඉතර
5 ජනපදය.
6 දේශය.
7 එම ඔව / බෝවූයේ
8 එම කුමුදු / බෝවූයේ
9 එමවේ / බෝවූයේ
10 එම තෘණ / බෝවූයේ
11 මඩසහිතවූයේ
12 චතුරඹ්ර / ඹෝවූයේ
13 කැස.
14 බොරඔස / හිතවූයේ
15 වැලිඹ්ර / ඹෝවූයේ
16 ගහදියෙන් / පැසෙන්නේ
17 වැසිදියෙන් / පැසෙන්නේ
18 මනාරජෙක් / ඇත්තේ
19 එසේනැත්තේ
20 ගාල
21 එම්අතිතවූයේ
22 වෙතඛ්ම.
23 හෙය.
24 තුඞ්ඝ.
25 මග.
26 මනාමග.
27 නොමනාමග.
28 නොමග.
29 සතරමංසන්ධි.
30 හිස්දුරුමග.
31 කතරමග.
32 ගව්ව.
33 රියන් හා / රසියක්
34 වේමග.
35 චිරිය.
36 පුරය.
37 අතු නුවර.

2 නව්)ඡාඛානගරං 1 වෙශෝ වෙශ්‍යාජනසමාශ්‍රයඃ
2 ඈපණ (සකු) නිඝට්ටායාං 3 විපණිඃ පණ්‍යවීථිකා
3 4 රථ්‍යා ප්‍රතෝලී විශිඛා 5 (සඃව්) චයෝ චත්ර (මඤ්ජිඝාව්)
6 ප්‍රාකාරෝ චරණඃ ශාලඃ 7 ප්‍රාචීරං (ප්‍රාන්ත,තොචරනිඃ
4 8 භිත්තිඃ (සත්‍රී) කුඩ්‍යම් 9 එඩ්ඩකං (යදන්ත,නිඃසතනීතසව්)
10 ගෘහ ගෙහොදවසිතං වෙශම සදම නිකෙතනම්
5 නිශාන්තා චත්‍ය සදනං භවනාගාර මන්දිරම්
ගෘහාඃ (සුංසිච හුමෙන්‍යව) නිකාය්‍ය නිලයාලයාඃ
6 වාසඃ කුටෝ (චයොඃ) ශාලා සභා 11 සඒවනං(ඣිදම්)
චතුඃශාලඃ 12 (මුනීනාංතු) පණ්ශාලොටජා ('සත්‍රියාම්)
7 13 වෛත්‍යමායතනං (තුල්‍යෙ) 14 වාජිශාලා (තු) මඳුරා
15 ආවෙශනං ශිල්පශාලා 16 ප්‍රපා පානීයශාලිකා
8 17 මඪ (ශුංත්‍රාදිනිලයෙ) 18 ගජා (තු) මදිරාගෘහම්
19 ගණිකාගාරං වාසගෘහම් 20 අරිඤ්ඨං සූතිකාගෘහම්
9 21 වාතායනං ගවාක්ෂඃ (සත්‍රන්) 22 මණ්ඩපෝ ('සත්‍රී) ජනාශ්‍රයඃ
23 හර්‍ම්‍ය (දිධනීනාං වාසඃ) 24 ප්‍රාසාදෙ (දෙවභූභජම්)
10 25 සෞධෝ ('සත්‍රී) රාජසදනම් 26 උපකාර්‍යෝපකාරිකා
27 සඛ්‍යතිකඃ සඛීතොහදෙ නාඳුතවත්‍ය (දයෙඃපිච)
11 විවෘඳුකඃ (ප්‍රභෙදුගි භවනාඞ්ගර සදමනාම්)
28 (සන්‍නඅගාරං භූභූජාම්) අන්‍තඃපුරං (සතද්) අවරොධනම්
12 ශුඛාන්‍තා (ශඛා)වරොධ (ශඛ)29 (සතද්) අට්ටඃ ඤෞම (මඤ්ජ්‍රියාම්
30 ප්‍රඝාණ ප්‍රඝණ ලිනඳු (බහිචාරප්‍රකොෂඨකෙ)
13 31 ගෘහාවග්‍රහණී දෙහලඃ 32 'භනං චඛරාජිරෙ
33 (අධඃතාදඳුරුණී) ශිලා 34 නාසා (දුරුපරිසථිතම්)
14 35 ප්‍රච්ඡන්නාමන්නාචාරං (සත්‍රන්) 36 පඤ්චාරං (තු) පඤ්කඃ
37 වලිකනිඛ්‍රෙ පටලප්‍රාන්තෙන ('ථ) 38 පවලං ඡදිඃ
15 39 ගොපානසී (තු) වලභී (ඡාදනෙ වක්‍රදුරුණී)
40 කපොතපාලිකායාං (තු) විටඞ්කං පුන්නාපුංසකම්

---

1 වේසාගෙය. 12 පත්තල. 22 මඩුව. 32 මිදුල.
2 සංපිල. 13 දෙවොල. 23 මුඛසෙවෙ නිගෙය 33 කුඩුලිය.
3 වණික්ගල. 14 අස්ගල. 34 උඩුකුඩුව.
4 මහවේ. 15 සිප්ගලෙ හා කැමල 24 පගය. 35 කුරුඹුව.
5 පදනම. 25 රජගෙය. 36 පග දෙර.
6 පව්ර. 16 පැත්ගල. 26 එනිවෙසෙසෙක්. 37 පියසිකෙළ.
7 වැව. 17 අකුරුගල. 27 ඉසුරන්ගෙවල්. 38 පියස්ස.
8 භිත්තිය. 18 රාගල. 28 බිසෝගෙය.
9 වලිත්තිබිත්තිය. 19 ගබඩාගෙය. 29 අටලඳ. 39 පරාල.
10 ගෙය. 20 නිබිරිගෙය. 30 පිල්කඩ. 40 කොබෝ ගඩවලල්ල
11 සතරැස්ගෙය. 21 කවුල. 31 එලිපත.

16 1 (සත්‍රී) චාර් චාරං ප්‍රනිහාරඃ 2 (සකද්) එතාදී (සකු) වෙදිකා
3 තොරණෙ (‘සත්‍රී) බහිර්ද්වාරම් 4 පුරචාරං (තු) ගොපුරං
17 5 (කුමං පූර්වරි යද්) ධසතිනඛ (යත සම්නනාථ ත්‍රිඤ්)
6 තපාවමරරං (තුල්‍යෙ තච්ඡකමේඛ) 7 ‘ගීලං (නනා
18 8 ආරොහණං (සකත්) සොපානං නිඃශ්‍රෙණී (සඛ) ධ්‍රොහිණී
9 සඃමොධිනී ශොධනී (සකත්) 10 සඛකරොඃකර (සනයා)
19 (ක්ෂිපෙත) 11 ඉඛා නිඃසරණං 12 සන්නිවෙශො නිකර්ෂිණං
13 (සමෙෑ) සංවසථ ග්‍රාමෙෑ 14 වෙශමහූඃසතු (රක්‍ෂ්‍රියාම්)
20 15 ග්‍රාමාන්‍ත උපශලයං (සකත්) 16 සීම සිමෙ (සත්‍රියාමුහෙ)
17 ඔෂ ආහිරපල්ලි (සකත්) 18 පක්‍ෂතණඃ ශවරාලයඃ

13 වගීය

1 19 මහීඛ්‍රෙ ශිඛරික්‍ෂමාභෘදභායඃ ධර පර්වතාඃ
අද්‍රි ගොත්‍ර ගිරි ග්‍රාවාචල ශෛල ශිලොච්චයාඃ
2 20 ලොකාලොකශ් චක්‍රවාල 21 සත්‍රිකුටාස්ත්‍රිකකූත් (සමෙෑ)
22 අසත (සකු) චරමක්‍ෂමාභාද් 23 උදයඃ පූර්වපර්වතඃ
3 24 හිමවාන්නිෂධො විඉක්‍ෂික මාල්‍යවාන් පාරියාත්‍රකඃ
ගන්ධමාදන (මන්‍යෙච) හෙමකූටා (දයො නගාඃ)
4 25 පාෂාණ ප්‍රස්තරග්‍රාවොපලාශමානඃ ශිලා දෂත්
26 කූටො (‘සත්‍රී) ශිඛරං ශෘඟං 27 ප්‍රපාත (සඛ) තටො භෘගුඃ
5 28 කටකො (‘සත්‍රී නිතම්බොඃද්‍රෙඃ) 29 සානුඃ ප්‍රස්ථඃ සානු(රක්‍ෂ්‍රියෙෑ)
30 උත්සඃ ප්‍රශ්‍රවණං 31 (වාරිප්‍රවාහො) නිඤ්ඣරො ඤ්ඣරඃ
6 32 දරී (තු) කන්දරො (වා සත්‍රී දෙවඛාතඛිලෙ) 33 ගුහා
ගහ්වරං 34 ගඩශෛලා (සකු ච්‍යුතාඃ සප්තලොපලා ගිරෙඃ)
7 35 ඛනිඃ (සත්‍රියාම්) ආකරඃ (සකත්) 36 පාදෘඃ ප්‍රභෘතයඃ පර්වතාඃ
37 උපත්‍යකා (‘ද්‍රෙරාසන්නා භූමිර් උාඩ්වම්) 38 අධිත්‍යකා
8 39 ධාතු (මීනඃශිලාද්‍යුද්‍රෙර්) 40 ගෙරිකං (තු ච්ඡෙෂතඃ)
41 නිකුරුඹකුපෙෑ (වා කලීවෙ ලතාදිපිනිතොදරෙ)

---

1 ද්‍රෙරකඩ. 12 නිවේසය. 23 උදුගිර. 33 ගුහාව.
2 පිල්කඩ. 13 ගම. 24 පර්වතභෙද. 34 කන්දෙන්.
3 තොරණ. 14 ගෙපල. 25 ගලහෝ— 35 ආකරය.
4 තුවරද්‍රෙර. 15 ගම්වෙන. අතලගල 36 මූදුනහෝකුළ.
5 අත්නිය. 16 ඉම. 26 මූදුනහෝකුළ. 37 පිර්වරකඳු.
6 ද්‍රෙර. 17 ගොපලුගම. 27 ප්‍රපාතය. 38 පව්වෙන බිම.
7 අගුල. 18 වැදිගම. 28 පර්වතපාශ්‍රය. 39 ර් මන බිම.
8 පඹිය, හිණ. 19 පර්වතය 29 මුදුන්න. 40 මනොසිලාදිය
9 මුස්න. 20 සක්වළගල 30 උල්පත. 41 සිවංගුරු.
10 කසලගොඩ. 21 නිකුළ. 31 ඇල්ල. 41 ලතාඳින්වැ සුනුලෙන
11 ගෘහාදින් ඉදිරිය. 22 අවරගිර 32 කඳුර.

1 1අටව්‍යරණ්‍යං විපිනං ගහනං කානනං වනම්
2මහාරණ්‍ය මරණ්‍යානී 3ගෘහාරාමා (සතු) නිෂ්කුටාඃ
2 4ආරාමඃ (සත්‍ය) උපවනං (කෘත්‍රිමං වනමෙව තත්)
5(අමාත්‍යගණිකා ගෙහොපවනෙ) වෘක්ෂවාටිකා
3 6(පුමාන්) ආක්‍රීඩ උද්‍යානං (රාඥඃ සාධාරණං වනම්)
7(සත්‍යදෙතදෙව) ප්‍රමදවන (මනෝඃප්‍රරොචිතම්)
4 8ව්‍යථකලි රාවලිඃ පක්ෂිකෘතිඃ ශ්‍රෙණී 9ලෙඛා (සතු) රාජ්‍යඃ
10වන්‍ය වනසමූහෙ (සත්‍යද්) 11අඞ්කුරෙ 'භිනවොදභිද්
5 12වෘක්ෂෝ මහීරුහඃ ශාඛී විටපී පාදප සතරුඃ
අනොකහඃ කුඨඃ ශාලඃ පලාශී ද්‍රු ද්‍රුමඃගමාඃ
6 13වානස්පත්‍යඃ (ඵලෛඃ පුෂ්පාත් 14තෙරපුෂ්පාද්) වනස්පතිඃ
15ඔෂධ්‍යඃ (ඵලපාකානන්තාඃ 16(සත්‍යද්) අවන්ධ්‍යඃ ඵලෙග්‍රහිඃ
7 17වන්‍රෙත්‍ය 'ඵලෝ 'වකෙශී (ච) 18ඵලවාන් ඵලිනඃ ඵලි
19ප්‍රප්‍රුලේ‍රාඋප්‍රුල්ල සම්ප්‍රුල්ල වෘකොෂ විකච සප්‍රුටාඃ
8 ප්‍රුල්ල (ශ්වෙතෙ) විකසිතෙ (සූර වන්‍රිත්‍යදයසන්‍රිභූ)
20කර්ණි (වානා) ධ්‍රැවඃ ශඞ්කුර් 21(හ්‍රස්වශාඛාශිඒඃ) කණ්‍රුපඃ
9 22(අප්‍රකාණ්ඩ) සතම්බගුලෙමා 23වල්ලි (තු) ව්‍රතනිලිතා
24(ලතා ප්‍රතානිනී) වීරුදගුල්මින්‍යුලප (ඉත්‍යපි)
10 25(නගාද්‍රුරොහ) උච්ඡ්‍රාය උත්සෙධ (ශ්වොා) චිඡ්‍රය (ශබ්සඃ)
26(අස්‍රී) ප්‍රකාණ්ඩඃ සකානඃ (සත්‍යනම්මූලාවිශාඛාවධෙත්‍යතරොඃ)
11 27(සමෙ) ශාඛා ලතෙ 28ස්‍යාත්‍රිශාඛා ශාලෙ 29ශිඒා ජටෙ
30(ශාඛා ශිඒා) වරොහඃ (සත්‍යන්) මූලාච්චාග්‍රං ගතා ලතා
12 31ශිරොා 'ග්‍රං ශිඛරං (වානා) 32මූලං ඛ්‍රඩෙනා ('ඔඛ්‍රිනාමකඃ)
33සාරොා මජ්ජා (සමො) 34වක් (ස්‍රී) වල්කං වල්කල (මස්‍රියාම්)

---

1 වනය.
2 මහවනය.
3 ගෙවතු.
4 අරම.
5 අමාත්‍යයන්ගේ කොටගත්වතු.
6 උයන.
7 එමඇතොවුර න්ට සුදුසුවූයේ.
8 තුරුපෙළ.
9 වල්රොද.
10 වනසමූහය.
11 අඹකුරයපැලය.
12 තුර.
13 ඒමලින්පලගන්නේ
14 නොමලින් පලගත්නේ.
15 ඵලපා කාන්තායෙහි නස්නෝ.
16 ඵලගන්නේ.
17 නොපලගන්නේ.
18 පලගෙණසිටියේ.
19 මල්ගෙණසිටියේ.
20 කණුව.
21 පැලැටිය.
22 ගුල්පය.
23 වැල.
24 උලපය.
25 වෘක්ෂාදීන්ගේඋස.
26 කඳ.
27 රිනිලල.
28 මහඅත්ත.
29 හින්මුල්.
30 අරලු.
31 රුක්මුදුන.
32 මුල.
33 අරටුව.
34 ලෙල්ල.

13 [1]කාෂ්ඨං දූර්ව් [2]ඉක්ෂූනං (ත්‍රෙ) ධ ඉධම මෙධඃ සමිත් (ස්ත්‍රියාම්)
[3]නිෂ්කුහඃ කොටරං (වානා) [4]වල්ලරී මීජරිඃ (ස්ත්‍රියෝ)
14 [5]පත්‍රං පලාශං ජදනං දලං පර්ණං ජදඃ (පුමාන්
පෙල්ලවො (‘ස්ත්‍රී) කිසලයම් [7]වේශ්මාරෝ වේටපෝ (‘ස්ත්‍රියාම්)
15 [8](වෘක්ෂාදීනාං) ඵලං ශාඛං [9]වෘන්තං ප්‍රසවබන්ධනම්
[10](ආමෙ ඵලෙ) ශලාට්ඃ (සත්‍රේ ත්‍රුෂෙක.[11]) වානා (මූහෙ ත්‍රිෂූ)
16 [12]ක්ෂාරකෝ ජලනං (කලිවෙ) [13]කලිත්‍රා කොරකඃ (පුම්නාන්)
[14](සත්‍රේ) තුවජත (සතු) සතවකඃ [15]කුඩ්මලෝ මුකුලෝ (‘ස්ත්‍රියාම්)
17 [16](ස්ත්‍රියඃ) සුමනසඃ පුෂ්පං ප්‍රසූනං කුසුමං (සමම්)
[17]මකරන්දඃ පුෂ්පරසඃ [18]පරාගඃ සුමනොරජඃ
18 (ව්ගීනං ප්‍රසවෙ සර්ං හරිතකාදයඃ සන්ත්‍යාම්)
ආඤ්ජන් වෙණව ඵලාඤ්ජ නෙයග්‍රොධෙහුදං (ඒලෙ)
19 වාහීතං (ව) (ඒලෙ ජඹවා) ජම්බුඃ (සත්‍රී) ජම්බූ ජම්බවම්
(පුෂ්පෙ ජාති ප්‍රභෘතයඃ සවලිඟා ව්‍රීහයඃ ඒලෙ
20 වේදයාම්බූ සතු මූලෙ ‘පි (පුෂ්පෙ තලිබෙ‘පි) පාවලා

15 වගීය

1 [19]බොධිද්‍රුම ඡවිලදලඃ පිපලඃ කුඤ්ජරාශනඃ
අඤ්ජනෙ [20](‘ථ) කපිතෙ (සූදර්) දධිත් ග්‍රාහි මන්ථඃ
2 (තස්මින්) දධිඒලඃ පුෂ්පඒල දන්ත ශඨා (වපි)
[21]උදුම්බරෙ ජන්තුඒලෝ යඥුඉගා හෙම්දුගඩකඃ
3 [22]කොවිදරෙ චමරිකඃ කුද්දාලෝ යුගපත්‍රකඃ
[23]සජාතපර්ණී විශාලත්වක් ශාරදී විෂමච්ඡදඃ
4 [24]ආරගවධෙ රාජවෘක්ෂ සමපාත චතුරඟුලාඃ
ආරෙවත වර්ධ්‍යාත කෘතමාල සුවර්ණකාඃ
5 [25](සූදර්) ජම්බිරෙ දන්තශඨ ජම්භ ජම්භිර ජම්භලාඃ
[26]වරුණෙ වරණඃ සෙතුසතිකත්‍රාකඃ කුමාරකඃ
6 [27]සුන්නාගෙ සුරුඟසකුඟඃ කෙසරෙ දෙවවල්ලභඃ

---

1 ලිදඬු. 10 අමුඵල. 19 බෝගස්.
2 දර. 11 වියලිඵල. 20 ගිවුළු.
3 රුක්සිදුර. 12 ගැවේ කැකුල. 21 දිඹුල්.
4 වල්ල කැන. 13 මදක්මූකළේ. 22 කොබෝලිල.
5 කොල පත්‍ර. 14 මල්කැන. 23 රුක්අත්තන
6 දලුවහෝ කිනිත්ත. 15 මුකුළකැකුල. 24 ඇසළ.
7 වෙලෙප. 16 මල්. 25 දෙඩම්
8 තුරුඇදියෙහි ඵල. 17 එහිපැනි. 26 දුනුවරණ
9 නදුව. 18 එහිරේණු. 27 දෙඹ.

1පාරිභද්‍රෙ නිම්බතරු මී ෑඳුරු පාරිජාතකඃ
7 2නිනිශෙ සාතුනො නෙමී රථ්‍ය රනිමුක්තකඃ
වඤ්ජුල ශ්‍රේත්‍රකාඃ (චාථ 3වෙෑ) පිතන කපිතනො
8 ආම්‍රාතකෙ 4මධූකෙ (තු) ගුඩපුෂ්ප මධූද්‍භවො
චානප්‍රෂ්ඨ මධූෂ්ණීලො 5(ජලපෙ ‘තු) මධූලකඃ
9 පේලො ගුඩඵලඃ සුංසී 7(තස්මිංසාතු ගිරිසම්භවෙ)
අක්ෂොඩ කතුරාලො (චා) 8වඛොඩෙ (තු) නිතොවකඃ
10 9පලාෂෙ කිංශුකඃ පණ්ණො චානපොථො10 (‘ථ) වෙතසෙ
රථා ‘භ්‍රප්‍රෂ්ප විදුල ශීතවානිර වඤ්ජුලාඃ
11 11(වෙෑ) පරිවත්තඩ විදුලො නාදෙයී (චා) ඕවෙතසෙ
12ශොභාඡනෙ ශිග්‍රු නිඤ්ජණගන්ධිකාඃ ක්ෂීව මොචකඃ
12 13රකෙතා ‘සෙෑ) මධූශිග්‍රුඃ (සතද්) 14අරිෂ්ඨඃ ඒනිලඃ (සමෙෑ)
15ඛිලො ශාඛිලඃ ශෛලූෂෙෑ මාලූර ශ්‍රීඵ ද්‍රු (චපි)
13 16ඉඤ්ඡෙෑ ජටි පකීටි (සතත්) 17නාඃග්‍රොධො බහුපාචටඃ
18ගාලවඃ ශාබරො ලොධ්‍ර ඡාර්ව සාලව මාර්ජනො
14 19ඡුම්ශවතො රසාඥ්‍රා 20(‘සෙෑ) සඝකාරො (‘නි සෙෑරඃ)
21කුමෙඤාලූඛලකං (තුලිබෙ) කෙෑශිකො ගුගුලූඃ පුරඃ
15 22ශෙලූඃ ශෙලෙයාතකඃ ශීත උදුම්බරො බහුවාරකඃ
23රාජාදනා පියාල (ඤඩ) සනනක දූඩිනූ පටඃ
16 24ගම්භාරී සර්ණතොභද්‍රා කාශ්මරී මධූපර්ණිකා
ශ්‍රිපර්ණි භද්‍රපර්ණි (ච) කාශ්මෙයඃ (ඤඩාපෘථ 25වයොඃ)
17 කකීනද්‍රු ඛදිරී කොලිඃ 26නොලං කුවල ඒනිලෙ
සෙෑවීරං බදරං ඝොණ්ඩා (පෘථ 27සතත්) සවාදුකණ්ඨකඃ
18 විකඞ්කතඃ ස්‍රුවාවෘක්ෂා ගුනාපිලොා වඤ්‍රුපාද (පි)
28ඵෙරාවතො නාගරඛෙහා නාදෙයී හුම්ජම්බුකා
19 29නිඳුකඃ සුපීතකඃ කාලඤානඞ (ඤඩ) ශිතිසාරතෙ
30කාකෙඳුඃ කුලතඃ කාකනිඳුකඃ කාකපීලුකෙ

---

1 එරබදු.
2 කෝඹු.
3 ඇඹිල.
4 මීගස්.
5 ඕම්.
6 මොර.
7 එම වෙනෙහි උපත්තේ
8 රුකඟුනු.
9 පත්කැල.
10 හොමුගස්.
11 එමදියෙහිවූයේ.
12 මුරුංගා.
13 වැල්මුරුහා.
14 රුක්පෙනෙල.
15 ඉබලි.
16 පුම්ල.
17 තුඟ.
18 හෙළලොත්.
19 අඹ.
20 මීඅඹ.
21 ගුගුල්ගස්.
22 ලෝළු.
23 පියල්.
24 ඇද්දෙමිට.
25 ඉලඳු.
26 එහිගෙඩි.
27 උගුරැස්ස.
28 සීත්තාරං.
29 නිඹිරි.
30 කවුඩුනිඹිරි.

20 1ගොළිඤ්ඡා කාටලෝ සණ්ඩාපාටලිමෝක්ෂ මූෂකෝ
2නීලඃ සූකරකඃ ශ්‍රීමාන් 3(සමෝ) පිච්චුලකාචූකෝ
21 4ශ්‍රීපර්ණිකා කුමුදිකා කුමාර්ගෛඨයඃ කච්ඡලෝ
5ක්‍රමුකඃ පට්ටිකා (ඛඃ සතත්)පට්ටි ලාක්ෂාප්‍රසාදනඃ
22 *6නුද (සතු) පූඝඃ ක්‍රමුකෝ බ්‍රහ්මණෝ බ්‍රහ්මදරු (ච)
තුල (ච) 7නිප ප්‍රියක කදම්බා (සතු) හරිප්‍රියෛ
23 8වීරවෘක්ෂෝ 'රුෂකරෝ 'ගනිමුඛි හලාතකී (ත්‍රිෂු)
9ගඳිහාඩෙ කඤ්ඣරාල කපිතන සුපාර්ශ්වකඃ
24 ළඝඃ (ශ්‍ව) 10නිනතිඩි චිචා 'මේලිකා (ථෝ11) පිතසාලකෛ
සරිකා 'සන වනධූකපුෂ්ප ප්‍රියක ජීවකඃ
25 12සාලෛ (තු) සරිකාඹ්‍ය ඝෘතණ්ඩකඃ ශස්‍යසංවරඃ
13නදීසරෝ වීරතරු රිඤ්ජඃ තතුහෝ 'ජීර්ණඃ
26 14රාත්‍රඳනඵලාධ්‍යක්ෂෙ ක්ෂීරිකායාම් (අථවයෝඃ)
15ඉහුදි තාපසතරුර් 16හුජේ චම් මෘදුත්වචෝ
27 17පිචර්ජිලා පුරණී මොචා ස්ථිරායුඃ ශාල්මලි (ලීයෝඃ)
18ප්‍රෝක්ෂා (තු) ශාල්මලිවෙලෙ 19රොචනඃ කූටශාල්මලිඃ
28 20චිරවිලෙවා නඛතමාලඃ කරජ (ශ්‍ව) කරජකෛ
21ප්‍රකීර්යඃ පූතිකරජඃ පූතිකඃ කලිමාරකඃ
29 22(කරජභෙදඃ) ඝඩග්‍රන්ථෝ මර්ක්‍යහාරවල්ලරී
23රොහී රොහිතකඃ පලිඟශත්‍රු දීර්ඝමූලඵකඃ
30 24ගායත්‍රී බාලනනඃ ඛදිරෝ දන්‍යාධාවනඃ
25අරිමෙදෛ චව්ඛදිරෙ 26කෙදරඃ (ඛදිරෙ සිතෙ)
31 සොමවල්ලෙතා (පෘථ 27) චක්‍රාඞ්‍රපුවර්ණ ගාණ්ඩීඝඝණකෝ
ඒරණ්ඩ උරුබූක (ශ්‍ව) රුචක ශ්වේතුක (ශ්‍ව සඃ)
32 චවූඃ පචාඟුලෝ මඬ වර්ධමාන ව්‍යඩඹකඃ
27(අල්පා ශමී)ශමීරඃ (සත්‍ව්) 28ජීමී සකතුඵලා ශිවා

---

1 තෙලඹු. 11 පියාගස්. 21 සිරිල.
2 තෙල්ගස්. 12 සල්ගස. 22 එඟිහෙද.
3 පිච්චුල්ගස්. 13 කුඹුක්. 23 වල්එරබදු.
4 කරබෙඹිය. 14 නිරිපළු. 24 නිඟිරි.
5 රත්ලොත්. 15 අඟුණ කරගස්. 25 ඉඹුරු ගුරුඳු.
6 බ්‍රහ්මදරු. 16 හුජපත්‍ර. 26 එලනිඟිරි.
7 බක්මී. 17 ඉඹුල්. 27 එඬරු.
8 බදුළු 18 එඟිමැලියම්. 28 සිඟිත්සැම.
9 තෙලැසටු 19 කටුඟිඹුල්. 29 සැම.
10 සියඹලා 20 කරඳ.

---

*6 "නුදඝතුයූපඃ,, මහරට.

33 1පිඞීතකො මරුවකඃ ශොසනඃ කරහාටකඃ
ශල්‍ය (ශව) මදනෙ 2ශංඛුපාදපඃ පාරිභද්‍රකඃ
34 භද්‍රදරු ද්‍රුනිලිමං පිතදරු (ව) දරු (ව)
පූතිකාෂඩ (ච සප්තඝපූර්) දෙවදරුණ්‍ය 3(ථ වයොඃ)
35 පාටලිඃ පාවලා මොඝා කාචඝාලි එලෙරුහා
කෘෂ්ණවෘන්තා කුවෙරාක්ෂී 4ශතමා (තු) මහිලා (භවයා)
36 ලතා ගොවඳනී ගුන්ද්‍රා ප්‍රියඟුඃ එලිනී එලි
විෂවක්සෙනා ගන්ධඵලි කාරමහා ප්‍රියක (ඤවසා)
37 5මණ්ඩූකපණී පත්‍රොණී නට කටවඟ ටුණ්ඩුකඃ
ශෙතනාක ශුකනාසකෂී දිඞීවෘන්තාකුටන්නටඃ
38 ශොණක (ශවා) රලා 6නිෂ්පඵලා (ඛා) මලකී (තිෂ්‍ය)
අමෘතා (ච) වයඝා (ච) 7(ත්‍රිලිඟකු) විහිතකඃ
39 අක්ෂ සතුෂඃ කෂීඵලො භූතවාසඃ කලිද්‍රුමඃ
8අභයා (ඪ) ඒකථා පථ්‍ය වයඝා පූතනා මෘතා
40 හරීතකී හෙමවති චෙතකී ශ්‍රෙයසී ශිවා
9පීතද්‍රුඃ සරලඃ පූතිකාෂඩං (චා ථ10) ද්‍රුමොත්පලඃ
41 කර්ණිකාරඃ පරිවෘතධො 11ලකුචො ලිකුචො ඩඟුඃ
12පනසඃ කණ්ඩකිඵලො 13න්චුලො 'ඹුජ ඉජ්ජලඃ
42 14කාකොඩුම්බරිකා එලගුම්ලපූ ඊෂනෙළලා
15අරිෂ්ටඃ සඒතොභද්‍ර භිඟුනියඃස්‍ය මාලකඃ
43 පිචුමඳි (ෂව) නිඹ 16('ථ) පිචඪිලා ගුරුශිංශපා
කපිලා භස්මගන්ධා (සා) 17ශිරීෂ (සතු) කර්තනඃ
44 භඩිලො ('ප්‍යථ 18) චාමෙඵය ශ්‍රීමපකො හෙමපුෂ්පකඃ
19 එතස්‍ය කලිකා) ගන්ධඵලි (සත්‍යථ 20) කෙසරෙ
45 වකුලො 21වඤුඵුලො 'ශොකෙ 22(සමෙෘ) කරක දෘඩිමෘ
23චාමෙඵයඃ කෙසරො නාගකෙසරඃ කාචනාභ්වයඃ
46 24ජයා ජයන්ති තක්කාරී නාදෙයී වෛජයන්තිකා
25ශ්‍රිපර්ණී මගධිමණ්ඩඃ (සත්‍යත්) කර්ණිකා ගණිකාරිකා
47 ජයො 26('ථ) කුටජඃ ඉක්ෂ්‍රා වත්සකො ගිරිමල්ලිකා
27(එතස්‍යෛව) කලිඟෙඋයව භදයවං (එලෙ)
48 28කෘෂ්ණපාකඵලා විඟන සුශෙණඃ කරමර්දිතෙ

---

1 කුකුරුමුවන්. 8 අරළු. 15 කොසඹ. 22 දෙළුවී.
2 දේවදරු. 9 හොර. 16 ඇට්ටර. 23 නාකොසරු
3 පළොල්. 10 නිණ්හිරිය. 17 මහරි නිවිඟ
4 පුවඟු. 11 දෙල්. 18 සපු. 25 මිදිගස්.
5 තොවිල. 12 කොස්. 19 මෙහිකැකුළු. 26 තෙළිදගස්
6 ඇඹුළු 13 දියම්දෙල්. 20 මුහුළු 27 මෙහිඇට.
7 බුළු. 14 කොටදිඹුලා 21 හොපළු 28 කරඹ

1කොලස්සාක්ඛසාමලෝ (සතත්) තාපිවෙජා (පෘථ 3) සිඳුකෝ
49 සිඳුවාරෙඳු සුරසෝ නිගුඬ්ඳාණිකෙ (තෘපි)
2වෙණි ඛරාගෝ දෙවතාඩෝ ජම්බුත (ඉතෘපි)
50 4ගිහසනිනි (තු) හුරුඞ් 5තෘණගුනෘං (තු) මලලිකා
හුපදි ශිතගිරු (ශ්‍රී) 6(සෛවා) සෝතා (වනොදහවා
51 7ශෙඵාලිකා (තු) සුවහා නිගුඬ් නිලිකා (ච සා)
8(සිතාසෝ) ඤෙතසුරසා හුතවෙශෘ 9(ථ්) මාගඬ්
52 ගණ්තා සුථිකා ඛ්‍රෂඨා (සා පිතා10) ඉහමපුෂ්පිකා
11අනිමුක්තතෘ පුණ්ඩ්‍රකෘ (සතද්) වාසනති මාධවිලතා
53 12සුමනා මාලති ජාතිෘ 13සපතලා නවමාලිකා
14මාෂෘං කුතුං 15රක්තත (සතු) බන්ධුකෝ බන්ධුජීවකෘ
54 16සහා කුමාරී තරණිර් 17අමලාන (සතු) මහාසහා
18(තන්තු) ශොණෙ කුරවක 19(සතන්තු පිතෙ) කුරුණ්ඩකෘ
55 20 (නිලා ක්‍රිණ්ව් වයොර්) බාණ දුසී (ච්‍ය) ‘තීගල (ශ්‍රවසා)
21සෛරීයක (සතු) ක්‍රිණිව් (සතත් 22‘තසම්න්) කුරවකෝ(‘රුණෙ)
56 23(පිතා) කුරුණිකෝ ක්‍රිණිව්(තසම්න්) සහචරී (වයොෘ)
24ඔඛ්‍රපුෂ්පං ජවෘ 25වප්‍රපුෂ්පං (පුෂ්පං නිලසෘ යත්)
57 26ප්‍රෙතිහාස ශතප්‍රාස චඞ්ගත ඝයමාරකාෘ
කරවිරෙ 27කරිරෙ (තු) ක්‍රකර ගුනපිලා (වූහෝ)
58 28ඵනම්තතෘ නිතවෝ ධූතෝ ධූසතූරෘ *කනතා (ශ්‍රවසෘ)
මාතුලෝ මදන (ශ්‍රෝ ථ්29 එලෙ) මාතුලපුත්‍රකෘ
59 30එලපූරෝ බීජපූරෝ රුචකෝ මාතුලුඟකෙ
31සම්රණෙ මරුවකෘ ප්‍රඝ්‍රපුෂ්පෘ එණිජඞ්ඝකෘ
60 ජම්භිරෝ (පෘථ 32) පණ්ණාසෙ කයිජර කුඛෙරකෝ
33(සිතෙ) ‘ජිකෝ (‘න්‍ර) 34පාසී (තු) චිත්‍රකෝ වහති (සංඥකෘ)

---

1 නමළු.
2 නික.
3 දේවදුලි.
4 දින්නිඩ්ඨ.
5 ඉදදු.
6 වෑලිඳු.
7 නිල්සෙඵාලිකා.
8 හෙලසෙඵාලිකා.
9 සුථිකාගස්.
10 තසාවන්වූවා
11 යොහොඹු
12 සුන්දර සමන්
13 සීනිඳු.
14 කොද.
15 බඳුවද.
16 කෝමාරිකා.
17 කට්ඨකරඹු.
18 එමරතුවූයේ.
19 තසාවන්වූවා.
20 නීල්ගිරි නිල්ල.
21 ගිරි නිල්ල.
22 එමරතුවූයේ
23 කසාවන්වූයේ.
24 එළු.
25 තලමල්.
26 අලරිය.
27 දළුක්.
28 අත්තන.
29 එඹිළුල.
30 ලප්නාරඟ.
31 හීත්පණ්ණස.
32 පණ්ණස.
33 හෙලපණ්ණස.
34 රත්නිවුල්.

*ධූතතූර, මහරට

61 [1]අතීා (හව) වසුකාසෙළාත ගණරූප විකීරණ:
මනඳර (ඥා) කීපණී [2]('තු ගුතෙල) 'ලකී ප්‍රතාපසෝ
62 [3]ශිවමලලි පාගුපත එකාඡසීලෝ වතෝ වසු:
[4]වනසු වෘඤාදනී වෘඤරුහා ජීවන්තිකෙ (තෘපි)

16 වගීය

1 [5]වත්සාදනී ජීනනරුහා ගුඩුවී තනත්‍රිකා මෘතා
ජීවන්තිකා සොමවලලි විශලක මධුපණීය (ප)
2 [6]ලූවීා දෙවී මධුරසා මොරටා තෙජනී ස්‍රුවා
මධුලිකා මධුශ්‍රෙණී ගොකාකීී පිලුපණීය (පි)
3 [7]පාඨා 'ඛඡඨා විඩකාකීී ඝටාපණී ශ්‍රෙයසී රසා
එකාඡසීලා පාපචෙලි ප්‍රාචිනා වනතික්තිකා
4 [8]කට්ටු: කටඛරා 'ශොකරොහිණී කට්ටුරොහිණී
මත්සාපිත්තා කෘෂ්ණහෙදි චක්‍රාහි ශකුලාදනී
5 [9]ඝාතඉගුපතා ජඩා 'චඩා කණඩුරා ප්‍රාවෘෂායණී
සෘෂ්‍යප්‍රොක්තා ශුකශිඹි: කපිකච්ඡු (ශඛ) මකීටී
6 [10]චිත්‍රොපවිත්‍රා නෘග්‍රොධි ද්‍රවන්ති ශංවරී වාෂා
ප්‍රත්‍යක්ශ්‍රෙණීසුතශ්‍රෙණී රඛා මූෂිකපණීය (පි)
7 [11]අපාමාගීී: ශෛඛරිකො ධාමාගීව මයූරකෝ
ප්‍රත්‍යක්පර්ණී කීඝපර්ණී කිණිහි ඛරමඤ්ජරී
8 [12]එඤ්ජිකා බ්‍රාහ්මණී පදමා භාගී බ්‍රාහ්මණයෂ්ටිකා
අහාරවලලි බාලෙයශාක බර්බරවර්ධකා:
9 [13]මඤ්ජිෂ්ඨා චිකසා ජීඟි සමඟා කාලමෙෂිකා
මණ්ඩූකපර්ණී භඞ්ගී භඞ්ගි යොජනවලල්‍ය (පි)
10 [14]යාසො යවාසො දුඃස්පර්ශා ධනඤ්ජයඃ කුනාශතඃ
රොදනී කච්ඡුරා 'නන්තා සමුද්‍රාන්තා දුරාලභා
11 [15]පඃශුනීපර්ණී පෘථක්පර්ණී චිත්‍රපණීය්‍රඬ්ගිවලලිකා
ක්‍රොෂ්ටුවින්නා සිංහපුච්ඡී කාලශීර්ෂාවනිගුහා
12 [16]නිදිගඬිකා ඝඃශී වඤ්‍රී වෘහති කර්ණකාරිකා
ප්‍රචොදනී කුළී කෘද්‍රා දුඃස්පර්ශා රාෂ්ට්‍රක්තෝත්‍ය (පි)
13 [17]නිලී කාලා කලිතකිකා ග්‍රාම්‍ය මධුපර්ණිකා
රජනී ශ්‍රීඵලී තුත්ථා ද්‍රොණීදෙලා (ච) නිලිනී

---

1 චරා.
2 හෙලචරා.
3 වසපුෂ්ප.
4 පුවටා.
5 කිඳිවැල්
6 ලූවී.
7 දියමිත්ත.
8 කට්ටකරොසන.
9 වඳුරුමැ.
10 මීතුග.
11 සැබෝ.
12 දන්දෙව්සුදු.
13 වැල්මදට.
14 ඇල්තසාඹලියා
15 පුස්වැන්න.
16 කට්ටවැල්බටු.
17 බෙරු.

14 1අවලෙඛාඃ සොමරාජී සුවල්ලිඃ සොමවල්ලිකා
කාලමෙෂී කාෂ්ණඵලා වාකුචී පූනිඵල්‍ය (2පි)
15 3කාෂ්ණෂේණාපකුලක්‍ය වෛදෙහී මාගධී වපලා කණ
උෂණ පිප්පලී ශෞණ්ඩී කොලා 3(ථ) කර්පිපල්ලි
16 4කපිවල්ලි කොලවල්ලි ශ්‍රෙයසී වර්ධිරඃ (පුමාන්)
5චව්‍ය (නතු) චවිකා 6කාකචිඤ්චී ගුළේ (තු) කාෂ්ණලා
17 පෙලඛජාඃ (න්‍ව්) කාෂ්ඨගන්ධා ශ්වදංෂ්ට්‍රා සවාදුකණ්ඩකඃ
ගොකණ්ඩකෝ ගොකෂුරකෝ වනශෘංගාට (ඉත්‍යපි)
18 7විශ්වා විෂා ප්‍රතිවිෂා නිවිශෝපවිෂා රූණ
ශෘඟි මහෞෂධං (චාථ 8) ක්ෂීරාවී දුගධිකා (සමේ)
19 9ශතමූලි බහුසුතා 10භිරුරිඤ්චරී වරී
සෘෂ්‍යප්‍රෝක්තා භිරුපත්‍රී නාරායණ්‍යඃ ශතාවරී
20 අහෙරූ (ර ථ10) පිතද්‍රු කාලෙයක හරිද්‍රවඃ
දූර්‍ව පචම්පචා දෘඟරිද්‍රා පර්‍ණි (තෘපි)
21 11වචොග්‍රගන්ධා ෂඩ්ග්‍රන්ථා ගොලෝමී ශත පවීතා
12(ශුතලා) හෙමවතී 13වෛදෘම්තෘ සිංහෙෘ (තු) වාසිකා
22 වෘෂෝ 14වරූෂඃ සිංහාස්‍යෙ වාසකෝ වාජීදන්තකඃ
15ආස්‍රෝතා ගිරිකර්ණී (සත්‍ද්) විෂඝ්නක්‍රාන්තා 16පරාජිතා
23 17ඉක්ෂුගන්ධා (තු) කාඩෙක්ෂු කොකිලාක්ෂෙකුෂුරකෂුරාඃ
18ශාලෙයඃ (සත්‍ච්) ජීතශිවශ්‍රේත්‍රා මධුරිකා මිශී
24 මිශ්‍රෙයා (පෘථ 17) සිහ්‍රණේඩ වප්‍රද්‍රූඃ සතුක් සතුහී ගුඩා
සමන්තදුගධා 18('ථෝ) වෙලල මමොඝා චිත්‍රතණ්ඩුලා
25 තණ්ඩුල (ශ්‍ව) තෘම්ෂා (ශ්‍ව) විඩඞගං (පුංනපුංසකම්)
19බලා වාටත්‍යලකෝ 20ඝණ්ඩාරවා (තු) ඝණපුෂ්පිකා
26 21මෘචිකා ගොඝතනී දාක්ෂා ඝවාචී මධුරසෙ (නිව)
22සර්‍වානුභූතිඃ සරලා ත්‍රිපුටා ත්‍රිවෘතා ත්‍රිවෘත්
27 ත්‍රිහඩි රොචනී 23ශතමා පාලිඛෙෘ (තු) සුඛෙණිකා
කාලා මසූරවිදලා 24ඩිචන්‍දා කාලමෙෂිකා
28 25මධූකං කලිතකං ඡත්‍රිමධූකා මධූයෂ්ටිකා
26විදුරී ක්ෂීරශුක්ලේ කාෂ්ඨගන්ධා ක්‍රොෂ්ට්‍රී (ච යා සිතා)

---

1 බෝදිගස්.
2 වගපුල්.
3 ඇත්වගපුල්.
4 සිවිය.
5 ඝුනිඳ.
6 ගොකට්ටු.
7 ඉවඳ.
8 කිරිකවෙළු.
9 සාතාවාරිය.
10 වණුවැල්.
11 වඳකසා.
12 හෙලවඳකසා.
13 වංඅපල.
14 කටරොළු
15 ඉකිරි.
16 පැපිළිය.
17 සීතුක්.
18 වළඟසාල්.
19 බැලිල.
20 අඹනහිරිය.
21 මිදිවැල්.
22 නිරස්තවාළු.
23 එමකළුවූවා.
24 වැල්මී
25 කිරිබදු.

29 1 (අනන්ත) ක්ෂීරවිදූරී (සන්ත්) මහාඝෙචන 'ඛීඝගන්ධිකා
2 ලාඟලී ඝාරඳී තොයපිපලී ශඨුලාදනී
30 3 ඛරාඝවා කාරවී දීපෙන්ත මයූරෝ ලොවමඤ්ඤතඃ
4 ගොපී ශන්තමා ශාරිවා (සන්ද) නන්‍යොන්‍යාපලශාරිවා
31 5 යොගාඤ්ඣඃ සිඩි ලඤ්ඣෝ 6 වඃඩෙ (රපඤ්චයා ඉමේ)

17 වගීය.

1 7 කදලී වාරණබුසා* රම්භා මොචාංශුමත්ඵලා
කාඤ්චීලා 8 මුදඟපක්ෂී (තු) කාකමුදගා සඟෙ(තඃපි)
2 9 වාතීනී ගිඟුලී සිංහී භඩ්ගානී දුෂ්ප්‍රධර්ෂිණී
10 නාකුලී සුරසා රාඝනා සුගන්ධා ගන්ධනාකුලී
3 නාකුලෙඤ්ඣා භූජඞ්ගාක්ෂී චිත්‍රාණී සුවහා (ච සා)
11 විදූරිගන්ධාංශුමතී ශාලපර්ණී සුපිරා ධ්‍රැවා
4 12 තුණ්ඩිකේරී සමුද්‍රාන්තා තපීසි වදරෙ (නීව)
13 භාරවාජී (තු සා වනන්ත) 14 ශඃහි (තු) වඃෂහෝ වඃෂඃ
5 15 ගාඟෙරුකී නාගබලා ඣඣා හ්‍රස්වනවෙධුකා
16 ධාමාගීවෝ ඝොෂකඃ (සන්ත්) 17 මහාජාලි(ස පිතඤඃ)
6 18 ජෙන්තඤ්ඤි පතොලිකා ජාලි 19 නාදෙයී භූම්ජඞ්ඝා
20 (සන්ත්) ලාඟලික්‍යගණිශිඛා 21 කාකාහි කාකනාසිකා
7 22 ගොධාපදී (තු) සුවහා 23 මුසලී තාලමූලිකා
24 අජඝඃහි විඤාණ් (සන්ද්) 25 ගොජිහවා දෘශ්‍යතෙ (සමේ)
8 26 නාඛුලවලලී නාඛුලී නාගවල්ලඃ (පඨ්) 27 චිත්‍ර
හරෙණූ රෙණුකා කෞන්තී කපිලා හඤ්ඣගන්ධිනී
9 28 එලවාලුක මෛලෙයං සුගන්ධ හරිවාලුකම්
වාලුකං (චා ථ) 29 පාලඣ්‍යාත්‍යං මුකුඳඃ කුන්ද කුන්දුරු
10 30 බාලං ඛ්‍රිවෙර වහ්නිඤ්ඣාදිවඃඃ (කෙඝාඛ්‍යානාම්ව)
31 තාලානුසාඤ්‍ය වඃඩාඤ්ඣප්‍රඤ්ඣ ශීතශිවානි (තු)

---

1 එමකළුවුවා.
2 කාවඩනක.
3 පවුතල (මොනර කුඩිඹියද?)
4 හිරමසු.
5 සුළුදඩකලන්.
6 මහදඩකලන්
7 කෙහෙල්.
8 මුංවැන්න.
9 හෙලබටු.
10 අරත්ත.
11 අස්වැන්න.
12 කපු.
13 වනකපු.
41 ඔසබිය.
15 ගස්කැලිය.
16 මඟවැටකොළු.
17 එමරන්වන්දුවා
18 පතෝල.
19 බදුදඬ.
20 ලියනහලා.
21 කැන්මේරිය.
22 වලාවැනා.
23 තාලමූලිකා.
24 මැඩහඟු.
25 ගොදිව.
26 බුලත්.
27 රැහැණිය.
28 එල්වලු.
29 කුන්දුරුක්කම්.
30 ඉරිවෙරිය.
31 කප්පර වල්ලියද?.

*චාරණවිඤා-මෙරටපොතේ.

11 ශෛලෙයං 1 නාලපාඨී (තු) දෛතඤ්ච ගන්ධකුටී මුරා
ගන්ධිනී 2 ගජභක්ෂ්‍යඤ්ච (තු) සුවහා සුරභී රසා
12 මහෙරණ කුහුරුණී ශල්ලකී ඝණාදිනී (නිච)
3 අග්නිජ්වාලා සුභික්ෂෘ (තු) ධාතකී ධාතෘපුෂ්පිකා?
13 4 පෘථ්වීකා චන්‍රබාලෙලා නිෂ්කුට්ඛිල්ලා (ථ සා)
5 (සූක්ෂ්මෝප) කුච්කා තුණ්ඩා කොරහි ත්‍රිපුටා තූටිඃ
14 6 වත්‍රධිඃ කුෂ්ඨං පාරිභාව්‍යං වත්‍රපත්‍රං පාකල මුත්‍රපලම්
7 ශඛ්ඛිනී චොරපුෂ්ප් (සත්‍ත්) කෙශිනාඃ 8 (ථ) චිතුන්නාකඃ
15 ඛටා 'මලා ජඩටා 'තාලි ශිවා තාමලකී (නිච)
9 ප්‍රපෞණ්ඩරිකං පුණ්ඩරීම් (අථ) 10 තුන්නාඃ කුවෙරකඃ
16 කුණ්ඨඃ කච්ඡඃ කාන්තාලකෝ නාඩීවඃක්ෂෝ 11 ('ථ) රාඤ්ඝී
චණ්ඩා ධනහරී ක්ෂේම දුෂ්පත්‍ර ගණිහාසකාඃ
17 12 වත්‍රඩායුධං වත්‍රඝ්‍රනඛං කරජං චක්‍රකාරකම්
13 ශුෂිරා විද්‍රුමලතා කපොතාඬ්ඝ්‍රිනීවි නලී
18 14 ධමනඃජනකෙශී (ච) භතුහීටවිලාසිනී
15 ශුක්තිඃ ශඛ්ඛඃ බුරඃ කොලදලං නඛම් 16 (අථා) ඇනී
19 කාඤ්ඤී මෘන්‍මනා තුබරිකා මෘතාලඤ්ච සුරාඤ්ත්‍රජේ
17 කුටනාටං දෘශප්පුරං වානෙයං පරිපෙලවම්
20 ඵලව ගොප්පුර ගොනදී කෙවත්‍යිනිමුඤ්ඤකානිව
18 ග්‍රන්‍ථිපර්ණං ශුකං වර්ශිපුෂ්පං සෞණෙය කුක්කුරෙ
21 19 මරුන්මාලා (තු) පිඟුනා ඔෂධකා දෙවි ලතා ලඤ්ඣඃ
සමුද්‍රාන්තා බධ්‍රඃ කොට්වර්‍ශී ලඛෙකාපිකෙ (ත්‍යපි)
22 20 තපස්විනී ජටාමාංසී ජටිලා ලොමශා මිසී
21 භක්ප්‍රත්‍ර මුත්‍රකටං භාඟං භවං චොච්ං වරාඟකම්
23 22 කඪ්වූරඤ්ච ද්‍රාවිඩකඃ කාලපකෝ වෙධමුඛ්‍යකඃ

18 වගීය.

1 23 ඕෂධෙඤ (ජාතිමාත්‍රෙ සූර්) 24 (අජාතෝ සර්ව්) ඕෂධම්
25 ශාකා (ඛ්‍යං පත්‍රපුෂ්පාදි) 26 නාඩුලියෝ 'ල්පමාරිෂඃ

---

1 මුරා. තලිස්පතුරු?
2 ඉත්සළු.
3 මලයිත්ත.
4 එන්සාල්.
5 හීන්එන්සාල්.
6 උපුල්කොල.
7 වැල්දෙහි.
8 බිම්නෙල්ලි.
9 ඍපාඩරු.
10 නාදිරුක්.
11 චෝරක.
12 ඒවිපහුරු.
13 පඛළුපැල.
14 හට්ටවිලාසිනී.
15 නඛඃ.
16 තුබරී.
17 කොටවියාඹුරු.
18 සන්ටවයිවි.
19 පික්මල්.
20 ජටාමාංශ.
21 තුරුඳුපොතු.
22 සුවඳකහා.
23 ඵලපාකාන්තයෙහි නස්නෝ.
24 බෙහෙත්ද්‍රව්‍ය.
25 පලාඟුදිය.
26 සුළුඹුර.

2 1 විශලතගනිශිඛානන්නා එලිනී ශඛුපුෂ්පඃ (පි)
2 (සතද්) සෘෂ්ඨගඛාවජ්ගලානඳ්‍රතවෙගී වෘඩදූරකඃ
3 ප්‍රහෝ 3 බ්‍රාහ්මී (තු) මත්‍යාතක්ෂී වයස්‍යා සොමවල්ලරී
4 පට්ටපඤ්ඤි හෙමවතී සවණ්ක්ෂීරී ගිමාවතී
4 5 හයපුචජී (තු) කාඛොජී මාසපඤ්ඤි මහාසහා
6 තුඩ්කෙරී රක්තඵලා විඹ්බා පිලුපණ්‍ය (පි)
5 7 වච්රා කවරී තුඟි ඛරපුෂ්පාජගන්ධිකා
8 එලාපඤ්ඤි (තු) සුවහා රාසනා සුඛකරසා (ච සා)
6 9 වාගෙරී චුක්‍රිකා දනනඝඨා ‘ඛඝඨා ‘මලලොණිකා
10 සඝස්‍රවෙඩි චුක්‍රෝ ‘මලවෙතසඃ ශතවෙධ්‍ය (පි)
7 11 නාමඝ්‍යාරී ගණ්ඩකාලි සමඟා ඛදිරීත්‍ය (පි)
12 ජීවන්ති ජීවනී ජීවා ජීවනීයා මධූ (ඟව සා)
8 13 කුච්ඡිඝ්ඡෝ මධූරකඃ ඝෘඩ්ඛ ඝ්‍රස්වාඩ්ඛ ජීවකාඃ
14 නිරාතනිකේතා හුනිමෙබා ‘නාඝ්‍යතිකේතා (‘ථ) 15 සපතලා
9 වම්මලා ඝාතලා හුරිඵේනා චම්කඝෙ (ත්‍යපි)
16 වායසොලි සවාදුරසා වඝස්‍යා 17 (‘ථ) මකුලකඃ
10 නිකුමෙහා දනිකා ප්‍රත්‍යක්ශ්‍රෙණ්‍යුදුඹරපණ්‍ය (පි)
18 අජමෝදූ (තු) ග්‍රගඛා 19 බ්‍රහ්මදණ්ඩී යවානිකා
11 20 (මූලෙ) පුෂ්කර කාශ්මීර පදමපත්‍රාණි (පොෂ්කරෙ)
21 අව්‍යථා ‘නිචරා පදමා චාරව් පදමචාරිණී
12 22 කාම්පිල්ලඃ කකීඝ ඝෙඩ්ඩෝ රක්තාඟෝ රොචනී (ත්‍යපි)
23 ප්‍රපුන්නාඩ (සෙව) ඩගජෙ දදෘඝ්නාශ් චක්‍රමර්දිතඃ
13 පදමාට උරණ්‍යඝ්ඝ 24 පලාණ්ඩු (ඝත්‍ර) සුකනූකඃ
25 ලහාකී දුදූමෙ (තත්‍ර භරිතෙ) (‘ථ) 26 මහොෂධී
14 ලඟුනං ගෘඤ්ජනාරිඝ්ට මහාකන්ද රසොනකාඃ
27 ප්‍රුනනීවා (තු) ශොථඝ්නි 28 විතුන්නං සුනිෂණ්ණකම්
15 29 (සතද්) වාතකඃ ශීතලෝ ‘පරාජිතාශනපණ්‍ය (පි)
30 පාරාවතාඩ්ඝ්‍රිඃ කටභී පණ්ත පේකනිෂ්මනිලතා

---

1 නිටුල්ගස්
2 ගෝනකොලදෑ
3 මුගුනුවැන්න.
4 සවණ්ක්ෂීරී.
5 උදුපියලි.
6 බිඹුවැල්.
7 වේදාගස්.
8 එලාවලී.
9 ඇඹුලැඹිලිය.
10 ඇඹුල්වේ.
11 නිදිකුඹ.
12 ජීවන්තිකාවැල්
13 ජීවක.
14 බිම්කොහොඹ
15 සපතලා.
16 කවෙළු.
17 දැත්ත.
18 අසමෝදගම්.
19 තොරාඝානි.
20 පොකුරුමුල්.
21 මැණික්වැන්න.
22 කුඹුවෙලඟ.
23 පෙනිතෝර.
24 රතුලූනු.
25 නිල්ලූනු.
26 හෙලලූනු.
27 සුළුබුරුද
28 නිඹුල්වැනන
29 අඟනපඤ්ඤි.
30 දුදු.

16 ¹ චාතීතං හ්‍රායමාණ (සතන්) හ්‍රායන්‍ති බලහද්‍රකා
² චිඤ්චසෙනානද්‍රියා ගාඤ්ජි චීරාහී වදරෙ (නෘපි)
17 ³ මාකීවෝ භෘගරාජඃ (සතන්) ⁴ කාතමාච් (තු) වායසී
⁵ ශතපුෂ්පා සිතවිජ්‍යන්‍තානිවිජ්‍යන්‍තා මධුරා මිසිඃ
18 අවාකපුෂ්පී කාරවී (ච) ⁶ සරණ (තු) ප්‍රසාරණී
(තසතං) කටම්භරා රාජබලා හද්‍රබලෙ (නිච)
19 ⁷ ජනිජනූකා රජනී ජතුකාච්චකුචන්‍ත්‍රිනී
සංසෙශී ⁸ (ථ) ඝවි ගන්‍ධිමූලි ෂඬ්ග්‍රන්‍ථෙ (නෘපි)
20 කවුරෝ (පි) පලාශෝ ⁹ (ථ) කාරවෙල්ලඃ කස්ලල්ලකඃ
සුෂවි (චාථ) ¹⁰ කුලකං පටොලසහිකතකඃ පට්ටඃ
21 ¹¹ කුෂ්මාඬක (සතු) කක්කාරුර් ¹² ඉඛාරුඃ කක්කිටි (සත්‍රියෙ)
¹³ ඉක්ෂවාකුඃ කට්ටතුම්බි (සතන්) ¹⁴ තුම්බලාබූ (රු හෙසමෙ)
22 ¹⁵ චිත්‍රා ගවාක්ෂී ගොඩුම්බා ¹⁶ විශාලා (ත්‍රි) ඳුවාරුණී
¹⁷ අශ්ඵොසනඃ ශුරණඃ කනෙදූ ¹⁸ ගඩිර (සතු) සමෂ්ඨිලා
23 ¹⁹ තලඛ්‍යූපොද්කා (සත්‍රිතු) මූලකං හිලමොචිකා
වාසූකං (ශාකභෙදඃ සයුර්) ²⁰ දුඛී (තු) ශතපච්කා
24 සහස්‍රවියඃ භාගීවෙෂ්‍ය රුහානන්‍නා ²¹ (ථ සා සිතා)
ගොලොමී ශතවියඃ (ච) ගණ්ඨාලි ශකුලාඤ්ඣකා
25 ²² කුරුවිනෙදූ මෙඝ (නාමා) මුසතා මුස්තක (මස්ත්‍රියාම්)
²³ (සතද්) භද්‍රමුස්තකො ගුන්‍ද්‍රා ²⁴ චූඩාලා චකුලොච්චටා
26 ²⁵ වංශෙ වක්සාර කම්‍බාර වචිසාර තෘණධ්වජඃ
ශතපච්ඨ යවඵලො වෙණූ මස්කාර තෙජනඃ
27 ²⁶ (වෙණවඃ) කිචකා (සෙනස්‍යුයේසව නන්‍නන්‍යනිලොඛතඃ)
²⁷ ග්‍රන්‍ථි (නී) පර්‍වී පරුෂී ²⁸ ගුන්‍ද්‍රුසෙතජනකඃ ශරඃ
28 ²⁹ නඩ (සතු) ධමනඃ පොටගලො ³⁰ (ථ) කාශ (මස්ත්‍රියාම්)
ඉක්ෂුගන්‍ධා පොටගලඃ ³¹ (ප්ලංසි හුමනිතු) වලජඃ

---

1 තෙමෙනල.
2 ඌරල.
3 කීකිරිදිය.
4 කැන්මේරිය.
5 ශතපුෂ්ප.
6 ආපසුම්ඳ.
7 වටැස්සද?.
8 සිකුරැපියලි.
9 කරිවිල.
10 දුම්මැලල
11 කොමඩු පුසුල්.
12 සරස්නාකැකිරි.
13 තිත්තලබු.
14 ලබු.
15 කැකිරි.
16 ගොන්කැකිරි.
17 කිඩාරම්.
18 පතුක්.
19 විල්පලාදිය.
20 ඊතණ.
21 එලඊතණ.
22 වම්මුතු.
23 මහවම්මුතු.
24 හීන්වම්මුතු.
25 හුණගස්.
26 පවනින්හඬනහුණ.
27 පුරුක්.
28 බට.
29 බටදඬු.
30 වැලුක්.
31 බඹුස්තණ.

29 1 රසාල ඉක්ෂූස් 2 (තදෙක්ෂදඃ) පුණ්ඩ්‍රකාන්තාරකා(දයඃ)
3 (සතද්) වීරණං වීරතරං 4 මූලෙ 'සෙක්ත ශීර (මක්‍රියා)
30 අභයා නලදං සෙව්‍යමමෘණාලං ජලාශයම්
ලාමජ්ජකං ලඤ්ඡුලයමවදූහෙඤ්චකාපථේ
31 5 (නඩාදයස්) තෘණං (ගම්මූවජ්‍රතමාකප්‍රමුඛා අපි)
6 (අසක්‍රි) කුශං කුථෝ දර්භඃ පවිත්‍රම 7 (ථ්) කත්තෘණම්
32 පෞර සෞගන්ධික ධන්‍යම දෙවජගධක රෞහිෂම්
8 ජන්‍යානිවජ්‍රත පාලඤ්ඤා 9 මාලාතෘණක භූසතෘණෙ
33 10 ශෂ්පං බාලතෘණං 11 ඝාසෝ යවසං 12 තෘණමජ්ඤනම්
(13 තෘණානාං සංඝනිස්) තෘණ්ක 14 නඩක (තු නඩසංඝතිඃ)
34 15 තෘණරාජ (ඡවයස්) තාලෝ 16 නාරිකෙර (සතු) ලාඟලි
17 ඝොණා (තු) පූගඃ ක්‍රමුකෝ ගුවාතඃ ඛපුරෝ 18 ('සෘතු)
35 එලම්) උවෙගම් 19 (එතෙච) භින්නාල (සහිතාඃත්‍රයඃ)
20 ඛර්ජූරඃ 21 කෙතකී 22 තාලි 23 ඛර්ජූරී (ච) තෘණද්‍රුමාඃ

19 වගීය.

1 24 සිංහෝ මෘගෙන්ද්‍රඃ පඨාසෙක්ත ඝයක්ෂඃ කෙසරී හරිඃ
25 ශාදූල ච්පිනෝ වක්‍රස්තු 26 තරක්ෂු (සතු) මෘගාදනඃ
2 27 වරාහඃ ශුකරෝ ඝෘඤ්චිඃ කොලඃ පොත්‍රි කිරඃ කිට්ඃ
දංෂ්ට්‍රි ඝොණී සනඛධරෝමා ක්‍රොඩෝ භූදර (ඉත්‍යපි)
3 28 කපි ප්ලවග ප්ලවග ශාඛාමෘග වලිමුඛාඃ
මකීටෝ වානරඃ කීශෝ වනෞකා 29 (අථ) භලලූකෝ
4 ඍක්ෂඃ ච්ඡභලල භාලලූකා 30 ගණිකෙ ඛඩග ඛඩගිනෝ
31 ලූලාපෝ මහිෂෝ වාහච්ඡත් කාසර සෛරිභාඃ
5 32 (සක්‍රියාං) ශිවා භූරිමාය ගොමායු මෘගධූර්තිකාඃ
ශෘගාල වක්‍රුඛ ක්‍රොෂ්ටු ඵේරු ඵේරව ජම්බුකාඃ
6 33 ඔතු චීඛාලෝ මූජීරෝ වෘෂදංශක ආඛුභූක්
34 (ත්‍රයෝ) ගෞඩෙර ගෞඩාර ගෞඩෙයා ගොඩිකාන්ත්‍රිපේ

---

1 උක්ගස්.
2 එහිහෙද.
3 සැවැන්දරා.
4 ඉම්හිමුල්.
5 තෘණ.
6 කුසතණ.
7 සුවඳතෘණ.
8 තෘණවෙසෙසක්.
9 බැලතණ.
10 ලතණ.
11 තණවගීයක්.
12 තණකොළු.
13 තෘණසමූහය
14 බවසමූහය.
15 තල්.
16 පොල්.
17 පුවක්.
18 මෙහිඵල.
19 කිතුල්.
20 ඉන්ඉදි.
21 දුනුකේ.
22 තල.
23 ඉඳි.
24 සිංහයා.
25 දිවියා.
26 කරබානාවලසා
27 ඌරා.
28 රිලාවදුරෝ.
29 වලසා.
30 කහවේණ.
31 මීවා.
32 සිවලා.
33 බළලා.
34 ගොඩගොයා.

7 ¹ ශ්වාවිත් (තු) ඝලඃස් ² (තලෙලාමනි) ශලලිශලලං ශලම්
³ වාතපුමේ වාතමෘගඃ ⁴ කොක රෑහාමෘගො වෘකඃ
8 ⁵ මෘගෙ කුරඟ වාතායු හරිණජිනයොනයඃ
, ⁶ ඒණෙයමේ (එණඤ්චමොඳ්‍යම්) ⁷ (එණස්‍ය) ඒණම් (උහෙ ත්‍රිවූ)
9 ⁸ කදලි කඳලි චිනඤ්චමුරු ප්‍රියඤා (වපි)
සමූරු (ශ්වෙනි හරිණ අමේ අජිනයොනයඃ)
10 ⁹ කෘෂ්ණසාර රුරුනාඃඛ්කු රඛ්කු ශම්බර රෞහිණඃ
ගොකර්ණ පෘෂතෙණශ්ච රොහිතා ශ්වමරෝ (මෘගාඃ)
11 ගඞ්ගචීඃ ශරභො රාමඃ සෘමරෝ ගවයඃ ශඹඃ
¹⁰ (ඉතඤදයො මෘගෙන්‍දාද්‍ය ගවාද්‍යඃ) පශු (ජාතයඃ)
12 ¹¹ උන්දුරුම්මූෂිකො (පත) ඛුර් ¹² ගිරිකා වාලමූෂිකා
¹³ සරටඃ කෘකලාසඃ (සතන්) ¹⁴ මුසලි ගෘහගොධිකා
13 ¹⁵ ලූතා (සත්‍රී) තනතුවායොර්ණනාභ මර්කටකඃ (සමඃ)
¹⁶ නිලඩ්ඛු (සතු) කෘමිඃ ¹⁷ කර්ණජලෞකාඃ ශතපදඤ (හෙ)
14 ¹⁸ වෘශ්චිකඃ ශූකනීටඃ (සතද්) ¹⁹ අලිඳූර්ණෝ (තු) වෘශ්චිකෙ
²⁰ පාරාවතඃ තලරවිඃ කපොතො ²¹ (ංථ) ශශාදනඃ
15 පත්‍රි ශ්‍යෙන ²² උලූකෙ (තු) වායසාරානි පෙවකෙ
²³ වඤ්‍රාටඃ (සතද්) හරච්චාජඃ ²⁴ ඛජරීට (සතු) ඛජනඃ
16 ²⁵ ලොහපෘෂ්ඨ (සතු) කඞ්කඃ (සතද්) ²⁶ (අථ) චාෂඃ කිකීදිවිඃ
²⁷ කලිඟ භෘඟ ධූමඤවා ²⁸ (අථ සතච්) ඡතපත්‍රකඃ
17 දර්ඃඝාටො ²⁹ (ංථ) සාරඟ සෙකාකඤවාතකඃ (සමඃ)
³⁰ කෘකවාකුස් තාම්‍රචූඩඃ කුකකුටශ් චරණායුධඃ
18 ³¹ චටකඃ කලවිඞ්කඃ (සතත්) ³² (තස්‍ය සත්‍රී) චටකා ³³ (තයොඃ
ප්‍රථමපත්‍යෙ) චාටකෙරඃ (සන්‍යපත්‍යෙ) චටකෙ (වඟි)

---

1 ඉත්තැවා.
2 එමකුර.
3 වාතමුවා.
4 කොක්නාවා.
5 මුවා.
6 මේදෙනවඅසිනිදැ.
7 මුවාට අසිනිවූ යේ.
8 කෙහෙල්මුව්ඟුදිය.
9 නොයෙක්මුවඟනිඟු.
10 පශුශබ්දය.
11 මීසා.
12 හික්මියා.
13 කට්‍රස්සා.
14 ගූනා.
15 මකුළුවා.
16 කුඩාප්‍රාණීන්.
17 කන්වැයා.
හෝපන්තැයා
18 දළඹුවා.
19 ගෝකුස්සා.
20 පරවියා.
21 උකුස්සා.
22 ඛකමූනා.
23 රාජාලියා.
24 වෙරලවටුවාද?.
25 ලෝකුඩුවා.
26 තලගිරිත්තා.
27 සවිහනම් පක්ෂියා.
28 කැරලා.
29 කැඳැත්තා.
30 කුකුළා.
31 ගේකුරුල්ලා.
32 එමහිරිළු.
33 එම පැටියෝ

19 1 කඣ්රෙට්ටුඃ කරෙට්ටුඃ (සත්‍යත්) ඉනාකණ කුණරෝ (සමෝ)
3 වනප්‍රියඃ පරභෘතඃ කොකිලඃ පික (ඉත්‍යපි)
20 4 කාතෙ (තු) කරවාරිඤ්චඃ බලිපුඤ්ච සතෘතප්‍රභෘඃ
ධ්වාඞ්ක්ෂානඤ්ඤොෂ පරභෘත් බලිභුග් වායසා (අපි)
21 5 දෙණකාක (සතු) කාකොලෝ දෘත්‍යූහඃ කාලකණ්ඨකඃ
7 ආතායි පිලෙලෝ 8 දුඤ්ඣායය ගෘධ්‍රෝ 9 නිර ඍතෝ (සමෝ)
22 10 කුඞ් ක්‍රොචෝ 11 (ඊ) වකඃ කඞ්කඃ 12 පුෂ්කරා (ඤසතු) සාරසඃ
13 තොකශ්චක්‍රශ් චක්‍රවාකෝ රථාහා (ඤචයනාමකඃ)
23 14 කාදම්බඃ නලහංසඃ (සත්‍යද්) 15 උත්ක්‍රොශ කුරරෝ සමෝ)
16 හංසා (සතු) ශ්වෙතගරුතශ් චක්‍රාහා මානසෝ කසඃ
24 17 රාජහංසා (සතු තෙ චඤ්චරණෛර්ලොහිතෛඃ සිතාඃ)
18 (මලිනෛ) ර්මලිකා (ඛතසෛ) ඛාතිරාඤ්ඣඃ (සිතෛතරෛඃ)
25 19 ශරාරිරාටිරාඞ් (ශ්ච) 20 බලාකා විසකණ්ඨිකා
21 (හංසස්‍ය යොෂිද්) වරටා 22 (සාරසස්‍යතු) ලඤ්ඣමණ
26 23 ජතුකාජිනපත්‍රා (සත්‍යත්) 24 පරොෂණී තෛලපායිකා
25 වර්ණ (මක්ෂිකා නීලා) 26 සරඤා මධුමක්ෂිකා
27 27 පතඟිකා ප්‍රත්‍යතිකා (සත්‍යද්) 28 දංශ (සතු) වනමක්ෂිකා
29 දංශී(තජ්ජාතිරල්පා සත්‍යද්) 30 ගන්ධොලී වරටා (වයොඃ)
28 31 භෘඟාරී භිරුකා චිරී ඣිල්ලිකා (ච සමා ඉමාඃ)
32 (සමෝ) පතඟ ශලභෝ 33 ඛද්‍යොතෝ ජෙඤතිරිඟණඃ
29 34 මධුව්‍රතෝ මධුකරෝ මධුලිණ්මධුපාලිනඃ
විරෙඵ පුෂ්පලිඞ් භෘඟ ෂට්පද භ්‍රමරාලයඃ
30 35 මයූරෝ චඞ්ගිණෝ චඞ්ගී නීලකණ්ඨා භුජඟභුක්
ශිඛාවලඃ ශිඛී කෙකී මෙඝනාදභුජාඃස්‍ය, (පි)

---

1 පක්ෂිවගීයක්.
2 කොරවකා.
3 කොවුලා.
4 කවුඩා.
5 කවුඩුවගීයක්.
6 දුතුඩුවා. "ජලකාක"
7 උකුසුවගීයක්.
8 ගිජුලිහිණියා.
9 ගිරවා.
10 කොස්ලිහිණියා.
11 කොකා.
12 විල්ලිහිණියා
13 සක්වාලිහිණි.
14 විලිකුකුළා.
15 කිරලා.
16 හංසයා.
17 රාජහංසයා.
18 එහිම වගී.
19 කොක්නාලිණි.
20 කනකොකා.
21 හංසිය.
23 විල්ලිහිණිය.
23 වවුලා.
24 කැරපොත්තා.
25 නිලමැස්සා.
26 මීමැස්සා.
27 කනමීමැස්සා.
28 ඇටමැස්සා.
29 හීන්ඇටමැස්සා.
30 දෙබරා.
31 රුහියා.
33 පළඟැටියා.
33 කනමැදිරියා.
34 බඹරා.
35 මොනරා.

31 1 නෙකා (වාණී මයූරස්‍ය සමෝ) 2 චන්‍ද්‍රක මේවකෝ
3 ශිඛා චූඩා 4 ශිඛණ්ඩි (සතු) පිච්ඡ වර්හී (නපුංසකෙ)
32 5 ඛගෙ විහග විහග විහගම විහායසඃ
ශකුන්‍ති පක්ෂි ශකුනි ශකුන්‍ත ශකුන ඒජඃ
33 පත්‍රි පත්‍රි පතග පතත් පත්‍රරථාණ්ඩිජඃ
නගෞකසෝ වාජි විකිර වි විෂ්කිර පතත්‍රයඃ
34 නීඩොද්භවා ගරුතමන්තඃ පිත්‍රසෙතා නභසඟමඃ
6 (තෙෂාං විශෙෂා) හරිතෝ මදගුඃ කාරණ්ඩවඃ පුලවඃ
35 නිත්‍යතිරඃ කුකකුහෝ ලාවෝ ජීවඤ්ජීවශ් චකොරකඃ
කොයෂ්ටිකශ්ටිට්ටිභකෝ වර්තිකෝ වර්තිකා (දයඃ)
36 7 ගරුත් පක්ෂ චිජඃ පත්‍රං පතත්‍ර (ච) තත්තුරුහම්
8 (සත්‍රි) පක්ෂතිඃ පක්ෂමූලං 9චච්චු සෙත්‍රාවි (රුහෙ සත්‍රියෙෆ)
37 10 ප්‍රඩිනොඩ්ඩීන සඩිනා (නෙත්‍යතඃ ඛගගතික්‍රියඃ)
11 පෙශී තොෂෝ (වී්තිනෙ) ‘ණ්ඩිං 12 කුලායෝ නීඩ (මස්ත්‍රියාම්
38 13 පොතඃ පාකෝ ‘භිකෝ ඩිම්භඃ පෘථුකඃ ශාවකඃ ශිශුඃ
14 (සත්‍රි පුංසෙෆ) මිථුනං වනවං 15 යුගමං (තු) යුගලං යුගම්
39 16 සමූහ නිවහ වෘන්‍ද සන්‍දොහවිසර ව්‍රජඃ
සෙතාමොක්ෂ නිකර ව්‍රාත වාර සඩ්ඝාත සචයඃ
40 සමුදයඃ සමුදයඃ සමවායශ් චයෝ ගණඃ
(සත්‍රියාං තු) සංහති ර්ඃඝං නිකුරුම්බං කදම්බකම්
41 17 (වෘන්‍දභෙදඃ සමෙර්) වර්ගඃ 18 සඩ්ඝ සාඵෝ (තු ජන්තුභිඃ)
19 (සජාතීයෙඃ) කුලං 20 යූථං (තිරශ්චාං පුන්නාපුංසකම්)
42 21 (පශූනාං) සමජෙෂ්ඨ (‘නෙෂ්ඨාං) සමාජෙ 22 ‘ථ සධර්මිණම්
සත්‍රන්) නිකායඃ 23පුජ්ජරාශී (තු) තත්කරඃ කූට (මස්ත්‍රියාම්)
43 25 කාපොත ශෞක මායුර නෛත්තිරා (දිනි තදගණෙ)
26 (ගෘහාසක්තාඃ පක්ෂිමෘගාශ්) ජෙකා (යෙත) ගෘහ්‍යකා (ශ්වච නෙ)

---

1 මොනරඟඩ.
2 සඳෘශ්පිල්.
3 කුඩ්ඩිඹිය.
4 පිල්වැටිය.
5 පක්ෂියාමාන්‍යය.
6 එනිහෙද.
7 පියාපත්.
8 පියාමුල.
9 තුඩ.
10 පියාහැඹිම.
11 බිජුවට.
12 කැදිල්ල.
13 පැටියා.
14 මිදුනය.
15 යුගලය.
16 සමූහය.
17 සමයන්ගේසමූහය.
18 ප්‍රාණීසමූහය.
19 සමානජාතිසමූහය
20 තිරිසන් සමූහය.
21 පශු සමූහය.
22 මනුෂ්‍යඅදී සමූහය.
23 සධර්මසමූහය.
24 ධාන්‍යඅදිරාශිය.
25 කපොතාදි සමූහය.
26 ඇතිකළ පක්ෂිආදිය

1 1 මනුෂ්‍ය මානුෂා මනීෂ මනුජ මානවා නරාඃ
2 (සප්තඃ) පුමාංසඃ පචජනාඃ පූරුෂාඃ පූරුෂා නරඃ
2 3 සත්‍රී යොෂිද් අබලා යොෂා නාරී සීමන්තිනී වධූඃ
ප්‍රතිපදඝිනී වාමා වනිතා මහිලා (තථා)
3 4 (විශෙෂාඤ්චා) ‘ඝනා හිරුඃ කාමිනී වාමලොචනා
ප්‍රමදා භාවිනී * කාන්තා ලලනා (ච) නිතම්බිනී
4 සුතූරී රමණී රාමා 5 කොපනා (සෛව) භාමිනී
6 වරාරොහා මත්තකාශිනාසුත්තමා වරවර්ණිනී
5 7 (කෘතාභිෂෙකා) මහිෂී 8 භොගිනෙය (‘නක්ත නඃපඤ්චයඃ)
9 පත්නී පාණිගෘහීතී (ච) චිතියා සඟධර්මිණී
6 භාර්‍යා ජායා (‘ථ පුංභූමනි) දූරාඃ 10 (සත්‍යතතු) කුටුම්බිනී
පුරන්ධ්‍රී 11 සුචරිත්‍රා (තු) සතී සාධ්වී පතිව්‍රතා
7 12 කෘතසාපත්නිකා ‘ධෘෂ්ටා ‘ධිවිනනා 13 (ථ) සචයංවරා
පතිංවරා (ච) වර්‍යා 14 (ථ) කුලසත්‍රී කුලපාලිකා
8 15 කන්‍යා කුමාරී 16 ගෞරී (තු) නග්නිකා ‘නාගතාර්තවා
17 (සත්‍යත්) මධ්‍යමා දෘඹරජාස් 18 තරුණී යුවතිඃ (සමෙ)
9 19 (සමාඃ) සන්තුෂා ජනී බධ්වශ් 20 චිරණ්ටී (තු) සුවාසිනී
21 ඉච්ඡාවතී කාමුකා (සත්‍යද්) 22 වෘෂස්‍යන්තී (තු) කාමුකී
10 23 (කාන්තාර්‍යනී තු යා යානි සඛෙතතං සා) ‘භිසාරිකා
24 පුංශ්චලි ධර්‍ෂිණී බන්ධක්‍යසතී කුලටෙඛරී
11 25 සෛවරිණී පාංශුලා (ථ සත්‍යද්) 26 අශිශ්වී (ශිශුනා විනා)
අවීරා (නිෂ්පතිසුතා) 27 විඤ්ඤතා විධවෙ (සමෙ)
12 28 ආලිඃ සඛී වයසත (ථ) 29 පතිවත්නී සහතීර්තඃකා
30 වෘඩා පලිකනී 31 ප්‍රාඤි (තු) ප්‍රාඤු 32 ප්‍රඤු (තු) ධිමතී

---

1 මිනිසා.
2 පිරිමියා.
3 සත්‍රීජාතිය.
4 එහිහෙද
5 කිපෙන්නි.
6 ශ්‍රීක්‍රියාඪ්ත්ඛොබනි
7 මෙහෙසිය.
8 සෙසු රාජසත්‍රීඝ.
9 භාර්‍යාව.
10 දු සුතුත් ඇත්නි.
11 පතිව්‍රතාසත්‍රිය.
12 පළමුහිදි භාර්‍යාව.
13 සෙවිලා වෙන්වලලහ
යාවෙන් කොටගනනි.
14 කුලසත්‍රී.
15 කනාකව.
16 අටහැවිරිදිවුවා.
17 දුටුඔසප් ඇත්නි.
18 තරුණී.
19 සුත්‍රාද්න්ගේභාර්‍යාවෝ.
20 පියහුගෙහි වසන්නි.
21 ආසා ඇත්නි.
22 කාමුක තැනැත්නි.
23 අභිසාරිකාව.
24 ධ්‍වන්සත්‍රී.
25 දරුවන් නැත්නී.
26 සැම්පුත් නැත්නි.
27 වැන්දඹු සත්‍රී.
28 යෙහිලි.
29 සැමියා ඇත්නි.
30 මැහැලි.
31 වෙසෙස් නැණැතනී.
32 නැණැතනී.

---

* මානිනි—මරුවී.

13 1 ශූද්‍රී (ශූද්‍රසය භායර්‍යා සත්‍යව්) 2 ශූද්‍රා (තජ්ජාති රමණා)
3 ආර්‍යී (තු) මහාශූද්‍රී (ජාතිපුංයොගයොඃ සමා)
14 4 අයර්‍යාණී (සවියම්) අයර්‍යා (සත්‍යත්) 5 ක්ෂත්‍රියා ක්ෂත්‍රියාණඃ (පි)
6 උපාධ්‍යායා (පසු) පාධ්‍යායී 7 (සත්‍යද්) ආචාර්‍යාඃ ('පිච සවිතඃ)
15 8 ආචාර්‍යාණී (තු) පුංයොගෙ 9 (සත්‍යද්) අයර්‍යී 10 ක්ෂත්‍රියී (තථා)
11 උපාධ්‍යායානුපාධ්‍යායී 12 පොටා (සත්‍රීපුංසලක්ෂණ
16 13 විරපත්නී විරභාර්‍යා 14 විරමාතා (තු) විරස්වඃ
15 ජාතාපතක ප්‍රජාතා (ච) ප්‍රසූතා (ච) ප්‍රසූතිකා
17 16 (සත්‍රී) නගනිකා නොටවී (සත්‍යද්) 17 දූතී සචාරිකෙ (සමෙ)
18 කාතක්‍යයනඃ (ඩීවඃඩා යා කාෂ්‍යායවසනාධවා)
18 සෛරන්ධ්‍රී (පරවෙශමඃථා සවවශා ශිල්පකාරිකා)
අසිත්නී (සත්‍යදවඃඩා යා ප්‍රෙෂ්‍යතනතඃ පුරචාරිණී)
19 19 වාරස්ත්‍රී ගණිකා වෙශ්‍යා රූපාජීවා 20 (ථ සා ජනෙඃ
සත්‍යඃතා) වාරමුඛ්‍යා (සත්‍යත්) 21 කුට්ටනී ශම්භලී (සමෙ)
20 22 විප්‍රශ්නිකා (ත්‍රි) ක්ෂණිකා දෛවඥ 23 ('ථ) රජසවලා
සත්‍රීධර්මිණ්‍යවිරාත්‍රෙයී මලිනී පුෂ්පවත්‍යඃ ('පි)
21 සඃතුමත්‍යඃ (පසු) දකත්‍ය ('පි සත්‍යද්) 24 රජඃ පුෂ්‍ය මාර්‍තවං
25 ශුඩාලුඳ්‍රෙහදවත් 26 නිෂ්කලා විගතාර්‍තවා
22 27 ආපන්නසත්වා (සත්‍යද්) ගුර්‍විණ්‍යඃනාර්‍වත්නි (ච) ගර්‍භිණී
28 (ගණිකාදෙසතු) ගාණිකාඃයං 29 ගාර්‍භිණ්‍යඃයං* 30 යෞවතං (ගණෙ)
23 31 සුනඃදීර්‍ඝ (රූඪා චිඃ තසඃය) 32 දිර්‍ඝඃ (පනිඃ)
33 (සතු විහෙ) 'ශ්‍රෙදිර්‍ඝඃ (සෛව යසඃය කුට්ටම්බිනි)
24 34 කාතිනඃ කනඃකාජතඃ (සුතො 'ථ) 35 සුභගාසුතඃ
සෞභාගිනෙයඃ (සත්‍යත්) 36 පාරසෛත්‍රණෙය (සතු පරභ්‍රියඃ)

---

1 ශූද්‍ර භායර්‍යාව.
2 ශූද්‍රස්ත්‍රී
3 ගොපාලස්ත්‍රී.
4 වෛශ්‍යස්ත්‍රී.
5 ක්ෂත්‍රියස්ත්‍රී
6 චිද්‍යොපදෙශ දෙන්නී.
7 වාක්‍යඛනන කරන්නී.
8 ගුරුභාර්‍යාව.
9 වෛශ්‍යභාර්‍යාව.
10 ක්ෂත්‍රියභාර්‍යාව.
11 උපාධ්‍යාභාර්‍යාව.
12 දැළිඳුඳිය ඇතා.
13 විරභාර්‍යාව.
14 විරමාතාව.
15 වැදූතැනැත්තී.
16 නගනස්ත්‍රී.
17 දූතස්ත්‍රී.
18 මැදිවියස්තිවැඳුණු වනගජපිළිගැහිනි.
19 වෛශ්‍යස්ත්‍රී.
20 ප්‍රධානවූවා
21 කුට්ටනිය.
22 ශුභාශුභඥන්නී.
23 ඕසප්ඇත්තී.
24 ඕසප්.
25 පෙළඇත්තී.
26 ඕසප්කල්ඉකුත්වූවා.
27 ගැප්ඇත්නි.
28 වෙසඟ සමූහය.
29 ගර්‍භිණී සමූහය.
30 සුවත් සමූහය.
31 දෙවරකසරණගියා.
32 ඇගේසැමියා.
33 එමබමුණුවූයේ.
34 කනකවගේ පුතා.
35 ශුභගතැනැත්තී.
36 පරභ්‍රියගේ පුතා.

---

* ගාර්‍භිණ්‍ය, සම්හර

25 1 පෛතෘෂ්වසෙයඃ (සතත්) පෛතෘෂ්වස්‍රීය (ඥ පිතෘෂ්වස්‍රඃ
සුතො මාතෘෂ්වස්‍රෙඥවං) 2 ඉවෛමාත්‍රෙයො වමාතෘජඃ
26 3 (අථ) බාන්ධකිනෙයඃ (සතද්) බන්ධුල (ඥවා) 'සනිසුතඃ
කොලවෙයඃ කොලවෙරො 4 (භික්ෂුණීතු සති යදි
27 තදු) කොලවිනෙයො ('සතඃ) කොලවෙයො ('පවාත්‍රජඃ)
5 ආතඔජඝනයඃ සුතුඃ සුතඃ සුත්‍රඃ 6 (සත්‍රියානඥම්
28 ආත්‍රුර්) දුහිතරං (සවේ) 7 'පත්‍යං නොකං (තයොඃ සමේ)
8 (සවජතෙඥෙ) රසොරසෙඥ 9 නාත (සතු) ජනකඃ පිතා
29 10 ජනයිත්‍රි ප්‍රසූම්තා ජනනි 11 භගිනි සවසා
12 නනාන්දෘ (තු සවසා පත්‍යු) 13 නීපත්‍රි පෞත්‍රි සුතාතම්ජ
30 14 (භාගඞ්කාසතු භ්‍රාතෘවගීසඥ) යාතරඃ (සඥඃ පරස්පරම්)
15 ප්‍රජ්වත්‍රි භ්‍රාතෘජයා 16 මාතුලානි (තු) මාතුලි
31 17 (පතිපතෙනඥඃ ප්‍රසූඃ) ශ්වශ්‍රූඃ 18 ශ්වශුර (සතු පිතා තයොඃ)
19 (පිතෘෂ්වසා) පිතෘවඥඃ (සතත් මාතුෂ්වසාතාතු) 20 මාතුලඃ
32 21 ශඥලාඃ (සඥශ්වසුරඃ පත්‍යුඥඃ සවාම්නො) 22 දෙවඃ දෙවරො
23 සවස්‍රියො භාගිනෙයඃ (සතජ්) 24 ජාමාතා දුහිතෘපතිඃ
33 25 පිතාමහඃ පිතෘපිතා 26 (තත්පිතා) ප්‍රපිතාමහඃ
27 (මාතුර්) මාතාමහා (ද්‍යෙවං) 28 සපිඬා (සතු) සනාභයඃ
34 29 සමානොදයෂ්ඨ සොදයෂ්ඨ සගභෂ්ඨ සහජඃ (සමඃ)
30 සගොත්‍ර බාන්ධව ඥති බන්ධු සව සවජනඃ (සමඃ)
35 31 ඥතෙයං 32 බන්ධුතා (තෙඥාං ක්‍රමාදඥාවසමූහයොඃ)
33 ධවඃ ප්‍රියඃ පතිඥිත්‍රිතා ජර (සත්‍රු) පපතිඃ (සමෙෘ)

---

1 පියතුසහෝදරිය පුතා.
2 අන්මවිකුසඋපන්නේ.
3 නොපනිනියගේපුතා.
4 සිහනපනිනියගේපුතා.
5 පුතා.
6 දුව.
7 දරුවෝ.
8 ලෙනිදු දරුවෝ.
9 පියා.
10 මව්.
11 සහෝදරී.
12 සුරුඟයාගේහසහෝදරී.
13 මිනිබිරී.
14 සැමියාගේහසහෝදරයන්අඹුවෝ.
15 සහෝදරයාගේ භාගඞ්ව.
16 මාතුල භාගඞ්ව.
17 අඹුහැම්යන්ගේ මව්,
18 ඔවුන්ගේ පියෝ.
19 සුළුපිය මහපියෝ.
20 මවගේ සහෝදරයා.
21 භාගඞ්වගේ සහෝදරයා.
22 සැමියාගේ සහෝදරයා.
23 සහෝදරියගේ පුතා.
24 දුවගේ සැමියා.
25 මුත්තා.
26 ඔහුගේ පියා.
27 මව්පස මුත්තෝ.
28 පරම්පරාවේ නැයෝ.
29 සහෝදරයෝ.
30 නැයෝ.
31 නැබට.
32 නැසමූහයා.
33 සැමියා.

36 1 (අම්ෘතෙ ජරජඃ) ක්ෂණේඛ්‍ය 2 (මෘතෙ භතීරි) ගොලකඃ
3 භ්‍රාත්‍රියො භ්‍රාතෘපේ 4 භ්‍රාතෘභගිනෙය භ්‍රාතරා (වූහෙ)
37 5 මාතාපිතරෞ පිතරෞ මාතරපිතරෞ (ච තෞ)
6 ශ්වශ්‍රූශ්වශුරෞ ශ්වශුරෞ 7 සූනුෞ (සූනුශ්චෙ දුහිතෘච)
38 8 දම්පති ජම්පති ජායාපති භාර්‍යාපති (ච තෞ)
9 ගර්භාශයො ජරායුඃ (සඤ්) උලවං (ව) කලලොං (‘සඳ්‍රියාම්)
39 10 සූනිමාසො වෛජනනො 11 ගර්භො භ්‍රූණ (ඉමෞ සමෞ)
12 තෘතීයාප්‍රකෘතිඃ ෂණ්ඪඃ * කුලිවං පඩ්ඛ නප්තෘංසකෙ
40 13 ශිශුත්වං ශෛශවං බාල්‍යං 14 තාරුණ්‍යං යෞවනං (සමේ)
15 (සඤ්) ස්ථවිරං (තු) වෘද්ධත්වං 16 වෘද්ධසඛ්‍යෙ (‘පි) වාර්ධකම්
41 17 පලිතං (ජරසා ශෞක්ලෘ්‍යං කෙශාදෞ) 18 ව්‍රස්‍රසා ජරා
19 (සඤ්) උත්තානශයා ඕමහා සන්තානපා (ච) සන්තානකීී
42 20 බාල (සතු සඤ්) මාණවකො 21 වයස්‍ථසතරුණෙ සුවා
22 ප්‍රවයාඃ ස්ථවිරෙ වෘඩෙ ජිනෙ ජීර්ණෙ ජරනන (‘පි)
43 23 වර්ෂීයාන් දශමෙ ජඤයාන් 24 පූර්ව්‍ය (ඤව) ග්‍රියො ‘ග්‍රජඃ
25 ජඝනන්‍යපේ (සඤඃ) කනිෂඨ යව්‍යියො ‘වරජ ‘නුජඃ
44 26 අමාංසෙ දුර්බලඤ්ඤාතෙ 27 බලවා නම්ාංසලෝ‘ංසලඃ
28 තුන්දිලසතුන්දික † සතුන්දි වෘහතඃකුක්ෂිඃ පිච්ඡිලඃ
45 29 අවට්ටෙ ‘වනාට (ඤ්වා) ‘වහ්‍රතෙ නතනාසිකෙ
30 කෙශවඃ කෙශිකඃ කෙශි 31 වලිනෙ වලිභඃ (සමෞ)

---

1 සෑම්යානොමළකල සොර } සෑම්යාට දුවලුපන්නේ. }
2 සෑම්යාමළකල එසේඋපන්නේ
3 සහෝදයාගේ සූනා
4 සහෝදර සහෝදරියෝ.
5 මව්පියෝ.
6 අඹුසැම්යන්ගේ මව්පියෝ.
7 දුපුත්තු.
8 අඹුසැමියෝ.
9 කලලය-
10 වදන මස.
11 කුසහොත් දරුවෝ.
12 නපුංසකයා.
13 බාල බව.
14 තරුණබව.
15 මහළු බව.
16 මහළු සමූහය.
17 කේසාදිය පැසීම.
18 ජරාව.
19 ලදරුවෝ
20 බාලයා.
21 තරුණයා.
22 මහලලා.
23 ඉතාම්හළුවූයේ.
24 වැඩිමහලලා.
25 මල්ලු.
26 දුබ්ලයා.
27 බලඇත්තේ.
28 සැලක්සේ බඩඇත්තේ.
29 නැපලිනාසා ඇත්තේ.
30 බොහෝ කෙහෙඇත්තේ.
31 රැලිඇත්තේ.

---

* ෂණ්ඪ=සණ්ඪ, දවෙනි.
† තුන්දිභ, දවේ.

46 1 විකලාඟ (සකු) පොගඩඃ 2 ඛල්වෝ හ්‍රස්ව (ශ්‍රව) වාමනඃ
3 ඛරණඃ (සත්‍ත්) ඛරණසෝ 4 විග්‍ර (සකු) ගතනාසිකඃ
47 5 ඛුරණඃ (සත්‍ත්) ඛුරණසඃ 6 ප්‍රඝ්‍රඃ ප්‍රගතඝ්‍රාතුකඃ
7 ඌඩ්ඪ්ඝ රුඩ්ඪ්ඝාතුඃ (සත්‍ත්) 8 සංඝ්‍රඃ සංඝතඝ්‍රාතුකඃ
48 9 (සත්‍ත්) එඩෙ බධිරඃ 10 කුබ්ජ ගඛ්ලඃ 11 කුකරෙ කුණිඃ
12 පෘෂ්ඨි රලපතනෝ 13 ශ්‍රොණඃ පඝෝ 14 මුඩ (සකු) මුඩ්තෙ
49 15 වලිරඃ කෙකරෙ 16 බොඩෙ ඛජ (සන්ත්‍රු ජරාවරාඃ)
17 ජට්ටලඃ කාලකඃ පිපලුස් 18 නීලක සීලකාලකඃ

21 වර්ගය.

1 19 අනාමයං (සත්‍ත්) ආරොගඃයං 20 චිකිත්සා රුක්ප්‍රතික්‍රියා
21 හෙෂජෞෂධ හෙෂජ්‍යතාඃගදෙ ජඃයු (රිතඃපි)
2 22 (සන්‍ත්) රුග්‍රාජ (ළොා) පතාප රොග වත්‍ත්‍ත ගදඃමයාඃ
23 (ප්‍රමාන්) යක්ෂ්මා ක්ෂයඃ ශොෂඃ 24 ප්‍රතිශ්‍යාය (සකු) පිනසඃ
3 25 (සන්‍ත්) කෂ්‍යත් කෂ්‍යනං ක්ෂවඃ (ප්‍රුංසි) 26 කාස (සකු) ක්ෂවථුඃ ප්‍රුමාන්)
27 ශොළ් (සකු) ශ්‍රවඨුඃ ශොථඃ 28 පාදසෝඃථෝ විපාදිකා
4 29 නිලාසඃ සිධම 30 කචජ්වා (නකු) පාම පාමා ව්‍රවීකාඃ
31 කණ්ඩූඃ ඛර්ජු (ශ්‍රව) කණ්ඩූයා 32 විස්ෙඵාටඃ පිටක (සන්‍ත්‍රු)
5 33 ව්‍රණෙ (සන්‍ත්‍රියාම්) ර්ම්මරුඃ 34 (කලිඛෙ) නාඩීව්‍රණඃ (ප්‍රුමාන්)
35 කොථෙ මඬලකං 36 කුෂඨං ශ්‍රිත්‍රෙ 37 දුර්නාම්නාශීසි
6 38 ආනාහ (සකු) විබන්ධඃ (සත්‍ත්) 39 ග්‍රහණිරුක් ප්‍රවාහිකා
40 ප්‍රවෘද්ධිකා වම් (ශ්‍රව සන්‍ත් ප්‍රුමාංසකු) වමථුඃ (යමාඃ)
7 41 (වත්‍තධිහෙදු) විද්‍රධිඃ (සන්‍ත්‍රි) ජ්වර මෙහ භගඳරාඃ
අශ්මරී මූත්‍රකෘච්ඡ්‍රං (සත්‍ත්) (ප්‍රුවේ ශුක්‍රාවඩෙසන්‍ත්‍රු)

---

1 ඟීනඅවයවඇත්තේ.
2 මිට්ටුයේ.
3 උල්නාසා ඇත්තේ.
4 නාසානැත්තේ.
5 කුරයක්වැනිනා සා ඇත්තේ.
6 බහල ඇත්තේ.
7 දික්දන ඇත්තේ.
8 ගැටෙනදනඇත්තේ
9 බිහිරිතැනැත්තේ.
10 කුදු තැනැත්තේ.
11 අත්ඇඳිය වක්වූයේ.
12 කුරු තැනැත්තේ.
13 පිළා.
11 මුඛතැනැත්තේ.
15 වපර තැනැත්තේ.
16 කොර තැනැත්තේ
17 ලපහෝ කැලැල්.
18 තලකැලැල්.
19 නිරොගි බව.
20 පිළියම.
21 බෙහෙත.
22 රෝගය.
23 සය.
24 පීනස.
25 නිවිසීම.
26 කැස්ස.
27 ඉදිමුම.
28 පාපොළ
29 නිලාසය.
30 කස්.
31 කැසිම.
33 පොළ.
33 වණය.
34 ඔඛුවණය.
35 මඬලකුෂ්ඨය.
36 කුෂ්ඨය.
37 අරිසස්.
68 මලබඬය.
39 ප්‍රවාහිකාව.
40 වමනය.
41 රෝගභේද.

8 ¹ රොගහාරයඃගදඛ්‍යාරෝ භිෂගෙවෙද්‍යෝ චිකිත්සකෝ
² වාතෝ නිරාමයඃ කල්‍ය උල්ලාඝෝ (නිර්ගතෝ ගදාත්)
9 ³ ග්ලාන ග්ලාසනූ ⁴ ආමයාව් චිකාරතෝ වඝ්ධිතෝ ‘පට්ටඃ
ආතුරෝ ‘හෘම්තෝ ‘හතනාතඃ ⁵ (සමෝ) පාමන කච්ඡුරෝ
10 ⁶ දදූණෙ දදූරොගි (සතද්) ⁷ අර්ශිරොගයුතෝ ‘ශීසඃ
⁸ වාතනි වාතරොගි (සතත්) ⁹ සාතිසාරෝ ‘නිසාරකී
11 ¹⁰ (සසූඃ)කණ්ඩූනාඤ්ඣ චූචුල චිල්ල පිල්ලඃ(කණ්ඩූතෙ ‘ඣණී චාපඃමී)
¹¹ උනම්ත්ත උනම්දවති ¹² ශෙලඹමලඃ ශෙලඹමණඃ කපී
12 ¹³ නඃඛෙත් (හුගෙන රුජ වඃඩනාහෝ) ¹⁴ තුඩිල තුණ්ඩිහෝ*
¹⁵ නිලාසී සිධ්මලෝ ¹⁶ ‘තෙතා ‘දූඛ් ¹⁷ මූච්ඡාලෙ ඔතී මූර්ච්ඡිතෝ
13 ¹⁸ ශුක්‍රං තෙජෝ රෙතසී (ච) බීජවිශේඃතඃ්‍රියාණී (ච)
¹⁹ මාඃයුඃ පිත්තං ²⁰ කඵඃ ශෙලඹමා ²¹ (සන්‍රියානතූ) ඛගසඃගධරා
14 ²² පිශිතං තරසඃ මාංසං පලලා ක්‍රව්‍ය මාම්ඡම්
²³ උත්තපනං ශුෂ්කමාංසං (සතද්) වල්ලූරං (නත්ත්‍රිලිඟඃම්)
15 ²⁴ රුධිරෙ ‘සඃගෙලාහිතා ‘සූ රක්ත ඃතජ ශොණිතම්
²⁵ ඛක්තා ‘ග්‍රමාංසං ඃදයඃ ඃතාන් ²⁶ මෙද (සතූ) වපා වසඃ
16 ²⁷ (පඤ්චාඳන්‍රිවා ශිරා) මනඃ ²⁸ නාඩී (තූ) ධමනිඃ සිරා
²⁹ නිලකං නෙලාම ³⁰ මඤ්ඡකං ගොඳීං †නිට්ටං මලෝ (‘සන්‍රියාම්
17 ³¹ අනනූං සූරිතද් ³² ගුලම (සතූ) පඳිහා (ප්ලංසඃථ) ³³ වඝනාසා
ඝනායුඃ (සන්‍රියාං) ³⁴ කාලඛඛ යකෘනි (තූ සමෙ ඉමෙ)
18 ³⁵ සඃණිකා සඃඤ්ඣිනී ලාලා ³⁶ දුෂිකා (නෙත්‍රයොම්ලම්)
³⁷ මූත්‍රං ප්‍රස්‍රාව ³⁸ උච්චාරාවඝනාරෝ ශමලං ශකෘත්
19 ගුථං සූරිෂං වච්චඝනා (මඝන්‍රී) විෂඨා විඣෝ (ඝන්‍රියෝ)
³⁹ (සතත්) කපිපරඃ තපාලෝ (‘ඝන්‍රී) ⁴⁰ නීකඝං කුලඃමඝ්‍රී (ච)

---

1 වෙදූ. 15 කිල්ාඝඅුත්තේ. 28 මඟනඟර.
2 නිරෝගි නැනැත්තේ 16 අද නැනැත්තේ. 29 නිලෝමය.
3 ගිලන් නැනැත්තේ. 17 මූර්ඡා අුත්තේ. 30 ඟිස්මුල්.
4 රෝගි නැනැත්තේ 18 බීජධාතුව. 31 අතුනුබඟන.
5 කස්අුත්තේ. 19 පිත. 32 පිලාව.
6 දදඅුත්තේ. 20 සෙම. 33 ඹඟ නඟරය.
7 අර්ශස්අුත්තේ. 21 සම. 34 අක්මාව.
8 වාතරෝග අුත්තේ. 22 මස්. 35 කෙල.
9 අතීසාර අුත්තේ. 23 වියලිමස්. 36 කඹ.
10 කඹඅුත්තේ. 24 ලේ. 37 මූත්‍ර.
11 පිස්සුනැනැත්තේ. 25 වකුගඩුවහෝ } 38 මල.
12 ශෙලඹමා අුත්තේ හදවත. } 39 ඉස්කබල.
13 කුදු නැනැත්තේ. 26 මේදතෙල්. 40 අැට.
14 මඟත්නැබඅුත්තේ. 27 පිටිකරමඟනඟරය

---

* මරාටී “තුඬිල=තුඬිහෝ”
† මේදෙක—මලයයිද කියති.

20 1 (සතවිඡරීරාඝ්නි) කඛ්කාලඃ 2 (පඃඡ්ඨාඝ්නිතු) කඝෙරුකා
3 ශිරොඝ්නි (තු) කරොවිඃ (ඉත්‍ර) 4 පාඤ්චාඝ්නි (තු) පඡ්කා
21 5 අහං ප්‍රතීතො 'වයවො 'පඤනො 6 ('ථ) තලෙවරම්
ගාත්‍රං වපුඃ සංහනනං ශරීරං චර්‍ම වග්‍රහඃ
22 කායො දෙහඃ (කලිබප්පුංසොඃ සත්‍රියාං) මූර්ත්තිඃසතනූ සතනූඃ
7 පාදඝ්‍රං ප්‍රපදං 8 පාදඃ පදඃඛ්‍රිඃඛෙරණෙ ('සත්‍රියාම්)
23 9 (තදග්‍රනාසී) ඝුටිකෙ ගුලෙඵෝ 10 (පුමාන්) පාෂ්ණි (රඛසතයොඃ)
11 ජඛ්ඝා (තු) ප්‍රසඃතා 12 ජානුරුපඵා 'ෂ්ඨීවද (සත්‍රියාම්)
24 13 සකථී (කලිබෙ පුමාන්) ඌරුඃ 14 (තත්‍සන්ත්‍යාඃ පුංසි) වඞ්ක්‍ෂණඃ
15 ගුදං (ඛ) පායං පායු (නීා) 16 වඃතී (නීාහෙරධොවයොඃ)
25 17 කටො (නා) ශ්‍රොණි ඵලකං කටීඃ ශ්‍රොණී * කකුදමති
18 (පඤචාන්) නිතඞඃ (සත්‍රීකටඃ කලිබෙතු) 19 ජඝනං (පුරඃ)
26 20 (කූපකොතු නිතඞඝෝෂා වයන්‍තිනෙ) කුකුඳරෙ
21 (සත්‍රියාං) සපිවෞ කට්‍ප්‍රොථාව් 22 උපඝෝඃ (වඤ්‍යමාණයොඃ)
27 23 භගං යොනි (ර්‍යොඃ) 24 ශිඤනා මෙඤ්‍රං මෙහනඤඑඪී
25 මුඤකා 'ණ්ඩිකොඤා වෘෂණඃ 26 (පඃඤඩවංඤාඩරෙ) ත්‍රිකම්
28 27 පිච්ඡ කුක්ෂී ජඨරොදරං තුන්දං 28 සතනොඃ කුචොඃ
29 චූචුකං (තු) කුචාග්‍රං (සඤන් නනා) 30 ක්‍රොඩං හෘජානතරම්
29 උරොඃ වත්‍ස (ච)වක්ෂඃ (ච) 31 පඤඩං (තු චරමං තනොඃ)
32 සඤඩොඃ හෘජශිරොඃංසොඃ ('සත්‍රි සනාි තඤෙව) 33 ජත්‍රුණී
30 34 බාහුමූලෙ (ඌහො) කඤෙෂෟ 35 පාර්‍ශ්ව (මසත්‍රි තඤොරධඃ)
36 මධ්‍යම (ඝා) 'වලගන (ච) මඩෙඤ ('සත්‍රි) 37 (වෞ පරෞ වයොඃ)
31 භූජ බාහූ ප්‍රවෙඤොඃ දෙඃ 38 (සඤත්) කඵොණී (සතු) කූපිරඃ
39 (අඤෙතපරි) ප්‍රගඩඃ (සඤත්) 40 ප්‍රකොඤඪ (සනාසඤචාපඤධඃ)

---

1 ඇවසානිලල.
2 පිටකට්ඨව.
3 හිස්ඇට.
4 ඉලඇට.
5 ශරීරාවයව.
6 ශරීරය.
7 අග්පතුල.
8 පතුල
9 බොලව.
10 විළුඹ.
11 කෙඹා.
12 දන.
13 කලවය.
14 ඉණිලිය.
15 ගුදය.
16 සවිබඩහෙවත් මූවිත.
17 උකුලහෝ කටිය.
18 මාගමුන් නිතඹ.
19 ඊටඉදිරිය.
20 නිතඹසුපයොා.
21 සුළුවය.
22 ලිහවය.
23 මාගමුන් රහසඟ.
24 පිරිමින් රහසඟ
25 අඩකොඳය.
26 පිටකට්ටඅඟ.
27 බඩ.
28 පයෝධර
29 පයෝධරඅග්.
30 ලය.
31 පිට.
32 කඳ.
33 දසරුව.
34 හිසිලල
35 ඇලය.
36 මැද.
37 අත.
38 ව ලමිට.
39 ඉන්දඹ.
40 අත්සර.

---

* ශ්‍රොණිඃ, දවේ

32 1 (මණිබන්ධාදිකනිෂේධං කරස්‍ය) කරහොා (වහිං)
2 පවාහාඛ්‍ය ශයං පාණ්ඩ්‍ය 3 තජිනි (සත්‍ත්) ප්‍රදෙශනී
33 4 අඩ්ගුලේ‍යඃ කරශාඛාඃ (සූඃ ප්‍රුංස්‍ය) 5 ඩිඛුෂේඩිඃ ප්‍රදෙශිනී
මධ්‍යමා නාම්නා (චාපි) කනිෂේඨා (චෙති තාඃ ක්‍රමාත්)
34 6 ප්‍රුනර්භවඃ කරරුහෝ නඛෝ (ඃස්‍ත්‍රී) නඛරෝ (ඃක්‍රියාම්)
7 ප්‍රාදෙශ තාල ගොකර්ණා (සතු ජිනත්‍රද්‍යුතෙ තතෙ)
35 8 (අඟුෂේඨ සනනිෂේඨ සත්‍රද්) චිතඃති (ඛාදශාඟුලෙඃ)
9 (පාණෞ) චපෙට ප්‍රතල ප්‍රහස්තා (විසතෘතාඟුලෞ)
36 10 (වෛ සංහතෛෟ) සංඟතලඃ (ප්‍රතලෛෟ වාමදක්ෂිණෞ)
11 (පාණිනීකුඛ්‍යඃ) ප්‍රසෘතස් 12 (තෛෟ යුතාව්) අජලිඃ (ප්‍රුමාන්)
37 13 (ප්‍රකොෂේඨ විෂතෘතක්‍රරෙ) ඛසෙනා 14 (මුෂ්ඨතු බඛයා)
සරතනිඃ (සත්‍රද්) 15 අරතනි (සතු නිෂ්කනිෂේඨන මුෂ්ටිනා)
38 16 වක්‍රමොා (වාහෙවාඃ සකරයොඝතයොඝතියඃගන්‍යාරම්)
17 (ඌර්ධ්වවිෂතෘතදෙඃපාණිනාඃමානෙ*) පෞරුෂං (ත්‍රිෂු)
39 18 කණෙඩා ගලොා 19 (ඨ) ග්‍රීවායාං ශිරොධිඃ කඛරෙ (තෂ්‍යපි)
20 කඹුග්‍රීවා (ත්‍රිරෙඛා සා) 21 ඃචුඛ්ඛාවා කෘකාවිකා
40 22 වක්‍රත්‍රාස්‍යෙ වදනං තුඛ මානනං ලපනං මුඛම්
23 (කලිඛෙ) ඝ්‍රාණං ගන්ධවහා ඝොණ නාසා (ච) නාසිකා
41 24 ඔෂ්ඨාධරෞ (තු) රදනවර්ජිදෞ දශනවාසසී
25 (අධඃ සත්‍රව්) චිබුකං 26 ගඛොා කපොලෞ 27 (තත්‍පරො) හනුඃ
42 28 රදනා දශනා දන්තා රදස් 29 තාලු (තු) ක්‍රාකුදව්
30 රසඥ රසනා ජිඝ්‍රා 31 (ප්‍රාණතාවොෂ්ඨඃස්‍ය) සෘඛුණී
43 32 ලලාවමලිකං ගොධිර් 33 (ඌර්ද්ධෙව දෘගභ්‍යං) භ්‍රුවොා (ස්‍ත්‍රියාම්
34 කූචී (මසත්‍රාවොමධ්‍යං) 35 තාරකා (ඍණඃ) කනිනිකා

---

1 කරභඃ.
2 අන්ල.
3 දබරඇහිලුළු.
4 ඇහිලි.
5 මාපට ඇහිලිඇදිය.
6 නිය
7 ප්‍රාදෙශාදිය.
8 චියත.
9 විදහූ අතුල්.
10 එළේඑක්කළ දෙඅත්ල.
11 එනකොට ඉක්කළ ඇහිලි ඇදිය.
12 ඳෙන.
13 රියන.
14 මිටි රියන.
15 සුළඟිලෙලන් ගන්රියන.
16 බඹය.
17 පුරුෂය.
18 උගුර.
19 කර.
20 තුන්හිරි ඇනිකර.
21 උකුනුවල.
22 මුව.
23 නාසය.
24 තොල්.
25 නිකට.
26 දෙකොපුල්.
27 හනුව.
28 දත්.
29 තල්ල.
03 දිව.
31 මුවකෙළුත්.
32 නලළ.
33 දෙබැම.
34 බැම්මෑද.
35 විහිනිය.

---

* ණෙ!

44 1 ලොචනං නයනං නෙත්‍රමීක්ෂණං චක්ෂුරක්ෂිණී
දෘශ්‍යෂ්ඨී (චා) 2 'ශ්‍රුනෙත්‍රාඹු රොදනං (චා) 'ස්‍ර මස්‍රෑ (ච)
45 3 අපාඞ්ගෝ (නෙත්‍රයොරන්තෝ) 4 කටාක්ෂෝ ('පාඞ්ගදර්ශනෙ)
5 කර්ණී ශඛ්දග්‍රහෝ ශ්‍රොත්‍රං ශ්‍රුතිඃ (සත්‍රි) ශ්‍රවණං ශ්‍රවඃ
46 6 උත්තමාඞ්ගං ශිරඃ ශීර්ෂං මූර්ධා (නා) මස්තකෝ ('සත්‍රියාම්)
7 චිකුරඃ කුන්තලෝ චාලඃ කචඃ කෙශඃ ශිරොරුහඃ
47 8 (තවඃඥෙ) කෙශිකං කෙශ්‍යම් 9 අලකාශ් චූර්ණකුන්තලාඃ
10 (තෙ ලලාටෙ) භ්‍රමරකාඃ 11 කාකපක්ෂඃ ශිඛණ්ඩිකඃ
48 12 කවරී කෙශවෙශෝ 13 ('ථ) ධම්මිල්ලඃ (සංයතාඃ කචාඃ)
14 ශිඛා චූඩා කෙශපාශී 15 (ව්‍රතිනස්තු) ජටාඝටා
49 16 වෙණීඃ ප්‍රවෙණීඃ 17 ශීර්ණ්‍ය ශිරස්‍යෝ (විශදෙ කචෙ)
18 පාශඃ පක්ෂ (ශව) හස්ත (ශව කලාපාළීඃ කචාතපරෙ)
50 19 තනූරුහං රොම ලොම 20 (තවඃඩෝ) ශ්මශ්‍රු (පුම්ව්ඩෙ)

22 වගීය.

1 21 ආකල්‍ය වෙශෝ නෙපථ්‍යං ප්‍රතිකර්ම ප්‍රසාධනම්
(දශෙතෙ ත්‍රිෂව) 22 'ලඞ්කර්තා 'ලඞ්කරිෂ්ණු (ශව) මණ්ඩිතඃ
2 ප්‍රසාධිතෝ 'ලඞ්කෘත (ශව) භූෂිත (ශව) පරිෂ්කෘතඃ
23 විභ්‍රාඩ්භ්‍රාජිෂ්ණු රොචිෂ්ණූ 24 භූෂා (තු සත්‍ර්) අලඞ්ක්‍රියා
3 25 අලඞ්කාර (සව්‍රා) හරණං පරිෂ්කාරෝ විභූෂණම්
මණ්ඩනං (චාථ) 26 මුකුටං කිරීටං (ප්‍රුන්නාප්ලංසනම්)
4 27 චූඩාමණිඃ ශිරොරත්නෙන 28 තරලෝ (හාරමධ්‍යගඃ)
29 වාලපාශශ්ච පාරිතථ්‍ය 30 පත්‍රපාශශ්ච ලලාටිකා
5 31 කර්ණිකා තාලපත්‍රං (සත්‍රි) 32 කුණ්ඩලං කර්ණවෙෂ්ටනම්
33 ග්‍රෛවෙයකං කණ්ඨභූෂා 34 ලම්බනං (සත්‍රි) ලලනෙතිචා

---

1 ඇස. 13 සැරහූ කොඩය. 24 සැරසීම.
2 කඳුලු. 14 මුදුන් කුඩිඹිය. 25 අබරණ.
3 තුවන්නෙළ. 15 ජටාව. 26 ඔටුන්න.
4 එසින් බැල්ම. 16 රත්ආදින් ගොතා එලූකෙහෙ. 27 සිළුම්ණ.
5 කණ. 28 මුතුවැලනායකම්ණ.
6 ඉස. 17 පිරූ හිසකෙස් 29 සිරොජාලය.
7 ඉස කෙස්. 18 කේසපාසය. 30 නලල්පට.
8 හිස කෙස්රැස. 19 රෝමයෝ. 31 නෝඛුව
9 නියඹු වැල. 20 රවුල. 32 කොඩොල.
10 එමනලල්හිවූයේ 21 සැරසීම. 33 කරපලඳනාව.
11 කුඩිඹිය. 22 සරසතුලද්දේ. 34 ඇටවැල්ආදිය.
12 ගැවසූකෙස්. 23 දිලිසෙන්නා.

6 1 (සවිණ්ණේඃ) ප්‍රාලම්බිකා 2 (‘ථෝ) රඃසූත්‍රිකා (මෞක්තිකෝඃ කෘතා)
3 හාරෝ මුක්තාවලි 4 දෙවච්ඡන්දෝ (‘ඡෞ) ශතයෂ්ටිකඃ *
7 5 (හාරහෙදයෂ්ටිහෙදෟ) ගුත්‍රස ගුත්‍රාඩ ගොසත්‍රනාඃ
අර්ධහාරෝ මාණවක 6 එකාවලෙඃ (කයෂ්ටිකා)
8 7 (සෛව) නක්ෂත්‍රමාලා (සත්‍රත් සප්තවිංශතිමෞක්තිකෝඃ)
8 ආවාපකඃ පාරිහාර්‍යඃ කටකෝ වලයෝ (‘සත්‍රියාම්)
9 9 කෙයූරමඞ්ගදං (තුල්‍යෙ) 10 අඟුලීයක මුම්මිකා
11 (සාඃරා) ඛුලිමුද්‍රා (සා) 12 කඞ්කණං කරභූෂණම්
10 13 (සත්‍රිකාවත්‍රං) මෙඛලා කාඤ්චී සප්තකී රසනා (තථා)
(කලිබෙ) සාරසනං (චා ථ 14 පුංස්‍යාවත්‍රං) ශෘඞ්ඛලං (ත්‍රිෂු)
11 15 පාදුඛදං තුලාකොටිමීඤ්‍රීරෝ නූපුරෝ (‘සත්‍රියාම්)
ඝංඝකඃ පාදකටකඃ 16 කිඞ්කිණී කාඤ්චීදාමකිඞ්කිකා
12 17 (ඣක්ඵලකාමිරෝමාණී) වසත්‍රයොනිර් 18 (දශ ත්‍රිෂු)
චාලකං (ඤෞමාදි) 19 ඒලං (තු) කාඡීසං වාදරං (ච තත්)
13 20 කෞශෙයං කෘම්කොශොත්‍රථං 21 රාඞ්කවං මෘගරොමජම්
22 අනාහතං නිජප්‍රවාණී තන්තුකං (ච) නවාඹරෙ
14 23 (තත්‍රාත්‍රත්) උද්ගමනියං (ඝඩෞතයොඃසත්‍රයොඃත්‍රිගම්)
24 පත්‍රොර්ණං ධෞතකෞශෙයං 25 බහුමූල්‍යං මහාඝනම්
15 26 ක්ෂෞමං දුකූලං (සත්‍රත්) 27 (වෙතු) නිර්භිතං ප්‍රාවෘතං (ත්‍රිෂු)
25 (සත්‍රියාං බහුත්‍රෙ වසත්‍රස්‍ය) දශාඃ (සයූර්) වස්ත්‍රයෝ (ර්යොඃ)
16 29 දෛර්ඝ්‍ය මායාම ආරොහඃ 30 පරිණාහෝ විශාලතා
31 පටච්චරං ජීර්ණවස්ත්‍රං 32 (සමෞ) නත්තක කපීතෞ
17 33 වස්ත්‍රමාච්ඡාදනං වාසශ්චේලං වසනමංශුකම්
34 සුචෙලකඃ පටෝ (‘සත්‍රී සත්‍රත්) 35 වරාශිඃ සථූලශාටකඃ

---

1 එම රනින්කෙළේ. 11 ඔමඅකුරුසහිතවූවා. 24 සේදුපටපිළි.
2 මුතුයෙන්කරණ ලද්දේ. 12 ඟස්තාභරණය. 25 මාහැඟිපිළි.
13 මෙවුල්දම. 26 දුහුල්පිළි.
3 මුතුහර. 14 ඟවඩිඟදිය. 27 පෙරවගත්පිළි.
4 එම්සියක් පවින් කෙළේ. 15 පාසලඹ. 28 දුවලල.
16 රසුවැල. 29 දික්බව.
5 එහිහේදඃ 17 වස්ත්‍රකාරණ. 30 පලල්බව.
6 එකාවැල. 18 කොමුපිළි. 31 මහළුපිළි.
7 සත්වසිඇවක් ඇත්තේ. 19 නපුපිළි. 32 නිලිවිපිළි.
20 පටපිළි. 33 පිළි.
8 අත්වලල්ල. 21 රොමුපිළි. 34 මනාපිළි
9 බාහුවලය. 22 නොසේදූ අළුත්පිළි. 35 දළපිළි.
10 මුදුව. 23 සේදූ පිළියුගලය.

---

* යෂ්ටිකා—මරාවි.

18 1 නිවොලඃ ප්‍රවිශදපටඃ 2 (සමෝ) රලලක කඹලෝ
3 අනතරීයොපසංචඤනපරිධානානඃධොංශුකෙ
19 4 (වෝ) ප්‍රාවාරොත්තරාසඛෙහා (සමෝ) වෑහනිකා (තථා)
සංචඤනමුත්තාරීයං (ව) 5 චොලඃ කුඊසකඃ (සත්‍රියඃ)
20 6 නිශාරඃ (සතප්‍රාවරණෙ හිමානිලනිවාරණෙ)
7 (අඛොරුකං වරසත්‍රිණං සතච්) වඛානක (මංශුකම්)
21 8 (සතත්‍රිඃවා) ප්‍රපදිනං (නතප්‍රාපෙනොතඤප්‍රපදංහි යත්)
9 (අසත්‍රි) විතාන මුලෙලාවො 10 දුඉඤ (ඉං වඃත්‍රවෙශෙ නි)
22 11 ප්‍රතිසීරා ජවනිකා (සතත්) තිරසඤරණී (ච සා)
12 පරිකම්මාඛගසංඝාරඃ 13 (සතන්) මාඊවිම්ඊජනා මෑජ
23 14 උවතීතනොත්තාදනෙ (වෙ සමෙ) 15 ආඵලාව ආඵලවඃ
සනානං 16 චවී (තු) චාවීකඃං සාඃසකො 17 (‘ථ්) ප්‍රබොධනම්
24 අතුබොධඃ 18 පත්‍රලෙඛා පත්‍රාහුලි (රිමෙ සමෙ)
19 තමාලපත්‍ර නිලක චිත්‍රකානි විශෙෂකම්
25 (චිනියංච තුරීයංච න සත්‍රියාම්) 20 (අථ) කුඛකුමං
කාශ්මීරජන්මා ‘ගනිශිඛං වරං වාහලීක පිතනෙ
26 රඤා සඛෙකාච පිඟුනං ඛිර ලොහිතචඳනං
21 ලාඤා රාඤා ජතු (කලිබෙ) යාඛො ‘ලඤෙතා ද්‍රුමාමයඃ
27 22 ලවඛගං දෙවකුසුමං ශ්‍රුඅඤම් 23 (අථ) ජායකම්
කාලියකං (ව) කාලානුසාඃයිං (චාථ 24 සමාඵකම්)
28 වංශිකා ‘ගුරු රාජඟී ලොහක්‍රම්ජ ජෙගතම්
25 කාලාගුර්ගුරුඃ 26 (සඤතඤන්) මහලඤ (මල්ලිගන්ති යත්)
29 27 යඤඃඵුපඃ සජිරසො ‘රාල සර්රසා (වපි)
28 බහුරූපො (‘පඃථ) වඃතාඵුප කෘත්‍රිමඵුපකෙෂා
30 29 බුරුඤකඃ * පිඛකඃ සිහෙලා යාවනො (‘පඃථ) 30 පායසඃ
ශ්‍රිවාසො වඃකඵුපො (‘පි) ශ්‍රිවෙෂ්ට සරලද්‍රවෙෂා

---

1 වහන්තරාව.
2 පලඝ.
3 ඔටහඳනාපිළි.
4 මතුහඳනාපිළි.
5 චොලිය.
6 පොරෝණය.
7 ඔහොරිය.
8 පාඅගදක්වාවැ } තෙන පිළි. }
9 විඝන.
10 ඉවිගේ.
11 නීරඝ.
12 සිරුරපහයනක්‍රියා.
13 එමක්‍රියා මාත්‍රය.
14 ඇඟඉළුම
15 නැම.
16 ඇඟසුවඳගැම.
17 ගඛශෙෂය } නැවතවැඩීම }
18 ගැණුන්කොසුල් ඇ } දියෙගිකස්තුරුඇ } සින්කළසිතියම. }
19 නලළතිලකාව.
20 කොකුම්.
21 ලකඩ.
22 කරාබු.
23 කසාවන්අඟිල්.
24 අඟිල්.
25 කළුඅඟිල්.
26 සමන්සුප්සේ } සුවඳඇතිඅඟිල් }
27 දුම්මල.
28 කල්පිතඵුපය
29 තුරුක්තෙල්.
30 සිරිවටු

---

* තුරුඤක—මෙරට පොන්=මරාවී.

31 1 මෘගනාභිමීගමදඃ කස්තූරී (චා ථ) 2 තොලකම්
කතෙක්කාලකං තොශළුලම් 3 (අථ) කර්පූර (මස්ත්‍රියාම්)
32 ඝනසාරශ්චන්ද්‍ර (සංඥඃ) සිතාහ්‍රෝ හිම්වාලුකා
4 ගන්ධිසාරෝ මලයජෝ හදු ශ්‍රී ශ්චන්දනෝ ('ස්ත්‍රියාම්)
33 5 තෛලපර්ණික ගොයිමේ හරිචන්දන (මස්ත්‍රියාම්)
6 නිලපර්ණී (තු) පත්‍රාහං රජනං රක්තචන්දනම්
34 කුචන්දනං (චා ථ) 7 ජාතිතොශ ජාතිඵලේ (සමේ)
8 (කර්පූරාගුරුකස්තූරීකතෙක්කාලෙර්) යක්ෂකර්දමඃ
35 9 ගාත්‍රානුලෙපනී වර්ත්තිර්ඝර්ණිකං (සත්‍රද්) විලෙපනම්
10 චූර්ණානි වාසයොගාඃ (සයූර්) 11 භාවිතං වාසිතං (ත්‍රිෂූ)
36 12 (සංස්කාරෝ ගන්ධමාල්‍යධූපෛඃ සත්‍රත්‍රාද්) අධිවාසනම්
13 මාල්‍යං මාලා ස්‍රජෝ (මූර්ධ්නි) 14 (තෙශමධ්‍යෙතු) ගණ්ඩකඃ
37 15 ප්‍රත්‍රඥකං (ශිඛාලම්බි) 16 (පුරොන්‍යඤ්චං) ලලාමකම්
17 ප්‍රාලම්බ (මෘප්‍රලම්බි සත්‍රත්‍රකර්ණාද්) 18 වෛකක්ෂකං (තු තත්)
38 (යත්තියඤ්ක ක්ෂිපතමුරසි) 19 (ශිඛාසථා) පිඩ ශෙඛරෞ
20 රචනා (සත්‍රත්) පරිස්පන්දු * 21 ආහොගඃ පරිපූර්ණිතා
39 22 උපධානං (තු) පවහීඃ 23 ශයතයාං ශයනීය (වත්)
ශයනං 24 මච පර්‍යඞ්ක පල්‍යඞ්කාඃ ඛටවයා (සමාඃ)
40 25 ගෙණ්ඩුකඃ කන්දුකෝ 26 දීපඃ ප්‍රදීපඃ 27 පීඨමාසනම්
28 සමුද්ගකඃ සම්පුටකඃ 29 ප්‍රතිග්‍රාහඃ පතද්ග්‍රහඃ
41 30 ප්‍රසාධනී කඞ්කතිකා 31 පිඤ්ජාතඃ පටවාසකඃ
32 දර්පණෙ මුකුරා දර්ශෝ 33 ව්‍යජනං තාලවෘන්තකම්

23 වර්ගය.

1 34 සන්‍යාතිගෝත්‍ර ජනනකුලාන්‍යභිජනා 'නවයෝ
වංශෝ 'නවායඃ සන්‍යානෝ 35 වර්ණාඃ (සයූර්ඛ්‍රාහ්මණාදයඃ)

---

1 කස්තූරු. 12 මුදුන්මල් කඩ. 24 ඇඳ.
2 තකුල්. 14 කෙස්හි ගැවසුමල්. 25 පන්දුව.
3 කපුරු. 15 සිළුහි එලෙනමල්. 26 පහන.
4 සඳුන්. 16 නලළබැඳිමල්. 27 අස්න.
5 එහිහේද. 17 ගෙලින් ඉදුරා එලෙනමල්. 28 කරඬුව.
6 රත්සඳුන්. 29 කෙලමලාව.
7 වසවාසි සාදින්නා. 18 උරෙහිසරසබැඳිමල් 30 පණව.
8 සුවඳසුණු. 19 කිරුළැබැඳිමල්. 31 වත්සුණු.
9 විලවුන්. 20 පත්‍රාදි චින්නසය. 32 කැඩපත.
10 සුවඳතළ වත්සුණු. 21 රචනාව පිරුණුබව. 33 විජිනිපත.
11 සුවඳකැවුළය. 22 කොට්ටේ. 34 කුලය=වංශය
12 සුවඳකැවීම. 23 හෝනාදෙය=සයනය. 35 සිවුකුලය.

---

* පරිස්පන්දු—මරාටි.

† විප්‍රක්ෂත්‍රියවිට් ශූද්‍රාඃචාතුර්වර්ණ්‍යම්හි සමූහම්—මරාටි

2 1 රාජර්ෂී රාජවංශෙන 2 වීජ්‍ය (ඝතු) කුලසම්භවඃ
3 මහාකුල කුලීනායෂ්‍ය සහය සජ්ජන සාධවඃ
3 4 බ්‍රහ්මචාරී ගෘහී වානප්‍රස්ථෝ * භික්ෂු (ශ්‍රවනඤ්ඤයෙ)
ආශ්‍රමෝ ('ස්ත්‍ර්) 5 විජාත්‍යග්‍රජන්ම හුදෙව වාඩවඃ
4 විප්‍ර (ශ්‍රව) බ්‍රාහ්මණෙ 6 ('සෙ) ෂට්කර්මා (යාගාදිඝ්‍යුතඃ)
7 විවාන් විපශ්චිද් දෙෂඥඃ සන් සුධීඃ නොවිදෙ බුධඃ
5 ධීරො මනීෂී ඥඃ ප්‍රාඥඃ සඛ්‍යවාන් පඛිතඃ කවිඃ
ධීමාන් සූරිඃ කෘතී කෘඤ්ලිඛධවණෝ විචක්ෂණඃ
6 දූරදර්ශී දීඝ්දර්ශී 8 ශ්‍රොත්‍රියවිජ්‍යාඤසෙ (සමෙ)
9 උපාධ්‍යයෝ 'ධ්‍යාපකෝ 10 ('ථ සත්‍යන්නිෂෙකාදිකෘද්) ගුරුඃ
7 11 (මන්ත්‍රවිත්‍යඛ්‍යකෘද්) ආචාර්‍ය්‍ය 12 (ආදෙශ්ටානධ්‍යරෙ) ව්‍රතී
ඝෂ්ටා (ච) යජමාන (ශ්‍රව) 13 (ස සොමවති) දීක්ෂිතඃ
8 14 ඉජ්‍යශීලො යාගයජ්ඤො 15 යජ්වා (තු විධිනෙෂ්ටවාන්)
16 (ස ගීෂ්පතීෂ්ටක) සෝපතිඃ 17 සොමපිති (තු) සොමපඃ
9 18 සර්වවෙදඃ (ස යෙනෙෂ්ටෝ යාගඃ සර්වඝ්‍යදක්ෂිණඃ)
19 අනූචානඃ (ප්‍රවචනෙ සාඞ්ගෙ 'ධිති) 20 (ගුරොසකූ යඃ)
10 ලඛ්ධානූඤඃ) සමාවෘත්තඃ 21 සුඛා (භඛිෂවෙ තෘතෙ)
22 ජාත්‍රානෙතවාසිනෞ ශිෂ්‍යෙ 23 ශෛක්ෂඃ ප්‍රාථමකල්පිකඃ
11 24 (එකබ්‍රහ්මව්‍රතාචාරා මිථඃ) සබ්‍රහ්මචාරිණඃ
25 සහිර්‍ය්‍ය (ශෛව) කාගුරව 26 (ශ්‍රවිතවානග්නිර්) අග්නිචිත්
12 27 (පාරම්පර්‍යෙෂ්‍යුපදෙශෙ සත්‍ද්) ඓතිහ්‍යම්නිහා ('ව්‍යයම්)
28 උපඤ (ඤුනම්ඩ්‍යං සත්‍ර්ප 29 ඤුඛාරම්භ) උපක්‍රමඃ

---

1 රජකුලවූයේ.
2 කුලෙහි උපන්නේ.
3 මහකුලඇත්තේ.
4 අසපුව.
5 බමුණෝ.
6 කාම්සයදන්නේ. †
7 පඬිතයෝ.
8 වේදඅධ්‍යාපනය කරන්නේ.
9 වේද උගන්වන්නේ.
10 කර්මාචාරී.
11 වේද තෝරන්නේ.
12 යාගඅවාම්.
13 හෙමසෝමපානයෙහි.
14 යාගශීලිවූයේ.
15 ක්‍රමයෙන් යාගකරන්නේ.
16 බ්‍රහස්පති යාගයකරන්නේ.
17 සෝමපානයකරන්නේ.
18 විශ්වප්‍රදෑදි යාගකෙළේ.
19 සර්වවේද හදාළේ.
20 ගුරුන්ගෙන් අනුඥුලද්දේ.
21 යාගයට සැරහුනේ.
22 ගොලයා.
23 වේදාරම්භ ඇත්තේ.
24 එක්වවේද උගන්නේ.
25 එකගුරුඝු අතවැස්සෝ.
26 ගිනිදෙවියා පුදන්නේ.
27 උපදෙස් පරම්පරාව.
28 පළමු නුවන
29 උපායවත් ආරම්භය.

---

* වාණප්‍රස්ථ—කලිකාතා.

† යජනං යාජනං දානං ශිෂ්‍යවනඤ්ච ප්‍රතිග්‍රහඃ
අධ්‍යාපනමඛ්‍යයනං චිප්‍රකර්ම්ම ප්‍රතීතීනිතම්.

13 1 යෂ්ඨඃ සවෝ ‘ධ්වරෝ යාගඃ සපත්නනාහුම්බඃ ක්‍රතුඃ
2 (පාඪෝ හොමශ්චාතිථිනාං සපර්‍යා තර්‍පණං බලිඃ
14 එතෙ පච) මහායශසඃ * (බ්‍රහ්මයශසඉනාමකාඃ)
3 සම්ජ්ඤ පර්ෂද් ගොෂ්ඨී සභා සමිති සංසදඃ
15 ආයථානි (තලිබම්) ආයථානං (සන්‍නපුංසකයොඃ) සදඃ
4 ප්‍රාග්වංශඃ (ප්‍රාග්‍රසවිගේහාත්) 5 සදස්‍ය විධිදර්‍ශිනඃ
16 6 සභාසදඃ සභාඃකාරාඃ සභ්‍යඃ සාමාජිකා (ශ්‍රව තෙ)
7 ඍධ්වස්ත්‍වදගාතා හොතාරෝ (යජ්ඤසාමඥිවිදඃ ක්‍රමාත්)
17 8 (ආග්නිධ්‍රඃ ඣ්‍ධනෙව්‍යඃ) සෘත්විජෝ යාජකා (ශ්‍රව තෙ)
9 වෙදිඃ (පරිඝඃතා භූමිඃ සමෙ) 10 සඛ්ඛිල එතරෙ
18 11 චඟාලෝ යූපකටඃ 12 කුම්බා (සුගඝනාවඃතිඃ)
13 යූපාග්‍රං තමී 14 (නිම්ව්‍යදරුණීත්‍ව) රණී(ඊයොඃ)
19 15 දක්ෂිණග්නිගීාහිපතත්‍රඝවනියෙ (ත්‍රයො ‘ග්නයඃ
අග්නිත්‍රයම්දං) නෙත්‍රා 16 ප්‍රණී තඃ (සංඝ්‍රාඃතො ‘නලඃ)
20 17 සමූහ්‍යඃ පරිව්‍රාජෙකපවාසත්‍රව් (අග්නෙඃ ප්‍රයොගිණඃ)
18 යො ගාහීපත්‍යදනිය දක්ෂිණග්නිඃ ප්‍රණී යතෙ
21 (තස්මින්‍යන්) ආනාය්‍යෙ 19 (‘ථා) ‘ග්නායී සභාඃ (ච) හූතභුක්ප්‍රියා
20 (සඃක්) සාමධෙනි ධාඃය (ච යා සත්‍රදග්නිඃම්භනෙ)
22 21 (ගායත්‍රිප්‍රමුඛං) ජනෙඃ 22 (භව්‍යපාකෙ) චරුඃ (ප්‍රමාත්)
23 ආම්ක්ෂා (සා ශඃතොෂෙණ යා ක්ෂීරෙ සත්‍රදැඩ්යොගතඃ)
23 24 ඛුච්ත්‍රං † (ව්‍යජනනාවඃද්‍රුච්තං මඃගචම්මණ)
25 පඃෂ්ඨ්‍යඃ (සදඛතපෙය) 26 පරමාණනං (තු) පාශසඃ
24 27 භව්‍ය කවෙය (දෛවපිත්‍ර්‍යෙ අනෙන) 28 පාත්‍රං (ස්‍රුවාදිකම්)
29 ධ්‍රැවොපභෘර්ද්ධ්‍රු (නීාතු) ස්‍රුවො (හෙදඃ) ස්‍රුචඃ (සර්‍පියඃ)

---

1 යාගය. 12 යාගබිම වැට. 21 ගායත්‍රාදිය.
2 මහායාග. 13 යාගටැම් අග. 22 දෙවියන් පිණිස පිසූ ආහාරාදිය.
3 සභාව. 14 ගිනිගානල්ය.
4 එහි වෙසෙසන්. 15 තුන්ගිත්න 23 මිදෙන කිරි.
5 යාගවිධි දන්නෝ. 16 පිළිගෙළකළඟින්න 24 සම්විජිනිය.
6 සහික ජනයෝ. 17 යාගාග්නියෙහි යාගකරන්නේ. 25 දිසහිත ගිතෙල්.
7 යජුර්වේදිය දන්නේ. 26 නිරිඹත්.
8 යාගකරුවෝ. 18 දක්ෂිණග්නි විශේෂයක්. 27 දේවපිතෘන් ගේඹත්.
9 යාගයට සැදුම්ම. 19 අග්නිහාය්‍ය. 28 භාජනය.
10 හෝතාපිණ්ස සැදුම. 20 ගිනිදල්වන කල නියනවේදය. 29 එහිගේදු.
11 යූපවලය.

---

* අධතපනම් බ්‍රහ්මයශඃ පිතෘයශඃඝතු තර්පණම්
හොමෝ දෙවෝ බලිශ්චොතෝ නෘයඥෙ ‘තිථිපූජනම්—මනු නිතියි.
† ඛුච්ත්‍රං—මරාටි.

25 1 උපාකෘතෘ: (පශුරසෝ යො 'හිමනන්‍ය කුතෝ හතෘ:)
2 පරමපරාකං ශමනං ප්‍රොක්ෂණං (ච බධාඊකම්)
26 3 (වාච්‍යලිඞ්ගාෘ:) ප්‍රමීතොපසමුපනන්නප්‍රොක්ෂිතා (හතෙ)
4 සානන්‍යායය්‍යං හවිර් 5 (අගෙනාතු හුතං ත්‍රුඃ) වෂට්කෘතම්
27 6 (දීක්ෂාතෙනා) 'විහෘථෝ (යඤ සතාඤම්මාඟිනාතු) 7 යඤියවි
8 (ත්‍රිඃවථ කුතුකමේම) ඟං 9 පූතිං (ඛාතාදිකම්මණි')
28 10 අමෘතං විඃසෝ (යඤශෙෂභොජනශෙෂයෝඃ)
11 තඤගෝ විභාපිතං දූනමුත්‍සඊජන විසඊජනෙ
29 විශ්‍රාණනං විතරණං සඃශීනාං ප්‍රතිපාදනම්
ප්‍රාදෙශනං නිඊපණ මපවඊජනමංඟතිඃ
30 12 (මෘතාඊං නදඟදීනාං ත්‍රිඃ සඤද්) ඔඩ්වදෙහිකම්
13 පිතෘදූනං නිවාපඃ (සඤඞ්) 14 ශ්‍රාඬං (තඤකම්ම ශාසනුතෘ:)
31 15 අඤවාඟාෂ්ඨීං මාසිකෙ 16 ('ංශෝ'ඟමෝ 'හනෘ:)කුතපෝ*('සඤියාම්)
17 පයෙෂ්ඟණ පරිඟව් (ඟවා) නෙෂ්ඟණ (ච) ගවෙෂ්ඟණ
32 18 සනි (සඤ) ඩෙෂ්ඟණ 19 යාචඤ 'හිඃ සතිඊාචනා 'ඊනා
(ඟවිතු ත්‍රිඃව) 20 'ඝඊ (මඤාඊේ) 21 පාදඃං (පාදඃය චාරිණි')
33 22 (කුමාද්) ආනිඨ්‍යනිඨෙයෙ (අනිඨ්‍යඊේ 'නු සාඛනි)
23 (සඤද්) ආවෙශික ආගනාතු රජිනි (නීා ගෘඟාගතෙ)
34 24 පූජ නමසඤ 'පචිනිඃ සපයඤා 'චී 'හිණඃ (සමාඃ)
25 වරිවසඤ (තු) ශුශ්‍රූෂා පරිචයඤා (පසු) පාසනම්
35 26 ව්‍රජඤ 'ටාවත පයඤවනං 27 චයඤා (ත්‍රීයඤාපථසිනිඃ)
28 උපඝඃශී (සඤා) චමනම් 29 (අථ) මොනමභාෂණව්

---

1 මතුට මැරූ ගොනා.
2 යාගපිණ්ඩ පශුඝාතනය.
3 යාගපිණ්ඩ මරණ ලදෙද.
4 හෝම කටයුතුදෙය.
5 ගින්නෙහි පිදුදැ.
6 යාගවිශෙෂ.
7 යාගාදියට සුදුස්ස.
8 යාගක්‍රියාව.
9 පුෂ්කරිණිතදි නැනිම.
10 යාගශෙෂ භුතඤශෙෂය.
11 තඤගය හෝ.දූනය.
12 මළවුන්නිසා එ}
දවසදෙනදූය. }
13 මළපියන්නිසා දෙන්නේ
14 එමශාස්ත්‍රයෙන් දෙන්නේ
15 මසින්මස දෙනදත්.
16 දිනයාගේ අවවැනිභාගය.
17 සෙවිම.
18 ප්‍රාඛීනාව.
19 ඉල්වීම.
20 පිදියයුත්ත.
21 පාදෙනා පැන්
22 අමුතතන්ට සුදුස්ස.
23 අමුතතා.
24 පිදුම.
25 ගුරුඅඳින්ට නීකරුබව.
26 භික්ෂාදිය පිණ්ඩ ඇවිදිම.
27 ඉරිඇවි.
28 ආචමනය.
29 මුවෙන් නොබිණීම.

---

* මුහූර්ත්තාත් සපතමාදුඩ්වං මුහූර්ත්තානනවමාදයඃ
ස කාලඃ කුතපොශෙයඃ

36 1 ආනුපූර්‍වී (සන්‍නියා වා) වෑත් පරිපාටී අනුක්‍රමඃ
පර්‍යායඃ (ශබ්දා) 2 නිපාත (සතු සත්‍යත්) පර්‍යුදය උපාත්‍යයඃ
37 3 නියමෝ ව්‍රත (මසත්‍රී තවෝපවාසාදී) සුණ්‍යතාම්
4 උපවාසඃ (නු) පවාසෝ 5 විවේකඃ පෘථග්භාවතාමතා
38 6 (සඤ්ඤ) බ්‍රහ්මවර්චසං වෘත්තාධ්‍යයනඤ්ච් 7 (අථාඤ්ජලිඃ
පාණේ) බ්‍රහ්මාඤ්ජලිඃ 8 (පාණේ විපුලෝ) බ්‍රහ්මබන්ධුවඃ
39 9 ධ්‍යානයෝගාසනෙ බ්‍රහ්මාසනං 10 කල්පෝ විධි ක්‍රමෝ
11 මුඛ්‍යඃ (සත්‍යත් ප්‍රථමඃ කල්පෝ) 12 ‘නුකල්ප (සතු තතෝ‘ධමඃ)
40 13 (සංස්කාරපූර්‍වීග්‍රහණං සඤ්ඤ) උපාකරණං (ශ්‍රුතෙඃ)
14 (සමෙතු) පාදග්‍රහණ මභිවාදන (මිත්‍යුභෙ)
41 15 භික්ෂුඃ පරිව්‍රාට් කර්මෙන්‍ද්‍ර පාරාශර්‍යඃ (පි) මස්කාරී
16 තපස්වී තාපසඃ පාරිකාඞ්ක්ෂී 17 වාචංයමෝ මුනිඃ
42 18 තපඃකෙලඃසහෝ දමෙතා 19 වර්ණිනෝ බ්‍රහ්මචාරිණඃ
20 සෘෂයඃ සත්‍යවචසඃ 21 සන්‍යාත්‍රික (සඤ්ඤා) ප්‍රලව ව්‍රතී
43 22 (යෙ) නිජිතෙන්‍ද්‍රියග්‍රාමා යතිනෝ යතය (ශ්‍රේ තෙ)
23 (යඃ සාණ්ඩිලෙ ව්‍රතවශාවෙජ්තෙ) සාණ්ඩිලශාය්‍ය (සෞ)
44 සාණ්ඩිල * (ශබෝ ඵ) 24 විරජසතමසඃ (ඍසුර්) චයාතිගාඃ
25 පවිත්‍රඃ ප්‍රයතඃ පූතඃ 26 පාෂණ්ඩාඃ † සච්චලිඞ්ගිනඃ
45 27 (පාලාශෝ දණ්ඩ) ආෂාඪෝ (ව්‍රතෙ) 28 රාමිභ (සතු වෛණවඃ)
29 (අසත්‍රී) කමණ්ඩලුඃ කුණ්ඩ 30 (ව්‍රතිනාමාසනං) වෘෂී
46 31 අජිනං චර්ම කෘත්තී (සත්‍රී) 32 හෙක්ෂුං (භික්ෂාඤදණ්ඩකම්)
33 සව්‍යාධ්‍යඃ (සත්‍යජ්) ජපඃ 34 සූත්‍යා‘භිෂවඃ සවනං (ච සා)

---

1 පිළිවෙළ.
2 අනපසු නිරීම.
3 ව්‍රතය.
4 උපවාසය.
5 විවේකය.
6 ශුඬබව.
7 ඇදිලිහාවේදයන් ගේ මිශ්‍රය.
8 වේද පාඨයෙහි ඉසෙන කෙලඹිනු.
9 බ්‍රහ්මාසනය.
10 වේදවිධිය.
11 ප්‍රධානවිධිය.
12 දෙවන විධිය.
13 විධිවූ ලෙස වේද හැදෑරීම.
14 වැඳීම.
15 මහණහු.
16 තවිසා.
17 මෞන ඇත්තෝ.
18 දැමුනෝ.
19 බඹසරවස් ඇත්තෝ
20 රුසිහු.
21 ව්‍රතපිණ්ඩනැයේ.
22 ඉඳුරන්දිනුවෝ;
23 ව්‍රතපිණ්ඩසපිළහෝනේ
24 රාගාදිරහිතවූයේ.
25 පවිත්‍රවූයේ.
26 සයානුපාෂඬයෝ.
27 තවුස්සැර ඇටිය.
28 එමඋණගසින්කෙළේ
29 කමඬලුව.
30 තවුස්අස්න.
31 තෙළිසම්.
32 භික්ෂාසමූහය.
33 වෙදහඬසනිරීම.
34 සොමපානය පානය.

---

* සාණ්ඩිලඃ—කන්‍රිකාතා.
† පාඛඬ—මරාවි.

47 1 (සඒනඝාමපඩ්ඩංසි ජපඝං තුඥව) සමඝිණ්
2 දශී (ඥව) පෞණ්මාස (ඥව යාගෞ පඝ්ඣානඝායොඃ පාඨක්)
48 3 (ශරීරසාධනාපෙක්ෂං නිත්‍යං යත් කම්ම තද්) යමඃ
4 නියම (ඝතු ස යත් කම්ම * නිත්‍යමාගනතු සාධනව්)
49 5 උපවිතං (යඥසූත්‍රං ප්‍රොඬතෙ දක්ෂිණෙ තරෙ)
6 ප්‍රාචීනාවීත (මනුෂ්‍යම්න්) 7 නිවීතං (කණ්ඨලම්බිනම්)
50 8 (අඟුල්‍යග්‍රෙ නිර්‍ණං) දෙවං 9 (සඩල්‍යාඟුලෙඝම්මූලෙ) කායම්
10 (ම්ඩෙඝ ‘ඟුෂ්ඨාඟුලෙඝඃ) පෙත්‍රං 11 (මූලෙඝ්‍යඟුෂ්ඨස්‍ය) බ්‍රාහ්ම්‍යම්
51 12 (සඝද්) බ්‍රහ්මඟුයං බ්‍රහ්මඝං බ්‍රහ්මසාසුජ්‍ය (මිත්‍යපි)
13 දෙවඟුයා (දිකං තවත්) 14 කෘච්ඡ්‍රං (සානනපනාදිකම් †)
52 15 (සංනඝසවත්‍යනඝනෙ ප්‍රමාන්) ප්‍රායො 16 (ර්ථ) විරහා
නෂ්ඨාගනිඃ 17 කුහනා (ලොභානම්ඡෙඝ්‍යසීඝ්‍යපථකලපනා)
53 18 ව්‍රාත්‍යඃ සංඝ්‍කාරහීනඃ (සඝද්) 19 අසවාධඝයො නිරාකෘතිඃ
20 ධම්මධ්‍වජී ලිඟවෘතනිර් 21 අවකීර්ණි ඝෘතව්‍රතඃ
54 22 (සුපෙත යඝම්නඝාඝත මෙති සුපෙත යඝම්නඝුදෙති ච
අංශුමාන්) අභිනිර්ඝ්‍රතා ‘භ්‍යුදිතෞ (තෞ යථාක්‍රමම්)
55 23 පරිවෙතනා (‘නුඡේ ‘නූඬේ ජ්‍යෙෂ්ඨෙ දූරපරිග්‍රහත්)
24 පරිවිතති (ඝතු තප්ජඝයාත්) 25 විවාහොපයමෞ (යමෞ)
56 (නථා) පරිණයොවාහොපයාමඃ පාණිපීඩනම්
26 ව්‍යවායො ග්‍රාම්‍යධම්ම (ඥව) රතං නිධුවනං (ච සඃ) ‡

---

1 පවනඝන ජපඝ.
2 දෙපඝළොස්වක්හි යාග.
3 යාවජීවයෙත්කර ණ අඝ්‍නෙයාදිඝ
4 නියමඝ.
5 දකුණතව ඝටින්ලූ ජපඝුඝ.
6 එම දකුණුකරලූයේ.
7 ගෙලෙහි ලූයේ
8 ඇඟිලිඅඟ.
9 සුලඟිලිවෙදඟිලිඅතර
10 මඟපවඟිලි දබර ඟිලි අතර.
11 මඟ ඇඟිලි මුල.
12 බ්‍රහ්මබව
13 දෙව බව.
14 තපස්විශෙෂ.
15 තපස්පිණ්සනොඃඇම
16 ගිනිදෙවියා පිදිම හැරගියේ.
17 කුහක බව.
18 සංස්කාර හීනවූයේ.
19 වේදපුඝුනු කෙළේ.
20 දිවිපිණ සතපස් රක්නේ.
21 බුන්වත් ඇත්නේ.
22 විසඤ්ඤක්‍රියා හිනකෙළේ.
23 බැයාවපළමුව පරිණයකෙළේ.
24 ඔහුගේ බැයා.
25 විවාහඝ
26 ගැම්දම.

---

* කම්ම—කලිඤ්ඤා—සිංහල.

† ගොමූත්‍රං ගොමඝං ක්ෂීරං දධි සර්පිඃ කුශොදකම්
එකරාත්‍රොපවාසඝ්ච කෘච්ඡ්‍රං සානනපනං ඝමෘතම්

‡ ව්‍යවායො ග්‍රාම්‍යධර්මෝ මෛථුනං විධුවනං රතං—මරාටි.

57 1 ත්‍රිවග්ගෝ (ධම්මකාමාභෛශ්) 2 චතුර්වර්ගීඃ (සමොඝෛකෝඃ)
3 (සබලෛයෝඝශ්) චතුශ්චිද්‍රං 4 ජනාඃ (සන්ධාවරස්‍ය යෙ)

24 වග්ගිය.

1 5 මූර්ධාභිෂික්තෛතා රාජන්‍යෙ බාහුජඃ ක්ෂත්‍රියෝ විරාට්
6 රාඤි රාට් පාර්ථිව ක්ෂ්මාභෘන්නාෘප භූප මහීක්ෂිතඃ
2 7 (රාජතු ප්‍රණතාශෙෂසාමන්තාඃ සත්‍රද්) අධීශ්වරඃ
8 චක්‍රවර්ත්තී සාර්ව්වභෞමෝ 9 (නෘපෝ 'නෙත්‍ර) මඛලෙශ්වරඃ
3 10 (යෙනෙෂ්ටං රාජසූයෙන මණ්ඩිලස්‍යෙශ්වරශ්ච යඃ
ශාසති යශ්චොක්ෂයා රාඤඃ ස) සාම්‍රාඩ් 11 (අථ) රාජකම්
4 12 රාජන්‍යකං (ච නෘපතික්ෂත්‍රියාණාං ගණෙ ක්‍රමාත්)
13 මන්ත්‍රි ඛිසචිවෝ 'මාතෙත්‍ය 14 ('නෙය) කර්ම්ම සචිවා (සකතඃ)
5 15 මහාමාත්‍යාඃ ප්‍රධානානි 16 පුරොධා (සතු) පුරොහිතඃ
17 (ද්‍රඛරි ව්‍යවහාරාණාං) ප්‍රාඩ්විවාකා 'ක්ෂදර්ශිකෝ
6 18 ප්‍රතිහාරෙ මාරපාල මාසථ වාසීත දර්ශිකාඃ
19 රක්ෂිවර්ගී (සඞ්ඝ) නිකෂෝ 20 ('ථා) 'ධ්‍යක්ෂා 'ධිකෘතෝ (සමෞ)
7 21 ඝට්ටුකෝ ('ධිකෘතෝ ග්‍රාමෙ 22 ගොපෝ (ග්‍රාමෙෂූ භූරිෂූ)
23 හෞරිකඃ කනකාධ්‍යක්ෂෝ 24 රූපක්‍රධ්‍යක්ෂ (සතු) නෛෂ්කිකඃ
8 25 (අන්‍තඃ පුරෙ ඝඩිකෘතඃ සත්‍රද්) අන්‍තර්චිංශිකෝ * (ජනඃ)
26 සෞවිදල්ලඃ කඤ්චිනඃ ඝට්ටපත්‍යඃ සෞවිදූ (ඝට තෙ)
9 27 ශ්‍රෙෂ්ඨා චර්ම්මිවර (සතුල්‍යෙ) † 28 සෙවකා 'ඕපනුජීවිනඃ
29 (විෂයාන්‍තත්‍තරෝ රාජ ශත්‍රුර් 30 මිත්‍ර (මනඃපරම්)

---

1 ත්‍රිවර්ගී සමපත්.
2 චතුර්වර්ගීසමපත්.
3 සමානබලඇති එමසතර.
4 බැනාගේ යහළුවෝ.
5 ක්ෂත්‍රියයෝ
6 රජදරුවෝ.
7 අගරජ.
8 සක්විතිරජ.
9 මඩලිකරජ.
10 රාජසූයනම්යාගය කෙළේ.
11 රාජසමූහය.
12 ක්ෂත්‍රියසමූහය
13 මහඇමතියෝ.
14 ඇමතියෝ.
15 ප්‍රධානයෝ.
16 පෙරෙව්යා.
17 අධිකරණනායකයා.
18 දෙරටුපාලයා.
19 රත්නන් රක්නෝ.
20 නිලදරත්නෝ.
21 ගම්මුදළියා.
22 මුදලියා.
23 රත්බලන්නා.
24 මුදල්නායකයා.
25 අන්‍යාඃ පුරනායකයා
26 සැටවලන ඇමතියෝ.
27 නප්පංසකයා.
28 සේවකයා.
29 සතුරු රජ.
30 මිතුරු රජ.

---

* අනතවේශික—මරාවි—බාරානසී.

† යෙඛලාසඛාඃ ප්‍රථමාඃ කලිඛාශ්ච සත්‍රිසවහාවිනඃ
ජාතක න දුඤ්ඣාකායෙෂූ තෙ වෛ චර්ම්මිවරාඃ ශ්‍රුතාඃ—

10 1 උදූසිනඃ (පරතරඃ) 2 පාෂ්ණිග්‍රාහ (යතු පෘෂ්ඨතඃ)
3 රිපෞවෛරි සපතනාරි ත්‍රිෂද් වෛෂණ දුඃඛදඃ
11 ත්‍රිඛි ච්‍රිපක්ෂා ‘හිතා ‘මිත්‍ර දසය්‍ය ශාත්‍රව ශත්‍රවඃ
අභිඝානි පරා‘රානි ප්‍රත්‍යර්ථී පරිපන්ථිනඃ
12 4 වයස්‍යඃ සනිඛඃ සවයා 5 (අථ) මිත්‍රං සඛා සුහෘත්
6 සඛ්‍යං සාප්තපදිනං (සත්‍යේ) 7 අත්‍රුරොධො ‘නුවර්ත්‍යානව්
13 8 යථාඟීවණීඃ ප්‍රණිධිරපසර්පිශ් චරඃ ඔප්‍සඃ
චාර (ශව) ගූඪපුරුෂශ් 9 (චා) පනඃ ප්‍රත්‍යයිත (ඔත්‍ක්‍ෂ්ල)
14 10 සාංවත්සරෝ ජ්‍යෞතිෂිකෝ දෛවඥ ගණකා (වපි)
(සත්‍යර්) මෞහූර්ත්තික මෞහූර්ත්තඥනිඝානින්නානනිකා (අපි)
15 11 තාන්ත්‍රිකෝ ඥතසිඛානන්තඃ 12 සත්‍ර ගෘහපතිඃ (සමෞ)
13 ලිපිකාරෝ ‘ක්ෂරචනෝ ‘ක්ෂරචුවු (ශව) ලෙඛකෙ
16 14 ලිඛිතාක්ෂරසංඝාතෙ ලිපිඳිච්ච් (රුහෙ සත්‍රියෞ)
15 (සත්‍රත්) සඥෙශඝරෝ දූතෝ 16 දූත්‍යං (තදඝාවකර්මණි)
17 17 අඛනීනෝ ‘ඛගෝ ‘ඛනත්‍යඃ පාණ්ඩඃ පඪික (ඉත්‍යපි)
18 (සචාමත්‍යමාත්‍යසුහෘත්තෙකාශ රාෂ්ට්‍රදුර්බලානිච)
18 රාජකගානි ප්‍රකෘතයඃ (පෞරාණං ශ්‍රෙණයෝ ‘පිව)
19 (සන්ධිනීා විග්‍රහෝ යානමාසනං වෛධමාශ්‍රයඃ)
19 (ෂඩ්) ගුණඃ 20 ශක්තය (සතිස්‍රඃ ප්‍රභාවොත්සාහමන්ත්‍රජඃ)
21 (ඍයඃ සථානව වෘඩ්ශ්ච) ත්‍රිවගීා (නීතිවෙදිනාම්)
20 22 (ස) ප්‍රතාපඃ ප්‍රභාව (ඤව යත්තෙජඃ කොෂදණ්ඩජම්)
23 (හෙදෙ දණ්ඩඃ සාමදානම්ත්‍යු) පාය (චතුෂ්ටයම්) *
21 24 සාහසං (තු) ද්‍රමෝ දණ්ඩඃ 25 සාම සාන්ත්‍වම් (අථෝ සමෞ)
26 හෙදෙපජාප්‍යව් 27 උපධා (ධර්මාදෛයීත්‍යපරීක්ෂණව්)

---

1 උදූසිනවූයේ.
2 සතුරා පිටුබලී.
3 සතුරා.
4 සමවයස්ඇතිමිත්‍රයා.
5 මි තු රා.
6 යහළු බව.
7 අනුකූල බව.
8 චරපුරුෂයා.
9 ඇදහියයුතු බස්ඇත්තේ
10 නැකැත්දන්නේ.
11 ශාස්ත්‍රදන්නේ.
12 දූනපතියා.
13 ලියන්නා
14 ලියමන.
15 දූතයා.
16 දූතක්‍රියාව.
17 මාර්ගිකයා.
18 රාජකහ සතහෝඅව.
19 ෂට්ගුණය.
20 ත්‍රිශක්තිය.
21 ත්‍රිවර්ගය.
22 ප්‍රතාපය.
23 චතුරොපාය.
24 දඬනය.
25 සාමය.
26 හෙදය.
27 ධර්මාදියෙන්සෙවීම

---

* සමාදානෙ හෙද දණ්ඩාවිත්‍යුපායචතුෂ්ටයම්—මරාවි.

22 (පවත්‍රිඤ්ච) 1 'ඤඛක්ෂිණේ (යඤ්ඤාතීයාදෘග්ගොචරඃ)
2 විවික්ත විජන විජනන නිඃශලාකා (සභාථා) රහඃ
23 රහ (ඤෙචා) පාංශු (චාලිහෙ) 3 රහස්‍යං (තදභවේ ත්‍රිෂු)
4 (සමෝ) විශ්‍රම්භ විඤ්චාසෞ 5 ත්‍රෙශ්‍රෙ (හ්‍රංශ්‍රෙ යථොචිතාත්)
24 6 අත්‍රෙෂ නාත්‍රය කලපා (සතු) දෙශරූපං සම්ජසම්
7 සුඛතමෞපයිකං ලභ්‍යං භජමානා 'භිනීත (චත්)
25 නාත්‍රයත්‍රං (ච ත්‍රිෂු ඡව්) 8 සම්ප්‍රධාරණ (තු) සම්ඵිනම්
9 අවවාද (සතු) නිර්දේශෝ නිදෙශඃ ශාසනං (ච සඃ)
26 ශිෂ්ටි (ඤචා) ඤ (ච) 10 සංඝ්‍රා (තු) මය්‍යාදෘ ධාරණ ඝ්‍රීතිඃ
11 ආගෝ 'පරාධෝ මනතු (ඤච්) 12 (සමෙතු) ඤන බන්‍රනෙ
27 13 ච්‍රිපාදේ‍ර (විගුණෙ දණ්ඩ්‍රා) 14 භාගධෙයඃ කරෝ බලිඃ
15 (ඝටාදිදෙයං) ශුලෙකා ('සත්‍රී) 16 ප්‍රාභෘතං (තු) ප්‍රදෙශනම්
28 උපායනමුපග්‍රාහ්‍ය මුපහාර (යතථෝ) පදෘ
17 (යෞතකාදිතු යදෙදයං) සදෘයෝ * හරණං (චතත්)
29 18 තතකාල (සතු) තදෘභවං (සතද්) 19 (උත්තරඃ කාල) ආයතිඃ
20 සාන්දෘෂ්ටිකං (ඵලං සද්‍ය) 21 උදකීඃ (ඵලමුත්තරම්
30 22 අදෘෂ්ටං (වහතිතොයාදි) 23 දෘෂ්ටං (සවපරචක්‍රජම්)
24 (මගීහුජම්) අභිභයං (සවපක්‍ෂප්‍රභවම් භයම්)
31 25 ප්‍රක්‍රියා (ඪ) ධිකාරඃ (සත්‍රී) 26 චාමරං (තු) ප්‍රකීර්ණකම්
27 නෘපාසනං (යත්තාද්) භද්‍රාසනං 28 සිංහාසනං (තු තත්)
32 (හෙමං) 29 ඡත්‍රං (ඪා) තපත්‍රං 30 (රාඤසතු) නෘපලක්‍ෂ්ම (තත්)
31 භද්‍රකුම්භඃ පුණ්කුමෙහා 32 භාගාරඃ කනකාලුකා

---

1 සතරකන්මනත්‍රණය.
2 විවේකය.
3 රහස.
4 විශ්වාසය.
5 සුදුස්සෙන් පිරිහීම.
6 සුදුසුබව.
7 සුඛත.
8 සුඛතාසුඛතවිභාගය.
9 ආඥව.
10 සුදුසෙඟ පැවැත්ම.
11 අපරාධක්‍රියාව.
12 බැම්ම.
13 විගුණදඬුවම්.
14 බලි.
15 සුංකම්.
16 පඬුර.
17 දයාදය
18 එකල.
19 අනාගත තාලය.
20 එකල්වූපල.
21 මතුපල.
22 ගිනිආදීන් භය.
23 සිඟරවින් පරරවින් උපදනා භය.
24 රජුන්ටසියපසින් වනභය.
25 ව්‍යවස්ථා තැබීම.
26 චාමරය.
27 රජුන්අස්න.
28 එම රණින්කෙළේ.
29 ඡත්‍රය.
30 රාජඡත්‍රය.
31 පුන්කලස.
32 රන්කෙඩිය;

---

* සුදෘයඃ—මරාටි

1 1 නිවෙශඃ ශිවිරං (ෂණේඪ) 2 සජ්ජනං (තූ) පරඣණම්
3 (හඝ්‍යඃශ්චරථපාදූතං) සෙනාඟං (සඤ්චතුෂ්ටයම්)

2 4 දන්‍තී දන්‍තාවලෝ ඟසති ච්‍රදෙ 'නෙකපෝ ච්පඃ
මත්ඛඟජේ ගජෝ නාගඃ කුඣරෝ වාරණඃ කරී

3 ඉභඃ සත්‍ත මෙබරමඃ පඪ්මී 5 සූථනාථ (සකූ) සූථපඃ
6 මදෙතක්‍කටෝ මදකලඃ 7 කලභඃ කරිශාවකඃ

4 8 ප්‍රභිණෙන්‍නා ගජ්ජිතෝ මත්තඃ 9 (සමාව්) උවාන්‍නා නිර්‍මදෝ
10 ඛාඝතිකං ගජතා (වෘතෙ) 11 කරිණී ධෙනුකා වශා

5 12 ගඛඃ කටෝ 13 මදෙ දූනං 14 වමථූඃ කරශීකරඃ
15 කුමෙහ (තූ පිඩෝ ශිරසඃ) 16 (තයොර්‍ම්ධ්‍යෙ) විදුඃ (පුමාන්)

6 17 අවග්‍රහෝ ලලාටං (සත්‍තද්) 18 ඊෂිකා (භක්ෂිකුටකම්)
19 (අපාඛ්‍යදෙශෝ) නිර්‍යාණං 20 (කණ්මූලං තූ) චූලිකා

7 21 (අධඃ කුමහස්‍ය) වාහිත්‍ථං 22 ප්‍රතිමාන (මඩෝ 'ස්‍ය යත්)
23 ආසනං සාන්‍ත්‍රදෙශඃ (සත්‍තත්) 24 පදමකං බිසුජාලකම්

8 25 පක්ෂභාගඃ පාර්‍ශ්වභාගෝ 26 දන්‍තභාග (සකූ යෝ 'ග්‍රතඃ)
27 (වෝ පූර්‍ව්පශ්චාජ්‍ජඝ්‍යාදිදෙශෝ) ගාත්‍රා 'වරෙ (ක්‍රමාත්)

9 28 තොත්‍රං වෛණුකම් 29 ආලානං බන්‍ධනමේභ 30 ('ථ) ශෘඛලෙ
අඳුකෝ නිගඩෝ ('සන්‍ත්‍රී සත්‍තද්) 31 අඬකුශෝ('සන්‍ත්‍රී) ශෘණීඃ (සන්‍ත්‍රියාම්)

10 32 දූෂක * කඤ්චක වරත්‍රා (සත්‍තත්) 33 කල්පනා මජ්ජනා (සමෙ)
34 ප්‍රවෙණ්‍යසඃරණං වණීඃ පරිසෙනාමඃ කුථෝ (වයෝඃ)

---

1 කඳයුර.
2 සේනාරැක්ම.
3 සිවුරඟ සෙනඟ.
4 ඇනා.
5 රැලට නායකවූයේ.
6 නවොදගත මද ඇත්තේ.
7 ඇත්පැටවා.
8 වැහෙන මදඇත්තේ.
9 මදගලිතවූයේ.
10 ඇත්රැල.
11 ඇතිනී.
12 කොපුල.
13 මද.
14 සොඬින්ඉස්නාපෙණ
15 ඇත්කුඹ.
16 ඒ අතර.
17 නලල.
18 ඇස්ගුලය.
19 නෙත්‍රාන්තය.
20 කන්මුල.
21 ඝටිකුඹ.
22 ඉන්ඨව දැළඅතර.
23 ඇත්කඳ.
24 බිසුදැල.
25 ඇලය.
26 ඉදිරිය.
27 ක්‍රමයෙන් පෙර පසුභාගයෝ.
28 පත්කොහොල.
29 බැම්මහා ඇතුන් බඳනාවැඹ.
30 ඇතුන්බඳනායදම.
31 අකුසය.
33 පොරොදූ.
33 සැරසීම.
34 ඇතුන්පිටලන කඹලය.

---

* චූෂක—කලිඤ්ඣතා.

11 1 විනං (භූසාරං භූෂ්‍යතාඤ්චං) 2 චාරී (තු) ගජඝණ්ඨිනී
3 සොවණ්ණෙ පිනි තුරඟ තුරඟාඤ්චෙ තුරඟමාඃ
12 චාජි වාහාඃචී ගණ්ඩව් ගය සෛඤ්ඣව සජාතයඃ
4 ආජානෙයාඃ කුලීනාඃ (සූර්) 5 චිනීතාඃ සාධුවාහිනඃ
13 6 වනායුජාඃ පාරසීකාඃ * සාමෙබාජා වාඝලිකා (හයාඃ)
7 යවුර්(අඤ්චෝ) ‘ඤ්චමෙධියෝ 8 ජවන (ඝතු) ජවාධිකඃ
14 9 පෘෂ්ඨඃ සෙථාරී 10 (සිතඃ) කඤ්ථා 11 රථෙඤ (වොඪ රථස්‍ය යඃ)
12 බාලඃ කිශොරෝ 13 වාම්‍ය ඤ්චා වඩවා 14 වාඩවං (ගණේ)
15 15 (ත්‍රිෂ්වා) ඤ්චනං (යදඤ්චෙන දිනෙනෙකෙන ගම්‍යතෙ)
16 කාෂ්‍යං (තු මධ්‍යමඤ්චානාං) 17 හෙෂා හ්‍රෙෂා (ච නිඃඤ්චනඃ)
16 18 නිගාල (ඝතු) ගලොදෙදෞශෝ 19 (වඃතෙඤ්ච) ‘ඤ්චයමාඤ්චෙ (වත්)
20 ඝෂ්‍යාඤ්චිතං ඩොරිතකං රෙචිතං වලඟිතං පලුතම්
17 21 (ගතයෝ ‘ඕඃ පච) ඨාරා 22 ඤ්ඣාණ (තු) ප්‍රෝථ (මඤ්ඣ්‍රියාම්)
23 කවිඤා (තු) ඛලිනෝ (‘සත්‍රී) 24 ඤළං (කලිබෙ) ඛුරඃ (ප්‍රමාත්)
18 25 පුච්ඡෝ (‘සත්‍රී) ලූමලාඝූලෙ චාලහඤ්ඣ (ඤ්ච) චාලධිඃ
26 (ත්‍රිෂූ) පාවඃතත ලුඨිතෝ (පරාවඃතෙත්‍ත මුඤ්ඣ්‍රීව්)
19 27 (යානෙ ච ත්‍රිණි යුඩාඪෙ) ඤතාඟඃ සඤ්නනෝ රථඃ
28 (අසෞ) ප්‍රෂ්ඨරථ (ඤ්චක්‍රයානං න සමරාඃය යත්)
20 29 කඤ්ථරථඃ ප්‍රවහණං ඟයනං (ච සමං ත්‍රයම්)
30 (කලිබෙ) ‘නඃ ඤකටෝ (‘සත්‍රීසතද්) 31 ගන්ත්‍රි (කමබලිවාඤ්‍යකම්)
21 32 ඤිවිකා යාප්‍යයානං (සතද්) 33 දෙලා ප්‍රෙඩඛා (දිකාඃ සත්‍රියාම්)
34 (උභොතු) වෙප වෛයාඤ්‍රෝ (විපිඨම්මාවඃතෙ රථෙ)

---

1 ආරෝහනයට තුසු දුසුවූයේ.
2 ඇත්ඟල.
3 අඤ්චයා.
4 අජනිය අඤසු.
5 මනාවඋසුලන අඤසු.
6 අඤ්චිඤෙඣ.
7 යාගයට සුදුසුවූයේ.
8 ඇවිමෙඟි සුරුවූයේ.
9 බරඅදින්නේ.
10 සුදුවූයේ
11 රියඅදනේ.
12 අස්පැටවා.
13 වෙලඹ.
14 වෙලඹුන්රැස.
15 අසුපිටින්දිනනින් ඝාහැනිවූයේ.
16 අස්කද.
17 අස්ඟඩ.
18 අසුන්ගෙල.
19 අස්රැල.
20 අඤ්චගති විඤෙඣ.
21 මේ පස්ගතිම.
22 අසුන්ගේ නාඃඝය.
23 මුඛවලල්ල.
24 අස්කුරය.
25 වාලධිය.
26 බිම්පෙරලෙනඇ සිල්ලෙඟි අස්වා දින්ට නම්.
27 යුඩපිණිසවූයාන.
28 පුස්රථය.
29 මඟුලරථය.
30 ගැල.
31 එම ගොතුන්විසින් ඇඳුහැක්කේ
32 සිවිගෙය.
33 දෙලාදිය.
34 දිවිසම් අතුළ රථය.

---

* චානායුජාඃ පාරඤිකාඃ—කලිකාතා.

22 1 (පාඩුකඹලසංචිතඃ සඃඳනඃ) පාඩුකඹලී
2 (රථේ) කාඹලවාඃත්‍රා (ද්‍ගඃ කඹලාදිභිරාවඃතෙ)
23 (ශුන්‍ත්‍රි වෛපාදයෝ) 3 රථඤ රථනඩඤ (රථබ්‍රපේ)
4 ඛ්‍රඃ (සත්‍රි කලිඩෙ) ඃානමුඛං 5 (සඤද්) රථාඟ මුපඝ්‍නරඃ
24 6 චක්‍රං රථාඟං 7 (තසඤනෙන) නෙමිඃ (සත්‍රි සඤත්) ප්‍රධිඃ (පුමාන්)
8 පිඬිකා නාභිර් 9 අක්‍ෂාග්‍රනීලකෙ (තු වයෝර්) අණීඃ
25 10 රථගුපනිර්ඊඨෝ (නා) 11 කුබර් (සතු) යුගඬිරඃ
12 අනුකඹෝ (ද්‍රවීඩඝඨං) 13 ප්‍රාඝහෝ (නා යුගාද්‍යුගඃ)
26 14 (සචිං සඤද්) වාහනං ඃානං යුග්‍යං පත්‍රං (ච) ධාරණම්
15 (පරම්පරා වාහනං යත්තද්) වෛනීතකම (ඃස්ත්‍රියාම්)
27 16 ආඩොරණ ඃඝ්‍නිපතා ඃඝඤඤරොහා නිඝාදිනඃ
17 නියන්තා ප්‍රාජිතා යන්තා සූතඃ ක්‍ෂත්තා (ච) සාරථිඃ
28 සවෛෂඪ * දක්‍ෂිණඝෝ (ච සංඡූරථකුටුම්බිනඃ)
18 රථිනඃ සඃඳනාරොහා 19 අශ්වාරොහා (සතු) සාදිනඃ
29 20 භටා ඔයොධා (ශව) ඔඩාරඃ 21 සෙනාරක්‍ෂා (සතු) සෛනිකාඃ
22 (සෙනාඃාං සමවෙතා යෙ) සෛන්‍ය (සෙතු) සෛනිකා (ශවතෙ)
30 23 (බලිනෝ යෙ ඃහස්‍රෙණ) සාහස්‍රා (සෙතා) සහස්‍රිණඃ
24 පරිඛිඝඨඃ පරිචරඃ 25 සෙනානිර්ඃඛිනිපතිඃ
31 26 කඩුකෝ චාරබාණෙ (ඃස්ත්‍රි) 27 (යතතු මධ්‍යෙ ඝ කඩුකාඃ)
(බඤානනි නත්) සාරඝනමධිකාඟෝ 28 (ඨ) ශිඛීකම්
32 ශිඛිණ්‍ය (ච) ශිරඝෙනු 29 (ඨ) තනූත්‍රං චම්මදංඝනම්
උරඤ්ජදඃ කඬකටකෝ ජාගරඃ † කවචෝ (ඃස්ත්‍රියාම්)

---

1 සුදුකඹලයෙන් වැසූයේ.
2 කඹලාදින් වැසූයේ.
3 රථඝමූහය.
4 රථාදීන්ගේපූර්ණාගය
5 රථාවයව.
6 රියඝක.
7 නිම්වලලල.
8 රියනැබ.
9 රථඅණය.
10 රථාවරණය.
11 නිඹුල්මුව.
12 රියපත්ල.
13 විසෙන්විය.
14 අැත්අශ්වාදී වාහනය.
15 ඃානපරම්පරාව.
16 අැතරුවෝ.
17 රියැදුරෝ.
18 රියනැගෙන්නෝ.
19 අසරුවෝ.
20 ඔයොධයෝ.
21 සේනාරක්නෝ.
22 රැස්වූයොධසෙනාග
23 දහසට නායකයා.
24 ඝාත්පස සිටින්නෝ
25 සෙනෙවියා.
26 චොලකාදී සන්නාහය.
27 උරඝත්‍රය.
28 යුඩයෙහි ඉසලන තොප්පය.
29 සන්නාහය.

---

* සවෛෂඪනි ඃඳනඃ ඉති කෙචිත්—මරාටිකා.
කලිකාතා—සවෛෂඪඃ.
† ජගර——මරාටි.

33 1 ආමුත්තෘ: ප්‍රතිමුත්තෘ (ඥ) පිනඬ (ඥා) 'පිනඹ (වත්)
2 සන්නාඩෝ වම්මිතෘ: සපේජා දංශිතෝ වූඪකඛ්ඛටෘ:

34 (ත්‍රිඡ්වාමුත්තාදයෝ 3 (චම්මහෘතාං) කාවචිකං (ගණේ)
4 පදුනි පත්ති පදග පාදුනිඝ පදුජ්‍යඃ *

35 පදග (ඥ) පදික (ඥා) 5 ('ථ) පාදුතං පත්තිසංහතිඃ
6 ශස්ත්‍රා ජීවෙ කාණ්ඩිපෘෂ්ඨා † යුධියා 'යුධිකාඃ (සමාඃ)

36 7 කෘතඥසත්‍රඃ සුප්‍රයොගවිශිඛඃ කෘතපුඛ (වත්)
8 අපරාඩපෘෂතෙකා ('සෞ ලක්‍ෂණඤ්‍ඡව්‍යුතඝායකඃ)

37 9 ධනුඞ් ධනුෂ්මාන් ධානුෂ්කෝ නිෂඟ්‍යඝත්‍රි ධනුඩ්රඃ
10 (සකද්) කාඩවාං (සතු) කාඩිරඃ 11 ශාකනිකඃ ශක්තිහෙනිකඃ

38 12 යෂ්ටීක පාරශවධිකෞ (යෂ්ටිපාශ්වධ ‡ හෙතිකෞ)
13 නෛඝන්ත්‍රිංශිකෝ 'සිහෙතිඃ(සත්‍ත්) 14 (සමෞ)ප්‍රාසික කෞන්තිකෞ

39 15 චර්මී ඵලකපාණිඃ (සත්‍ත්) 16 පතාකි වෛජයන්තිකඃ
17 අනුපලවඃ සහාය (ඥා) 'නුචරෝ 'භිසරඃ (සමාඃ)

40 18 පුරොගා'ග්‍රෙසරප්‍රෂ්ඨා'ග්‍රතඃසරපුරඃසරාඃ
පුරොගමඃ පුරොගාමී 19 මඤ්චගාම් (තු) මඤ්චරඃ

41 20 ජඛ්ඣාලෝ 'නිජවඃ 21 (තුල්‍යෞ) ජඛ්ඣාකරික ජඛ්ඛිකෞ
22 තරස්වී භරිතෝ වෙගී ප්‍රජවී ජවනෝ ජවඃ

---

1 හදනාලද්දේ.
2 සන්නාහයෙන් සැරසෙන ලද්දේ.
3 මොවුන්ගේ සමූහයා.
4 පදිකයා.
5 පදිකසෙනාව.
6 ආයුධශිල්පයෙන් රැකෙන්නේ.
7 ධනුශිල්පයෙහි දක්ෂවූයේ.
8 ලකේ වැරදවූයේ.
9 දුනු ගත්තේ.
10 හී ගත්තේ.
11 අඩයවිගත්තේ.
12 මුහුරුපොරෝ ආයුධකොට ඇත්තේ.
13 කඩුගත්තේ.
14 කුන්තායුධ ගත්තේ.
15 පළිස්ගත්තේ.
16 කොඩිගත්තේ.
17 අනුචරයා
18 පෙරටුව යන්නා.
19 සෙමින්යන්නා.
20 දිවියහෙන්නා.
21 කැඩපත්ආදිය වහා ගෙණයන්නෝ.
22 වේගවත් තැනැත්තේ.

---

* පදුතයඃ——කලිකාතා.
† කාණ්ඩිසෘෂ්ඨා——කලිකාතා.
‡ පාරශුහෙතිකෞ——කලිකාතා.

42 1 ජයෙත්‍ථ (යඃ ශක්‍නුතෙ ජෙතුං) 2 ජෙයෝ (ජෙතව්‍යොත්‍තුණෙ)
3 ජෙත්‍තු (සතු) ජෙතා 4 (යො ගවිඝ්‍නතඃලං චිච්ඡතඃ ප්‍රති)
43 (සො) 'හ්‍යම්ත්‍රෙත්‍ත 'හ්‍යම්ත්‍රියො ('පය) 'හ්‍යම්ත්‍රණ (ඉත්‍යපි)
5 ඌජිඝ්‍ඩලඃ (ඝ්‍නද්) ඌජිඝ්‍ඩි (ඝ ඌජිනිඝ්‍නයානව්‍යිතඃ)
44 (ඝ්‍නතද්) උරඝ්‍වාත්‍තුරයිලො 6 රථිකො * රථිරො රථි
7 කාමගාම්‍යත්‍තුකාමිනො (ගය) 8 'තය්‍නතින (ඝ්‍නතථා භඃශම්)
45 9 ශූරො වීර (ශව) වික්‍රාන්‍තෙනා 10 ජෙතා ජිෂ්ණු (ශව) ජිත්‍වරඃ
11 සාංයුගීනො (රණෙ සාධුඃ) (ශඝ්‍නාජීවාදයඝ්‍නිඝු)
46 12 ධ්‍වජිනී වාහිනි සෙනා පඃතනා 'නිහිනී චමූඃ
වරූථිනී බලං සෛන්‍යං චක්‍රං (වා) 'නික (මඝ්‍නියාම්)
47 13 ව්‍යූහ (සතු) බලවින්‍යඝෙ 14 (හෙදෘ දඩාදයො යුධි)
15 ප්‍රත්‍යඝාරො ව්‍යූහපාෂ්ණිඃ 16 (සෛන්‍යපඃශෙඩ) ප්‍රතිග්‍රහඃ
48 17 (එකෙහෙකරථා ත්‍රඃශවා) පත්‍තිඃ (පවපදෘතිකා)
(පත්‍ත්‍යශෛඝ්‍නිඝුණෛඃ සවේඃ ක්‍රමාදුඛත්‍ත යථොත්‍තරම්)
49 සෙනාමුඛං ගුල්මගණෙ වාහිනි පඃතනා චමූඃ
අනීනිනි (දඝානීනිනඝ) 'ක්‍ෂෞහිණ්‍ය 18 ('ථ) සම්පදි
50 සම්පත්තිඃ ශ්‍රි (ශව) ලඝ්‍ම්‍ව් (ශව) 19 විපත්තිඝාකං විපදුපදෙඃ
20 ආයුධං (තු) ප්‍රහරණං ශඝ්‍නුමඝ්‍නුම් (අථඝ්‍නියෙඃ)
51 21 ධනුශ්චාපෙඃ ධන්‍ව ශරාසන කොදණ්ඩ කාර්‍මුකම්
ඉෂ්වාසොඃ ('පය) 22 ('ථ කර්‍ණීඝ්‍ය) කාලපෘෂ්ඨං (ශරාසනම්)
52 23 (කපිධ්වජස්‍ය) ගාණ්ඩිව ගාණ්ඩිවෙඃ (සුනඝ්‍නාසුඃසකෙඃ)
24 (කොවිරඝ්‍ත) 'වනී ගොධෙ † තලෙ (ජඝ්‍නඝ්‍නාතචාරණෙ)
53 25 ලඝ්‍නක (සතු) ධනුෂ්ඨඃ 26 මෞර්‍වී ජඝ්‍ඝ ශිඝ්‍ඝුර්‍නි ගුණඃ
27 (ඝ්‍නත්) ප්‍රත්‍යඤ්චිඝ්‍ඨාඤ්චිඝ්‍ඨ (ම්හඝ්‍නදිඝ්‍ඨානපචනම්)

---

1 දිනිය හැක්කේ.
2 දිනිය යුතු.
3 දිනනො.
4 අන්‍යඥයෙන් සතුරා කරාගත්තේ.
5 ප්‍රශස්‍ත ලයඇත්තේ
6 රථස්වාමියා.
7 සියකැමැත්තෙන් යන්නේ.
8 අන්‍යඥයෙන් එසේවූයේ.
9 සූරයා.
10 දිනන සුල්ලා.
11 යුඩයෙහි දැස්ස තැනැත්තේ.
12 සිවුරඟ සෙනග.
13 සේනා විනාසය.
14 එහි හෙද.
15 ව්‍යූහයාගේ පසුභාගය.
16 සේනා පිටුපස.
17 ව්‍යූහ හෙද.
18 සම්පත්තිය.
19 විපත්තිය.
20 ආයුධය.
21 දුන්න
22 කණියාගේ දුන්න.
23 අර්ජුනයාගේ දුන්න
24 දුනුකෙළ.
25 දුනුමැද.
26 දුනුදිය.
27 ස්ථානපචකය හෙවත් සිවිමෙහි ආකාර පස.

---

* රථිනො—මරාටි. † ගොධා—කලිඞ්ගතා.

54 1 ලක්ෂ්‍යං ලක්ෂං ශරව්‍ය (ච) 2 ශරාහතස්‍ය උපාසනම්
3 පංෂතක්‍ෂ වාණ විශිඛා අජිඝ්‍රමග ඛගාශුගාඃ
55 කලඛ මාගිණ ශරාඃ පත්‍රි රොප ඉෂූ (ර්‍යොඃ)
4 ප්‍රක්ෂෙවඩනා (සතු) නාරාචාඃ 5 පක්ෂෝ වාජස් (ත්‍රිෂූත්තරෙ)
56 6 නිරසනඃ (ප්‍රභිතෙ වාණෙ) 7 (විෂාක්ෂෙත) දිගාඩ ලිපනකෝ
8 තූණෙපාසග තූණීර නිෂඟා ඉෂුධි (ළයොඃ)
57 තූණ්‍යං 9 ඛඩ්ග (තු) නිඃක්‍රිංශ චන්‍ද්‍රහාසා ‘සිරිඝ්‍රයඃ
කොක්ෂෙයකෝ මඛලාග්‍රඃ කරපාලඃ * කෘපාණ (වත්)
58 10 තසරුඃ (ඛඩ්ගාදි මුෂ්ටෝ සත්‍යන්) 11 මෙඛලා (තත්තනිබන්ධනම්)
12 ඵලකෝ (‘සත්‍රි) ඵලං චර්ම 13 සඞ්ග්‍රාහෝ (මුෂ්ටිරස්‍ය ඝඃ)
59 14 දෘෂණෙ මුදගර ඝනෝ 15 (සත්‍යද්) ර්ෂ්ටි කරපාලිකා †
16 භින්දිපාලඃ සෘග (සතුලෙත්‍ය) 17 පරිඝඃ පරිඝාතනඃ
60 18 (චයොඃ) කුඨාරඃ ත්‍රඩිතිඃ පරශු (ශ්චෙ) පරශ්වධඃ
19 (සත්‍යච්) ඡසත්‍රි (වා) ‘සිප්පත්‍රි (ච) ක්ෂුරිකා (වා) ‘සිධෙනුකා
61 20 (වා පුංසි) ශල්‍යං ශඩ්කු (නී) 21 සව්වලා තොමරෝ (‘සත්‍රියාම්)
22 ප්‍රාස (සතු) කුන්තඃ 23 තොණ (සතු සත්‍රියඃ) පාල්‍යශ්‍රි කොටයඃ
62 24 සව්වාහිසාරඃ සවේවාඝඃ සව්වසනහාහනා (ඊතඃ)
ලොහාභිහාරෝ ‡ (‘සන්‍නහානාං රාඥං නිරාජනාවිධිඃ)
63 25 (යත්‍යෙසනයාභිගමන මරෝ නද්) අභිෂෙණනම්
26 යාත්‍රා ව්‍රජ්‍යා ‘භිනියාණං ප්‍රස්ථානං ගමනං ගමඃ
64 27 (සත්‍යද්) ආසාරඃ ප්‍රසරණං 28 ප්‍රචක්‍රං චලිතා (ඊකම්)
29 (අභිතානප්‍රත්‍යභිතස්‍ය රණෙ යානම්) § අභික්‍රමඃ

---

1 ඉලක්කය.
2 දුනුතම් පුණුදුනිරීම.
3 ඊය.
4 ඝකඩගීය.
5 එහි බැඳිපත්.
6 විදි ඝීය.
7 විෂපෙවූ ගීය.
8 ඝියවුර.
9 කඩුව.
10 කඩුඅදියෙහි මිට.
11 කඩුඅදින්ගේ බැම්ම.
12 පලඟ.
13 එහි මිට.
14 මුගුර.
15 කොට කඩුව.
16 ‖ නාලිකා ශසත්‍රය.
17 යකඩ බැඳිමුගුර.
18 පොරොව.
19 සිරිය.
20 සෙලඳය.
21 තෝමරය.
22 කුනනායුධය.
23 කඩුතුඩු ආදිය.
24 සිව්රඟ සෙන්සැර සීම රැස්වීම හෝඩි.
25 සෙන්හා සතුරා කරා යාම.
26 දිනියවිහු ගමන.
27 සෙන් පැනිරයාම.
28 සේනා චලන්ය.
29 යුඬයෙහි හය නැත්තහුගේ සතුරාකරා ගාම.

---

* කරවාලඃ—මරාටි, බාරානසී.
† කරවාලිකා—ටීකා 2.
‡ ලොහාභිසාර—ටීකා 2. § අතික්‍රම—කලිකාතා.
‖ මරාටි—අශ්මප්‍රක්ෂෙපසාධනස්‍ය රජ්ජුමයස්‍ය යන්ත්‍රවිශෙෂස්‍ය —ගල්පට්ටයි හැඟේ.

65 1 වෛතාලිකා බොධකරාශ් 2 චන්ද්‍රිකා සණ්ඩිකා (ඒකාඃ)
3 (සයුර්) මාගධා (සතු) මගධා 4 වඤ්චිනඃ සතුනිපාඨකාඃ
66 5 සංශප්තකා (සතු සමයාත්‍යඞ්ගාමාදනිවර්තිනඃ)
6 රෙණූ (ද්වියොඃ සත්‍රියාං) ධූලිඃ පාංශූ (නීා නවයොා) රජඃ
67 චූර්ණේ ක්ෂෝදඃ 7 සම්මර්ජිජ පිජලෞ (භාශමාකුලෙ)
8 පතාකා වෛජයන්තී (සත්‍යත්) කේතනං ධ්වජ (මස්ත්‍රියාම්)
68 9 (සා) විරාශංසනා (යුද්ධභූමිඝීානි භයප්‍රද)
10 (අහං පුර්වමහං පුර්වමිත්‍ය) ‘හම්පූර්විකා (සත්‍රියාම්)
69 11 ආහොපුරුෂිකා (දර්පාද්‍යුත්තසමහාවනාතමනි)
70 12 අහමහමිකා (තු සා සත්තපරස්පරං යො භවත්‍යහඞ්කාරඃ)
13 ද්‍රවිණන්‍යාරඃ සහොබල ශොර්‍යඝීණී සාාම ශූරාම (ව)
71 ශක්තීඃ පරාක්‍රම ප්‍රාණෞ 14 වික්‍රම (සඞව) නිශක්තිතා
15 විරපාණං (තු යත්පානං වෘතෙත භාවිනිවා රණෙ)
72 16 යුද්ධමායොධනං ජන්‍යං ප්‍රධනං ප්‍රවිදාරණම්
මෘධමාස්කාඳනං සඞ්ඛ්‍යං සම්කං සාම්පරායිකම්
73 (අස්ත්‍රියාං) සමරානීක රණඃ කලහ විග්‍රහෞ
සම්ප්‍රහාරාභිසම්පාත කලි සංඵොට සංයුගාඃ
74 අභ්‍යමර්දී සමාඝාත සඞ්ග්‍රාමා ‘භ්‍යාගමාභවාඃ
සමුදයඃ (සත්‍රියඃ) සංයත්සමිතාකජී සමර්දුධඃ
75 17 නියුද්ධං බාහුයුද්ධෙ 18 (‘ථ) තුමුලං රණ සඞ්කුලෙ
19 ක්ෂෙවඩා (තු) සිංහනාදඃ (සත්‍යත්) 20 (කරිණං) ඝටනා ඝටා
76 21 කුඤ්ජනං යොධසංරාවොා 22 වෘංහිතං කරිගඪ්ජිතම්
23 විඝ්ඨාරොා (ධනුෂඃ සත්‍යානඃ) 24 පටහාඩම්බරෞ (සමෞ)
77 25 ප්‍රසහං (තු) බලාත්කාරොා භඩොා 26 (‘ථ) සඛලිතං ජලම්
27 අජන්‍යං (කලිබම්) උත්පාත උපසර්ගඃ (සමං ත්‍රයම්)

---

1 වන්දි භට්ටයෝ.
2 වන්දි විශෙෂ.
3 රජ්ජන්වෙත වාශක්‍රම කියන්නෝ.
4 රාජදි සතුති කියන්නෝ.
5 යුධයෙහි පලා නොයන්නෝ.
6 දුලි.
7 සෙනාවියවුල් ආදිය.
8 ධජය.
9 ඉත්‍යාබිභිඝුතු රණබිම.
10 අහම්පූර්විකාව.
11 සමන්බැව් පහළ කිරීම.
12 ඕවුනොවුන් බලා කරණ අභිමානය.
13 ශක්තිය.
14 අතිශක්තිය
15 සුඩවූතල්හි හෝ මතුවනකල්හි පානය.
16 යුඩය.
17 මල්ලව ඇලලීම.
18 යුඩ සඛ්‍යාටනය.
19 පරසෙන් මඩනා පිණිස කරණ අහං කාර ශබ්දය.
20 එසේම ඇත්ගඩ.
21 සුඩයට කැඳවීම් හඬ
22 හස්ති ගර්ජනාව.
23 දුනුපෙළුම් හඬ.
24 පටා බෙරහඬ.
25 බලාත්කාරය.
26 කුටයුඩාදියෙහි සීමාපගමනය.
27 සුභාසුභ සූචක හුතව්කාරය.

78 1 මූළිහා (තු) කඹමලං මොහො (‘පෘ) 2 වමඪී (ස්තු) පිඩනම්
3 අභ්‍යවසානඝනං (භ) භක්ෂාදනං 4 විජයො ජයඃ
79 5 වෛරශුඛිඃ ප්‍රතිකාරො වෛරනිර්‍යාතනං (ච සා)
6 ප්‍රද්‍රාවොදද්‍රාව සන්‍දාව සනද්‍රවා විද්‍රවො ද්‍රවඃ
80 අපක්‍රමො ‘පයානං (ච) 7 (රණෙ භඟඃ) පරාජයඃ
8 පරාජිත පරාහූතෝ (ත්‍රි ෂු) 9 නෂ්ට තිරොහිතෝ
81 10 ප්‍රමාපණං නිබර්හණං නිකාරණං නිශාරණම්
ප්‍රවාසනං පරාසනං නිෂ්පදනං නිහිංසනම්
82 නිර්‍වාසනං සංෂ්‍පනං නිග්‍රහ්‍යන මපාහනම්
නිස්තර්‍හණං නිහනනං ක්ෂපණං පරිවර්‍ජනම්
83 ‘නිර්‍වාපණං විශසනං මාරණං ප්‍රතිඝාතනම්
උවාසන ප්‍රමථන ක්‍රුථනොජ්‍ජාසනානි (ච)
84 ආලම්භ පිජවිශර ඝාතොනම්නෝ * බධා (අපි)
11 (සඝත්) පවතා කාලධර්‍මො දිෂ්ටාන්තඃ ප්‍රලයො ‘න්‍තයඃ
85 අන්තො නාශො (වයොර්) මෘත්‍යුර්මරණං නිධනං (‘ස්ත්‍රියාම්)
12 පරාසු ප්‍රාප්තපචඬ පරෙත ප්‍රෙත සංස්ථිතාඃ
86 මෘතප්‍රම්තෝ (ත්‍රිෂ්වෙතෙ) 13 චිතා චිතක චිතිඃ (ස්ත්‍රියාම්)
14 කබන්ධො (‘ස්ත්‍රී ක්‍රියායුක්තකමපමූර්‍ධ්කලෙවරම්)
87 15 ශ්මශානං (සඝත්) පිතෘවනං 16 කුණපඃ ශවම් (අස්ත්‍රියාම්)
17 ප්‍රග්‍රහොපග්‍රහෝ වනස්‍ථා 18 කාරා (සඝද්) බන්ධනාලයෙ
88 19 (පුංසි භූම්නඃ) ‘සවඃ ප්‍රාණ (ශෙවවං) 20 ජීවො ‘සුධාරණම්
21 ආයුජීවිතකාලො (නා) 22 ජීවාතුර්ජීවනෞෂධම්

26 වගීය.

1 23 ඌරවඃ ඌරුජ අර්‍ය්‍යා වෛශ්‍ය භූම්‍යඃශො විශඃ
24 ආර්‍යො ජීවිතා වාර්‍තා වෘත්ති ර්‍වීර්‍ත්තන ජීවනෙ

---

1 මූළිහාව.
2 ශඹකදි පිඩනය.
3 පහරපිම් ආදියෙන් සතුරන් බලබිඳිම.
4 දිනුම.
5 පළිගැන්ම.
6 පලායාමහෝ පසුබැස්ම.
7 සුඩයෙන් බිඳිම.
8 පරදනා ලද්දේ.
9 සැඟවී ගියේ.
10 මාරණය.
11 මරණය.
12 මළාහු.
13 දරසැය.
14 කවඹිය.
15 සොහොන.
16 මළසිරුර.
17 බලයෙන් හසුකොට ගත්තේ.
18 සිරගෙය.
19 පණනල. 20 ජීවය.
21 දිවි පැවත්ම.
22 මියන්ට හොත්තන් ජීවත්කරණබෙහෙත්.
23 වෛශ්‍යයෝ.
24 ජීවිකාව.

---

* ඝාතොනම්නෝ——ටීකා—2.

2 1 (ඔත්‍රියාං) කෘෂිඃ පාශුපාල්‍යං වාණිජ්‍යං (වෙනි වෘත්තයඃ
2 සෙවා ශ්වවෘත්තිර් 3 අනෘතං කෘෂිර් 4 උඤ්ඡශිලං (ඪෘ) තම්
3 5 (වෙ යාචිත්‍රායාචිතයොර්‍යඊථාසඞ්ඛ්‍යඃ) මෘතා ‘මෘතෙ
6 සත්‍යනෘතං වණිගාහාවඃ 7 (සත්‍යද්) සෘණං පයිය්‍යදවනම්
4 උඩාරොඃ 8 ‘ඕප්‍රයොග (සත්‍ය) කුසීදං වෘඞ්ජීවිකා
9 (යාච්ඤයාපනං) * යාචිතකං 10 (නියමාද්) ආපමිත්‍යකම්
5 11 උත්තමර්ණා ‘ධමර්ණෝ (වෝ ප්‍රයොක්තෘග්‍රාහකෝ ක්‍රමාත්)
12 කුසීදිකො වාද්ධුෂිකො වෘඩ්ධජීව (ශ්ව) වාද්ධුෂිඃ
6 13 ක්ෂෙත්‍රාජීවඃ කර්ෂික (ශ්ව) කෘෂික (ශ්ව) කෘෂීවලඃ
14 (ක්ෂෙත්‍රං) ව්‍රෙහෙයඔ ශාලෙයං (ව්‍රීහිශාල්‍යුදභාවොචිතම්)
7 15 යව්‍යං යවකාය්‍යං යෂ්ටික්‍යං (යවාදි භවනංහි යත්)
16 තිල්‍යං † තෛලීන (වන්‍මාඝොමාණූභඞ්ගාදවිරූපතා)
8 17 මෞදගිනං කෞද්‍රවිණ (දිශෙෂඩානෛකදභාවොචිතම් ‡
18 චීජකෘතං (තු) පතාකෘඡං 19 සීත්‍යං කෘඡං (ච) හල්‍ය (වත්)
9 20 ත්‍රිගුණකෘතං තෘතීයාකෘතං ත්‍රිහල්‍යං ත්‍රිසීත්‍ය (මපි තඝ්නි)
21 ච්ගුණකෘතෙ (තු සච්චං පූච්චං) සඞ්ඛාකෘත (මපිඝ)
10 22 (ද්‍රොණඪකාදි වාපාදෙෆ) ද්‍රොණිකාඪනිකා (දයඃ)
23 (ඛාරී වාපඝත්‍ර) ඛාරීත (උත්තමර්ණාදයඝත්‍රිඝු)
11 24 (පුනනාපුංඝකයොර්) වප්‍රඃ කෙදුරඃ ක්ෂෙත්‍රම් 25 (අස්‍ය තු)
කෛදුරකං (සත්‍යත්) නෛදුය්‍යකං ක්ෂෙත්‍රං කෛදුරිකං (ගණෙ)
12 26 ලොෂ්ඨානි ලෙෂ්ඨවඃ (පුංසි) 27 කොටිඝෝ ලොෂ්ඨහෙදනඃ
28 ප්‍රාජනං තොදනං තොත්‍රං 29 ඛනිත්‍රමවදාරණම්

---

1 හී,ගවපාලන, වෙළඳුම් 12 පොලියෙන් රැකෙන්නේ } 22 තිඹක් ළඟසක් ප මණකොත් ආදිය. }
2 රාජර්ෂි සේවනය.
3 සී සැම. 13 ගොවියා. 23 සොළොස් ළඟස් කෙත් ආදිය. }
4 කරල් ආදිය ඇවිලීම. 14 විහැල්පැසෙනකෙත්.
5 ඉලලූ නොඉලලූ දැ. 15 යවාදියපැසෙන්නේ 24 කෙත.
6 වෙළඳුම. 16 තලකෙත්. 25 කෙත් පනතිය.
7 නඝ. 17 මුංඇදි කෙත් 26 මැටි කැට.
8 පොලියෙන් රැකීම. 18 වපුට සැවේ. 27 කැටඛිදින මුගුර.
9 ඉල්ලාගත් දෙය. 19 සැවේ. 28 කෙවිට.
10 ඕරුකළ දැ. 20 තෙවරක් සැවේ. 29 උදැළු ආදිය.
11 නයගිම් නයකාර දෙන්නා. } 21 දෙවරක් සැවේ.

---

* යාච්ඤාප්‍රාපනං-කලිකාතා. † නිලං-තලිකාතා. ‡ භවඤ්ඤම්ම්-වීකා 2.

13 1 දුන්නං ලවිත්තම් 2 ආබන්ධො යොත්තම් යොකත්තම් 3 (අථො) ඵලම්
නිරීඝං කූටකං 4 ඒලඃ කාෂ්ඨිකො 5 ලාඟලම් ගලම්
14 ගොදරණං (ච) ඝීරො 6 (‘ථ) ශමඃ (සත්‍රි) යුගකීලකඃ
7 ර්ෂා ලාඟලදණ්ඩඃ (සඤ්) 8 සීතා ලාඟලපද්ධතිඃ
15 9 (පුංසි) මේඩිඃ (ඛලෙ ධ්‍රුඃ න්‍යඤ්චං යත්‍පාශුබන්ධිනෙ)
10 ආශු ව්‍රීහිඃ පාවලඃ (සඤ්) 11 සිතශූක * යවෙ (සමෙ)
16 12 තොක්‍ම (සතු තන්‍ර හරිතෙ) 13 කලාය (සතු) සතීලකඃ †
හරෙණු ඛඩ්ගිකො (චාඃමින්) 14 කොරදූෂ (සතු) කොද්‍රවඃ
17 15 මහල්‍යකො මඤ්චරො 16 (‘ථ) මඤ්චඤ්ක මඤ්චඤ්කෙ
වනම්‍රදෙඝ 17 සඞ්ඝෙ (තු වෙ) තනන්‍රහ කදඹ්කෙ
18 18 ඝිඩාඊ (සෙඛඝ ධවලෙ) 19 ගොධූමඃ සුමනඃ (සමෙ)
20 (සඤ්) යාවක (සතු) කුල්මාෂශ් 21 චනකො හරිමන්ථකඃ
19 22 (වෙ තිලෙ) තිලපෙජ (ශ්‍ව) තිලපිඤ් (ශ්‍ව නිඝ්ඵලෙ)
23 ඤ්‍රවඃ ඤ්‍රුධාභිජ්‍යනනො රාජිකා කාඃඝණිකාසුරී
20 24 (සත්‍රියෙ) කහු ප්‍රියඞ්ගු (වෙ) 25 අතසි (සඤ්) උමා ඤ්‍රුමා
26 මාතුලානි (තු) භඟාඝ්‍යං ව්‍රීහිභෙද (සඤ) ‘ණුඃ (පුමාන්)
21 27 කිංශාරුඃ ශස්‍යශූකං (සඤ්) 28 කණිශං ශස්‍යමඤ්ජරී
29 ධාන්‍යං ව්‍රීහිඃ සනම්බකරිඃ 30 සනඩ්ඛ .ගුච්ඡ (සඤාණදිනඃ)
22 31 නාඩී නාලං (ච) කාඩ්ඛ(‘ස්‍ය) 32 පලාලෙ (‘සත්‍රි ස නිඝ්ඵලඃ)
33 කඩ්ගරෙ බුසං (කල්බෙ) 34 (ධාන්‍යඤ්ච ත්‍රුමාං) සතුෂඃ

---

1 දැකැත්ත.
2 විය බැම්ම.
3 වක් අත්ත.
4 ගී වැල.
5 නඟුල.
6 විය මැස.
7 නඟුලිස.
8 ගී විට.
9 මක්කානිය.
10 වී
11 යව.
12 තුවුතළ යව.
13 කලම.
14 අමු.
15 වටමුං.
16 වනමුං.
17 අබ.
18 හෙලඅබ.
19 ගොදමු නිරිහු.
20 කොමු ‡
21 කඩල.
22 තලපරෙරි.
23 කඵ අබ.
24 තන.
25 චරා=තන=උමා. §
26 වී වගීයක්.
27 නඩු.
28 කරල්.
29 වී ආද්‍ය.
30 පඳුර.
31 මේඝී දඬු.
32 පිදුරු.
33 බොල්.
34 දැසෙව්‍ය.

---

* ශිතශූක—ටීකා. 2. † සතීනකඃ-ටීකා. 2.

‡ සබාමි ටීකාදියෙහි අඩක්තැබූ යවයයිද රඤ්ඡිතාදි ටීකානි බුනැනි යවයයිද මාගධි කුම්මාසඝත්තට ජාතක සන්නාදියෙහි මෑදු තලප යයි අර්ථපෙණේ.

§ තුනැස්මුංයයි හෙසජ්‍යමඤ්ජූෂායෙහි පෙණේ—

23 1 ශුකො (‘සත්‍රී ශලක්‍ෂ්‍ණනික්‍ෂ්‍ණාග්‍රෙ) 2 ශමී සිඛා (ත්‍රිෂූත්තරෙ)
3 සඃඩමාවසිතං (ධාන්‍යං) 4 පූතං (තු) බහුල්කෘතම්
24 5 (මාෂාදයඃ) ශම්බාන්‍යෙ 6 * ශුකධාන්‍යෙ (යවාදයඃ)
7 ශාලයඃ (කලමාද්‍යාශ්‍ච † ෂෂ්ඨිකාද්‍යාශ්‍ච ‡ ප්‍රංසෘමී)
25 8 තෘණධාන්‍යානි නීවාරාඃ § 9 (සත්‍රී) ගවෙඩුගීවෙඩුකා
10 අයොග්‍රං මුසලො (‘සත්‍රී සත්‍රද්) 11 උදූඛලමුලූඛලම්
26 12 ප්‍රක්ෂොටනං ශුජී මඃත්‍රී) 13 චාලනි නිතලඃ (පුමාන්)
14 සූත්‍ර ප්‍රසෙවෞ 15 කාඩොල පිටෞ 16 කඪනිලිජකෞ
27 (සමානෞ) 17 රඃවත්‍යාන්නතු පාකඃස්ථාන මහානසෙ
18 පෟරොගව(ඃතදධ්‍යක්‍ෂඃ) 19 සූපකාරා (ඃතු) බලලවඃ
28 ආරාලිකා ආඪ්‍යසිකාඃ සූදු ඕදනිකා ගුණඃ
20 ආපූපිකඃ කාතුවිකො භක්‍ෂ්‍යකාර (ඉමෙ ත්‍රිෂූ)
29 21 අශමන්න මූඩානමධිශ්‍රයණී චුලලි රන්ධනිකා
22 අඟාරධානිකා ‘ඟාරශකටය (පි) ඃසඃන්‍ය (පි)
30 ඃසඃන්‍ය (පය) 23 (‘ථ නඃත්‍රී ඃත්‍රද්) අඟාරො ලානමුලමුකම්
24 (කලිබෙ) ‘ඕරීෂං භ්‍රාෂ්ට්‍රා (නා) 25 කනදූ (ඒා) සෙව්දනී (ඃත්‍රියාම්)
31 26 අලිජ්‍රඃ (ඃත්‍රන්) මණ්ඩිකං 27 කාකීය්‍යාලුගිලන්‍ධිකා
28 පිඨරඃ සථාලූඛා කුඩං 29 කලඃ (ඃතු ත්‍රිෂූ චයොඃ)

---

1 ව් මුව.
2 මුං ආදිකරල්.
3 පිදුරෙන්තොර කළධාන්‍ය.
4 එම කොටුගුළුආදි යෙහි තැබුවේ.
5 උදු මුං ආදිය.
6 යව.
7 කලමාදිය.
8 බොඩ හමු ආදිය.
9 ඌරු වී.
10 මොහොල.
11 වන.
12 කුලල.
13 තොරම රුව = පෙත්තේරේ.
14 පසුඹය=ගෝණිය.
15 පැස=බිස්ස.
16 කළාල=පැලැල්ල
17 මුළුතැන් ගෙය.
18 මුළුදෙට.
19 අරක්කැමි.
20 පූ කරු.
21 ළිප.
22 ගිනිකබල.
23 පෙනෙහෙල්ල.
24 ඇතිලිය.
25 පාක පාත්‍රය.
26 මහ සැල.
27 කොතලේ
28 තාලිය.
29 කලය.

---

* මුදෙගා මාෂො රාජමාෂඃ කුලත්ථශ් චනකස් තිලඃ
කලායඃසතුවරඉති ශම්බාන්‍යගණඃ ඃමෘතඃ—රත්නකොශ.

† වෘහනනාලො බහුලප්ලොත්පනෙනා ව්‍රීහිවිශෙෂඃ කලමඃ.

‡ එතදුපෙක්‍ෂයා කිඹිදපකෘෂ්ටඃ ෂෂ්ටි රාත්‍රෙණ පච්‍යමානඃ ෂෂ්ටිකඃ—

§ කාකාඩශ්චීවර—බාරානසී වීකා හා සත්නය.

‖ මද්‍ය නිර්මාණෙපයොගිනො භාවිනි ප්‍රසිඩපාත්‍රස්‍ය—මුහුනින්නමාපු ඝටකපාලප්‍රාඃයවූ ලොහමයවූ පාකපාත්‍රයෙහි වැටේ-පුරාණඃනායි.

32 සටෑ කුට නිපාව් 1 (අසන්) සරාවෝ චඩ්මානකෑ
2 සෑජ්ඣං පිඤ්ඣපචනං 3 කාංසෝ ('සන්) පානභාජනම්
33 4 කුතූ (කෑතේනෑ සෙනහපාතූං) 5 (සෛවාලෝ) කුතුපෑ (සුමාන්)
6 (සඩ්ඩම්) ආවපනං භාඩං පාතූ මත්තෙ (ච) භාජනම්
34 7 දළීඃ කබ්බිඃ ඛජකා * (ච සඤ්) 8 තදිදූදිරුඝඤ්තකෑඃ
9 (අසන්) ශාකං හරිතකං ශිගූර් 10 (අඤ්තූ නාඩිකා)
35 කඩඹ (ඤව) කලඹ (ඤව) 11 වෙඝවාර උපස්කරඃ
12 තිත්තිඩීක (ච) චුක්ර (ච) වෑඝාමලම් (අථ) වෙලලජම්
36 13 මරිචං කොලකං කෑඤ්ණමූඤ්ණං ධම්මපත්තනම්
14 ජීරකෝ ජරණේ 'ජාජී කණෑඃ 15 (කෑඤ්ණතූ ජීරකෙ)
37 'සුඤ්ච් කාරව් පෑව් පෑථූඃ කාලොපකුච්කා
16 ආර්ද්රකං ශෑඟවෙරං (සඤ්ද්) 17 (අථ) ඤත්තා චිතූනන්නාකම්
38 කුසතුම්බුරූ (ච) ධාන්‍යකම් 18 (අථ) ශුණ්ඨී මහෞෂධම්
(සන්ත්‍රිනපූංසකයෝර්) විඹං නාගරං විඹහෙෂජම්
39 19 ආරනාලක සෞව්ර කුලමාෂාභිෂූතානි (ච)
අවන්තිසෝම ධාන්‍යම්ල කුජ්ලානි (ච) කාඤ්ජිකෙ

---

1 මලාව.
2 පුකිරිය
3 ඔඩම
4 සම්න් කළ තෙල්
කුලාව.
5 එම කුඩාවූයේ.
6 බදුන්.
7 සෑතූ.
8 සරලුව.
9 පලා
10 මෙඟි නට්ට.
11 වෙඝවාර †
12 සිඟබලා.
13 ගම්මිරිස්.
14 දුරූ.
15 කළුදුරූ.
16 අමුඟුරූ.
17 කොතඹුරූ.
18 සිඳිඟුරූ.
19 කාඩි.

---

* ඛජඤතං ශක්කරයාව යුක්තම්—යන සුශ්‍රුතාදිවචනානුසාරයෙන් ඛ ජ ශබ්දය කුදු පෙණේ

† චිත්‍රකම් පිප්පලිමූලං පිප්පලි චව්‍යනාගරම්
ධාන්‍යකං රජනිශෙවෙතෙ තඤ්ඩුලාඃඛ සමාංසකාඃ
වෙසවාරඉති ඛ්‍යතඃ ශාකාදිෂු නියොජයෙත්—මේ ආත්‍රෙයසංහිතා සි ද=දශපලානි හරිද්‍රායාඃ විංශතිපලානි ධාන්‍යකස්‍ය පඤ්චපලානි ශුඬ්ඨීරකස්‍ය සාඬ්වයපලං මෙථිකායාඃ එතඤ්චතුෂ්ටයම් භජිතමෙ ච ග්‍රාහ්‍යං ත්‍රිණි පලානි මරිචස්‍ය අඬ්පලං හිඟොඃ එතත් සර්වමෙකත්‍ර සංයොජ්‍ය සම්මර්දිතං වෙඝවාරඉති අන්‍යෙ—යනු ටීකා 2-සුශ්‍රුත සූත්‍රස්ථානොක්තපරිදි මාධව සන්නයෙන් ගන්නේයි—එහි—මනාකොට හුයාපී ඇටනැතිමස නැවත පහණේහි සුණුකොට ව ගප්පල් හිඟුරූ මිරිස් ගුළ ගිතෙල්හා එක්කොට මොනවට පිසන් නේය ඒ වෙඝවාරයි දන්නා ලදී.

40 1 සඟ්ඝුවෙඛි ජතූනං වාහලිතං භිගු රාමඨම්
2 තතපත්‍රි කාරව් පෑථ්වි වාෂ්පනා කවරී පෑදෑ
41 3 නිසාහවා කාවනී පිතා හරිද්‍රා වරවර්ණිනී
4 සාමුද්‍රං (ඝතතු) ලවණමක්ෂිවං වසිර (ච තත්)
42 5 සෛඛවෝ (‘සත්‍රී) ශිතශිවං මාණ්මත (ච) සිනාඩුපේ
6 රෞමතෙ වසුකං 7 පාත්‍යං විඛ (ච) කෘතතෙ (වයම්)
43 8 සෞවර්චලෙ ‘ඤරුවකෙ 9 තිලකං (තතු මෙවතෙ)
10 මතසෘඬී ඒාණිතං (ඛඩවිකාරෙ) ශකීරා සිතා
44 11 කුවිවිතා ක්ෂීරවිකෘතිඃ (සතද්) 12 රසාලා (තු) මාජිතා
13 (සතත්) තෙමනං (තු) නිඝ්‍යානං (තිලිහාවාසිතාවධෙඃ)
45 14 ශුලාකෘතං හවිතුං (සතච්) ජූල්‍යම් 15 ඌඛ්‍යං (තු) පෙඪරම්
16 ප්‍රණීත මුපසම්පනනං 17 ප්‍රයඝතං (සතත්) සුසංස්කෘතම්
46 18 (සතත්) පිවජීලං (තු) විජීලං 19 සම්මෘජ්‍ය ශොධිතං (සමේ)
20 විකකණං මසෘණං සනිගධං 21 (තුලෙ) භාවිත වාසිතෙ
47 22 ආපඪං පෞලිරභූෂෝ 23 ලාජාඃ (පුංභූමනිවා) ‘ඤතම් *
24 පෘථුකඃ (සතච්) චිපිටකෝ 25 ධානා (භෘඡ්‍යවෙ සත්‍රියාම්)
48 26 පූපෝ ‘පූපඃ පිඨකඃ (සතත්) 27 කරමෙඛා දධිසකතවඃ
28 ඝිසසා (සත්‍රී) හසතම්ලෝ ‘නනාමොදනෝ (‘සත්‍රී ස) දිදිවිඃ

---

1 සුඟ=පෙරුංනායම්.
2 සුඟුපත්.
3 කහා.
4 මුඟුදු ලුණු.
5 සිඳු ලුණු.
6 ශාමහරීනම් ලුණු.
7 බලල් ලුණු.
8 සුවස ලුණු.
9 එම කළුවුයේ.
10 උක්සකුරු.
11 කිරිවඟියක්. †
12 ලේහයක්.
13 ව්‍යඤ්ජනය.
14 උලින් පැලඟු මිස්.
15 බදනෙහි ප්‍රසූයේ.
16 රසාදීන් යුතත ව්‍යඤ්ජනාදිය.
17 දුමාපි ව්‍යඤ්ජනාදිය.
18 මඬසහිතවූයේ.
19 පවිත්‍රාහාර.
20 සිනිදුආහාර.
21 සුවඳ ගැන්වූයේ.
22 අඹක්තැඹුහෝ ගිතෙල්ආදීන්බැ අඳුහෝයවාදීන් උයාපි ආහාරය.
23 විලඳ.
24 සුළු.
25 බැදි යමාදිය.
26 පූ.
27 දියෙන් හැනූ බැඳිපිටි.
28 බත්.

---

* කෙච්තතු, අඹඹ තඹුලා අඤතා ඉති ආහුඃ, යන වීකා පාඨයෙන් සමහර ආචාර්‍යකෙනෙක් අඤත නාමය නොකඩසාලව කියනියි සේයි—අඤතා යවා ඉති පුරාණෝ, යි මරාවි වීකා.

† දඪනා සහ පයඃ පක්වං යතතත් සතද් දධිකූර්චිකා තක්‍රෙණ පක්වං යත් ක්ෂීරං සා භවෙත් තක්‍රකූර්චිකා.

49 1 භිංසටා දගඩිකා 2 (සර්වරසාග්‍රෙ) මඛ * (මඝ්‍රියාම්)
3 මාසරාවාම න්‍යාවා (මඩෙ හඤ්ඣසමුදහවෙ)
50 4 සවාගූ රුෂණී කා ශ්‍රාණ වීලෙපී තරලා (ච සා)
5 ගවඃ (ස්ත්‍රී ගවාං සර්වං) 6 ගොවඩෙගාමයම් (අඝ්‍රියාම්)
51 7 (තතතු ශුෂ්කං) තරීඝොා ('සත්‍රී) 8 දුගධං ක්ෂීරං පයඃ (සමම්)
9 පයසඃ (මාජඃදධකදි) 10 තුපඝඃ † (දධි ඤනෙතරත්)
52 11 ඝෘත මාජ්‍යං හවිඃ සර්පිර් 12 නවනීතං නවොඩෘතම්
13 (තතතු) ඝෙයඩඟාවිනං (යත් ඝෙකගොදෙඝොදහවං ඝෘතම්)
53 14 දඩාඝතං කාලඝෙය ‡ මරිඡව (මපි) ගොරසඃ
15 තක්‍රං (හ්‍රු) දශ්වින්මථිතං (පාදඔඩාඹ්ඹනිර්ලම්§)
54 16 (මඩං දධිභවම්) මසතු 17 පීයූඝොා ('ඝිනවං පයඃ)
18 අඝනායා ඛුතඤ්ඣා ක්ෂුද් 19 ග්‍රාඝ (සතු) කවලා ('ඊකඃ)
55 20 සපිනිඃ (සත්‍රී) තුල්‍යපානං 21 සඝඩිඃ (සත්‍රී) සඝඝොජනම්
22 උදනඤ (තු) පිපාසා තෘට් තෂ්ණා 23 ජඝඣි (සතු) ඝොජනම්
56 ජේමනං ලෙප ආහාරෝ නිඃසෝ නඤද (ඉත්‍යපි)
24 සෞහිත්‍යං තර්පණං තෘප්තිඃ 25 ඒලා තුඤ්ඣසමුර්ජඣිතම්

---

1 දුඛ්බන්. 10 තුනිදි. 18 බඩසාය.
2 පහන්ගිතෙල් ආදිය 11 ගිතෙල්. 19 ග්‍රාසය.
3 බතින්පෙරූ කැඳ. 12 වෙඩරු. 20 සහපානය.
4 කැඳ 13 රූයේ දෙවිකිරින් 21 සහඝොජනය.
5 ගෙරින් අයත්සියලල. නැගූ වෙඩරු. 22 පිපාසය.
6 ගොම. 14 ඝොල සාමාන්‍යය. 23 අනුඝවය.
7 ගොම වැරටි. 15 ඇලලූදි. ** 24 තෘප්තිය.
8 නිරි. 16 දී පෙරලිදිය. 25 කා ඉතිරිදෙය.
9 ගිතෙල්දි ආදිය. 17 වැදූ සත්දිනෙන්දෙනානිරි.

---

* මඛඃ පඤ්චාඟුලෙ ශාකභෙදෙ කලිඛන්තු මසතුනි
ආමලන්තං සත්‍රියාං මඩාථ ඤ්‍රියාං සාරපිවඡයොඃ—විශ්වඝොඝඃ.

† දුපඝ=දුපඝ්‍ය—මරාටී

‡ 'කාලඝෙඝ'ද වේ.

§ පාදයක් දිය හෙව ඇලලූයේ තක්‍ර නම—අඩක් දිය හෙව ඇලලූයේ උදඤ්ඡිත් නම—දිය නොහෙව ඇලලූයේ මථිත නම්.

** මණ්ඩාදිපෘථගුහූතඝෙනහමඩෝදකනතු යත්
නාතිසාන්ද්‍රදවං තක්‍රං ඝ්‍රාවිමලං තුවරං රඝෙ
යතතු සඝෙනාහර්ඵලා මථිතං ඝොලමුච්‍යතෙ—සුශ්‍රුතයි.

57 1 කාමං ප්‍රකාමං පයඃපානං නිඃශ්‍රෙණ්‍යං යථෙප්සිතම්
2 ගොපෙ ගොපාල ගොසඞ්ඛ්‍ය ගොඝ්නගාහීර වල්ලවාඃ
58 3 (ගොමහිෂකදිකං) පාදඛණ්ඩනං * 4 (වේග) ගච්ඡරෙ
ගොමාන් ගොමී 5 ගොකුල (නතු) ගොධනං (සකද්) ගවාං ව්‍රජඃ
59 6 (ත්‍රිඃවා) ශිතං ගවීනං (තද් ගාවොෙ යත්‍රාශිතාඃ පුරා)
7 උක්ෂාහද්‍රොෙ බලිවර්දී සෘෂභොෙ වාෂභොෙ වෘෂඃ
60 අනඩ්වාන් හොරහෙයොෙ ගොර් 8 (උක්ෂණාං සංහතිර්) ඕක්ෂකම්
9 ගවත්‍ය ගොත්‍රා (ගවාං) 10 (වත්සඩෙනොර්) වාතසත ඩෙනුකෙ
61 11 (වෘෂොෙ මහාන්) මහොක්ෂඃ (සකද්) 12 වෘඩොක්ෂ (සතු) ජරදගවඃ
13 (උත්පන්නඋක්ෂා) ජ්‍යොක්ෂඃ 14 (සද්‍යොජාතසතු) තාණ්ඩකඃ
62 15 ශකෘත්කරි (සතු) වත්සඃ (සකද්) 16 දම්‍ය වත්සතරෝ (සමෝ)
17 ආර්ෂභ්‍යඃ (ඍණඞ්නායොගාඃ) 18 ඍණ්ඩා ගොපති රිටමරඃ
63 19 (ඍකාණ්ඩප්‍රදෙශඃතු) වහඃ 20 සාසනා (තු) ගලකම්බලඃ
21 (සකන්) නඃසිත (සතු) නසෙක්තඃ 22 ප්‍රඤ්ඣවාඞ් සුගපාඞ්ඛිගඃ
64 23 (සුගාදිනාච වොඣාරෝ) සුගස්‍ය ප්‍රාසඞ්ඛ්‍ය ශාකාවාඃ †
24 (ඛනති තෙන තවොඣාසෙෂදං) හාලික සෛරිකොෙ ‡
65 25 ඛුච්හෙ ඛුර්‍ය ඩොරෙඝ ඛුරිණඃ (ස) ඛුරක්‍රඃ
26 (උභාව්) එකඛුරිණෙකඛුරාවෙකඛුරාවහෙ

---

1 කැමතිසේ යනාඳී. 10 වසසත් දෙතුන්රල. 20 තැලල.
2 ගොපලලා. 11 මහගොනා. 21 නැහැලතු ලූසේ.
3 ගෙරින් ආදිඛන. 12 මහළුගොනා. 22 කරබැදිපෙලි ආදිය.
4 ගෙරින් ගිම්යා. 13 ප්‍රාපත වෘෂභවත්තේ.
5 ගෙරින් රල 14 ලමාවසසා. 23 වියඟදිය උසුල න්නේ
6 ගෙරින් විසින් පුරා හුකතවූයේ. 15 වසසා. 24 සානගොන් ආදිය.
16 නාඹා.
7 ගොනා. 17 කරඇඹිමට සුදුස්සේ. 25 බරඋසුලන්නේ.
8 ගොන්රල. 18 පුසි කළ ගොනා. 26 එක්ඛුරයක් උසුලන්නේ. §
9 ගෙරිරල. 19 කඳඇට.

---

* ගොමහිෂකදිකං යාදවං ධනං, යිද කියති.

† වියඋසුලන්නේ 'සුගස්‍ය' නම්--මසකානිය උසුලන්නේ 'ප්‍රාසඟස්‍ය' නම්—වත්සානාං දමනකාලෙ සඤාතෙ කාඝඩ්මාඝජ්‍යතෙ ස ප්‍රාසඟඃ-ශකටය උසුලන්නේ 'ශාකට' නම්.

‡ හලෙන ඛනති-හලස්‍ය වොඣ්--හලසය ඉදංවා=හාලිකඃ-සිරෙන ඛනති—ඝනාදියද මෙසේමැයි—හල සිර ශබ්ද එකාර්ථයි.

§ මෙහි එක්ඛුරයෙක්නම් සිසැම ගැල්ඇදීම බරපැවැවීම යන මෙයින්එකෙනි.

66 1 (සතු) සර්වධුරීණඃ * (සතදේතෙවෙ) සර්වධුරාවහඃ
2 මාහෙයී සොරහෙයී ගොරුස්‍රා මාතා (ච) ශෘඟිණී
67 අජිජුනඃඝනාඝ රොහිණී (සතද්) 3 (උත්තමා ගොඃ) නෛච්කී
68 4 (වර්ණාදිහෙදත් සංඥඃ සඃ) ඝවලී ධවලා (දයඃ)
5 ච්හායනී ච්වර්ණා (ගොර්) 6 එතාබදු (තෙ) කඝායනී
69 7 චතුරබදු චතුර්හායණඃ 8 (එවං) ත්‍රයබදු ත්‍රිහායණී
9 වඝා වක්‍රඝ 10 'වතොඝා (තු) ස්‍රවදඝග්නී 11 ('ථ) සන්ධිනී
70 (ආක්‍රාන්තා වඃඝහෙණ) 12 ('ථ) වෙහදඝග්නොපඝානිනී
13 කාලෙඝපඝයඃ (ප්‍රජනෙ) 14 ප්‍රඝෙඝෟඝී බාලඝබ්හිණී
71 15 (සතද්) අච්ඩි (තු) සුකරා 16 බහුස්‍රුතිඃ පරෙෂ්ටිකා
17 චිරයුතා වඝ්‍රකයණී † 18 ධෙනුඃ (සතත්) නවසූතිකා
72 19 සුව්‍රතා සුඛසනෙඋඝඝ 20 පීනොධනී පිවරසනී
21 ද්‍රොණක්ෂීරා ද්‍රොණදුඝා 22 ධෙනුඝඝ (බඬකෙ සථිතා)
73 23 සමාංසම්නා (සා යෙව ප්‍රනිවර්ඤං ප්‍රසූයතෙ)
24 ඌධ (සතු කලිබ්මි) ඇප්නං 25 (සමෙ) ශිවඝ කීලකෙ

---

1 සියලුධුරඋසුලන්නේ
2 දෙන.
3 උතුම්දෙන
4 වර්ණාදිභෙදයෙන්
5 දැවුරුදු වූවා.
6 එක්අවුරුදු වූවා.
7 සිවු අවුරුදුවූවා.
8 තුන්අවුරුදුවූවා.
9 වදදෙන.
10 ගැප්හෙලනනී.
11 ගොතුවිසිත්පිහිටි
වීවුගැප්ඇතති
13 වෘඝොපගමයෙන්
ගැප්හෙලනනී.
13 ගැප්ගැන්මෙහි
යොගඃවූවා.
14 බාලකල ගැප්ගතතා.
15 කිකරු දෙන.
16 බොහෝදරුවන්
වදනනී.
17 අවුරුදුදනින් ගැප්
ගත්නී.
18 අළුතවැදු දෙන.
19 සුවසේදෙවියහැකකී.
20 පිරුණු බුරුළු
ඇතති
21 නිඹක්දෙවිය
හැකකී
22 ඳේනාපිණ්ඩ
බදනාලදදී.
23 අවුරුදු පතා
වදනනී
24 බුරුලලහෝ තනය.
25 ගාලමැදකණුව.

---

* සර්වධුරීණ නම්—මේ සියල්ලෙහි යොදන ගොනායි.

† වඝ්‍රකයඃ=තරුණවත්සඃ, සඃ අස්‍යාඃ අස්තඃ—වඝ්‍රකයසෙවකහාගයනොවත්සඉති ශාකටායනඃ, යන මහාරාජ්ඥි වීකායෙන් මුකුළුමා දෙන් හැගේ.

74 1 (න පුංසි) දුම සනඳුනා 2 * පශුරජ්ජු (ඝතු) දුමනී †
3 වෙශාඛ මඤ්ඤ මණ්ඩන මණ්ඩනො ‡ මණ්ඩඛකෙ
75 4 කුඨරො දඛ්ඛිඤකමෙහ 5 මණ්ඩනී ගඟීරී (සමෙ)
6 උඤ්ඡු කුමෙලක මය මහාඝාඃ 7 කරහඃ ශිශුඃ
76 8 (කරහඃ සයූඃ) ශඃඛලතා (දුරවෙඃ පාදබඣනෙඃ)
9 අජ ඡාගී 10 සතුඃ චඡාග වසා චඡගලතා අපෙ
77 11 මෙඝ්‍රොරඝ්‍රොරණෙණ්ණාසු මෙඝ වෘෂණය එඩකාඃ
12 (උඤ්ඡොරඝ්‍රාජවඃඉදෙ සත්‍ද) 'ඕෂධ්‍රකොරඝ්‍රකාජකම්'
78 13 චක්‍රිවනත (ඝතු) බාලෙයා රාසභා ගඳ්‍ධභාඃ ඛරාඃ
14 වෛදෙහකඃ සාඊවාඝො නෛගමො වාණිජෙ වණික්
79 පණතජීවො (ඝත) පණිකඃ ක්‍රයවික්‍රයික (ඝව සඃ)
15 වික්‍රෙතා (සත්‍ද) වික්‍රයිකඃ 16 ක්‍රායක ක්‍රයිතෝ (සමෝ)
80 17 වාණිජ්‍යං (නු) වණිජ්‍ජ (සත්‍ත) 18 මූල්‍යං වසෙනා ('ප්‍ය) වක්‍රයඃ
19 නිව් පරිපණං මූලධනං 20 ලාභො ('ධිකං) එලම්
81 21 පරිදුනං පරීවර්ත්තා නෙමෙය නිමයා (වපි)
22 (ප්‍රමාන්) උපනිධිර්නික්ෂඃ 23 ප්‍රතිදුනං (නදපිණම්)
82 24 (ක්‍රයෙ ප්‍රසාරිතං) ක්‍රයඃ 25 ක්‍රෙයං ක්‍රෙතව්‍ය (මාත්‍රකෙ)
26 වික්‍රෙයං පණිතවඃ (ච) පණ්‍යං (ක්‍රයත්‍රදයසත්‍ත්‍රු)

---

1 ගෙරින් බඳනාබාන. 9 එළුදෙන. 19 මුල්මුදල.
2 අශ්වාදීන්ගේ පාබඳනා බාන 10 එළුවා. 20 ලාබ මිළ.
11 බැටළුවා. § 21 මාරුනිරීම.
3 මන්දඬුව නොහොත් කිරිකොටනදඬ. 12 ඕට්ට තිරළු එළු සමූහ. 22 උකස.
13 කොවුළුවෝ. 23 උකස් ගැලවීම
4 බඳනා කණුව. 14 වෙළෙනදෑ. 24 විකුණනුපිණිස තැබුදැ.
5 දිමොරඅලලනකාලය. 15 බඩු විකුණන්නා.
6 ඔට්ටා. 16 බඩු ගන්නා. 25 මිළයෙන් ගත හැක්කේ.
7 එම පැවියා. 17 වෙළඳුම.
8 බඳනාලදඔට්ට පැවියෝ 18 මිළ. 26 විනිණීය සූත්‍ර.

---

* දුමන්ය සනදුනය යන ශබ්ද බොහෝ ගෙරින් ගැවලන රජ්ජුයයි සනනයි; දෙනුන් ඳෙනාකල පා බඳනා ලනුවයයි බාරානයි වී කියයි, බඳනා රජ්ජුමාත්‍රයයි මහාරාෂ්ට්‍රි වියහයි.

† පශුරජ්ජුය දුමනිය යන ශබ්ද දෙක බොහෝ ගෙරින් ගැවලන රජ්ජුයයිද, සමහරු පාබඳනා ලනුවයයිද කියති; මහාරාෂ්ට්‍රි වියහයි.—සාමාන්‍ය පශුබඳින රජ්ජුයයි, බාරානසී වියහයි-ඡොටකාදීන් පාබඳනා ලනුව යයි සනනයි.

‡ මඤ්ඤනො-හැම නාගර පොත්- § පොරගසන එළුවෝයි සනනයි.

83 1 (කුලිඛෙ) සතඤපනා සතඤධිකාරඃ සතඤකෘතිඃ (සත්‍රියාම්)
2 වීපණෙ වික්‍රයඃ 3 (සඩ්ඛ්‍යඃ සඩ්ඛ්‍යයෙඝඤදශ තිඤ්)
84 වීංශත්‍යාදීනාඃ සඩ්දෙඝනඛෙ සර්වාඃ සඩ්ඛ්‍යයසඩ්ඛ්‍යයොඃ
සඩ්ඛඤඵෙ වීබඤඛෙ සතඃ තාසුවානවතෙඃ සත්‍රියඃ
85 පඤ්චතඃ ශතසහස්‍රාදි ක්‍රමාදඤඝගුණොත්තරම්)
4 යොතවං ද්‍රවයං පාය්‍ය (මිනි) මානා (ඒකං තුයම්)
86 5 (මානං) තුලාහුලිප්‍රසෙර් 6 (ගුජාඃ පඨා) ද්‍යමාෂකඃ
7 (තෙ ෂොඩශ) 'ඤඃ කර්‍ෂෝ ('ඤ්‍රි) 8 පලං (කර්‍ෂචතුෂ්ටයම්)
87 9 සුවර්ණ් චිසෙනා (හෙමෙනා 'ඤඤ) 10 කුරුවින්ත (සතු තත්පලෙ)
11 තුලා (සත්‍රියාං පලශතං) 12 භාරඃ (සත්‍රිංශතිඃතුලා)
88 13 ආචිතො * (දශභාරාඃ සඃ) 14 (ශාකටො භාර) ආචිතඃ
15 කාර්‍ෂාපණඃ කර්‍ෂිකඃ (ඝතත් 16 කාර්‍ෂිකෙ තාම්‍රිකෙ) පණඃ
89 17 (අසත්‍රියාම්) ආඪක ද්‍රොණෙ ඛාරී වාහො නිකුඨකඃ
කුඩවඃ ප්‍රස්ථ (ඉතඤඃ පරිමාණීඨකාඃ පඨක්)
90 18 පාද (සතුරියො භාගඃ සඤද්) 19 අංශ භාගෙ (තු) වණ්ඨකඃ
20 ද්‍රව්‍යං විත්තං සවාපතෙයං රික්ථ මඃකථං ධනං වසු
91 හිරණ්‍යං ද්‍රවිණං ද්‍යුමන මර්‍ථ රෙ විඛවා (අපි)
21 (සඤත්) තොශ (ශව) හිරණ්‍යං (ච හෙමරූපෙ කෘතාකෘතෙ)
92 22 (තාඛතං යදනඤත් තත්) කුප්‍යං 23 රූප්‍යං (තවයමාඛතම්)
24 ගාරුතමතං මරතත මෂමගාඛීං † හරිනම්ණීඃ
93 25 ශොණරතනං ලොහිතකඃ පදමරාගො 26 (ථ) මෞක්තිකම්
මුක්තා 27 (ථ) විද්‍රුමඃ (පුංසි) ප්‍රබාලං (පුංනපුංසකම්)
94 28 රත්නාං මණි (වියොරෂ්මජතෙ මුක්තාදිකෙ 'පිව
29 සවර්ණං සුවර්ණං කනකං හිරණ්‍යං හෙම භාටකම්

---

1 පොරොඳු ඉඟටනිරී මහෝ චීම.
2 පොරොඳු සහිත වෙළඳම.
3 ගණන්වාචී ශබ්ද.
4 මිනිම්අළු ශබ්ද.
5 තුන්ඛාකාර මිනිම්.
6 මදටෙක්හෝ අකෙක්
7 කර්‍ෂයෙක්.
8 පලමෙක්.
9 රන්කර්‍ෂයෙක්.
10 රන්පලමෙන්.
11 සියක් පලමෙක්.
12 තුලාවිස්සෙක්.
13 භාරදශයෙක්.
14 ගැල්බරක්.
15 රිදිකඟවණුව.
16 තඹෙන්කළමඤඤ.
17 පඤ්මාන ශබ්ද.
18 සතරින් කොටස.
19 භාගයෙක්.
20 ධනය.
21 කළ නොකළරන්රිදි.
22 තඹ ආදිය
23 රුනැගුදෑ=මිළ.
24 මරාම්ණි.
25 රතු කැට.
26 මුතු.
27 පබළු.
28 රුවන්.
29 රන්.

---

* ආචිතං—කලිකාතා=සිංහල.
† මෂමගඛීා හරිනම්ණීඃ=යී ටීකා යි, කලිකාතාඛා සිංඛල නපුංසකයි.

95 තපනීයං ඝාතභූමිඝං ගාඉගෙයං තථේ කඤ්චිරම්
චාමීකරං ජාතරූපං මහාරජත කාඛනෙ
96 රූකමං කාත්තසුවරං ජම්බුනද මහාපදෙ (1සද්‍රියාම්)
1 (අලඞ්කාරසුවණ්ණං යව්) ජෘහිකනක (මිත්‍යදෘ)
97 2 දුව්වණ්ණං රජතං රූප්‍යං ඛර්ජූරං ශෙවත (මිත්‍යපි)
3 රීතිඃ (සද්‍රියාම්) ආරකූටෝ (න සද්‍රියාම් 4 අථ) තාම්‍රකම්
98 ශුලවං මෙලච්ඡමුඛං ම්ලච්ඡං චරිඥෙඃ දුඞ්ගරාණි (ච)
5 ලොහෝ (1සත්‍රී) ශයත්‍රකං නීක්ෂණං පිඩං කාලායසායසී
99 අශ්මසාරෝ 6 (1ථ) මණ්ඩූරං සිංහාන (මපි තන්මලෙ)
7 (සව්වං සත්තතෙතජසං) 8 ලෞහං (විකාරසත්වයසඃ) කුශි
100 9 ක්ෂාරඃ කාචෝ 10 (1ථ) චපලෝ රසඃ සූත (ශ්චෙ) පාරදෙ
11 ගවලං (මාහිෂං ශෘඟම්) 12 අභ්‍රකං ගිරිජාමලෙ
101 13 ස්‍රොතොජන (නත්‍ර) සෞවීරං කාපොතාජන යාමුනෙ
14 තුත්ථාජනං ශිඛිග්‍රීවං විතුනත්තුක මයූරකෙ
102 කපීරී දූර්‍ණිකා (ඣාථොදභවං) තුත්ථං 15 රසජන්ව්
රසගර්භං තාක්ෂ්‍යශෛලං 16 ගඞ්ගාශෙමනි (තු) ගඞ්ගකඃ
103 සොගන්ධික (ඥව) 17 චක්‍රාඞ්ක කුලාලෙෂ්ට (තු) කුලත්ථිකා
18 රීතිපුෂ්පං පුෂ්පකෙතු පෝෂ්පකං කුසුමාජ්නව්
104 19 පිජරං පිතනං * තාලමාලං (ච) හරිතාලකෙ
20 ගෙරෙය මථ්‍යං ගිරිජ මශ්මජ (ච) ශිලාජතු
105 21 බොල ගන්ධරස ප්‍රාණ පිඩ ගොප රසඃ (සමඃ)
22 ගිර්‍රිරෝ 1ඛඩිකඃ ඒනඃ 23 සිනදූරං නාගසම්භවම්
106 24 නාග සීසක යොගෙශ්ව වප්‍රාණි 25 තුප්‍ර පිච්චටම්
රඟ වඟෙ 26 (අථ) පිච්ච සතූලෝ 27 (1ථ) කම්ලෝත්තරව්

---

1 අබරණට ගත්තේ.
2 රිදී.
3 පිත්තල.
4 තඹ.
5 යකඩ.
6 යකඩ මල.
7 රත්ඇදි ලොහොසියලල.
8 ඊවැල.
9 කදු.
10 රසදිය.
11 මිහඟ.
12 මිණිරත්.
13 හොයඳුන්.
14 රිදිතුත්තම්.
15 රසඳුන්.
16 ගෙතුගම්.
17 අඳුන් වෙසෙසක්.
18 අජනවිශෙෂයක්.
19 හිරියල්.
20 ගල්සෙවෙල්.
21 ඔන්ෆට උපදින බෙහෙත්විශෙෂයක්
22 මුහුදුපෙන.
23 සිනදුරම්.
24 කළුතුඹ.
25 සුදුතුඹ.
26 හිඹුල් පුළුන්.
27 වණුක්මල්.

---

* පිතකං, කලිකාතා.

107 (සතන්) කුසුම්භං වහනිශිඛං මහාරජන (මිතඃපි)
1 මේෂශෘඞ්ගල උණ්ණායුඃ 2 ශශොණීං ශශලොමනි
108 3 මධූච්ඡෂ්ටං මාක්ෂිකා (දී) 4 මධූචිජීවං (තු) සිකතකම්
5 මනඃශිලා මනොගුප්තා මනොහවා නාගජිහ්විකා
109 6 නෙපාලි කුනටී ගොලා 7 යවක්ෂාරො යවාග්‍රජඃ
පාතෙක්ෂ 8 (ථ) සජිකාක්ෂාරඃ කාපොතඃ සුඛචිකඃ
110 9 සෞවර්චලං (සතද්) රුචකං 10 භක්ෂීරං වංශරොචනා
11 ශිග්‍රුජං ශෙවතමර්චං 12 මොරටං (මූලමෙක්ෂවම්)
111 13 ග්‍රන්‍යිකං පිප්පලිමූලං චව්‍යකාශිර (ඉත්‍යපි)
14 යොලොමී භූතකෙශො (නා) 15 පත්‍රාහං රඤ්ඣවඤනම්
112 16 ත්‍රිකටු ත්‍රූෂණං වෙකෂං 17 ත්‍රිඵලා (තු) ඵලත්‍රිකම්

27 වගීය.

1 18 ශූද්‍රා (ශ්‍රා)වරවර්ණා (ශ්‍රේ) වෘෂලා (ශ්‍රේ) ජඤ්‍යජාඃ
19 (ආවඩාලාතතු) සඩිකිණ්ණා (අඹෂඨකරණදයඃ)
2 20 (ශූද්‍රාවිශොසතු) කරණෙ 21 ‘ඹෂෙඨා (වෛශ්‍යවිජනමනොඃ
22 ශූද්‍රාක්ෂත්‍රියයොර්) උග්‍රො 23 මාගධඃ (ක්ෂත්‍රියාවිශොඃ)
3 24 මාහිෂෙක (‘ය්‍යාක්ෂත්‍රියයොඃ) 25 සූතඃ (ය්‍යාශූද්‍රයොඃ සුතඃ) *
26 (බ්‍රහ්මණ්‍යං ක්ෂත්‍රියාත්) සූතඃ 27 (නසතං) වෛදෙහකො (විශඃ)

---

1 රොමුපිළි 6 එහි විශෙෂයක්. 11 මුරුඟාඇට. 16 නිකුළු.
2 සා ලොම්. 7 යවකර. 12 උක්මුල්. 17 නිපල්.
3 මී. 8 සජිකාක්ෂාර 13 දළුවම්මුල්. 18 ශූද්‍රයෝ.
4 මිඉටි. 9 සුවසලුණු. 14 ජටාමාංස. 19 මිශ්‍රයෝ.
5 මනොසිල. 10 භුණමකුළු. 15 පතඟ.

20 ශූද්‍රඛ්රිදුහා ගොවිහු පිත්කරණනම්—හේලිපිකාර වෘත්තියි.
21 බමුණෙකුනිසා වෙස්කුලහනපිත් අඹෂඨ නම්-හේවිකි තසා වෘත්තියි.
22 කැත්තුමරෙකුනිසා සුදුරුඅඹුවපිත් උග්‍රනම්—හේ ආයුධවෘත්තියි.
23 වෙස්කුලහිම්හුනිසා කැත්කතපිත් මාගධ නම්—හේ ආයුධ වෘත්තියි.
24 කැත්හිම්හු නිසා වෙස්කුලහනපිත්—ජෙතතිෂ ශාකුණසවර උහු ජීවිකා යි.
25 සුදුරෙකු නිසා කැත්කුලහනපිත්—උහු ජීවිකා චාරපාලකාදියයි.
26 කැතක්හු නිසා බැමිණියපිත්—උහු ජීවිකා ගජබන්ධනාදියයි.
27 වෙසක්හු නිසා බැමිණියපිත්—සිවුසැට කලාදිය උහු ජීවිකායි.

---

* මෙහි ආය්‍යා ශබ්දය වෙන තන්හි සෙයින් ගොවි කුලස්ත්‍රියක් නොව ක්ෂත්‍රියාහනායි.

ක්ෂත්‍රියා ශූද්‍රාත් ක්ෂත්‍රියාපේ ප්‍රතිහාරෙ ච සාරථෝ
භූජිෂ්‍යතනයෙපි සතනිස්‍යන්තා වෙධසොඃ සූමාන්.

4 1 රථකාර (සතු) මාහිඡත්‍ත් කරණ්‍ත්‍ත යස්‍ස සම්භවඃ)
2 (සත්‍ත්) වාඛාල (සතු ජනිතෝ බ්‍රාහ්මණ්‍ත්‍ත වෘෂලේන යඃ)
5 3 කාරුඃ ශිල්පී 4 (සංඝතෙ ත්‍යෙකදේශයොඃ) ශ්‍රෙණිඃ (සජාතිඝඃ)
5 කුලකඃ (සත්‍ත්) කුලශ්‍රෙෂ්ඨී 6 මාලාකාර (සතු) මාලිකඃ
6 7 කුම්භකාරඃ කුලාලඃ (සත්‍ත්) 8 පලඝඩ (සතු) ලෙපකඃ
9 තන්තුවායඃ කුවිඳඃ (සත්‍ත්) 10 තුන්නවාය (සතු) සෞචිකඃ
7 11 රඟාජීව ශෂ්ත්‍රකරඃ 12 ශස්ත්‍රමාජීවා ‘සිධාවකඃ
13 පාදුකාඃ චර්මමකාරඃ (සත්‍ත්) 14 වෙත්‍තකාරෝ ලොහකාරකඃ
8 15 නාඛිකිමඃ සවර්ණකාරඃ කලාදෙ රූකම්කාරකෙ
16 (සත්‍ත්) ඡාඩ්ඩිකඃ කාඩවිකඃ 17 ශොලවිත්‍තකාමුකුටවකඃ
9 18 තක්ෂා (තු) වර්ධකිස් තඡා රථකාර (ශව) කාෂ්ඨත්
19 (ග්‍රාමාධිනෝ) ග්‍රාමතක්ෂඃ 20 කොටතක්ෂෝ (‘නඩිනකඃ)
10 21 ක්ෂුරී මුඬී දිවාකීර්ත්ති නාපිතඃ‘නන්‍තාවසායිනඃ
22 නිර්ණේජකඃ (සත්‍ත්) රජකඃ 23 ශෞඩිකෝ මඩහාරකඃ
11 24 ජබාලඃ (සත්‍ත්) අජාජීවෝ 25 දෙවාජීවි (තු) දෙවලඃ
26 (සත්‍ත්) මායා ශාඹරී 27 මායාකාර (සතු) ප්‍රාතිහාරිකඃ *
12 28 ශෛලාලිනී (සතු) ශෛලූෂා ජායාජීවාඃ නඃශාඛිනඃ
භරතා (ඉත්‍යපි) නටාශ් 29 චාරණ (සතු) කුශීලවාඃ
13 30 මාදීඟිකා මෞරජීකාඃ 31 පාණ්ඩාඳ (සතු) පාණ්ඩාඃ
32 වෙණුධමාඃ (සපූර්) වෛණවිකා 33 විණාවාඳ (සතු) වෛණිකාඃ

---

1 මාහිඡ්‍යයෙකු නිසා කරණ්ඩිය පිත්—රියකම් ආදිය ජීවිකා යි.
2 වසලයෙකු නිසා බැමිණිය පිත්-මිනිපිළි නිඳිත මාංස ආදියජීවිකා යි.

3 සිප්දන්නේ. †
4 උත්ගේ සජාතිය සමූහය.
5 උත්ගේ කුලදෙවු.
6 මල්කරු.
7 කුඹල්.
8 සුණු වඩු.
9 පෙහෙරු.
10 සන්නාලි.
11 සිත්තරු.
12 අවි සණගානේ.
13 සොඹරු.
14 ලෝකරු.
15 රත්තරු.
16 සක්විලලුතනානා.
17 තඹකරු.
18 වඩු.
19 හෙම ගම්අයත්වූයේ.
20 එසේ නුවූයේ.
21 කරනැවැම්යා.
22 රදව්.
23 සුරා කරු.
24 එලුපල්.
25 යඊඇසෙසා.
26 ඉදුරු දිල.
27 ඉදුරු දිලි.
28 නැවටුවෝ.
29 දිපානතාරයෙහියසස් භියනා කථාකෘදිහු
30 මිහිගුබෙරවයන්නේ
31 අන්ලෙහි නානා ශබ්ද නගාවාදනය කරන්නේ,
32 වස්ඇලල් පිඹිනේ.
33 වෙණ වයන්නේ.

---

* ප්‍රතිහාරක=ප්‍රානිහාරක, මරාටි.
† නක්ෂාව තන්තුවායඤ්ච නාපිතෝ රජකස් තථා
පඤ්චමඤ්චර්මකාරඤ්ච කාරවඃ ශිල්පිනෝ මතාඃ.

14 ¹ ජීවානඤ්ච ඝාතුනිස්සා ² (වෝ) වාහුරිත ජාලිකෝ
³ වෛතංසිකඤ්ච කොවික (ඤ්ච) මාංසික (ඤ්ච සබ්බං තුයම්)
15 ⁴ හතකෝ හතහිතක් කම්මකරෝ වෛතනිකෝ (ති සඃ)
⁵ චාන්තාවසෝ වෛවඩිකෝ ⁶ භාරවාහ (සතු) භාරිකඃ
16 ⁷ චිවණ්ණඃ පාමරෝ නීචඃ ප්‍රාඤ්ඤත (ඤ්ච) පෘථග්ජනඃ
නිහීනෝ ති පසදෙ ජලම්ඃ ක්ෂුල්ලක (ඤ්චෙ) තර (ඤ්ච සඃ)
17 ⁸ හතෝ දුසෙර දුසෙස දුස ගොප්‍යක චෙටකාඃ
නියොජ්‍ය නිඛ්කාර ප්‍රෙෂ්‍ය * භුජ්ෂ්‍ය පරිචාරකාඃ
18 ⁹ පරාචිත පරියාතු පරජාත පරෛධිතාඃ
19 ¹⁰ මතුස් තුතුපරිමෝජ ආලස්‍යඃ ශිතකෝ ලසෝ තුඃඛණඃ
¹¹ දක්ෂෝ (තු) චතුර පෙශල පටවඃ සූක්ෂ්මාන උඃඛණ (ඤ්ච)
20 ¹² චණ්ඩාල ඵුව මාතහ දිවාකීර්ති ජනඝමාඃ
නිෂාද ශ්වපචාවන්තෝවාසි චාණ්ඩාල පුක්කසාඃ
21 ¹³ (හෙදඃ කිරාත ශබර පුලින්ද) මෙලව්ඡ (ජාතයඃ)
¹⁴ චක්‍රධෝ මෘගවධාජ්ජීවෝ මෘගස්තූ ලුබ්ධකෝ (ති සඃ)
22 ¹⁵ කොලෙශකඃ සාරමෙයඃ කුක්කුරෝ මෘගදංශකඃ
ශුනකෝ හඞ්කඃ ශ්වා (සත්‍ය) ¹⁶ අලර්කඃ (සතු සයොගිතඃ)
23 ¹⁷ (ශ්වා) විශ්වක්සේනඃ (මෘගයාකුශලඃ) ¹⁸ සරමා ශුනී
¹⁹ විටවරඃ සූකරෝ ග්‍රාමෙත ²⁰ වර්කර (සතරුණඃ පශුඃ)
24 ²¹ ආඛෙටකඃ † මෘගව්‍යඃ (සත්‍ය) ආඛෙටෝ මෘගයා (සත්‍රියාම්)
²² (දක්ෂිණාරුළීලුබ්ධයොගාද්) දක්ෂිණෙම්මා (කුරඟකඃ)
25 ²³ චෞරෙකාහාරික සෙනා දස්‍යු තස්කර මොෂකාඃ
ප්‍රතිරොධි පරාසන්දි පාටච්චර ‡ මලිම්ලුචාඃ
26 ²⁴ චෞරිකාසෙනන්‍ය චෞයෙය(ච)සෙතු යංඃලොපත්‍රංඃ§(තුතඩනම්)
²⁵ චිතංඝ (සතුපකරණං බන්ධනෙ මෘගපක්ෂිණාම්)

---

¹ ලිහිණිවැඳි. ¹⁰ අලසයා. ²⁰ තරුණ සිවුපාවා.
² වරදුල් වැඳි. ¹¹ දක්ෂයා. ²¹ මුවදඩයම.
³ මස්විකුනාන්නේ ¹² චණ්ඩාලයෝ. ²² දකුණැලෙහිවණ
⁴ බැළයා. ¹³ එහිහෙද. ඇත්තේ.
⁵ චාන්තාගෙණ ¹⁴ වැද්දේ. ²³ සොරු.
සන්නේ. ¹⁵ බලලේ. ²⁴ සොරකම.
⁶ බර උසුලන්නේ. ¹⁶ වියරු බලු. ²⁵ සොරාගත් බඩු.
⁷ නීචයෝ. ¹⁷ දඩයම්බලු. ²⁶ මුවන් මසුන් ආදීන්
⁸ ගැතෙනා. ¹⁸ බැළී. මරණ උපකරණ.
⁹ අනුන්විසින් රාන්නියේ. ¹⁹ ගම් ඌරා.

---

* ප්‍රෙෂ්‍ය ද චේ. † ආවෙශ්දනං—මරාටී, සිංහල.
‡ පටච්චර ද යෙත්. § ලොත්‍ර ද යෙත්.

27 1 උණ්ඩාඨඃ කූටයන්ත්‍රං (සත්‍රේ) 2 වාගුරා මිෘගබන්ධිනී
3 ශූලවං වරාටකඃ * (සත්‍රී තු) රජ්ජු (සත්‍රීෂු) වටී ගුණඃ
28 4 උදඤ්චනං ඝට්ටයන්ත්‍රං (සලිලොච්චාහනං ප්‍රහෙඃ)
5 (පුංසි) වෙමා වාර්‍යදණ්ඩඃ 6 සූත්‍රාණී (නරී) තන්තාවඃ
29 7 වාණී ච්ඡූතිඃ (සත්‍රියෝ තූලෙ) 8 පූඝතං † (ලෙප්‍යාදිඝනම්ණී)
9 පාඨාලිකා පුත්‍රිකා (සත්‍රවස්ත්‍රාදන්‍යාදිභිඃ කෘතා ‡)
30 10 පිටකඃ පෙටකඃ පෙටා මඤ්ජූෂා 11 (ංථ) විභර්තිකා
භාරයෂ්ටිඃ 12 (තදුලඹි) ශික්‍යං කාවො 13 (ංථ) පාදුකා
31 පාදූ රූපානත් (සත්‍රී) 14 (සෛවා) ත්‍රුපදිනා (පදුසනා)
15 නඛ්‍රී වඛ්‍රි § වරත්‍රා (සත්‍රේ) 16 (අඤ්චාදෙසකාඩනී) කඤ්චා
32 17 චාණ්ඩාලිකා (තු) කණේඩාලච්ඡී චණ්ඩාලවල්ලකී
18 නාරාචී (සත්‍රේ) එෂණිකා 19 ශාණ (සත්‍රු) නිකෂඃ කෂඃ
33 20 වෘඤ්චනඃ පත්‍රපරශූර් 21 ඊෂිකා තූලිකා (සමෙ)
22 තෙජඝාවතීනාති මූෂා 23 හසන්‍රා චර්මදෘසෙව්කා
34 24 ආඛෝවනී වෙධනිකා ** 25 කෘපාණී කර්ත්තරී (සමෙ)
26 වෘක්ෂාදනී වෘක්ෂහෙදී 27 වඨකඃ පාෂාණදරණඃ
35 28 ක්‍රකචො (ංසත්‍රී) කරපත්‍රම් 29 ආරා චර්මප්‍රභෙදිකා
30 සූචී සූත්‍රණයඃප්‍රතිමා †† 31 ශිල්පං (කර්ම කලාදිනම්)

---

1 උගුල්මලපත් ආදිය.
2 දඬුදැල.
3 මලබාන.
4 ලිඳ දිය නගණ තුලාදී යන්ත්‍රය.
5 නඩාව.
6 සූත්‍ර
7 වියමන.
8 සිනියම්න් රූ නැගීම.
9 රූකඩ=පෙනැලි.
10 මල්ල=පැස.
11 කත්ලිය.
12 සඟල්ල.
13 වහන.
14 එඟිම විශෙෂ.
15 වර මදු.
16 සැම්විය.
17 කිනාරම
18 රන්කරුවන්තරාදිය
19 උරගල.
20 ලොහොකපන කැටුව.
21 තෙලල.
22 කෝව.
23 කඹුරු සම්.
24 මූතුමැණික්ආදිය විදින්නා කැටුව.
25 රන් ආදිය කපනාකතුර.
26 ගස්නැපන සැන් වෙසසකි.
27 ගල්කැටුව.
28 කියත.
29 සොම්මරුන් සැන් කැටුව.
30 ලොහො පිළිරුව.
31 ගිහි නානත්‍රදියහා රථකර්මාදිය.

---

*. වරාටකං—මරාටි.

† මෘදුවා දුරුණාවාථ වසෙන්‍රණප්‍යථ චර්මණ,
ලොහරත්නෙනාඃ කාතංවාපි ප්‍රසඝම්ත්‍යභිධියතෙ.

‡ ජතුන්‍රුච්කාරෙතු ජතුඝං ත්‍රාප්‍රුඝං තිඤ්ඣ, මරාටි.

§ නර්ඛ්‍රී, බර්ඛ්‍රී—කලිකාතා—මරාටි-බඛ්‍රී.

** වෛධනිකා—කාලිකාතා.

†† ලොහප්‍රතිමා, කාලිකාතා—සිංහල

36 1 ප්‍රතිමානං ප්‍රතිබිම්බං ප්‍රතිමා ප්‍රතියාතනා ප්‍රතිච්ඡායා
ප්‍රතිකෘතිරර්චා (පුංසි) ප්‍රතිනිධිර් 2 උපමොපමානං (සත්‍ත්)

37 3 (වාච්‍යලිඞ්ගාඃ) සමසතුල්‍යඃ සදෘක්ෂඃ සදෘශඃ සදෘක්
සාධාරණඃ සමාන (ෂට) (සප්තරූපාන්තරපදෙනම්)

38 නිභ සඞ්කාශ නිකාශ ප්‍රතිකාශොපම (දශඃ)
4 කාම්මණක (තු) චිඩා භෘතික භෘතායෝ හම්ම වෙතනම්

39 හරණ්‍යං හරණ මූල්‍යං නිර්වේශඃ පණ (ඉත්‍යපි)
5 සුරා හලිප්‍රියා හාලා පරිප්ලැද් වරූණාත්මජා

40 ගන්ධොත්තමා ප්‍රසන්නොරා කාදම්බර්‍යඃ පරිප්ලවා
ඛදිරා කාශ්‍ය මදේ‍ය (චා පුෂ) 6 'වදංශ (සතු භක්ෂණම්)

41 7 ශුණ්ඩාපානා මදස්ථානං 8 මධුවාරා මධුක්‍රමාඃ
9 මධ්වාසවෝ මාධවකෝ මධු මාධ්වික (මවයෝඃ)

42 10 මෛරෙයමාසවඃ ශිධුර් 11 මෙදකෝ ජගලඃ (සමෞ)
12 සඞ්කානං (සඞ්ඝ්) අභිෂවඃ 13 නිණවං (පුංසිතු) නඟනාහ්වඃ

43 14 කාරොත්තරඃ සුරාමඬ 15 ආපානං පානගොෂ්ඨිකා
16 චෂකෝ ('සත්‍රී) පානපාත්‍රං සරකෝ ('පුෂ) තුතර්‍ණම්

44 17 ධූත්තෝ 'ක්ෂදෙව් නිතවෝ 'ක්ෂධූත්තෝ දූතකෘත් (සමාඃ)
18 (සප්තර්) ලගනාඃ ප්‍රතිභුවඃ 19 සඟිකා දූතකාරකාඃ

45 20 දූතෝ ('සත්‍රියාම්) අක්ෂවති කෛතවං පණ (ඉත්‍යපි)
21 පණෙ ('ක්ලෙෂ්ම)ගුලහෝ 22 'ක්ෂා (සතු)දෙවනාඃ පාශකා (ෂට තෙ)

46 23 පරිණය (සතු ශාරිණං සමන්තාන්නායනෙ) ('සත්‍රියෙෆ)
24 අක්ෂාපදං ෂාරිඵලං 25 ප්‍රාණ්දූතං සමාහ්වයඃ

---

1 පිළිරූව.
2 උපමාව.
3 උත්තරපදයෙහි ඕවි මොහු සමා නතා කියති.
4 කුලීය=පඹය.
5 සුරා.
6 අචුලු.
7 රා හල.
8 බොන පිළිවෙළ.
9 මධුපුෂ්පයෙන් සෑදුවා. එම් මිදියෙන් සෑදුවා.
10 මේර.
11 සුරා කල්කය.
12 සුරා තැනිම
13 සුරා බීජ.
14 සුරා මඬය.
15 රා මැඩිලල.
16 ඔඩම=සුරාචිත.
17 දූ කෙළනේ.
18 ඇප කාරයා. *
19 දූ කෙළවන්නේ.
20 දූ කෙළිය.
21 පරදු තැබූ දෑය.
22 පස ඇව.
23 දූ ඉත්තන්මෙහෙයීම.
24 දූ පෝරුව.
25 එළු කුකුල් ආදිසුදුව.

---

* වඩිනැබූ වසතුව යනු සනනයි.

47 (උක්ත හුරිප්‍රයොගත්වාදෙකස්මින් යේ'තු යෝගිකාඃ
තාඩම්භදන්‍යතෝ වෘත්තාවුභය ලිඟාන්‍යාරෝපි තෙ)

මේ ශුද්‍රවගීයෙහි කිසි ශබ්දතෙනෙකුත්ගේ නානාලිඟතා නොදක්වී මෙන් ඌනතාඇත්තේත්‍රයි, ඒ පරිහාරපිණිස උක්තා යනාදි කියති—

අත්‍ර, මේ වගීගයෙහි; යෙ යෝගිකාඃ, යම්අන්‍වර්ථනාමකෙනෙක්; හුරිප්‍රයොගත්වාත්, (කාව්‍ය පුරාණාදියෙහිලා) හුයොවෘත්තිදර්ශනයෙන්; එකස්මින්, එක්ලිඟයෙක්හි; උක්තාඃ, කියනලද්දාහුද්දැ; තෙ, ඒ ශබ්දයෝ; තාඩම්භත්, විශෙෂතඩිනධම්මයෙන්; අන්‍යතොවෘත්තෝ, (නීවා හැර)අන්‍ය නැන පැවතුම් ඇතිකල්හි; ලිඟාන්‍යාරෙපි, කී ලිඟභාර අන්‍යත්‍රත්හිත්; ඌඝඃ, තක්‍රකතටසුක්‍රත්‍යාඝ=දතයුක්‍රත්‍යාඝුසූසේයි-උදුඹණ නම්-කුඩල් මාගමක් කිවමනා තල "කුම්භකාරී" යිද එම කුලය කිවමනා ස්ත්‍රී "කුම්භකාරං" යිද ලිඟාන්තර දතස්‍යතු—එසේම මාලාකාරී මාලාකාරං යනාදියද ඌඝා කටයුතු—සොලෝවෙහි "අපි" ශබ්දයෙන් රූඪිශබ්ද යෝද අන්‍තර්ගතයයි, එනම්—"කරණී කුලාලී" යනාදියයි—මෙහි යෝගික හෝ අන්‍වර්ථනම්—යස්‍යාවයවශක්‍යඑව අර්ථෝ බුධ්‍යතෙ ස යෝගිකඃ—අයෝගික හෝ රූඪ ශබ්දනම්—යස්‍යාවයවශක්තිමනපෙක්‍ෂ්‍ය සමුදායශක්තිමාත්‍රෙණ අර්ථෝ බුධ්‍යතෙ ස රූඪඃ.

28 වගීය.

—◇—

විශෙෂ්‍යනිඝ්නෙඃ සඞ්කීර්ණෝනාත්‍රෛරව්‍යයෛරපි
ලිඟාදිසඞ්ග්‍රහෛර්ගීඃ සාමාන්‍යෙ වගීසංශ්‍රයාඃ
ස්ත්‍රීදූරාද්‍යෛඃවිශෙෂ්‍යං යාදෘශෛඃ ප්‍රස්තුතං පදෛඃ
ගුණද්‍රව්‍යක්‍රියාශබ්දාස් තථා සම්‍යස් තස්‍ය භෙදකාඃ

සාමාන්‍යෙ, මතු කියනුලබන්නාවූ සාධාරණ කාඩයෙහි ලා; විශෙෂ්‍ය නිඝ්නෙඃ, විශෙෂතඩින ලිඟවචන ඇති ශබ්දයෙන්ද; සඞ්කීර්ණෛඃ, උනුන්හා විජාතිය කම්මපාරායණාදි ශබ්දයෙන්ද; නානාත්‍රෛඃ, නානාජීයෙහි වැටෙන නාකාදිශබ්දයෙන්ද; අව්‍යයෛඃඅපි, ආඩාදි අව්‍යයශබ්දයෙන්ද; ලිඟාදිසඞ්ග්‍රහෛඃ, ලිඟාදිසඞ්ග්‍රහයෙන්ද (ආදි යනුයෙන් ලඛකාශෙඵාලිකාදි ශබ්ද ගණී නි); වගීසංශ්‍රයාඃ, පූර්වොක්තවගීගයන් ඇසුරුකළාවූ; වගීගාඃ, වගීගයෝතුමු; වක්‍ෂ්‍යතෙනෙ යි සම්බන්ධයි.

ප්‍රස්තුතං යත්, ආරබ්ධවූ යමක්; යාදෘශෛඃ, යම් බඳුවූ; ස්ත්‍රීදූරාද්‍යෛඃ පදෛඃ ස්ත්‍රීය දූරාය යනාදි පදයන්විසින්; විශෙෂ්‍යං, වෙසෙසා දැක්විය යුතුද; තස්‍ය භෙදකාඃ, ඊට විශෙෂණවූ; ගුණද්‍රව්‍යක්‍රියා ශබ්දාඃ, ගුණ ද්‍රව්‍ය ක්‍රියාවාචක ශබ්දයෝ; තථා සම්‍යඃ, එසේවෙති හෙවත් විශෙෂ්‍යයා බඳුලිඟවිභක්තිවචනඇතිවෙති යි සේයි—

පුරුෂස්ත්‍රීධනාදි යම් කිසි වස්තුවක් විශෙෂ්‍ය කොට දැක්විය යුතුනම් ඊට විශෙෂණකොට තබන්නාවූ ගුණ ද්‍රව්‍ය ක්‍රියා වාචක ශබ්දයෝ එම විශෙෂ්‍යයා බඳුලිඟ විභක්ති ඇතතාහයි සේයි.

3 1 පුඤ්ඤානි පුණ්‍යවාන් ධනෙන 2 මහෙව්ජි (සත්‍ර) මහාශයඃ
3 හෘදයාලුඃ සුහෘදයෝ 4 මහොත්සාහෝ මහොද්‍යමඃ
4 5 ප්‍රවීණෝ නිපුණ 'භිඥ විඥ නිඥාත ශික්ෂිතාඃ
වෛඥානිකඃ කෘතමුඛඃ කෘති කුශල (ඉත්‍යපි)
5 6 පූජ්‍යඃ ප්‍රතිඥ්‍යඃ * 7 සාංශයිකඃ සංශයාපන්නමානසඃ
8 දක්ෂිණෝ යො දක්ෂිණාහී (යත්‍ර) දක්ෂිණ්‍ය † (ඉත්‍යපි)
6 9 (සත්‍ර්) වදන්‍ය සථිලලක්ෂ්‍ය දුනශෞඛ්‍ය බන්ධුප්‍රදෙ
10 ප්‍රේවාතෘඃ (සත්‍ර) ආයුෂ්මාන් 11 අන්‍යතෝණී (සත්‍ර) ශාස්‍යත්‍රුව්‍යා
7 12 පරීක්ෂකඃ කාරණිකො 13 වරද (සත්‍ර) සම්බන්ධකඃ
14 හර්ම්‍යාණෙ චික්‍රුව්‍යාණඃ ප්‍රමනා හෘෂ්‍යමානසඃ
8 15 දුර්මනා විමනා අන්‍යාවිමනාඃ (සත්‍ර) 16 උත්‍සන්න උන්මනාඃ
17 දක්ෂිණෙ සරලොදරෙ 18 සුකලො (දන්තහොස්තරි)
9 19 (තත්පරෙ) ප්‍රසිතාසන්තාව් 20 ඉශ්වාඝොදයුක්ත උත්සුකඃ
21 ප්‍රතිතෙ ප්‍රථිත ඛ්‍යත චිත්ත චේඥත චිශ්‍රුතාඃ
10 22 (ගුණෙණ ප්‍රතිතෙතු) කාතලක්ෂණඥතලක්ෂණෙ
23 ඉහය ඥත්‍රෙත ධනි 24 සව්‍යාමී (ඩ්‍රී) ශ්වරඃ පතිරීශිතා
11 අධිභූ නීයකො නෙතා ප්‍රභූඃ පරිවෘඪෝ 'ධිපඃ
25 අධිකර්‍තීඃ සමඃඩඃ (සත්‍යන්) 26 කුට්ටිඛවන්‍යපෘත (සත්‍ර ය්‍යඃ)
12 (සත්‍රද්) අභ්‍යාගාරික (සත්‍රාසම්න්) උපාධි (ර්‍හී පුමානයම්)
27 (වරාහරූපොපෙතො යඃ) සිංඝසංඝනනො (ඝි සඃ)
13 28 නිර්වාය්‍යඃ (කාය්‍යකර්‍ත්‍රා යඃ සම්පන්නඃ සත්‍රාසම්පද්)
29 අවාච් මූකො 30 (ථ්) මනොජ්වඃ (ඝ) පිතෘඝන්‍යනිහඃ
14 31 (සත්‍රකෘත්‍යාලඛ්‍යතෘතාං කනකං යො දදාති ස) කුකුදඃ
32 ලක්ෂ්‍මීවාන් ලක්ෂ්‍මණඃ ශ්‍රීලඃ ශ්‍රීමාන් 33 සනිගධ (සත්‍ර) වත්‍රසලඃ

---

1 පිනැත්තේ. 11 තුටුසිත් ඇත්තේ. 26 කෙළෙඹියා.
2 උදර අදහස්ඇත්තේ. 15 ව්‍යාකුලයිත් ඇත්තේ. 27 යහපත් අවයව හාසිරුරු ඇත්තේ.
3 පසන්නාසිත්ඇත්තේ
4 මහාවැයම් ඇත්තේ. 16 උකටලිවූයේ.
5 ක්‍රියායෙහි දක්ෂවූයේ. 17 අවිපරීතයා. 28 සත්‍රසම්පද් ඇත්තේ.
6 ගරුකට යුත්තේ. 18 දයකදහොගිදවූයේ.
7 සැකකට යුතුදැ. 19 නියැලුතේ. 29 ගොළුවා.
8 දක්ෂිණාර්හයා. 20 උත්සාහ ඇත්තේ. 30 පියාවැනෙනා.
9 දුනපති. 21 ප්‍රසිඩවූයේ. 31 සතසේ සරසා කනකදුනය කරන්නේ.
10 ආයු ඇත්තේ. 22 ශෞය්‍යාදින් ප්‍රසිඩයා
11 ශාස්‍රත්‍රුව්‍යා. 23 ධනවතා
12 පමණ බලන්නේ. 24 ඊශ්වරයා=සව්‍යාමියා. 32 ශ්‍රී ඇත්තේ.
13 ඉඟට ඵලදායකයා. 25 සමඃඩයා. 33 සෙනහඇත්තේ

---

* කලි කාතා—ප්‍රතිඥඃ. † දක්ෂිණ්‍ය යිද පාඨයි.

15 1 (සත්ත්) දයාලූ: කාරුණිකඃ නඃපාලූ: සූරතඃ (සමාඃ)
2 සුචතනෙත්‍රා 'පාඃතඃ යෙවරී සුචරිත්‍රෙෂු නිරවග්‍රහඃ
16 3 පරතන්ත්‍රඃ පරාධීනඃ පරවාන් නාථවාන් (අපි)
4 අධිනො නිඝන ආයත්තො 'සුචරිත්‍රෙෂු ගඃහ්‍යකො ('ප්‍රසෙෂ)
17 5 බලප්‍රඃ (සත්ත්) බහුකරො 6 අිසූත්‍රශ්චරක්‍රියඃ
7 ජලෙමා 'සම්ක්ෂ්‍යකාරී (සත්ත්) 8 කුණෙඨා (මඳඃ ක්‍රියාසු ගඃ)
18 9 කර්මක්ෂමො 'ලඛකර්මිණඃ 10 ක්‍රියාවාන් කර්මසූදූතඃ
11 (ස) කර්මාඃ කර්මශීලො (යඃ) 12 කර්මශූර (සත්) කර්මඨඃ
19 13 හරණ්‍යහූක් කර්මකරඃ 14 කර්මකාර (සත්) තත්ක්‍රියඃ
15 අපසත්‍යතො මෘතසත්‍යාත 16 ආම්ෂාශී (ත්‍ර) ශෞෂකලඃ
20 17 බුභුක්ෂිතඃ (සත්ත්) ක්ෂුධිතො ජීඝත්සු රඝනාසිතඃ
18 පරාන්නඃ පරපිඬාදෙ 19 හඝ්‍රෙකො ඝඝ්‍රරො 'දමිරඃ
21 20 ආදඝ්‍රනඃ (සත්ත්) ඔදරිකො (විජිගිෂාව්‍යවපීතෙ)
21 (උභාව්) ආත්මම්භරිඃ කුක්ෂිම්භරිඃ (සෙවාදරපූරකෙ)
22 22 සව්වාත්තීන (සත්) සව්වාත්තාභොජී 23 ගඃධිනු * (සත්) ගර්ධිනඃ
24 ලුබ්ධා 'ඛිලාෂුකස් තෘෂ්ණක් 25 (සමෙ) ලොලූප ලොලූභෙ †
23 26 උන්මද ‡ (සත්) නම්දිෂ්ණුඃ (සත්ත්) 27 අව්නිතඃ සම්ඛතඃ
28 මත්තෙන ශෞඛ්‍රොත්තකට ඝ්‍රීවඃ 29 කාමුකෙ කම්තා 'ක්‍රුතඃ
24 කම්‍රඃ කාමයිතාඝිඝඃ කාමනඃ කාමනො 'ඛිකඃ
30 විධෙයො විනයග්‍රාඝි වචනෙඝ්‍රිත ආශ්‍රවඃ

1 කරුණඇත්තේ.
2 සුප්‍රධානවූයේ.
3 අනුන්අයත් නැනැත්තේ.
4 අයත්මාත්‍රය.
5 ඇමදිම් ඇකරන්තේ.
6 ක්‍රියාඝි පමාඇත්තේ.
7 අපරීක්ෂාකාරීතැනැත්තේ
8 ක්‍රියායෙඝි අලසයාඝෝ මුග්ධයා.
9 ක්‍රියාඝි සමර්‍ථයා.
10 ක්‍රියාඝි උත්සාඝ ඇත්තේ.
11 ක්‍රියාඝි ව්‍යවසිතවූයේ.
12 කර්ඝි සූරතැනැත්තේ.
13 බැලමෙහෙ කරන්තේ.
14 කම්කරු.
15 මළහුනිසා නැයේ.
16 මස්බුදිනේ.
17 බඩසා ඇත්තේ.
18 අනුන්බත්කා වැඩෙන්තේ.
19 කැඳහෙන්තේ.
20 කා වැයම් නොකරන්තේ.
21 බඩරකින්නා.
22 කුලපොතෝරා කන්තේ.
23 ගිටුතැනැත්තේ.
24 ලොභ ඇත්තේ.
25 ඉතා ආසා ඇත්තේ
26 උදගතමද ඇත්තේ.
27 උඩඟුවූයේ
28 මත්වූයේ.
29 කාමුක තැනැත්තේ.
30 අවවාද ගිවිස්නේ

* ගෘධ්‍ර—මරාටී.

† පළාපි ලුබ්ධසෙනි කෙළින්, සමහරු පසම ලොභයාට ණියති—මරාටී විසාඝි, කලිකාතාපොතෙත් එසේමැයි.

‡ සොන්මාද සූනම්මාද සූනම්ද යීන් පාඨයි

25 1 වශ්‍යඃ ප්‍රණේයෝ 2 නිහාත චිනීත ප්‍රශ්‍රිතා (සමාඃ)
3 ධඃඡෙට ධඃඡණන් චියාත (ඡව) 4 ප්‍රගල්භඃ ප්‍රතිභානවිතඃ
26 5 (සභද්) අධඃඡෙට (තු) ඡාලිනෝ 6 විලඡෙඃ විඡ්මයානවිතෙ
7 අධිරෙ තාතරස් 8 තුසෙනෑ * භිරු භිරුඣ භිලුකාඃ
27 9 ආඡංසු රාඡංසිතරි 10 ගාඃඝයාලුගීඃහිතරි
11 ශුඩාලුඃ (ශුඩයා යුතෙත) 12 පතයාලු (සතු) පාතුකඃ
28 13 (ලජ්ජාශීලෙ) 'පත්‍රපිඡඤ්ර් 14 වනඳුරු රහිවාදඤෙ
15 ශරාඋඕතුනෝ හිංසඃ 16 (සභද්) වඩීඡණු (සතු) වඩීනඃ
29 17 උත්‍පනිඡණු(සතු) ත්‍පනිතා 18 'ලඩ්කරිඡණු (සතු) මඩනඃ
19 භූඡණුඝීවිඡණුඝීවිතා 20 වත්තිඡණුචිත්තනඃ (සමෙෑ)
30 21 ජිරාකරිඡණුඃ ක්ෂිප්තුඃ (සභත්) 22 සාඤ්ඣනිගධ (සතු) මේදුරඃ
23 ඡුතා (තු) විදුරෝ විඳුර් 24 විකාසී (තු) විකසවරඃ
31 25 විසංකරෝ විසංමරඃ ප්‍රසාරී (ච) විසාරිණී
26 සහිඡණුඃ සහනඃ ක්ෂනත්‍යා නිතිඡ්ෂුඃ ක්ෂමිතා ක්ෂමී
32 27 ක්‍රොධනෝ 'මඤිණඃ කොපී 28 චඩ (සඩ) 'ත්‍යනනකොපනඃ
29 ජාගරූකෝ ජාගරිතා 30 ශුඤිතඃ ප්‍රචලායිනඃ
33 31 සඩපාක් ශයාලුනිද්‍රාලුර් 32 නිද්‍රාණ ශයිතෙෑ (සමෙෑ)
33 ප්‍රාඩ්මුඛඃ පරාවිනඃ 34 (සභද්) අවාඬ් (අපය) 'ධොමුඛඃ
34 35 (දෙවානවනි) දෙවද්‍යඬ් 36 විඡවද්‍යඬ් (විඡවගවනි)
37 (ගඃ සභාවනි) සධ්‍යඬ් (ස) 38 (ස) නියඬ්ඬ් (යඡතිරෝ 'වනි)

---

1 වසහවූයේ.
2 හික්මූතේ.
3 විළිනෑත්තේහෝ නොහික්මූතේ.
4 ඵලඛසිවිමනිඇත්තේ
5 විළිඇත්තේ.
6 විස්මය ඇත්තේ.
7 හය ක්ෂුත්පිපාසාදින් වෙහකුලවූයේ.
8 බාන සුලුවූයේ.
9 කිසිවක් පතන්තේ.
10 කිසිවක් ගන්තේ.
11 සැදෑහැ ඇත්තේ.
12 ගිලිහෙන වැටෙන සුලුවූයේ.
13 ලජ්ජාශීලිතැනැත්තේ
14 එඳනා සුලුවූයේ.
15 හිංසා සිලිවූයේ.
16 වැඩෙන සුලුවූයේ.
17 උඩපනන සුළුවූයේ.
18 අලඞ්කාර සිලිවූයේ.
19 වනසුලුවූයේ.
20 වැටෙන සුලුවූයේ.
21 බැහැරලන සුලුවූයේ.
22 ගණසිනිදුවූයේ.
23 දන්තේ.
24 පිපෙන සුලුවූයේ.
25 පැනිරෙනහෝ ගලනසුලුවූයේ
26 සමාවන සුලුවූයේ.
27 කිපෙන සුල්ලේ.
28 ඉතාතිපෙන සුලු වූයේ.
29 නිදිමරණ සුලුවූයේ.
30 නිදිමනින්ඇස්බ මන්තේ.
31 නිදන සුල්ලේ.
32 නිදිගත්තේ.
33 මූනඉවත්කරන්නේ
34 පානබලාලූ මුව ඇත්තේ.
35 දෙවියන්කරාය න්තේ
36 සියලු අනයන්තේ
37 කැවිව යන්තේ.
38 සරස යන්තේ.

---

* තුසෙනෑ—මරාවී.

35 1 වදෙ වදුවදෙ වඤ්ඤා 2 වාගීශො වාක්පතිඃ (සමෙ)
3 වාචොයුක්තිපටුර්‌ගමී 4 වාචදූක (ශව) වඤ්චර්
36 5 (සත්‍ත්‍ර) ජල්පාක (සත්‍ත්‍ර) වාචාලෙ වාචාටො බහුගහ්‍ර්වාක්
6 දුම්මුඛෙ මුඛරාබඩමුඛෙ 7 ශකලඃ * ප්‍රියංවදෙ
37 8 ලොභලඃ (සත්‍ත්‍ර) අඝ්‍රුවවාග් 9 ගහීවාදී (තු) කවදඃ
10 (සමෙ) කුවාද කුවරෙ 11 (සත්‍ත්‍ර) අසොම්‍යසචිරො 'සචිරඃ
38 12 රවණඃ ශබ්දනො 13 නාඤ්චාදී † නාඤ්කරඃ (සමෙ)
14 ජඩො 'ඥ ‡ 15 එඩමූක (සත්‍ත්‍ර වකතුං ශ්‍රොතුමශක්තෙ)
39 16 තූෂණීංශීල (සත්‍ත්‍ර) තූෂණීකො 17 නගෙනා 'වාසා දිගම්බරෙ
18 නිඃක්‍රාසිතො 'වක්‍රාඹඃ (සත්‍ත්‍ර) 19 අපධ්වසත (සත්‍ත්‍ර) ධික්කෘතඃ
40 20 ආත්තාගවේවා 'භිහූතඃ (සත්‍ත්‍ර) 21 දූපිතඃ § සංධිතඃ (සමෙ)
22 ප්‍රත්‍යක්ෂද්ෂෙවා නිරස්තඃ (සත්‍ත්‍ර) ප්‍රත්‍යක්‍රත්‍රතො නිරාකෘතඃ
41 23 නිකෘතඃ ** (සත්‍ත්‍ර) විප්‍රකෘතො 24 විප්‍රලබ්ධ (සත්‍ත්‍ර) වච්චිතඃ
25 මනොහතඃ ප්‍රතිහතඃ ප්‍රතිබඩ්ධො හත (ශව සඃ)
42 26 අධික්ෂිපතඃ ප්‍රතික්ෂිපෙතා †† 27 බඩෙ කීලිත සංයතෙ
28 ආපනන ආපත්ප්‍රාප්තඃ (සත්‍ත්‍ර) 29 කාඤ්ක්ෂිකො භයද්‍රුතඃ

---

1 කියන්නේ.
2 වදන්පතිවූයේ.
3 වඃකතයා
4 බොහෝබණතේ.
5 නිඳිතබොහෝ බස්අෑත්තේ.
6 අප්‍රියවාදිවූයේ.
7 ප්‍රියවාදිවූයේ.
8 අවියත්තෙවුල් අෑත්තේ.
9 නිඳිතව කියන්ගේ.
10 දෙස්කියන්නේ.
11 නපුරුසවරඅෑත්තේ.
12 ශබ්දසිලිවූයේ
13 සතුනිවාදිවූයේ.
14 අන්‍යතත මුඛයා.
15 කියත්වහෝඅසත් වහෝනොහෑක්කේ
16 මුවෙත්නොබණතේ
17 නිගනයා.
18 නික්මවූයේ.
19 හරණලද්දේ.
20 දප්බිඳුතේ.
21 දෙවනලද්දේ හෝ දෙතුලඳ
22 බැහැරලනලද්දේ.
23 විවණ්ණකෙළේ.
24 රවටනලද්දේ.
25 සිත්බිඳිනාලදුයේ
26 ඤෙපකෙළේ.
27 රැහැන්ආදියෙන් බඳනාලද්දේ.
28 වීපත්ගතවූයේ.
29 බියෙන්පලාගියේ.

---

* ශකන, ශකත්‍ත—කලිකාතා.

† ආශීර්වචනසංයුක්තා සත්‍ත්‍රනියම්‍යසමාන් ප්‍රවර්ත්තතෙ
දෙවවිජ්ඤාපාදිනාං තඤමානන්‍යාඤ්නි කිර්‍යතෙ, යි හරත ඤාඃකුයි.

‡ ඉඤවංවානිඤවංවා සුඛදුඃඛෙවා නවෙහ යො මොඤාන්
විඤනි පරවසගඃ ස හවෙදිහ ජඩසංඤකඃ පුරුඤඃ.

§ දූයිත—බාරාණසි විකා.

** නිකෘතං විප්‍රලබ්ධ සත්‍රවජ්ඤෙ විප්‍රකෘතෙ ත්‍රිඤූ-විඤවමෙදිනි තොඤයි

†† කඤ්‍යචිත් ශොයඤීදිකං ප්‍රතිඤාඛ්මානඤ්‍ය දුර්වචනම් "අධික්ෂිපඃ' යි රාජමුකුටයි.

43 1 ආසාරිතඃ සාරාධිතෝ 'භිශඥෙන 2 සඛාසුකෝ 'සථිරෙ
3 ව්‍යසනාතෙීනාපරඝෙතා (චෙ) 4 විහඝන චඤ්චුලෙ (සමෙ)
44 5 විනලෙවො විහ්වලඃ 6 (සඤතතු) විවශෝ 'රිඤ්චදුඤ්චඩිඃ
7 කාශ්‍යඃ කාශාහේ 8 සනාඩෙ (භා) තතාසී * වධොද්‍යතෙ
45 9 වෙශ්‍ය (භ) 'ඤ්ඣගතෝ 10 වධ්‍යඃ ශිෂ්ඨෙර්ඥ (ඉමෙ සමෙ)
11 විශෙඤ (විශෙණ යො වධෙඤ) 12 මුසලෙඤ (මුසලෙන යඃ)
46 13 ශිඤ්චිදූනෝ 'කාඃඤ්ණකාම්මා 14 චපලඤ්චිකුරඃ (සමෙ)
15 දෙශෙකදෙශ් පුරොහාගි 16 නිඝාත (සඣ) 'නාඵ්ඨඃ ශඨඃ
47 17 කණෙජපඃ සූචකඃ (සඤත්) පිශුනෝ † 18 දුර්ජනඃ ඛලඃ
19 නාශංසෝ ඝාතුකඃ ක්‍රූරඃ පාපෝ 20 ඛුන්‍ත (ඝතු) වචකඃ
48 21 අඤ මුඣ යථාජාත මූකිඛ වෛධෙය බාලිශාඃ
22 කදයේ‍ය් කාපණ ක්ෂුද්‍ර කිම්පචාන මිතම්පචාඃ
49 23 නිඃසඣ (ඝතු) දුර්ධෝ දිනෝ දරිද්‍රෝ දුගීතෝ ('පි සඃ)
24 වනියකෝ යාචනකෝ මාගිනෝ යාචකාර්ථිනෝ
50 25 අහඞ්කාරවානහංස්තු 26 ශුභංයු (සතු) ශුභානවිතඃ
27 දිවෙඣපාදුකා (දෙවඃ) 28 (නාඟවාද්‍ය) ජරායුජඃ
51 29 ඔවදජඃ (කාම්දාශාද්‍යඃ) 30 (පක්ෂිසර්පාදයෝ) 'ණ්ඩජඃ

---

1 අපවාදයෙන් කෙලසූනේ.
2 අස්ථිර තැනැත්තේ.
3 ව්‍යසනයෙන් පෙළුනේ.
4 වියවුල්ඇත්තේ
5 සොකාදීන් බුන්සිරුරු ඇත්තේ
6 අරිට්ඨ ලකුණින් තෙලෙසි පැණඇත්තේ.
7 කසයෙන්තැළිය යුත්තේ.
8 වධයට සැරසුනේ.
9 වෙෂයට සුදුස්සේ.
10 වධයට සුදුස්සේ.
11 විසයෙන් නැසියයුත්තේ
12 මුසලයෙන් පහට යුත්තේ.
13 පව්නොකරන්නේ
14 කොච්චාරා වධාදිකරන්නේ.
15 වරදපමණක් දක්නේ.
16 වධ්‍ය අදහස්ඇත්තේ
17 අනුන් දෙස්කොදුරාකියන්නේ.
18 උතුන් බිඳුවන්නේ.
19 අනුන්කෙරෙහි දොහකරන්නේ.
20 රැවටිලෙන් පරාබැඳගන්නේ
21 මුක්ඛතැනැත්තේ.
22 මසුරුවූයේ. ‡
23 දිළිඳු.
24 ඉල්වන්නේ.
25 අහඞ්කාර ඇත්තේ.
26 ශුභයුක්තවූයේ.
27 ඕපපාතිකයෝ.
28 ජලාබුජයෝ.
29 සංසෙදජයෝ.
30 අඞ්ජයෝ.

---

* අග්නිදේ ගර්භඤ්චෙව ශස්‍යුපාණ්ඩිනාපහඃ
කෞතු දුරාඝාතාර්ථ ඤඩෙතෙ ආතතායිනඃ.
† පිශුනඃ දුර්ජන්සූර්ථායෝ වා යී විනානුගමනයි.
‡ ඉති සඃ ස්වම්මාන්‍ය පුත්‍රදුරාදිකං පිඩයන් ලොභාත් අර්ථසචයං කරොති.

1 1 උදුම්බර (ඝනරුහුලමාඤ්ඡ) 2 උදුම්බරුදුම්බරජජ්ජුමුදුම්බරම්
3 සුඛුරං රුචිරං චාරු සුෂමං * සාධු ශොභනම්
2 කානනං මනොරමං රුචිරං මනොඥං මඤ්ජු මඤ්ජුලම්
4 (තද) 'සෙවනකං † (නඃපෙනීඃසත්‍යනෙත්‍යා යස්‍ය දර්ශිනාත්)
3 5 අභිෂ්ඨෙ 'භිපසිතං ‡ භෘද්‍යං දයිතං වල්ලභං ප්‍රියම්
6 නිකාෂෙ ප්‍රතිකාෂෙඛාච්ච රෙළු යාපත්‍යවමාධමාඃ
4 කුත්සය කුනසිනාවද්‍ය ඛෙට ගර්හිතණකාඃ (සමාඃ)
7 මලිමසං (තු) මලිනං කර්ඛරං මලදූෂිතම්
5 8 පූතං පවිත්‍රං මෙධ්‍යං (ච) 9 විධ්‍රං (තු) විමලා (නපුංකව් §)
10 නිර්ණික්තං ශොධිතං මෘෂ්ටං නිඃශොධ්‍යමනවස්කාරව්‍-
6 11 අසාරං එලහු 12 ශූන්‍ය (නත්‍ර) වශිකං තුච්ඡ රික්තකෙ
13 (කලිඛෙ) ප්‍රධානං ප්‍රමුඛ ප්‍රවෙකානුත්තමොත්තමාඃ
7 මුඛ්‍ය වය්‍ය වරෙණ්‍ය (ඤ්ච) ප්‍රවරෝ 'නවරාඩ්‍ය (චත්)
පරාඩ්ක්‍ෂග්‍ර ප්‍රාග්‍රහර ප්‍රාග්‍රත්‍යග්‍රත්‍යග්‍රියම්ග්‍රියම්
8 14 ශ්‍රෙයාන් ශ්‍රෙෂ්ඨඃ පුෂ්කලඃ (සත්‍ත්) සත්තම (ඤ්චා) නිශොභනෙ
15 (සත්‍යරූත්තරපදෙ) වත්‍රඥ සුභගවර්ජිත කුජරාඃ
9 සිංහ ශාර්දූල නාගා (ඊඃ පුංසි ශ්‍රෙෂ්ඨාර්ථගොචරාඃ)
16 අප්‍රාග්‍ර්‍යං (වයර්ථනෙ වෙ) අප්‍රධානොපසර්ජ්ජනෙ
10 17 විශඩ්කටං පෘථූ වෘහද් විශාලං පෘථුලං මහත්
වබ්‍රොරූ විපුලං 18 පින පීවි (තු) ස්ථූල පීවරෙ
11 19 සෙනාකාලප ඤ්ඣ ඉලකාඃ සූක්ෂ්මං ශ්ලක්ෂ්ණං දභ්‍රං කෘශං තනු
(ස්ත්‍රියාං) මාත්‍රා තූවි (පුංසි) ලව ලෙශ කණණවඃ

---

1 රුක් වැල්ඇදීදැ.
2 දලුලනදැ.
3 හොබනාදැ.
4 තෘපනිඅවසන්නැ නිව බලනදැ.
5 අභිෂ්ඨදැ. ‡
6 නිඝ්නිතදැ.
7 මලයෙන්නිලිව්දැ.
8 පවිත්‍රදැ.
9 සැබවින් නිමල්දැ.
10 නිලිව්ඩලදැ.
11 බෙලඟිනදැ.
12 හිස්දැ.
13 ප්‍රධානදැ.
14 ඉතාහොබනාදැ.
15 ශ්‍රෙෂ්ඨාර්ථශබ්ද. **
16 අප්‍රධානදැ.
17 විසල්දැ.
18 තරදැ.
19 කුඩාදැ.

---

* සුසමං—කලිකාතා. † ආසෙවනක යි හෝ වෙයි.

‡ අභක්‍ෂපතුම් ඉෂ්‍යතෙඅම, යි විග්‍රහයි. § විමලාර්ථතම්—මරාවි.

** පුරුෂො වත්‍රඥවව, යී වාක්‍යගෙණ 'පුරුෂවත්‍රඥඃ' යි "උපමිතං වාක්‍යාදිභිඃ" යී පාණිනීයක්‍රමයෙන් උපමිතසමාස කොට අර්ථදක්‍ෂාසුත්‍ර-පුරුෂශ්‍රෙෂ්ඨ යන අර්ථයි—මෙසේ සෙසුතැන්ද දතයුතුයි.

12 1 අන්‍යලෙඛ 'ලිපිඥඃ මලපියඃ කනියො * 'ණීය (ඉත්‍යපි)
2 ප්‍රභූතං ප්‍රචුරං ප්‍රාජ්‍යමදභ්‍රං බහුලං බහු
13 පුරුභං † පුරු භූයිඥඃං සපිරං ‡ භූය (ඤව) භූරි (ච)
3 පරඃශතා (ද්‍යොතයෙෂාං පරා සඞ්ඛ්‍යා ශතාදිකාත්)
14 4 ගණ්‍යනියෙ(නු)ගණෙයං § 5 සඞ්ඛ්‍යතෙ ගණී තම් 6 (අථ)සමං සර්වම්
විශ්වමශෙෂං කෘත්‍සනං සමග්‍රනිඛිලාඛිලානි නිඃශෙෂම්
15 සමග්‍රං සකලං පූණීමඛඛං (සත්‍ද්) අත්‍යූනකෙ
7 සනං නිරන්තරං සාන්‍ද්‍රං 8 පෙලවං විරලං තනු
16 9 සම්පෙ නිකටාසන්‍නා සන්‍නිකෘෂ්ට සනිඛ (වත්)
සදෙශාභක්‍ත සවිධඃ සමයඃඃද සවෙශ (වත්)
17 ලුපකණ්ඨානන්තිකාභ්‍යණීාභ්‍යග්‍රා (අපත්‍ය) භිතො ('ව්‍යයම්)
10 සංසකෙත (ඛ) ව්‍යවහිතමපවානන්තර ** (මිත්‍යපි)
18 11 නෙදිඥඃ මන්‍තිකතමං 12 (සත්‍ද්) දුරං විප්‍රකෘෂ්ටකම්
13 දවිය (ඤව) දවිඥඃං (ච) සුදූරං 14 දිඛ්මායතම්
19 15 වනිතුලං නිඃකලං වෘත්තං 16 බන්ධුරං †† (නු) නන්‍තානන්තම්
17 උච්ච ප්‍රාඟුන්‍නතොදග්‍රොච්ඡ්‍රිතාඃතුඟෙ 18 ('ථ) වාමනෙ
20 න්‍යඬනිව ඛව්ව භ්‍රසවඃ (සුර්) 19 අවාග්‍රෙ 'වනතානතම්
20 අරාලං වෘජිනං ජිහ්මමූම්මත්‍කුචිතං නතම්
21 ආවිඛං කුටිලං භුගනා වෙලලිතං වක්‍ර (මිත්‍යපි)
21 සංජාවජිහ්ම ප්‍රගුණෙ 22 ව්‍යසෙත (ඛ) ප්‍රගුණකුලෙ
22 23 ශාශ්වත (සතු) ධ්‍රුවො නිත්‍ය සදෘතන සනාතනාඃ
24 සඪාසතුඃ සථිරතරඃ සෙථියාන් 25 (එකරූපතයාතු යඃ)

---

1 ඉතාකුඛාදෑ. 10 ආළුතුදෑ. 19 අගනෑම්දෑ.
2 බොහෝදෑ. 11 ඉතා සම්පදෑ. 20 වක්දෑ හෝනෑම්දෑ.
3 ශතාදියෙන් අධිකදෑ. 12 දුර. 21 උදුදිෑ.
4 ගිණීයයුතුදෑ. 13 ඉතා දුරුදෑ. 22 ආකුලවූහෝ වෙන්
5 ගිණුදෑ. 14 දික්දෑ. වෙන් වූහෝදෑ.
6 නො අඛ්දෑ. 15 වටදෑ. 23 සදාකාලිකදෑ.
7 ඝනදෑ. 16 මදක්නෑම් උස්දෑ. 24 ඉතා තිරදෑ.
8 තුනිදෑ. 17 උස්දෑ. 25 නිර්කාරදෑ.
9 සම්පය. 18 කුරුදෑ.

---

* කණීයස්, කලිකාතා—පාණිනීය-5, 3, 64. මෙහි ඌනත්‍ය පෙණේ.
† පුරුඤඃ, මරාටි—පුරහං, කලිකාතා. ‡ ඝ්‍යාරං—මරාටි.
§ ගාණෙයං, කලිකාතා. ** මපඩානන්තර, කලිකාතා-මපදානන්තර, මරාටි
†† ඛන්ධුරං ඉත්‍යපි පාඨඃ.

23 (කාලවත්‍යපි ස) කූටශ්ච: 1 ස්ථාවරෝ (ජඟමෝනරඃ)
2 චරිෂ්ණුර්ජඟම චර ත්‍රස මිඟ චරාචරම්
24 3 චලනං කම්පනං කම්පං 4 චලං ලොලං චලාචලම්
චචලං තරලං (චෛව) පාරිප්ලව පරිප්ලවෙ
25 5 අතිරික්තඃ සමධිකෝ 6 දෘඪසන්ධි (සඤ) සංහතඃ
7 කර්කශං * කඨිනං ක්‍රූරං කඨෝරං නිෂ්ඨුරං දෘඪම්
26 ජඩරං මූර්ත්තිමන්මූර්ත්තං 8 ප්‍රවෘඩං ප්‍රෞඪ මේධිතම්
9 පුරාණෙ ප්‍රතනං ප්‍රත්න පුරාතන චිරන්තනාඃ
27 10 ප්‍රත්‍යග්‍රෝ ‘භිනවෝ නවෙත්‍ය නව්‍යෝ නූතනෝ නවඃ
නූතන (ශෙ) 11 සුකුමාරං (තු) කොමලං මෘදුලං මෘදු
28 12 අනවගණ්‍යෂ්‍ය මත්‍රුගෝ ‘ත්‍රුපදං (කලිඛම්බව්‍යඤ්)
13 ප්‍රත්‍යක්ෂං (සත්‍ය) ඓන්ද්‍රියකම් 14 අප්‍රත්‍යක්ෂමනින්ද්‍රියම්
29 15 එකතානෝ ‘නනෘවෘතනී රෙකාග්‍රෙකායනා (වපි)
(අප්‍යෙ) කඝඨී එකාග්‍රෙත (‘ප්‍යෙ) කායනගතෝ (‘පිච)
30 16 පුංසත්‍යදිඃ පුර්ව පෞරඝන්‍ය ප්‍රථමාදිඃ (අථාඝත්‍රියාම්)
17 අන්‍යෙද්‍යු ර්ඝනත්‍යං චරමමනත්‍ය පාශ්චාත්‍ය පශ්චිමාඃ
31 18 මොඝං නිරර්ථකං 19 ඔඝඨං ඔඝවං ප්‍රව්‍යක්තමූලවණම්
20 සාධාරණං (තු) සාමාන්‍යම් 21 එකානී (ඔෙ) ක එතකඃ
32 22 ඉතන්‍යා (ඊකා) අන්‍යතර එකස්මො ‘න්‍යෙතරා (වපි)
23 උච්චාවචං නෙකහෙදම් 24 උච්චඩම්බිලම්බිතම්
33 25 අරුන්තුද (සතු) මර්ම්මඝ්නඃ 26 අඛාඩං (තු) නිරඟීලම්
27 ප්‍රසව්‍යං ප්‍රතිකූලං (සත්‍ය) අපසව්‍ය මපඝ්නු (ච)
34 28 වාමං (ශරීරං) සව්‍යං (සත්‍ය) 29 අපසව්‍යං (තු) දක්ෂිණම්
30 සඛ්‍යාවං (නාතු) සම්බාධඃ 31 කලිලං ගහනං (සමෙ)

---

1 නිශ්චෙලදෑ.
2 චචලදෑ.
3 සෙලවෙන සුලුදෑ.
4 සෙලවීම.
5 වැඩිහෝ ඉනිරිදෑ.
6 දැඩියේ ගැළපිදෑ.
7 රළුහෝ කැකුළිදෑ.
8 ඉතාවැඩුනුදෑ.
9 පරණදෑ.
10 අළුත්දෑ.
11 කොමලදෑ=සිව්මැලිදෑ.
12 අනුවයන්නේ.
13 පසක්කටහැනිදෑ.
14 පසක්නොකට හැකිදෑ.
15 එකඟ.
16 ප්‍රථමය.
17 අනන්‍යය.
18 ව්‍යර්ථදෑ.
19 ව්‍යක්තදෑ.
20 සාධාරණදෑ.
21 හුදකලාදෑ.
22 තොරවූදෑ.
23 බහුප්‍රකාරදෑ.
24 ඉකමන්දෑ.
25 මම්මඛ්දිනේ.
26 අනිවාරිතදෑ.
27 විපරීතදෑ.
28 වම්සිරුර.
29 දකුණුසිරුර.
30 අල්පාවකාශය.
31 දුර්වෙකදෑ.

---

* කඝඩ, ඛඝඩ, ඊද නියති යනු මරාවි විහාසි.

35 1 සඬනිණේ සඬකුලානිණේ 2 මුඛිතං පරිවාපිතම්
3 ගුන්ථිතං සඤ්චිතං දෘඩං 4 විසෘතං විසෘතං තතම්
36 5 අනතගීතං විසමෘතං (සඤත්) 6 ප්‍රාපතප්‍රණිහිතෙ (සමෙ)
7 වෙලලිතං ප්‍රෙඛිතාධුත චලිතාතමපිතා ධුතෙ
37 8 නුතත ධුනනාසත නිඝඨූතා * විඛඤ්ඡිපෙතරිතාඃ (සමාඃ)
9 පරිඤ්ඡිපතං (තු) නිවෘතං 10 මුෂිතං මුෂිතා (ඒකම්)
38 11 ප්‍රවෘඩ ප්‍රසෘතෙ 12 නාසත නිසෘෂ්ටෙ 13 ගුණිතාහතෙ
€ 14 නිදිගෙධාපවිතෙ 15 ගුඪ ගුපෙත 16 ගුණ්ඨිත † රුෂිතෙ
39 17 දුතාවදිණේ 18 උදගුණේඩුතෙ 19 කාචිත ශිකයිතෙ ‡
20 ස්‍රාණ ස්‍රාතෙ 21 ද්ගධ ලිපෙත 22 සමුදඝෙතාඩෘතෙ (සමෙ)
40 23 ව්‍රඤ්ජිතං (සඤද්) වලයිතං සංචිතං රුඩමාවෘතම්
24 රුගන හුගෙන 25 (ථ්) නිශිත ඤඤුත ශාතානි තෙජිතෙ
41 26 (සඤද්) චිනාශොනමුඛං පඤ්චං 27 ඝ්‍රිණ ඝ්‍රිතෙෂ (තු) ලජ්ජතෙ
28 වෘතෙ (තු) වෘතතවා වෘතෙතෂා § 29 සංයොජිත උපාඝිතඃ
42 30 ප්‍රාපත්‍ය ගම්‍ය සමාඝාද්‍ය 31 සත්‍රනනං රිණං සූනුතං ස්‍රුතම්
32 සඬගුඪඃ (සතත්) සඬකලිතො 33 'වගිතඃ ඛතතගහිණඃ
43 34 විවිධඃ (සතද්) බහුවිධො නානාරූපඃ පෘථග්විධඃ
35 අවරීණෙ ධිතකෘත (ඤා පත්‍ය) 36 වඩවයෙතා 'වවූර්ණිතඃ

---

1 සඬකීණීදෑ. 13 සුඩුකළදෑ. 25 නිසුණුකළදෑ.
2 හිසමුඩු කෙළේ. 14 රුස්කළදෑ. 26 විනාඝය බලාගියදෑ
3 ගෙනුදෑ. 15 සැඟවුදෑ. 27 ලජ්ජාකෙළේ.
4 විසිරිදෑ. 16 දුලිගැසුනුදෑ. ** 28 වැලකුදෑ ††
5 විසමෘතදෑ. 17 දියවුදෑ. 29 සංයුත්තකෙළේ.
6 ලදදිදෑ. 18 නගනලදඝඝන්‍යාදිය 30 පැමිනියහැක්කෝ.
7 මදක්සැලෙනදෑ. 19 සඟලලක්ඡේකළදෑ. 31 වැගුරුනේ.
8 මෙහෙයුදෑ. 20 ආඝ්‍රාණය කරණදෑ. 32 එක්තෙළේ.
9 අගල්ආදින්වටකළදෑ. 21 ආලෙප ද්‍රව්‍යය. 33 නිඝ්නිතදඝය.
10 සොරාගත්දෑ. 22 ලින් ආදියෙන් නැගුදෑ. 34 නන්වැදෑරුම්වූවා.
11 වේගවත්දෑ=ගලායනදෑ. 23 වෙඑදෑපව්රුගංඇසීත්ෂ 35 නිනඤ්මාත්‍රය.
12 තැබුදෑ=දැමුදෑ. 24 බිඳුතු නැමුතුදෑ 36 බැහැරලූවා=සුණු කෙළේ.

---

* නිඝ්නූත, කලිකාතා—කාවකදශී. † ගුඪිත—කලිකාතා.
‡ ශිකෙෘසඵාපිතසය—මරාටී වීකා. § වතවෘත්ත—මරාටී.
** ගල්වනදෑ යී පරණ සනනයි.
†† සඛයංචරාදෙෘ ඝඞිකෘතසය වරාදෙඃ.

44 1 අනායාසකෘතං ඒණාං 2 සංනිතං ධවනිතං (සමේ)
3 බඬේ සනදූනිතං මූත මුදිතං * සඤ්ඣිතං සිතම්
45 4 නිඃපඤ්චේ ඣටිතං 5 (පාකේ ක්ෂීරාජ්‍යපයසාං) ශෘතම්
6 නිර්ඒණේ (මුනිවහ්‍යාහදෝ) 7 නිර්ඒත (සතු ගතේ 'නිලේ)
46 8 පඤ්චං පරිණතේ 9 ගුනං හනෙන 10 මීඪ (නතු) මූත්‍රිතේ
11 ප්‍රඡේ (තු) ප්‍රෂ්ටං 12 සොඪේ ඣාන්‍යාම් 13 උවාන්‍ත මුදගතේ
47 14 දෘන්ත (සතු) දමිතේ 15 ශාන්තඃ ශමිතේ 16 ප්‍රාප්තේ 'ඒඛිතඃ
17 ඣපන (සතු) ඣපිතේ 18 ජ්‍ඤානඣාදිතේ 19 පූජිතේ 'චිතඃ
48 20 පුණී (සතු) පූරිතේ 21 කලිඤ්චඃ කලිශිතේ 22 'වසිතේ සිතඃ
23 ප්‍රෑඡ පදුඡ්ඡොෂිතා දගෙධ 24 තඤ්ච ඣඡ්ඡෝ තනූනඃතේ
49 25 වෙධිතඣීජ්‍රිතෝ විඩේ 26 විනන විතෙතෝ විචාරිතේ
27 නිඃප්‍රභේ විගතාරොකෝ 28 විලීනේ විදූතදූතෝ
50 29 සිඩේ නිර්ඃත නිඃපනෙනෝ 30 දූරිතේ භින්න හෙදිතෝ
31 ඌතං සූතමුතං (චෙති ත්‍රිතයං තනන්‍තුසන්තතේ)
51 32 (සතද්) අඕතේ නමස්‍යිත නමසිත මපවාසිතාඞ්ගාපචිතම්
33 වරිවසිතේ වරිවස්‍යිත මුපාසිත (ශෙවා) පචරිතං (ච)
52 34 සන්නාපිත සන්නපෙතෝ ධූපිත ධූපායිතෝ (ච) දූන (ශව)
35 හෘෂ්ඨෝ මත්තඃඣාඃජනඃ ප්‍රහලන්නඃ ප්‍රමුදිතඃ ප්‍රීතඃ
53 36 ජීනනං ඣාතං ලූනං කෘත්තං දූතං දිතං ඡිනං වෘණම්
37 ස්‍රස්තං ධ්වස්තං භ්‍රෂ්ටං ස්‍රාන්නනං පන්නං ච්‍යුතං ගලිතම්

---

1 සීතකසාය.
2 ශබ්දකළදැ.
3 බැනදූ.
4 කන්‍යාළා.
5 දියඅඩක්හෙව කකාළකිරිඇදිය.
6 නිර්ඒණශබ්දය මුනි ගිනිඇදියෙහිවැටේ
7 හැඹුපවන්.
8 මූකළා=ඉදුනා.
9 පාකළමල.
10 පාකළඹු.
11 පොඟණයකෙළේ.
12 ඉවසූයේ.
13 වමනකෙළේ.
14 දූමුනේ.
15 සැනසුනේ.
16 ඉල්ලූයේ.
17 දූන්වූදැ.
18 වැසූයේ.
19 පිදුයේ.
20 පිරවූයේ
21 වෙහෙසූයේ= කෙලසූයේ.
22 නිමවූයේ.
23 දැයේ.
24 තුනිකෙළේ.
25 විද්දේ=සිදුරුකෙළේ
26 විචාළේ.
27 දිපනිනැත්තේ.
28 ඉටිගිතෙල් ඇදියවූයේ.
29 සැදුයේ.
30 බිත්දේ=පැලූයේ.
31 හූතැනුයේ.
32 පිදුයේ.
33 සුදනලදුයේ,
34 තැවූයේ.
35 පිණගියේ
36 කැඹුයේ=කැපුයේ.
37 ගිලිහුනේ.

---

* උද්‍ඪතඃ—මරාටී.

54 1 ලබ්ධං ප්‍රාප්තං චින්තා භාවිතමාසාදිතං (ච) හුතං (ච)
2 අන්වෙෂිතං ගවෙෂිතමන්වේෂ්ටං මාර්ගිතං මෘගිතම්

55 3 ආදීං සාද්ධං කලිනානං නිමිතං සඞ්කිමිතං සම්නනාමුතතං (ච)
4 ත්‍රාතං ත්‍රාණං රක්ෂිතමවිතං ගොපායිතං (ච) ගුපත (ච)

56 5 අවගණ්තමවමතාවඥතෙ 'වමානිතං (ච) පරිහුතෙ
6 තාඩතං හීනං විධුතං සමුජඣිතං ධුතමුත්සෘෂ්ටම්

57 7 උක්තං භාෂිතමුදිතං ජල්පිතමාඛ්‍යාතමභිහිතං ලපිතම්
8 බුඩං බුධ්‍යිතං මනිතං විදිතං ප්‍රතිපන්නාමවසිතාවගතෙ

58 9 ඌරීකෘත මුරරීකෘත මභිකෘත මාශ්‍රුතං ප්‍රතිඥුතම්
10 සඟිර්ණං සංවිදිතං සංශ්‍රුත සමාභිතොපශ්‍රුතොපගතම්

59 11 ඊලිත ශඨ පණයිත පනායිත ප්‍රශ්‍රුත ප්‍රණීත පනිතානි
අපිගිර්ණ වර්ණිතා 'භිෂ්ටුතෙඩිතානි සතුතා (ර්‍හානි)

60 12 භක්ෂිත චර්විත ලිඪ *[1]ප්‍රත්‍යවසිත ගිලිත ඛාදිත පසාතම්
අභ්‍යවහෘතා 'නන ජගධ ග්‍රසන ගලාහාගිතං භුක්තම්

61 13 ක්ෂෙපිෂඪ ක්ෂොදිෂඪ ප්‍රෙෂඪ චරිෂඪ ඝට්ටිෂඪ වංගිෂඪාඃ
(ක්ෂිප්‍ර ක්ෂුද්‍රාභිපසිත පෘථු පිව බහුල ප්‍රකණ්ඨාර්‍යාඃ)

62 සාධිෂඪ ද්‍රාඛිෂඪ සෙඛඪ ගරිෂඪ හ්‍රසිෂඪ වෘද්ධිෂඪාඃ
(වාඪ වඪයත බහු ගුරු වාමන වෘතුරකාතිශයෙ

30 වගීය.

1 ප්‍රකෘතිප්‍රත්‍යයාදෘතෛඃ සඩනීණේ ලිඟමුත්තරයෙත්
කර්ම ක්‍රියා (තත්‍සාතතේ‍ය ගමේ‍ය සකර්) අපරඤාරාඃ

2 (සාකල්‍යසඟවචනෙ) පාරායණ පරායණෙ

සඩනීණේ, මේ සඩනීණ්වගීයෙහි; ප්‍රකෘතිප්‍රත්‍යයාඛ්‍යාතෛඃ, ප්‍රකෘතිඝු ගේ අර්ථයෙන්හා ප්‍රත්‍යයාගේ අර්ථය යන මේආදියෙන්; ලිඟං, ලිඟත්‍ර ය; උත්තරයෙන්, අවබොධකරන්නේය ——කර්මක්‍රියා, කර්මය ක්‍රියාය යනු ක්‍රියාවට නම්-කර්මශබ්දය පුත්තාපූ සෘතයි ක්‍රියාශබ්දය සත්‍රිලිඟයි.

---

1 ලැබුයේ.
2 සෙවුයේ.
3 තෙමුතේ.
4 රැකියේ.
5 නොසැලකියේ.
6 දැමුයේ.
7 කීයේ.
8 අවබොධකෙළේ.
9 ගිවිස්සේ.
10 පිළිගත්තේ.
11 සතුතිකෙළේ.
12 කැයේ.
13 අතිශයාර්ථප්‍රකාශක ප්‍රත්‍යයානන්තරශබ්ද

---

* ලිඪත—කල්කිතා.

1 යදුවජ්ජා යෙවරිතා 2 (හෙතුඝුනාඤ්ඤාසත්ත a) විලඤ්ඤණම්
3 2 ශමථ (සතු) ශමඃ ශාන්තිර් 4 දන්ත්‍ය (සතු) දමථෝ දමඃ
5 අවදානං b (කම්ම වෘත්තානං) 6 කාමඤ්දදාතු ප්‍රවාරණම්
4 7 වශක්‍රියා ශංචනතා c 8 මූලකම්ම (තු) කාම්මණම්
9 විධූනනං විධුවනං 10 තර්පණං ප්‍රීණනාවනම්
5 11 පඤ්ඤාපනීඃ (සත්‍ත්) පරිත්‍රාණං හසතාවරණ d (මිතඤපි)
12 ජෙවනං ජීවනං සූතිර් 13 විදරඃ සඵුටනං භිදු
6 14 ආක්‍රොශනමභිඝඝඃ 15 සංවෙදු වෙදනා (න නා)
16 සම්මුඛීජනමභිවඤපතිර් 17 ගාවඃ භික්ෂාඕනාදීනා
7 18 වඩිනං ඡෙදනෙ 19 (ඊ වෙ) ආනඤන සභාජනෙ
ආප්‍රච්ඡනම් 20 (අථා) මනාගඃ සම්ප්‍රදුගඃ 21 ඤ්ඤෙ ඤියා
8 22 ගුහෙ ග්‍රාහොඃවශඃ කානෙනාඃරඤ්ඤ සත්‍රාණෙ e 25 රණඃ ක්‍රණෙ
26 ව්‍යඩො වෙධෙ 27 පචා පාකෙ 28 හවෝ හූතෝ 29 වරෝ වෘතෝ

තත්සාතත්‍ය ගමෙඃ, ඒ ක්‍රියාවගේහෝ ක්‍රියාවතුන්ගේහෝ නිරන්තරභාවයක්හැගෙනකල්හි; අපරඤපරඃ සඵුඃ, අපරඤපර නම් වෙති—යෙදෙනසේ තුන්ලිඟුයි.

පාරායණපරායණෙ, f පාරායණය පරායණය යන ශබ්දයෝදෙදෙනඃ සාතලක්ෂණගවචනෙ, සියලලය ආශක්තිය යන අර්ථදෙක ක්‍රමයෙන් කියති.

1 සියකැමතිසේහැසිරීම. 2 කාරණානැතිවිසීම. 3 චිත්තොපශමය. 4 ඉන්ද්‍රියදමනය. 5 සුචිචරිතය 6 තුලාහාරාදිදුනය. 7 මනත්‍රාදියෙන් වසඟකිරීම. 8 බෙහෙත්මුලින්කරණ උච්චාටනාදිය. 9 සැලිමහෝ සෙලවීම. 10 පිණයාම. 11 මරණදින්නොරිරීම. 12 මැඟීම. 13 වඤ්චාදිය පැළිම 14 සාපය. 15 සුවඳාදිය විදිම. 16 පැතිරීම. 17 ඉලලිම. 18 කැප්ම. 19 සංගීහණය= g 20 පරම්පරායාත සදුපදෙශය. 21 අපචය=හානිය. 22 ගැන්ම. 23 කැමැත්ත. 24 ගුපනිය. 25 ශබ්දකිරීම. 26 සිදුරුකිරීම. 27 පිසිම. 28 කැදවීම. 29 වෙළිම=සම්භක්තිය

---

a භාඤ්ඨා, සම්හර.
b අපාදනං ඡිද පාඨයි.
c {සංවදනං, සම්හර.
{ලඤ්ඡිසං වදනං—අනුරුඬඝ.
d හසතාධාරණ ඡිද—පෙරණ්.
e රඤ්ඤා ද යෙති.
රක්ෂා ගුප්තිඃ පොෂණම්වනම්ප්‍රතිපාලනම්ත්‍රාණම්-රත්‍යාකොෂයි.
f පාරායණං සමාසභක්‍යාත්සත්‍යපාරගතා අපි-මෙදිනීකොෂ.
g සුහෘද්බාන්ධවාදීන්ගේ ගමනාගමනාදී කාලයෙහි ආලිඟන චුම්බන ප්‍රියවචනාදියෙන් සතුටුකිරීමයි.

9 1 ඔජඃ පෙලාහෙ 2 නායො නායෙ 3 ජතනි ඒජීඝෝ 4 හ්‍රමො හ්‍රමෝ
5 ඝාතිර්වඃඩෝ 6 ප්‍රථා ඛතතෝ 7 සඃඡෙවිඃ පඃඛෙතෝ 8 සනවඃ ස්‍රවෙ

10 9 එධා සමංඩෝ 10 සුරණෙ සුරණ 11 ප්‍රමිතෝ ප්‍රමා
12 ප්‍රසූතිඃ ප්‍රසවෙ 13 ශෙඛතෙ ප්‍රාකාරඃ 14 කලමථඃ කලමෙ

11 15 උතඛඛෝ 'නිඝයෙ 16 සනාඃ ශෙලඝෙ 17 විඝය ආශයෙ b
18 ක්ෂිපායාං ඛෙපණං 19 ගිර්ගිරිරෝ 20 ගුරණ c මුදඉමෙ

12 21 උනනාය උනනයෙ 22 ශ්‍රායඃ ශ්‍රයණෙ 23 ජයනෙ ජයඃ
24 නිගාදෙ නිගදෙ 25 මාදෙ මද 26 උවෙග උද්‍රමෙ

13 27 වීමඩීනං පරිමලෙ 28 'භ්‍යුපපත්‍ති රත්නුග්‍රහඃ
29 නිග්‍රහ (සනාවිරුඩඃ සඤ්) 30 අභියොග (සත්‍ව) භිග්‍රහඃ

14 31 මුෂ්ටිබන්ධ (සතු) සඞ්ග්‍රාහො 32 ඩිමෙබ ඩමර විප්ලවෙ
33 බන්ධානං ප්‍රසිනි ඡාරඃ 34 සඝීඃ සඛඡොපතපතරි

15 35 නිකාරො විප්‍රකාරඃ (සඤ්) 36 ආකාරසඤ්ච ඉඟිතං d
37 පරිණමො විකාරො (වෙ සමෙ) 38 විකෘති වික්‍රයෙ

16 39 අපහාර (සත්‍ව) පචයඃ 40 සමාහාරඃ සමුච්චයඃ
41 ප්‍රතාහාර උපාදනං 42 විහාර (සතු) පරික්‍රමඃ

---

1 දූවිලල. 16 සඤානය. 30 ඩබරව කෑදවිම.
2 නිතිය. 17 නිතිසේවනය. 31 මිටින් පෙළාගැන්ම.
3 ජරාව. 18 මෙහෙයිම. e 32 කලහවිශෙෂයක්.
4 බැමිම. 19 උඤාරය. 33 බැඳුම.
5 වැඩිම. 20 උත්සාහය. 34 උප තාපය.
6 ප්‍රසිධිය. 21 උඩනැගීම. 35 අපකාරය.
7 සඝීය. 22 ඇසුරුකිරීම. 36 {ඉඟි=අභිප්‍රායානුරූ
8 වැගිරීම. 23 දිනීම. {පශාරීරිකවිකාර.
9 උපචය. 24 කථනය. 37 {ප්‍රකෘතිවිකාරය
10 සචලනය. 25 හඬිය. {මුහුකුරායාම
11 තඛය දැන්ම. 26 චිත්තාවිකාරය. 38 විකෘතිකම්මය.
12 දරුවන් වැදීම. 27 ගඳසුණු කිරීම. 39 අපහරණය.
13 ඉසිම=තෙමාඑලිම. 28 පිළිගැන්ම. 40 කැවිකිරීම.
14 ගිලන්බව. 29 නොපිළිගැන්ම. 41 ඉඳුරාකෂිණය.
15 ප්‍රකෂිය. 42 පසින්යාම්.

---

a සුලනං සොරණං සුරඃ ඝිද.
b ආශ්‍රය ද යෙත්. d ඉඟිතඃ ඝි ප්ලං—කලිඞ්ගාතා.
c ගුරණඝිද වේ. e ආචාරානික්‍රමණ ඝී—සනාඝි.

17 1 අභිහාරෝ 'භිග්‍රහණං 2 නිහාරෝ 'භ්‍යවකර්ෂණම්
3 අනුහාරෝ 'නුකාරඃ (සත්‍ත්) 4 (අඊසත්‍තපගමෙ) ව්‍යයඃ

18 5 ප්‍රවාහ (සතු) ප්‍රවෘත්තිඃ (සත්‍ත්) 6 ප්‍රවහෝ (ගමනං වඟිඃ)
7 ව්‍යායාමෝ වියමෝ යාමෝ යඹඃ සංයාම සංයමෝ

19 8 හිංසාකර්මාභිචාරඃ (සත්‍ත්) 9 ජාගයර්‍ධා ජාගරා (වයොඃ)
10 ව්‍යෙෂණා 'න්තරායඃ ප්‍රතාසූහඃ 11 (සත්‍ත්) උපෂෙණා'නතිඝාශ්‍රයෙ

20 12 නිමේශ උපභොගඃ (සත්‍ත්) 13 පරිසර්‍පීඃ පරික්‍රියා
14 ව්‍යධුර (නතු) ප්‍රවිශෙලඥෝ 15 'භිප්‍රාය ශ්‍රේෂු ආශයඃ

21 16 සඞ්ඝෂ්‍යෙපණං සමඝනං 17 පර්‍ය්‍යවස්‍ථා විරොධනම්
18 පරිසර්‍ය්‍යා පරීහාරඃ 19 (සත්‍ත්) ආසක්‍ත (ත්‍වා) සනා සක්‍තිඃ

22 20 විසන්‍නාරෝ විග්‍රහෝ වක්‍තඃ 21 (සච ශබ්දස්‍ය) විස්‍තරඃ
22 සමවාහනං මර්‍දීනං සත්‍ත්ද් 23 ව්‍යනාශඃ (සත්‍ත්) අදර්‍ශනම්

23 24 සංස්‍තවඃ (සත්‍ත්) පරිචයඃ 25 ප්‍රසර (සතු) ව්‍යසර්‍පිණම්
26 නිවාක (සතු) ප්‍රයොමඃ(සත්‍ත්) 27 සන්‍නිධිඃ සන්‍නිකර්‍ෂණම්

24 28 ලවෝ 'භිලාවෝ ලව්‍යනෙ 29 නිෂ්‍පාවඃ පවනෙ පවඃ
30 ප්‍රස්‍තාවඃ (සත්‍ත්) අවසරඃ 31 ත්‍රසරඃ සූත්‍රවෙෂ්‍යනම්

25 32 ප්‍රජ්නඃ (සත්‍ත්) උපසරඃ 33 ප්‍රශ්‍රය ප්‍රණයෝ (සමෝ)
34 ඛිශක්‍තී a නීෂක්‍රමෝ 35 ('සත්‍රීත්‍ර) සඞ්ක්‍රමෝ † දුර්‍ගීසචරඃ

---

1 පැහැරගැන්ම.
2 සලෙල්‍යකඛරණය.
3 අනුකරණය= ශබ්දසාදෘශ්‍යය.
4 ව්‍යයදම.
5 ජලාදින්ගේ නිරන්තාරගතිය.
6 නික්මීම.
7 සංයමනය.
8 මනත්‍රාදින්කව සුතු හිංසාව
9 නිදිමැරීම.
10 අන්තරාය.
11 සම්පාශ්‍රය.
12 උපභොග.
13 පිරිවැරීම.
14 අත්‍යන්තාව්‍යොගය.
15 අභිප්‍ර ය.
16 සංග්‍රහව.
17 විරොධය.
18 සිසාරා ඇවිදිම.
19 භිදිම.
20 ව් සතිණීණය,
21 විසතරය.
22 ඔසතාඋත්මැඩීම.
23 අන්‍යතඛ්‍යානය.
24 පුරුදු.
25 පිළකාදින්පැනිරයාම
26 ධනාදියෙහි ආදරානිශය.
27 සම්පබට.
28 ධාන්‍යසවියහෝ. ධානකදියකැපිම.
29 විෂාදිසුදුකිරීම.
30 ප්‍රස්‍තාව.
31 නඩාව.
32 ගැප්ගැන්ම.
33 ප්‍රේමය
34 බුඩිසරිත්.
35 දුර්‍ගාදිප්‍රවෙශඉගී යහෝ ප්‍රවෙශය.

---

a ශුශ්‍රූෂා ශ්‍රවණෙවෙව ග්‍රහණං ධාරණං තථා
ඌහාපොහෝ ච විඥනං තත්ත්‍වඥනච ධීගුණඃ
† සඞ්ක්‍රාමෝ යී කාලිකාතා.

26 1 ප්‍රත්‍යුත්ක්‍රමඃ ප්‍රයොගාඣීඃ 2 ප්‍රක්‍රමඃ (සඤ්) උපක්‍රමඃ
3 (සඤ්) අභඝඨන මුද්ඝාත ආරම්භඃ 4 සම්ත්‍රම්සඤ්චරා
27 5 ප්‍රතිබන්ධඃ ප්‍රතිඝ්මේහා 6 ‘චනාය (සතු) නිපාතනම්
7 උපලම්භ (සඤ්) ‘ග්‍රහවඃ 8 සම්ාලම්භා විලෙපනම්
28 9 විප්‍රලම්භා විප්‍රයොගෝ 10 විලම්භ (සඤ්) නිසර්ජනම්
11 විස්‍රාව (සතු) ප්‍රවිඛනනිර් * 12 අවෙක්ෂා ප්‍රතිජාගරඃ
29 13 නිපාඩ නිපාඩෝ පාඨේ 14 නෙම්සෙනමෝ සම්ඝ්නනෙ
15 ආදිනවාස්‍රවෝ කෙලාශෙ 16 මෙලකෙ සහ සහමෝ
30 17 සංවික්ෂණං විවයනං මාගිණං මෘගණ මෘගඃ
18 පරිරම්භඃ පරිෂ්වඃ සංශ්ලේෂ උපගූහනම්
31 19 නිර්වර්ණනං (තු) නිඛනනං දර්ශනාලොකනෙක්ෂණම්
20 ප්‍රත්‍යඛනනං නිරසනං ප්‍රත්‍යදෙශෝ නිරාකෘතිඃ
32 21 උපශායෝ විශාය (ඤ්ඩ පය්‍යායශයනාඊකෝ)
22 අත්‍රීනාං (ච) සෘතියා (ච) හෘණීයා (ච) ඍණීකෙ †
33 23 (සඤ්) ව්‍යත්‍යසෝ විපය්‍යාසෝ ව්‍යත්‍යය (ඤව) විපය්‍යෙ
24 පය්‍යායෝ ‡ ‘නික්‍රම (සනඤ්ඣන) ‘නිපාත උපාත්‍යයඃ
34 25 (ප්‍රෙෂණං යත් සමාහූය තත්‍රස්‍යත්) ප්‍රතිශාසනම්
26 (ස) සංස්තාවඃ (ක්‍රතුෂු යා සතුනිහූම්ච්ච්ජනනාම්)
35 27 (න්ධාය තක්ෂ්‍යතෙ යත්‍ර කාෂ්ඨෙ කාෂ්ඨං ස) උදඤනඃ
28 සඤඛ්ඤන (සතු) සඤඛ්ඤනඃ (සඤඛ්ඨෝ යෙන නිහන්‍යතෙ)
36 29 ආවිධෝ (විධ්‍යතෙ යෙන තත්‍ර) (විඤ්වක්‍යමෙ) 30 නිඤඃ
31 උත්කාර (ඤව) නිකාර (ඤව වෞධානෙත්තෙක්ෂුපණීකෝ)

---

1 යුදයට අතිශය } උත්සාහය. }
2 මූලාරම්භය.
3 ආරම්භය.
4 සංවේගය.
5 කායප්‍රතිඝාතය.
6 පාතවැටීම.
7 ප්‍රත්‍යක්ෂකරණය.
8 සඳුන් ආද්ගැහැම } හෝ ගානදැ. }
9 රාශීඋනුන් වියෝගය.
10 අතිදූනය.
11 ඉතාපසිඩිය.
12 ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාව.
13 හැදෑරීම.
14 තෙම්ම.
15 සෙල්ශය.
16 සම්ාගම්.
17 අපවත්දැ තත්ප } රයෙන්සෙවීම. }
18 වැලඳගැන්ම.
19 නිර්ඝ්‍රණය.
20 බැඟැරලීම.
21 ඝ්‍රවමාරුනින්ද.
22 පිළිකුල්.
23 විපය්‍යාසය.
24 ඉක්මයාම.
25 කැඳවාමෙහෙයීම.
26 යාගයෙහි ඛමුණන් } ගේ සතුනිහූමිය. }
27 කටඋකඳ.
28 පණණ දැකැති.
29 බුරුමකුටුඇදිය.
30 උසහාවිශාලත්වය } සම රුක්ඇද්ය. }
31 විඇදී ඝ්‍රලා කිරීම.

---

* ප්‍රතිඛනති සිද.
† කරුණෙහියයිද—නවත් සමහරු කෘපායෙහියයිද කියති.
‡ පය්‍යය—කලිකාතා.

37 1 නිගාරොදහාර විඤ්ඤාවො අග්‍රාහා (සතු ගරණදිඤ්ඤ a)
38 2 ආරහාවරති විරතය උපරාමෙ 3 (‘ඨාසත්‍රියාං b තු) නිඤෙවඃ
නිඤඤූනි c නීඤෙවන d නිඤීවන (මිත්‍යඤිතන්‍යානි)
39 4 ජවනෙ ජූතිඃ 5 සාති (සඤ) ‘වසානෙ (සත්‍ත) 6 (අථ) ජවරෙ ජූත්‍යිඃ
7 උදජ (සතු) පඤප්‍රෙරණඞ් 8 අකරණී (රිතකදයඃ e ශාපෙ)
40 9 (ගොක්‍රානෙතහ්‍යඤත සය වඃඤමිතෙහ්‍ය) පගවකා (දිකඞ් f)
10 ආපුපිකං ශාඤකුලික (මෙවමාද්‍යමචෙතසාඞ්)
41 11 (මාණවානානතු) මාණව්‍යං 12 (සහායානාං) සඤායතා
13 ඤලඤ (ගලානාං) 14 බ්‍රාඤමණ්‍ය වාඩවෙය (තු චිජන්මනාඞ්)
42 15 (වෙ පඤිකානාං පඤඤානාං) පාඤිවං පඤඤිය (ඔතුක්‍රමාත්)
16 (ඛලානාං) ඛලිනී ඛලඤ (‘පය ථ) 17 මානුඤ්‍යකං (නඃණඞ්)
43 18 ග්‍රාමතා g ජනතා ධූමඤ පාඤඤ ගලඤ h (පෘථක් පෘථක්)
(අපි) සාහස්‍ර කාරීඤ වාඤීමණථඞ්ණ (දිකඞ්)

---

1 ගරණදිය.
2 විරතිය.
3 කාරාදූම්ම.
4 වේගය.
5 කෙළවර.
6 උණ.
7 ගවාදීන් මෙහෙයීම.
8 ශාපය.
9 අපත්‍යප්‍රත්‍යයවාච්‍ය යන්ගේසමූහයෝ.
10 අප්‍රාණී න්සමූහය'
11 බාලසමූහය.
12 යහලුසමූහය.
13 නහුල්රැස.
14 බම්බුරැස.
15 ඉලඇට,පිටඇටරැස්
16 කලවිටි සමූහය.
17 මිනිස්සමූහය.
18 ග්‍රාමතාදිය.

---

a අභ්‍යවහරණ, කණ්ඩගර්ජනහෝ තැලිනැගීම, කලකල ශබ්ද, උඛනගාගැන්ම, සන්නයි—අභ්‍යවහාර, වමන, විඤ්ඤවණ ශබ්ද, ඌසීකෘත්‍යග්‍රහණ, ඔතු මරාටී ටීකායි.

b චාඤ්‍රියාං යී—කලිකාතා.

c නිඤඤූනි—කලිකාතා.

d "නිඤෙවනං" යි පොත් සතරෙහිම පැණේ එසේනම් ජනෙඤහගයි

e අජීවනි, අජනනි, අවග්‍රාහ, නිග්‍රාහ, යනාදිය ආදි ශබ්දඤීයි.

f මෙසේයි, උපගොඃ අපතන්නි පුමාංසඃ "ඕපගවඃ" නොඤාං සමූහඃ ඕපගවකම්—ගාඤීගක, දූඤක, යනාදිය ආදි ශබ්දඤීයි.

g ග්‍රාමාඤාං සමූහඃ, ජනාඤාං සමූහඃ, ධූමාඤාං සමූහඃ, පාඤාඤාං සමූහඃ, ගලාඤාං සමූහඃ—සඤඤාණං සමූහඃ, කරීඤාණං සමූහඃ, (ගොමරිවි) වම්මණ සමූහඃ, අථඒවණං සමූහඃ—වාඤීණ, වාඤීණ, ආහාර,ආදිය ආදි ශබ්දාඤීයි—යනාදි ක්‍රමයෙන් ග්‍රාමතාදීන්ගේ අඤී වෙන්වෙන් කොට බිණ්ඩයසුතු.

h ගල නම් මහ බටයි.

1 (නානාඡීඃ කෝපි කානන්‍යාදිවගේෂ්වේවාහ්‍ර කීර්ත්තිතාඃ
භූරිප්‍රයොගා යෙ යෙෂූ පයඃයෙෂ්වපි තෙෂූ තෙ)
2 1 (ආකාශෙ ත්‍රිදිවෙ) නාකෝ 2 ලෝක (සතු භුවනෙ ජනෙ)
3 (පද්‍යෙ යශසිච ශ්ලෝකඃ 4 (ශරෙ ඛඩ්ගෙච) සායකඃ
3 5 ජඞ්ඝකෝ (ක්‍රොෂ්ටු වරූණෙ) 6 පෘථුකෝ (චිපිටාඞීකෝ)
7 ආලෝකෝ (දර්ශනොද්‍යොතෝ) 8 (හෙරී පටහම්) ආනකෝ
4 9 (ලාඃඝ චිහ්නයොර්) අඞ්කඃ 10 කලඞ්කා (ඛ්‍යාපවාදයොඃ)
11 නාඝ්‍රකෝ (නාගබඩ්කෙඝර්) 12 අඞීකඃ (ඝාටික සූචඃයොඃ)
5 13 (මාරුතෙ වෙධයි බුධෙ ච පුංසි) කඃ 14 කං (ශිරෝ ඛුනොඃ)
15 (සඤ්) ශ්ලාඝස් (තුවජ්ඨාන්‍යෙ සඞ්ඝාතෙ හඤාසිකත්ථනෙ)
6 16 (උලූකෙ කරිණඃ ශුවජ්ඹූලොපානෙනෙච) පෙචකඃ
17 (කමඞ්ඛලෝච්) කරකඃ a 18 (සුගතෙච) විනායකඃ b

අනු, මේ අනෙකාඛ්‍යවගීගයෙහි, කෙ අපි නානාඡීඃ, නානාඡීඃ ඇති නිසි ශබ්දකෙනෙක්; කාන්‍තාදිවගේගෂූ එව, කකාරාන්තාදි වගීගය න්හිම; කීර්ත්තිතාඃ, කියනලදතුහ; යෙ, යම්ශබ්දකෝනෙක්; යෙෂූ, යම්අ ඡීයෙක්හි; භූරිප්‍රයොගාඃ, බොහෝවූ ප්‍රයොගඇතාහුද (කාවකදියෙ හි ද්ක්නාලදහුද); තෙ, ඒ ශබ්දයෝ; තෙෂූ පයඃයෙෂූ අපි, තදඡීවාචි ඒ සමානාඡීශබ්දයන් අතුරෙහිත්; (එනම් සවගීගවගීගාදියෙහිත් කියන ලදහ).

1 නාක-යනු, අහස, දෙව්ලොව, වැවේ, පුංලිඞ්ග 2 ලෝක-යනු, ලොක යෙහි, ජනයාකෙරෙහි, පුංලිඞ්ග 3 ශ්ලෝක—යනු, පද්‍යරචනායෙහි, කී ර්ත්තියෙහි, පුංලිඞ්ග 4 සායක-යනු, ඊගයෙහි, කඩුවෙහි, පුංලිඞ්ග 5 ජඞ්ඝ ක-යනු සිඟලා, වරූණයා, කියයි, පුංලිඞ්ග 6 පෘථුක-යනු, පුළු, පිළවුන්, පුංලිඞ්ග 7 ආලෝක-යනු, දැනීම, එළිය, පුංලිඞ්ග 8 ආනක-යනු, බෙරේ, පටාව, පුංලිඞ්ග 9 අඞ්ක-යනු, ඇකයෙහි, ලකුණෙහි, පුංලිඞ්ග 10 කල ඞ්ක-යනු, කැලැල්හි, අපවාදයෙහි, පුංලිඞ්ග 11 නාඝ්‍රක-යනු, නාගවගීග යෙන්හි, වඩුවන්කෙරෙහි, පුංලිඞ්ග 12 අඞීක-යනු, පිළිමිණෙහි, හිරුකෙ රෙහි, පුංලිඞ්ග 13 ක-යනු, පවන්, මහඛඩ, සූචඃ, යන අර්ත්‍රයෙහි, 'කඃ' යි පුලිඞ්ගයි 14 ඉයෙහි, දියෙහි, වැටෙනකල 'කං' යි නපුංසකයි 15 ශ්ලාඝ—යනු, බොල්හි (හෝ ඇගිට්යෙහිද) සඞ්ඝාතයෙහිද, බත් උලෙහිද, පුංලිඞ්ග 16 පෙචක-යනු, ඛකමූනන් කෙරෙහිද ඇතුන් නගුටුමුල හෝ ගුදඝවසාගෙණ සිවිනා මාංසපිඛයෙහිද, පුංලිඞ්ග 17 කරක-යනු, ඩබරායෙහිද, පුං, චශබ්දයෙන් දෙළුම් ගන්නෝයි 18 විනායක-යනු, බුදුන්කෙරෙහිද, පුං.

---

a කරකඃතු පුමාන් පක්ෂිවිශෙෂෙ ගුඩිමෝපිච
ඵයොර් මෙඝොපලෙ නඃත්‍රි කරකච කමඞ්ඛලෝ.

b විනායකඃතු හෙරම්බ තාඛ්‍යෙ විඝ්නෙ ජිනෙ ගුරෝ.

7 1 භික්ෂු (භීසෙන චිතස්සොච්)a 2 (ශුකනීවෙව) වෘශ්චිකඃ b
3 (ප්‍රතිකූලෙ) ප්‍රතික (ස්ත්‍රිඤ්චතදෙශෙච පුංස්‍යයම්) c
8 4 (සත්‍ය) භූතික (නාතු භූතිඛේ කත්‍යාඃණෙ භූසත්‍යඃණෙ ‘පිච)
5 (ජෙකත්‍යානිකායාංච ඝොශෙච) කොෂාතකස්‍ය d 6 (ථ කට්ථලෙ
9 සිතෙව ඛදිරෙ) සොමවල්කඃ (සතද ථ 7 සිහලකෙ
තිලකලෙතෙව) පිණ්‍යකොe 8 වාහල්කිකං (රාමසෙ ‘පිච)
10 9 (මහෙන්ද්‍ර ගුගගුලූලූකවත්‍කලග්‍රාහිණූ) කොෂිකඃ
10 (රුක්තාපඤ්චකාඝවා) තඛකඃ 11 (සච්ලොපි) ක්ෂුල්ලක f (සත්‍රිණූ) g
11 12 ජෙවාතෘකඃ (ශෂාඛෙකාපි) g 13 (ඛුරෙ‘ප්‍යඤ්චස්‍ය) වර්ත්තකඃ h
14 (වක්‍රෙ ‘පි) පුඛරීකොh (නා) i 15 (ගවානක්‍රමපි) දීපකඃ k

---

1 භික්ෂු-ගත්තු, රියනෙහි, චියතෙහි, පුං 2 වෘශ්චික-ගත්තු, දළබුවන් කෙරෙහි, පුං 3 ප්‍රතික-ගත්තු, විලොමයෙහි වැටෙනකල තුන්ලිහුයි-එකදෙශයෙහි, පුං 4 භූතික-ගත්තු, බිම්කොසඹ, සුවඳතණ වෙසෙසෙක්හි, බැලතණෙහි, නපුංසකයි 5 කොෂාතකී—ගත්තු, පතොලා යෙහිද, වැටකොළුයෙහිද, ස්ත්‍රී 6 සොමවල්ක-ගත්තු, ඇදෙමටෙහි, ඉඹුරුයෙහි, පුං 7 පිණ්‍යක-ගත්තු, ඉන්සළුයෙහිද, තලමූරුවටෙහිද, පුං 8 වාහලික-ගත්තු, සුගුයෙහිද, නපුංසක, අපිව යන්නෝ වාහලික දෙශයෙහි, කොකුමෙහි, අඹරයන් කෙරෙහි, ධීරයන්කෙරෙහිද, වැවේ-9 කොශික-ගත්තු, ශඤ්ඛ, ගුගුල්, මහවත්, පාම්බට්ටි, යන මෙහි, පුං 10 ආතඬක—ගත්තු, රෝග, තැවිලි, භය, යන මෙහි, පුං 11 ක්ෂුල්ලක-ගත්තු, මදදෙයෙහි, තුන්ලිහුයි 12 ජෙවාතෘක-ගත්තු, සදමඩලද, පුං 13 වර්ත්තක-ගත්තු, අස්කුරෙහිද, පුං 14 පුඛරික-ගත්තු, දිවියන් කෙරෙහිද, පුං 15 දීපක-ගත්තු, අදිමොදෙහිද, (කළුදුරු හී සනා හී) පුං.

---

a භික්ෂුර්යොභීතස්තොච සප්‍රකොෂෙඪ කරෙ‘පිච.
b වෘශ්චිකඃතු ද්‍රුණෙ රාශෙ ශුකනීවොෂධිභිදෙඃ.
c ප්‍රතිකො ‘වයවෙ‘පි සත්‍යත් ප්‍රතිකූලවිලොමයොඃ.
d කොෂාතකඃ කවෙ පුංසි පටොලකං ඝොෂකෙ ස්ත්‍රියාම්—මෙදිනී.
e පිණ්‍යකො ‘ස්ත්‍රි තිලකලෙ හිඟුවාහලිත සිහලකෙ—රුද්‍රකොෂ.
f අපි යත්නයෙන් නීච, කනිෂඪ, දරිද්‍ර, යතුදු ගැණේ.
g ජෙවාතෘකඃ පුමාන් ඝොමෙ දීර්ඝාස්‍යඃකුශයොඃ ත්‍රිෂු.
h වර්ත්තකඃතු ඛුරෙ‘ශ්වස්‍ය විහගෙ වර්ත්තිකා වයොඃ.
i පුඛරීකං සිතාමෙඝාපේ සිතවජ්‍රෙව හෙඝපේ
පුංසි වක්‍රෙ‘ගනිද්ඛ්නාගෙ කොශකාරාවත්‍යාරෙ‘පිච—අජය.
k දීපකං වාගලඛ්කාරෙ වාච්‍යවඅදීපනිකාරකෙ
දීපකඃචාජමොදුයාං ගවානීවර්‍ෂීවූඩයොඃ.

12 1 ශාලාවෘකාඃ (කපෝතොලූකශ්වානඃ) 2 (සඛණී 'පි) ගෛරිකම් a
3 (පිඩාමේ 'පි) වෘලිකාඃ b (සඛද්) 4 අලිකඃ c (නඥියෙ 'නඃතෙ)
13 5 (ශීලාඝ්‍රියා) වනූතෙ (වේ) d 6 ශලේන (ශකලවලකලේ)
7 (සාඤෙ ශතෙ සුවර්ණානාං හෙමහ්‍යුරොහූඅණේ පලේ
14 දිනාරෙ 'පිව) නිඤෙකා ('සත්‍රී) 8 තලේතා e ('සත්‍රී සම්ලේනසොඃ
දමෙහ 'පඃ) 9 ('ථ) පිනාකො f ('සත්‍රී ශූලශඛ්කරධන්වනොඃ)
15 10 ධෙනුකා (තු කරෙණවාච්) 11 (මෙඤඅලෙව) කාලිකා g
12 කාරිකා h (යාතනාවඃතෙනිතඃ) i 13 කර්ණිකා k (කණීහූඅණේ)

---

1 ශාලාවෘක-යනු, වඳුරු, කැනහිල්, බලලුන් කියා, පුංලිඟ 2 ගෛරි
ක-යනු, රණෙහිද, නපුංසකලිඟ 3 වෘලික—යනු, පෙළඳීමෙහිද, නපුංස
කලිඟ 4 අලික-යනු, අප්‍රියෙහිද, අසත්‍යයෙහිද, (නලලාටෙහිද) නපුංස
කලිඟ 5 අනූනක-යනු, සම්භාව, වංශය, නපුංසකලිඟ 6 ශලක-යනු, පි
ළිපොතු, සුඹුළු, යි නපුංසකයි 7 නිඝ්‍ක—යනු, අටතුරාසියක් රන්ප
ලමෙහිද, රණෙහිද, උරොභූෂණයෙහිද, රන්පලමෙහිද, දෙපිස්නුනි
දක බර රණෙහිද, වැටේ-පුං නපුංසකයිලිඟ 8 කලක—යනු, මලඝ, ප
ව, නිකෘතිය, පුංනපුංසකයිලිඟ 9 ථනාත-යනු, ඛුල, ඊශ්වරධනුව ඝ
න මෙහි, පුං නපුංසකලිඟ 10 ධෙනුකා—යනු, ඇතිනන්නාන්කෙරෙහිද,
අළුත වැදුදෙනුන්කෙරෙහිද, සත්‍රීලිඟ 11 කාලිකා-යනු, මෙඤපන්තියෙ
හිද, සත්‍රීලිඟ 12 කාරිකා—යනු, තියුණුවෙදනාවෙහිද, වෘතහියෙහිද,
සත්‍රීලිඟ 13 කර්ණිකා—යනු, තෝඛුයෙහි, ඇත්සොඬ අග ඇඟිලියෙහි,
පිපුවිතෙම්යෙහි, සත්‍රී

---

a හිරියල්ගිඳ වේ.

b .....වෘලිතො නාගරෙ සඖතඃ
වෘලිකමප්‍රියාතාසාඃ් වෙලක්ෂ්‍යඤ්චපි පීඩනෙ—විශ්වකොෂ.

c අලිකමප්‍රියෙ'පි සඥදප්‍යසතේ‍ය නපුංසකම්.

d අනූනනාතු කුලෙ ශීලෙ පුංසි සඥද් ගතජන්මනි.

e ත්‍රිෂු පාපාශයෙ කලේතා 'සත්‍රී විට්නිටෙහදන්‍යායොඃ-විශ්ව
කලේතා 'සත්‍රී ඝෘතතෙලාදිශෙෂෙ දමෙහ විහිතකෙ—මෙදිනී.

f පිනාකො 'සත්‍රී රුද්‍රවාපෙ පාංශුවර්ජිත්‍රිශූලයොඃ—මෙදිනී.

g කාලිකා චඩිකාහෙදෙ කාඅෙණ්‍ය වෘශ්චිකපත්‍රයොඃ
ක්‍රමදෙය වසතුමූලෙ ඛුසරී නවමෙඤයොඃ
පටොලශාඛා රොමාලී මාංෂී කානී ශිවාඤච
මෙඤ (ව) ලොච කරණේ.....

h .....කාරිකා නටයොෂිනි
කෘතො විවරණශෙලාකෙ ශිල්පයාතනයොරපි
නපුංසකනාතු කර්මාදො කාරකෙ කර්තාරි ත්‍රිෂු—මෙදිනී.

i කෘතෙතඃ සිද පාඨයි.

k කර්ණිකා කරිහස්තාග්‍රෙ කරමඩ්ඝතලාවපි
ක්‍රමුකාදිවර්ථාංශෙ 'ඛ්පවරාවෙ කර්ණිහූඅණේ
කර්ණිකා කථ්‍යතෙ 'නාඤනාසූත්‍රඤමවස්ත්‍රඛගනිඹර්ත්‍රයොඃ.

16 (කරිහත්‍ථානුලෝ පදම්විජ්ජොගත්‍ථං) (තිෂ්ඨන්තරෙ)
1 බානඋරකෝ a (රූපිමුඛත්‍ථව්) 2 .එතෙ (මුඛත්‍ථනාසතෙවලාඃ)
17 3 (සත්‍ථඋමහිතඃ) කොඤ්චකුට්ටිකෝ (යඤ්චොදුරෙරිතෙක්ෂණඃ)
4 ලාලාවිකඃ (ප්‍රහොණීලදන්ති කායඤ්ඣක්ෂමඤ්ච යඃb)—කාන්තාඃ.
18 5 මයූඛ (සඤ්චිත්කරජ්ඣාලාඤ්ච 6 ('ලිවාණෙ) ශිලිමුඛෝ
7 ශඞ්ඛා (නිධෝ ලලාටාඤ්ඨි කඞ්ඛා නසත්‍රි) 8 (ස්ත්‍රියෙ'පි) ඛම්c
19 9 (ඣාණිජ්ඣාලෙ අපි)ශිඛෙ d–10 ශෛලවඃක්ෂෝ) නගාවගොe-ඛා—
11 ආශුගෝ (වායුවිශිඛෝ) 12 (ශරාකීර්විහගාඃ) ඛගාඃ f

---

1 බානඋරක—යත්‍ත, රුවන්, නායක, ඔ-අක්ෂරය තුන්ලිහුයි— 2 එත—යත්‍ත, ප්‍රධානය, ඉතරය, ඝ්‍රාදකලාය, යන අක්ෂරය තුන්ලිහුයි— 3 කොඤ්චකුට්ටික—යත්‍ත, මායාවී, දුර නොබලත්‍රයේ, ඔ තුන්ලිහුයි— 4 ලාලාවික—යත්‍ත, සවාමීත්‍රගේ අභිප්‍රායදනනාපිණීසවත් කටයුත්තෙහි අදක්ෂබැවින්වත් නලළ බලත්‍රයේඔ, තුන්ලිහුයි— 5 මයූඛ-යත්‍ත, දිපති, රශ්මි, ඔනිසිඑහි, පුං— 6 ශිලිමුඛ-යත්‍ත, භෘඟ, ඊගස්, පුං— 7 ශඞ්ඛ-යත්‍ත, කුවෙරනිධියෙක, නලල්ඇට, සක්ඔ, පුංනපුංසකයි— 8 ඛ—යත්‍ත, ඉන්ද්‍රියෙහිද-නපුංසකයි— 9 ශිඛා-යත්‍ත, රශ්මි, ගිනිසිඑහි-ස්ත්‍රී— 10 නග=අග—යත්‍ත, සෙල, රුක, යන මෙහි—පුං— 11 ආශුග—යත්‍ත, පවන් ඊදඬු, පුං— 12 ඛග—යත්‍ත, ඊදඬු, හිරු, ලිහිණී, පුං.

---

a බානඋරකඃ සුරෙ පුංසි මනොඥශ්‍රෙෂ්ඨයොඃ ත්‍රිෂු—මෙදිනී.
මේ ශ්ලොක පස මහාරාජ්‍ඤ පාඨයි; අධිකයෙකැයි එම ටිකායි.

b භූභානත්‍රිතම්බවලයවක්‍රෙෂු කටකෝ 'ස්ත්‍රියාම්
සුවත්‍රග්‍රෙ ක්ෂුද්‍රශක්‍රෙත්‍රාව රොමහර්‍ෂේ ව කණ්ඨකඃ
පාකෝ පක්ෂතිශිශු මඛ්‍යරතෙන නෙතරි නායකඃ
පයස්‍යඛඃ සත්‍රක් පරිකරෙ සත්‍රද් වත්‍රධෝ'පිව ලුබ්ධකඃ
ආද්‍රියාමපි ලුබ්ධකඃ—යිද පාඨයි.
පෙවකත්‍රිෂු වඃක්‍රෙපි ගුරෝ දෙශෙව දෙශිකඃ
ඛෙවකෝ ග්‍රාමඵලක්‍රෙෂෝ කීවරෙ'පිව ජාලිකඃ
පුෂ්පරෙණෝ ච කිඤ්ජල්කඃ ශුලෙකා 'ස්ත්‍රී සන්ධනෙ'පිව
සත්‍රත් කලෙලාලෙ'පත්‍රකාලිකා වාඩ්කං භාවවඃඝුයොඃ
කරිණ්‍යං චාපි ගණිකා දුරකෝ බාලහෙදකෝ
අක්‍රෙ 'පත්‍රනෙඩමූකඃ සත්‍රත් වඩ්කා දර්‍ශාඤ්ඣදුරණෙඃ

---

c ඛම්ඤ්ජෙ පුරෙ ක්‍රෙත්‍රෙ ශූන්‍යඛිඤ්ඣෝ විහායයි
සංවෙදනෙ දෙවලොකෙ ශම්මණ්‍යපි නපුංසකම්—මෙදිනී.
d ශිඛා ශාඛා වහ්නිචූඩා ලාඟලික්‍රාග්‍රමාත්‍රකෙ
චූඩාමාත්‍රෙ ශිඛායාව ජ්වාලායාං ප්‍රපදෙ 'පිව.
e නගොා මහීරුහෙ ශෛලෙ භාඤ්ඣාරෙ පවනාඤනෙ
f ඛගඃ සූයෝ ග්‍රහෙ දෙහෙ මාර්ගණෙ ච විහඟමෙ.

20 1 පතහෝ a (පක්ඛිසූයෙඤ්ච) 2 පූගඃ (ක්‍රමුකවෘක්ෂයෝඃ)
3 පඤ්චෝ 'පි) මාගා b 4 වෙගඃ (ප්‍රවාහජවයොරපි)
21 5 පරාගඃ c (කෞසුමේ රේණෞ ඝනානීයාදෞ රජස්‍යපි)
6 (ගජේ 'පි) නාගමාතඟාව් d 7 අපාහස් (නීලකෝ'පීව) e
22 8 සඟීඃ (සවභාව නිමේමාක්ෂ f නිඃශ්වයාඛ්‍යය සංඡ්ඤිෂූ)
9 යොගඃ g (සන්නාහනොපාය ඛ්‍යන සහති යුක්තිෂූ)
23 10 හොගඃ (සුඛෙ සත්‍රුකදිභාතාවහෙඤ්ච ඒණකායයොඃ)
11 (චාතකෙ හරිණෙ පුංසි) සාරඟඃ (ශබලෙ ත්‍රිෂූ) h

---

1 පතඟ-යනු, ලිහිණි, හිරු, යි පුංලිඟ 2 පූග-යනු, පුවක්ගි, සමූහයෙහි, පුංලිඟ 3 මාග—යනු, සිවුපාවෝද වෙන් පුංලිඟ 4 වෙග—යනු, මලාදින්බැහැරයාමෙහි, ජවයෙහි, පුංලිඟ 5 පරාග—යනු, මල්රොන්, නහනු ආදි, ධූලි යන මෙහි, පුංලිඟ 6 නාග=මාතඟ—යනු, ඇතුන්කෙරෙහිද, පුංලිඟ 7 අපාහ—යනු, නිලකයෙහිද, පුංලිඟ 8 සඟී-යනු, සවභාව, තත්ත්‍වය, නිඃශ්චය, පරිච්ඡේද, නිර්ණීති, යන මෙහි පුංලිඟ 9 යොග-යනු, සන්නාහය, උපාය, ධ්‍යනය, සහම, යුජන, යන මෙහි පුංලිඟ 10 හොග—යනු, සැපයෙහි, දුරාදින් i පාලනත්‍වයහි, නයින්ගේ පෙණ, දරණ යන මෙහි පුංලිඟ 11 සාරඟ—යනු, කැඳැති, මුව, යන් මෙහි පුං, කඹුරුවන්හි, තුන්ලිඟයි.

---

a පතඟශ්ඡලභෙ ශාලිප්‍රභෙදෙ පක්ෂිසූයඃයොඃ
b මාගඃ පඤ්ච කුරඟෙච කරිනාඤ්ඣත්‍රභෙදයොඃ
අන්වෙෂණ්‍යාං යාචඤ්‍ඤායාං මාගීතු වණිතානානාරෙ.
c පරාගඃ කෞසුමේ රේණෞ ධූලිසන්නානීයයොරපි
ගිරිප්‍රභෙදෙ විඛ්‍යතාවුපරාගෙච චඤ්චනෙ.
d අපි ශබ්දයෙන්, කාදුවෙය, නාගතෙසර, නාගකල්ලි, හස්ති නාපුර, මෙඤ, වම්මුතු, ආදිය ගන්නේයි—නපුංසකවූයේ ඊයම්, ලවඟ, දනයුතුයි—(මාතඟ ශබ්දය චඩාලයන්කෙරෙහිද වැටේ)
e අපාහෝ නයනසඤ්ඤෙන සඤ්චිත්‍රකාප්‍රධානයොඃ—
අඟභිනෙව.....අජ්‍යකොඤ
f යොගෝ 'පූර්ණීසම්ප්‍රයෙනෞ සඟතිඛ්‍යානයුක්තිෂූ
වප්‍රඃ ක්‍රෛයේ ප්‍රයොගෙච විඤ්ඣමහාදිෂූ හෙඤ්ජේ
විශ්‍රබ්ධඤ්ඣාතකෙ ද්‍රව්‍යෙඤ්පායසන්නාහනෙඤ්චපි
කාම්මණෙපිච.....මෙදිනී කොඤ.
g නිමේමාක්ෂඃ "තත්ත්‍වගඃ මොක්ෂාඤ්ඣාවොචා" යි ඤ්ඣානුදිඤ්ඣින වීඤ්ඣාහෙයින් මුඤ්ඣතිඅඤ්ඣාවයඤ්දගන්නේයි.
ඇතුන් කෙරෙහිද සාරඟ යනු වැටේ.
ඤ්ඣදි යනුයෙන් ඤ්ඣත්‍යඤ්චකම්මකාරාදී ගන්න
ඤ්ඣනිඃ පාලනෙ ඤ්ඣවහාරෙච නිඒඝෙ පණ්ඨයොඤ්ඣිතාම්—විඤ්ච.

24 1 (කපොව්) පලවගඃ a 2 (ශාපෙ භව) 'භිෂගඃ (පරාභවෙ)
3 (ඝානාදෘහෙ) ඝුගඃ (පුංසි) 4 යුගං (යුගෙම් කෘතාදිෂු)
25 5 (සවගේෂුපශුවාගවප්‍රදිඛේනත්‍රසෘණිහුජලෙ
ලක්ෂ්‍යදෘෂ්ටය සත්‍රියාං පුංසි) ගෞර් b 6 ලිඟං c (චිහ්නා ශෙඵසොඃ)
26 7 ශෘඟං d (ප්‍රාධාන්‍යසාන්‍යොඃ ශෙ) 8 චරාඟං (මූධ්නිභූතාඃයොඃ)
9 භගං e (ශ්‍රිකාමමාහාත්මාවීර්යඊතනාකීකනිර්ත්තිෂු)—ගා—
27 10 පරිඝඃ f (පරිඝාතෙ 'සෙනු 'පඃ) 11 ඔඝොඃ g (වෘඤ්ජෙ 'මහඝාරවෙ)
12 (මූලෙඃ පුර්ව්වධාව්) අඤ්ඝොඃ 13 ('ංහොදුඃඛව්‍යසනෙෂව) 'ඝඃ

---

1 පලවග-යනු, වඳුරන්කෙරෙහිද පුංලිඟ 2 අභිෂඟ-යනු: සාපය, පරාජය, යන මෙහි පුංලිඟ 3 යුග—යනු, රියගැල්ආදීන්ගේ අවයවයෙහි පුංලිඟ 4 යුගලයෙහි, කෘතයුගාදියෙහි, වැටෙනකල යුගංයි නපුංසකලිඟ 5 ගෝ—යනු, සුරලෝ, රශ්මි, පොළෝ, දිය, යන මෙහි; ප්‍රයොගාත්තු සාරයෙන් පුංස්ත්‍රී ඉතිරිලිඟ දන්න 6 ලිඟ—යනු, ලකුණ, පුරුෂාදිනිමිත්ත, යන මෙහි නපුංසකලිඟ 7 ඍෂ—යනු, නායකඬ, ශිඛර, යන මෙහිද නපුංසකලිඟ 8 වරාඟ—යනු, ඉස, යොනිය, යන මෙහි නපුංසකලිඟ 9 භග—යනු ශොභා, කැමති, ඉසුරු, වියඑ, වැයම්, හිරු, යශස්, යන මෙහි, නපුංසකලිඟ 10 පරිඝ-යනු, දඬු ආදීන් පැහැරීම, සමුහර, යන මෙහි පුංලිඟ 11 ඔඝ-යනු, සමූහ, ජලවෙග, යන මෙහි පුංලිඟ 12 අඤ්ඝ—යනු, මිළ, පූජනිරීම, යන මෙහි පුංලිඟ 13 අඝ-යනු, පව්, දුක්, විපත්, h යන මෙහි නපුංසකයි.

---

a පලවගොවානරෙ හෙකෙ සාරථෝ චොඝණදිධිතෝ.

b ඉගෞඃ සවගේ වෘඝහෙ රඝෙමෝ වප්‍රේ ශිතකරෙ පුමාන්
අඵුත්තු නෙත්‍රදිඝවාණ භූවාගාදිෂු යොඝින්—චිඝ්නොඝයි.
ගෞ නීදිතෙඃ බලීවර්දී ඝිරණක්‍රතුභෙදයොඃ
සත්‍රිතු සඝදඝිශි භාරතාඝං භූමොච සුරභාවපි
නෘඝත්‍රියොඃ සවගීචත්‍රාඹ්වරශම්දුගවාණලොමසු—කොඝවඃ.

c ලිඟං චිඝෙන 'නුමානෙව ශාඛිඛෙඃකතාප්‍රකෘතාවපි
ශිවමූර්ත්තිවිශෙෂෙ'පි මෙහනෙපි නපුංසකම්—මෙදිනී.

d ඝෘඟං ප්‍රහුතෙ.ශිඛරෙ චිඝෙන ක්‍රිඩාඹ්ඛු යනත්‍රකෙ
චිඝාණෙතඝඤ්ඨයොඝ්වාපි ඝෘඟඃ සතත් කුච්වඝිඤ්කෙ
සත්‍රී විඝායාං සවගීමිනභෙදයොර්ඨඃඝහොඝධෙ—මේදිනී.

e භගං ශ්‍රී යොනි වියෙඎ්චර්‍යාඤුනවෙරාග්‍යඤීතීතිෂු
මාහාත්මෙඍශ්වර්‍යඊතනෙ ධර්මෙ මොක්ෂෙ'ථ නාරවෝ-මෙදිනී.

f පරිඝෝ යොගහෙදෙ 'සත්‍රුවිශෙඝෙ 'ගීගලඝ්‍යාතයොඃ

g .....ඔඝොඃ වෙගෙ ජලඝ්‍යව්.
වෘඤ්ජෙ පරම්පරාඝාව ද්‍රුතනෘත්‍යොපදෙශයොඃ.

h රාගවෙඝාදි යනු: පුරාණඝනනයි-මාඝයාදඝුතාදි ඎ, ඔරාව්-වීඝායි.

28 1 (ත්‍රිෂ්වපෙ 'ලෙප) ලඝුඃ a 2 කාව්‍යඃ-(ශික්‍යමෘදෙහදඋගූජඃ—ෂා—
3 විපයර්‍යාසෙ විසහරෙව) ප්‍රපචඃ b 4 (පාවකෙ) ශුචිඃ c
29 (මාසස්‍යමාත්‍යෙ චාත්‍යුපධෙ පුංසි මෙධ්‍යෙ සිතෙ ත්‍රිෂු)
5 (අභිෂවහෙ සඃහායාච ගහසෙහෘච) රුචිඃ-(සත්‍රියාම් —චා—
30 6 d(කෙතිතාක්ෂ්‍යතව) 'භිභූජෙ 7 (දන්‍යාවිප්‍රාඛජ) විජඃ e
8 අජ (විෂ්ණුහරවිශායඃ) (ගොෂඨාඛනිවහා) 9 ව්‍රජඃ

---

1 ලඝු—යනු, ඉඟවයෙහි, අල්පයෙහි, තුන්ලිඟුයි— 2 කාව්—යනු, සහ ලල්ලූ කඳුමැටි, අක්ෂිරොග, යන මොඟුයි—පුං— 3 ප්‍රපච—යනු, විපරීතය, විස්තරය, යන මෙහි, පුං— 4 ශුචි—යනු ගිනෙන්නහි, මාසයෙහි, ශුඛවිත්තඇති අමාත්‍යයා කෙරෙහි, පුං—පවිත්‍රයෙහි, සුදෙහි, තුන්ලිඟුයි— 5 රුචි—යනු, වැලඳගැන්ම, අභිලාස, කිරණ, යන මෙහි ස්ත්‍රී— 6 අභිභූජ—යනු, මොනරු, ගුරුළෝයි—පුං— 7 විජ—යනු, දත්, බමුණෝ, බිජුවටින් උපන්නෝයි-පුං— 8 අජ-යනු, විෂ්ණු, ශිව, එලු, යන මෙහි, පුං— 9 ව්‍රජ—යනු, ගොවුදු, මග, සමූහ, යන අර්ථයි-පුං.

---

a (ත්‍රිෂ්වපෙ 'පි) ලඝුඃ ඝී—කලිකාතා පාඨයි.
කාඤණාගුරුණී ශිශ්‍රෙව ලඝුඃ කලිඛං ගුරෞ ත්‍රිෂු
b ප්‍රපචස්සවයෙ'පි සතද් විස්තරෙච ප්‍රතාරණෙ.
c ශුචිඃ ග්‍රීෂ්මාග්නිඝෘතාරෙඛාඝාඥෙ ශුඛමන්ත්‍රිණී
ජ්‍යෙෂ්ඨෙච පුංසි ධවලෙ ශුඛෙ'නුපහතෙ ත්‍රිෂු—මෙදිනී.
පොසොන්, එසේම ඇසළ, මේදෙමසින් යුක්ත ඍතුව, එනම් ග්‍රීෂ්මයි—
d ඡානතා අනුඝතයි-මේ ප්‍රක්ෂිපතයි-මහාරාෂ්ට්‍ර කලිකාතා පොත් දෙකෙහි ආයේය.
ප්‍රසනෙන හලදූකෙ 'පඃවෙඡා ගුවඡඃ (ඝනවකහාරයොඃ)
(පරිධානාවලෙ) කවෙඡා (ජලප්‍රාන්තෙ) ත්‍රිලිඟකඃ
අවඡ—යනු, ජලාදීන්ගේ ප්‍රසන්නතායෙහිද, වලසුන්කෙරෙහිද වැටේ, සුලලිඟුයි—ගුවඡ-යනු, මල්පොකුරෙහිද, මුතුහරද, වැටේ, කවඡ—යනු, ඇඳිවන දහවලෙලෙහි වැටෙනකල සුලලිඟුයි—ජලසම්ප, භූමියෙහි, තුන්ලිඟුයි.
e ඛිජඃ සතත් බ්‍රාහ්මණඃක්ෂත්‍රවෛශ්‍යදත්‍යාඛජේෂු නා
ඛිජ භාඃඛාං හරෙණෞව.....මෙදිනී.
විප්‍රක්ෂත්‍රියවට්ශූද්‍රා වර්ණාස්ත්‍රාඳ්‍යඛිජාඃ සමඃතාඃ—සමඃතියි

31 1 ධම්මරාජෝ a (ජිනයමෝ) 2 කුජෝ b (දනෙනාපි නාත්‍රියාවි)
3 වලජේ c (ක්ෂෙත්‍රපුච්ඡාරෙ) 4 වලජ (වඩ්ඩදඤ්ඤා)
32 5 (සමෙක්ඛමාංශෙ රණෙ 'පඤ) ජිඃ 6 ප්‍රජ (සකත් සනනතෝ ජනෙ)
7 අබෙජෝ d(ශඛඛඝඤාඛෙකාච්) 8 (සඩ්කෙ නිතෙය) නිජං-(ත්‍රිඃ)-ජ-
33 9 e(පුංසතලනි ප්‍රවිණෙච) ක්ෂෙත්‍රඤ (වාචසලිඝසඃ)
10 සංඤ f (සත්‍රචෙවතනානාමඝසනාදෙඃඤාවිඝුවනා)— g —ඤ-
11 (කාකෙඝගඛෙ) කරටෝ h 12 (ගජගණඩිකාවි) කටෝ)i

---

1 ධම්මරාජ—යනු, බුඩ, යමරාජ, යන අර්ථයි පුංලිඟ 2 කුජ—යනු, දනනයෙහිද, වැවේ—පුංනපුංසකයිලිඟ 3 වලජ-යනු, කෙත, නුවරදෙර, කියයි—නපුංසකයිලිඟ 4 වලජ—යනු, මනාදැනුම්දෑනී සත්‍රියිලිඟ 5 ආජි—යනු, සම්බිම, යුඩය, යන මෙහි—ස්ත්‍රිලිඟ 6 ප්‍රජ—යනු, දරු මුනුබුරුපරම්පරාය, ප්‍රාණිඝුය, යනමෙහි-ස්ත්‍රිලිඟ 7 අඛ්ජ—යනු, සක, සඳ, යන මෙහි-පුංලිඟ 8 නිජ-යනු, තමාඅයත්තය, නිත්‍යය, යන මෙහි තුන්ලිඟයිලිඟ 9 ක්ෂෙත්‍රඥ—යනු, පුංලිඟවූයේ පරමාත්මයෙහි, නිපුණයන්කෙරෙහි වැටෙනකල අර්ථානුරූප ලිඟුයිලිඟ 10 සංඥ—යනු, බුඩිය, නම, හඝනාදීන් අර්ථප්‍රකාශය, යන මෙහි—ස්ත්‍රිලිඟ 11 කරට-යනු, කවුඩුය, ඇත්කොපුල, යන මෙහි පුංලිඟ 12 කට—යනු, ඇත්කොපුල, තුණ්ඩිය, යන මෙහි—පුං.

---

a ධම්මරාජෝ යමෙ බුඩෙ යුධිඡයිරනෘපෙ පුමාන්,
b කුජෝ'ඝත්‍රියානන්නිකුජෙපි ඝනෝ දනෙනපි දන්තිනාම්.
c වලජං ගොපුරෙ ක්ෂෙත්‍රෙ සඝෘසඝරයොරපි,
වලජා වරයොඝායාං ගුන්ඨාම්... ... ...මෙදිනි.
d ඛඩ්ඩනාරි, පියුම්, යන මෙහිද, වේ.
e ඛ්‍රීනතා, අපායිතයි.
f සංඥ නාමනි ගායත්‍රඤ චෙතනාරව්‍යොඝිතොඃ
අර්ථස්‍ය ඥචනායාඃච ඝඝ්‍යාදෙඃරපි යොඝිනි.
මේ ශෙලාකාඩ්ය, කලිකාතා පාඨයෙහි පමණක් පෙණේ.
g දෙඝඥෞ (ඉවෙද්‍යව්වාංසෞ) ඥෙ (විවාන් සොමජේ'පිච)
දෙඝඥ—යනු, වෛද්‍යය, පඬිතය, යන අර්ථදෙක්හි වැටෙයි—පුංලිඟයි-ඥ-යනු, ප්‍රාඥය, චන්‍රපුතය, යන අර්ථදෙක්හි වැටේ-පුංලිඟයි
h කරටෝ ගජගඩෙ සඝන් කුසුමෙඝ නිනදැජීවනෙ
එකාදශාඝාදිශ්‍රාඩෙ දුදීරුඩෙ 'පි වායසෙ—මෙදිනි.
i කටඃ ශ්‍රොණෞ ක්‍රියාකාරෙ කලිඡේ'නිශයෙ ශවෙ
සමයෙ ගජගඩෙ 'පි පිපපලඝනතු කටි මතා—විඝඩකොශයි.

34 1 ශිපිවිඡට a (සතු බලතෙ දුඤ්චම්මණ් මහෙඤ්චරෙ)
2 (දෙවශිලපිනෘපි) ඛඡටා b 3 දිඡටං (දෙවෙ'පි නවයොඃ)
35 4 (රසෙ) කටූඃ c කටව (කායෙෂී ත්‍රිෂු මත්සර නිඤ්ඡණයොඃ)
5 රිඡටං d (ක්ෂෙමාශුභාභාවෙඡව) රිඡෙට e (තු ශුභාශුභෙ)
36 6 (මායා නිඤ්චලයනෙත්‍රෂු කෙතවානෘතරාශිෂු
7 අයොඤනෙ ශෛලඤගෙ සිරාගෙ) කුට (මස්ත්‍රියාම්)
37 8 (සූක්ෂ්මෙලායාං) තූවිඃ (සත්‍රී සත්‍ත් කාලෙ 'ලෙ සංශයෙ 'පි සා)
9 (අනිත්‍යෘතඤාශ්‍රයඃ) කොටෙක f 10 (මූලෙ ලගනකචෙ) ජටා g

---

1 ශිපිවිඡට—යනු, ඔළුයෙහ්, ගැලවූසම් ඇත්තේ, මහදෙවියා, යන මෙහි-පුංස්ත්වය 2 ඛඡටඃ—යනු, විඤ්චකම්මයාකෙරෙහිද—පුංස්ත්වය 3 දිඡට-යනු, පෙරතළ සුචරිතයෙහිද වේ, නපුංසකයි—ස්ත්වය 4 කටූ—යනු, කුළුර සෙහි, වැටෙනතල පුංලිඟුයි, නොකටයුත්තෙහි, නපුංසකයි—මසුරු, නිසුණු, යන මෙහි තුන්ලිඟුයි—ස්ත්වය 5 රිඡට—යනු, සැනසිලල, අශුභ, ශුභ, යන මෙහි නපුංසකයි—ස්ත්වය 6 අරිඡට—යනු, ශුභ, අශුභ, යන මෙහි නපුංසකයි—ස්ත්වය 7 කුට-යනු, මායා, ශාඨ්‍යය, උගුල්, කපට, අසත්‍ය, පුඤ්ජ, සකුල, කඳුමුදුන, නානුලිස, යන මෙතෙක් අර්ථයෙහි-පුංනපුංසකයි—ස්ත්වය 8 තූවි—යනු, ගින්එන්සාල්, ලුහුකුර සතරින්කොටසක් උස්වා රණයකරණ අතිසූක්ෂ්මකාලය, මදදෙය, සැකය, යන මෙහි සත්‍රී—ස්ත්වය 9 කොවි—යනු, දුබුම්බාව, උපස්ඛව, හුලස්, යන මෙහි සත්‍රී—ස්ත්වය 10 ජටා—යනු, මුල්, අවුල්කෙහෙ, යන මෙහි සත්‍රී

---

a ශිපිවිඡඃ ශිවඃ ශෞරි [ඃ] දුඤ්චම්මා බලතිඤතථා
ශිපිඤ්ජ රඤ්මිඤ්ජ පඣඤ්ජවා විඡඨඃ=ශිපිවිඡඃ— බාරාණසී.
b ඛඡටා පුමාන් දෙවශිලපිතඤෙණාරාදිත්‍යභිද්‍යපි.
අපිශබ්දයෙන් කාලයෙහි වැටෙයි එකල පුලලිඟුයි.
c කටූඃ සත්‍රී කටූරොහිණිතං ලතාරාජිකයොරපි,
නපුංසකමකායෙෂී සත්‍ත් පුලලිඟො රසමාතුකෙ,
ත්‍රිෂු තවත් සුගඬෙත්‍යඤව මත්සරෙ'පි ඛරෙ'පිව.
d රිඡටං ක්ෂෙමාශුභාභාවෙ පුංසි ඛඩෙඝ ච ජෙනිලෙ.
e අරිඡටො ලශුනෙ නිඛෙ ජෙනිලෙ කාකකඬකයොඃ,
අරිඡටමශුභෙ තක්‍රෙ සූතිකාගාර ආසවෙ,
ශුභෙ මරණවිඡෙනව... ... ...
f කොවිඃ සත්‍රී ධනුඝොෂ 'ග්‍රෙ'ශ්‍රෙ සඬ්ඛ්‍යහෙද පුනර්ජීයොඃ
g ජටා ලඟනතචෙ මූලෙ මාංසතං පලඤ්ඣ පුනර්ජිවි.

38 1 ව්‍යුෂ්ටිः (එලෙ a සමාඩොව) 2 දෘෂ්ටි (ඥානෙ'ක්ෂණී දර්ශනෙ)
3 ඉෂ්ටි b (යිාගෙවර්ජයොः) 4 සෘෂ්ටි c (නිශ්චිතෙ බහුලෙ ත්‍රුෂූ)
39 5 කෂ්ටෙ (තු කෘච්ඡ්‍රගහනෙ) (දක්‍ෂාම්නදුගදෙෂූ තු)— —වා—
6 පට්ටු d (ඵෝ චාච්‍යලිඟොව) 7 නිලකණ්ඨः e (ශිවෙ'පිච)
40 8 (පුංසි) කොෂ්ඨා ('නතාර්ථිරං කුසූලො 'නන්‍යාගීහනන්‍යථා)
9 නිෂ්ඨා f (නිෂ්පත්තිනාශානන්තයොः 10 කාෂ්ඨා g (තක්ෂෙසිතොදිශි)

---

1 ව්‍යුෂ්ටි—යනු, සිදුනටයුතත, සම්පත්, යන මෙහි, සත්‍රි— 2 දෘෂ්ටි-යනු, බුඩිය, නෙත්‍රය, බැල්ම, යනමෙහිහා, දර්ශනෙ, බැල්ම, හෙවත් සිඩානනනිශ්චය, යන මෙහි, සත්‍රි— 3 ඉෂ්ටි—යනු, යාගය, ඉච්ඡාය, යන මෙහි සත්‍රි— 4 සෘෂ්ටි—යනු, නිශ්චයෙහි, සත්‍රි, බොහෝදෙයෙහි, වැටෙනකල, තුන්ලිඟුයි— 5 කෂ්ට—යනු, දුක, දුරධිගම=දුෂ්ප්‍රවෙශ යන මෙහි, තුන්ලිඟුයි— 6 පට්ටු-යනු, අනලසයා, තීක්ෂණයා, නිරොගි, යන මෙහි තුන්ලිඟුයි— 7 නිලකණ්ඨ—යනු, ඊශ්වරයාතෙරෙහි ද, පුං— 8 කොෂ්ඨ-යනු, ඇතුළුකුස, කොටුව, ඇතුල්ගේ, යන මෙහි පුං— 9 නිෂ්ඨා—යනු, සිඩි, අදශීන, ප්‍රඩවංශ, යන මෙහි සත්‍රි— 10 කාෂ්ඨා—යනු, උසස්බැව්, සීමාහෝ කාලවිශෙෂ, දිශා, යන මෙහි සත්‍රි.

---

a එලෙ, යනනට පරණසන්‍නයෙහි හෙතුඝතවූ නියමාදි ඵලයයි, අර්‍ථපෙණේ—මහාරාඡවර්‍තිකායෙහි, ඵලෙ, සාඩ්‍ය යී කියති.

b ඉෂ්ටිර්‍මීමතාභිලාෂෙපි සඞ්ගග්‍රහශ්ලොකයාගයොः—මෙදිනි.

c භාවයෙහි කත්‍රප්‍රත්‍යයවූකල, සෘෂ්ටං, යී, අකාරාන්තාවද පැණේ—මරාවිද, එසේයි—එහෙයින්ම, රුද්‍රයන්විසින්.
මුඝතනිර්‍මිතයොः ප්‍රාපෙත ත්‍රුෂූ සෘෂ්ටනත්‍ර නිශ්චිතෙ,

d පට්ටු සතිඝ්‍රෙණ සවුටෙ දඝෙ නිෂ්ඨුරෙ නිර්‍දූයෙ'පිව—රුද්‍රයි.
පට්ටර්‍දූඝ්‍රෙච නි රොගෙ චතුරෙ 'ප්‍යභිධෙයවත්.
පටොලෙ තු පුමාන් කලිවෙ ඡන්‍ඩාලවණයොරපි.

e නිලකණ්ඨසතු දුත්‍යූහෙ කලවිඞ්කෙච ඛජනෙ
සිතායාගෙ හරෙ පිතසාරකෙ නිලකණ්ඨවත්—විශ්වකොෂ

f නිෂ්ඨා නිෂ්පත්තිනාශානන්තයොශුනිර්‍වහණෙෂූ ච.

g කාෂ්ඨා දුරුහරිද්‍රායාං කාලමානප්‍රකාර්‍තියොः
ස්ථානමාත්‍රෙ දිශිච සත්‍රි දුරුණිඝනනාපුංසකම්

41 (ත්‍රිෂු) 1 ජ්‍යෙෂ්ඨො a ('නිශ්‍රෙෂ්ඨො'පි 2 කනිෂ්ඨො b('නිෂුවාල්පායොඃ)-ඨා-
3 දඛ්නො c ('සත්‍රි ලඝුඩෙ 'පි සඤ්) 4 ගුඩ්නො d (ගොලෙක්ෂුපාකයොඃ)
42 5 (සර්පමාංසාත්‍යශු) වඤ්චො e 6 (ගො හු වාච්සඞ්) ඩා ඉලාඃ f
7 ෂ්ඨීවඩා g (වංශශලාකාපි) 8 නාඩී h (කාලෙ'පි ෂට්ක්ෂණෙ)
43 9 කාඩ්නො i ('සත්‍රි දඩ වාණ්ඒව වග්ගාවසර වාරිෂු)
10 (සඤ්) භාඩ k (මශ්වාහරණෙ 'මත්‍රෙ මූලවණිග්ධනෙ) —ඩා—

---

1 ජ්‍යෙෂ්ඨ—යනු, ඉතාපසස්නා ලඳුහුකෙරෙහිද, තුන්ලිඟුයි— 2 කනිෂ්ඨ—යනු, ඉතාබාල, ඉතාකුඩා, යන මෙහි තුන්ලිඟුයි— 3 දඞ්ඝ—යනු, මුගුරෙහිද, පුංනපුංසකයි— 4 ගුඩ—යනු, මැටිඟෑදි යම්නිසිගුළි යෙකි, ඉක්ෂුවිකෘතිය, යන මෙහි පුං— 5 වඤ්ඣ-යනු, නාගය, වඤ්ඣය, යන මෙහි පුං— 6 ඉඩා=ඉලා, යන මොහු—ගෙරි, බිම, වාක්, යන අර්ථයි—ස්ත්‍රී— 7 ෂ්ඨීවඩා—යනු, ලිහිණියන් දමන මැදිරි සිසාරා හිඳුවන ඝුණකුරුද නියා—ස්ත්‍රී— 8 නාඩී—යනු, ෂට්ක්ෂණහෝ ඝටි කාකාලයෙහිද, ස්ත්‍රී— 9 භාඩ—යනු, දඬු, ඊදඬු, කුත්සිත, පරිවෙශ ද, ප්‍රසාව්, ජල, යන මෙහි—පුනනපුංසකයි— 01 භාඬ-යනු, අසුන් සරසනදැ, බදන, වෙළඳුන්ගේ මූලධනය යන මෙහි—නපුංසකයි.

---

a ජ්‍යෙෂ්ඨඃ ශ්‍රෙෂ්ඨෙච වෘඩ්ඪෙච ත්‍රිෂු මාඛාන්‍යාරෙ පුමාන්,
ජ්‍යෙෂ්ඨාතු ග්‍රහගොඩාඛ්‍යජනානුනක්ෂත්‍රභෙදයොඃ.

b කනිෂ්ඨො 'නිෂුවාත්‍යල්පාභුජේ සත්‍රි දුර්වලාභුලෝ.

c දඛ්නො දමේ මානභෙදෙ ලඝුඩෙ යමසෛන්‍යයොඃ
වූහභෙදෙ ච කාඩෙ'ශ්ඩෙ කොණමණ්ඩානයොරපි
අභිමානෙ ග්‍රහෙ දඞ්ශ් චඞ්මංශොඃ පාරිපාශ්වීකෙ
මේ විශ්ව කොෂයි—බාරාණසී—ශබ්දාර්ණවයයි—මරාටී.

d ගුඩඃ සත්‍ර ගොලකෙ හස්තිසනහාභෙක්ෂුවිකාරයොඃ,
ගුඩා සත්‍රුඝතච කථිතා ගුඩිකායාච යොෂිති

e වඤ්චො වඤ්ඣෙ බලෙ සර්පෙ—රභස.

f ... ...ඉඩාතු බුධයොෂිති.
සොරභෙයත්‍යච වචනෙ වසුමත්‍යාමපි ස්ත්‍රියාම්
ඩලයොරෙක්‍යාත්‍යදිඩා ඉලාශව්.

g ... ...ඪවනෙ කර්ණාමයෙ විෂෙ.
ෂ්ඨීවඩා වංශශලාකායාං සිංහනාදෙච යොෂිති
ලොහිතාක්ෂිතපර්ණ්ඒලෙ ඝොෂපුෂ්පෙ නපුංසකම්
දුරාසදෙච කුටිලෙ වාච්‍යලිඟෙ ප්‍රකීර්තිතඃ.

h ... ...නාඩී නාලෙ ව්‍රණන්තරෙ
සිරායාං ගඬදූර්වායාං චර්ත්‍යායාං කුහනස්‍යච.

i කාඩ්ඩාවසරෙ බාණෙ නාලෙ සඤ්ඤෙච ශාඛිනාම්
සත්‍යෙඛ රහසි චර්ෂෙගච.....ඪරණී

k භාඬං පාත්‍රෙ වණිග්මූලධනෙ භුෂාඝට්භූෂයොඃ.

44 1 (භාශප්‍රතිඝයෝර්) වාඪං 2 ප්‍රගාඪං (භාශඝාවිප්‍රයෝඃ)
3 (ශක්තසත්ත්වෝ ත්‍රිෂු) දෘඪෝ 4 විඪෝ (විනයසභාසංඝතෝ)—ඪා—
45 5 හ්‍රැණේ ('ඕකෙ සෙනුණගඤ්ඡේ) 6 බාණේ 7 (බලිසුතෙ ශරෙ)
7 කණේ b ('නිසුඤ්ඡෙම ධානඤංශෙ) 8 (සඞ්ඝාතෙ ප්‍රමථේ) ගුණඃ
46 9 පණේ c (දෘතාදිෂූතඤ්ඡේ භෘතෝ මූල්‍යෙ ධනෙඃපිච)
10 (මොචඞ්ඃං ප්‍රවඤ්ඡිතෙ සඪගුකල d සඤ්ඤදිතෙ) ගුණඃ e
47 11 (නිර්ඛපාරසිතෝ කාලවිශෙෂොතඤවයෝඃ) ඤණඃ f
12 වණෝ (චිජ්ජෙ ශුකලාදෙ ඝතුතෝ) වණේ (නතුවාඤරෙ

---

1 වාඪ-යනු, බොහෝය, ගිව්සිමය, යන මෙහි නපුංසකයි— 2 ප්‍රගාඪ-යනු, දැඩිබව, දුක, යන මෙහි නපුංසකයි— 3 දෘඪ-යනු, සමර්ථ, සත්ත්ව, යන මෙහි-තුන්ලිඟුයි— 4 විඪ-යනු, විනීතය, හැසුනු බව, යන මෙහි තුන්ලිඟුයි— 5 හ්‍රැණ-යනු, දරු, දරුගැබ, යන මෙහි පුං— 6 බාණ—යනු, බලිඅසුරයාගේ පුත්‍ර, ඕගඤ, යන මෙහි පුං— 7 කණ-යනු ඉතා සියුම්දෙය, සුන්සාල්, යන මෙහි පුං— 8 ගණ—යනු, සමූහ, ඊශ්වරානුචර, යන මෙහි පුං— 9 පණ—යනු, දුඅදියෙහිනැබූ පරදු, වැටුප්, විනිණිය යුතුදෑ, කානිණි හෝ තුටු සතර, යන මෙහි පුං— 10 ගුණ-යනු, දුනුදිය, රසගද ආදිය, සත්වරජස්ආදිය, සුරුබව, වියත්බව ආදිය, යන මෙහි පුං— 11 ඤණ—යනු, තුෂ්ණී මහාවයෙන් හිඳිම, ද ස චිනාඛියෙක්පමණකාලය, පෙළහර, යන මෙහි පුං— 12 වණ්—යනු, බමුණු ආදිය, සුද ආදිය, ඝතුතිය, යන මෙහි වැටෙනකල පුලිඟුයි—අතුරෙහි වැටෙනකල පුනනාපුංසකයි.

---

a බාණඃ සත්‍ය ගොඝතනෙ දෛත්‍යහෙදෙ කෙවලනාඬයොඃ
බාණතු බාණමූල්‍යෙ 'සත්‍රී නිලඤ්ඡිණඛඃ පුනර්ද්වයොඃ—මෙදිනී.
b නාඤණීරක කුමඤිර මඤිකා පිපලිඤව.
c පණෙ මානෙ චරාටායාං මූල්‍යෙ කාඤාපණේ ධනෙ
දෘතෙ වික්‍රය්‍යශාකාදෙඪඩමූඤෙෝ ගලහෙ භෘතෝ—ධරණී.
d ශොඝ්‍ය—මරාවී.
e ගුණෙ මොඝඞ්ඃප්‍රධානෙ රූපාදෙෝ සුදඉඤියෙ
නඛගෙ ශොඝ්‍යඞ්ඃදිසභාදි සඤ්ඤඤ්ඤාවෘතතිරජ්ජුඤ
ශුකලාදුවපි බුඩොච... ... ...
f ඤණෙ වඛපාරශූන්‍යභමුහූතෙඛාතඤවපවීවසු—රුද්‍රකොෂ.

48 1 අරුණෝ a (භාස්කරෝ 'පි සත්‍යවර්ණේහෙදෙ 'පිව ත්‍රිෂූ)
2 සථාණුඃb(ශ්‍රේව'පශු)ඃ('ථ)ද්‍රොණඃc(කාකෝ'4පක්ෂිජෝ1රවෙ)රණඃe
49 5 ග්‍රාමණී f (නාපිතෙ පුංසි ශ්‍රෙෂ්ඨෙ ග්‍රාමාධිපෙ ත්‍රිෂූ)
6 ඵණී (මෙෂාදිලොමනි සත්ත්වස්‍යෝර්ණානතරාභ්‍රවොඃ) g
50 7 හරිණී h (සත්‍යන්මාඟි හෙමප්‍රතිමා හරිතාව යා)
8 (ත්‍රිෂූ පාණ්ඩූ ච) හරිණඃ i 9 සථූණ (සථාමෙහ'පි වෙශ්මනඃ) k

---

1 අරුණ—යනු, ඖරුකෙරෙහි, පුං—වර්ණභෙදයෙහි, තුන්ලිඟුයි. 2 සථාණු—යනු, මහදෙවියාකෙරෙහිද, පුං. 3 ද්‍රොණ—යනු, කවුඩන්කෙරෙහිද, පුං. 4 රණ—යනු, යුධ, හඬ, යන මෙහි පුං. 5 ග්‍රාමණී—යනු, කරනැවැම්යන් කෙරෙහි වැටෙනකල, පුං-ශ්‍රෙෂ්ඨය, ග්‍රාමනායකය, යන මෙහි වැටෙනකල තුන්ලිඟුයි. 6 ඵණී—යනු, එළුඟදින්ගේලොම්, බැම අතර ඇවත්තය, යන මෙහි ස්ත්‍රී. 7 හරිණී—යනු, මුවදෙන, රන්පිළිරුව, පලාවණ, යන මෙහි ස්ත්‍රී. 8 හරිණ—යනු, පාඩුවණ්යෙහිද, පුං. 9 සථූණ—යනු, ගෙය වැඩෙහිද, ස්ත්‍රී.

---

a අරුණෝ 'ව්‍යත්තරාගෝ'ර්කෝ සන්ධ්‍යාරාගෝ'ර්ණසාරථෝ
නිඃශබ්දෙ කපිලෙ කුෂ්ඨහෙදෙ නා ගුණිනි ත්‍රිෂූ
අරුණත්‍රිෂා ශක්‍රමා මඤ්ජිෂ්ඨා ත්‍රිවෘතාසු ච
b ... ...සථාණුඃ කීලෙ හරෝ පුමාන්
අස්ත්‍රී ඛ්‍රැවෙ.....
c ද්‍රොණෝ 'ස්ත්‍රියාමාඪකෙ සත්ත්වඪකාදිවතුෂ්ටයෙ
පුමාන් කපිපතෝ කාෂ්ණකාකෙ ස්ත්‍රී නීවෘදනත්තරෙ
ස්ත්‍රියාං කාෂ්ඨාඞ්ගුවාහිණ්‍යාං ගවාදනත්තමපිෂ්‍යතෙ
අශ්වත්ථාමාඃ පිතරියි මරාවි ටිකායෙහි කීහෙයින් මහාභාරත වෙණි සංහාරාදියෙහි පෙණෙන, ද්‍රොණබමුණද, අපි ශබ්දයෙන් සමුච්චය කටයුතුයි.
d කාකෝ'පිව රවෙයි බාරාණසී—කලිකාතා.
e රණඃ නොණෙ ඝණෙ පුංසි සමරෙ ස්තනහපුංසකම්.
f ග්‍රාමණී ඖගිකෙ පත්‍යෝ ප්‍රධානෙ නාපිතෝ'පිව ග්‍රාමිනා නිලිකායාං ස්ත්‍රී ග්‍රාමොදහුතෝ'භිධෙයවත්.
g ඡදිනා ශශොෂ්ට්‍රාදිනාව ලොම, සොණිතු චක්‍රවර්තාදිනාං මහා යොගිනාව මහාපුරුෂලක්ෂණභූතා මෘණාලතනතු සූක්ෂ්මා ශුභ්‍රාය නා ප්‍රශස්තාවර්ත්තා ප්‍රායෙණ භවති—මරාවි ටිකා.
h හරිණී හරිතායාව නාරීභිවාත්තභෙදයොඃ.
i හරිණඃ පුංසි සාරඟෙ ශබලෙළඞ්ගයොරපි.
k අපි ශබ්දයෙන් ලොහොපිළිරුව ගන්නෝයි.

51 1 තාෂෙණ (ඝාෘහා පිපාසෙ වෙ) 2 (ප්‍රගුඥාකරුණෙ) ඈෘණෙ
3 (වණික්පථෙ ච) විපණිඃ a 4 (සුරාප්‍රත්‍යක්ච) වාරුණී b
52 5 කරෙණු c (රිහ්‍යං ඝ්‍රී නෙහෙ) 6 ද්‍රවිණං d (තු බලං ධනව්)
7 ශරණං e (ගෘහරක්ෂිත්‍රොඃ) 8 ශ්‍රිපණීං f (කමලෙ'පිච)
53 9 (විෂාහිමරලොහෙෂු) තීක්ෂ්ණං (කලිඛෙ ඛරෙ ත්‍රිෂූ)
10 ප්‍රමාණං g (හෙතුමය්‍යාදෘශාසෙන්‍රයත්‍තාප්‍රමාතෘෂු)
54 11 කරණං h (සාධකතමං ක්ෂෙත්‍රගාත්‍රෙන්ද්‍රියෙෂවපි)
12 (ප්‍රාණ්‍යුත්‍තපාදෙ) සංසරණ (මසඛාධවමූගතෙෂ
55 ඝණ්ඨාපථෙ) 13 ('ථ වානන්තානෙන) සමුදඝිරණ i (මුන්‍නයෙ)
(අතඃ සත්‍රිෂූ) 14 විඥාණං (සත්‍තපශුශෘගෙහදන්‍තායොඃ

---

1 තෘෂ්ණා—යනු, වාඤ්ඡා, පිපාසායි, සත්‍රී— 2 ඈණ—යනු, පිළිතුල්, කරුණ, යන මෙහි සත්‍රී— 3 විපණි—යනු, සල්පිලෙකිද, සත්‍රී— 4 වාරුණී—යනු, රහ, බටහිර්දිග, යන මෙහි සත්‍රී— 5 කරෙණු—යනු, ඇතිනියකෙරෙහි වැටෙනකල සත්‍රිලිඟයි—ඇතුන්කෙරෙහි වැටෙනකල, පුං— 6 ද්‍රවිණ—යනු, පරාක්‍රම, ධන, යනමෙහි පුංනපුංසකයි— 7 ශරණ-යනු, ගෘහ, ආරක්‍ෂක, යන මෙහි නපුංසකයි— 8 ශ්‍රිපණී—යනු, පියුමෙහිද, නපුංසකයි— 9 තීක්ෂ්ණ—යනු, වස, යුධ, ලොහො, යන තුනෙහි වැටෙන්නේ නපුංසකයි—තියුණුදෙයෙහි, වැටෙනකල, තුන්ලිඟුයි— 10 ප්‍රමාණ—යනු, අවබොධහෙතු, සීමා, ශාස්ත්‍ර, පරිවේෂද, පමණ දන්නේ, යන මෙහි, නපුංසකයි— 11 කරණ-යනු, ක්‍රියාසිද්ධිහෙතු, කෙත, සිරුර, ඉන්ද්‍රිය, යන මෙහිද නපුංසකයි— 12 සංසරණ-යනු, ප්‍රාණීන් ඉපැද්ම, නිරාවරණසෙනාවගේගමන, සතරමං සන්ධිය, යන මෙහි නපුංසකයි— 13 සමුදඝිරණ—යනු, ආහාර වමන, දියබදුන් ඇ උඩනැගීම, යන මෙහි නපුංසකයි— මින් මතු ත්‍රිලිඟුයි— 14 විඥාණ—යනු, අඟ, ඇත්දත, යන මෙහි තුන්ලිඟුයි.

---

a ආපණෙ පණ්‍යවීථ්‍යාච පණ්‍යෙච විපණිඃ ස්ත්‍රියාම්—රුද්‍රකොෂ.
b වාරුණී ගඩදුව්‍යාඃ ප්‍රතීච් සුරයොඃ ස්ත්‍රියාම්.
c කරෙණුගීජයොෂායාං ස්ත්‍රියාං පුංසි මතඟජෙ,
කරෙණුෂ්ච ගරෙණුෂ්ච කරිණී කණිණී කාරයොඃ-රනතිදෙවකොෂ
d ද්‍රවිණං නවයොඃ්තෙතා කාචනෙච පරාක්‍රමෙ.
e වධය, රක්‍ෂණය, යන මෙහිද වැටේ.
f ශ්‍රිපර්ණී කුමහි ගම්භායෙඃ්ඃ කලිබෙ පදමාගනිම්නඩයොඃ—රභසයි.
g ප්‍රමාණං නිත්‍යමය්‍යාදෘශාසෙන්‍රයු සත්‍යවාදිනි
ඉයත්‍තායාච හෙතොෘ ච කලිබෙකහෙ ප්‍රමාතරි—මෙදිනී.
h කරණං කාරණෙ කායෙ සාධනෙන්‍රියකර්මසු
කායයෝ ව්‍රතබන්‍ධෙච නාට්‍යගීතප්‍රභෙදයොඃ
පුමාන්ශුද්‍රාවිශොඃ පුන්‍නෙ වානරාදොච කීර්ත්‍යතෙ—අජය කොෂ.
i කලිංගාතා බාරාණසී "සමුඩරණ"
හූතෙනොද්‍රික්තොනමූලිතයොඃ සතදුඩරණමුනහායෙ—රභසකොෂ.

56 1 ප්‍රවණඃ (ක්‍රමනිමෙනාවීක්ෂං ප්‍රහෙව නා තු චතුෂ්පථේ)
2 සඞ්කීර්ණෝ a (නිවිතාශුඩාව්) 3 ඉරිණං b (ශූනාඃමූෂරම්) c—ණ—
57 4 (දෙවස්සුයෙඃ) විවඃවනෙත්‍ෘ 5 සරඃවනෙත්‍ෘ d (නදෘණ්වෙ)
6 (පඃක්ෂිතාඃක්ෂෙඃ) ගරුත්මිනෙත්‍ෘ 7 ශකුනෙත්‍ෘ (හාඃසපක්ෂිණෝ)e
58 8 (අගනාඃතප්‍යතෙ) ධූම්කෙතු 9 ජීමූතෙ f (මෙඃඝපඞ්වතෙ)
10 හඃසෙඃ g (තු පාණිනඃක්ෂත්‍රෙ) 11 මරුතෙ (පවනාමරෙ)
59 12 යන්තා (හඃක්‍රිපතෙ සූතෙ) 13 හර්තා h (ධාතරි පොඤරි)
14 (ඝානපාත්‍රෙ ශිශෙ) පොතඃ 15 i ප්‍රෙතඃ (ප්‍රාණ්‍යන්තරෙ මෘතෙ)

---

1 ප්‍රවණ-යනු, ඝොමෙන්නැම්බිම, අවතත, යන මෙහි—තුන්ලිහුයි-ච තුඃඡාථයෙහි වැටෙනකල. පුං මැයි— 2 සංකීර්ණ-යනු, පිරීමහෝ පැතිරීම, මිශ්‍ර, යන මෙහි තුන්ලිහුයි— 3 ඉරිණ-යනු, හිස්බිම, ලුණුමු සුඛිම, යන මෙහි තුන්ලිහුයි— 4 විවඃවත්-යනු, දෙව්, හිර යන මෙහි පුං— 5 සරඃවත්—යනු, නදෑ, මුහුදු, යන මෙහි පුං— 6 ගරුත්මත්-යනු, ලිහිණි, ගුරුළු, යන මෙහි පුං— 7 ශකුනත—යනු, ගොඤකුකුටයයි ප්‍රසිඩපක්ෂිය, සාමාන්‍යපක්ෂිය, යන මෙහි, පුං— 8 ධූමකෙතු—යනු, ගිනි, දුම්වල්ගයක් ඇතිතරු, යන මෙහි පුං— 9 ජීමූත-යනු, වලාව, පව්වතය, යන මෙහි පුං— 10 හඃසා—යනු, අත්ල, ඇතෙන්නැකතා, යන මෙහි පුං— 11 මරුත්—යනු, පවන්, දෙව්, යන මෙහි පුං— 12 යන්තෘ—යනු, ඇත්ගොව්, රියැදුරු, යන මෙහි පුං— 13 හර්තෘ—යනු, උසුලණුයේ, පොෂණය කරණුයේ, යන මෙහි පුං— 14 පොත—යනු, හොරු, පැටවු, යන මෙහි, පුං— 15 ප්‍රෙත—යනු, භූතයා, මළතැනැත්තා, යන මෙහි පුං.

---

a සංකීර්ණං සඞ්කටෙ වත්‍රපෙණ කුත්‍රච්ඡාණ්ඩඞ්කරෙ—අජය කොෂ.
b ඊරිණං, ඉරණං, යනු ද පාඨයි.
c සෙතෝව වීරණෙවෙණි නදිහෙදෙ කචොඞ්චයෙ
මෙය අමූලකයි—මරාටි ටීකායෙහි කියනලදි—ඉතිරි පොත්තු නෙහි නොපෙණේ
වරණ යනු, සෙතුයෙහි දඃ (චශබ්දයෙන් ප්‍රාකාරාදියෙහි) ද වැවේ, පුං ලිහුයි—වෙණි, යනු, නදී භෙදයෙක්හි කෙශකලාපයෙහි ද, වැවේ—ස්ත්‍රීලිහුයි
d සරඃවානඃ නදෙවාඛ්‍යෙ නානාඃවදඃසිකෙ ස්ත්‍රියාම්
වාණී සත්‍රිරතනාවාගෙදවී ගොනදිඃඤ නදිහිදි
e භාඃසො භාසි සමාඛ්‍යතෝ ගොසු කුකුකුටගුඛ්‍රයොඃ.
f ජීමූතෝ'ඳෙ ඛැනිකරෙ දෙවතාඩෙ පයොධරෙ—මෙදිනී.
g හඃතාඃ කරෙ කරිකරෙ සප්‍රකොෂ්ඨකරෙ'සිව.
වැඤ්ඣ කෙශාඃපරොඃවතෙ.....
h හර්තා සචාමිනි පුංසිස්‍යාත් තිඤ්ඣ ධාතරි පොඤරි.
i පොතඃ ශිශෝ වහිත්‍රෙව ගැහඤානෙව චාඃසි.

60 1 (ග්‍රහහෙදෙ ධවජේ) කෙතුඃ a 2 (පානීවේ තනයෙ) සූතඃ b
3 සඵපතිඃ c (කාරුහෙදෙ'පි) 4 භූභාද් (භූම්ධරෙ නෘපෙ)
61 5 මූර්ධාභිෂික්තෙතා d (භූපෙ'පි) 6 සෘතුඃ e (සත්‍රිකුසුමෙ 'පිව)
7 (විෂණාවප්‍ය) 'ජීතාව්‍යක්තෙතා f 8 සූත g (සඛ්ඛරී සාරථෙ)
62 9 ව්‍යක්තඃ (ප්‍රාඥෙ'පි) 10 දෘඡ්ඨානනාව් (උහෙ ශාසත්‍රනිදර්ශනෙ)
11 ඍතවා h (සඛනසාරථෙ වාඃසෙ ඍත්‍රියායාව ශූද්‍රජේ)
63 12 වෘත්තාභාතඃ (සඛත්‍යකරණෙ ප්‍රකාරෙ කාත්සන්‍යවාත්තයොඃ)
13 ආනතීතඃ (සමරෙ නාභ්‍යඝ්ඨානතිවාවිශෙෂයොඃ)
64 14 කෘතාන්තෙතා (යම සිඬානත දෙවාකුශලකම්මසු)
ශෛලඝ්මාදිරසරක්තාදි මහාභූතානි තදගුණඃ

---

1 කෙතු—යනු, එනම් ග්‍රහයාය, කොඩිය, යන මෙහි පුං— 2 සූත—යනු, රජය, පුත්‍රයා, යන මෙහි පුං— 3 සඵපති—යනු, වඹුවන්කෙරෙහිද පුං— 4 භූභෘත්-යනු, පර්වතයෙහි, රජුන්කෙරෙහි, පුං— 5 මූර්ධාභිෂික්ත-යනු, රජුන්කෙරෙහි ද පුං— 6 සෘතු-යනු, මාගමුන්ට සප්හිද, වේ පුං— 7 අජීත=අව්‍යක්ත-යන, ශබ්දදෙක විෂ්ණුකෙරෙහි වේ පුං—(අපි ශබ්දයෙන් නොදිනුදෙයෙහි) වාච්‍යලිඟයි— 8 සූත—යනු, වඩු, රියැදුරු, යන මෙහි තුන්ලිඟයි— 9 ව්‍යක්ත—යනු, පැණ වතුන්කෙරෙහිද, අපි, යන්නෙහි සසුවදෙයෙහිද, වැටේ පුං— 10 දෘඡ්ඨානත—යනු, තර්කවිතර්කකරණදිය, උදාහරණය, යන දෙක්හි, පුං— 11 ඍතවා—යනු, රියැදුරු, දෙරටුපාල, ශූද්‍රයෙකුනිසා ඍත්‍රියාගනාව කගේ දරු, යන අර්ථත්‍රයෙහි, පුං— 12 වෘත්තාභාත—යනු, ප්‍රසාව, භාව, සියලල, ලොකප්‍රසිද්ධිය, යන මෙහි (මින්බැහැර ප්‍රක්‍රියාද ගනන— පුං— 13 ආනතීත-යනු, යුඬ, නාවතශාලා, ජනපදවෙසෙසෙක්, යන මෙහි පුං— 14 කෘතාන්ත—යනු, යමයාය, සිඬානතාය, භාගධෙය, පාපය, යන මෙහි පුං.

---

a කෙතූනා රූක් පතාකාරි ග්‍රහොත්පාතෙෂු ලඤ්ඡණේ—මෙදිනී.
b සූතඃ සත්‍ත් පානීවේ පුත්‍රෙ සත්‍රාපත්‍යෙතු සූතා ඍතා.
c .....සඵපතිඃ කඵුකිනාඃපි.
ජීවෙඤ්ඨියාජකෙ ශිල්පිභෙදෙ නා සත්තාමෙ ත්‍රිෂු.
d මූර්ධාභිෂික්තෙතා භූපාලෙ මනත්‍රිණී ඍත්‍රියෙ'පිව.
e ඍතුර්මාසි වසනාදෙෂු ඛිරෙ සත්‍රිකුසුමෙ'පිව—ඛරණීතොඡසි.
f අව්‍යක්තඃ ශබ්කරෙ විෂ්ණාවව්‍යක්තං මහදාදිකෙ
ආතත්‍රනාඃපි සාදව්‍යක්ත මඝුවෙඩභධෙයවත්—විශ්වතොඡසි.
g සූතඝතු සාරථෙ තඤ්ඡණී ඍත්‍රියාද් බ්‍රාහමණී සුතෙ
වන්‍දිපාරදයොඃ පුංසි ප්‍රසූතෙ ප්‍රෙරිතෙ ත්‍රිෂු.
h ඍතවා ශූද්‍රාත්ඍත්‍රියාපේ ප්‍රතිහාරෙව සාරථෙ
භූජිඡ්‍යතනයෙ ඍතවා නියුක්තෙව ප්‍රජාඃජී.

,5 1 ඉන්ද්‍රියාණ්‍යෂ්මවිඤ්ඤානිඃ ශබ්දයොනිශ්ච) ධාතවඃ
2 (කාෂ්ඨානන්තරෙ 'පි) ශුඩාන්නෙත්‍රා a (නාෘපඝකඝර්ව්වගොචරෙ)
66 3 (කාසූසාමර්‍ථයොඃ) ශක්තිර් b 4 මූර්ත්තිඃ (කාඨින්‍යකායයොඃ)
5 (විස්තාරවලෙලක්‍ෂර්) ව්‍රතතිර් 6 වසති (රාත්‍රිවෙශ්මනොඃ)
67 7 (ක්‍ෂයාච්චයොර්) අපචිත්තිඃ c 8 සාති (ද්‍රීනාවසානයොඃ)
9 අත්ථිඃ d (පිඩාධනුෂෙකාටෙක්‍ෂර්) 10 ජාතිඃ e (සාමාන්‍ය ජන්මනොඃ)
68 11 (ප්‍රචාරස්‍යනුයො) රීතිර් f 12 ර්තිර් g (ඩිඹප්‍රවාසයොඃ)
13 (උදයෙ'ධිගමෙ) ප්‍රාපනිස් 14 ත්‍රෙතා (ත්‍රඅග්නිත්‍රයෙ යුගෙ)

---

1 ධාතු—යනු, සෙම්පිත් ආදිය, රස රසත වසාදිය, පෘථිව්‍යාදි පවමහා භූතය, එම භූතයන් ඇසුරුකොට ඇති ගන්ධාදිගුණය, චක්‍ෂුරාදීඉන්ද්‍රිය, ගෙරිකාදිශෛලච්කෘතිය, භූසත්තායාං යනාදි ශබ්දමූලය, යන මෙතෙක් අර්‍ථයෙහි පුංලිංග 2 ශුඩාන්නා-යනු, සියලුදුවුන් වැඳනොහෙන රජුත් රහස්පියෙස්හිද පුංලිංග 3 ශක්ති—යනු, අඩයටිය, බලය, යන මෙහි ස්ත්‍රීලිංග 4 මූර්තී—යනු, දැඩිබව, කය, යන මෙහි ස්ත්‍රීලිංග 5 ව්‍රතති-යනු, විසල්බව, වැල, යන මෙහි ස්ත්‍රීලිංග 6 වසති-යනු, රාත්‍රිය, ගේ, යන මෙහි ස්ත්‍රීලිංග 7 අපචිති-යනු, හානිය, පූජා, යන මෙහි ස්ත්‍රීලිංග 8 සාති-යනු, දැන, අවසාන යන මෙහි ස්ත්‍රීලිංග 9 අර්‍ථි-යනු, පිඩා, දුක මුඩා, යන මෙහි ස්ත්‍රීලිංග 10 ජාති-යනු, සමානබව, ඉපැද්ම, යන මෙහි ස්ත්‍රීලිංග 11 රීති-යනු, කුලාචාරය, වැගිරීම, යන මෙහි ස්ත්‍රීලිංග 12 ර්ති—යනු, සස්‍යඋපද්‍රවය, නොරවවිසීම, යන මෙහි ස්ත්‍රීලිංග 13 ප්‍රාපති-යනු, උත්පත්තිය, ලාභය, යන මෙහි ස්ත්‍රීලිංග 14 ත්‍රෙතා-යනු, දක්‍ෂිණ, ගාර්හපත්‍ය, ආහවනීය, යන තුන්ගිනෙනහිද, දෙවන යුගයෙහිද, ආඛ්‍යා ස්ත්‍රී.

---

a ශුඩාන්නෙත්‍රා'නන්තඃපුරෙ ගුහ්‍යකඤ්ඤාහෙදෙව භූපත්නෙ-අජය කොශයි
b ශක්තිරඃත්‍රාණනරෙ ගොඃස්ත්‍රී මුත්‍යාභාදෙ බලෙ'ස්ත්‍රියාම්
කාසූසීතලවාච් සක්‍තත් කාසූඃ ශක්‍තත්‍යසුධෙ පිව—විශ්ව.
c භවෙදපචිතිඃ පූජා ව්‍යය නිශ්චය ශානිෂූ.
d ආර්‍තිති—නියාත් පාඨයි.
e ජාතිශ් ජඤුයි සාමාන්‍යෙ මාලත්‍යං ගොත්‍රජන්මනොඃ
ජාතිඊාතිඵලෙ ධාත්‍රුකං චුලලිකාමපිලලයොරපි—විශ්ව.
f රීතිඃ ප්‍රවාරෙ ස්‍යත්‍රෙව ලොහනිට්ටාරකුටයොඃ—විශ්ව.
g අතිවෘඤ්චිරනාවෘඤ්චිඃ ශලභාමුඤකාඃ ශුකාඃ
සඩ්චක්‍රං පරවක්‍රච සපෙතතා ර්තයඃ සඁතාඃ-මහානිධියෙහි මේ වෙනස්වද පෙණේ.

69 1 (වීණාභෙදෙ 'පි) මහතී 2 2 භූති b (ඛිඤ්ඣනී සම්පදී)
3 (නදීනගයෝනීනාගානාං) භොගවත්‍ය 4 (4 'ථ සහරෙ
70 සඟෙ සභායාං) සම්නිඃ 5 (ක්ෂයවාසාවපි) ක්ෂිතී b
6 (රවෙරඒවිඤ්ච ශඝත්‍රච වහනිඣාලාච) හෙතයඃ
71 7 ජගති 8 (ජගතිවර්ජනෙදූච්ඡෙඡෙ'පි ක්ෂිතාවපි)
8 පඬ්ක්තිශ්ච් f ජනෙදූ'පි දශමං) 9 (සතතප්‍රභාවෙ'පිවා) යතිඃ g
72 10 පත්නී h (ගීතොච) 11 (මූලෙතු) පක්ෂතිඃ (පක්ෂභෙදයොඃ)
12 ප්‍රකෘති i (සොනිලිඟෙච) 13 (කෙශිකාකඩ්ගාඤ්ච) වෘත්තයඃ

---

1 මහති—යනු, නාරදඝීන් වීණයෙහිද සත්‍රී— 2 භූති-යනු, අළුණි, සමපත්ති, සත්‍රී— 3 භොගවති—යනු, නාගයන්ගේ ගහ, තුවර, යන මෙහි සත්‍රී— 4 සම්නි—යනු, කලහය, සමාගම, සභාව, යන මෙහි සත්‍රී— 5 ක්ෂිති-යනු, වැරීමහෝ හානිය, නිවාසය, යන මෙහි සත්‍රී— 6 හෙති—යනු, හිරුරැස්, අව්, ගිනිදැල්, යන මෙහි සත්‍රී— 7 ජගති-යනු, ලොකය, වාදශාස්ත්‍රරජතුස, පොළොව, යන මෙහි සත්‍රී— 8 පඞ්ක්ති—යනු, දශාක්ෂරපාදජතුසද, සත්‍රී— 9 ආයති-යනු, තෙජස්හිද, සත්‍රී— 10 පත්නි—යනු, ගමනෙහිද, සත්‍රී— 11 පක්ෂති—යනු, (ලිඟිණියන්පියා) මූලද, පැළවියද, යන මෙහි, සත්‍රී— 12 ප්‍රකෘති—යනු, සත්‍රීනිර්මත්ත, පුරුෂනිර්මත්ත, යන මෙහි සත්‍රී— 13 වෘත්ති—යනු, කෙශිකී, යනාදියද, වෙසි (කෙශිකී, ආරභටී, සාත්වති, භාරති, යනු නාට්‍ය විශෙෂයි—වශඛදයෙන්, ජීවිකා, සූත්‍රවෘඛ්ඨද, ගත්තේයි).

---

a මහති වල්ලකීභෙදෙ රාජ්‍යෙතු සත්‍රනාපුංසකම්
නඩභෙදෙ පුමාන් ශ්‍රෙෂ්ඨෙ වාච්‍යවත්.....
b භූතිඛිඤ්ඣනි සමපත්තෙතා හස්තිශෘඟාරයෝ'ස්ත්‍රියාම්
මාංසපාකවිශෙෂෙච ජනනෙ ගජමඬනෙ
c අථ භොගවති නාගපුරීනඳ්ධෙරභෝ පුමාන්.
d ක්ෂතිනීනිවාසෙ මෙදිනාඛ්‍යං කාලභෙදෙ ක්ෂයෙ'ස්ත්‍රියාම්,
e ජගත් සඤ්ඣ විඤ්ඣපෙ කලිඛම් නා වායෝ ජගමෙ ත්‍රිෂූ
ජගති භුවනෙ ක්ෂමායාං ජනෙදූභෙදෙ ජනෙ'පිච.
f පඬ්ක්තිර්දිශාක්ෂරං ජනෙදූ දශශඬ්ඛකලිඞ්ග සත්‍රියාම්.
g ආයතිඃ සංයමෙ දෛඛ්‍යෙ ප්‍රභාවාගාමිකාලයොඃ.
h .....පත්තිර්නිනා පදගෙ සත්‍රියාම්.
ගතාවෙකරථෙහෙකත්‍රාඤ්ඣපචපදුතිකෙ.
i ප්‍රකෘතිර්ගුණසාමෙය සඤ්ඣමාතඤ්ඣදිඤ්ඣභාවයොඃ
යොනෝ ලිඟෙ පෞරවගෙඝ භාරතීතනු නීවයොඃ.

73 1 සිකතාඃ a (සයුවීලුකාඃපි) 2 (වෙදෙ ශ්‍රවසිව) ශ්‍රුතිඃ
3 වනිතා (ජනිතාත්‍යඊහුරාගායාච යොෂිති)
74 4 ගුපතිඃ b (ඝසිනිවසුදෘසෙපි) 5 ධෘති c (ධාරණධෛර්‍යයෝඃ)
6 වෘහති d (ඝුදුවාතීනාංනිච්ඡනෙදුහෙදෙ මහත්‍යපි)
75 7 වාසිතා e (සත්‍රීකරිණෙඝඤ්ච) 8 වාතීතා (වෘතෙතා ජනශ්‍රුතෙ)
9 වාතීනං f (ඵලඝුනාඃරොගෙව ත්‍රිෂව) 10 (පසුව) ඝෘතාමෘතෙ g
76 11 කලධෞතං (රූපාහෙමෙනාර්) 12 නිමිත්තං (හෙතුලඤ්ඡණෙඃ)
13 ශ්‍රුතං (ශාසත්‍රාවධෘතයොර්) 14 (යුගපත්‍යඃජනායොඃ) h කෘතම් i

---

1 සිකතා—යනු, වාලුකාවාචයි සත්‍රී බහු— 2 ශ්‍රුති-යනු, වෙදයෙහි කන්හි, සත්‍රී— 3 වනිතා-යනු, උපදවනලද අත්‍යන්තුරාගවත් මාගමුන් කෙරෙහිද, සාමාන්‍ය මාගමුන්කෙරෙහිද, සත්‍රී— 4 ගුපති-යනු, හුවිව රයෙහිද, සත්‍රී— 5 ධෘති—යනු, ඉසිලිම, ධීරව, යන මෙහි සත්‍රී— 6 වෘහති—යනු, වැල්බට්ට, නවාඤ්ඣරජඝුස, මහත් බව, යන මෙහි, සත්‍රී— 7 වාසිතා—යනු, මවුගම, ඇත්දෙන, යන මෙහි සත්‍රී— 8 වාතීතා-යනු, ජීවිකාව, ප්‍රවෘත්ති, යන මෙහි, සත්‍රී— 9 වාතීත—යනු, නිසසාරයෙහි, නපුංසකයි, නිරොගිබැව්හි, තුන්ලිඟුයි— 10 ඝෘත= අමෘත, යනු දියෙහිද, නපුංසකයි— 11 කලධෞත—යනු, රිදී, රන් දෙක්හි, නපුංසකයි— 12 නිමිත්ත—යනු, කාරණය, ලකුණ, යන මෙහි නපුංසකයි— 13 ශ්‍රුත-යනු, ශාසත්‍රය, ආකර්ණිතය, යන මෙහි න පුංසකයි— 14 කෘත-යනු, කෘතයුගය, සැඟීම, යන මෙහි නපුංසකයි.

---

a සිකතා සත්‍රී සිකතිලෙ වාලුකායානත්‍ර හුමනි.
b ගුපතිඃ කාරාගෘහෙ ප්‍රොක්තා ඝුගත්තෙත රක්‍ෂණෙ ධමෙ-විශ්ව
c ධෘතියෙඃගානතරෙ ධෛයෙඃ ධාරණධවරතුඃවිෂු.
ධෛයඃතම්, සථිරචිත්තෙතානතනිඃීතු තධෛයඃමිති ශියතෙ
මනසො නිර්විකාරත්වං ධෛයඃං සත්‍යවපි හෙතුෂු—ආදියයි.
d වෘහති ඝුදුවාතීනාංකත්‍රං කණ්ඩකාධඃාච වාච්ච
පරිධානත්‍රං මහත්තච ජනෙදුවසනහෙදයොඃ—විශ්ව.
e වාසිතා කරිණී නාඝොර්වාසිතං සුරහිඃකෘතෙ
ධවානමාත්‍රෙ ඛගාරාවෙ වාසිතං වසත්‍රවෙඤ්ඣිතෙ—විශ්ව.
f වාතීනා වාතීතිගණෙ වෘතෙතා වාතීතාඃකුඃ සත්‍රදුදනාතයොඃ—විශ්ව.
g ඝෘතමාජෙය ජලෙ තලීබං ප්‍රදිපෙත භභිධෙයවත්.
h අමෘතං යඤ්ඣශෙෂෙ සත්‍රත් පියුෂෙ සලිලෙ ඝෘතෙ
අයාචිතෙච මොක්‍ෂෙච නා ධඤ්ඤනාරිදෙවයොඃ.
ශතෙතා නිවාරණෙ තඃපෙතා පත්‍යඃජනං සත්‍රදථෙපසිතම්-රුද්‍රයි—
i කෘතං යුගෙ ‘ලමත්‍රෙඃප්‍යවිහිතෙ හිංසිතෙ ත්‍රිෂු.

77 1 අතෘඝිතං (මහාඝිතිඃ කම්ම ජීවානපෙක්ඛි ච)
2 (යුක්තෙ ඤමාදුවංතෙ) භූතං (ප්‍රාණ්‍යතීතෙ සමේ ත්‍රිෂූ)
78 3 වෘත්තං (පද්‍යෙ චරිතෙ ත්‍රිෂ්වතීතෙ දූඃ නිඝතලෙ)
4 මහද් (රාජ්‍යං චා) 5 වගීතං (ජනෙෂ සත්‍යද් ගතීතෙ ත්‍රිෂූ)
79 6 ශ්වෙතං 7 (රූපෙෂපි) 7 රජතං b (හාරෙ c රූපෙෂ සිතෙ ත්‍රිෂූ)
8 (ත්‍රිෂ්විතෙ) 9 ජගද් d (ඉගෙපි) 10 රක්තං e (නිලාදිරාගිව)
80 11 අවදෘතඃ (ශිතෙ පිතෙ ශුඩෙ) 12 (බඩාජ්ඣතෙ) සිතෙ
13 (යුක්තෙ'තිසංඝෘතෙ මණ්ඩිණ්‍ය) භිතෙ 14 ('ථ) සංඝෘතම් f

---

1 අතෘඝිත—යනු, මහාඝය, ජීවිතඅපෙක්ෂාරහිතක්‍රියා, නොහොත් ජීවිතාපෙක්ෂාරහිතවූ මහත්භයඇති කම්මයෙහි, නපුංසකයි— 2 භූත—යනු, යුක්තිය, පෘථිව්‍යබාදී පස, සැබවස, සච, අතීතකාල හෝ, පැවතිදැ, සදෘශ, යන මෙතෙක් අර්ථයෙහි, තුන්ලිඟුයි— 3 වෘත්ත—යනු, පද්‍යරචනා, චරිත, යන දෙක්හි, නපුංසකයි; ඉකුත්, දැඩි, වට, යන මෙහි තුන්ලිඟුයි— 4 මහත්-යනු, රජබවද, නපුංසකයි, (චකාරයෙන්, විසල්, යන මෙහි` — 5 අවගීත—යනු, ලොකාපවාදය, නිනඳුව, යන මෙහි තුන්ලිඟුයි— 6 ශ්වෙත—යනු, රජතයෙහිද, නපුංසකයි— 7 රජත—යනු, මුත්හරෙහි, රිදියෙහි, නපුංසකයි; ශුභ්‍රයෙහි වැ වෙනකල තුන්ලිඟුයි— 8 මින්මිතු නානාත්‍රවගීග අවසානයතෙක් තුන්ලිඟුයෙහි— 9 ජගද්-යනු, චරදෙයෙහි— 10 රක්ත-යනු, නිල්ආදින් රැඳුදුයි— 11 අවදෘත-යනු, සුදුපැ, කඹපැ, පිරිසිදු, යන මෙහි— 12 සිත—යනු, බඳනාලද, ශ්වේත, යන මෙහි— 13 අභිනිත—යනු, සුදුසහ, මොනවට සකස්කළදෙය, හෝ අතිප්‍රශස්තදෙය, ඤමාඇත්තේ, (අමණ්ඩිණි සී, නම්, ඤමානැත්තේ) යන මෙහි— 14 සංඝෘත-යනු, නම්මයෙන් නිව්වෘත්තදෙය, ශාඨ්‍යලක්ෂණ යුක්තදෙය, යන මෙහි.

---

a අපි, යනොනත් ශ්වෙතවර්ණ, ශ්වෙතවීප, ශ්වෙතවරාට්කා, කාෂ්ඨපාටලා, ශඛිණි, ආදිය ගන්නේ සී.

b රජතං රජනෙ රූපෙ ශොණිතෙ හ්‍රද හාරයොඃ.

c හෙමනි, ටිකාදෙක්හිම පෙණේ—රත්හි, අර්ථයි.

d ජගද් සත්‍යත් පිඞ්ගපෙ කලිබං වායෝ නා ජගමේ ත්‍රිෂූ.

e රක්තෝ'ත්‍රුරත්තෙ නීලාදිරක්ෂ්වතෙ ලොහිතෙ ත්‍රිෂූ,
කලිබන්තු කුඞ්කුමේ තාම්‍රෙ ප්‍රාචීනාමලකෙ 'සෘජේ,

f සංඝෘතඃ කෘත්‍රිමේ ශ්‍රෙෂ්ඨ භූෂිතෙ 'පත්‍යන්ලිඟඃ
කලිබන්තු ලක්ෂණෙපෙතෙ.....
"ලක්ෂණෙපෙත ඉති, පාණිනාදිසූත්‍රව්‍යුත්පාදිතෙ"

81 (කෘත්‍රිමේ ලක්ෂණේපෙතෙ 'පඃ) 1 නනෙත්‍රා a ('නවඛාවපි)
2 (ඛනතෙ ඟෘඤ්ඡව) ප්‍රතිතෝ b 3 'හිජාත (සතු කුලපේ බුඛෙ)
82 4 චිවිඤේතෝ c (පුතාවිජ්තෝ) 5 මූඪිතෝ d (මූඪසොචිත්‍රයෝ)
6 (වොඃමලපරුෂෝ) ශුක්තෝ e 7 ශිති f (ධවිලමෙවකෝ)
83 8 (සතෙඃ සාධෝ විදුමානෙ ප්‍රශසෙත්‍ය'හඃඛීතෙව) සත්
9 පුරසකෘතඃ (පූජිතෙ 'රාත්‍යඃහිසුඤේත්‍ය'ග්‍රතඃ කෘතෙ)
84 10 නිවාතාඃ (ආශ්‍රයාවාතෝ ශඝත්‍රාහෙදුඤ වම්ම යත්)
11 (ජාතොනත්‍යාඩප්‍රවෘඩාඃ සුර්) උච්ත්‍රිතා 12 උඛිතා (සඤම්
85 වෘධිමත්ප්‍රොදුතොත්‍පනතා) 13 ආදුතෝ (සාදරාවිවිතෝ)—නා—
14 අර්ථා ('හිධෙය ෛරෙ වසතු ප්‍රයොජන නිවෘතත්‍රිෂු)

---

1 අනන්ත—යනු, සීමාරහිතදෙයෙහිද— 2 ප්‍රතිත—යනු, ප්‍රසිධි, සන්තුෂ්ටි, යන මේහි— 3 අභිජාත-යනු, වංශවන්තු, පඬිතයෝ, යන මෙහි— 4 විවික්ත-යනු, පවිත්‍ර, විවෙක, යන මෙහි— 5 මූඪිත—යනු, මොහයුක්ත, වෘධියුක්ත, යන මෙහි—(මූඪිඃ ඇති, උස්වූ, යනු භාවයි)— 6 ශුක්ත—යනු, ඇඹිල්, රළුබස්, යන මෙහි— 7 ශිති-යනු, ශුභ්‍රය, නිලය, යන මෙහි— 8 සත්—යනු, සැබවය, සත්පුරුෂයා, විදුමානදැ, පසසන්නාදැ, පූජිත, යන මෙහි— 9 පුරසකෘත—යනු, පූජිතය, සතුරාවිසින් ආක්‍රාන්තය, පෙරටුකරණලද, යන මෙහි— 10 නිවාත—යනු, නිවාසස්ථානය, වාතශූන්‍යස්ථානය, ශත්‍රුයෙන් කඩනොකට හැනි කවචය, යන මෙහි— 11 උච්ත්‍රිත—යනු, උත්පන්නය, දිපිතහෝ උස්ය, ප්‍රකාශයෙන් වැඩිනා, යන මෙහි— 12 උඛිත—යනු, මහත්රූය, උත්සාහවත්ය, උත්පන්නය, යන මෙහි— 13 ආදුත—යනු, ආදරකරණලදු, පූදනලද, යන මෙහි— 14 අර්ථ—යනු, වචනාර්ථය, ධනය, තත්ත්‍වය, ප්‍රයොජනය, වැලැක්ම, යන මෙහි පුං.

---

a අනන්තඃ තෙෂවෙ ශෙෂෙ පුමාන් නිරවධෝ ත්‍රිෂු
අනන්ත්‍යාච විශලල්‍යතයාං ශාරිවා දූර්වයොරපි
කණ දුරාලභා පථ්‍ය පාර්වත්‍යකමලකීෂුව
විශ්වම්භරා ගුඛූචෙතඃ සත්‍යදනන්තං සුරවතීමනි.

b ප්‍රඥත ඥත ඟෘඤ්ඡෙෂු ප්‍රතීතඃ සාදරෙ ත්‍රිෂු—රභසයි.

c විවික්තං ත්‍රිඥවසංපෘක්තෙ රහඃ පුත විවෙතිෂු—හෙමකොෂයි.

d .....මූර්ඡා මොහ සමුච්ත්‍රයොඃ
මූර්ත්‍තා සත්‍යත් ත්‍රිෂු මූර්ඡාලෙ කසිනෙ මූර්ත්‍තිමත්‍යපි.

e ශුක්ල, චුක්ල, සිද පාඨයි.
මෘණ්මයාදිශුවෙ භාඩෙ සගුඩං ඝෙෂාත්‍රකාඤ්ජිකං
ධාන්‍යරාශෙෂ ත්‍රිරාත්‍රසථං ශුක්ලං චුක්ලං තදුච්ත්‍යතෙ

f ශිතිර් භූර්ජෙඃපි නිශිතෙ නා සිතාසිතයොස්ත්‍රිෂු.

86 1 (නිපානාගම්මයොස්) නිජ්ඣී a (සෑෂිස්ත්‍රඤ්ජලෙ ගුරෞ)
2 සම්ජ්ඣී (සත්‍රිණ ශක්තියෝ සඞ්ඛ්‍යාඥේ හිතෙ'පිව)
87 3 දශම්යෝ (ක්ෂීණරාගවඃඩෞ) 4 විථි b (පදවඃපි)
5 (ආස්ථානියතනාරයාර්)ආස්ථා c 6 ප්‍රයෝ (‘සත්‍රි සාතුමානයොඃ)d-ථා-
88 7 (අභිප්‍රායවශෞ) ඡනඃව් 8 අබෙදා e (ජීවූතවත්සරෞ)
9 අපවාදෞ f (තු නිනඃදඥෙ) 10 දුයාදෞ (සුතබාඞ්ඛවෞ)

---

1 නිජ්ඣී–යනු, උපකූපජ්ලාශය, බුඩසමයෙන් පිටත් ආගම, සෑෂින් විසින් සෙවිනදිය, උපාඩ්ඣය, යන මෙහි නප්සංසකසි— 2 සම්ජ්ඣී-යනු, ශක්ති මත්, සම්බන්ධ්‍යී, අනුකූල, යන මෙහි තුන්ලිඟුයි— 3 දශම්‍යත්-යනු, නැඹුකාම්, මහලු, යන මෙහි, (මෙහි වැඩසබඳයා අනුනාවිර්දියෙන් මෙතානි වයස්ඇතෙන්‍යයි සනනයි) පුං— 4 විථි—යනු, මාර්ගයෙහි ද, ස්ත්‍රී— 5 ආස්ථා—යනු, සභාය, ප්‍රයතනය, යන මේහි, ස්ත්‍රී— 6 ප්‍රයෝ—යනු, කඳුමුදුන, නැළිය, යන මෙහි, පුනනප්සංසකයි— 7 ජනු—යනු, කැමැත්ත, වසඟයහෝ අයිති, යන මෙහි පුං— 8 අබ්ද-යනු, වලාය, අවුරුදුය, යන මෙහි පුං— 9 අපවාද—යනු, ගහීාය, ආශ්‍රය, යන මෙහි පුං— 10 දුයාද—යනු, දරුවෝය, නැයෝය, යන මෙහි පුං.

---

a නිජ්ඣීං ශාස්ත්‍රාඩ්බරක්ෂෝත්‍රොපායනාරීරජස්සු ච
අවතාරර්ෂි ප්‍රඥාඛ්‍රපාත්‍රොපාඩ්ඣඝම්නත්‍රිණු
නිපානං, ජලාවතාරඃ—නිදුනං, උපායඉති. මුකුටඃ—යනු බාරාණසි ටිකායි—සිංහල සනනයෙහි "නිදුන" යනු ශ්ලොකයෙහි දක්වා ආදිකාරණයයි අර්ථපෙණේ.
b විථි පඬෙක්තෞ ගෘහාහෙව රූපකානනරවර්තනොඃ.
c ආස්ථාකාලඛනාස්ථානයත්‍රාපෙක්ෂාසු යොෂිති.
d ශාස්ත්‍රාදුවිණයොශ්‍රිණඃ සංස්ථාධාරෙ ස්ථිතෞ මෘතෞ
මේ අධිකය, මරාවි පොතෙහි පෙණේ.
e අබදඃ සංවත්සරෙ මෙඝෙ ගිරිහෙදෙව මුක්තකෙ
f අවවාදඝනු නි නඃදුයා මාඥුව්ශ්‍රම්හයොරපි
මෙසේ රාජමුකුට ටිකාකාරයන් විසින් "අවවාද" යී ලියා ගෙණ විශ්වප්‍රකාශවාත්‍යයත් එසේමකොට දක්නලදුසි ආචාර්‍යහාඥුදිස්ථිතයෝ සවතියටිකායෙහි හෙලාදක්මක්සේ දක්වති—අපවාද යනු විනා අවවාද යනු නොගැලපෙයි කියනහාඅමනි.

89 1 පාදූ a (රඤ්ඤෝඝිත්තුයඤ්ඤංඝාශේ) 2 (චන්ද්‍රාගන්‍යක්කාස්) තමොනුදඃ
3 නිච්චාදෙ b (ජනවාදෙ'පි) 4 ශාදෙ (ජඛ්ඛාලඝඤ්ඣයොඃ)
90 5 (ආරාවෙ රුද්ධතෙ ත්‍රාතයඃ) කුතෙතූ (ඔරුණෙ රණෙ)
6 (සකත්) ප්‍රසාදෙ c ('නුරොධෙ'පි) 7 සූදඃ d (සකද් ව්‍යඤ්ජනෙ'පිව)
91 8 (ගොඝඨාඛ්‍යඤ්ඣ'පි) ගොවිතෙතූ e 9 (ඝෂේ'පඝ) මොදූ f (වන්)මදඃ
10 (ප්‍රාධානෙය රාජ්ලිගෙව වෘඝාගෙ) කාතුදෙ ('සද්‍ර්‍යාම්)
92 11 (සත්‍රි) සම්විද් g (ඤුනසමඝාඤා ක්‍රියාකාරාජීනාම්සු)
12 (ධමේම රහසූ) පනිඝත් h 13 (සකදතෙෆ වතඤරෙ) ශරත්
93 14 පදං i (ව්‍යවසිතිත්‍රාණඤ්ඨානලඤ්ඤාඛ්‍රිවසතූඤූ)
15 ගොඤපදං k (සෙවිතෙ මානෙ) 16 (ප්‍රතිඝඨාකෘත්‍යම්) ආඤදම්

---

1 පාද-යනු, හිරුරස්අෑ, පතුල්, සතරෙන්කොටස, යන මෙහි පුංලිඞ්ග 2 තමොනුද්=තමොනුද-යනු, සඳය, ගිනිය, හිරුය, යන මෙහි පුංලිඞ්ග 3 නිච්චාද—යනු, ලොකාපවාදයෙහිද, පුංලිඞ්ග 4 ශාද—යනු, කඳිම, ලතණ, යන මෙහි පුංලිඞ්ග 5 ආකුඤ—යනු බැගැහඩ, හැඩිම, ආරක්ෂක, බිහිසුනුයුදු, යන මෙහි පුංලිඞ්ග 6 ප්‍රසාද-යනු, කරුණයෙහි, පුංලිඞ්ග 7 සූද—යනු, ව්‍යඤ්ජනයෙහි, පුංලිඞ්ග 8 ගොවිඤ-යනු, ගොපල්ලන්කෙරෙහි පුංලිඞ්ග 9 ආමොද=මද-යනු, තුෂ්ටියෙහි පුංලිඞ්ග 10 කාඤද—යනු, ප්‍රධානබැව්, ඥාන්‍යාදිරාජලක්ෂණ, ගොන් මොල්ලිය, යන මෙහි සුනන පුංසකයි. 11 සම්විද්-යනු, ප්‍රශ්ඤ, පරස්පරාලාප, ගිවිසගැන්ම, යුද්ධ, සංඤ, යන මෙහි ස්ත්‍රීලිඞ්ග 12 උපනිඝද්—යනු, වෙදනා, රහස, යන මෙහි ස්ත්‍රීලිඞ්ග 13 ශරද්—යනු, සරාසෘතු, හවුරුදු. යන මෙහි ස්ත්‍රීලිඞ්ග 14 පද-යනු, උදුම, රක්ෂණ, ස්ථාන, ව්‍යඤ්ජන, පියවර, වසතු, යන මෙහි නපුංසකයි. 15 ගොඤපද—යනු, ගෙරිත්විසින් සෙවිපෙදෙස, ගෙරිත්පාද ප්‍රමාණභූමිය, යන මෙහි නපුංසකයි. 16 ආඤද-යනු, පිහිට, කටයුත්ත, යන මෙහි නපුංසකයි.

---

a පාදෙ බුඩ්නෙ තුරීයාඝෙ ශෛලප්‍රත්‍යන්තපර්වතෙ
චරණෙච මයූරෙච.....
b නිච්චාදඃ සතත් පරිවාද පරිනිශ්චිතවාදයොඃ—විශ්වකොඝයි.
c ප්‍රසාදෙ'නුග්‍රහෙ කාව්‍යප්‍රාණසවාස්ථ්‍යප්‍රසතත්‍රිෂූ.
d සූදඤූ සූපවත් සූපකාරෙව ව්‍යඤ්ජනෙ 'පිව—විශ්ව.
e ගොවිතෙතූ වාසුදෙවෙ සතත් ගවාඩ්‍යඤ්ඤෙ වෘඝසතෙෆ.
f .....ආමොදෙ ගන්ධහර්ෂයොඃ
මදෙ රෙතසි කඤුඨ්‍යාං ගඥේව හර්ෂිහදූමයොඃ—විශ්ව.
g සම්විද් ස්ත්‍රියාං ප්‍රතිඥායාමාචාරෙ ඤුනසඝරෙ
සම්ඝාඝණෙ ක්‍රියාකාරෙ සඛේකතෙ නාමනි තොඝණෙ
ක්‍රියායාඃ කාරොඃ=නියමඃ, පණ බඛොවා
h භවෙදුපනිඝද් ධර්මවෙදනෙන විජනෙ ස්ත්‍රියාම්.
i පදං ස්ථානෙ විහර්ත්‍යනෙන ශබෙද වාක්‍යෙකවසතුනොඃ
ත්‍රාණෙ පාදෙ පාදවිහෙන ව්‍යවහාර්‍යාපදෙශයොඃ—හෙම්.
ව්‍යවසිති—නිශ්චය, යනු, පරණසන්නයි.
k ගොඤපදං ගොපදෙ ශබ්දෙ ගවාච ගතිගොචරෙ—විශ්ව.

94 1 (තීක්ෂ්ණමධුරෞ) සඛාදු 2 මෘදු (වානීක්ෂ්ණකොමලෞ)
3 (මූර්ධාලාපට්ටනිර්භාගත) මනඩ්ඝ: 4 (සඩුර් 5 චොත්ත) ශාරදෞ b
95 (ප්‍රත්‍යග්‍රාප්‍රතිභෞ) 6 (විචිත්‍රසූත්‍රගලෙභෞ) විශාරදෞ—ද්—
6 (වතමොවටශ්ච) න්‍යග්‍රොධාව් 7 උත්සෙධ: (කායදීනත්වෑ:)
96 8 (පඤ්චාහාරශ්ච c මාඝිභශ්ච) විවධෞ විවධෞ (ච තෞ)
9 පරිධි (සීඤ්ජයතරෞ: ශාඛායාමුපසූයඨ්කෙ)
97 10 (බන්ධකං වඃඝනං වෙතඃපිඩාධිෂ්ඨානමි) ආඩ්ය:
11 (සඩුඃ සමර්‍ධන නිවාකනියමාශ්ච) සමාධය: e
98 12 (දෙෂ්ණාතපාදෙ) 'නුබන්ධි: f (සන්ත් ප්‍රකෘත්‍යාදිවිනශ්චරෙ
මුඛ්‍යානුයායිනි ශිශෞ ප්‍රකෘතිසඛානුවර්තිතනෙ)

මෙතැන්පටන් දුනාවසානය දක්වා ත්‍රිලිඟුයි—

1 සඛාදු—යනු, රිසිදැ, මිහිරි, යන මෙහි— 2 මෘදු—යනු, සිනිදු, මෝ ලොක්, යන මෙහි— 3 මනඩ්ඝ—යනු, අඹ, අල්ලා, අවඃඝන, පින්නැති, යන මෙහි— 4 ශාරද-යනු, අළුත්, එඩිරහිත, යන මෙහි— 5 විශා රද-යනු, පඬිත, එඩිඅැති, යන මෙහි— 6 න්‍යග්‍රොධ—යනු, බඹය, නුගතුර, යන මෙහි පුං— 7 උත්සෙධ—යනු, සිරුර, උස, යන මෙහි පුං— 8 විවධ=විවධ—යනු, පඤ්චාහාර, මාඝිභ, යන මෙහි පුං— 9 පරිධි—යනු, යාගඃඝනමහශාඛා, පරිවෙඡ, යන මෙහි පුං— 10 ආඩ්-යනු, උකස්, විපත්, සින්පෙළීම්, අධිෂ්ඨාන d යන මෙහි පුං— 11 ස මාධි—යනු, චොදපරිහාර, චචනාභාව, අභිකාර, යන මෙහි පුං— 12 අනුබන්ධි—යනු, දෙස්ඉපැද්ම, ප්‍රකෘති ප්‍රත්‍යයදීන් අනුරෙනි නොසිවී නසුලු වණ්ය, ප්‍රධානයා අනුවයන්නාවූ දරු, .ආරබ්ධානුවර්ත්තන, යන මෙහි පුං.

---

a මනෙඳු'නීක්ෂ්ණෙච මූඪෙඛව ඉෙවිරෙචාභාග්‍යරොගිනොඃ
අලෙපෙච ත්‍රිෂු පුංසි සඛත් හඃඝිජත්‍යනන්තරෙ ශනෞ.
b ශාරදෙ 'බෙදෙ සත්‍රියං තොය පිප්පලිඃපත්‍රපණ්ණොඃ
ශඃඝෙ කලිඛං ශරජ්‍යාතන්තුනානාප්‍රතිභෙ ත්‍රිෂු.
c පඤ්චාහාරනම්, පරිත ආහ්‍රියතෙ'සෞ=පඤ්චාහාරඃ, ධනාදිඃ, මෙ සෙයින් මරාවි විකාගෙනි ධනාදියයි අඹ්පෙණේ—තඹුලාදියයි, සිංහලඝනාඝි— උභයතොබඬශික්‍යං සඛාඛිවාහ්‍යං කාඝඩං කා වඩිනි ධනතං—බාරාණසී.
d අධිෂ්ඨාන, අඛඝනං ඣි, මරාවි, ආක්‍රමණ, සිංහලඝනාඝි.
e .....සමාධි නීා සමඛීනෙ
ධනනෙ වෙරඝ්‍ය නියමෙ කාව්‍යඝ්‍යච ගුණනාතරෙ.
f අනුබන්ධිතු ඝිඤ්ඣායාං තෘෂ්ණායාමපි යොෂිනි
විනශ්චරෙ ප්‍රකෘත්‍යාදෞ ප්‍රකෘතිඝනනිවර්ත්තනෙ.

99 1 විධූ a (ජීරණෙ චන්‍දුමසි) 2 (පරිවේෂදෙ ඛිලෙ) ‘විධිඃ
:: විධි b (ජීධානෙ දෙවෙව්) 4 ප්‍රණිධිඃ (ප්‍රාණිතෙ එරෙ)
100 5 බුඩ වැඩෝ (පණ්ඩිතෙ‘පි) 6 සඤාතිඃ c (සම්‍බදධෙ පිව)
7 (දෙශෙ නදුවිශෙෂෙ‘බෙඩා) සිනධූ (නී සරිති සන්‍ධියාම්)
101 8 විධා d (විධෝ ප්‍රකාරෙව) 9 සාධූ e (රමෙය‘පිව නිත්‍ය)
10 විධූ f (ජීයා සත්‍ගෂා සත්‍රි ච) 11 සුධා (ලෙපෝ‘මෘතං සත්‍ගහි)
102 12 සඤා (ප්‍රතිඥ මයඤාදූ) 13 ශ්‍රඩා (සම්ප්‍රත්‍යයඃ සඃහා)
14 මධූ g (මදෙ ප්‍රකෘතරසෙ ක්ෂෞදෙචා) 15 ඤාං h (තමස්‍යපි)

---

1 විධූ—යනු, විඥඤ්, සද, යන මෙහි පුං 2 අවඩි—යනු, සීමා, බිල, යන ඉහි පුං 3 විධි—යනු, කර්‍තව්‍ය, ශුභාශුභවූ පූර්ව්‍යකර්‍මය, යන මෙහි පුං 4 ප්‍රණිධි—යනු, පැතීම, චරපුරුෂ, යන මෙහි පුං 5 බුඩ=වැඩ-යනු, බුඩිමතුන්කෙරෙහි, පුං (අපි යනුයෙන්, බුඩ-යනු සෝ මයාකෙරෙහි ද, වැඩ, යනු ඔහ ගුරුන්කෙරෙහි ද වැටේ) 6 සඤාති-යනු, සම්‍බන්‍ධයෙහි ද, පුං 7 සිනධූ-යනු, සිනධූනම්දේශය, සිනධූනම් ගඟ, මුහුද, යන මෙතෙක් අර්‍ථයෙහි වැටෙනකල පුලලිඟුයි, නදීසාමාන්‍යවාච්‍යතල, සත්‍රිලිඟුයි—ව, යනුයෙන් ඇතුන්ගේ මදයෙහි පුං 8 විධා—යනු, විධානය, ප්‍රකාරය, යන මෙහි සත්‍රි 9 සාධූ—යනු, ම්නොඥයෙහි ද, තුන්ලිඟුයි 10 චධූ—යනු, අඹු, පුත්‍රයාගේ අඹු, සත්‍රි, යන අර්‍ථයෙහි, සත්‍රි 11 සුධා—යනු, සුණු, අමා, සීතුක්, යන මෙහි සත්‍රි 12 සඤා—යනු, ගිවිසීම, සීමා, යන මෙහි සත්‍රි 13 ශ්‍රඩා—යනු, ආදරය, කැමැත්ත, යන මෙහි සත්‍රි 14 මධූ—යනු, සුරා, මල්පැනි, මී, යන මෙහි නපුංසකලි 15 අඤ—යනු, අඳුර, යන මෙහි නපුංසකයි.

---

a විධූඃ ශශාඞෙක කපීපුරෙ ඝෘෂීකෙශෙව රාඤසෙ—විශ්‍ව.
b විධි නී නියතෙ‘ කාලෙ විධානෙ පරමෙෂ්ඨිනි.
c සඤාඃ සඤන්නාපතාවංශෙ සම්‍පරාය‍සම්‍බන්‍ධයොඃ
කායෙ තරුප්‍රකාඞෙව භද්‍රාදෙ‘ ඥාතුසොහිදි—මෙදිනි.
සඤාඃ ප්‍රකාඞෙ කායෙ ‘සෙ විඤ්‍ඤානාදිඤු පවඤු
නඃපෙ සම්‍බන්‍ධෙ වත්‍තෙව..... .....හෙමචන්‍ද්‍ර.
d විධා ගතානන ඝඞෙව ප්‍රකාරෙ ඉවතනෙ විධෙ‘—විශ්‍ව.
e සාධූ ව්‍යාඛ්‍යානෙ චිතෙඤඃ සජ්ජනෙචාභිධෙයවත්—විශ්‍ව.
f චධූඃ සත්‍රිගා නවොඪා සත්‍රි භටයඃ‍ඤ්‍ඤාහනාසුව
ශටනාව ශාරිවායාව.....විශ්‍ව.
g මධූ ක්ෂෞදෙ ජලෙ ක්ෂීරෙ මදෙ ප්‍රකෘතරසෙ; මධූඃ
දෙතෙය චෛත්‍රෙ වසන්තෙච ජීවාශොකෙ මධූද්‍රුමෙ—විශ්‍ව.
h අඤනතු තිමිරෙ කලිඛං චඤුර්ගිලෙ ‘භධෙයවත්

103 1 (අත සත්‍ථූ) 2 සම්‍මන්නඝෝ (පඬිතඅමිනඃගාඕතෝ)
3 බ්‍රහ්මබන්‍ධූ 4 (රඩ්ඛක්‍ඛෙපෙ නිදේශෙ 4 (ඊඃවිලඞ්ඛිතඃ
104 අවිදූරෝ ‘පඃ) වඤ්ඣඩඃ 5 ප්‍රසිඩෝ (ඛතහුඤ්ඤිතෝ)
6 (සූයඃවහති) චිත්‍රභානූ 7 භානූ (රඤ්ඤිවිකරෝ)
105 8 භූතානම්‍මානෝ (ධාතඃදෙහෝ 9 මුඤ්ඣනිවෝ) පඃථඣජනෝ
10 ග්‍රාවාණෝ (ශෛලපාඣාණෝ) 11 පත්‍රිණෝ b (ශරපක්‍ඛිණෝ
106 12 (තරුශෛලෝ) ශිඛරිණෝ 13 ශිඛිනෝ c (වඤ්චිඞ්ගිණෝ)
14 ප්‍රතියතනාව් ‹l (උහෝ ලිපෙඃසාපග්‍රහාව්) 15 (අථ) සාදිනෝ e
107 (වෝ සාරථිඣඃආරොහෝ) 16 වාජිනෝ (‘ශෙව්‍යඃපක්‍ඛිණඃ)
17 (කුලෙ‘පඃ) ඣිජනෝ f (ජනම්භූමක්‍ඛම්පඃ) 18 (‘ථ) හායනීඃ

---

1 මින්මතු, ධාන්‍යාකෙළවරතෙක් තුන්ලිහුසිඃ 2 සම්‍මන්‍යාඩ-යනු, තමාපඬිතැයි සිතන්නාහුකෙරෙහි ද, උඩඟවූවන්කෙරෙහිදඃ 3 බ්‍රහ්මබන්‍ධු-යනු, නිහීනයෙහි, දුක්විමෙහිඃ 4 අවඤ්ඣඩ-යනු, ආඃඣය, තුදුරුය, යන මෙහිඃ 5 ප්‍රසිඩ—යනු, ප්‍රසිඩ, සරඝනලද, යන මේහිඃ 6 චිත්‍රභානු—යනු, හිරු, ගිනි, යන මෙහි පුංඃ 7 භානු—යනු, චන්‍ද්‍ර සූයඃාදීන්ගේ රස්, හිරු, යන මෙහි පුංඃ 8 භූතාත්මන්—යනු, මහබඹ, සිරුර, යන මෙහි පුංඃ 9 පඃථග්ජන-යනු, මූඪය, නීචය, යන මෙහි පුංඃ 10 ග්‍රාවන්—යනු, කන්‍ද, ගල, යන, මෙහි පුංඃ 11 පත්‍රින්-යනු, ඊගස්, ලිහිණි, යන මෙහි පුංඃ 12 ශිඛරින්—යනු, රුක, ගල යන මෙහි පුංඃ 13 ශිඛින්-යනු, ගිනි, මොණර, යන මෙහි පුංඃ 14 ප්‍රතියතන-යනු. ආඃඣ, අනුකූලන=බඳිකරණාදිය, යන මෙහි පුංඃ 15 සාදින්—යනු, රියැදුරු, අසරු, යන මෙහි පුංඃ 16 වාජින්—යනු, අසුන්, ඣිගස්, ලිහිණින්කෙරෙහි පුංඃ 17 අභිජන-යනු, කුලප්‍රධාන හෝ වංඃඣ, ජනම්භූමිඃ, යන මෙහි පුංඃ 18 හායන-යනු, අවුරුද්ද, ගිනිසිළු, වි ජනියක්, යනමෙහි පුං.

---

a බ්‍රහ්මබන්‍ධුරධික්ඛෙපෙ නිදේඃශෙව ච්‍යන්‍මතාං—විඃව.
b පත්‍රි ශෙඃනෙ රථෙ කාඛෙ ඛගද්‍රථිකාඩ්ඩිඃ—විඃව.
c ශිඛි වහෙනා බලිවඤ්චිඃ ශරෙ කෙතුග්‍රහෙ දෘෂෙ
මයූරෙ කුඤ්ඣකුටෙ පුංසි ශිඛාවත්‍යන්‍යලිඟකඃ.
d ප්‍රතියතනඤ්ච සංඝඤ්ඣාර ලිපෙඃසාපග්‍රහණෙෂ්ඨව.
e සාදි තුරඟමානඟරථාරොහෙෂු දෘඃයතෙ.
f අභිජනඃ කුලෙ ඛ්‍යතෝ ජනම්භූමඤ්ච කුලඛ්‍යපෙ—විඃව.

108 (විඤ්ඤේ ත්‍රිහිහෙදඃ සයුශ්) 1 (චන්‍ද්‍රාගතඃකීර්ත්‍යා) විරොචනඃ
2 (කෙශෙඃපි) වෘජිනොෘ a 3 විඤ්චකම්මා (ක්‍ෂාසුරශිල්පිනොඃ)
109 4 ආතමා b (යතෙන්‍යාධඃනිර්ද්‍ධිඃ සවිභාවොබ්‍රහ්මවර්ම්මව)
5 (ශක්‍රඃඃතුකම්තෙතහවර්ෂුකාඛ්‍ය) ඝනාඝනඃ
110 6 අභිමානොෘ (ඃඤ්‍ඤාදිදඋපිප ඝුනෙ ප්‍රණය හිංසයොඃ)
7 ඝනොෘ c (ඉමෙඝෙ මූර්ත්තිගුණෙ ත්‍රිෂු මූර්තෙත නිරන්තරෙ)
111 8 ඉනඃ (සූයෙඃ ප්‍රභෙෘ) 9 රාජා d (මෘගාඛෙ ක්‍ෂත්‍රියෙ නෘපෙ)
10 වාණිනෙය්‍යෘ e (නර්ත්තකීමතෙත) 11 (සුවනත්තකමපි) වාහිනී. f

---

1 විරොචන—යනු, චන්‍ද්‍ර, වහනි, සූයඃ, යන මෙහි පුංලිඟ 2 වෘජින—යනු, සුලලිහුවූයේ, කෙස්හිද (නපුංසකවූයේ-නැම්ම, පව, තෙළි සම යන මෙහි) අප්‍රත්‍යයයෙන්සංග්‍රහීතයි— 3 විඤ්චකම්මන්—යනු, හිරු, දෙවිසිපි, යන මෙහි පුංලිඟ 4 ආතමන්—යනු, උත්සාහ, ධෛර්‍යඃ, බුද්ධි, සවභාව, පරමාත්ම, ශරීර, යන මෙහි පුංලිඟ 5 ඝනාඝන-යනු, ඉන්ද්‍ර, කුරිරු මනාත්, වස්නාසුලුවලා, යන මෙහි පුංලිඟ 6 අභිමාන—යනු, ධනාදිත්උපත් එඩිය, නුවන, සෙනහ, හිංසා, යන මෙහි පුංලිඟ 7 ඝන-යනු, මේඝ, දැඩිබව, දැඩිදැ, ගණදැ, යන මෙහි, පුළුවවයෙහි, පුං, සෙසෙහි, තුන්ලිඟයි— 8 ඉන—යනු, හිර, ප්‍රධාන, යන මෙහි පුංලිඟ 9 රාජන්—යනු, සඳ, ක්‍ෂත්‍රියකුල, රාජ, යන අර්ත්‍රයෙහි පුංලිඟ 10 වාණිනි—යනු, නටනනාවූ ද, මත්වූ ද, ගැහැනුන්කෙරෙහි ස්ත්‍රීලිඟ 11 වාහිනි—යනු, නදියෙහි ද, ස්ත්‍රී.

---

a වෘජිනඃ කෙශෙ වෘජිනං හුගෙණ'ඝෙ රඤ්ඤවම්මණි—හෙමචන්‍ද්‍ර

b ආත්මා කලෙවරෙ'ත්මයතෙන සවිභාවෙ පරමාත්මනි.
චිත්තෙත ධෘතෙෘ ච බුද්ධෘ ච පරවඤ්චත්තනෙපිව-ධරණි

c ඝනං සාන්ද්‍රං ඝනං වාද්‍යං ඝනොෘ මුසෙතා ඝනොඃ'ඹුදඃ.
ඝනඃ කාඨින්‍යසඞ්ඝාතෙෘ විඝනරෙ ලොහමුද්ගරෙ-ධරණි

d රාජා ප්‍රභෙෘ ච නෘපතෙෘ ක්‍ෂත්‍රියෙ රජනීපතෙෘ.
යඤ්ඤ ශක්‍රෙච පුංසි සඤ්ඤත්..... .....මෙදිනී.

e බාණිනි යනුද පාඨයි.
වාණිනි නර්ත්තකී මත්තා විධගධවණිතාසුච.

f වාහිනී සඤ්ඤත් තරඞ්ගිණ්‍යං සෙනාසෙනාඃප්‍රභෙදයොඃ.

112 1 හ්‍රාදිනෞ (චන්ද්‍රතඩිතෞ) 2 (වනද්‍යාමපි) කාමිනි 3
3 (ඝගෙදඝයොරපි) තත්ත්‍වඃ b 4 සූනා c (‘ඩොජිහ්විකාපිච)
113 5 (කුතුවිස්තාරයොරසත්‍රී) චිතානං d (තිඹූ තුවිඡකෙ
මතෙ) 6 (‘ඊ) කෙතනං e (කෘතෛ කෙතාවූපනිමනත්‍රණෙ)
114 7 (වෙදසතඛං තපො) බ්‍රහ්ම බ්‍රහ්මා (විප්‍රඃ ප්‍රජාපතිඃ
8 (උත්‍සාහනෙව හිංසායාං සූචනෙවාපි) ගඞ්ගනම්
115 9 ආතචනං (ප්‍රතිවාපජ්වනාපත්‍යයනාර්‍ජිතම්)
10 ව්‍යජනං (ලාඤ්ජනං ඝමශ්‍රුනිඝඩානාවයවෙඡවපි)
116 11 (සත්‍යත්) කොලිනං (ලොකවාදෙ යුඩෙ පඤ්චඛිපක්ෂිණම්)
12 (සත්‍යද්) උද්‍යානං f (නිඃසරණෙ වනඛෙදෙ ප්‍රයොජනෙ)

---

1 හ්‍රාදිනී—ඇත්ත, ඛෙන, විදුලි, ඇත මෙහි සත්‍රී— 2 කාමිනි—ඇත්ත, විජ්ජ
නියප්‍රරොහඃ, වනදූ හී, විකාහා සත්‍රනායි— 3 තත්ත්‍ව—ඇත්ත, සිවිය, සිරු
ර, ඇත මෙහි සත්‍රී— 4 සූනා—ඇත්ත, ඝටදිච්චි, සත්‍රී— 5 චිතාන—ඇ
ත්ත, ඇාග, විසතිණී, ඇත මෙහි ප්‍රත්‍රනප්‍රංසකායි; ශූන්‍ය, මඤ, ඇත මෙහි
වැටෙනකල තුන්ලිහුයි— 6 කෙතන—ඇත්ත, කර්‍තව්‍ය, කොඩි, වෙත
ව කැඳවීම, ඇත මෙහි නප්‍රංසකායි— 7 බ්‍රහ්මන්-ඇත්ත, නප්‍රංසකවූයේ
චතුවේදය, තඛ,තපස්, කියයි; පුංලිහුවූයේ, බමුණු, මඛබඛ, කියයි—
8 ගඞ්ඛන-ඇත්ත, වැයම්, හිංසා, ආශය ප්‍රකාශනහෝ හැඟවීම; ඇත මෙහි
නප්‍රංසකායි— 9 ආතචන—ඇත්ත, මුහුන්ආදිබහාලිම, වේගය, පිනවීම,
ඇත මෙහි නප්‍රංසකායි— 10 ව්‍යජන—ඇත්ත, ලකුණ, රවුල, සූපාදිය,
සත්‍රී පුරුෂලක්ෂණ, ඇත මෙහි නප්‍රංසකායි— 11 කොලින-ඇත්ත, ලො
කාපවාද, සිවුපා, සපිප, පක්ෂි, ඇත මොවුන්ගේ යුදෙහිදැ(අජ්‍යුඩ කුක්කු
වයුඩාදියයි දනයුතුයි) නප්‍රංසකායි— 12 උද්‍යාන—ඇත්ත, ගෙන් පිටත්
වීම, වෙතවන, ප්‍රයොජන, ඇත මෙහි නප්‍රංසකායි.

---

a .....කාමිනී භිරුවතූයොඃ
කාමිතු කාමුකෙ චක්‍රවාකෙ පාරාවතෙ‘පිච.
b තත්ත්‍වඃ කායෙ තචි සත්‍රී සත්‍යත් ත්‍රිඡවලොපෙ විරලෙ කැඟෙ—මෙදිනී.
c අඩොජිහ්විකා ගලකණ්ඨයිකා, මරාවි විකායි—ගොජිහ්විකායි පා
ඨ; ලියාගෙණ, ගොදිවුද, අපි ශබ්දයෙන් රසදිවද සූනා නමැයි
සිංහල සත්‍රනායි.
d චිතානොා යඤ විසතාරොලෙලාවෙෂූ කුතුකම්මණි
චෘත්තාහෙදුවශරයොර්‍චිතානා තුවර්‍ජමතූයොඃ.
e කෙතනනතු ධවජෙ කායෙඃ නිමනත්‍රණ නිවාසයොඃ-අජය.
f උද්‍යානං වනඛෙදෙ සත්‍යත් නිඃසෘතොච ප්‍රයොජනෙ—ධරණි.

117 1 (අවකාශෙ සතිතෝ) ඨානං a 2 (ක්‍රීඩාදුවපි) දෙවනම් b
3 උත්‍තානං c (පෞරුෂෙ තනෙත්‍ර සන්‍නිවිඝොදහමෙ'පිච)
118 4 ව්‍යූත්‍තානං (ප්‍රතිරොධෙච විරොධාචරණෙ'පිච)
5 (මාරණෙ මානසංසකාරෙ ගතෝ දුවෙ'ත්‍ථිදූපනෙ
119 නිව්වත්‍තනොපකරණානුව්‍රජ්‍යාසුච) සාධනම් d
6 නියඃතනං (වෛරශුඩෝ දූනෙ නාභසාපිපණෙ'පිච)
120 7 ව්‍යසනං e (විපදි භ්‍රංශෙ දුඃඛෙ කාමජකොපජෙ)
8 පඤ්‍චමා ('ඤ්ඡිලොමනි කිඵලෙන තනඃවාද්‍යංශෙ'ප්‍යණීයසි)

---

1 ඨාන—යනු, අවසර; සිටිනිය එනම් නෘත්‍යාදිය අනුවපැවැත්ම, යන මෙහි නපුංසකයි— 2 දෙවන-යනු, කෙළි ආදියෙහි, නපුංසකයි— 3 උත්‍තාන—යනු, උදුම, තනනු, හුනහන් නහා හිඳිම, යන මෙහි නපුංසකයි— 4 ව්‍යූත්‍තාන—යනු, වැලැක්ම, විරුඬහැසිරීම, යන මෙහි නපුංසකයි—(සවිප්‍රධානබැව්හිද)— 5 සාධන—යනු, සැදීම (පාරදමාරණාදි), මිනිදැව්ම, ගමන, ධන, ධනාදියදෙව්ම, ඉපයීම, යම්කිසි මුදුන්පත් කිරීමට උපකාරවනදැ (වඩුආදීන්ට වැපොරෝ ආදියමෙනි), කැටිවයාම, යන මෙහි නපුංසකයි— 6 නියඃතන-යනු, පළිගැන්ම, දීම, නැබුදැ පෙරලාදීම, යන මෙහි නපුංසකයි—(නෘත්‍යාපිපණ, යනු, අස්ඔබා සැවීමයි, පරණසන්නයි-පෙරලාදීමැයිද සමහරුමෙහි අර්‍ථකියති)— 7 ව්‍යසන—යනු, විපත, පාතවැටීම, කාමයෙන් කෝපයෙන්වූදෙඝය, (මෙහි කාමදෙඝනව්, දූත, සත්‍රී, මද්‍යාදියෙහි ඇල්මයි—කොපජනව්, රථඛස් ආදියයි)— 8 පඤ්‍චමන්—යනු, ඇසිපියෙහි ලොම්, නෙලුම්ආදී රෙණු, හූඟාදිඅණුතරඅවයව, යන මෙහි නපුංසකයි.

---

a ඨානං සාදෘශ්‍යාවකාශෙ සතිතෝ වෘධිඤ්‍යෙ 'න්‍යාරෙ.

b දෙවනං ව්‍යවහාරෙ සත්‍රජ ජිගීෂාක්‍රීඩයොරපි
අක්ෂෙෂූ දෙවනඃ ප්‍රොක්තඃ.....විශ්ව.

c උත්‍තානමුදූමෙ තනෙත්‍ර පෞරුෂෙ පුත්‍තකෙ රණෙ
"තනත්‍රං" කුටුඹකෘතෛ්‍ය සත්‍රත් සිධ්‍මනෙතාචෞෂධොත්‍තමෙ
ප්‍රධානෙ තනුවායෙච ශාස්ත්‍රහෙදෙ පරිච්ඡදෙ
ශුනිශාඛානතරෙ හෙතාවුභයාර්‍ථප්‍රයොජනෙ.

d සාධනං මෘතසංසකාරෙ සෛනෛ්‍ය සිඩෞෂධෙ ගතෝ
නිව්වත්‍තනොපායමෙඥදූපනෙ'නුගමෙ ධනෙ.

e ව්‍යසනං භශුහෙ සකෙතෝ පාන සත්‍රී මෘගයාදිෂූ
දෛවානිෂ්ටඵලෙ පාපෙ විපත්තෝ නිෂඵලොදූමෙ—විශ්ව.

121 1 (නිර්හෙදෙ ඎණේ) පර්ව a 2 වර්ම (නෙත්‍රවර්ත්මධනි)
3 (අකාශර්‍ක්ෂගුහ්‍යෙ) කොප්පනෙ 4 මෛථුනං b (සහතෝ රතෙ)

122 5 ප්‍රධානං c (පරමාත්මා ඩිඃ) 6 ප්‍රඤනං (බුද්ධි චිහ්නයොඃ)
7 ප්‍රසූනං (පුෂ්පඵලයොර්) 8 නිධනං (කුලනාශයොඃ)

123 9 ක්‍රුඤනෙ (රොදනාශ්‍රුවානෙ) 10 වර්‍ෂ්ම d (දෙහප්‍රමාණයොඃ)
11 (ගෘහදෙහත්විච්ප්‍රභාවා) ධාමානඃ e ('ථ චතුෂ්පථෙ

124 12 ඝනනිවෙශෙව) සංස්ථානං 13 ලක්‍ෂ්ම (චිහ්නප්‍රධානයොඃ)
14 ආවර්‍ශදනෙ (සම්පිධානමපවාරණම්නාහෙ)

125 15 ආරාධනං (සාධනෙ සතදවාපෙනා තොෂණෙ 'පිච)
16 අධිෂ්ඨානං (චක්‍රපුරප්‍රභාවාධ්‍යසනෙෂ්වපි)

---

1 පර්වන්—යනු, අමාවාසී ආදිය, නැකැත්කෙළි, යන මෙහි නපුංසක සි— 2 වර්ත්මන්—යනු, ඇසිපිය, (නෙත්‍රපිධානචර්මවූවෙ—ඇසවසා ලන සම) මාගීග, යන මෙහි නපුංසකයි— 3 කොපින-යනු, නොකවයුත්ත, ලිඟ, යන මෙහි නපුංසකයි— 4 මෛථුන—යනු, සහම, සුරත, යන මෙහි නපුංසකයි— 5 ප්‍රධාන—යනු, මහබඩ, බුද්ධි, යන මෙහි නපුංසකයි— 6 ප්‍රඤන—යනු, නුවන, ලකුණ, යන මෙහි නපුංසකයි— 7 ප්‍රසූන—යනු, මල්, ගෙඩි, යන මෙහි නපුංසකයි— 8 නිධන—යනු, වංශ, මරණ, යන මෙහි නපුංසකයි— 9 ක්‍රුඤන—යනු, හැඬීම, කැඳවීම, යන මෙහි නපුංසකයි— 10 වර්‍ෂ්මන්—යනු, ශරීර, මැනීම, යන මෙහි නපුංසකයි— 11 ධාමන්—යනු, ගේ, ශරීර, රශ්මි, තෙජස්, යන මෙහි නපුංසකයි— 12 සංස්ථාන—යනු, සතරමං සන්ධිය, අවයවවිභාග, යන මෙහි නපුංසකයි—(ච යනුයෙන්, ආහාන්‍ති සමරණ, යන මෙහි ද)— 13 ලක්‍ෂ්මන්-යනු, සලකුණ, ප්‍රධානබැව්, යන මෙහි නපුංසකයි— 14 ආවර්‍ශදන—යනු, පියන, ආවරණ, යන මෙහි නපුංසකයි— 15 ආරාධන—යනු, නිපදවීම, ලැබීම, තුෂ්ටිය, යන මෙහි නපුංසකයි— 16 අධිෂ්ඨාන—යනු, රියසක, නුවර, ප්‍රධාන බැව්-මහිම, ආක්‍රමණ, යන මෙහි නපුංසකයි.

---

a පර්ව සන්දූනසවෙ ග්‍රහ්‍යෙෂ්ව ප්‍රසාවෙ විෂුවාදිෂු
දර්‍ශප්‍රතිපදෙඃ සඤෙෂ සන්ත් නිථෙඃ පවක්‍යානතරෙ—ධරණි.

b සම්බන්ධෙ සුරතෙ යුග්මෙ රාශෙ මිථුන මිශ්‍යතෙ—වක්‍රඩිකොෂයි,

c ප්‍රධානං සත්ත්වමහාමාත්‍රෙ ප්‍රභාතෙෂ පරමාත්මනි
ප්‍රඤයාමපිච කලිබමෙකතෙ තුන්තමෙ සදූ.

d වර්‍ෂ්ම දෙහප්‍රමාණනිසූදුරාරාතිෂු සම්‍යග්—මෙදිනි.

e ධාම ශක්‍තෙෂ ප්‍රභාවෙච තෙජොමරිජනම්සු—විශ්ව
ධාම රශ්මෂ ගෘහෙ දෙහෙ ස්ථානෙ ජන්මප්‍රභාවයොඃ—හෙමච න්‍ද්‍ර.

126 1 රතනං a (සච්ජාතිශ්‍රෙෂ්ඨ'පි) 2 වනෙ b (සලිලකානනෙ)
3 තලිනං c (චිරලෙ සෙකාකෙ) 4 (වාච්‍යලිඟාසඛාථොතතරෙ)
127 5 සමානාඃ (සත්‍යමෙකෙ සයුඃ) 6 පිශුනා d (ඛලසූචකෙෂා)
7 හීනනඤ්‍ඤතාඛ් (ඥානගණ්‍යෙෂා) 8 (වෙගිශුරෙෂා) තරඞ්ඛිනෙෂා
128 9 අභිපනෙතා ('පරාඩ්‍ඛ 'භිශ්‍රසෙන වකපදඝතාවපි)—නා—
10 කලාපො (භුෂණෙ වගෙ තූණීරෙ සංඝතෙ'පිච)
129 11 (පරිවජදෙ) පරීවාපඃ (පයීසුපෙණා සලිලසථිතෙණා)
12 (ගොඛුගෙහාඡඪපති) ගොපෙණා e 13 (ඝරවිඡණ්ඩූ) වෘෂාකපි f

---

1 රත්න—යනු, සවජාතියජාතිඋත්තමය, යන මෙහි නපුංසකයි 2 වන—යනු, ජලය, වල්, යන මෙහි නපුංසකයි 3 තලින—යනු, තුනිදෑ, මදදෑ, යන මෙහි තුන්ලිඟුයි 4 නානත්ත කෙළවරදක්වා මෙසේම තුන්ලිඟුයි 5 සමාන—යනු, පඬිත, සදෘශ, එක, යන මෙහි 6 පිශුන—යනු, දුර්ජන, කෙලාම්කියනුයේ යන මෙහි 7 හීන=නූන-යනු, අඩු, නින්දිත, යන මෙහි 8 තරඞ්ඛින්—යනු, දිව්මෙහිසුරුය, බලවත්ය, යන මෙහි 9 අභිපන්න-යනු, අපරාධඇත්තේ, සතුරන්විසින් පැරදවූයේ, විපත්පැමිනියේ, යන මෙතෙක් දෙනාකෙරෙහි—(අපියනුයෙන්, සඞ්කීත, උපර, යන මෙහිද, වැටේ, සන්තයි) 10 කලාප—යනු, අබරණ, මොණරපිල්, හියවුරු, හැසුනුදැහෝ සමූහ, යන මෙහි (අපියනුයෙන්, භික්‍ෂුදම්හිද, වැටේ, ස්‍ත්‍රී 11 පරීවාප—යනු, වසන්‍ත්‍රකුවිඟාදිය, මුළුලලවැපිරීම, ජලාධාර, යන මෙහි, ස්‍ත්‍රී 12 ගොප—යනු, ගොපල්, ගෙරින්හිමි, යන මෙහි, ස්‍ත්‍රී 13 වෘෂාකපි—යනු, මහදෙවියා, විෂ්ණු, යන මෙහි, පුං.

---

a රතනං සවජාතිශ්‍රෙෂ්ඨ'පි මණිවපි නපුංසකම්.

b කළිබෙ සත්‍ත් කානනෙ නිරෙ නිවාසෙ නිලයෙ වනම්—රභස.

c තලිනං චිරලෙ සෙනාකෙ ඨවෙෂ්ඨපි වාච්‍යලිඟකම්.

d .....පිශුනං කුඞ්කුමෙ ඝෘතම්.
කපිවකෙත්‍රච කාකෙ නා සූචකක්‍රූරයොස් ත්‍රිෂු
සාඃකකායාං පිශුනා සත්‍රි සත්‍ත්.....

e ගොපො ග්‍රාමොඝගොඡඪාඛ්කෘතයොඛ්ලලවෙ නෘපෙ—විශ්ව.

f වෘෂාකපිඃ පුමාන් කෘෂ්ණෙ ශඞ්කරෙ ජාතවෙදසි.

130 1 බාෂපාඩ් (උෂ්මාණ්) 2 කසිපු (සඤ්ඤාමාවජ්ජනං වයම්)
3 තලපං (ශයතථවදුරෙණු) 4 (සතඩෙ'පි) විටපො (සත්‍රයාම්)
131 5 ප්‍රාජතරූපසඋරූපා 'භිරූපා (බුධමනොඤ්ඤයොඃ)
(හෙදුලිහා අම්) 6 (කුම්මී විණහෙදඤඩ) කවජ්ජපි—පා— a
132 7 (රවණේ පුංසි) රෙළඃ (සත්‍ත් කුතසිතෙ වාව්‍යලිඟකඃ—ඒ—
8 (අනතරාභවසඤඩෙ 'ශෙඩ) ගඤඩබ්බා b (දිව්‍යගායනෙ)
133 9 කඤ්ඤ (ඤා වලයෙ ශඞ්ඛෙ) 10 විජ්ජඤඩා (සප්පසුවතො
11 පුඩේවා ('නාඃලිඟඃ ප්‍රාගාඟ පුඞ්ඛ්‍යඤඩෙ'පි පුඩ්වජත්)—බා—
134 12 කුමෙඟා c (සතෙභමුඩ්ඩාංශො) 13 ඩිමෙඟා (තු ශිශුවාලිඟො)
14 සාමෙඟා (සඨ්ණජඩ්ඩාවො) 15 ශම්භු (බ්‍රහ්මත්‍රිලොචනො)

---

1 බාෂප—යනු, උණුසුම්, කඳුලු, යන මෙනි පුං (බාෂවුෂ්මාශ්‍රැ, යි, වී කාදෙක්හිම් නපුංසකරූප පෙණෙයි, බාෂපසංඥයිද, මරාට්ටිකායෙහි නපුංසක්බැව්ම තරව පෙණේ—එහෙත් වහපාඩ, සිංහලපාඩ, ශබ්ද සෙනාම මහානිධි, යන මෙහි පුංලිඟම පෙණේ— 2 කසිපු—යනු, ආහාර, වස්ත්‍ර, යන මෙහි පුනනපුංසකයි— 3 තලා—යනු, ඇද, අවලල, භායඃ, යන මෙහි පුනනපුංසකයි— 4 විටප—යනු, තණප ඳුරුණුදිය, අපියනුයෙන්, විහිදිඅතු, යන මෙහි පුනනපුංසකයි— 5 ප්‍රාජතරූප—සඋරූප-අභිරූප—යනු, පඬිත, මනොහර, යන අර්ථදෙක්හි තුන්ලිඟුයි— 6 කවජ්ජි—යනු, ඉදිබුව, සරයනී විණව, යන මෙහි සත්‍රී— 7 රෙළු—යනු, රකාරය නියතකල පුලලිඟුයි; කුතසිතාඥිවා ච්‍යතල තුන්ලිඟුයි— 8 ගඤඩබ්බ—යනු, මවුකුසපිළිසිඳගනනාඇණ ඇති සඩය, අශ්වය, දිව්‍යගායකය, යන මෙහි පුං— 9 කඤ්ඤ-යනු, වලලල, සක්ගෙඩිය, යන මෙහි පුං— 10 විජ්ජව-යනු, සප්ප, කෙලාම් නියනුයේ, යන මෙහි පුං— 11 පුඩ්ව—යනු, වාව්‍යලිඟු වූයේ, දිග්, දෙශාදිය, නියයි; පුලලිඟුබහුවචනවූයේ, පුඩ්වජයන්, නියයි; (අපිශබ්ද යෙන් පළමුනැයන් ආදිය ගන්නේයි)— 12 කුමහ—යනු, කළය, ඇත්කුඹ, යන මෙහි පුං— 13 ඩිමහ—යනු, දරු, මෝඩ, යන මොවුන්කෙරෙහි පුං— 14 සතාමහ—යනු, වැඩ, ජඩබව, යන මෙහි පුං— 15 ශම්භු—යනු, මහබඹ, මහදෙවි, යන මෙහි පුං—(අහීත්, විෂ්ණු, යන මෙහිද වැටෙයි, භානුදීක්ෂිත ටීකායි).

---

a කුතපො මෘගරොමොත්පටෙ චාහෙෂා'ඤමෙංශකෙ
කුතප—යනු, මුවලොම්ත්කලපිළි, දිනයාගේ අවිත් කොටසක්, යන මෙහි පුං. (මරාටි පොතේ මේ අනිරෙකය පෙණේ).

b .....ගඤඩීබඤතු නභශ්චරෙ
පුංසෙනාතිලෙ ගායනෙව මෘගහෙදෙ තුරඟමේ
අනතරාභවදෙහෙව.....හෙමචන්‍ද්‍ර.

c කුමහඃ සත්‍ත් කුම්භකර්ණ්‍යා සුතෙ වෙශ්‍යාපතො ඝටෙ
රාශිහෙදෙ ච්පාගෙව.....විශ්වප්‍රකාශයි.

135 1 (කුඤ්ඡි නුෑණාඛ්‍යානා) ගබ්හා a 2 විස්‍රම්භඃ b (ප්‍රණයෙඃපිව)
3 (සත්‍යද් හෙයඃතං) දුඃඛහිඃ c (පුංසි සත්‍යදර්ෂෟ) දුඃඛහිඃ (සත්‍රියාම්)
136 4 (සත්‍යන්ම්හාරජ්‍යතෙ කල්පිබං) කුසුම්හං (කරකෙ පුමාන්)
5 (ඤ්‍ඡත්‍රියෙ ‘පිව) නාභි d (නීා) 6 සුරභි e (ගීච්ච සත්‍රියාම්)
137 7 සභා f (සංසදි සභෙයච) 8 (ත්‍රිඤ්චඛ්‍යර්ෂෟ ‘පි) වල්ලභඃ g
9 (නිරණ්ප්‍රග්‍රහො) රශ්මි h 10 (කපිහෙයො) පලවගමො
138 11 (ඉච්ඡාමනොහවො) කාමො i 12 ශොයෙඃද්‍යුගො) පරාක්‍රමො k
13 ධම්මාඃ l (ප්‍රණ්‍යයම්නාභයසච්භාවාචාරසොම්පාඃ)

---

1 ගඩ්භ—යනු, කුස, කුසෙහිහොත්දරු, දරුවා, යන මෙහි පුංෂු 2 විස්‍රම්භ—යනු, ශෘංගාරප්‍රාප්තිනායෙහිද, පුංෂු 3 දුඃඛහි—යනු, බෙරය, කියන්නකල පුං ලිඟුයි; පසඟැට නියනකල, සත්‍රී ලිඟුයිෂු 4 කුසුම්භ—යනු, වණුක්මල වැටෙනකල, නපුංසකයි; ඩබරායෙහි වැටෙනකල, පුංලිඟුයිෂු 5 නාභි—යනු, රජකුල ඇතැත්තන්කෙරෙහි, පුංෂු 6 සුරභි—යනු, දෙනුන්කෙරෙහි, සත්‍රීෂු 7 සභා—යනු, ගොඤ්ඡියෙහි, සභාසදයන්කෙරෙහි, සත්‍රීෂු 8 වල්ලභ—යනු, ප්‍රධානයන්කෙරෙහි, තුන් ලිඟුයිෂු 9 රශ්මි—යනු, හිරුඇදින්ගේ රස්, රථරැහැන්, යන මෙහි පුංෂු 10 ප්‍රභවභම—යනු, කපි, මැඩි, යන මෙහි, පුංෂු 11 කාම—යනු, කැමැත්ත, කාමදෙව, යන මෙහි, පුංෂු 12 පරාක්‍රම—යනු, සුරබැව්, වැයම්, යන මෙහි, පුංෂු 13 ධම්ම-යනු, කුසල්, යමරජ, යුඤ්ති, සවිඤාව, හැසිරීම, සොම්පානයකරන්නේ, යන මෙහි, පුං.

---

a ගඩ්භඃ කුක්ෂෞ ශිශෞ සක්තෞ භ්‍රැණේ පනස කනීනකෙ-හෙම ච්ඡු
b විශ්‍රම්භඃ කෙලිකෘඥෙ විශ්වාසෙ ප්‍රණයෙ චඩෙ—විශ්ව—හෙම
විශ්‍රම්භ, යී—තාලව්‍යශකාරද වේ.
c ....දුඃඛහිඃ පුමාන්
වරූණෙ දෛත්‍යහෙයෙඃශ්ච ත්‍රඃක්ෂඛ්ඩු ත්‍රිකවයෙ—මෙදිනී.
d නාභිර්චීඛ්‍යනාපෙ චක්‍රමඩ්‍යඤ්ත්‍රියයොඃ පුමාන්
චයොඃ ප්‍රාණී ප්‍රතීකෙ සත්‍ය සත්‍රියාං කඤ්චුරීකාමදෙ.
e සුරභිඃ ශල්ලකීමාතෘභින්සුරාගොෂු යොෂිති
චම්පකෙච වසන්තෙච තථා ජාතිඵලෙ පුමාන්,
සඛෙණී ගන්ධොපලෙ කල්පිබං සුගන්ධිකාන්තයොඃ සත්‍රියාම්.
f සත්‍රියාං සාමාජිකෙ ගොෂ්ඨකං දඃතමන්දිරයොඃ සභා—රභසයී.
g වල්ලභො දයිතෙ‘ඛ්‍යර්ෂෟ සලඤ්ඡණ තුරගමෙ.
h රශ්මිඃ පුමාන් දීධිතෙෘ සත්‍ය පක්ෂප්‍රග්‍රහයොරපි—මෙදිනී.
i .....කාමඃ සම්රෙචිඡ්‍යයොඃ පුමාන්
රෙතඃසුපි නිකාමෙච කාමෙපි සත්‍යනපුංසකම්.
k පරාක්‍රමඃ සත්‍ය සාම්ප්‍රඤ්ච වික්‍රමොද්‍යුගයොරපි.
l ධම්මො ‘සත්‍රී ප්‍රණ්‍ය ආචාරෙ සච්භාවොපමයොඃ කෘතෙෘ
අහිංසොපනිඝනාත්‍මයෙ නා ධනුර්යම සොම්පෙ.

139 1 (උපායපුබ්බ ආරම්භ උපධාරණප්පා) පක්කමඃ a
2 (වණ්ණක්පථඃ පුරමෙවද්දෙ) නිගමො 3 (නාගරො වණ්ණක්)
140 නෙගමො (චො) 4 (බලෙ) රාමො b (නීලචාරු සිතෙ ත්‍රිපූ)
5 (ශබ්දාදිපුබ්බේථාවඃඤ්ඤෙ 'පි) ග්‍රාමඃ c 6 (ක්‍රානෙත්‍යාච) වික්‍රමඃ d—e
141 7 ගුල්මා f (රුක්ඛනඛසෙනාඤ්ච) 8 ජාමිඃ g (සවිසඃකුලසත්‍රියොඃ)
9 (ක්ෂිතික්ෂාතෙත්‍යාඃ) ක්ෂමා (යුකෙත). ක්ෂමං (ශකෙත හිතෙ ත්‍රිපූ)

---

1 උපක්‍රම—යනු, උපාය දැන පවත් ගැන්ම, අමාත්‍යශීල පරීක්ෂා, යන් මෙහි, පුංස්ත්වෙ 2 නිගම-යනු, වෙළඳුම, නුවර,වෙදය, යන මෙහි, පුං— 3 නෙගම—යනු, නුවරවැසියා, වෙළඳු, යන මෙහි, පුංස්ත්වෙ රාම-යනු, පුංලිඟවූයේ, බලභද්‍රයා ණියයි; නිල්පැහැ, සිත්කළු, සුදු, යන මෙහි, වාච්‍යලිඟයි 5 ග්‍රාම—යනු, ශබ්දග්‍රාම, සඩරග්‍රාම, යනාදියෙහි සෙයින් ශබ්දාදිපෙරට්ටකොට ඇත්තේ සමූහයෙහි, වැටේ, පුංස්ත්වෙ 6 වික්‍රම-යනු, සතුරන් මිරිකීමෙහි ද, පුංස්ත්වෙ 7 ගුල්ම—යනු, රෝගය, පඳුර, සෙනා රක්‍ෂණය, යන මෙහි පුංස්ත්වෙ 8 ජාමි—යනු. සහෝදරී, කුලවධූ, යන මෙහි ස්ත්‍රීත්වෙ 9 ක්ෂමා—යනු, භූමිය, ක්ෂමාව, යන මෙහි වැටෙනකල ස්ත්‍රී; යොගාභයෙහි වැටෙනකල ක්ෂමං යි නපුංසකයි; හැනි, පණිවිඩ, යන මෙහි අභිධෙය ලිඟයි.

---

a උපක්‍රමඃ සාඩුපධාචිනිතාභාරම්භාවික්‍රමෙ—විශ්ව.
b රාමඃ පශුවිශෙෂෙ සාඪ ජාමදගෙන්‍ය හලායුධෙ
රාඝවෙ චාසිතෙ ශ්වෙතෙ මනොඥෙ'පිච වාච්‍යවත්—විශ්ව.
c ග්‍රාමඃ, සචරෙ සංචසථෙ චෘන්දෙ ශබ්දාදිපුබ්බකෙ—විශ්ව.
d වික්‍රමඃ ශක්‍රති සම්පත්‍රති ක්‍රාන්‍රතිමාත්‍රච වික්‍රමෙ—ධරණි.
e මේ ශෙලාකය කලිඤාතා සිංහල දෙක්හිම නොපෙණේ.
සෙනාමඃ සෙනාත්‍රෙ ඩෙරෙ චෘන්දෙ ජිහම්සතු කුවිලෙ'ලසෙ
උෂ්ණෙ'පි ඝම්මශ්වෙඡ්ඣාලඛ්ඛාරෙ ක්‍රාන්‍රතාච වික්‍රමඃ
සෙනාම-යනු, සතුති, යාග, සමූහ, යන මෙහි පුංස්ත්වෙ ජිහම-යනු, නැම්ම, අලස, යන මෙහි පුංස්ත්වෙ ඝම්ම—යනු, උණුසුම්, වැයම්ක්‍රියා, අලඛ්ඛාර යන මෙහි පුංස්ත්වෙ විහ්‍රම—යනු, භ්‍රාන්‍රතියෙහිද පුං.
f ගුල්මඃ සනඛෙපදීහනි ඝටවසෙනාභයොඃ සෙනාභරක්‍ෂණෙ-විශ්ව
g ප්‍රහරෙ සංයමෙ යාමො යාමිඃ සවසාකුලසත්‍රියොඃ, යි—රභසහෙ යින්ද-යාමිඃ කුලසත්‍රි සවස්‍රොඃ සත්‍රි; යි-කොඤානනරහෙයින්ද අනන සාදි 'යාමි' ශබ්දයකුත් දනයුතුයි
. ක්ෂමා නිනික්ෂා පෘථ්වීච යොගෙභ්‍ය ශක්‍රෙත්‍ය හිතෙ ක්ෂමං-ධරණි.

142 1 (ත්‍රිෂූ) ෂතමෝ a (හරිත්‍යාඃශ්‍රේණ්‍ය) ෂතමා (සත්‍යවිශ්‍යාරිවා b නිශා)
2 ලලාමං c (සුවර්ණපුණ්ඩ්‍රාඤ්චිහූෂාප්‍රාධාන්‍ය කෙතුෂූ)
143 3 සූක්ෂ්ම d (මධ්‍යතම්මපත්‍ය) 4 (ආදෝ ප්‍රධානෙ) ප්‍රථම (සත්‍රිෂූ)
5 වාමෝ e (වලාහුප්‍රතිපෝ චාඃ) 6 අධමෝ (න්‍යූනකුත්සිතෝ)
144 7 (ජීර්ණේච පරිහූඃතාච) යාතයාම f (මිදං චයඃ)—මා—
8 (තුරඟගරුඩෝ) තාඤ්ඤී g 9 (නිලයාපචයෝ) ක්ෂයෝ h

---

1 ෂතම—යනු, පලාවත්, කළුවත්, කියන කල, අභිධෙය ලිහුයි; හිර මසු හා, රත්‍රිය, වාච්‍යකල, ෂතමා යී සත්‍රි— 2 ලලාම—යනු, වාලධි, අශ්වාදීන්ගේ නලළසිනියම, අඤ්ච, අශ්වාභරණ, ප්‍රධාන, කොඩ, යන මෙහි නිපුංසක යී—(ලලාමන් යී නාන්‍යතාදෘ, දතයුතුයි)— 3 සූක්ෂ්ම—යනු, අඩුතත්වයෙහි ද, නපුංසකයි— 4 ප්‍රථම-යනු, ආදිය, ප්‍රධානය, යන මෙහි, මා න්‍යාවධ්කොටම තුන්ලිහුයි— 5 වාම-යනු, මනොහර, විරූඩපක්ෂ, යන මෙහි— 6 අධම—යනු, හීන, නින්දිත, යන මෙහි— 7 යාතයාම-යනු, මහළුවූද, පරිහූඃතවූද, අර්‍ථවයෙහි— 8 තාඤ්ඤී—යනු, අඤ්ච, ගුරුළු, යන මෙහි පුං— 9 ක්ෂය—යනු, ගෙය, වැර්ම, යන මෙහි පුං.

---

a ෂතමෝ වටෙ ප්‍රයාගඝ්‍ය වාරිදෙ වෘඩ්පුරකෙ
පිතෙච කෘෂ්ණ හරිතොඃ පුංසි සත්‍යත් නචති තිෂූ
මරිචෙ සිරාඛුලවණෙ කලිඛං සත්‍රි ශාරිවොෂධෝ
අප්‍රසූතාහනායාච ප්‍රියහාවපිචොච්‍යතෙ
යමුනායාං ත්‍රියාමායාං කෘෂ්ණා ත්‍රිවෘතිකොෂධෝ
නිලිකායාමථ ෂතමෝ මාෂඛඬක කාකයොඃ—මෙදිනී.

b ශාරිවා, ෂතාවරී; යී මරාවි විකා.

c ප්‍රධානඩ්ජඝෘහෙෂූ පුණ්ඩ්‍රචාලඩිලක්ෂ්මසු
හූෂාවාජිප්‍රභාවෙෂූ ලලාමං සත්‍යලලලාමච
"හූෂා" සාම්පත්‍යදඤ්චසෛවෙව—යී—වීකා. 2.

d සූක්ෂ්මංසත්‍යත්කෙතවෙඩතනෙම්පුංස්‍යණෝත්‍රිෂූචාලාපකෙ-මෙදිනී

e වාමං සවෛ ප්‍රතීපෙච ද්‍රවිණෙවානිසුඛුරෙ
පයොධරෙ හරෙ කාමෙ විද්‍යාද් වාමාමපි සත්‍රියාම්
වාමී ශෘගාලී වඩබා රාෂ්ඨී කරභීෂූච—වීඤ්චප්‍රකාශ.

f යාතයාමොඃන්‍යවජ් ජීර්ණේණ පරිහූකෙත්‍යාඤ්ඣිතොඃපිච.

g තාඤ්ඤීසතු ස්‍යඛුනෙ වාහෙ ගරුඩෙ ගරුඩාතම්ජෙ
අඤ්චකර්ණාඤ්චයනරෝ.....හෙමවඤ්ජු.

h ක්ෂයෝ රොගාන්තරෙ වෙශම්කලාන්‍යනාපචයෙෂූච.

145 1 ඤවිශුයෙඃ (දෙවරශඃලෝ) 2 භ්‍රාතෘව්‍යෝ 3 (භ්‍රාතෘජ්චිඥෝ)
3 පඊජ්නෙඃ (රඃදබෙදනෙඃ) 4 (සඃද්) අයඃඃ (සඃම්වේශඃයෝඃ)
146 5 තීඃඃඃ (ප්‍රඥෙඃ කලියුගෙ) 6 පඃඃඃයෝ b ('වසරෙ ක්‍රමෙ)
7 ප්‍රත්‍යයෝ c ('ධිනඃපථඃඤන විඤ්චාඃසහෙතුඤ්ඣ
147 රනෙඛ්ඛ ඤබෙද්) 8 ('ථ්) තුඃඛයෝ d (ඒඕවෙඃඃතූතාපයෝඃ)
9 සඨ්ලොච්චය e (සඬඃඃතල්‍යෙ ගඃඤනාං මධ්‍යමෙ ගතෙ)
148 10 සමඃඃඃ f (ඃපථ්චාරකාල සිඬානත සම්විදඃ)
11 (ව්‍යඃසනාන්‍යඃඤහං දෙවං විපදිතඃ) නඃඃ (සඃත්‍රඃඃ)
149 12 අත්‍යඃයෝ ('තීඃක්‍රමෙ කඃචෙඃ්‍ර දෙඃෂෙ දණෙඬ 'ප්‍යථ්ාපදි
13 යුඬාඃයතෙඃඃඃ) සඔපරාඃඃඃ 14 පූඃජ්‍ය (සතු ඤවිශුරෙ'පිච)

---

1 ඤවිශුයඃ්-යතු, හිම්යාඃඃ කුඃසඃහොතෙත්‍රෝ, බිර්ඃඃඃසොඃහොයුරු, යන මෙඃඃ, පුං 2 භ්‍රාතෘව්‍ය—යතු, බැඃයාපිත්, සතුරා, යන මෙඃඃ, පුං 3 පඊජ්නඃඃ—යතු, ඃඛන වලඃ, ඤඃඤ, යන මෙඃඃ, පුං 4 අයඃඃ—යතු, හිම්යා, වෛශඃඃකුල ඇත්තේ, යන මෙඃඃ, පුං 5 තීඃඃඃ-යතු, පූඃසනැ කත, කලිඃයුග, යන මෙඃඃ, පුං 6 පඃඃඃයඃ-යතු, ප්‍රඃඃනාව, ක්‍රම, යන මෙඃඃ, පුං 7 ප්‍රත්‍යයඃ—යතු, ආයත්ත, ගිවිසීම, ප්‍රඤ, ඇදඃඃම, කාරණ, සිදුර, ශබ්දය, යන මෙඃඃ, පුං 8 අනුඃඃයඃ—යතු, දිඃඃවෛර, පසුතැ විලි, යන මෙඃඃ, පුං 9 සඨ්ලොච්චයඃ—යතු, අසමපූණ්ණ, ඇතුන් ගේ මඬ්‍යමගමන, යන මෙඃඃ, පුං 10 සඃඃඃයඃ-යතු, දිවිරීම, ආචාරය, කාලය, සිඬානත, එකඟවීම, යන මෙඃඃ, පුං (සිඬෝ නිඤ්චිතොඅනෙතා යඤාත් ප්‍රමාණාදි උපනඃඃසෙන පූර්වපඤනිරාඃඛෙඛා, සිඬපඤඃඃ සඨාපනරූපෙ වාක්‍යරාඃඛෝ) 11 අනඃඃ—යතු, අඹුසොඬබැව් සුරා සොඬබැව් ඇදි ව්‍යඃසනඃඃ, දුදෛවඃඃ, හානිය, යන අර්ත්‍රයෙඃඃ, පුං 12 අත්‍යඃඃ—යතු, ඉක්මීම, ආයාස, වරදට පැමිනීම, දඬුවම, යන මෙඃඃ, පුං 13 සඔපරාඃඃඃ-යතු, විපත්, යුඬ, ආගාමිකාල, යන මෙඃඃ, පුං 14 පූඃජ්‍ය—යතු, අඹු සැමියන් පියන්කෙරෙහි ද, (අපි යතුයෙන් පිදිය යුත්තන් කෙරෙහි ද), පුං.

---

a භ්‍රාතෘපුත්‍රඃ, ශත්‍රුඃපුත්‍රඤ්ච, යතු මරාවි ටීකායි—
b පඃඃඃයඃඃතු ප්‍රකාරඃ සතත් නිර්මාණෙ'වසරෙ ක්‍රමෙ—විඤ්චයි.
c ප්‍රත්‍යයඃ ඃපථෙ රනෙඛ්ඛ විඤ්චාඃඃචාරහෙතුඤ්ඣ
ප්‍රථිතඤ්චෙව සනනාඃදුවඛිඤුනයොර්පි.
d භවෙදතුඃඃයොවෙඤෙ පඤ්චානත්‍යාපානුබඛ්ධියෝඃ
e සඨ්ලොච්චයඃඃඃඃඃකලෙඃ ගඬොපලකරඛයෝඃ—විඤ්චයි.
f සමයඃ ඃපථෙ භාඃඃඃසම්පදෙඃ කාලඃඃම්විදෙඃ
සිඬානතාචාර ඃඛෙඛත නියමාවඃඃරෙඤුච
ක්‍රියාකාරෙච නිර්දේඃඤෙ.....හෙම එනුයි

150 1 (පඤ්චාදවයත්‍රායී බලං සම්වායඤ්ච) සන්නායෝ
2 (සඞ්ඝාතෙ සන්නිවෙශෙව) සංඝාතයඃ 3 ප්‍රණයා (සඛ්‍ය
151 විස්‍රම්භයාවඤ්‍රප්‍රෙමාණෙ) 4 (විරොධෙ'පි) සමුච්ඡ්‍රයඃ a
5 විෂයෝ b (යස්‍ය යොඤ්‍රතඤ්‍රන්‍ර ශබ්‍රදිඤ්‍රෙඤ්‍රවපි)
152 6 (නියඞ්‍රෙ'පි) කෂායෝ c ('සන්‍රි) 7 (සහායාච) ප්‍රතිශුඃ d
8 ප්‍රායෝ e (භූමන්‍රනන්‍රතගමනෙ) 9 මන්‍රු (දෛන්‍රෙ ක්‍රතෝ ක්‍රුඩ්)
153 10 (රහස්‍රෙතපඤ්චයෝර්) ගුහ්‍රං f 11 සත්‍රං g (ශපථනථ්‍රයෝඃ)
12 වියඞ්‍රං h (බලෙ ප්‍රභාවෙව) 13 ද්‍රව්‍රං i (භව්‍රෙ ගුණශුයෙ)

---

1 සන්නාය--යනු, සෙනා පසුයෙහි සිටි අනුබලසෙනා, සමූහ, යන මෙහි, පුංලිඟ 2 සංඝාතය—යනු, සමූහය, නගරාදීන් බැහැරපෙදෙස, යන මෙහි, පුංලිඟ 3 ප්‍රණය—යනු, විශ්වාස, ඉල්වීම්, ප්‍රෙම, යන මෙහි, පුංලිඟ 4 සමුච්ඡ්‍රය—යනු, විරුඬයෙහි ද, පුංලිඟ 5 විෂය—යනු, දෙශය, ඉන්ද්‍රියගොචර, යන මෙහි, පුංලිඟ 6 කෂාය-යනු, ඛාථයෙහිද, සුනන්‍රාපුංසකලිඟ 7 ප්‍රතිශුය—යනු, සබයෙහි ද, පුංලිඟ 8 ප්‍රාය-යනු, බාහුල්‍ය,ප්‍රතිඤ්‍රපූර්වක අනසන (මරණහෝ), යන මෙහි, පුංලිඟ 9 මන්‍රු-යනු, බැගැබව, යාග, කෝප, යන මෙහි, පුංලිඟ 10 ගුහ්‍ය-යනු, රහස, සන්‍රිපුංනිමිත්ත, යන මෙහි, නපුංසකලිඟ 11 සත්‍ය—යනු, දිවිරීම, සැබවස, යන මෙහි, නපුංසකලිඟ 12 වියඞ්‍රි—යනු, ශක්තිය, තෙජස, යන මෙහි, නපුංසකලිඟ 13 ද්‍රව්‍ය—යනු, විසයුත්ත, ගුණධාර, යන මෙහි, නපුංසකලිඟ.

---

a .....වෛරොනනතෙකඃ සමුච්ඡ්‍රයඃ—රභසයි.

b විෂයෝ ගොචරෙ දෙශෙ තථා ජනපදෙ'පිච
ප්‍රබන්ධාදීඤ්‍රය යොඤ්‍රතඤ්‍රන්‍ර රූපාදිකෙ පුමාන්
යස්‍ය මත්‍රසතදෙඃ යඃ ජලාදිඃ ඤුතඃ නිත්‍රසෙවිනඃ තස්‍ය තන්‍ර "විෂයඃ" යනු මරාජී ටීකායි.

c කෂායෝ රාගහෙදෙ සත්‍රදඟරාගෙ විලෙපනෙ
නියඞ්‍රාසෙව කෂායෝ'ථ සුරහෝ ලොහිතෙ'න්‍රවත්—විශ්ව.

d ප්‍රතිශුයඃ සහායාචාශුයෙ'ඤ්‍රුපගමෙ'පිච.

e ප්‍රාඅඤ්චානසනෙ මෘතෙඤ්‍රා තුල්‍රබහුල්‍රයොරපි—විඤ්ව.

f ගුහ්‍රං රහස්‍රුපස්‍රෙච ගුහ්‍රඃ කවිඤ්‍රපදම්හයොඃ—විඤ්ව.

g සත්‍රං කාතෙව ශපථෙ තත්‍රෙච ත්‍රිෂූ තවති.

h වියඞ්‍රං ප්‍රභාවෙ ශුක්‍රෙච නෙජඃසාමර්ත්‍රියොරපි.

i ද්‍රව්‍රං සත්‍රද් ද්‍රව්‍රණෙ භව්‍රෙ පෘථිව්‍රාදොව පිත්තලෙ
හෙෂජෙච විලෙපෙච ජතුදූම්විශෙෂයොඃ.

154 1 බ්‍රූණ්‍යං (ඨානෙ ගාහෙ හෙ'ගොනා) 2 භාගෙයං (කම්ම ශුභාශුභේ)
3 (කාශෙරුහෙමෙනාර්) ගාහෙයං a 4 විශලත්‍ථ b (දන්තිකාපිච)
155 5 වෘෂාකපායී c (ශ්‍රිගෞයේශ්වර්) 6 අභිඛත්‍ථ d (නාම්ශොභයෙ
7 (ආරමෙහා නිෂ්කෘතිං ශිෂ්‍යා පූජනං සම්ප්‍රධාරණම්
156 උපායඃ කර්ම චෙෂ්ටාච චිකිත්සාච නව) ක්‍රියාඃ
8 ජායා (සූත්‍රීප්‍රියා කාන්තිඃ ප්‍රතිබිම්බමනාතපඃ)
157 9 කෂත්‍ත (ප්‍රකොෂෙඪ හර්‍ෂිතදෙඃ කාචතං මඩෙඃභබඩ්ඩනෙ)
10 කෘතත්‍ත e (ක්‍රියාදෙවතයොඃත්‍රිෂු ඤෙද්‍යෙ ධනාදිභිඃ)
158 11 ජන්‍යං f (සත්‍රජ්ජනවාදෙ'පි) 12 ජඤෙත්‍ත g ('නෙත්‍ය'ධමෙ'පිච්)
13 (ගඟ්‍යාධිනොච) වක්‍තව්‍යෙ h 14 කල්‍යෙ i (සජ්ජනිරාමයෙ)

---

1 බ්‍රූණ්‍ය-යනු, තැන, ගෙය, තරුව, ගිනි, යන මෙහි, නපුංසකයි. 2 භාගෙය—යනු, ශුභවූහෝ අශුභවූහෝ සුව්වකම්මයි, නපුංසකයි. 3 ගාහෙය—යනු, කෙකවිය, රත්, යන මෙහි, නපුංසකයි. 4 විශලත්‍ථ-යනු, දැත්තගසද, කියයි, ස්ත්‍රී. 5 වෘෂාකපායී—යනු, ශ්‍රීකාන්තා, උමා, යන මෙහි, ස්ත්‍රී. 6 අභිඛත්‍ථ—යනු, නම, හොබනාබව, යන මෙහි, ස්ත්‍රී. 7 ක්‍රියා—යනු, උපක්‍රම, පව්ගෙවන පිළිවෙත්, භික්ම්ම, පිදම, යුක්තායුක්තවිභාගයෙන් අර්‍ථ නිරණය, සාධනය, කම්මය, වැයම් කිරීම, පිළියම, යන අර්‍ථවනවයෙහි, ස්ත්‍රී. 8 ජායා—යනු, හිරුගේ භාගය්‍ය, ශොභාව, පිළිරුව, සෙවන, යන මෙහි, ස්ත්‍රී. 9 කෂත්‍ත—යනු, රජගෙවල් ආදියගේ ඇතුළුගෙය, මෙවුල්දම, ඇතුන් බඳ පොරොඳ, යන මෙහි, ස්ත්‍රී. 10 කෘතත්‍ත—යනු, සත්‍රි ලිඟුවයේ යම්කි සිවක්කිරීමහා, දෙවතාවන් කියයි, ධනාදීන් හෙදකටයුතුයෙහි වැටෙනකල වාච්‍යලිඟුයි—(ධන සත්‍රි භූමත්‍රදිභිර් හෙදනියො යඃ පරරාෂ්ට්‍ර ගතසූරුෂාදිස් තත්‍ර කෘතත්‍ර ශබ්දෙ වාච්‍යලිඟඃ—මරාටි). 11 ජන්‍ය—යනු, ජනාපවාදයෙහිද, තුන්ලිඟුයි. 12 ජඤන්‍ය—යනු, අනනිමය, අධමය, යන මෙහි, තුන්ලිඟුයි. 13 වක්තව්‍ය—යනු, නිහීනකටයුතුය, අනුන් අණෙහි වැටෙනෙනා, යන මෙහි, තුන්ලිඟුයි. 14 කල්‍ය—යනු, උපකරණ ඇතෙත්, රෝගනැතෙත්, යන මෙහි, තුන්ලිඟුයි.

---

a ගාහෙයඃ සත්‍ත පුමාන් භිඤෙම කුම්බං සවණ්ණකසෙරුණෙඃ.
b විශලත්‍යගත්‍තිශිඛාදනත්‍ති ගුඩුචිත්‍තිසුවාසුව.
c වෘෂාකපායී ශ්‍රිගොරී චරීජීවන්තිකාසුව.
d අභිඛත්‍තඛහිධානෙ සත්‍තචෙශාභායාච යශසඃපි—මෙදිනී.
e කෘතෙත්‍ත විවිධි කායෙඃච කෘතත්‍ත ක්‍රියාදිවොකසොඃ—රභසඝි.
f ජනත්‍ත මාතෘවයසත්‍ත සත්‍රජ්ජනත්‍ත ජනිවරස්‍රියා
ජනනී ජනයිත්‍තොඤ්ච ජන්‍යං නිර්‍වාද සුඛයොඃ—ධරණී.
ජන්‍යං හටෙට පරිවාදෙ සඛ්‍යාමෙව නපුංසකම්—මෙදිනී.
g ජඤන්‍යං චරමෙ ශිඤෙන ජඤන්‍යං ගර්හිතෙ'න්‍යවත්.
h වක්තව්‍යං කුතසිතෙ හීනෙ වචනාර්හේච වාච්‍යවත්.
i කල්‍යං ප්‍රභාතෙ කල්‍යිබං සත්‍ත තලෙත වාක්ශුනිවජීතෙ
සජ්ජනිරොගදඤෙෂු කලත්‍තණවචනෙ'පිච
උපාඝ වචනෙ'පි සත්‍ත.....මෙදිනී.

159 1 (ආතම්වානානපෙතෝ'ඤ්ඤේ) අඤ්ඤෑ a 2 පුණ්‍යං b (තු චාඒවපි)
3 රූපාං c (ප්‍රශස්තරූපෝ'පි) 4 වේදනෙෂ d (වලඟුවාගපි)
160 5 (නෂයෝ'පි)මධ්‍යං e 6 සෞම්‍යං f (තුසුතුරෙ සොමදෙවතෙ)-ඝා-
7 (නිවහාවසරෞ) චාරෞ g 8 සංසාරෞ h (ප්‍රස්තරාඩ්වරෞ)
161 9 ගුරූ i (ගිරිපතිපිත්‍රාද්‍යෞ) 10 චාපරෞ (යුගපංශයෞ)
11 ප්‍රකාරෞ (භෙදසාදෘශකව්) 12 ආකාරාව් (ඉඟිතාකෘති)

---

1 අඤ්ඤ-යනු, පැණවත්, ධනවත්, යන මෙහි තුන්ලිඟුයි. 2 පුණ්‍ය-යනු, සොඳුරු, යන අර්ථයෙහිද, තුන්ලිඟුයි. 3 රූපය-යනු, පසස්නා ලද රූ ඇතතවුන්කෙරෙහි ද, තුන්ලිඟුයි. 4 වේදනය-යනු, මනාතෙ පුල් ඇත්තේද, තුන්ලිඟුයි. 5 මධ්‍ය—යනු, උච්තයෙහි ද. තුන්ලිඟුයි. 6 සෞම්‍ය—යනු, සොඳුරුදැ, චන්‍රයාදෙවතාකොවැනි යාගය, යන මෙහි තුන්ලිඟුයි. 7 චාර—යනු, සමූහය, ප්‍රස්තාව හෝ අවකාශය, යන මෙහි, පුං. 8 සංසාර—යනු, ඉපිබිමට හෝ එයින් රචිත ශයනය, යාගය, යන මෙහි, පුං. 9 ගුරු—යනු, බෘහස්පතිය, මවුපියෝය, යන අර්ථදෙක්හි, පුං. 10 චාපර—යනු, තුන්වනයුගය, සැකය, යන මෙහි, පුං. 11 ප්‍රකාර-යනු, නානාවිධ, සදෘශ, යන මෙහි, පුං. 12 ආකාර—යනු, ඉඟිහෝ ගාත්‍රවිකාර, අවයවසංස්ථානය හෝ සටහන යන මෙහි, පුං.

---

a .....අඤ්ඤෙ විඝුජී ශාලිනොඃ-අජයකොශයි.
අඤ්ඤං ශිලාජතුනඃපෙඨා බුධෙ නාතයෙතු වාච්‍යවත්

b පුණ්‍යං ත්‍රිෂු මනොඥෙ සතත් කලිබං සුතෘත ධර්මයොඃ—විශ්වයි.

c රූපාං සතදහතසඛ්‍යරජතෙ රජතෙ'පිව
රමෙ ප්‍රශස්තරූපෙතු වාච්‍යවත්.....විශ්වයි.

d .....වේදනෙතදුතෘවාගම්නොඃ—අජයකොශ.

e නාතයතවලගනයොර්මධඃ මනතරෙ චාධමෙ ත්‍රිෂු-රභසයි.

f සොමෙක බුධෙ මනොඥෙ සතදතුග්‍රෙ සොමදෙවතෙ.

g චාරඃ සූර්‍යාදිදිවසෙ වාරෙ'වසරවඃතුයොඃ
කුබජ්වඃක්ෂෙ හරෙ වාරොා වාරං මදුසය භාජනෙ

h සංසාරප්‍රසාරාවෙතො ප්‍රස්තරාඩ්වරයොරපි
මණිපාෂාණයොඃ.....විශ්වප්‍රකාශයි.

i ගුරුඃත්‍රිලිඟකං මහති දුජ්ජරාලඝුනොරපි
සුමාන් නිඝෙකාදිකරෙ පිත්‍රාදො සුරමන්ත්‍රිණි.

162 1 කිංශාරු (ධාන්‍යශූකෙක්ෂූ) 2 මරු (ධන්වධරාධරෝ)
3 අද්‍රයෝ (ද්‍රුමශෛලාර්කාඃ) 4 (සත්‍රඤ්ඤානාඛෙදෑ) පයොධරෝ a
163 5 (ඛානනාරිදූනවා) වෘත්‍රා b 6 (බලිහඤ්ඤාංශවඃ) කරාඃ c
7 ප්‍රදරා (හඝනාරීරුග්වාණ) 8 අස්‍රාඃ d (කවා අපි)
164 9 (අජාතශෘඟොගොඃ කාලෙ'ප්‍යශම්‍යුනීාච) තූවරෝ f
10 (සවණ්ණේ'පි) රාඃ g 11 පරිකරඃ h (පයඃඛකපරිවාරයොඃ)
165 12 (මුක්තාශූඩොච) තාරඃ i (සත්‍ර්) 13 ජරෝ (වායෝ ස තු ත්‍රිෂූ
කඛ්බුරෙ) 14 ('ථ ප්‍රතිශුජිසම්විදූපතසූ) සහරඃ k

---

1 කිංශාරු—යනු, විබුව=නඩුහෝය, ඊගස, යනමෙහි, පුං (කඨින, නම්ලිඟිණ්විශෙෂයෙහි ද වැටේ)—— 2 මරු-යනු, නිර්ජලදෙශ, පඬිව න, යන මෙහි, පුං—— 3 අද්‍රි-යනු, රුක්, සෙල්, හිරු, යන මෙහි, පුං—— 4 පයොධර-යනු, ගැහැණුන් තන්, වලා, යන මෙහි, පුං—— 5 වෘත්‍ර—යනු, අඳුරු, සතුරු, අසුර, යන මෙහි, පුං—— 6 කර-යනු, රජුන්ට දිය යුත්ත, අත, රශ්මි, යන මෙහි, පුං—— 7 ප්‍රදර—යනු, පැල්ම, සත්‍රෝගයක්=මහලේ, හීදඩු, යන මෙහි, පුං—— 8 අස්‍ර—යනු, කෙශයෙහි ද වැටේ, පුං—— 9 තූවර—යනු, සුදුසුකාල හංනොනැගි ගොන්ය. එසේම, දැළිනොනැගි පිරිමි, යන මෙහි, පුං—— 10 රෙ-යනු, රණේහි ද, පුං—— 11 පරිකර—යනු, ඇඳ, පිරිවර, යන මෙහි, පුං—— 12 තාර—යනු, මුක්තාශුඩියෙහි ද, පුං—— 13 ශාර-යනු, පුංලිඟවූයේ වාතයෙහි වැටෙයි, තුන්ලිඟවූයේ චිත්‍රවණ්ණයෙහි වැටේ—— 14 සහර-යනු, ගිවිසිම, සුඛය, ක්‍රියාකාරය (මෙසේසි කටයුතු ගිවිසීම), විපත්තිය, යන මෙහි. පුං.

---

a පයොධරඃ කොඝකාරෙ නාරිකෙලෙ සානෙ'පිච
කසෙරු මෙඝයොඃ පුංසි .....මෙදිනී.
b වෘත්‍රො මෙඝෙරිපෝ ඛවානෙත දූනවෙ වාසවෙ ගිරෝ-හෙමචන්‍ද්‍ර.
c කරෝ වඤ්ඡාපලෙ රශ්මෝ පාණෝ ප්‍රත්‍යය ශුඩයොඃ.
d අසූත්‍ර යන පාඨාන්තරය ගැලපේද?
e අස්‍රඃ කොණෙ කවෙ පුංසි කලිබෙ ශ්මශ්‍රුණි ශොණිතෙ.
f තූවරෝ 'ශ්මශ්‍රු පුරුෂෙ ප්‍රෞඪාශෘගගවෙ'පිච
පුරුෂෙ ව්‍යඤ්ජනත්‍යක්තෙ සත්‍රත් කෂායරසෙ'පිච.
g .....රාඃ පුංසි සවණ්ණවිත්තයොඃ.
h භවෙත් පරිකරෝ භ්‍රාතෙ පයඃඛකපරිවාරයොඃ
ප්‍රගාඪගාත්‍රිකාබන්ධෙ විවෙකාරම්භයොරපි
යත්නාරම්භෙෂු පරිකරෝ.....
i තාරෝ මුක්තාදිසංශුඩෝ තරණෙ ශුඩමෞක්තිකෙ
තාරච රජතෝත්‍යුච්චයච්චරෙ'ප්‍යන්‍යවදිරිතම්.
k .....සහරෝ සුධිවාපදි
ක්‍රියාකාරෙ විභෙවාහිකාරෙ කලිබං ශම්ඵලෙ—මෙදිනී.

166 1 වෙදහෙදෙ හූනිවාදෙ) මනෙන්‍ද්‍රා a 2 මිත්‍රෝ b (රවාවපි)
3 (මඛෙෂූ සුපඛණ්ඩිපි) සචරුර් 4 (ගුහෙෂ්‍යපය) වසකරඃ
167 5 ආඩම්බර c (සතුර්‍යඃරවෙ ගජෙන්‍ද්‍රාණාච ගර්ජිතෙ)
6 අභිභාරෝ ('භියොගෙච චොයෙඃ සනනාහනෙපිච))
168 7 (සඤ්ජහමෙ) d පරිවාරඃ (බඩගකොශෙ පරිවර්ජදෙ)
8 විඤ්චරෝ (විවපී දණ්ඩමුණ්ඩිඃ පිඩාදුඃඛාසනං)
169 9 (චාරි වාඃසෙ) ප්‍රතිහාරඃ 10 ප්‍රතිහාර්‍යඃ (ප්‍රතනන්තරෙ) e
11 (විප්‍රලෙ නකුලෙ විශෙණෑ) බහ්‍රෑඃ f (සතන් පිගලෙ ත්‍රිෂූ)
170 12 සාරෝ (බලෙ සිරාංශෙ ච නාතයෙඃ කර්‍ත්‍රිබං වරෙ ත්‍රිෂූ
13 දුරොදරෝ g දූනකාරෙ පණෙ දූතෙ) දුරොදරම්

---

1 මනස්—යනු, වෙදමන්ත්‍රය, රහස්කථාය, යන මෙහි, පුංලිංගය 2 මිත්‍ර—යනු, හිරුකෙරෙහිද, පුංලිංගය 3 සචරු—යනු, ඇඟ, ඊදඬු, ඇඟවැඹ, සස්නාහල පළමුවෙන්ගැලවූ පතුර, යන මෙතෙක් අර්ථයෙහි, පුංලිංගය (අපි ශබ්දයෙන් ඉඳුවජ්‍රඛනි ගන්නේයි) නපුංසකය 4 අවස්කාර—යනු, පුරුෂාදි නිම්නෙහිද, පුං—(අපි ශබ්දයෙන් විඤ්චාදිමල ගන්නේයි) නපුංසකය 5 ආඩම්බර—යනු, වාද්‍යශබ්ද, ඇතුන් හර්ජනා, යන මෙහි, පුංලිංගය 6 අභිභාර—යනු, යුද්ධාදියෙහි සතුරුසෙන් බැහැරලනපරිදෙන් ඉදිරියට පිම (අභිහම ආක්‍රමණං සී ටීකායි), සොරකම්, යුදපිණිස සැරසීම, යන මෙහි, පුංලිංගය 7 පරිවාර—යනු, පිරිවර, කඹකොපුව, උපකරණ, යන මෙහි, පුංලිංගය 8 විඤ්චර-යනු, රූක, ඉළුප් මිට, සුට්ට ආදිඅස්න, (ආදිශබ්දයෙන් තෙළිසම් ආදියයි) පුංලිංගය 9 ප්‍රතිහාර—යනු, දෙර, දෙරටුපාල යන මෙහි, පුංලිංගය 10 ප්‍රතිහාරී-යනුදු, අනන්තරොක්තාර්‍ථයෙහි වැවේ, ස්ත්‍රීලිංගය 11 බහ්‍රෑ—යනු, තඹරිල්ල (හෝතඹු), විශේෂ, යන මෙහි, පුං—පිහලාර්‍ථවාචී කල, තුන්ලිඟුයි නපුංසකය 12 සාර—යනු, සාමර්‍ථ්‍ය, කිනිරි ආදිඅර, යන මෙහි පුං, යුක්තියුක්තයෙහි නපුං—ශ්‍රෙෂ්ඨාර්‍ථයෙහි තුන්ලිඟුයි නපුංසකය 13 දුරොදර—යනු, දුකෙළියෙහි තත්පරයා, පරදු, යන මෙහි, පුං—දුකෙළිමාත්‍රය කියන කල, නපුං.

---

a .....මනෙන්‍ද්‍රා දෙවාදි සාධනෙ.
වෙදංශෙ ගුපනාවාදෙව..... .....ගෙමවචනුයි.
b .....මිත්‍රං සුහෘදි න වයොඃ.
c ආඩම්බරඃ සමාරමෙහ ගජගර්ජිත තූර්‍යඃයොඃ.
d ජගමෙ, පරිජනෙ භානු දීක්ෂිත ටීකායි.
e මේ ශබ්දයෙන් පුරුෂයාණියවෙතුදු ස්ත්‍රී ලිඟමැයි—කිසිතැනක ස්ත්‍රියෝද දෙරටුපාලව සිටිනි මේ ශබ්දය "ඉන්" ප්‍රත්‍යයානන්තපුංය සී සිතා භ්‍රාන්තියට නොයායුතු.
f බහ්‍රෑණී නකුලෙ විශෙණෑ විප්‍රලෙ පිහලෙ ත්‍රිෂූ—බලෂම්ම
බහ්‍රෑණීශාලෙ නකුලෙ කෘෂාණෙ වනජෙ මුනෙ
ශුලිනි ප්ගලෙවෙති.....විශ්වඃ.
g දුරොදරෝ දූනකාරෙ දූතෙ'ඎපණයොඃ පුමාන්.

171 1 (මහාරණ්‍ය දුර්ගිපථේ) කාන්තාරඃ a (පුනාපුංසකේ)
2 මත්සරෝ b ('ന്യශුභචෙෂෙ තවත් කෘපණයොඃස්ත්‍රිඃ)
172 3 (දෙවාවෘතෝ) වරඃ c (ශ්‍රෙෂ්ඨෙ ත්‍රිෂු කලිඛෙ මනාක් ප්‍රියෙ)
4 (වංශාඞ්කුරෙ) කරීරෝ ('සන්‍ති තරුහෙදෙ ඍටෙව නා)
173 5 (නා චමූජඝනෙ හස්තසූත්‍රෙ) ප්‍රතිසරෝ d ('ස්ත්‍රියාම්)
6 (යම්මානිලෙන්‍දුචන්‍දාර්ක විෂ්ණුසිංහාංශුවාජිෂූ
174 ශුකාඟි කපිහෙතෙෂූ) හරි (නීා කපිලෙ ත්‍රිෂූ)
7 ශර්කරා e (කර්පරාංශෙ'පි) 8 යාත්‍රා f (සඤ්ඣපනෙ ගතෝ)

---

1 කාන්තාර—යනු, මහවන, යාමටපුක්වූමග, යන මෙහි පුනාපුංසක ගි— 2 මත්සර-යනු, අනුනටවන ශුභනොකමැතිබැව්හි, පුං—ඳනුත් වවන ශුභනොකමැත්තන්කෙරෙහි ද, මසුරාකෙරෙහි ද වැටෙනක ල, තුන්ලිඟුගි— 3 වර—යනු, දෙවියන් කෙරෙන් ඉලලූදෙය, කියන කල, පුං—ශ්‍රෙෂ්ඨාර්‍ථය කියනකල තුන්ලිඟුගි, මදක්ප්‍රියදෙයෙහි, නපුං සකගි— 4 කරීර—යනු, ඝුණකිළිල කියනකල, පුනාපුංසකගි, මහ උක් කලස් කියන කල, පුං— 5 ප්‍රතිසර—යනු, පුලලිඟුයෙහි වැටෙනු යේ සෙනාපසුභාගයෙහිද—අසන්‍ති වූයේ අතනුලෙහිද, වැවේ— 6 හ රි—යනු, යම්යා, වායුදෙවතා, ශක්‍ර, චන්‍ද්‍ර, සූය්‍ර, විෂ්ණු, සිංහ, රශ්මි, අ ශ්ව, ගිරා, සර්ප, වඳුරු, මැඩි, යන තෙළෙස් අර්ථයෙහි, පුංලිඟුගි— නිඹුල්වන් කියනකල, තුන්ලිඟුගි—(අන්‍යලෝක, පලාවන් යන අර්ථ දෙක්හිද, මේ ශබ්දය වැටේ)— 7 ශර්කරා—යනු, බිදිගිය තබල්කඩ, සන්ත්‍රි— 8 යාත්‍රා—යනු, නැහැම් ආදියෙන් සිරුර යැප්ම, ගමන, යන මෙහි සන්‍ති.

---

a කාන්තාරෝ 'සන්‍ති මහාරණ්‍ය බිලෙ දුර්ගමවර්ත්මනි
පුංසි සත්‍යදිඤූහෙදෙ'ථ..... .....
b මත්සරා මක්ෂිකායාං සත්‍යන් මාත්සර්‍යක්‍රොධයොඃ පුමාන්.
c වරෝ ජාමාතරි වෘතෝ දෙවතාදෙරහිපසිතෙ
ෂිඩෙඛ පුංසි ත්‍රිෂු ශ්‍රෙෂ්ඨෙ කුඞ්කුමෙතු නපුංසකම්
වරී ප්‍රොක්තා ශතාවර්‍යාං වරාච සත්‍යන් එලත්‍රිකෙ
මනාගිඤෙ වරම් කලිඛං කෙච්දාහුස්තදවත්‍යයම්—මෙදිනි.
d භවෙත් ප්‍රතිසරෝ මන්ත්‍රහෙදෙ මාලේ‍යච කඞ්කණෙ
ව්‍රණශුඛෙ චමූපෘෂ්ඨෙ පුංසි නසන්‍ත්‍රිතු මඛලෙ
ආරක්ෂෙ කරසූත්‍රෙව නියොජ්‍යෙඛන්‍යලිහකඃ.
e ශර්කරා ඛඛ්විකාතාවුපලා කපිපරාංශයොඃ
ශර්කරානවිතදෙශෙ'පි රුග්හෙදෙ ශකලෙ 'පිච—මෙදිනි.
f යාත්‍රාතු ගමනොපායෙ ගතෝ දෙවාර්චනොත්සවෙ—විශ්ව

75 1 ඉරා (හුවාහ් සුරාපසු සඤ්ඤ් 2 තනාදී (නිද්‍රාප්‍රමීලයොඃ)
3 ධාත්‍රී (සඤ්ඤුපමාතාපි ක්ෂිතිරපඤ්ඤමලක්ෂ්‍යපි)
76 4 ක්ෂුද්‍රා a (ව්‍යහා නටී වෙශ්‍යා සරඤා කාණ්ඩකාරිකා
තිච්ඡූ ක්‍රූරෙ'ධමෙ ලෙපී) ක්ෂුද්‍රෙ 5 මාත්‍රා b (පරිච්ඡදෙ
77 අලෙච්ච පරිමාණෙ සා) මාත්‍රං (කාතෙඤ්ඤ'ච්ඡාරණෙ
6 (ආලෙඛ්‍යඤ්චය්‍යොශ්) චිත්‍රං c 7 කලත්‍රං d (ශ්‍රොණී භාය්‍යාය්‍යොඃ)
78 8 (යොග්‍යභාජනයොඃ) පාත්‍රං e 9 පත්‍රං f (වාහනපක්ෂයොඃ)
10 (නිදෙශග්‍රන්ථයොඃ) ශාඤ්ත්‍රං 11 ශඤ්ත්‍රී g (ආයුධලොහයොඃ)

ඉරා—යනු, පොළෝ, තෙපුල්, රහ, ජල, යන මෙහි, සත්‍රී— 2 තනාදී
නු, ඵිඳ, සියලුඉදුරන් මැලවිබව, යන මෙහි, සත්‍රී— 3 ධාත්‍රී—යනු,
නිරිමවු, පොළෝ, ඇඹුලු, යන මෙහි, සත්‍රී—(අපි ශබ්දයෙන් වැදුම්වූන්
දන්නේ)— 4 ක්ෂුද්‍රා—යනු, අඟවිකලඝෝ හීනතානැනාතී, නළඹ,
වෙසඹ, මීමැසි, කටුවැල්බට්ට යන මෙහි, සත්‍රී—මෙම ශබ්දය තුන්ලිඟුයෙ
හි වැටෙන්නේ, ක්‍රූර, අධම, අල්ප, යන මෙහි වෙයි— 5 මාත්‍රා—ය
නු, උපකරණ, අල්ප, ප්‍රමාණ, යන මෙහි, සත්‍රී—මාත්‍රං ඊ, නපුංසකවූයේ,
ඩියලල, අවධාරණ, යන මෙහි වෙයි— 6 චිත්‍ර—යනු, සිතියම්, ආඤ්ච
ර්‍ය, යන මෙහි නපුංසකයි— 7 කලත්‍ර—යනු, උකුල, අඹු, යන මෙ
හි නපුංසකයි— 8 පාත්‍ර—යනු, සුදුසඟ, බදන, යන මෙහි නපුංසක
යි— 9 පත්‍ර—යනු, වාහන, පක්ෂ, යන මෙහි නපුංසකයි— 10 ශා
ත්‍ර—යනු, ආඥ, ව්‍යකරණදී ශාඤ්ත්‍ර, යන මෙහි නපුංසකයි— 11 ශ
ත්‍ර—යනු, අවි, ලොහො, යන මෙහි නපුංසකයි.

---

a ක්ෂුද්‍රා වඤ්ඡි නටී ව්‍යහා වාහනී සරඤාසුව
චාහෙරිකායාං හිංස්‍රායාං මක්ඛිකාමාත්‍රයොරපි—හෙමචන්‍ද්‍ර.

b මාත්‍රං භවධඃතෝ ඤවාඤ්ඡෝ කාතෙඤ්ඤ්‍ය මාත්‍රා පරිච්ඡදෙ
අක්ෂරාවයවෙ ද්‍රව්‍යෙ මානෙ 'ලෙප කණ්ණහුඡණෙ
කාලෙ වඃතෝතව.....හෙමචන්‍ද්‍රයි.

c චිත්‍රාඛ්‍යකණ්ණී ගොඛ්‍යඛා සුභද්‍රා දන්තිකාසුව
මායායාං සජීපනක්ෂත්‍ර නදිභෙදෙක්ෂුච සත්‍රියාම්
තිලකාලෙඛ්‍යයොඃ කළිඛං කඛ්‍බුරාදාහුතයොරපි
තද්‍යුක්තයොර්වාච්‍යලිඟං චිත්‍රි ක්ලීලතං නපුංසකම්
ගොඤ්ඤනෙ වඤ්ඤභෙදෙව ලෙඛාලිඛනභෙදයොඃ.

d දුගීභඤ්ඤනෙ නඃපාදීනාං කලත්‍රං ශ්‍රොණී භාය්‍යාය්‍යොඃ—රභසයි.

e පාත්‍රනාතු භාජනෙ යොග්‍යෙ පාත්‍රං නිරවයාන්තරෙ
පාත්‍රං ස්‍රුවාදෝ පණ්ණෙව රාජමන්ත්‍රණි වෙශ්‍යතෙ—විශ්වයි.

f පත්‍රනාතු වාහනෙ පණ්ණෙ පක්ෂෙව ශරපක්ෂිණෙඃ—විශ්වයි.

g ශඤ්ත්‍රං ලොහාඤ්ත්‍රයොඃ කළිඛං ක්ෂුරිකායානාතු යොෂිති.

179 a (සත්ථජ්ජාංඝකයොර්) නෙත්තං a ඉ ක්ඛෙත්තං b (පත්තිඝරීරයොඃ)
c (මුඛාග්ග ක්‍රොඩහලයොඃ) පොත්තං c d ගොත්තං d (තු නාමනිව)
180 e සත්තම් e (ආවජ්ජාදනෙ යඤ්ඤ සදෘදනෙ වනෙ'පිව*)
f අජීරං f (ඛිඤයෙ කායෙ'පඃ) g ඔරං g (වෙත්තමනි වාසසි)
181 h චක්තං h (රාඤ්ඤෝ'පඃ) i ඛුරං i (තු මොඤ්ඤ'පි) j ක්ඛීරම් (අපසුව)
k (සඛණ්ණ'පි) හුරි චඤ්ඤා k (වෝ l වාරමාත්‍රෝ'පි) ගොපුරම් l

---

a නෙත්ත—යනු, රුක්මුල, දුඟුල්පටවත්, යන මෙහි, නපුංසකයි.
ඉ ක්ඛෙත්ත—යනු, අඹු, සිරුර, යන මෙහි, නපුංසකයි. c පොත්ත-යනු, ඌරන්, නඟුල්, යන මොවුන්ගේ තුඩු අග, නපුංසකයි. d ගොත්ත-යනු, නම්ගිදි, නපුංසකයි. e සත්ත—යනු, පිළි, යාග, නිතිදන්, වල්, යන මෙහි, නපුංසකයි. f අජීර-යනු, රූප ශබ්දාදිය, සිරුර, යන මෙහි, නපුංසකයි. g අඔර—යනු, අහස, පිළි, යන මෙහි, නපුංසකයි. h චක්ත—යනු, රජයෙහි ද, නපුංසකයි. i අක්ඛර—යනු, නිචන්හි ද, නපුංසකයි. j ක්ඛීර—යනු, ජලයෙහි ද, (නිරෙහි ද)—නපුංසකයි. k හුරි=චඤ්ඤ—යන, ශබ්දදෙක, රනෙහි ද, පුං. l ගොපුර—යනු, වාරමාත්‍රයෙහි ද, නපුංසකයි.

---

* ධනෙපිව—බාරාණසී.

a .....නෙත්තං නෙතරි හෙද්‍යවත්—විඤ්ච
නෙත්තං මජිගුණෙ වඤ්ඤහෙදෙ මූලෙ ද්‍රුමස්‍යච
රථෙ චක්ඛුසි නද්ධාව නෙත්‍රි නාඩ්‍යාව යොෂිති—මෙදිනි.

b ක්ඛෙත්තං ශරීරෙ කෙදුරෙ සිඛ්‍යාන්තාලත්‍රයොඃ—විඤ්ච මෙදිනේ‍යා.

c පොත්තං වඤ්ඤ මුඛාග්‍රෙව සූකරස්‍ය ඝලස්‍යච—විඤ්ච.

d ගොත්‍රා හු ගව්‍යයොගෝත්‍රඃ ශෛලෙ ගොත්තං කුලාඛ්‍යයොඃ
සම්භාවනියෙ බොධෙව කානන ක්ඛෙත්ත වනිම්සු—මෙදිනි.

e සත්තං ඨඤ්ඤ සදෘදනාවජ්ජාදනාරණ්‍යකෙතවෙ.

f අජීරං ප්‍රාහණෙ වාතෙ විඛයෙ දදීරෙ තනෝ—මෙදිනි.

g අඔරං වාසසි වෙත්තමනි කාපීපාසෙව සුඤ්ඤෙ—විඤ්චයි.

h චක්තඃ කොකෙ ප්‍රමාත් කත්‍රිබං ව්‍රජේ සෙනාඃරථාහයොඃ
රාඤ්ඤෙ දමිභානන්තරෙ කුමහකාරොපකරණඝන්තයොඃ
ජලාවත්තෝ'පි..... .....මෙදිනි.

i අක්ඛරං සත්‍යදපවඤ්ඤෙහ පරමබ්‍රහ්මවණ්ණයොඃ
ගගනෙ ධම්මතපසෝ රඹරෙ මූලකාරණෙ—හෙමවතු.

k හුරිත්‍රා වාසුදෙවෙ ච හරෙව පරමෙඤ්ඨිනි
නපුංසකං සුවණ්ණ ච ප්‍රාජ්‍ය සත්‍යද් වාච්‍යලිඟතඃ—මෙදිනි.
චක්තඃ කඤ්ඤපුරකාමපිලලසුධාංශුසවණ්ණ වාරිසු—මෙදිනි.

l ගොපුරං වාරි පුච්ඡාරි නෙවත්තිමුඤ්ඤකෙ'පිව.

182 1 (ගුහාදමෙහා) ගඤ්ඡරෙ 2 (වෙ 3 රහෝ'නතිකම්) උපඤ්ඤරෙ
3 (පුරොඩිකමුපඨ්ඨ) ග්‍රාණ්‍ය b 4 (ආගාරෙ නගරෙ) පුරම් c
183 මඤ්ඤිරං d (වා ඵ) 5 රාඤ්ඤා ('සත්‍ර විෂයෙ සඤ්ඤදුපද්‍රවෙ)
6 දරො e ('සත්‍රියං භයෙ ඤ්ඤෙ) 7 වජ්‍රෝ f ('සත්‍ර හීරකෙ පවෙ)
184 8 තනත්‍රං g (ප්‍රධානෙ සිඩ්ධානෙතා සූත්‍රවාපෙ පරිවජ්දෙ)
9 ඕෂීර (ඤවාමරෙ දඬෙ'පේ‍ය) ශීරං (ශයනාසනෙ)
185 10 පුඤ්ඤරං (කරිහස්තාග්‍රෙ වාද්‍යභාණ්ඩමුඛෙ ජලෙ
වෙඤ්ඤනි ඛඤ්ඤඵලෙ පදෙම තිඤ්ඤාෂධිවිශෙෂයොඃ h

---

1 ගඤ්ඤර-යනු, ගුහාව, ශබ්දබව, යන මෙහි, නපුංසකයි. 2 උපඤ්ඤ
ර—යනු, රහස, සම්පය, යන මෙහි, නපුංසකයි. 3 අග්‍ර—යනු, ඉදි
රිය, ඒඛියක්, මත්ත, යන මෙහි, නපුංසකයි. 4 පුර=මඤ්ඤිර,
යන ශබ්දදෙක, ගොහි, නුවරෙහි, නපුංසකයි. 5 රාඤ්ඤ—යනු, ජ
නපදය, උපද්‍රවය, යන මෙහි, පුනනපුංසකයි. 6 දර—යනු, බිය,
බිල, යන මෙහි, පුනනපුංසකයි. 7 වජ්‍ර—යනු, විදුරු, අතුණු, යන
මෙහි, පුනනපුංසකයි. 8 තනත්‍ර-යනු, නාගත, විවාදරහිත ශාස්ත්‍රා
දිය, තුල්ව්‍යතනාහෝ දිඞ්ගැහිම්, කුටුම්බකෘතය, යන මෙහි, නපුංස
කයි. 9 ඕෂීර—ශබ්දය, පුාලිහුවුයේ, වාමරඩයෙහි, නපුංසකවූ
යේ, ඇදෙහි, පුට්ටවෙහි. 10 පුඤ්ඤර—යනු, ඇතුන්සොඬ අග, බෙර
ඇස් ආදී වාද්‍යමුඛය, ජලය, අහස, කඹුමැද, පියුම, තොට, පොකුරුමු
ල්—යන අවරුත්හි, නපුංසකයි.

---

a ගඤ්චරසතු ගුහාදමහ නිකුජ්ජගහනෙඤ්චපි—විශ්ව.
b අග්‍රඃ පූරණා ද්‍රුපරී පරිමාණෙ පලඝවච
ආලම්බනෙ සමූහෙ ච ප්‍රානෙතා ච සඤ්ඤනපුංසකම්
අධිකෙච ප්‍රධානෙච ප්‍රථමෙවාභිධෙයවත්--මෙදිනී.
c පුරං ශරීරමිත්‍යත්‍රර් ගෘහොපරිගෘහෙ පුරම්
පුරෝ ගුඝාදූරාඛ්‍යතො නගරෙ'පි පුරං පුරී—ධරණී.
d මඤ්ඤිරං නගරෙ කුම්බං නාතු සඤ්ඤ මකරාලයෙ.
e දරෝ'සත්‍රී සාධ්වසෙ ගතෙත්‍රා කඤ්ඤරෙතු දරා භෘතා
දරාවඝයං මනාගඤ්ඤෝ.....
f වජ්‍රං සඤ්ඤ බාලකෙ ඛාත්‍රකං කුම්බං යොගාන්තරෙ පුමාන්
වජ්‍රා සත්‍රුහඤ්ඤං ගුඤ්ඤචඤ්ඤච වජ්‍රී සත්‍රුහඤ්ඤනතරෙ භෘතා
දමෙහාලෝ හීරකෙ 'පඤ්ඤවජ්‍රං තුප්ත වරත්‍රුයොඃ.
g තනත්‍රං කුටුම්බකෘතෙෂ සඤ්ඤ සිඩ්ධානෙතාවෙඤ්ඤධොතනමේ
ප්‍රධානෙ තනුවායෙච ශාස්ත්‍රුහෙදෙ පරිවජ්දෙ
ශ්‍රුති ශාඛානතරෙ හෙතාවුහයාඤ්ඤප්‍රයොජනෙ.
h කළිඞ්ගෙ රෙතසි ශුක්‍රෝ නා භාගීගව ජෙඤ්ඤ වහනිඤ්ඤ
මේ අඩිය බරාණසී පොතෙහි අධිකව පෙණේ.

186 1 අනන්තරම් (අවකාශාවධි පරිධානානන්තකීහෙදනාදඤ්ඤ
ජීද්‍රාතම්ඵ විනාවහිරවසරමධෙ'නන්තාරාතමනිච්)
187 2 (මුඤ්ඤෝ'පි) පිඨරං a 3 (රාජකඤ්ඤරූණ්‍යපි) නාගරම් b
4 ඡාඒවරං (ඡඩ්ඩිතමඤ්ඤෙ ඡාතුකෙ c හෙදුලිඟකඃ)
188 5 ගෞරෝ d ('රූණේ සිතෙ පිතෙ) 6 (වුණ්ණායෝ'පඃ) රුඤ්ඤකරඃ e
7 ජඨරඃ (කසිනෝ'පි සඤ්ඤ) 8 අධඤ්ඤාදපිවා) ධරඃ f
189 9 (අනාකුලෙ'පිවෙ) කාග්‍රෝ g 10 ව්‍යග්‍රෝ (වත්‍රසත්ත ආකුලෙ)
11 (උපසිත්‍යුදිව්‍යශ්‍රෙෂ්ඨඤ්ඤපත්‍ය) තතරඃ h (සඤ්ඤ) 12 අනුත්තරඃ

---

1 අනන්තර—ඇත්ත, අවකාස=අවකාස, සීමා, අඳුනාදැ, මුවහවීම, වෙනස, නාදඨීම්, සිදුර, තමා අයත්, විනාහෝ හැර, බැහැර, ප්‍රාප්තකාලී, මැද, (අනන්තරානම්නම් පරපරිකල්පිත ආත්මයයි ලොකවාදහෝ දෙහාඛ්‍යනන්තරගත ආත්මයයි)—2 පිඨර—ඇත්ත, කලාඳුරු අලෙනි ද, නපුංසක යි—3 නාගර—ඇත්ත, කෙකටියෙහිද, නපුංසකයි—4 ඡාඒවර-ඇත්ත, දැඩි අඳුර, හිංසක, ඇත මෙහි, තුන්ලිඟුයි—5 ගෞර—ඇත්ත, මදරත, සුදු, කසාවත්, ඇත මෙහි තුන්ලිඟුයි—6 අරුඤ්ඤකර—ඇත්ත, බදුළු එල යෙහි ද, තුන්ලිඟුයි—7 ජඨර-ඇත්ත, දැඩිදෙයෙහිද, පුං, (අපි ශබ්දයෙන් කුක්ෂි, උදරරෝග, ගත්තේ යි) තුන්ලිඟුයි—8 අධර—ඇත්ත, ඔටදා, පුං—9 එකාග්‍ර-ඇත්ත, නිරවුල්හෝ නිරොගි, ඇත මෙහි, තුන්ලිඟුයි—10 ව්‍යග්‍ර—ඇත්ත, වකවුත, වියවුල්, ඇත මෙහි, තුන්ලිඟුයි—11 උත්තර—ඇත්ත, උඩ, උතුර, අතිශයින් ප්‍රඥා, ඇත මෙහි, තුන්ලිඟුයි—12 අනුත්තර—ඇත්ත, මේ, උපරි ආදීතුන්දෙනාගේ විරුඬාර්ථයෙහි ද, ශ්‍රෙෂ්ඨාර්ථයෙහි ද වැටේ, තුන්ලිඟුයි.

---

a ඡාලකං නා පිඨරඃ කලිඛං මුඤ්ඤමඤ්ඤානදඛයෝඃ—මෙදිනී.

b නාගරං මුඤ්ඤකෙ ඉණඤ්ඤකං විදගෙධ නාගරොදහවෙ.

c ඡාතුකෙහෙ නාලිඟත්ම්-මෙසේ පාඨකියා, ඡාතුකඤ්ඤාසාවිඟඤ්ඤ, නාලිඟං ස්ථලලිඟං යි ක්ෂීරඡාමීන්ගේ වකඛනයි—බාරාණසී.

d ගෞරඃ පිතෝ'රූණේ ඤ්ඤෙතෙ විඤ්ඤෙවාඟිධෙයවත්
නා ඤ්ඤෙතසඤ්ඤෙපෙ චඤ්ඤ නවයෝඃ පදමකෙසරෙ—මෙදිනී.

e අරුඤ්ඤකරෝ වුණ්ණකෘති ත්‍රිෂු භලලාතකෙ පුමාන්.

f අධරඤ්ඤ පුමානොඤ්ඤෙ හීනෙ 'තුඩ්ඩෙ'පි වාච්‍යවත්.

g එකාග්‍රමනඃලිඟඃ සඤ්ඤදෙකතානෝ'ප්‍යනාකුලෙ.

h උත්තරං ප්‍රතිවාක්‍යෙ සත්දුඩ්ඩාදීවෙත්තත්තමෙ 'නාවත්
උත්තරඤ්ඤ විරාවඤ්ඤ නානයෙ දිඤ්ඤොත්තරෙ—මෙදිනී

190 (එෂාං විපයර්‍යයෙ ශ්‍රෙෂ්ඨෙ 1 දූරානාතෙමාත්‍තමාඃ) පරාඃ a
2 (සාධු ප්‍රියොතු) මධුරෝ b 3 ක්‍රූරෝ c (කර්‍යනර්‍හිදූයෙ)
191 4 උදූරෝ (දූතාඃමහතොර්) 5 ඉතර (සන්‍තනඃනීචයොඃ)
6 (මනුසච්ජඝූයොඃ) සෛවරඃ 7 ශුභ්‍ර (උදඳිපාතශුකලයොඃ-රා—
192 8 (චූඩා කිරීටං කෙශාශ්චි සංයතා) මොලය d (සන්‍තයඃ)
9 (දූමප්‍රභෙද මාතඟ කාඛපුෂ්පාණි) පිලවඃ e
193 10 (කාතාන්‍තානෙහසොඃ) කාලශ් 11 f (චතුෂ්වෙපි යුගෙ) කලිඃ g
12 (සන්‍තත් කුරගෙ'පි) කමලඃ 13 h (ප්‍රාවාරෙ'පිච) කඞ්ගලඃ i

---

1 පර—යනු, දුර, අනාතම්, උත්තාම, යන මෙහි තුන්ලිහුයි. 2 මධුර—යනු, මිහිරි, ප්‍රිය, යන මෙනි, තුන්ලිහුයි. 3 ක්‍රූර—යනු, දැඩිබැව්, ද යානැති, යන මෙහි, තුන්ලිහුයි. 4 උදූර—යනු, දන්දෙන්නෝ, ම හතනු, යන මෙහි තුන්ලිහුයි. 5 ඉතර—යනු, සෙසු, නීච, යන මෙ හි, තුන්ලිහුයි. 6 සෛවර—යනු, මඳ, ස්වාධීන, යන මෙහි, තුන්ලි හුයි. 7 ශුභ්‍ර—යනු, ඉතාදිලිඳිම, සුද, යන මෙහි, තුන්ලිහුයි. 8 මෞලි—යනු, සිඵ, ඔටුනු, බැඳිකෙහෙ, යන අර්‍ත්‍ථයෙහි, පුං. 9 පිලු—යනු, (ජාගලභූමියෙහි ඇතිවන සියුම් පත්ඇති වෘක්ෂවිශෙෂයක් යි ස නනායි), ඇතනු, රැගස්, මල්, යන මෙහි, පුං. 10 කාල—යනු, යම, වේ ලාව, යන මෙහි, පුං. 11 කලි—යනු, සතරවෙනියුගයෙහිද, පුං. 12 කමල—යනු, මුව වගීගයෙක්හි, (කලුමුවා එණ නම්, රත්තවණ්ණවුයේ හරිණ නම්, කලු රතු නුවූයේ කුරඟ නමි; එසේම වෑඩ සුශ්‍රුතයන් විසින් එණඃ කෘෂ්ණසාරයොඥේයො හරිණස්තාම්‍ර උච්‍යතෙ න කෘෂ්ණා නව තාම්‍රාශ්චි කුරඟඃ සොඃභිධියතෙ) 13 කඞ්ගල—ය නු, රොමු පිළියෙහි, පුං.

---

a පරඃ ශ්‍රෙෂ්ඨාරිදූරානෙත්‍තතරෙ කලිඛං තු කෙවලෙ—මෙදිනි.
b .....මධුරස්තු රසෙ විඥෙ
මධුරං රසවත් සාධු ප්‍රියෙෂූ මධුරෝ'ත්‍රවත්—විශ්ව.
c ක්‍රූරස්තු කර්‍සනෙ ක්‍රෞරෙ නෘශංසෙඝාතිඛෙ ත්‍රිෂු.
d මෞලිඃ කිරීටෙ ධම්මිල්ලෙල චූඩායාමනපුංසකම්
නාකොකද්‍රෞ සන්‍ත්‍රියාං හුමෞ.....මෙදිනී.
e පිලුඃ පුමාන් ප්‍රසූනෙ සන්‍තත් පරමාණෞ මතඟපේ
අසිඛඬෙච තාලස්‍ය කාඛපාදපභෙදයොඃ—මෙදිනි.
f කාලොමෘත්‍යෞ මහාකාලෙ සමයෙ යමකෘෂ්ණයොඃ—මෙදිනී.
g කලිඃ සත්‍රී කලිකායාං නා ශූරාජී කලහෙ යුගෙ—මෙදිනි.
h කමලං සලිලෙ තාම්‍රෙ ජලපේ වෙත්‍තමනි භෙෂජේ.
i කඞ්ගලොනාගරාපේ සන්‍තත් සාසනා ප්‍රාවාරයොරපි.

194 1 (කරොපහාරයොඃ පුංසි) බලිඃ a (ප්‍රාණ්‍යඟපේ සත්‍රියාම්)
2 (සෞෂ්ඨ සාමර්ත්‍යසෛන්‍යෙෂු) බලං b (නා කාකසිර්ණොඃ)
195 3 වාතූලඃ c (පුංසි වාතත්‍රයාමපි වාතසඟෙ තිෂු)
4 (හෙදුලිඟඃ ශඪෙ) වඪලඃ d (පුංසි ශ්වාපදසර්පයොඃ)
196 5 මලොං e ('සන්ති පාපවිට්ඨිටොනඃසන්ති) 6 ශූලං f (රුගායුධම්)
7 (ශඪකාවපි වයොඃ) නීලඃ 8 g පාලිඃ h (සත්‍රඃශ්‍රෘඪකපඪකතිෂු)

---

1 බලි—යනු, සුංකම්, පූජා=පිදවිනි, යන මෙහි, පුං; ඇඟරැලියෙහි, සත්‍රි— 2 බල-යනු, තරබව, හැකිබව, සේනාව, යන අර්ථත්‍රයෙහි, න පුංසකයි; කවුඩා, බලහද්‍රයා, යන මෙහි, පුං— 3 වාතූල-යනු, වාතස මූහයෙහි, පුං; වාතවිකාර ඉවසනුයේ, තුන්ලිඟුයි— 4 වඪල—යනු, දුර්ජනයන්කෙරෙහි වැටෙනකල අභිධෙය ලිඟුයි, සිංහව්‍යාඝ්‍රාදීන්කෙරෙහි සර්පාදීන්කෙරෙහි, පුං— 5 මල—යනු, පව්, ගුථ, ඩහ ආදීන් උපන්නිලිව, යනමෙහි, පුනනපුංසකයි— 6 ශූල-යනු, රුජා, අවි, යන මෙහි, පුනනපුංසකයි— 7 නීල—යනු, කුනනයෙහි ද, විලිඟුයි— 8 පාලි-යනු, කඩු ආදීන් මුවඅතහෝනුඩ, ලකුණහෝ උතසඟය, පෙළ, යන මෙහි, සත්‍රි.

---

a බලිදෛත්‍යප්‍රභෙදෙව කරචාමරදඪයොඃ
උපහාරෙ පුමාන් සත්‍රි තු ජරයා ශලථචර්මනි.
ගෘහදෘරුප්‍රභෙදෙ ච ජඪරාවඝවෙ'පිච.

b බලං බඪරසෙ රූපෙ සථාමනි සෞෂ්ඨසෛන්‍යයොඃ
බලොං හලායුධෙ දෛත්‍යභෙදෙ බලිනි වාඝසෙ—විශ්ව.

c වාතූලඃ පුංසි වාතත්‍රයාමපි වාතාසඟෙ තිෂු
මෙසේ පෙළලියාගෙණ වාතානාං සමූහඃ, වාතං න සහ තෙවා "වාතාත් සමූහෙව" ඌලඃ; චාත් තදසහනෙ, භාතුර්‍ක්ෂිතාචාරී, අර්ශී කියයි—අනිත් සියලුපොත්ම උකතප්‍රකාරයි—වාතසමූහයෙහි වැටෙනකල පුං සත්‍රිලිඟුය, වාතලාදි ද්‍රව්‍යයෙහි වැටෙනකල තුන්ලිඟුයි—යනු පුරාතන සනනයි.

d වඪලොං දුර්ජගපේ සර්පෙ ච බලෙ ශ්වාපදසිංහයොඃ.

e මලොං 'සන්ති පාපවිට්නිටෙ කෘපණෙඪභිධෙයවත්
විසා ශුක්‍රමසෘග්මජ්‍යාමූත්‍රං විට්කර්ණඪඬ්නඛාඃ
ශෙලෂ්මාශ්‍රුදූෂිකාසෙවදෙ චාදශෙතෙ මලානඃනාම්.

f .....ශූලොං'සන්ති රොග ආයුධෙ
මෘත්‍යුකෙතනයොගෙෂු.....මෙදිනි.

g නීලඃ කළොණීකාඪතෙ සථානොච ජ්වලනාච්ච්ඡි—ධරණි.

h පාලිඃ කණේණ ලලාටාග්‍රෙ'ශ්‍රෙ පඪකතාවඪකභෙදයොඃ.
ජාත්‍යාදිදෙයෙ සත්‍රි පාලි යුකා සශ්මශ්‍රුයොෂිතොඃ.

197 1 කලා 2 (ශිලෙ කාලහෙදෙ'පෘ) 3 ආලි b (සඛ්‍යවලී අපි)
3 (අඛ්‍යඛ්‍යිචිකෘතෙ) වෙලා c (කාලමර්‍යාදයොරපි)
198 4 බහුලඃ d (කෘත්තිනාගාවොා) බහුලොා ('ගනිඃ * ශිතො ත්‍රිෂු)
5 ලිලා e (විලාසක්‍රියයොර්) 6 උපලා f (ශක්‍කරාපිච)
199 7 (ශොණීතෙ'මහසි) නීලාලා 8 මූලම් g (ආදෙ ශිඑාහයොඃ) h
9 ජලං i (සමූහ ආනායො ගවාක්‍ෂඃ ක්‍ෂාරකාවපි)

---

1 කලා—යනු ගිවැසුම් ආද්‍ය, පන්සියයාළිස් නිමේසකාලය, යන මෙහි ස්ත්‍රී 2 ආලි—යනු, යෙහෙලි, පඬිකති, යන මෙහි, ස්ත්‍රී 3 වෙලා—යනු. සාගරජල එතැනියෙහිනෝ වෙරල, ඝට්ටාදි කාලවිශෙෂය, සීමාය, යන මෙහි, ස්ත්‍රී 4 බහුලා—යනු, සත්ත්‍රිලිඟුවූයේ කැතිනැකත, දෙනුන්, කියයි, බහු ත්‍රිඃ, යී පුංලිඟුවූයේ, ගිනොනහි වැටෙයි, ක්‍රුෂණවර්ණයෙහි වැටෙනකල, තුන්ලිඟුයි 5 ලීලා—යනු, සත්ත්‍රීන්ගේ ශෘංගාරවෙෂ්ටාහෙදය, ක්‍රියාය, යන මෙහි, ස්ත්‍රී 6 උපලා—යනු, සිහින්ගල්, කඩසකුරුහෝ යි, ස්ත්‍රී 7 නීලාල—යනු, ලෙහෙ, දිය, යන මෙහි, නපුංසක 8 මූල—යනු, ආරම්භය, රුක්ආදිමූල, මුලේනැකත යන මෙහි, නපුංසකයි 9 ජල—යනු, සමූහය, දැල, කවුළ, මල්කැකුල, යන මෙහි, නපුංසකයි.

---

* අගෙනා—ටීකා. 2.

a කලා සත්තත් මූලාරෙවඃඩොා ශිලාපාදුවංශමාත්‍රකෙ
ඔඩශාංශෙව චන්‍ද්‍රස්‍ය කලනා කාලමානයොඃ—මෙදිනී.

b .....සතදලිච්විශදාශයෙ
ත්‍රිෂු සත්‍රියාං වයසකයාං සෙතොා පඩෙකතා ච කීර්තිතා—මෙදිනී.

c වෙලා කාලෙ ච ජලධෙඃ නිරනිරව්කාරයොඃ
අතලිඤ්ඡමරණෙ රොගසීමනි වාච් ඛ්‍යාසත්‍රියාම්
ඔජනෙ'ප්‍යවරාණං සත්තත්.....විශ්ව.

d බහුලා නිලිකායාං සතදෙලායාං ගවි යොෂිති
කෘත්තිකායාං සත්‍රියාං භූමනි විභාගසි නපුංසකම්
පුාසස්‍යගෙනා කාෂ්ණිපක්‍ෂෙච වාච්‍යවත් ප්‍රාප්‍යකාෂ්ණයොඃ-මෙදිනී.

e ලීලාං විදුඃ කෙලිවිලාසඛෙලා ශෘංගාරභාවප්‍රභවක්‍රියාසු—විශ්ව.

f උපලඃ ප්‍රස්තරෙ රතෙන ශක්‍කරායාං ඝඃතොපලා.

g ඝිඑාඤ්‍ඡියොඃ, නියාත් පාඩියි—එහි, අඤ්ඡි යනු, මිළයි.

h .....මූලං පාශ්ච්වාදියොරුඩොා
චිකුරශිඑයොඃ සත්‍රියෙ ශිලායාච වර්‍ෂිකාතොා
ප්‍රතිෂඨායාං.....යනු, හෙමචන්‍ද්‍ර.

i ජලං ගවාක්‍ෂ ආනායෙ ක්‍ෂාරකෙ දම්භවාඃදුයොඃ
ජලො නිපදුමෙ.....

200 1 ශීලං (සච්චාවෙ සවඃ ෙෂ්ඨා 2 සස්‍යෙ හෙතුකඃතෙ) ඵලම් a
3 (ජද්ධෝත්තරුජෝඃ කළිඛං සමූහෙ) පවලං b (න නා)

201 4 (අධඃ සවරූපයොරස්ත්‍රී) තලං c 5 (සත්තවාම්ෂෙ) පලම්
6 (ඔෂ්ඨාතලෙ'පි) පාතාලං d 7 වෙලං (වසෙත්‍ර'ධමේ ත්‍රිෂු)

202 8 කූලං (ශඩ්කූහිඃ නීණේණ ශෙත්‍රෙ නාතු තුණානලෙ)
9 (නිර්ණීතෙ) කෙවලම් (ඉති ත්‍රිලිඟං හෙතකඃතෘනයොඃ)

203 10 (පය්‍යාපත්තිඝෙඃමපූර්ණෙෂූ) කුශලං (ශික්ෂිතෙ ත්‍රිෂු)
11 ප්‍රවාලම් e (අඞ්කුරෙ'ප්‍යස්ත්‍රී 12 ත්‍රිෂු) සථූලං f (ජඩෙ'පිව)

---

1 ශීල—යනු, ප්‍රකෘතිය, මනාහැසිරීම, යන මෙහි, නපුංසකයි— 2 ඵල—යනු, රුක් ආදිත්ගටගන්නාඵල, භාග්‍යයෙන් ගටගන්නාවිපාක, යන මෙහි, නපුංසකයි— 3 පවල—යනු, පියඹස, ඇස්රෝග, යන මෙහි, නපුංසකයි—සමූහයෙහි වැටෙනකල, ස්ත්‍රී නපුංසකයි— 4 තල—යනු, ගට, ඍවරූපය, යන මෙහි, නපුංසකයි— 5 පල—යනු, මාංසයෙහි ද, (පලමෙහිද)—නපුංසකයි— 6 පාතාල—යනු, වඩබා ගනියෙහි ද, නපුංසකයි— 7 වෙල—යනු, පිළියෙහි වැටෙනකල, නපුංසකයි, අධමගත්කෙරෙහි වැටෙනකල, තුන්ලිඟුයි—"වෛලං" යි ද පාඨයි— 8 කූලූල—යනු, ඝුලින්ගැවසිවලෙහි වැටෙනකල, නපුංසකයි, දැසෙව්‍යාගිනෙනාහි වැටෙනකල, ස්ත්‍රී— 9 කෙවල—යනු, නිශ්චිතයෙහි වැටෙනකල, නපුංසකයි, ඝුදකලා, සියලු, යන අර්ථදෙක්හි, තුන්ලිඟුයි— 10 කුශල—යනු, සමර්ථබව, නිර්භය, පින, යන මෙතෙක් අර්ථයෙහි නපුංසකයි, නිපුනයන්තෙරෙහි වැටෙනකල, වාච්‍යලිඟුයි— 11 ප්‍රවාල—යනු, අකුරුදළුයෙහි ද, පුනනපුංසකයි— 12 සථූල—යනු, වාච්‍යලිඟුවූයේ, අඥයන්තෙරෙහි ද වැටේ.

---

a ඵලං හෙතුසමුත්‍ථෙ සත්‍ත්‍ව ඵලකෙ වෘත්තිලාභයොඃ
ජාතිඵලෙ 'පි කක්කොලෙ සස්‍යවාණිග්‍යයොරපි—විශ්වෙ
නිපල්ගිද—හෙම.

b .....අථ පවලං පිටකෙව පරිවර්ජදෙ
ඡර්දඝ්‍රොගතිලකෙ කළිඛං වෘෂෙ පුනනී නා—මෙදිනී.

c තලං ඍවරූපෙ'නූඩේව'සත්‍ර කළිඛං ජ්‍යඝාතවාරණෙ
කානනෙ කාය්‍යබීජෙච පුංසි තාලමහීරුහෙ
චපෙටෙව තඃරෝ තනත්‍රිඝාතෙ සව්‍යෙන පාණිනා—මෙදිනී.

d පාතාලං නාගලොකෙ සත්‍තවිවරෙ වඩබානලෙ.

e ප්‍රවාලෝ'සත්‍ර කිසලයෙ චීණදඩෙව විද්‍රුමෙ—මෙදිනී.

f සථූලං කූටෙව නිර්ප්‍රඝෙ පිවරෙචාන්‍යලිඟකම්—මෙදිනී.

ැ (දනතුරෙ b තුහෙ g චාරෝ දඤ්ඤෙව) පෙඟලඃ
කෙ'පි)බාලඃ c(සඤ්ඤ්) dලොලඃ(ඤ්වලසතෘඝණ්ඨයොඃ)-ලා
(වනාරණ්‍යවඟනී e ජනම්හරෝ) භවෝ f
ඛායඃ) සච්චෝ g (පතිඝාඛිනරා) ඛවාඃ
ඃශලමෙඝාඛිතා 10 අඟුභවානාඛචරා) භවාඃ
සතතා * සවභාවාභිප්‍රායවෙඤ්ඤාතව්‍ව ජනම්සු)
ාදෙ එලෙ පුඤ්ඤ) ප්‍රසවෝ (ගඞ්ගීමොවනෙ)
ඃස'පහනවෙ'පි නිකෘතාවපි) නිඝනවඃ

උස්දත්අැතනන්කෙරෙඟි ද, උස්දෙයෙඟි ද, තුන්ලිඟු
ු—යනු, මනොඟරදෙයෙඟි, චතුරයන්කෙරෙඟි, තුන්
ල—යනු, අඟු, දරු, යන අර්‍ථදෙක්ඟි, තුන්ලිඟුයි—
ාවල, තෘඝණාඝඝිත, යන අර්‍ථදෙක්ඟි, තුන්ලිඟුයි—
ශබ්දදෙක, අරණ්‍ය, වනවඟනී, යන දෙක්ඟි, වැටේ
යනු,උත්පත්ති,ඊඤ්චර,යන අර්‍ථදෙක්ඟි, වැටේ,පුං—
ැමති, යඟල්ල, යන අර්‍ථදෙක්ඟි, පුං— 8 ධව—යනු,
නිස් යන මේ අර්‍ථත්‍රයෙඟි, පුං— 9 අවි-යනු, සෙල්,
මෙඟි—(ධූර්‍ත්තයන්තෙරෙඟි ද) පුං— 10 භව—යනු,
ඛාග, යන මෙඟි, පුං— 11 භාව—යනු, වීම, සවභාව,
න උත්ඝාඝය, ආත්මය, ජනමය, යන මෙඟි, පුං—
ත්‍පත්ති, ගෙඩි, මල්, දරුවන්වැදීම, යන මෙඟි--(දරු
පුං— 13 නිඝනාව—යනු, විස්වඝ්නැනිබව, වලඟා
යන මෙඟි, පුං.

කාතා සිංහල.
ාතුරෙ තුහෙ භිෂ්‍යණෙ චාභිධෙඝවත්
තෙලෙ නා කත්‍රිබං කෘෂ්ණකුඣේරකෙ.
ාතත රදෙ තථොතතතතනෙ ත්‍රිඡූ.
ශිශෞ මූර්ඛෙ භ්‍රිවෙරෙ'ශෙඝපුවර්‍ශයොඃ—විශ්ව.
කුන්‍තාලෙ'ශ්වඝ්‍ය' ගජඝ්‍යපිව වාලධෙෘ
භවෙදඤ්ඤෙ භ්‍රිවෙරෙ පුතතපුංඝකම්
ාතාරෙ මෙඩ්‍ය බාලි බාලතුවොඝත්‍රියාම්.
ල සතෘඤ්ඤෙච ලොලාතු රඝනාශ්‍රියෙෘ.
මව සංසාරෙ ඝ තතායාං ප්‍රාපනිජතම්තොඃ—මෙදිනී.
ාදඤ්ඡූ වේතුනී බුධ ජනතුඡූ
භාවඃ.....

208 1 (උභෙසකාමඤ්ඤයොරිච්ඡාප්‍රසවේ a මහ) උත්තවඃ
2 අනුභාවඃ (ප්‍රභාවෙ සතත් සතාච මතිනිඝ්ඩයෙ)
209 3 (සතජ්ජන්මහෙතුඃ) ප්‍රභවඃ b (ස්ථානචාද්ධෙපලබ්ධයෙ)
4 (ශූද්‍රායාං විප්‍රතනයෙ ශසෙත්‍ර) පාරශවඃ (පුමාන්)
210 5 ධ්‍රැවො c (හහෙදෙ කලිඛනතු නිශචිතෙ ශාඤ්චතෙ ත්‍රිෂු)
6 සෙවා (ශුතාවාතමනි) සචං (ත්‍රිෂ්වාතමීයෙ) සෙවා (‘ස්ත්‍රියාං ධනෙ)
211 7 (සත්‍රී කථ්වඤ්‍රබකෙ ‘පි) නිවී (පරිපණෙ‘පි ච)
8 ශිවා d (ගෞර්ජෙරවයොර්) 9 වනවං e (කලහයුග්මයොඃ)

---

1 උත්තව—යනු, උඩනැගීම, කෝප, රිසි, උත්පත්ති, සෑහෙලි, යන මෙහි, පුංලිඟ 2 අනුභාව—යනු, තෙජස, සාධූන්ගේ ප්‍රඥානිඝ්ඨය, යන අර්ථදෙක්හි, පුංලිඟ 3 ප්‍රභව—යනු, උත්පත්තිකාරණය, (ගඟාප්‍රභවොහිමවාන් යනාදියෙහි සෙයින්) උපලබ්ධිමූල, යන මෙහි, පුංලිඟ 4 පාරශව—යනු, ශූද්‍රඛ්‍රිඤ්ඤස බමුණෙකුනිසා උපන් පින්, පොරව, යන මෙහි—(පරඤ්ඤිය පුතුකෙරෙහිද) පුංලිඟ 5 ධ්‍රැව—යනු, ධ්‍රැවතාරකා යෙහි, වැටෙනකල පුලුල්ගුයි, නිශ්චිතයෙහි නපුංසකයි, නිතෘයෙහි තුන්ලිඟුයි— 6 සව—යනු, නැයන්, කෙරෙහි, ආත්මයෙහි, වැටෙනකල, සඃ යි පුලුල්ගුයි, තමාඅයත්දෙයෙහි වැටෙන්නේ තුන්ලිඟුයි, ධනයෙහි වැටෙනුයේ පුනනපුංසකයි— 7 නිවී-යනු, ගැහැණුන් හිනබැඳි වයඃසන්ධියෙහි ද, වෙළඳුන් මූලධනයෙහි ද, සත්‍රී— 8 ශිවා—යනු, උමයඅනා, සිවල්, යන මෙහි, සත්‍රී— 9 වනව—යනු, ඩබර, සුගල, යන මෙහි, නපුංසකයි—(පුංලිඟද කිසිත, ණෙක පෙණේ).

---

a “ප්‍රසරෙ” යි මරාවී සිංහලදෙක්හි “ප්‍රසරොඃ—වෙගඃ, යි මරාවි විසා යි—“ප්‍රසවඃ උත්පත්තිඃ” යි භානුදීක්ෂිත විසායි.

b ප්‍රභවො ජන්මමූලෙ සතජ්ජන්මහෙතො පරාක්‍රමෙ
ඤුනඃසාවාදිමඃස්ථානෙ.....මෙදිනී.

c ධ්‍රැවඃ ශඛෙකා හරෙ විෂ්ණො චවෙඛොත්තානාපාදපේ
වසුයොගභිදෙඃ පුංසි කලිඛං නිශ්චිතතාඤ්කයොඃ—මෙදිනී.

d පුඛරීකඳුමෙවාපි ශිවා ඤිවාමලොඤඛො
අභයාමලකීගොරී ක්‍රොඤවී සඤතුළිලාසුව්—විඤව.

e වනවං රහසෙඃ කලහෙ තථා මිථුනසුගමයොඃ.

212 1 (ද්‍රව්‍යසුව්‍යවසායෙෂූ) සත්ත්වම් 2 (අභ්‍යර්තූ ජනතූෂූ)
2 කලිඛං b (නපුංසකෙ භණේඪ වාව්‍යලිඟමවික්‍රමේ)--වා—
213 3 (වෝ) විශෝ c (වෛශ්‍යම්තූජෝ 4 වෝ චරාහිමරෝ) සෘශෝ
5 (වෝ) රාශී (පුඵමේඝාදේ‍යෝ 6 වෝ) වංශෝ d (කුලමස්කාරෝ)
214 7 (රහඃ ප්‍රඝාශෝ) විඝාශෝ e 8 නිවේශෝ f (භෘතිභොගයොඃ)
9 (ඝාතානෙතා පුංසි) නිනාශඃ (ක්ෂුද්‍රකර්‍මිකායොඝන්‍ත්‍රිෂූ)

---

1 සත්ව—යනු, වසතු, ප්‍රාණ, නිඤ්චය හෝ වීර්‍යාතිශය, යන මෙහි, නපුංසකයි; පුන්නාපුංසකවූයේ, ප්‍රාණීන් කියා— 2 කලිබ-යනු, විලිඟු තුවූයේ නෑතියාප්‍රකෘතියයි කියනලද නපුංසකයන්කෙරෙහි වැවේ, අලස යන්හෙරෙහි වැටෙනකල, වාව්‍යලිඟයි— 3 විශ්—යනු, ගොවිකුල ඇතතාහු, මිනිසා, යන අර්‍ථදෙක කියයි— 4 සෘශ—යනු, චරපුරුෂ, යුඩ, යන අර්‍ථදෙක්හි, පුං— 5 රාශි-යනු, සමූහය, මෙඝවාඝාදි දෙළොස්රැස, යන මෙහි, පුං— 6 වංශ—යනු, ගොත්‍රය, ත්‍රුණගස, යන මෙහි, පුං— 7 විඝාශ=(විඝාශ)—යනු, විජනඝ්‍යාන, සඝුට, යන මෙහි, පුං— 8 නිවේශ—යනු, වෙතන, උපභොග=සමපත් හෝ, යන දෙක්හි, පුං— 9 නිනාශ--යනු, පුලලිඟුයෙහි වැවෙන්නේ, ඝමයා නිය යි, ත්‍රිලිඟුවූයේ භෘපණයන්, සස්කරුවන් කියයි.

---

a සත්වං ද්‍රව්‍යෙ ගුණෙ චිත්තෙ ව්‍යවසායඤ්චභාවයොඃ
පිඝාවාදුචාතම්භාවෙ බලෙ ප්‍රාණෙෂූ ජනාතූෂූ—හෙම්චන්ද්‍ර.

b අයමොඝෙඪ්‍යත්‍ර භ්‍රමාත් පයිතඃ—යනු භානුදීඝිත විකායි.
ඛවයොඃ සාවණ්‍ණත් අසඃ අත්‍ර පාඪඃ—යනු කියා
අසත්‍රී නපුංසකෙ කලිබං වාව්‍යලිඟමවික්‍රමේ—රුද්‍රයි
.....කලිබො පොරුෂඝණ්ඪයොඃ—හෙම්චන්ද්‍ර.
කලිබං සඝත් ඝණ්ඪකෙ නසත්‍රී වාව්‍යලිඟසත්‍වවික්‍රමේ— මෙදිනී
කලිබ ශබ්දඃ්‍යාතමා පවඝීඟ තිනීයානතබැව් නි ඝ්චිත පිණිස මේ
උදාහරණත්‍රයද දක්වනලදී.—මරාති.

c විට් ඝාඃතො වෛශඃමතූජප්‍රවෙශෙෂූ මණීෂිහිඃ—විඝව.

d වංශඃ සඛ්‍යෙ ‘ඛ්‍යෙ වෙණෝ පෘඝ්‍යාදුවයවෙ‘පිච—හෙම්චන්‍රයි.

e විඝාශඃ පුංසි විජනෙ ප්‍රඝාශෙ සදෘඝාගමෙ
උච්චතෙච..... .....

f නිවේශඃසතූ පුමාන් භොගෙ වෙතනෙ ඔඑජ්‍යතෙ‘පිච.

215 1 (පදෙ ලක්ඛ්‍යෙ නිමිත්තෙ) 'පදෙශඃ a 2 (සතත්) කුශලී b (අපසුව්)
3 දශා c (වස්ථානෙකාව්ධාපත්) 4 ආශා d (තෘෂ්ණාපිචාශතා)
216 5 වශා e (හස්ති කරිණී ච සතද්) 6 දෘග් f (ශ්‍රුතෙ ශ්‍රුතරි ත්‍රිෂූ)
7 (සතත්) කාකීතශඃ g (සාහසිකඃ කඇරොරාමසඃණවපි)
217 8 ප්‍රතාශොඃ h ('ජිප්‍රසිඩෙඃපි 9 ශිශාවඤ්චෙව) බාලිශඃ—ශා—
10 (සුරමන්‍යතව්) අනිමිශෙ 11 ස්තුරුශා (වාතම මානවෙ)
218 12 (කාකමිතසඃතඛගෙ)ධ්වාඞ්ක්ෂෙ 13 කතෙක්ෂෙ k (තුතඃණවීරුධෙ)
14 අභිඤ්ඤඃ (ප්‍රඃහෙරශෙමා) 15 ප්‍රෙශඃ l (ප්‍රෙශණම්දීනෙ)

---

1 අපදෙශ—යතු, වතජ, ඉලඝක, සලඤ්ඤණ, යන මේහි, පුංලිඞ්ගය. 2 කුශ—යතු, දියෙහි ද, නපුංසකයි. 3 දශා—යතු. බාලත්වදි නානා අවස්ථාව හියා, සත්ත්වයා. 4 ආශා—යතු. දිඛිතෘෂ්ණාවද කියා. 5 වශා—යතු, ගැහැණි. ඇතිනී, යන අර්ථදෙක්හි, සත්ත්වයා. 6 දෘග්—යතු, නුවන, නුවනැත්තා, යන මෙහි, තුන්ලිඞ්ගය. 7 කාකීතශ-යතු, නොවිමසා ක්‍රියා කරන්නේ, දැඩිහෝ ක්‍රූරය, අමෘදුය, යන මෙහි, තුන්ලිඞ්ගය. 8 ප්‍රතාශ—යතු, ඉතා ප්‍රසිඩයෙහි, තුන්ලිඞ්ගය. 9 බාලිශ—යතු, දරුය, අඥය, යන මෙහි, තුන්ලිඞ්ගය. 10 අනිමිශ—යතු, දෙව්, කුඩමැසි, යන මෙහි, පුංලිඞ්ගය. 11 ස්තුරුශ-යතු, ආනමය, පිරිමි, යන මෙහි, පුංලිඞ්ගය-(දෙඹහසද වැටෙයි, යතු, හෙමවතුයි)ලිඞ්ගය. 12 ධ්වාඞ්ක්ෂඃ—යතු, කවුඩා, කුඩමසුන් ගසා කන බකාදි ලිහිණි,යන අර්ථදෙක්හි, පුංලිඞ්ගය. 13 කක්ෂ-යතු, තණ, ප්‍රතානවත් ලතා, යන මෙහි, පුංලිඞ්ගය. 14 අභිඤ්ඤ—යතු, රථරුහැන් ආදිය හිර ආදින්ගේරිස්,යන මෙහි, පුංලිඞ්ගය. 15 ප්‍රෙශ—යතු, මෙහෙයීම, මැඩීම, යන මේහි, පුංලිඞ්ගය.

---

a අපදෙශඃ පුමාන් ලක්ෂ්‍යෙ නිමිත්තාවඅපයොරපි—විශ්ව.
පදෙ යතනට සථානෙ යි බාරාණසී—වතජෙ යී මරාවී—
b කුශොා රාමසුතෙ දර්භෙ ඝොකොත්‍ර ච්පෙ කුශොජ්ලෙ—විශ්ව.
c දශා වර්ත්තා දිපවලෙලතච්ඡ්‍රාංශෙ භූමනි යොෂිනි.
d ආශා කකුභි තෘෂ්ණායාං.....
e වශා වන්ධ්‍ය සුතා යොෂා සත්‍රී ගවී කරිණ්‍යුච—විශ්ව මෙදිනෙෂා.
f දෘක් ඔත්‍රියාං දර්ශනෙ නෙත්‍රෙ බුඩොව ත්‍රිෂූ විඝ්‍යතෙ—මෙදිනී.
g කාකීතශඃ පරුශෙ ක්‍රූරෙ කාපණෙ නිර්දූයෙ දුෂ්ටෙ
ඉක්ෂො සාහසිකෙ කාසම්ඵීක්කාම්පිල්‍යයොරපි—විශ්ව.
h ප්‍රතාශොා 'නිප්‍රසිඩෙ සතත් ප්‍රභාසාතදයොඃ සුතෙ.
i ධ්වාඞ්ක්ෂ සතු කාකබකයොා සාකීකුතෙ භික්ෂුකෙ ගෘහෙ—විශ්ව.
තක්ෂකුට නාම්, ඇටයෙන් කපු තොරකරණ යන්ත්‍රයි.
k කක්ෂඃ ඝාතො හුජ්මූලෙ කක්ෂාරනෙෂව විරුධි
කක්ෂඃ ශුෂ්කතෘණෙ ප්‍රොක්තඃ කක්ෂඃ කවජ උදාහෘතඃ
කක්ෂා සාඩ්ගාපදෙ කාචිදාං රථගහප්‍රතොඡ්‍රයොඃ
ගප්‍රජෙජා පරිධානෙ පඤ්චාදචලපලලවෙ—ධරණීකොෂයී.
l ප්‍රෙශඃ සතත් ප්‍රෙශණෙ කෙලශෙ මර්දූතොන්මාදයොරපි—විශ්ව.

219 1 පක්ෂඃ a (සහායෙ'පි) 2 උෂ්ණීෂඃ b (ශිරොවෙෂ්ටනිරීවයොඃ)
3 (ශුක්‍රලෙ c මූෂිකෙ ශ්‍වෙෂ්ඩ සුකෘතෙ වෘෂභෙ) වෘෂඃ d
220 4 කොෂෝ ('සූ්‍රි කුඩ්මලෙ ඛඩ්ගපිධානෙ'ප්‍යෞෂදිව්‍යයොඃ)e
5 (දෘෂ්තෙ'ක්ෂෙ සාරිඵලකෙ'පි) ආකෂෝ 6 ('ථා) ඣම් f (ඉන්‍ද්‍රියෙ)
221 නා දෘෂ්තාභෙ කර්‍මණ්‍යෙ ව්‍යවහාරෙ කලිඳ්‍රමෙ)
7 කර්ෂූ (ජීවාත්‍මා කරීෂාග්නිඃ) කර්ෂූඃ (කුලඛර්ධාඝිනී)
222 8 (පුම්භාවෙ තන්ත්‍රියාඃචෙ) පොරුෂං g 9 විෂම් h (අපස්තුව)
10 (උපාදුනෙ'පි) ආමිෂං i සතද් 11 (අපරාධෙ'පි) නිලවිෂම් k

---

1 පක්ෂ—යනු, යහලුවන්කෙරෙහි ද, පුංස්. 2 උෂ්ණීෂ—යනු, ඉසවෙළුම, කිරුළ, යන මෙහි, පුන්නපුංසකයි. 3 වෘෂ—යනු, ශුක්‍රලධාතු අඩිය, මූෂික, ශ්‍වෙෂ්ඩ, යාගපත්ක්‍රියා, වෘෂභ, යන මෙහි, පුංස්. 4 කොෂ=කොශ-යනු, මල්නෑකුල, කඩුකොපුව, වස්තුරාශිය, දිවිරිම. යන මෙහි, පුන්නපුංසකයි. 5 ආකෂ—යනු, දූතෙළිය, පස ඇට, දුපෝරුව, යන මෙහි, පුංස්. 6 අක්ෂ—යනු, චක්ෂුරාදිය, පස ඇට, කෂිය, රියයහ, අයවැයසැලකිම, බුළුගස, යන මෙහි, ඉඳුරන්හි නපුංසක, සෙසස පුංස්. 7 කර්ෂූ—යනු, පුංලිඟවූයේ, ජීවිකා, ගොමවැරටිගිනි, කියා, සත්‍රිලිඟවූයේ, කපනලද ඇල, යන මෙහි, පුංස්. 8 පෞරුෂ—යනු, පිරිමිබව, පිරිමිකම, යන මෙහි, නපුංසකයි. 9 විෂ—යනු, ජලයෙහිද, නපුංසකයි. 10 ආමිෂ-යනු, අත්ලස්හි, පුන්නපුංසකයි. 11 නිලවිෂ—යනු, අපරාධයෙහිද, නපුංසකයි.

---

a පක්ෂෝ මාසාර්ධකෙ පාර්ශ්වෙ ග්‍රහෙ සාර්ධ්‍යච්‍රොධයොඃ
කෙශාදෙඃ පරතො වෘඤ්ජෙ බලෙ සඛිසහායයොඃ
චුලලීරනෙඋ පතත්‍රෙච, රාජකුඤ්ජරපාර්ශ්වයොඃ—මෙදිනී.

b උෂ්ණීෂංලක්ෂණන්තරෙ-යනුයෙන් උෂ්ණීෂංයිනපුංසකලිඟවූයේ එන්තරා මහාපුරුෂලක්ෂණයෙක්හි වැටෙයි-හෙම චක්‍රුයෝ කියති.

c ශුක්‍රලෝ වෘෂණඃ යි මරාටි ටීකායි.

d වාෂෝ ධර්‍මෙ බලිවර්දෙ ශෘඟතං පුංරාශිභෙදයොඃ
ශ්‍වෙෂ්ඩ සත්‍වුත්තරයෝචව වෘෂමූෂික ශුක්‍රලෙ.

e මේ අර්ථය මරාටිපොතෙහි 'කොශෝ' යි තාලව්‍යවර්ගාන්තයෙනි ද පෙණේ.

f අක්ෂඃ කෂෙ තුඣ චක්‍රෙ ශකටව්‍යවහාරයොඃ
ආත්මඥෙ පාශකෙචාක්ෂං තුත්තෙ සෞවර්චලෙන්‍ද්‍රියෙ—විශ්ව.

g පෞරුෂං පුරුෂස්‍ය සත්‍වද් භාවෙ කර්මණි තෙජසි
ඌර්ධ්වවිත්තෘතදෝඃ පාණිනාමානෙඛර්ධයවත්—විශ්වමෙදිනෙෂ.

h විෂන්තු ගරලෙ තොයෙ .....විශ්ව.

i .....ආමිෂං පුන්නපුංසකම්
භොග්‍යවස්තුනි සමෙභාගෙ'ප්‍යත්‍යෝචෙ පලලෙ'පිච.

k .....නිලවිෂඃපාපරොගයොඃ.

223 1 (සකවාඤ්ඡා ලොකධාතුංශෙ වත්‍යරෙ) වෂීම් (අත්‍රියාම්)
2 ප්‍රෙක්‍ෂා a (නාතෙත්‍යක්‍ෂණං ප්‍රශු) 3 භික්‍ෂා (සෙවාඒතාහාතිඃ)
224 4 ඣිච් b (ශොභාපි ත්‍රිෂූ පරෙ) c 5 නාය්‍යක්‍ෂං d (කාතීසාත්‍ය නිකාඤ්ඡයොඃ)
6 (ප්‍රත්‍යක්‍ෂෙ ධිතාතෙ) ධඃක්‍ෂෝරුක්‍ෂ (සවප්‍රෙමිනාවිකකණ)-ඡා
225 8 (රවිඤ්ඡෙතවඡදෙ) ඡාසෙ e 9 (සූයඃවඡනි) විභාවසූ
10 වතෙත්‍ය f (තණීණකවඤ්ඡෙ වෙ) 11 සාරගාඤ්ඡ) දිවොකසඃ g
226 12 (ශෘඟාරාදෙ විෂෙ වියෙඃ ගුණෙ රාගෙ දුවෙ) රසඃ h
13 (ප්ලංස්) උත්තාංසාවතාංසෙ (වෙ කණීණපුරෙඃපි ශෙඛරෙ)

1 වෂී-යනු, වැසස, දඹදිව හෝ, (එහි හාරතාදි කාඩිහෝය), අවුරුදු. යන මෙහි, පුන්නාප්ලංසකසි— 2 ප්‍රෙක්‍ෂා-යනු, නැටුම්බැලීම, තුවක්ක, යන මෙහි, සත්‍රි— 3 භික්‍ෂා—යනු, සේවා, අත්‍යාග්‍රහ, බැලමෙහෙ, යන මෙහි, සත්‍රි—(සිහාගත්දැද, භික්‍ෂිනවඤුනි, යන වීකායෙන් දතයුතු)— 4 ඣිච්—යනු, ශොභාවහෝ කානතීය, (අපි ශබ්දයෙන්, වචනය, රුචිය, ගත්තේ සි) සත්‍රි— 5 නාය්‍යක්‍ෂ—යනු, සියලල, දිළිඳුහෝ අධම, යන මෙහි— 6 අධඃක්‍ෂ—යනු, ඉන්ද්‍රියගමූදැ (හෝප්‍රමාණප්‍රමෙයදෙක), ප්‍රධාන යන මෙහි— 7 රුක්‍ෂ—යනු, අප්‍රෙම, නොමෙලෙක්, යන අර්ථදෙක්හි— 8 හංස—යනු, හිර, තිසර, යන මෙහි, පුං— 9 විභාවසු—යනු, ඉර, ගිනි, යන මෙහි, පුං—(හාරසෙදෙව සී ටීකාහෙයින් මුතුවැල ද වැවේ)— 10 වත්‍ස—යනු, වසසා, අවුරුදු, යන මෙහි, පුං— 11 දිවොකස්—යනු, කැඳැත්තන්ද නියයි, පුං— 12 රස—යනු, ශෘඟාර වීරාදි නවවිධරසය, සර්පාදිවිෂ, තෙජස, ම්හිරිඇඹුල් ආදී ෂට්රස, අනුරාග, ජලාදි ගලායනදැ, යන මෙහි, පුං— 13 උත්තාංස=අවතාංස—යනු, කණීණාභරණ, මුදුන්මල්කඩ, යන මෙහි, ක්ලී—(රුදුකොඡ නයින් නපුංසකලිඟුත්වෙයි පුරාණසනාඝි.

a ප්‍රෙක්‍ෂා ධිරීක්‍ෂණං නාතත්‍ය..... .....හෙමචන්ද්‍ර.
b කාතෙත්‍ය වාචි රුචෙ තිවි සත්‍රි.....යනු රභස.
c මින්මතෙතඝි කියන ඣානාතායෝ තුන්ලිඟුසි.
d නාය්‍යක්‍ෂඃ පරශුරාමෙ සකත් නාය්‍යක්‍ෂඃ කාතීසාත්‍ය නිකාඤ්ඡයොඃ—විශ්ව
e හංසො විහගහෙදෙ සකදකේන විශ්‍රෙණ්‍ය ඝයානතරෙ
යොගි මනත්‍රාදිහෙදෙඡූ පරමාතමනාත්‍මතාසරෙ
නිලෝහනාපතෙ හංසඃ ශාරීරමරුදනාරෙ—විශ්ව.
f .....චත්‍සඃ පුත්‍රාදි වෂීයොඃ
තණීණකෙ නොරසි කල්පිබං.....මෙදිනී.
g දිවොකාඤ්ච දිවෞකාඤ්ච ප්ලංසි දෙවෙව චාතකෙ—විරූපකොෂ.
h රසො ගන්ධරසෙඃඤ්චාදෙ තික්තාදෙ විෂරාගයොඃ
ශෘඟාරාදෙ දුවෙ විශෙඃ දෙහධාත්වඹුපාරදෙ
රසාතු ශල්ලකී පාඨා ජීඝවා ධරණී කඝුඡූ—විශ්ව

227 1 (දෙවහෙදෙ'නලෙ රහෙමෝ) වසු (රතෙන ධනෙ) වසු a
2 (විසෙණෝව) වෙධාඃ b 3 (සත්‍රිභා) ශී (ඕතාශංසාභිදංශ්‍රුයොඃ)
228 4 ලාලසෙ c (ප්‍රාර්‍ථනොතසුකෙඃ) 5 හිංසා (වොධ්‍යාදි කර්‍මවව)
6 ප්‍රසූ d (රහවාපි 7 හුදුක්‍රවෝ) රොදසෙඃ රොදසී e (ව තෙ)
229 8 (ජවාලාහාසොනී ප්‍රාසය) ව්විර් 9 ජෙතතිර් f (භද්‍රොනදෘශ්‍රිඋ)
10 (පාපාපරාධයොර්) ආගඃ 11 (ඛගබාලකදිනොර්) වයඃ

---

1 'වසු—ඇත්ත, සුලලිඟුවූයේ, අඟට වසූදවතාවෝය, ගිනිය, සුඝෘඳිරශ්මි ය යන මෙතෙක් අර්‍ථයි, නපුංසකවූයේ, රතනයෙහි, ධනයෙහි, වැ
2 වෙධස්—ඇත්ත, වාසුදෙවයාකෙරෙහි ද, පුං 3 ආශිස්—ඇ
ත්ත, අභිඤප්‍රාර්‍ථනා, සජ්පයත්ගේ දළ, යන මෙහි, සත්‍රී 4 ලාලස—
ඇත්ත, යාචඤ, වැයම හෝ ආසාව, සත්‍රී 5 හිංසා—ඇත්ත, සොරකම්හි
ද, සත්‍රී—(ආදියත්‍රයෙන්, බන්ධන, ත්‍රාසන, තාඩන, වෘතතිනාසාදිය, අ
නත්‍රභිහතකෙරෙනි) 6 ප්‍රසූ-ඇත්ත, වෙළඹුන්කෙරෙහි ද, සත්‍රී
7 රොදසී=රොදසෙඃ—ඇත්ත, අහසපොළොදෙක්හි, සත්‍රී—(අවයවීද නි
යති) 8 අච්විස්—ඇත්ත, ගිනිසිළු, රශ්මි, යන මෙහි, සත්‍රී නපුංසක
ඕ 9 ජෙතතිස්—ඇත්ත, තරු, ආලොක, දෘෂ්ටි, යන මෙහි, නපුංසක
ඊ 10 ආගස්-ඇත්ත, පව්, අපරාධ, යන මෙහි, නපුංසකයි 11 ව
යස්—ඇත්ත, ලිහිණි, ලදරු, යන මෙහි, නපුංසකයි—(ආදි ශබ්දයෙන් සොචනාදිය, ගන්නේයි).

---

a වසූනී දෙවහෙදුහනිභායොකත්‍රබකරාජ්‍ය
කලිඛං වෘඩ්‍යෙෂධෙ 'ශතමෙ' රෙරතෙන මඩුරෙ ත්‍රිඡූ—මෙදිනී.
මෙහි 'ශතලෙ' යි ටීකාදෙක්හිම පෙණේ—ඒ වරදයයි තකා ශත
මෙ යි යෙදීමු.

b වෙධාඃ පුංයි භාෂිකෙශෙ බුධෙව පරමෙශ්‍රිනි.

c තෘෂ්ණාතිරෙකෙව යී මෙදිනී සොෂාත්‍රුගත ටීකාහෙයින් අධික
තෘෂ්ණාද යෙති.

d ප්‍රසූරශ්චොජනෙතඃඛ කඳුලිච්රුධොරපි—විශ්ව.

e රොදශ්චෙ රොදසීචාපි දිවි හුමෝ පෘථක් පෘථක්
සහප්‍රයොගෙ'පෘතනයොරොදසත්‍රවපි රොදසී—විශ්ව.

f ..... ජෙතතිරගෙනා දිවාකරෙ
සුමාත් නපුංසකං දෘශ්‍රෙ ප්‍රකාශක්‍රීඩප්‍රභෙදකෙ

230 1 (තෙජඃපූරීශයොර්) වචේවා a 2 මහස් (තූනඃවතෙජසොඃ)
3 රජෝ b (ගුණෙ සත්‍රී සුඤෙපව 4 රාහෝ ඩඃනෙතා ගුණෙ) තමඃ

231 5 ඡඳුඃ c (පදේ‘භිලාඤෙව) 6 තපඃ d (කාඃචන්‍රාදිකර්‍මව)
7 සහෝ e (බලං) සහා (මාඟේ‍ර) 8 නභඃ f (ඛං ශ්‍රාවණෙ) නභාඃ

232 9 ඔකඃ g (සදමාශ්‍රයඤෙච්‍ෂ) කාඃ 10 පයඃ (ක්‍ෂීරං) පයෝ (ඹුච)
11 ඔජෝ h (දීපේ‍තා බලෙ) 12 ස්‍රොත (ඉන්‍ද්‍රියෙ නිමනඟාරයෙ)

---

1 වචේවස්-යනු, තෙද, මල, යන මෙහි, නපුංසකයි—— 2 මහස්—යනු, පෙළහර, මහිම, යන මෙහි, නපුංසකයි—— 3 රජස්—යනු, රජෝ ගුණය, මාගමුන්ඔසප්, යන මෙහි, නපුංසකයි—— 4 තමස්—යනු, රාහුය, අඳුකාරය, අඳුරුගුණය, යන මෙහි, නපුංසකයි—(පාපෙ ශොකෙ ච යි ටීකාහෙයින් අනුසල්ලා සොකද, තමස්ශබ්දඃඑයි)—— 5 ඡඳුස්-යනු, චතුෂ්පදි ආදී කවිය, ආසාය, යන මෙහි, නපුංසකයි—— 6 තපස්-යනු, දුෂ්කරක්‍රියා ආදියෙහි, නපුංසකයි—— 7 සහස්—යනු, නපුංසකලිඟවූයේ, ශක්තිය නියා, පුල්ලිඟවූයේ, උද්‍රවප්මස ඤයි—— 8 නභස්-යනු, නපුංසකවූයේ, අඟස නියා, පුංලිඟවූයේ, නිනිණ්මසයි—— 9 ඔකස්-යනු, ගේ, ආශ්‍රය, යන දෙක්හි, පුනනපුංසකලිඟයි—(අදනනවූ ඔක ශබ්දයද නපුංසකයි)—— 10 පයස්—යනු, නීර, දිය, යන මෙහි, නපුංසකයි—— 11 ඔජස්—යනු, දීප්තිය, ශක්තිය, යන මෙහි, නපුංසකයි—— 12 ස්‍රොතස්—යනු, ඉන්‍ද්‍රියෙහි, නද්‍වේණයෙහි, නපුංසකයි.

---

a වචේවා නපුංසකං රූපෙ විඤ්ඤායාමපි තෙජසි
පුංසි චන්‍ද්‍රඃය තනයෙ..... .....මෙදිනී

b රජෝ‘යං රජසා සාඩ්ඩං සත්‍රීපුඃපගුණධූලිඃෂු—අඃය
රජ යන අකාරාන්ත ශබ්දයාගේ අර්‍ථත් හේමැයි
මෙදිනි කොෂයයින් මල්රෙණුද ගත්නේයි.

c ඡඳුඃ පද්‍යෙ‘ච වෙදෙච්‍ච සෙච්‍රාචාරාභිලාෂයොඃ—මෙදිනී.

d .....තපො ලොකාන්‍ත රෙ‘පිච
චාන්‍ද්‍රායනාදෙෝ ධර්‍මෙ ච පුමාන් ශිශිර මාඝයොඃ.

e සහොඃ බලෙ ජ්‍යොතිෂිච පුංසි හෙමන්තමාඟීගයොඃ
මාඟීගඃ, මුවසිරිසය, සහඃ, සහස්නම් වන්නේයි—යනු සනායි.

f නභො වෙත්‍රමනි නභා ශ්‍රාණෙ බිසතන්තෙෝ පතද්ග්‍රහෙ
ප්‍රාවෘෂි ශ්‍රාවණෙ.....හෙමචන්‍ද්‍ර.

g ඔක ආශ්‍රයමාත්‍රෙච මන්‍දිරෙච නපුංසකම්.

h ....ඔජෝ දීප්තිප්‍රකාශයොඃ
අවෂ්ටමෙහ බලෙ ධාතු තෙජසි—හෙමචන්‍ද්‍ර

233 1 තෙජඃ a (ප්‍රභාවෙ දිප්තොව බලෙෂ හුක්තෙ'ප්‍ය 2 නඃත්‍රිෂූ)
3 විචාත් b (විදංශෙව) 4 බිභත්‍යෝ c (හිංස්‍රෝ'ප්‍යනිශයෙත්‍රමේ)
234 5 (වෘඩප්‍රශස්‍යයොර්) ජඝයාන් 6 කනියාංසතු (ස්‍යුවාල්පයොඃ)
7 වරීයාං (සතු ගුවරයොඃ) 8 සාධියාත් (සාධ්‍වාඛ්‍යොඃ)—සා—
235 9 (දලෙ'පි) බහීං 10 (නිබීතොපරාගාකීර්නාදයො) ග්‍රහාඃ d
11 (චායඃපීඩෙ ඝ්‍රාථරසෙ) නිර්‍යූහො (නාගදනනකෙ)
236 12 (තුලාසූත්‍රෙ 'ශ්වාදිරශෙමෝ) ප්‍රග්‍රාහඃ ප්‍රග්‍රහො e (පිව)
13 (පත්‍රනිපරිජනාදූනමුලඝාපාඃ) පරිග්‍රහාඃ f

---

1 තෙජස්—යනු, ආතුභාව, තෙජස, ශක්තිය, ශූනලඛානුව, යන මෙහි, නපුංසකයි— 2 අතඃ, මිත්මතෙනහි, සානන ශබ්දවසානයදක්වා සිය ලල, ත්‍රිෂූ, ලිහත්‍රයෙහි වැටෙයි— 3 විවස්—යනු, පැණිත්තේයි— 4 බිභත්‍යඃ—යනු, ක්‍රූරයි— 5 මතෙනහි දක්වනලබන "ජඝයස්" ආදි ශබ්දවතුෂ්ටය අතිශයාර්‍ථ ප්‍රත්‍යයානතයි—අතිශයින් මහළුවූයේ හෝ ප්‍ර සංසාතවයුතුවූයේ ජඝයස්නම්— 6 අතිශයින් යොවුන්වූයේ හෝ, කුඩා=බාලමල්වූයේ කනියස්නම්— 7 අතිශයින් මහත්වූයේහෝ උතුම්වූයේ, වරීයස්නම්— 8 අතිශයින්, මනාවූයේහෝ දැඩිවූයේ, සාධියස්නම්— 9 බහි—යනු, පත්‍රයෙහි, (අපිශබ්දයෙන් සඳැස්පිල්, පිරිවර), යන මෙහි, පූනනපුංසකයි— 10 ග්‍රහ—යනු, බාධා, ග්‍රහණ, සූර්‍යාදිඛ්‍ය, යන මෙතෙක් අර්‍ථයෙහි, පුං— 11 නිර්‍යූහ—යනු, දෙර, ශෙඛර, කෂාය, ආලඹනපිණ්ඩ හෙහාදිඝතනියෙන් නිර්‍ගත දඬු, යන මෙතෙක් අර්‍ථයෙහි, පුං— 12 ප්‍රග්‍රාහ=ප්‍රග්‍රහ-යනු, තරාදිබැඳ එල්වනලනුව, රතරිණහෝ අශ්ව වෘෂාදීන් මුවබඳනා රැහැණ, යන මෙහි වැටේ, පුං— 13 පරිග්‍රහ—යනු, අඹුවෝ, සෙවකයෝ, ගැණුම්, මුල්, ශපථ, යන මෙහි, පුං.

---

a .....තෙජස් ක්‍වීරෙනසොඬීලෙ
නවනීතෙ ප්‍රභාවෙ'ගෙනෑ.....හෙම් චඳ.
b විචා නාගම්විදි ප්‍රාඥෙ පණ්ඩිතෙචාභිධෙයවත්—විශ්ව.
c බිභත්‍යෝ විකෘතෙ ක්‍රූරෙ රසෙ පාපේ ඝෘණතම්නි-හෙම චඳ.
බිභත්‍යෝ විකෘතෙ පාපෙ ක්‍රූරෙ පාපඝෘණතම්නොඃ—අජයකොෂ
d ග්‍රහෝ'නුග්‍රහනිබීඤග්‍රහණෙෂූ රණෙඳ්‍යමේ
සූර්‍යාදෝ පූතනාදෝ ච සෛංහිකෙයොපරාගයොඃ—විශ්ව.
e ප්‍රග්‍රහඤ තුලාසූත්‍රෙ වඤ්‍චකං නියමනෙ හූපේ
හයාදිරශෙමෝ රශෙමෝ ච සුවර්‍ණෙඳ්‍යච පාදපෙ—විශ්ව.
ප්‍රග්‍රාහඃ සත්‍රත් තුලාසූත්‍රෙ වෘෂාදිනාච බඤ්‍චනෙ
.....ප්‍රග්‍රහඃ නිරණෙ හූපේ
තුලාසූත්‍රෙ 'ශ්වාදිරශෙමෝ සුවර්‍ණෙ හරිපාදපෙ
බඤ්‍චෙ බඤ්‍චම්.....හෙම චඳ.
f පරිග්‍රහඃ කලත්‍රෙච මූලඝ්‍චිකාරයොරපි
ශපථෙ පරිවාරෙව රාහුවක්‍රාසථොඝාරෙ—අජය කොෂ.

236 1 (දූරෙඅවිපි) ගාහාඃ 2 (ශ්‍රොණ්‍යාමපඨ) රොහො 3 (වරස්ත්‍රියාඃ)
3 වහ්නොb(වෘත්තෙ'පත්),අඟිc(වීෘත්තෙ'පත් 5 අගනීතවණ්ණස්)තමොපහාඃ
237 6 (පරිවජ්දෙ නාපාගේ'ඒ) පරිබහෝ 7 ('වෘයාඃ පරෙ)

32 වගීය.

1 8 ආඞ් (ර්ෂදජේ'ඟිවත්තපෙතා සීමාජේ ධාතුයොගපේ)
9 ආ(ප්‍රගෘහ්‍යඃ සම්ඃතෝ වාක්‍යෙ'පත්) 10 ආස්(තු සත්‍ත් කොපපීඩයොඃ)

---

1 ගාහ–ඝඤ්, පුං බහුවචනවූයේ අඹුවන්කෙරෙහි, (අපිශබ්දයෙන් ගෙහි ද) වැවේ— 2 ආරොහ—ඝඤ්, උත්තමඅඞ්ගය උකුලෙහි ද, පුං— 3 වහ්‍ය—ඝඤ්, සමූහයෙහි ද, පුං— 4 අඟි–ඝඤ්, වෘත්‍රනම් අසුරයාකෙරෙහි ද, පුං— 5 තමොපහ–ඝඤ්, ඝ්නි, සද, භිර, ඝන මෙහි, පුං— (ජිනෙව තමොපහඃ යි මහාරාජ්‍ර වීකාහෙයින් බුදුන්කෙරෙහිත් දතයුතු)— 6 පරිබහි—ඝඤ්, පිරිවර ද, රජ්ජන්ටහොබනා ඒස්සත් ආදියෙහි ද, පුං— 7 මින් මතු අව්‍යයෝයි— 8 ආඞ්-යි, ඉකුබඬිසහිත, අව්‍යයා; ර්ෂදජී, අභිවිධි, සීමා, ධාතුයොග, ඝන මෙහි වැවේ-ක්‍රමයෙන් උදාහරණ දක්වනු ලැබේ-'ආ පිඟලඃ' මදක් පිඟුවන් 'ආ සංසාරං' සසර තෙක් හෝ මුළුලෝ පැතිරගෙණ 'ආ සමුද්‍රං' සමුදුර හිමි නොව 'ආ හරති' රැගෙණ එයි— 9 ස්මරණයෙහි, වාක්‍යයෙහි, වැටෙන්නේ අනුබන්ධරහිතයි 'නිපාත එකාජනාඞ්' යි පාණිනිය සූත්‍රයෙන් ප්‍රගෘහ්‍ය සංඥ ඇතිව (සන්ධිනොවේ). උදාහරණ 'ආ එවං නිල තත්' අහ ඒවූක ලී එසේයි—'ආ එවං මන්‍යසෙ' ඔවු එසේ මෙනෙහි කෙරෙහි— 10 ආඃ,යි විසර්ගසහිතවූයේ, කොපයෙහි, පීඩායෙහි, වැවේ—'ආඃ පාපකිං චිකත්සෙ' ආහ් පාපය කුමක් ප්‍රතිකාර කෙරෙහි ද 'ආඃ ශීතං' ර්හ් ශීතල.

---

a ආරොහො දෛඤ්‍ඊ උච්‍රායෙ සත්‍රිකටකං මානහිදුපි
ආරොහණෙ ගජ්ජරොහෙ.....හෙම චන්‍දයි.
ආරොහඤ්චවරොහෙව චරාරොහාකථාවපි
ආරොහණෙ ගජ්ජරොහෙ දිඤ්හෙව සමුච්‍රයෙ.

b වහ්‍යඃ සත්‍ත් බලවිනාහෙ නිම්මාණෙ වෘත්‍රතක්ඛයොඃ.

c අඟිවීෘත්තාසුරෙ සපෙප.....විඤ්ඣයි.

2 1 (පාපකුතෝසඡදනේ) කු a 2 ධික් (නිගීතිසනනිඳුයෝ:)
3 වා b (ඣාවයෙ සමාහාරෙතරෙතරසමුච්චයෙ)

3 4 සවසනත c (ශීඃඤ්ඤමපුණ්ණදෝ 5 ප්‍රකෘතේ ලඛ්ඤනෝපය) නි d
6 සච්ත් ප්‍රකෘතාව චිතකේකාව) 7 තු e (සඤ්ඤ හෙදෝ'වධාරණේ)

---

1 කු—ඉඛදය, පාපාදි අර්ථයෙහි; 'කු කම්ම' පාපකම්මයි 'ඣාපථ:' දු ක්වූ=නිඳිතවූ මාගීගයයි 'ඣාවොඤ්ඤ' මදඤ්ඤුයි— 2 ධික්—යනු අපකාරවාගාදී අර්ථදෙක්හි; 'ධික් තාං තාඩනාතීං අනඛ්‍යඤ ශී ලා' ඤදුරණසුලු නොවූ තැළීමට යොග්‍යවූ තා නොපතම්, යනාදීන් ඛයගැන්වීම 'ධික් ලොකමිඤ්චරාහඤතා' ඊඤ්චරඤතිනැති ජනයාට නිනදු වේවා— 3 ච—යන අව්‍යය, අනාතරයක්හුගේ අනුඤඤයයි කියනලද අඣාවය 'ඤඤාං අට ගාච ඤානය' යනාදියයි—සමාහාරයයි කියනලද සමුඤය 'සංඤුව පරිඤාණාව=සංඤුපරිඤාණං' යනාදියයි— කැටිවූවන්ගේ සඤානති අවබොධය කියනලද ඉතරෙතර යොගය— 'ධවඤඑ ඛදිරඤඑ=ධවඛදිරෙ' යනාදියයි—උතුන් අපෙඤානැති නො යෙක්දුයගේ එක්තැනෙඤ පැවැත්මයයිඤන සමුච්චය 'ඊඤ්චරං ගුරුඤ භජඤව' යනාදියයි— 4 සවසති—යනු, ('සවඤති තෙ හුයාත්') යනාදි ආශීර්වාදය 'සවඤති ගවඊ' යනාදි ඤඤමය=නිරුපද්‍රවය 'සවඤතිමාන් සවගීගම් අඤතුනෙ' යනාදි පුණ්‍යය, යන මෙතෙක් අර්ථයෙහි— 5 අති—යනු, 'අතයුත්තමොවිඤඤූ:' යනාදී ඉතාඋත්කර්ෂය, අතිවෙලං අ තික්‍රම්‍ය, යනාදි ලඛ්ඤනාහෝ ඉක්ම පැවැත්ම, යන මෙහි— 6 සච් ත්—යනු, 'හි සච්ත් කුශලං අසති' යනාදී පැණය, 'කිං පිතෘවාතති රකාදනෙක'ගිරාහොසච්ත් පිතෘ ඉමවාගතිං ඉති' යනාදී චිතකීක හෝ පඤාතකාර චින්තාය, යන මෙහි— 7 තු-යනු, 'ඤීරාත් මාංස නතු පුඤිකාත්' නිරව වඩා මාංසය පුඤිකාරයි, යනාදී හෙදය, 'ඤිඤෙට ඊවතනතු තදුඤතා' ආජානයන්විසින් අනුමතකරණලද්දේම ඒ යුතුයි, යනාදී අවධාරණය යන මේ අර්ථදෙක්හි.

---

a කු පාපියයි කුතසායාම් ඤදඤේ නිවාරණෙ—හෙමචන්‍ද්‍රයි.
b වෘ පාදපූරණෙ පඤාතතරෙ හෙතෝ චිතිඤ්චයෙ—ත්‍රිකාණ්ඩ.
c සවසතිං සතනම්හලෙ පුණ්‍යෙපතඤාතායාමපි ඤච්—මෙදිනී.
d අති ශබ්දෘ ප්‍රශංසායාං ප්‍රකෘතේ ලඛ්ඤනෙපිච—විඤඑයි.
....අති ප්‍රකෘතේ ලඛ්ඤනෙ හෘඤෙ
සතුතාවසම්ප්‍රතිඤෙපෙ'පි.....හෙම චන්‍ද්‍රයි.
e තු පාදපූරණෙ හෙදෙ සමුච්චයෙ 'වධාරණෙ
පඤාතතරෙ නියොගෙච ප්‍රශංසායාං චිනිග්‍රහෙ—මෙදිනී.

4 1 සකෘත් (සඉඟකවාරෙවාපප් a) 2 ආරාද් (දූරසමීපයෝ:)
3 (ප්‍රතිවකං චරමෙ) පඤ්චාද් 4 උතා b (ප්‍රඤ්චිකලාපයෝ:)
5 5 (පුනඃ සඟාඤ්ඵයෝ: c) ශඤ්චත් d 6 සාඤ්ඣාත් (ප්‍රත්‍යඤ්ඣතුල්‍යයෝ:)
(ඛෙදුත්තකම්පාඝනෙත්‍යාඟවිඤ්ඣයාමනත්‍රණෙ) 7 වත e

---

1 සකෘත්-යනු, "සකෘත් යානති" සමග යෙති, යනාදී සඟාඤ්ඵය 'ප්‍රයෙත් ඤපාක්‍ෂිං සකෘත් අජනාත් නඃණම්, එක්වරක් අසුන්ලිමෙන්ම්නිසුන් ගේ රැකණ දිනන්නේය, "යනාදී එකවාරය, යන මෙහි 2 ආරාත්-යනු "ආරාත් ශත්‍රොඃ සදෘ වසෙත්" සතුරාගෙන් ඈත්ව භෑමකල්හි වස් න්නේය, යනාදී දූරාඤ්ඵය "ආරාත් සදඃඃ අයුඤ්ඣත" සන්පුරුෂයන්හා සමීපව යෙදුනේ, යනාදී සමීපාඤ්ඵය, යන මෙහි 3 පඤ්චාත්-යනු "ප ඤ්චාත් අඤනං ගතොරවිඃ" බටහිරදිග හිරු අතුරුදහන්වී. යනාදී; පුනී චී=පැළඳිග "පඤ්චිමෙ වයසි වර්තමානෙන" මහලුවයස පවත්නා: චර ම=අන්‍යාවකාලය, යන මෙහි 4 උත—යනු "උතඟිම උතාඊප්‍රනඃ" ඕමයාද, අඊප්‍රනයාද, අපඃඤ්ඵහෝ සමුච්චය "විඤ්ඣරුතඟිවඃ ශෙවඃ" වි ඤ්ඣහෝ ඊඤ්චරයා සේවාකටයුතුද, යනාදී නානාපක්‍ෂ, යන මෙහි 5 ශඤ්චත්-යනු "ශඤ්චත් විඤ්ඣං ඟමරෙත්" නැවත නැවතවෙණහු මෙ නෙහි කරන්නේය, යනාදී පොනඃපුනාතඤ්ඵය (පුනරඤ්ඵ, පොනඃ පු නෙඃ යි වීකාහෙයින් ඉමසේ අඤ්ඵබිණ්ඨයයුතු) "ශිෂ්‍යොඃ ශඤ්චත් ග නොගුරූඃ" ශිෂ්‍යයන් සමග ගුරුතෙමේ ගියේයි, යනාදී සඟාඤ්ඵය, යන මෙහි 6 සාඤ්ඣාත්-යනු "සාඤ්ඣාත් දූඤ්ඵා මයා හරිඃ" මාවිසින් හරි නෙමේ ඇස්ඟමුව දක්නාලද්දේය, මේ ආදී ප්‍රතඃඤ්ඵය, 'සාඤ්ඣාත් ලඤ්ඵි රියං වධූඃ" මේ නවොඪනොමෝ ශ්‍රී දෙවතාසදෘශයි, මේ ආදී තුලනඤ්ඵ ය, යන මෙහි 7 වත—යනු "අහොවත මහත්කඤ්ඵම්" අහෝ මහ දුකෙනි, ආදිඛෙදය, "වතනිඃශෙඃසි" අදෝමැයි දිළිඳෙනියය, ආදී අනු කම්පාය, 'වතපතිරාලිඛිතඃ" අහ වලලහතෙම වලදනාලද්දේය, ආදී තුෂ්ටිය "අහොවතාහං ඉව ආපදෙවං" අදහනයෙන මේ නිශ්චිතයි. එප න මෙසේයි ආදී විසමය, "එහි වත සඛෙ" හැබ යහළු එව, ආදී ආමන්ත්‍ර ණය, යන අඤ්ඵපචකයෙහි

---

a සකද්, කලිකාතා.

b .....උතඃ ප්‍රශනවිතර්කයෝඃ
සම්භවයෙ චිකලෙපෙච.....හෙමවතුයි
උතාපි චොච වාඪාඤ්ඵෙ.....අඤ්ඵය කොඉයි.

c සදෘඤ්ඵයොඃ—කලිකාතා—සිංහල.

d .....ශඤ්චත් සත්කෘත්‍යප්‍රශනෙච මහලෙ
පුරාකලෙප සදෘඤ්ඵෙච පුනරඤ්ඵෙච දූශනෙ—මෙදිනී.
.....ශඤ්චත් සහ සදෘඤ්ඵයොඃ—අඤ්ඵය
ශඤ්චත් සහ පුනර් නිතෙඃ.....හෙම

e මෙඝ'බත' යි දක්වාදෘශ්‍යතෙ.....

නුකම්පායාං වාකාතරමහවිශාදයෝඃ)
ා විපසාලක්ෂණදෙෑ ප්‍රයොගතඃ)
ඛරණ ප්‍රකාශාදි ෙ සමාපත්‍ති)
ාත් (ප්‍රථමෙ පුරාණෙ'ග්‍රත ඉත්‍යපි)

න ලාභඃ ශතගුණඃ' ප්‍රියයෙන ලාභය සියක් ගුණ
ා දිනො රක්ෂිතව්‍යඃ' අදෝමයි බැගැනැනැත්තේ
! අනුනාම්පාය 'හනන තෙ කථයිසකම්' එසේනම් ත
' වාකාතරමහය 'හනන ජානම්ජානාරෙඃ ප්‍රථමෙන භ
. පළමුවෙරි තාහා නුපන්වෙර ඇතත්ක්ෂුගේ ඉ
ාස්සලල, යන මේ අර්ථයතරෙහි---- ෘ ප්‍රති---යනු
ක්ෂිත්' අභිමනාසුහු සෙයින් විවාලේය 'ප්‍රදාසුමනඃ කෘ
තමේ විෂණුහා සදෘශයි, මෙහි ප්‍රදාසුමන නාම් තාමදෙ
න්වයින් අභිප්‍රෙත සතරසම්භවයක් ආතම්තොව ඇ
තරා අංශයෙක්හෝයි, ආදි ප්‍රතිනිධි=මුඛ්‍යසදෘශය,
චර්ති' පවිත්‍රයජානාය'ක් පාහා යෙයි, ආදි වීප්සාය 'වෘ
නතෙ විද්‍යුත්' තුරෙහි අත්තකෙළින් විදුලිය තෙමේ
ණය, මෙකී තුන්තැනහා ආදි ශබ්දයෙන් "ඉත්‍රමහු
නාදිය" ප්‍රයොග පැණෙනපරිදෙන්දන්නේයි----
හනති ඉති රාවණඃ පලායතෙ' රාමතෙමේ මරයි ය
ාණතෙමේ පලායයි, ආදි හෙතුය 'විප්‍රක්ෂත්‍රිය විට්ශූ
ාහම ණ ක්ෂත්‍රිය වෛශ්‍ය ශූද්‍ර, මේ ප්‍රකාර කුලයෝයි,
ාණිනිඃ' ප්‍රසිඩ පාණිනිය, ආදි ප්‍රකාශය 'ක්‍රමාදමුං
මෙසේ ක්‍රමයෙන් නාරදයයි අවබොධකෙළේ යි,
ත්, එවමර්ථය 'ධර්මාවරෙදිති' ආදි වාකාවසාන ස
ෘ----- ෘ පුරස්තාත්-යනු 'පුරස්තාත් සවිතරි උදය
පුරස්තාත් හුඩෙත්ත' ප්‍රථමකොට කයි, ආදි ප්‍රථමාර්ථ
ා'හූත්' අතීතයෙහි අවසෙක් වි, ආදි පුරාණය 'පුර
දිරියෙන් පොත, ආදි අග්‍රතොඃ'ජිය, යන මෙහි.

කම්පායාං වාකාතරමහවිශාදයෝඃ
මාදෙව.....හෙමවතුයි.
ානනිඩෙඃ විවක්ෂානියමෙපිච
ි ප්‍රත්‍යක්ෂ ප්‍රකාෂේශවවධාරණෙ
පෙතා සත්‍ත්.....හෙමවතුයි.
ඛාතා, බාරාණසි.

8 1 යාවත් තාවත් (ච සාකල්‍යෙ 'චඩෝ මානෙ'ච්ඩාරණෙ)
2 (මඟලානන්තරාරම්භප්‍රශ්න කාතේස්‍යාඃඡව) 'ථෝ අථ 2
9 3 වෘථා (නිරර්ථකාව්ධෙකර් 4 නානා (නෙකොභයාර්ථයොඃ)
5 නු b (පෘච්ඡායාං විතර්කලොච 6 පඤ්චාත්‍යසාදෘශ්‍යයොර්) අනු c

---

1 යාවත්=තාවත්—යනු 'යාවත්දත්තං තාවත් භුක්තං' යම්තාක්දිනි ද ඒතාක් අනුභවකෙළේය, ආදී සකලාර්ථය 'මූලාත් සාඛාං යාවත් ප්‍රකාඞඃ' මූලපටන් වෙළෙප දක්වා කඳයි, ආදී සීමාය 'යාවත් සව්ණ්ණං තාවත් රජතං' යම්තාක් රන් විද රිදිත් එතෙකි, ආදී ප්‍රමාණය 'ශ්‍රොත්‍රියං තාවත් ආමන්ත්‍රයස්ව' බමුණම කැඳව, ආදී නිශ්චය, යන මෙහි—
2 අථෝ=අථ—යන, දෙදෙන 'අථානෝ බ්‍රහ්මජිඥාසා' ගුහයෙක් වෙ දදන්නා කැමැත්ත, ආදී මඟලය 'සත්‍යානං කෘත්‍යා අථ හුඤ්ජීත' නැහැ මකොට ඉක්බිති වලඳන්න, ආදී අනන්තරය 'අථ ශබ්දානුශාසනං ලිඛ්‍යතෙ' ශබ්දානුශාසනා ප්‍රසූතකොට ලියනුලැබේ, ආදී ආරම්භය 'අථ වක්තුං සම්ප්‍රීඃ අසි' කිමෙක්ද කියන්ට සම්ප්‍රීයෙහි ද, ආදී ප්‍රශ්නය 'අථ ධාතූන් බ්‍රූමඃ' සාකල්‍යයෙන් ක්‍රියාර්ථයන් කියමු, යන පසෙහි—
3 වෘථා—යනු 'වෘථා දුඃඛඃ අනඩ්වාන්' නිස්පලේ ගොනා දෙනාලද්දේය, ආදී නිරර්ථකය, 'වෘථා දානං' විධිරහිත දානය, ආදී අව්ධිය, යන මෙහි— 4 නානා—යනු 'නානාව්ධා ජනාඃ' නොයෙක් ආකාර ජනයෝ, ආදී නානාර්ථය, 'නානාව්ධං නඝජෙත්ත' උභයව්ධියෙන් නොසැරසෙන්නේය, ආදී උභයාර්ථය, යන මෙහි— 5 නු-යන්න 'කොනු ධාවති' කවරෙක් දිවේද, ආදී ප්‍රච්ඡාය, 'අයංඛිමොනු ධර්ම්මා නු' මේ නෙමේ ඛිමයාදෝ ධර්ම්මය දෝ, ආදී විතර්කය, යන මෙහි— 6 අනු—යන්න 'රථං අනු ගච්ඡති' රථය පසුව යේ, ආදී පශ්චාදර්ථය, 'ජ්‍යෙෂ්ඨං අනු කරොති' ජ්‍යෙෂ්ඨයා සෙයින් කෙරෙයි, ආදී සදෘශය, යන මෙහි.

---

a .....අථෝ අථ සමුච්චයෙ
මඟලෙ සංශයාරම්භාධිකාරානන්තරෙෂුච
අභ්‍යුපගමෙ ප්‍රතිශ්‍රුයාං ප්‍රශ්නසාකල්‍යයොරපි—හෙමච්න්‍ද්‍රඃ.
b නු ප්‍රශ්නෙ 'නුනයෙ'තීතාර්ථෙ විතර්කාවිතර්කයොඃ—හෙමචන්‍ද්‍රඃ.
c අනුලක්ෂණවීප්සෙතිහ්‍යභාගෙෂු සන්නිධෞ
සාදෘශ්‍යයාමඝීනෙෂු පශ්චාදර්ථසහාර්ථයොඃ—හෙමචන්‍ද්‍රඃ.

10 1 (ප්‍රශ්නාවධාරණානුඥානයාම නාත්‍ර ණේ) නනු 2
2 (ගර්හාසමුච්චයප්‍රශ්නාශඞ්කාසම්භාවනාසු ච) පි b
11 3 (උපමායාං විකල්පෙ) වා c 4 සාම් (ඔඩේ ප්‍රගුහ්‍යානෙ)
5 අමා (සහ සම්පෙව) 6 කම් (චාර්ණිච මූඩ්නි)

---

1 නනු—යනන 'නනු ඉයං සන්නිහිත වෙත්‍යාසනා' මෝතොමෝ වේවැලින් චියතලද අසුන්ආතති නොවේද, ආදී ප්‍රශ්නය, 'නනු අයං යොගී' මේතෙමේ තපස්වීමැයි, ආදී අවධාරණය, 'නනු ගච්ඡ' එසේනම් යව, ආදී අනුදැන්ම, 'නනු කොපං මුච දයාං කුරු' කොපය මුදවා කරුණ කෙරේවා, ආදී නැලවිලල, 'නනු රාජන්' ඔබත් රජ්ජුරුවෙනි, ආදී සම්බොධනය, යන මෙතෙක් අර්ථයෙහි— 2 අපි-යනු 'අපි සිවෙන් පලාඩුං' ලුනු ඇ ඉස්තේ නිහදුයෙක, ආදී ගර්හාය, 'ස්ත්‍රියාං පාලය පුත්‍රං අපි' අඹුවහා පුතු රකු, ආදී සමුච්චය, 'අපි ජානාසි කිච් භඃ' තිමෙක්ද නෝ කිසිවක් දනිහිද, ආදී ප්‍රශ්නය, 'අපි චොරෝ භවෙත්' සොරෙක් වත් නෝහෝද, ආදී ශඞ්කාය, 'අපි සථාණුං ජයෙත් රාමඃ' රාමතෙමේ ඊශ්වරයා දිනාදෝ, ආදී උත්කටකොටිසංශයගි නියනලද සම්භාවනාය, යන මෙහි— 3 වා-යනන 'ආශීර්ලොවා සඞ්කාඞඃ' දළවිඟසපියෙකුමෙන් නිපෙනලදුයේ, ආදී උපමාය, 'ශිවංවා යදිවා විෂණුං' ඉසුරුහෝ වෙණුහෝ, ආදී විකල්පය, යන මෙහි— 4 සාම්-යනු 'සාම් සම්මිලිතාක්ෂි' අඩක් පියු ඇස්ඇනි, ආදී අර්ධය, 'සාම් කෘතං අකලඤ්ඣකාරී' නොමැනවක් තරන්නිය (නිවසින්) පිළිකුලක් නරණ ලදී, ආදී ප්‍රගුපසිතය, යන මෙහි— 5 අමා—යනු 'පුත්‍රෙණ අමා හුඩෙත්‍ත' පුතුහා කැවිව ලදී, ආදී සහාර්ථය, 'අමාත්‍යඃ' (රාජාදීන්හා) කැවිව පවත්නේ, ආදී සම්පාර්ථය, යන මෙහි— 6 කම්—යනු දියෙහි ඉසෙහි, (සැපයෙහි) වැටෙයි.

---

a නනාක්ෂෙපෙ පරිප්‍රශ්නෙ ප්‍රත්‍යුක්තාවවධාරණෙ
වාක්‍යාතරමෙහ 'පඃනුනයාම නාත්‍රණානුඥයොරපි—හෙමචන්‍රයි.
b අපි සම්භාවනා ප්‍රශ්න ශඞ්කා ගර්හාසමුච්චයෙ
නථා යුක්තපදඤ්චෙව කාමචාරක්‍රියාසුච—විශ්වයි.
c වා සඞ්ත්‍ර විකල්පොපමෘයාරෙචාඤ්චෙව සමුච්චයෙ—විශ්වයි.

12 1 (ඉවෙත්මඤ්ඤොර්) එවං a 2 නූනං (තඤ්ඤාඤ්ඤනිඝ්ඨයෙ)
3 (තූෂ්ණීමසීං සුඛෙ) ජෙෂං 4 කිම් b (පෘවිජායං ප්‍රගුපසනෙ)
13 5 නාම c (ප්‍රාකාශ්‍ය d සම්භාව්‍යක්‍රොධොපගමකුත්සනෙ)
6 අලම් (භූෂණපර්‍යාප්ති ශක්‍ති වාරණවාචකම්)

---

1 එවං—යනු 'අග්නිරෙවං ච්ඡ්‍ය' බමුණ ගිනෙන සමානයි, ආදී ඉවාර්‍ථ ය, 'එවං වාදිනි දෙවර්‍ෂෙ' දෙව්රුසියා මේ ආකාර කියනකල, ආදී ඉති මර්‍ථය, යන මෙහි— 2 නූනං—යනු 'නූනං අයං අතිශය්‍යනං ප්‍රියඃ' මේතෙමේ අතියාගකරණවූන්ගේ ප්‍රියයෙක් නොවේදෝ, ආදී තර්කය, 'නූනං අහිමාංශුඃ අසෞ කිල' නිඝ්ටයෙන් මේතෙමේ උෂ්ණකිරණයාල, ආදී නිඝ්චය, යන මෙහි— 3 ජෙෂං—යනු 'ජෙෂ්ඨ නිඝ්ඨ' නොබැණ හිඳු, ආදී තූෂ්ණීමර්‍ථය, 'ජෙෂමාසීත වර්‍ෂාසු' වැසිමාසයන් හි සුවසේ හිඳිනේය, ආදී සුඛාර්‍ථය. (ඝතුති ලඞ්ඝනාර්‍ථදෙක්හිද වැටෙයි හෙමචන්‍ද්‍රයෝ කියති) 4 කිම්-යනු 'කිම් ආදෘයෙරන් රසිකාඃ කෘතිං තෙ' කිමෙක් ද නාවතඥාසන්‍ද්‍රදනෙනා තාගේ කෘතියට සතුටු නොවෙනනාහුද, ආදී ප්‍රශ්නාර්‍ථය, 'කිං රාජා යඃ ප්‍රජාං නරක්‍ෂති' යමෙක් ප්‍රජාපාලනය නොකෙරේනම් ඒතෙමේ කවර රජෙක්ද, නිඝ්ඨයෙනි, ආදී ප්‍රගුපසනය යන මෙහි— 5 නාම—යනු 'හිමාලයොනාම නගාධිරාජඃ' හිමාලයයි, ප්‍රසිඩපර්වතාධිරාජයෙක්, ආදී ප්‍රසිධ්‍ය, 'භවිෂ්‍යති යුධනනාම කිසිසේත් යුධයෙක් වන්නේය, ආදී සම්භාවනාය 'මම වෛරී රාවණොනාම පාපඃ' මාගේ වෛරීතෙමේ රාවණනම් පව්ටායි, ආදී ක්‍රොධය, 'ශත්‍රොඃ සකාශාත් ගෘහණාතිනාම' සතුරාවෙනින් ගන්නේමද, ආදී සවෙෂාගිකාරයයි කියනලද උපගමය, 'කොනාමායං පුලපති මෙ විශතඃ සභායාං' මා වදනාකල සභායෙහි මේ කවරෙක්නම් දෙඩයිද, ආදී නිඝ්නය, යන මෙහි— 6 අලම්—යනු 'අලඞ්කෘතඃ ශිශුඃ' දරුතෙමේ සරසනලදි, ආදී භූෂණය, 'අලං භුක්තවාත්' සෑහෙනතෙක් අනු භවකෙළේයි, ආදී පර්‍යාප්ති සන්ඛ්‍යත පර්පූණීර්ණතාය, 'අලං මල්ලෙලා මල්ලොඝ' මල්ලතෙමේ මල්ලයාහට සුදුසුයි, (සාදෘශ්‍ය, ශක්‍ති ඇත්තේයි සේයි) ආදී ශක්‍තිය, 'අලං මහීපාල තව ශ්‍රමෙණ' මහීපාලයානෙනි ඔබගේ වෙහෙසින් පමණි (කම්නැත්) ආදී වාරණය, යන මෙතෙක් අර්‍ථනිර්‍ණය—(නිරර්‍ථකයෙහි ද වැටෙයි හෙමචන්‍ද්‍රයෝ කියති).

---

a එවං ප්‍රකාරොපමයොරඝ්‍යාරෙවධාරණෙ—ධරණිහා-හෙම.
d කිම් විතර්කෙඪ පරිප්‍රශ්නෙ ක්ෂෙපනීනඳ ප්‍රකාරයොඃ—විශ්වයි.
කිම් කුත්සායාං විතර්කෙකච නිෂෙධ ප්‍රශ්නයොරපි
c නාම කොපෙ 'හ්‍යුපගමෙ විස්මයෙ ඝමරණෙපිච
සමභාව්‍යකුත්‍යාප්‍රාකාශ්‍ය විතර්කලජ්ජවපි දෘශ්‍යතෙ—මෙදිනී.
d17 අපරාඩයෙහිත් 'ප්‍රකාශ්‍ය' යි-කලිඤ්ඤාතා සිංහල දෙක්හිම පෙණේ

14 1 හ්ලම් 2 (විතක්කෝ පරිප්‍රශෙන) 3 සමයා (නාතිකමධ්‍යයොඃ)
3 පුනර් b (අප්‍රථමෙ හෙදෙ) 4 නිර් (නිශ්චය නිශෙධයොඃ)
15 5 (සඤ්ත් ප්‍රඛන්‍ති විරාතීතෙ නිකටාගාමිකෙ) පුරා 6
6 ඌරඊකූර් ඵොරරී (ච විඝාතාරෙ'භිකාතෝ ත්‍රයම්)

---

1 හ්ලං-යනු 'හ්ලං ජලං හ්ලං මෘගතෘෂ්ණා' ජලයපේ මිරිඟුපේ, ආදී විතර්ක්‍ෂ
ය, 'හ්ල, දෙවදත්තොඃයං' මේ තෙමේ දෙවදත්තද, ආදී ප්‍රශ්නය, යන මේ
ඛිවුණ 2 සමයා—යනු 'සම්‍යා පත්තානං නදී' නදී තොමෝ පටුනවෙ
තයි, ආදී සමීපය, 'සමයා ශෛලයොඃ ග්‍රාමඃ' පර්වතයන් දෙදෙනා
ගේ අන්තරාලයෙහි ගමයි, ආදී මධ්‍යය, යන මෙහිවුණ 3 පුනර්—ය
නු 'පුනරුක්තාම්' පසුව කියන ලදී, ආදී අප්‍රථමය, 'කිං පුනර් බ්‍රාහ්ම
ණඃ පුණ්‍යඃ' බ්‍රාහ්මණෝ පිරිසිදුභාවය කිම, ආදී භෙදය, යන මෙහිවුණ
4 නිර්—යනු 'නිරුක්තං' නිශ්චයෙන් කියනලදැ, ආදී නිශ්චය, 'නිර්
ධනොරාජා' රජතෙමේ දිළිඳුයි, ආදී නිෂේධය, යන මෙහි—(ක්‍රාන්‍තාදී
අර්ථ, නිශෙෂණ, දෙක්හිද වැටෙයි භෙමචන්‍ද්‍රයෝ කියත්)වුණ 5 පුරා-
යනු 'පුරාඛිතෙ' නිතොර හදුලේය, ආදී ප්‍රබන්‍ධය, 'පුරාතනං=අතීතං
භූතං' ආදී චිරාතීතය, 'පුරාභවත්' සන්නිහිතවී, ආදී නිකටය, 'පුරාවිණීං
භවිෂ්‍යති' එනකල වැසිවස්තේය, ආදී ආගාමි අර්ථය, යන මෙහිවුණ
6 ඌරරී=ඌරී=උරරී-යන අවයවත්‍රය 'ඌරරී කරොති' විඝාතරකෙරෙ
යි, ආදී විඝාරය, 'පාතාලරාජ්‍යං උරරීචකාර=ගුරොරුපදෙශත්‍රූරීකා
ත්‍ය' අභිකාරහෝ පිළිගැන්ම යන මෙහි.

---

2 හ්ලං විතක්‍ෂේක චාත්‍රුමතෝ.....ත්‍රිකාණ්ඩශෙෂයි.
හ්ලං විතක්‍ෂේක පරිප්‍රශෙන හ්ලං රුශොඝ්‍යතාත්‍රුනිතිඝ්‍රු—විශ්වයි.
හ්ලං විතක්‍ෂේක පරිප්‍රශෙන හ්ලං ලජ්‍යායාං නිවාරණේ—හෙමචන්‍ද්‍රයි.
හ්ලම්, හ්ලං, හ්ලම්, හ්ලං, මේ සතරාකාරයම ඒ ඒ පොත්හි දක්නාලැබේ.

b .....පුනරප්‍රථමෙ මතං
අධිකාරෙව හෙදෙව තථා පඤ්චානන්තරෙ 'පිච—මෙදිනී.

6 පුරා පුරාණෙ නිකටෙ ප්‍රබන්‍ධානීතභාවිඝ්‍රු—විශ්ව—මෙදිනී.

16 1 (සුවඉහ පරෙව ලොකෙ) සුවර් 2 (වාතීනාසම්භාවයොඃ) නිල
3 (නිෂෙධවාකෘතලඛාරජිඥසානුනයෙ) ඛලු 4
17 4 (සම්පොහයතඃ ශිඝ්‍රසාකල්‍යභිමුඛෙ) 'හිතඃ
5 (නාම්ප්‍රාකාශ්‍යයොඃ) ප්‍රාදුර් 6 ම්ලෙ ('නෙසාතීවං රහස්‍යපි)
18 7 නිරො ('නානඩෙ නියඃගඡේ) 8 හා (විෂාදශුගතීනිඃශ්‍ව)

---

1 සුවර්-යනු, 'සුවර්ණ්ඩ්‍රං සනාති නාරදඃ' නාරදතෙමේ දෙව්ලෝ ග ඟ නහයි, ආදි සුවර්ගය, 'සුවර්ගතස්‍ය ක්‍රියා කායඃ පුත්‍රෙඃ පරමහන්තිතඃ' පරලොව ගියතුගේ ක්‍රියාතොමෝ පුතුන්විසින් උත්කෘෂ්ටහන්තියෙන් කටයුතුයි, ආදි පරලොකය, යන මෙහි. 2 නිල—යනු, 'ජඃ න කංශං නිල වාසුදෙවඃ' වාසුදෙවතෙමේ කංශයා මැරීල, ආදි භූවඃතීය, 'ගුරූන් නිලාතිශෙතෙ ශිෂ්‍යඃ' ශිෂ්‍යතෙමේ ගුරුන් දුකසේ ඉක්ම යේ, ආදි සමභාව්‍යය යන මෙහි. 3 ඛලු—යනු, 'ඛලු රුදිතා' හඬා කිම, (නොහඬාවා) ආදි ප්‍රතිෂෙධය, 'එතත් ඛලු ආහුඃ' මේ වූකලි නියති, ආදි වාක්‍යභූෂණය, 'ඛලු ජානාසි' සලකා දනිහි, ආදි ජිඥසා (දනනා කැමැත්තය) 'දෙහි ඛලු වාචකං' බසක් දුනයෙහෙයි, (බසක් සැනසිල්ලේ කියව) ආදි අනුනය (නැලවිල්ල) යන මෙහි. 4 අභිතඃ—යනු, 'බාරාණසීං අභිතඃ භාගිරථී' බරණැස වෙත ගහා යී, ආදි සම්පය, 'අභිතඃ කුරු චාමරෙෆ' චාමරදෙක දෙපසට කර, ආදි උභයාර්ථය, 'අභිතඃ අධිශව' වහා ගඳුර, ආදි ශිඝ්‍රාර්ථය, 'අභිතො වනයුහඃ' හාත්පසින් ලැව් ගිනෙන, ආදි සාකල්‍යර්ථය, 'අභිතඃ භිංසකඃ හනති' එඩමඃගයා ඉදිරියෙන් අවුදින් නසයි (සිංහයා ඉදිරියෙන් මුත් පිටුපස ආදියෙන් නොපනී) ආදි අභිමුඛය, යන මෙහි. 5 ප්‍රාදුස්-යනු, 'ප්‍රාදුරාසීත් චක්‍රපාණිඃ' ච ක්‍රපාණිනම් තැනැත්තේ වූයේයි, ආදි නාමය, 'ප්‍රාදුර්බූධිඝිවිෂ්‍යති' බුධිය ප්‍රකාශබවට යනිහෝ පහළවනීය, ආදී ප්‍රාකාශ්‍යය, යන මෙහි. 6 ම්ලිස්—යනු, 'වාශිෂ්ඨ කොඛිනඃ මෙත්‍රාවරුණානාං ම්ලෙ නහි වි වාහඃ' වශිෂ්ඨකුලය, කුඛින කුලය, මිත්‍රාවරුණ කුලය යන කුලත්‍රයෙහි උපනුන්ගේ උනුන් හා විවාහනැත්, ආදි අනෙකනාර්ත්‍යය, 'ම්ලෙ මන්ත්‍ර යතෙ' රහස මන්ත්‍රණය කෙරේ, ආදි රහස, යන මෙහි.

7 නිරස්—යනු, 'නිරොදඩෙ භූතපතිඃ' ඊශ්වරතෙමේ අන්තර්ධානවී, ආදි අන්තර්ධානය, 'නිරෙ වර්ත්තතෙ චඤුඃ' චඤුතෙමේ සරස යයි, ආදි නියඃගර්ත්‍යය, යන මෙහි. 8 හා-යනු, 'හා රමණීයො ගතඃ කාලඃ' අහෝ සිත්කළුකාලය ගතවී, ආදි විෂාදය, 'හා පිතඃ කාසි' අනේ පියේ කොයි වෙහිද, ආදි ශොකය, 'හා හතොඃස්මි' පීඩායෙනි නසනලදුයෙම්, ආදි පීඩාර්ථ,යන මෙහි(කුතස්‍යාර්ත්‍යයෙහි ද වැටෙයි මරාවී වීකාසී).

---

1 ඛලු සඛද් වාක්‍යභූෂාර්ථං ප්‍රශ්නසාර්ථෙ ච සාන්වීතෙ
වීප්සාමානතිෂෙධෙෂු පූරණෙ පදවාක්‍යයොඃ—මෙදිනි.

a අහහෙ a (නෑදහතෙ බෙදෙ) ; හි b (හෙතාවච්ඡාරණෙ)

33 වගීය.

1 a චිරාය චිරරාත්තාය චිරස්ස (ඤ්ඤචිරාතීතාෘ)
c මුත්තෘ පුනාපුනෑ ඉච්චෙද හික්ඛණ c මසකාත් (සමාෘ)

---

a අහහ—යනු, 'අහහ බුද්ධප්පකාසොරාඤෘ' ආඥාය්‍යෙක රජහුගේ නුවන අධිකබවෙක්, ආදී අදහතය, 'අහහ මහාපඛෙන පතිතෘ' බෙදයෙනි මහමඩ හුත්තුයෙහි, ආදී බෙදය (අහහා යී, දිගීඤානතාද වෙයි මරාවි)—

; හි–යනු, 'අග්ගිරත්ත අසති ධූමොහි දෘශ්‍යතෙ' ගිනි මෙහි ඇත්තේ ය දුම් පිෑණෙනුයේ එහෙයිනි, ආදී හෙතුය, 'චන්දොහි ශීතෘ' සඳතෙමේ සිසිල් මැයි, ආදී අවධාරණය, යන මෙනි— a චිරාය—චිරරාත්තාය—චිරස්ස, යන—ආදීහු බොහෝකල් යන අර්ථ ඇත්තාහ (ආදිශබ්දයෙන්, චිරං, චිරෙණ, චිරාත්, යනුදු ගන්නේ) උදාහරණ 'චිරාය සන්තපත්‍ය සම්දහිරඤි' බොහෝකලක් දරිත් ගිනා සතප්වා 'චිරරාත්තාය සචිනං' බොහෝ කලක්රැස්කරණලද්ද, 'චිරස්ස දෘෂ්ටොව මතොඤිතෙව' මළ එනක්හු ප්‍රකෘතවූවාසෙයිත් බොහෝකලකින්දැකම 'ස චිරං තපසි සීතෘ' ඒ තොමේ බොහෝකාලයක් තපස්හි සිටියේ, 'චිරෙණ නාහිං ප්‍රථමොදබ්බුවෘ' 'චිරාත් සුතසපඨිරසඤතාං යථො' බොහෝකලනින් දරු පහස්රසඳනාබවට ගියේය— c මුත්තෘ–පුනෑ පුනෑ ශබ්ත්-අභික්ඛණම්-අසකෘත් යන පද නොයෙක්වර යන අර්ථබැවින් සමයෝ යී, 'මුත්තෘ පශ්‍යසි තොතෙතය ආගවජ්ජි, පුනෑ පුනෑ' කුනති සුත්‍රය හැමකල දන්නෙහි නැවත නැවත එයි 'ශබ්ත් සම්පාද යන්තෘ' නතිසම්පාදනය කරන්නාවූ 'අභික්ඛණ මක්ඛණතයානිදුග්ගමම්' සත තයෙන් නොපහට බැවින් ඉතාදුගීගමවූ (අතිශයින් යානොහෙන) 'අසකෘත් ජලපානාවව සකෘත් තාඛුලචව්වණත්' නොයෙක්වරදිය බීමෙන් ද, වරක් බුලත් සැප්මෙන් ද.

---

a අහහෙතෑදහතෙ බෙදෙ පරිකෙලාශප්‍රහර්ෂයොෘ
සම්බොධනෙ'පි.....

q හි පාදපූරණෙ හෙතෝ විශෙෂෙ'ප්‍යවධාරණෙ
ප්‍රශ්නෙ අහඩපදෙශෙව සමුච්චයාස්‍රයයොරපි
හි දුඃඛහෙතාවාඛ්‍යතෝ විෂාදෙ චෙර්ෂයෙ 'පිච.

c අභික්ඛණන්තු පොනෑ පුනෙෑ සච්චදුඤිවව දෘශ්‍යතෙ, යි අජයාචාරීන්වියින් අනවයප්‍රකරණයෙනි ගදුළහෙයිත් නාම්බවක්ද හැහේ.

2 1 සුාග් ඤාවිනා ඇජ්ඣායාය ද්‍රාඞ්මඞ්ඤූ සපදි දුතෙ a
2 බලවත් සුඤ්ඤ කිමුත සවනායනිව (ව නාඤරෙ)
3 3 පෘථග්ජනා නානරෙණරෝත්ත කිරුඞ්නානා (ව ඵ්‍රිජනෙ)
4 යත්තදුතඤානතො (ගෙනාව් 5 අසාකලෙඋ) ච්චන

---

1 සුාග්, ඤාවිනි, අජ්ඣා, අඤ්ඤාය, ද්‍රාක්, මඞ්ඤූ, සපදි, යන සත්දෙනා ශිෂ්‍යයෙහි වැටෙනි, 'සුාගච්ඡථො යාති දෙහිනාං' ජනවින්ගේ වියස වහා යෙයි, 'වඃඤං ඤාවිනි ආරුරොහ' රුකට වහා නැංගේල, 'අජ්ඣා යාහි තුරගඃ' අස්තෙමේ සුඟුව දිවෙයි, 'අඤ්ඤාය සූයේඃන තමොනිරඤං' හිරුවිසින් අඤ්ඤාරයතෙම වහා බැහැරලන ලදී, 'ද්‍රාග් භවිෂ්‍යති සුඛං න ව ස්ත්‍රියෘ' සොඳුර නිගේ සැපයතෙම් වහා වන්නේයි 'මඞ්ඤූභඃපෝදි පරිතඃ පටලෛරලීනාම්' භෘඟජාලාවන්විසින් එකෙණෙහි හාත් පසින් ව්‍යාප්තවනලදී, 'සපදි විගතනිදුඤාලාමුජ්ඣාචකාර' එකෙණෙහි දුරු කරණ ලද නිද්‍රාඅන්තේ ශය්‍යාව හැරියේයි— 2 බලවත්, සුඤ්ඤ, කිමුත, සු, අති, අජ්ව, යන සඳෙනා, අනිශයෙහි වැටෙනි, 'පුනඒවශිඤාද් බලවන්නිගෘහඃ' වසෙහි ලූ ඉඳුරන් ඇති බැවින් පෙරලා අනිශයින් නිග්‍රහකොට, 'සුඤ්ඤ පීතං ඤතං මයා' අනිශයින් මාවිසින් ගිතෙල් බොනලදී, 'කිමුත අඞ්ඛිත ඤෞත්‍රං' අනිශයින් කෙත වඩනාලදී, 'සුප්‍රකටං' අනිශයින් ප්‍රකාශයි, 'අති වඃඤ්ඨිඃ' අධික වැඩසයි, 'අතීව ශොභතෙ රාජා' රජතෙමේ ඉතා ශොබෙ— 3 පෘථක්, විනා, අනතරෙණ, ඤතෙ, හිරුක්, නානා, යන සය වජ්ජනයෙහි වැටෙනි, 'නිවිඳඳඪා පෘථක්‍රියා' කිසිවක් දී වෙන්නිර්මයි, 'ජ්වරෝ නාසති ඵඤමණ විනා' ඵණුසුම් නැති ඵණෙක් නැත් 'අනතරෙණ සුතං නාසති සුඛං සංසාරිණං භුවි' සසර හැසිරෙනනාත්ම ලෙව්හි පුතු විනා සුවයෙක් නැත්, 'ඤතෙ දෙවම කුෂඤහෙඪ නානොඪ වීඤහතෙ තු තං' දෙවිම්නිසුන් හැර අනිතෙක් ඒ නොඉවසයි, 'හිරුක් කම්ම න මොඤඃ සඪත්' කම්ය විනා නිවනෙක් නොවන්නේය, 'විඤණුම් නානා මොඤදෙ නාසති දෙවඃ' විඤණුහැර නිවන් දෙන දෙවියෙක් නැත්— 4 යත්, තත්, යතඃ, තතඃ, යන සතර හෙතුයෙහි වැටෙනි, 'යතනාරම්භං තරඞ්භඃ' සුඟුසුලුන්ට යම් හෙයකින් සිත්කළනොවේද 'තදිදං පරිරඤ ශොභනෙ' එහෙයින් සොඳුර මෙය රඤණය කර 'යතො ගහාම්භසි සනාතඃ තතොනිඤ්‍ඣ ලමඤො නරඃ' යම්හෙයකින් සුරගඟදිය නැඟේ ද එහෙයින් මනුෂ්‍යතෙමේ පවින් තොරයි— 5 චිත්, වන, යන දෙක ඒ කදෙඤහෝ කිසිවක් යන අර්ථයෙහි 'කඤචිත්' කිසිවෙක් 'කඤන' කිසිවක්.

---

a සපදි ද්‍රාඞ් මංඤූව දුතෙ—සපදි ද්‍රාඞ් මංඤූදුතෙ—කලිකාතා—බාරාණසී. පොත්. 2 මෙසේයි.

4 1 කදාචිජාතු 2 සාඛිං (තු) සාඛං සත්තා සමං සහ
3 (ආනුකූලත්ථිකං) ප්‍රාධ්‍වං 4 (ව්‍යඤ්ජනෙතු) වෑථා මුධා
5 5 ආහෝ උතාහෝ කිමුත (විතලෙපෝ) කිං කිමුත ච
6 තු හි ච සම සහවෙ (පාදපූරණෙ 7 පූජනෙ) සඛි
6 8 දිවා (හානිත්‍ය 9 ථ) දෙෂා (ච) නක්තං (ච රජනාවිති)
10 (නියෝගත්ථෙ) සාචිනිරෝ (පඨ සඛොධනාත්ථකාඃ

---

1 කදාචිත්, ජාතු, යන දෙක නිපාතයෙක යන අර්ථයි, 'සව්‍යපි විෂමෝ දෙහූං න කදාචිත් විමුඤති' වැනි ඒ විෂම ශුණ නිපාතයෙකත් දෙහයි. නොහරී 'ඉතං තෙ ජාතු සුත්තමං' නිපාතයෙනත් තාගේ තුවන ඉතා උතුම්- 2 සාඛ්‍ං, සාකං, සත්තා, සමං, සහ, යන පස සහාර්ථයෙහි, 'සාඛ්‍ං දුනව වෙරිණි' අසුර වෙරිතු සමග 'පතනත සාකං පනිර් හුඛෙත්ත' වලල තෙමේ බිරිඳු කැවිව අතුභවකෙරේ 'සත්තා කලත්‍රෙණ සුඛං සමශ්නුතෙ' බිරිඳුහා සැප වලඳයි 'සමං වධූභිසත්‍රුණ රමතෙතා' තරුණයෝ තරුණීන්හා ඇලෙති 'නිඃසඛාසඛ්මං සහ රත්‍යාත්‍රාහිඃ' රත්‍රිතාමරීවීන් හා (නාගයින්ගේ) බැහැරලූ සුස්ම— 3 ප්‍රාඛ්‍ං-යනු, අතුකූලත්‍රාවයෙහි, 'ප්‍රාධ්‍වං රථං' රථය අතුව— 4 වෑථා, මුධා, යන දෙක නිරර්ථකයෙහි 'වෑථා ශ්‍රුඛඃ' පලනැතිව පොහොතා ලදී 'මුධා බ්‍රුඛා භ්‍රමන්ත්‍යත්‍ර' ප්‍රාඥයෝ මෙහි නිරර්ථකයේ බමති— 5 ආහෝ, උතාහෝ, කිමුත, කිං, කිමු, උත, යන සදෙන අනෙකාත්‍රත බැව්හි, 'දෙව ආහෝ ගඤ්ඡීවඃ' දෙවි හෝ ගඳඹද' 'උතාහෝ බ්‍රහ්මචොච්‍යතෙ' නොවිනම් වේදයද නියතු ලැබේ 'කිමු තඤං ශිවෝ බ්‍රහ්මා' කිම පරමාත්මයා ඉසුරුහෝ මහබඹ හෝ ද 'ඝාණුරයං කිං පුරුෂඃ' කිම මේ කණුවෙක්හෝ මිනිසෙක් ද 'ගෘහං කිමු වනං ගතඃ' කිම ගෙවහෝ වලට් ශියේ ද 'විෂ්ණුඃ උත ශිවඃ සෙව්‍යඃ' සේවාකටයුතුවූයේ විෂ්ණුහෝ ඊශ්වරද— 6 තු, හි, ච, සම, සහ, වෙව, යන සදෙන ජතුස්පූරණයෙහි; 'රාමසතු ලක්‍ෂ්මණං ප්‍රාහ' රාම තෙමේ ලක්‍ෂ්මණයාහට කී 'අහාහි නගරං යාව්‍යෙ' මම තුවර යනෙනම් 'සව ප්‍රාහව රාජානං' හෙතෙම රජහට කීයේය 'මයාසම භුක්තං' මාවිසින් අතුභව කරණලදී 'ස හ තං ප්‍රාහ ලක්‍ෂ්මණඃ' ඒ ලක්‍ෂ්මණතෙම ඔහුට කී 'තෙන වෙ හතඃ' ඔහුවිසින් මරණලදී— 7 සු, අති, දෙදෙන පිදීමෙහි; 'සුසුතුතං' ගරුකොට සතුති කරණලදී 'අති උත්තමඃ' ගරුකට සුතු උතුමෙකි— 8 දිවා—යනු, දහවල් යන අර්ථයි, 'දිවා සවපෙනා නාම අධර්මඃ' දහවල් නිදු සවහා නොවෙයි— 9 දෙෂා, නක්තං, යන දෙදෙන රැ යන අර්ථයි 'චොරාශ්චෙ දෙෂා යස්‍යුඃ' සොරුද රාත්‍රියෙහි ගියෝයි 'නක්තං දිනතී භුක්තාංශෙර් ව්‍යධිකාලඃ' රාත්‍රිය, දිවාය, සෑතුය, භොජනය, මෙතෙක් දෙනාගේ කොටසින් රොගකාලයයි— 10 සාචි, තිරස්, යන දෙදෙන සරස යන අර්ථයෙහි, 'කෘතං සාචි ධනුස්තෙන' ඔසුවිසින් දුනා සරස්කරණ ලදී 'තිරෝ ගඛා සම්ක්‍ෂෙත' සරහ ගොස් බලන්නේය.

7 1 සුඃ) පත්වි පාඩඟ හෙ හෙ හොඃ 2 සමයා නිකඣා හිරුක්
3 (අතඤ්ඤිතෙතු) සහසා 4 (සත්ත්) පුරඃ පුරතො 'ග්‍රතඃ
8 5 සවාහා (දෙවහවිදිනෙ) ශ්‍රොෂඩ් වොෂඩ් වඣට් ස්‍රඩා
6 කිච්චිදිඝනමනාන් (අලෙප) 7 ප්‍රෙතඤමුත්‍ර (භවිතතරෙ)
9 8 ව a වා b ඨථා තථෙවෙවං (සාමෙඤ) 9 'නොඟී c (ච විඝමයෙ)

---

1 පත්ට්, පාට්, අඟ, හෙ, හෙ, හොඃ, ඔන සඔ සඉබ්බාධනාඤ්ඨයි, 'පත්ට් හිම ඔඤං රඤඤව' ඕ හිමඔ ඔාගඔ රකු, පාඩාදියෙඟි උදාහරණත් මෙම නාඔයි— 2 සමයා, නිකඣා, හිරුක්, මේ තුන සම්පාඤ්ඨයෙඟි; 'ග්‍රාම සමයා' ගම්වෙත 'නිකඣා ගිරිඤා ගෞරී' උමාතොමෝ මෙහෙසුරු වෙතයි 'පර්වතඤ හිරුක් නදී' නදිතොමෝ පර්වතඔ වෙතයි— 3 සහසා—ඔතු, අතඤ්කිතයෙඟි (මෙසේ වත්නේදෙයි ආකාඛඤානැති); 'සහසා විදධීත න ක්‍රියාං' ලා හෙලාහෝ නොසලඣා (නිසි) ක්‍රියාවක් නොකරන්නේයි 'දිවඃ පතුනං සහසා පපාත' බලාපොරොත්තුනැතිකල අහසින් මල් වැස්සේයි— 4 පුරඃ, පුරතඃ, අග්‍රතඃ, ඔන තුන සම්මුඛාඤයෙඟි, 'පුරඃ පඤඤසි නිං බාලෙ' දැරිඔ ඉදිරියෙහි කුමක් දකිහිද 'පුරතඃ සථාපඤ සවේවඤං' හවුයෙහි සවේවඤයා තබා 'ලෙඛඃ ප්‍රත්‍යඤ්ඨිනො 'ග්‍රතඃ' සතුරා හමුයෙඟි ලිඔමන— 5 සවාහා, ශ්‍රොෂට්, වොෂට්, වඣට්, සවධා, ඔන පස දෙවිඔන්ට ඔාගදෑඤ දීමෙහි, 'ඉන්‍රාඔ සවාහා' ඉඳුරු දෙවියාට මේ පූදඔි; සෙසු උදාහරණත් මේ නයින් දන්නේයි, 'පිතෘභඤඃ සවධා' පිතෘදෙවතාවුන්ට මේ පූදඔි— 6 කිඤ්චිත්, ඊෂත්, මනාක්, ඔන තුන, අල්පාඤ්ඨයෙඟි, 'කිඤ්චිත් විකසිතං කුසුමං' මදක් පිපිමල 'ඊෂදූෂණං පඔඃ පිබ' මදක් ගුණු කිරිබොව 'මනාක් චිහඤ සනතුෂ්ටඃ' මදක් සිනාසී සතුටුවී— 7 ප්‍රෙතඤ, අමුත්‍ර, ඔන දෙක ජන්මානතරයෙඟි, 'ප්‍රෙතඤ සවඉහ මඟියතෙ' භවානතරගනව දෙව්ලොවදී පූදකු ලැබේ 'ඉහවාමුත්‍රච ඵලං' මෙලොවද පරලොවද ඵලයි— 8 ව, වා, ඨථා, තථා ඉව, එවං, ඔන සඔ සාදෘශ්‍යයෙහි; ශාන්‍රවං ව වපුර් ඔගඃ' යසඔ සතුරුශරීරයක් බඳුයි; 'ජතා, මනෙඤ ශිශිරමථිතාං පද්මිනීං වානරූපාං—වානඤ=වා අනඤ' සිසිලින් පෙළෙන ලද පියුම්විලක්සෙයින් අන් ආකාරවූ වාසි හඟිම් 'ඨථා බුභුක්ෂිතසඤඤනං—තථෙවාත්තසඤවොඣධම්' බඩසා ඇත්තෙකුට ආහාරඔතෙමේ ඔම්සේද පීඩිතයාහට බෙහෙදත් එසේමැයි, 'ප්‍රාප්‍ය ඕරූඃ ඉව ආතවං' හඤසිලි (නිසිවෙක්) ශ්‍රඩඔට පැමිනියෙයින්, 'අග්‍නිරෙවං ච්ඡඃ, බමුණ ගිනන බඳුයි— 9 අහොඃ, ඟී, ඔන දෙක විඝමයෙඟි; 'අහොඃ රූපමහොඃ සත්වං' ආඤ්චඤ්ඨයෙනි රූවක් අරුමයෙනි=එඩිඔක් 'ඟී චිත්‍රං, විඝමයෙඤ=ආඤ්චඤ්ඨයක්.

---

a වං ප්‍රවේතසි ජතීයා දිවාඤ්ඨි තු තදවඤගි-මෙදිනඤදියෙහිපෙණේ.
b වවා—කලිකාතා, සිංහල, 2.
c ඟී චිඝමඔ චිඤාදඤොඃ—විඤේ.

1 (මොනෙ තු) තුෂ්ණීං තුෂ්ණීකාං 2 සද්‍යස් සපදි (තත්ක්ෂණෙ)
3 දිෂ්ටස්ය සම්‍යුපජෝෂං 4 (වෙතස්‍යනාභෙ 4 'ථා) නාන්‍යාරෙ'නාන්‍යරා
අන්‍යාරෙණ (ච මධ්‍යෙ සත්‍යෘ) 5 ප්‍රසභ්‍ය (තු හඩාජ්ඣකම්)
6 (ස්‍යුක්තෙ වෙ) සාම්ප්‍රතං සථානෙ 7 'ඝික්ෂණං ශශ්වද් (අනාරතෙ)
8 (අභාවෙ) නභ්‍යනොනා (ජ්‍ඪි) 9 මාඝම මාලං (ච වාරණෙ)
10 (පඤ්චානන්තරෙ) චෙද්‍යදි (ච 11 තඩෙ) ඝඩාජඝා (වයම්)

1 තුෂ්ණීං, තුෂ්ණීකාං, යන දෙක අභාෂණයෙහි; 'තුෂ්ණීං සථිතා ඝෘණා භූයඃ' ඇසි තුලක් නොබැණ හිඳ ඉක්බිති 'තුෂ්ණීකාං ජලමබ්‍යගඃ' මුවෙන්නොබැණ දියමැදට පැමිනියේ— 2 සද්‍යඃ, සපදි, යන දෙදෙන තත්කාලාර්ථයෙහි; 'සද්‍යඃ කාතතාවිරදදඝන' එකොණෙහි කපනලද ඝ සතිදන්තයාගේ, 'ශත්‍රුං ජඝාන සපදි' එකොණෙහි සතුරා නැසිල— 3 දිෂ්ටඝ, සම්‍යුපජෝෂං, යන දෙක ආනන්‍යාර්ථයෙහි; 'දිෂ්ටඝ තෙ දර්ශනං කාන්තෙ' සොඳුර තිගේ දර්ශනය ආනන්‍යයෙහි 'සම්‍යුපජෝෂං භූයාත්' ප්‍රීතියක් වේවා— 4 අන්‍යාරෙ, අනාරා, අන්‍යාරෙණ, යන තුන මධ්‍යාර්ථයෙහි; "අනයොරන්තරෙ නිෂධ" මුත්දෙදෙනා මැද සිටු 'භවාං මා ච අන්තරා කමණ්ඩලුඃ අන්තරෙණ වා' තාටත් මටත් මැද සාමඬලාවයි- 5 ප්‍රසභ්‍ය—යනු, බලාත්කාර අර්ථයෙහි; 'ප්‍රසභ්‍ය සිංහඃ කිල තාං එක ෂී' සිංහයෙක්තෙමේ ලාහෙලා ඒ ඩෙතුව ඇද්දේල— 6 සාම්ප්‍රතං, සථානෙ, යන දෙක සුදුසෙහි; 'විශ්වඃක්ෂෝ'පි සංවැඩ්‍ය සථියං ජෝතතු මසාම්ප්‍රතම්' විෂයසකුදු වවා තමාවිසින්ම කපන්ට සුතු නොවේ; 'සථානෙ හාෂිකෙශ තව ප්‍රනීත්‍යාඃ' හෘෂීකෙශය ඔබගේ යශසින් සුසතයි— 7 අභීක්ෂණං, ශශ්වද්, යන දෙක නිරන්තරාර්ථයෙහි: 'අභීක්ෂණං ශශ්වත් කාලඃ' සදාතාලය— 8 නහි, අ, නො, න, යන සතර අභාවයෙහි; 'නහි සථාත්මාරාමං විෂයමෘගතෘෂ්ණා භුමයති' ගොචරමරීචිකා තොමෝ සථාත්මයෙහි ඇලුනහු මුළානොකරන්නීමැයි 'අරාජදෙවේ කං නන්‍දං' රජුත්නැති දෙවාසනත්දෑ නැසිනි 'නොචෙත් කිං කුලාලඃ' නොවෙමි, චක්‍රපාණියෙමි, නිම කුඹලෙක්දෝ 'නමෙ කිචන දභ්‍යනි' මා සතු කිසිවක් නොදසි— 9 මාඝම, මා, අලං, යන තුන ප්‍රතිඝෙධ යෙහි; ඉතිඝ්‍ම මා මානිනි මානමාගමඃ' මන්ඇතතිය මේසේ නහ ම්ක් මානයට යේවා; 'මා ප්‍රයච්ඡ ඊශ්වරෙ ධනං' පොහොසතුන් විඝ යෙනි දන් නොදේවා; 'අලං මහීපාල තවශ්‍රමෙණ' මහීපාලයානෙනි ඔ බගේ වැයම්න් පමණි' (නොකෙරේවා)— 10 චෙත්, ඝදි, යන දෙක පඤ්චානන්තරයෙහි; 'සත්‍යං චෙත් තපසාච කිං ශුචිමනො යදි අසති නී ජෙන කිං' ඉදිත් සත්‍යය වේනම් තපසින් කිම—ප්‍රිරසිදු සිත චිනම් තිර්‍ජීයෙත් කිම (තිර්‍ජීනම් ශුඩ්‍යාඃනයි)— 11 අඩා, අජසා, යන දෙක තත්‍කාර්ථයෙහි; "ඝදි සෛතුණං දෙවියමනිරතදෙහාඩ්ඝටනා දවෙති භාමඩා" "අජසෛති රුරුඛිඃ කුවශ්‍රහෙඃ"

a ශම්‍යුපජෝෂං-කාලිකාතා-රාය මුභූව විකාත් එසේලයි—බාරාණසීවි

1 (ප්‍රාකාශෙ) ප්‍රාදුරාවිඃ (සතද්) 2 ඕමෙ a වං b පරමං (මතෙ)
13 3 සමන්‍යතාත් (තු) පරිතඃ සර්වතො විශ්වග් (ඉත්‍යප්)
4 (අකාමාතුම්තො) කාමම් c 5 (අසූයොපගමෙ) 'සතු d (ච)
14 6 නතු (ච සත්‍යවිරොධොක්තො) 7 කච්චිත් (කාම්ප්‍රවෙදනෙ)
8 නිඃශමං දුඃශමං (ගඤ්ජ්‍ය) 9 යථාසවං (තු) යථායථම්

---

1 ප්‍රාදුඃ, ආවිඃ, යන දෙක පහළවීමෙහි; 'ප්‍රාදුරාසීත් තමොතුදඃ, අනුකාර දුරුකරන්නේ පහළවී 'තෙෂාමාවිරභූත් බ්‍රහ්මා' මහඬඬ ඔවුන් හමුයෙහි පහළවි— 2 ඕම්, එවං, පරමං, යනු පිළිගැන්මෙහි; 'ඕම් තදුක්තාවතොඃථ ශාඩ්ඒණඃ' වැලි එසේ වේවායි කීවාවූ විෂ්ණුගේ 'එවං යදුත භගවාන්' භගවන් තෙමේ මෙසේ යි යම්ක් කියේද පරම ම තදුක්තඤ්' මැනවැයි ඉතා උතුමැයි හෝ නියා— 3 සමන්‍යතාඃ, පරිතඃ, සර්වතඃ, විශ්වක්, යන සතර ශාන්පස්හි; 'සමන්‍යතො වර්‍ෂිනි මෙඝඃ' මෙඝයතෙමේ සැම අතින් වසී 'ආයාන්‍ති පරිතඃ ශ්‍රියඃ' සිසාරා සිරිහූ එති; 'සර්වතො වාති පවනඃ' මුලුලොලඟි වාතය හමා; 'විශ්වක් පත නති කිරණඃ' ශාන්පස හිරුරැස් වැටෙති— 4 කාමම්, යනු-නොසතුටු, පිළිගැන්මෙහි; 'ඒං භනිෂ්‍යසි වෙත් කාමම්' ඉදින් කිසිවෙකුවිසින් බ්‍රාන්කාරයෙන් තෝ නසනු ලැබෙහි නම්— 5 අසතු, යනු, නොසතුටු පෙරදැරි පිළිගැන්මෙහි; 'තථාවිධස්‍යාවදශෙෂමඝුනඃ' ඒනාක් එසේ ය සියලලම අපව වේවා (ච ශබ්දයෙන් කාමං යනුද සම්බන්ධියි) 6 නතු, යන්න—විරුඬකථායෙහි; 'නතු එවං මන්‍යසෙ නතීි කිමපි නසත්‍යත්' මෙසේ සිතනොනහි නොවේද එසේනල කිසිවක් නැත්තේය- 7 කච්චිත්—යනු, ඉඟවිචාරණයෙහි (කැමැත්තනියමනෙහි හෝ) 'කච්චිත් ජීවති මෙ මාතා' කිමෙක්ද මාගේ මවුතොමෝ ජීවත් වනිද— 8 නිඃශමං, දුඃශමං, යන දෙක නිඝුනියඳ්දයෙහි; 'නිඃශමං වඝතිමෙ මුඛීඃ' අඳුතෙමේ මට නොසමපරිදෙන් (හෝ නිඝිතදෙයක්) කියයි: 'දුඃශමං වන්‍යතෙ වධූඃ' වධූතොමෝ විෂමව (නිඝිතවහෝ) පවතනිය— 9 යථාසවං, යථායථම්, යන දෙක යථායොගත්‍වඥ්දයෙහි; 'යථාසවිමාශ්‍රමෙ එකෙ' අසපුවෙහි සවනිය අනතික්‍රමය කෙළේයි; 'ලිඟං වත්‍යඛිනාං තදුත්‍යථායථම්' වත්‍යධින් තමන්වූපරිදෙන් ඒ ලක්‍ෂණයි.

---

a "ඔං ප්‍රශෙනාභිකෘතො රොසෙ".....
විෂ්ණුප්‍රකාශයෙහි නියන ලදුයි මලලිනාථාචාර්‍යන්ගේ මාඝවිකායි
"ඔමිත්‍යතුම්තො ප්‍රොක්තා, ප්‍රවණෙ චාපසුපක්‍රමෙ"
එහිම නියනලදුයි මාරාවි ටීකායෙහි පෙණේ.
b එවං ප්‍රකාරොපමයොරභිකාරෙවධාරණෙ,
c කාමං ප්‍රකාමෙ 'නුමත්‍යාවසූයානුගමෙ 'පිච—හෙම විශෙෂෙ
d අඝතු සත්‍යදභ්‍යනුඥනෙ 'සූයාභිකාරයොරපි—මෙදිනී.

15 1 මාඝා මිථ්‍ය (ව විතථේ) 2 යථානීං (තු) යථාතථම්
3 (සයුර්) එවං තු පුනරේවේවේ (ත්‍යවධාරණවාචකාඃ)
16 4 ප්‍රාග් (අතීතාර්ථකං) 5 නූන 6 මවශ්‍යං (නිශ්චයෙ චයම්)
6 සඞ්ද් (වඤ්චේ 7 'වරෙඪ) 'ඒවාග් 8 ආමෙවං 9 සවයම් (ආත්මනා)
17 10(අලෙ)නිවේඃ11 (මහත්‍ය)චේවඃ12ප්‍රායෝ(භූමන්‍යඳූතෙ)13ශනෛඃ

---

1 මෘෂා, මිථ්‍ය, යන දෙක අසත්‍යයෙහි 'භවන්හි නොඳුමගිරිං කවි නාමුචිප්‍රාය සෞඳුයඃගුණමඃඝොඳ්ඝඃ' උත්වූ සොඳුරුවූ ගුණයෝ තුමූ ප්‍ර ශලඝ වචන ඇති කවින් විසින් බොරු (ගොතා) කියනලද්දේනො වෙති; 'මිථ්‍ය උක්තං භයා' තාවිසින් වරදවා (බොරුවක්) කියනලදී—
2 යථාර්ථං, යථාතථම්, යන දෙක සැබවස්හි; 'යථාර්ථං උක්තං නාන්‍යත්' වූපරිදි (වූපරිදෙන්) කියන ලදි අනිකක් නොවේ; 'ගුරුඃ යථාතථම් ව කති' ඇදුරුතෙමේ සැබවස් කියයි(තථාශබ්දඃ තථාශබ්දෙවා සත්‍යාර්ථඃ)-විතා, 2.

3 එවං, තු, පුනඃ, වේ, වා, යන පස නිශ්චයාර්ථයහ; 'එවමේව යථාප්‍රාහ' මෙසේම වූපරිදි කීයේය; 'රාවණඃතු දුරාත්මාතාමබවීද්‍රාඤවඃ ප්‍රභුඃ' රාමස්‍යාමී තෙමේ දුෂ්ටබුද්ධිඇති රාවණ මැරුයේමැයි; මේ ආදියයි—
4 ප්‍රාග්-යනු, අතීතාර්ථයෙහි; 'ප්‍රාක්කර්මා' පූර්වජන්මයෙහි උපචිත කර්මය— 5 නූනං, අවශ්‍යං, යන දෙක නිශ්චිතාර්ථයෙහි; 'නූනං සරණං ප්‍රපන්නා' අවශ්‍යයෙන් සරණගතවූවා, 'අවශ්‍යං යාතාරශ්චිරතරමුෂිත්වාපි විෂයාඃ' බොහෝකලක් වැසදූ පවකාමයෝ එකාන්තයෙන් යන සුලෙල්ලයි— 6 සඞ්ත්, (සංවත්) යනු-භවුරුදුයෙහි; 'ප්‍රභවාඛ්‍ය සංවත්' ප්‍රභවනමි අවුරුදුයි— 7 අව්‍යාක්—යනු, පශ්චාත් අර්ථයෙහි; සෘතුත්‍රයා දව්‍යාක් මණ්ඩනාත් නතුම්‍රණ්ඩිනම්' සෘතුත්‍රයෙන් පසු සැරසීම් නිම් තෙතත් (ඉස) මුඛනොකරන්නේය— 8 ආං, එවං, යන දෙක පිළිගැන්මෙහි; 'ආං කුර්මඃ, ඔවු කරමු; 'එවං කුර්මඃ' එහෙයි කරමු— 9 සවයම්, යනු—තමාවිසින් යන අර්ථයි; 'සවියං ජෙතුමසාම්ප්‍රතම්' අර්ථ කියේ මැනෝ—

10 නිවෙඃ, යනු—අලාර්ථයෙහි; 'චානිරාඉව දූශ්‍යනෙන නිවෙඃ ප්‍රත්‍ය නීපිනඤෙව' ඔබගේ සතුරෝ හෝමුවහු (ඕමි) සෙයින් මිටිව පෙණෙති— 11 උවෙඃ-යනු, මහදර්ථයෙහි; ,ත්‍රිකූටමෙව තත්‍රොවෙවර්ජ්‍යඤන මහං චකාරඃ' එහි ඒතෙමේ ත්‍රිකූටයසෙයින් උස් ජයටැඹ තෙළේල—
12 ප්‍රායඃ, යනු-බාහුල්‍යාර්ථයෙහි; 'ප්‍රායො නවවධූ කානනා, නවාගනා තොමෝ බොහෝසෙයින් සින් අලවා— 13 ශනෛඃ—යනු, අශීඝ්‍රාර්ථයෙහි; 'ශනෛඃපාති පිපීලිකා' වේයාහෝ කුහුඹුවා සෙමින් යයි.

---

2 .....නූනං නිශ්චිතතර්කයොඃ—විශ්ව.

1 සනා (නිපාතෝ) 2 වහිර් (වාහෝ) 3 සමා (නිපාතෝ) 4 'සාව් (අදස්ශනෝ)
18 5 අසති (සන්නෝ 6 රූශොසනාව්) උ 3 7 උෑං (ප්‍රශෝ 8 'තුනයෙන) යි
9 හ්ලං (තක්ෂික සන්ද්) 10 උෂා (රාත්‍රෝරවසානෝ) 11 නමෝ (නතෝ)
19 12 (සුනරණ්ඩෝ) ඹ 13 (නිනෘයාං) දුඃඛ්‍ර 14 සුඃඛ්‍ර (ප්‍රශංසනෝ)
15 සායං (සාරෝ) 16 ප්‍රගෙ ප්‍රාතඃ (ප්‍රභාතෝ) 17 නිකෂා (නාන්තිකෝ)

1 සනා—යනු, නිපාතඥ්‍යෙහි; 'යං-සනාතනඃ පිතරමුපාගමත්'ශාශ්වත තෙමේ යම් පියෙකු කරා එළඹියේද— 2 වහිර්-යනු, බාහිරාර්ථයෙහි; 'නිෂසාසිතෝ වහිර් ග්‍රාමාත්' ගම්හි බැහැර යවනලදි— 3 සම—යනු, අනිතාර්ථයෙහි; 'හනාසම රාවණං රාමඃ' රාමතෙමේ රාවණ මැරීල— 4 අසනාම්-යනු, අදර්ශනාර්ථයෙහි; 'ලඛ්ධාගනනානාම්වබොධකාලෙ තුලාමනා රූහ්‍ය ගතෝ'සනාම්ඝුඃ' ලකගනන් පුබුදිනකල තුලාතරණයට ඒනාපැමින චන්‍රතෙම අදර්ශනයට ගියේසිය— 5 අසති-සනු, විද්‍යමානාර්ථයෙහි; 'අසති සුඃපපුරීනාම නගරී' කුසුම්පුරී (පැළලුප්) නම් නගරියක් ඇත්තීයි— 6 උ-යනු, නිපිබස්ගි; 'උ ආගතඃ ශත්‍රුඃ' සතුරා ආයේද— 7 උෑං-යනු, ප්‍රශනයෙහි; 'වහිසනිෂඨති උෑං කානන්' වලලෙහය බැහැර සිටීද; 'හ්‍රස්වපාඨෙ උම්නාපි' ටීකාගෙයින් උං යනුද. මෙම අර්ථයෙහි උෑකාරණ— 8 අයි-යනු, නලවා නිපන බස්හි; 'අයි විලාසිනි කයා සි' මැණි කේ කොහි යන්නිද— 9 හ්ලං—යනු තක්ෂිකයෙහි; 'සඛත් චෙත් කිං හ්ලං ප්‍රපදාතෙ' ඉදින් කුමක්වේදෝයි තක්ෂිතයට පැමිනේ— 10 උෂා-යනු රාත්‍රි අවසානයෙහි; 'විනිතඃතෙඪිථාඥපනම් උෂා පානං තථා කෘතම්' වෙදුන්විසින් අනකළ පරිදි යම්සේද එසේ රාත්‍රි අවසානයෙහි පානය කරණලදී— 11 නමඃ—යනු, වැඳීමෙහි; 'නමෝ බ්‍රහ්මණ්‍යදෙවාය' වෙදප්‍රභූ දෙවියාහට නමස්කාර වේවා— 12 අඝ—යනු, නැවත යන අර්ථයෙහි; 'මුක්ෂිඛා'පි නාවමනාතෙ කිමඝ විවාන් මූඪයෙක්ද අවමන් නොකෙරේ වැලි තුවනාතෙනක් කිම (අවමන් කෙරේද)— 13 දුඃඛ්‍ර-යනු, නිනෘයෙහි; 'ඛලසා මානසං දුඃඛ්‍ර යථා දුර්‍යොධනසාව' දුර්‍යොධන රජ්‍යාගේ සෙයින් දුර්ජනයා සිත නිඳිනයි දුඃඛයි— 14 සුඃඛ්‍ර-යනු, ප්‍රශංසනයෙහි; 'විවර්ජනම්නොහාරී සුඃඛ්‍ර කාවසං ප්‍රජායතෙ' පණ්ඩිතජනයා ලගනනා කාවසය මනාවෙයි— 15 සායං-යනු, දිනාවසානයෙහි; 'තථානා සනම්තෙ සූයෙඃ' එසේම ගිරුඅවසානොවනතෙක් සඤ්ඣාකාලයෙහි හෝමය කරණුලැබේ— 16 ප්‍රගෙ, ප්‍රාතඃ, යන දෙක රාත්‍රි අවසානයෙහි; 'ප්‍රගෙ ප්‍රගාගනනි ච වඤ්චිනඃසනථා' එසේම අරුණුනැගෙන කල වඤ්චිත වටයෝ ගාගනා කෙරෙති; 'යඃ පඨෙත් ප්‍රාතරුත්‍රාය' යමෙක්තෙමේ උදැසන්හි නැගිට හදුරන්නේද; 'කාන්තිකෙ 'හං කරිෂ්‍යාම ප්‍රාතඃ සනානං ජනාදීන' චිඤ්ඣදිව්‍යරාජ්‍යානෙනි මම ඉල්මස උදැසන්හි සනානය කරනෙනම්. 17 නිකෂා—යනු, සමීපාර්ථයෙහි; 'නිඃෂා ගිරීශං ගොරී' උමාදෙවිතොමෝ ඊශ්වරයාවෙතයි.

a උ සමෙබාධනරොශොසෙතාරතුකම්පානියොගයොඃ
.....පාද පුරණෙපිච දෘශ්‍යතෙ—මෙදිනී.

20 1 පරුත්පරායෛෂමෝ (‘බෙදූ පුදේව පුදිවතරෙ යනි)
2 අද්ය (ත්‍රාහ්‍ය 3 ථ පුදේව·හනිතත්‍රදෝ පුදේවාත්තාරාපරාත්)
21 4 (තථාධරානන්‍යතරෙතරාත්) පුදේවදෘර් (ආදයඃ)
5 උභයදෘඃ (ශෙවා) භයෙදෘඃ 6 (පරෙඛහ්) පරෙදුවි
22 7 හෙක (ගතෙ 8 ‘නාගතෙ‘හ්) ශ්වඃ 9 පරශ්වස් (තත්පරෙ‘හනි)

---

1 පරුත්, පරාරි, ඒෂමස්, යන තුන; පුදේව අඛෙද, ගියභවුරුඳුය; පුදිවතරෙ (ඊටපුදිවවු) පළමුභවුරුඳුය; යනි, වර්තමානභවුරුඳුය යන වරුෂත්‍රයෙහි ක්‍රමයෙන් වැටෙනි; ‘පරාරිගතඃ කාන්තඃ පරුනනාගත ඒෂමෙ‘පි නාගතඃ’ වලලභතෙම පළමු භවුරුදෙහි ගියේ–ගිය භවුරුදෙහිත් නාය-මේ භවුරුදෙහිත් නායේය.
2 අත්‍ර අහනි, මේ දවස්හි යන්නෙහි; අද්‍ය, අදු යනු සිඩයි—3 අථ, වැලි; පුදේව අහනිඉති ආදෙ, පෙරදවස යනමේ ආදි අර්ථයෙහි; පුදේවාත්තාරාපරාත්, පුදිවය උත්තරය අපරය යන ශබ්දයන් කෙරෙන් දැ— 4 තථා, එසේම; අධරානන්‍යතරෙතරාත්, අධරය අන්‍යය අන්‍යතරය ඉතරය යන ශබ්දයන් කෙරෙන්ද (ප්‍රත්‍යයවත්ව); පුදේව්දෘරාදයඃ, පුදේවදෘඃ යනාදිය සිඩවෙයි (ඒමෙසේයි) ‘පුදිවයම්න් අහනි=පුදේවදෘඃ’ 2 පෙරවිදූ; උත්තරයම්න් අහනි=උත්තරෙදෘඃ; අපරයම්න් අහනි=අපරෙදෘඃ; අධරම්න් අහනි=අධරෙදෘඃ b අන්‍යම්න් අහනි=අනෙදෘඃ; අන්‍යතරම්න් අහනි=අන්‍යතරෙදෘඃ ඉතරම්න් අහනි=ඉතරෙදෘඃ—පිළිවෙළින් උදාහරණ; ‘අද්‍යගන්තුන්නාශඞ්කෙනාම්’ අද්‍ය යනු නොහැකෙනාම්; ‘පුදේවදෘරාගතඃ’ ර්යේහෝ පෙරවරු ආයේය; ‘උත්තරෙදෘඃ වෙවාහඃ පරිනිතීතිතඃ’ එනදවසහෝ සෙට විවාහය නියන ලදී; ‘ආගතානපරෙදෘඃඥානාන්’ අනික්දවසහෝ අනිදෘ එන්නන්; ‘අධරෙදෘඃ ප්‍රසූතා සා’ ඕතොමෝ පෙරෙවිදූ වැදුවා; අන්‍යෙදෘරාත්මානුචරස්‍ය භාවං ජිඥසමානා’ පසුවදූ තමා අනුව හැසිරෙන්නාහුගේ අභිප්‍රාය දැනගට කැමැත්තී; අන්‍යතරෙදෘඃ පිතරං ද්‍රක්ෂ්‍යසි’ එක්තරාදවසෙක පියා දකු; ‘කඤ්චිදිනාදිතරෙදෘඃ ප්‍රියොද්‍රඤ්ටව්‍යඃ’ දුක්දවසින් අනික් දවස ප්‍රියතෙමේ දැකයුත්තේයි— 5 උභයදෘඃ, උභයෙදෘඃ, යන දෙක දෙදවස්හි යන අර්ථයෙහි; ‘උභයදෘරුපොෂණං’ දෙදවස්හි පෙහෙවසි—— 6 පරෙදුවි—යනු, අනිදෘහි; ‘මිත්‍රං ද්‍රක්ෂ්‍ය පරෙදුවි, පසුවදූ මිතුරා දකු— 7 භවස්-යනු, ගියදවස; ‘භවෙසවිවමහවත් කාර්‍යං’ සියලු කටයුතු ර්සේ වි— 8 ශ්වස්-යනු, අනාගතදවස්හි=සෙට— 9 පරශ්වස්-යනු, තත්පරෙ අහනි, එයින් අපරදවස්හි=අනිදෘ: ‘අද්‍යශ්වොවා පරශ්වොවා සඵවං කාර්‍ය භවිෂ්‍යති’ අදහෝ සෙටහෝ අනිදෘහෝ සියලු කම් වන්නේයි.

---

a පුදේවදෘරිෂ්‍යතෙ ප්‍රාතඃ පුදේවදෘඃ පුදිවවාසරෙ--රුද්‍රකොෂ.
b අධරෙදූ පුම්ාණොඥෙඃ ඝිනෙ‘ත්‍රාඩිටව වාව්‍යවත්.

1 තදූ තදූනිම් 2 යුගපදෙකදූ 3 සව්වදූ සදූ
23 4 එතර්හි සම්ප්‍රතිදූනිමධුනා සාම්ප්‍රතං (තථා)
5 (දිදෙශකාලෙ පූර්වාදෙ) ප්‍රාඟුදක් ප්‍රත්‍යග් (ආදයඃ)

---

1 තදූ, තදූනිම්, යන දෙක එකල යන අර්ථයෙහි; 'තදූ චක්ෂුෂ්මතාං ප්‍රීතිඃ' එකල ඇස්පෑ තනවුන්ට ප්‍රීතියෙකි; 'යදූ සතත් ප්‍රියයා සහජාදූනීමෙව මෙසුඛං' යම්කලෙක බිරිඳුගෙ සමාගමය විනම් එකල්හිම මට සැප වන්නේයි—— 2 යුගපත්, එකදූ, යන දෙක එක්වට යන අර්ථයෙහි; 'ශත්‍රුම්ත්‍රොදූසිනාඃ යුගපදූග්‍රහතාඃ' සතුරු මිතුරු උදූසිනයෝ එකවට කෑදවනලදූහ—'ගවාං ශතමෙකදූ දත්තම්' ගෙරින් සියයක් එකවට දෙනලදි—— 3 සව්වදූ, සදූ, යන දෙක සියලුකල්හි යන අර්ථයි; 'සව්වදූ සව්වදූසිනි යාවතෙ යාවකාඃ සදූ' යාචකාඃ, යදිතෙමේ; සව්වදූ, හැමදවස්හි; සව්වදූ අසි ඉනි, සියලුලදෙන්නේවෙහි යයි; සදූ, හැමකල; යාවතෙ, ඉලලයි—— 4 එතර්හි, සම්ප්‍රති, ඉදූනීම්, අධුනා, සාම්ප්‍රතං, යන පස, මේ කාලයෙහි යන අර්ථයි; 'එතර්හි ක්‍රියතෙ කාර්‍යඃ' කටයුත්ත දැන් කරණු ලැබේ; 'සම්ප්‍රත්‍යසොගාඃහං යාතෙ' මේතෙමේ දැන් ගෙට යයි; 'ඉදූනීමස්මි සංවෘත්තාඃ' දැන්මේ හැරිණාසෙමි නොහොත් සැඟවුනෙමි; 'අධුනාගතොඃස්මි' දැන් ආසෙමි; 'නත්‍රාස්තෙ සාම්ප්‍රතං මුනිඃ' මුනිතෙමේ දැන් එහි ඉඳිනේයි—— 5 පූර්වාදෙ, පූර්වොත්තරාදිවූ; දිදෙශකාලෙ, දිශාය දෙශය කාලය යන අර්ථයන් හි; ප්‍රාඟුදක් ප්‍රත්‍යගාදයඃ, ප්‍රාඞ් උදඞ් ප්‍රත්‍යඞ් යනාදූඤ්චෙති=ප්‍රාචකං දිශි-ප්‍රාචකදිශඃ—ප්‍රාඞ්දිශ්වා—ප්‍රාඞ් දෙශෙ ප්‍රාචිකාලෙ—ප්‍රාචොදෙශාත්-ප්‍රාචඃ කාලාත්-ප්‍රාග්දෙශඃ-ප්‍රාක්කාලඃ—යන ක්‍රමයෙන් සජාම් පවම් ප්‍රථමාවන්ගේ අර්ථයෙහි මේ නිපාතන දතයුත්තාහ—පූර්වාදෙ, යන්නෙහි ආදිශබ්දයෙන්, අවාචකංදිශි-අවාචෙකදෙශාත්—අවාඞ්දෙශඃ-යනාදිය දතයුතුයි—ප්‍රත්‍යගාදයඃ, යනෙහි ආදිශබ්දයෙන්, උත්තරාත්-අධරාත්-දක්ෂිණත්-උත්තරෙන, අධරෙන, දක්ෂිණෙන, උත්තරතඃ, යනාදින්ගේ ග්‍රාහය දතයුතුයි.

අව්‍යය වග්ගය නිමි

1 සලිඟාසෝ සනන්තාදිතෘන්තාඛ්‍යසමාසපේඃ
අනුසෝතස සඞ්ඝ්‍රහොලිඟං සඞ්කීර්ණවදිහොනනාසෙත්
2 ලිඟශෙෂවිධිර්වාපි විශෙෂෛඃසිද්ධබාධිතඃ
සත්‍රියාමීදූද්වීරාමෙකාච් සයොනිප්‍රාණිනාමච
3 නාම විද්‍යුන්නිශාවල්ලිවිණාදිගහුනදීස්ත්‍රියාං
අදන්තෛතාර්විගුරෙකාඤ්චොන ස පාත්‍රයුගාදිභිඃ
4 තල්වාසෙ යෙනිකට්‍යන්ත්‍රාවෙරමෙථුනිකාදිවුන්

---

1 සලිඟාසෝ, (පාණිනි ආදීන් විසින් උපදිඤ්ච) ලිඟානුශාසනා සහිතවූ; සනන්තාදිතෘන්තාඛ්‍ය සමාසපේඃ, චිනිර්ඕප්‍රභෘතෙ සන්ක්‍යඡාදි ප්‍රත්‍යයානන්තය ශෙපාකාදි කෘත්ප්‍රත්‍යයානන්තය යන මෙයින්හා වාශිෂ්ඨාදි තද්ධිතප්‍රත්‍යයෙන්හා ත්‍රිලොකී යනාදි සමාසප්‍රත්‍යයෙන් නිෂ්පන්නාවූද; අනුසෝතස, පුව්වයෙහි නොනියන ලඤ්ඡවූද ශබ්දයන්ගෙන්; සඞ්ග්‍රහඃ, මේ සඞ්ග්‍රහය තෙමේ (කරණුලාබේ); ඉහ, මෙහි; සඞ්කීර්ණවත්, සඞ්කීර්ණවලිඟයෙහි සෙයින්; ලිඟං උන්නාසෙත්, ලිඟාවබොධය කරන්නේසි.

2 විශෙෂෛඃ, විශෙෂතථනයෙන්; යදිඅබාධිතඃ, ඉදින් (යම්කි) අපවාද නොකරණලදනම් (එය); ලිඟශෙෂවිධිඃ, ලිඟශේෂවිධිය; චාපි, වැනි ර සිටගණී-විරාමෙකාච්, අවසානයෙහි එකස්වරව සිටියාවූ; ඊදූත්, ඊ කාරාන්ත යි ශ්‍රී ආදියහා ඌකාරාන්ත හූ භ්‍රූ ආදී ශබ්දද; සයොනිප්‍රාණිනාමච, ධෙනු මාතෘ ආදී යොනිසහිත සතුන්ගේ නම්ද; සත්‍රියාම්, සත්‍රී භාවයෙහි වෙති.

3 විද්‍යුත්, විදුලිවාවි, විද්‍යුත්, නඩින් යනාදිය; නිශා, රාත්‍රිවාචකවූ නිශීථිනි, ත්‍රියාමා, යනාදිය; වල්ලි, ලතාවාචිවූ වල්ලිනි, ලතා, යනාදිය; විණ විණාවාචිවූ විපචි, පරිව්‍රාදිනි, යනාදිය; දික්, දිශාවාචිවූ හරිත්, කාෂ්ඨාදිය, භූ, භූමිවාචිවූ අචලා, අනන්තා, යනාදිය; නදී, සරිත් වාචිවූ තරඞ්ගිණී, ශෛවලිනි, යනාදිය; ස්ත්‍රියාං, ලජ්ජාවාචිවූ ත්‍රපා, අපත්‍රපා, යනාදිය (යන මෙතෙක් දෙනාගේ); නාම, අභිධානය; අදන්තෛතඃ, අකාරාන්ත ශබ්දයෙන් කරණලද; එකාඤ්චඃ විගුඃ, 'ඒගුරෙකවචනං' යනෙහින් එකත්වකරණලද විගුසමාසය (ස්ත්‍රියාම් යි අනුවර්ත්තනය කරණු); සඃ, ඒ ඒගුසමාසය තෙම; පාත්‍රයුගාදිභිඃ, පාත්‍රයුගාදී ශබ්දයන්ගෙන් කරණලදුයේ; න, (සත්‍රී ලිඟු) නොවේ.

4 තල්, 'ශුකලතා' සුදුබව 'බ්‍රාහ්මණතා' බමුණුකම 'ග්‍රාමතා' ගම්වැසි සමූහය 'දෙවතා' දෙවිය, මෙසේ භාව කර්ම සමූහ ඝටාදී යන චතුෂ්කයෙහි තල්ප්‍රත්‍යයානන්තශබ්දය-වෘත්තෙ, සමූහාදීයෙහි වන; යෙනිකට්‍යන්ත්‍රාඃ, ස ඉනි කට්‍යච් ත්‍ර යන මෙ ප්‍රත්‍යය සතර අන්තයොට ඇත්තෝ ස්ත්‍රීහ

සත්‍රීභාවාදෘවනිකතිණ්ණඹුල් ණව්ණවුව් කෘඛ්‍යජිඤඬනි ශාඃ
5 ɪ උණණාදිඤ්ඤ නිරුරීඟව ඔතඛ්‍යඛඤතාං වරං a සිරඉ

'පාඤඤ, මලපත් සමූහයඃ පාඤාතාං සමූහඃ, යි විග්‍රහයි; වාතඤ ආදියදමේ සේමැයි; වාතාතාං සමූහඃ' යි විග්‍රහයි 'ඛලිනී, කලවිටි සමූහයි; ඛලානාං සමූහඃ' යි විග්‍රහයි 'පද්මිනී, යනාදියද මෙසේමැයි; පදුමානාං සමූහඃ' යි විග්‍රහයි, පියුම්රැසහෝ පියුම් විදුයි 'රථකටඤ' රථසමූහයි 'රථකඩඤ' යිද ව්‍යවහාරයි 'ගොත්‍රඃ' ගෙරින් සමූහයි—වෛරමේදුනිකා දිවුන්, වෛරය, මේදුනිකාය, යනාදි අඤ්ඤයෙහි වන වුන් ප්‍රත්‍යය ස්ත්‍රී යි; අඤවමගිඤිකා' අසුන් මිවුන්නේ වෛරයි-කාකොලූනිකා, යනුදු මෙසේමැයි 'අත්‍රිභරවාජිකා' අත්‍රිකුල භරවාජ කුලයන්ගේ විවාහ යනු අඤයි 'කුත්‍සාකුශිනිකා' යනාදියද මෙසේමැයි—මේ වුන් ප්‍රත්‍යයට උපලක්ෂණයෙන් වුණ් ප්‍රත්‍යයද දතයුතු 'කාශිකා, ගාගීහිකා' යනාදිය ඊට උදාහරණයි—ශෙලාකයෙහි ආදි ශබ්දයෙන් විපඤාදි අඤ්ඤයෙහි වන වුණ් ප්‍රත්‍යයාගේද ග්‍රහණයි.

සත්‍රී භාවාදෝ, සත්‍රී විශිඤවභාවාදියෙහි වැටෙන; අනි, ඤිත්, ණවුල්, ණව්, ණවුව්, ක්‍යප්, යුව්, ඉඤ්, අඬ්, නි, ශ, මේ එකොළොස් ප්‍රත්‍යයාත්‍තා යෝ සත්‍රී ලිඟයහ—'අකරණීඃ, නොකිරීමවේවයි ශාපහෝ ආක්‍රොශයි, 'අජනනිඃ' අනුත්පත්තිය වේවයි ආක්‍රොශහෝ ශාපයි, 'අජීවනිඃ' යනුදු මෙම නයයි-අනිප්‍රත්‍යය මෙසේයි-'කෘතිඃ' කිරීම; 'ගතිඃ' ගමන; ඤිත් මෙසේයි—'ප්‍රච්ඡිකා' අනිවමනයි 'ප්‍රවාහිකා' ගීදත් අතිසාරයි 'ආසිකා, හිඳිමයි; ණවුල් මෙසේයි—'වක්‍තක්‍රොශී' ඔවුනොවුන් ආක්‍රෝසාව, ණව් මෙසේයි-'ශායිකා' නිදිම'ඉක්ෂුහඤිකා' උහුසඹබඤ කැම; ණවුව් මෙසේයි—'ව්‍රජ්‍යා' ගමන, 'ඉජ්‍යා' යාගය දැනය හෝ යි; ක්‍යප් මෙසේයි—මෘඤඳු බ්‍රහ්මභූයාදියෙහි ක්‍යප් ප්‍රත්‍යයතෙමේ සත්‍රී භාවාදියෙන් බැහැර හෙයින් නප්පුංසකයි-'කාරණ' හෙතුහෝ වධයි 'ආසනා' හිඳිමයි; යුව් මෙසේයි—'වාපි' වැවයි 'වාසි' වැයයි; ඉඤ් මෙසේයි—(ඉඤ් ප්‍රත්‍යයට උපලඤණහෙයින්ඉණ්, ඉක්, ප්‍රත්‍යයවයද අන්‍යාගීගතයි) 'ආජිඃ' යුධයි, 'කාෂිඃ' සීසැමයි-'පවා' පිසිමයි, 'තුපා' ලජ්ජායි 'භිදා' හෙදයි; අඬ් මෙසේයි-'ගලානිඃ' ගිලත්බව, හානිඃ, හානිය=පිරිහීම; නි මෙසේයි-'ක්‍රියා' කිරීමයි 'ඉච්ඡා' කැමැත්තයි; ශ මෙසේයි.

5 ɪ උණණාදිඤ්ඤ, උණ්ආදි ප්‍රත්‍යය විඤයෙහි; නිරුරීඟව, නිය, ඌය, ර්ය, යන මේ ප්‍රත්‍යයත්‍රය අන්‍තාකොට ඇත්තෝ (සත්‍රී ලිඟයහ—'ග්‍රෙණිඃ' ශිල්පි සමූහය 'ග්‍රොණිඃ' කටිය; ද්‍රොණිඃ' හොරු ආදි දඬුබඳන; (උණාදිඤවනිරුරීඟව' යිද පාඨයි, එසේකල 'අනිත්‍යසඃඨඬමඤඤවිතාඃ හෙත 'නිඃ' 2. 103. යන සූත්‍රයෙන් සිඬවන්‍නාවූ අනිප්‍රත්‍යය ගැණ්—

a චලං යි ටීකා. 2.

තනුක්‍රීඩායාං ප්‍රහරණං වෙනෙමෝඤ්ඡා පාලලවා ණ්ඩික්
6 සඤ්ඤ ඤඃ සා ක්‍රියාසත්‍රං වෙදුඛපාතාඝි ඒලඟුනි
ශ්‍යෙනපාතාව මෘගයා තෙලම්පාතා සඩෙ a නි දික්
7 සත්‍රී සත්‍රත් කාචිත්මෘණලතදීර්ඝඤාපචයෙ යදි
ලඛ්ඨා ශෙඵාලිකා වීකා ධාතනී පඤ්ජිකාඵණී

ධරණීඃ, ධමනඃ, ශරණීඃ, යනාදියයි; ධරණී, පොළොව; ධමනි, නහර විශෙෂයක්; ශරණී, මාඝිහයි; අනිමෙෂෙයි 'චමූ' සේනායි; 'කර්ෂූ' ඇළ'හෝ නදිමාත්‍රයි; උාපූත්‍යඨ මෙසේයි—'තනුත්‍රිඃ' තිදි, වෙණ, ආදි යයි 'තරීඃ' නැවයි; ඊදනන්තයි-ඛඤ්ඩඛනනං, ඛීය, ආප්ය, උාඛ්ය, ඔන ප්‍රත්‍යයතුඤ අන්තකොට ඇති; චරංස්ථිරං, ජඟම ස්ථාවරදැ සත්‍රී ලිඟුයි—'නාරී' ගැහැණි, 'ශිවා' සිවලා 'ඛ්‍රඟවධූඃ' බැමිණි; ප්‍රත්‍යයතුඨ පිළිවෙළින් චරදැයි—'කදලි' කෙසෙල්ය; 'මාලා' මල්දම් ඇයි, 'කඤ්චනඛූඃ' ඉලඳ=ඩෙබරයි; ප්‍රත්‍යයතුඨ පිළිවෙළින් සිරිදැයි—තනුක්‍රීඩායාං, ඒ කෙළිමෙහි; ප්‍රහරණං චේත්, (මුෂ්ටිඝාදිය) අවි වීනම්; ණ, එහි වන්නාවූ ණප්‍රත්‍යයාන්තයා සත්‍රී ලිඟුයි—මෝඤ්ඡා පාලලවා දික්, මෝඤ්ඡා, පාලලවා, ඔතු උදාහරණ දිශායි—'මුෂ්ටිඃ ප්‍රහරණං අස්‍යං ක්‍රීඩායාං=මෝඤ්ඡා; පලලවඃ ප්‍රහරණම් අස්‍යං ක්‍රීඩායාං=පාලලවා-(දික්යතුයෙන්) දණ්ඩඃ ප්‍රහරණම් අස්‍යං ක්‍රීඩායාං=දණ්ඩා; මුසලඃ ප්‍රහරණම් අස්‍යං ක්‍රීඩායාං=මෝසලා—ආදියයි.

6 වෙත්, ඉදින්; ඤඤඃ, ඤඤන්‍ත කෘද්වාචී ප්‍රථමාන්තයා තෙරෙන්; අස්‍යං සා ක්‍රියා, මෙහි ඒ ක්‍රියාය යන වාක්‍යයෙහි; ඤඃ, කරණලද තඩිතඤුන්ත විනම් ඒ සත්‍රී ලිඟුයි-'දණ්ඩපාතෝ 'සත්‍රං ඒලඟුනාත්‍රං=දණ්ඩපාතා, ඒලඟුනි' ශ්‍යෙනපාතෝ 'සත්‍රං=ශ්‍යෙනමපාතා, මෘගයා; කිසිදෙශයක මැදින පුණුපොහෝදවස්හි දණ්ඩපාතනසහිතවූ නකත්කෙළිඇති එරට උතුසන් වැටෙන තරම් දණ්ඩකෙළියයි-'නිලපාතෝ'සත්‍රං=ශ්‍රීඩා ක්‍රියාර්ථං තෙල මපාතා, සඩා, තලඉසිම්න් මළමවුපියත් සඳහා දෙන දැනයි-ඉති, මේ දැක්වූයේ; ඒක්, උදාහරණ දිශා මාත්‍රයයි.

7 මෘණලතදීඃ කාචිත්, මෘණලි ආදි කිසිවක්; අපචයෙ, කුඩාබැව්හි; යදි චිවක්ෂා, ඉදින් නියව්විනම්; සත්‍රී සත්‍රත්, සත්‍රී ලිඟුවෙයි; 'අල්පාංමෘණලං=මෘණලි' ආදි ශබ්දයෙන් 'හ්‍රස්වඃ වංශඃ=වංශී-අල්පාඃ කුමහඃ=කුමහි' ප්‍රණලි-ජන්‍ත්‍රි-පට්-තට්-මසී-ආදියද මෙසේමැයි—ලඛ්ඨා, ලක්දිව, ශෙඵාලිකා, එනම් පුෂ්පවෘක්ෂවගීගය; වීකා'චිඝමපදවත්තඛ්ඛ' යි වචනහෙයින් ගැටපදසන්නයි; ධාතනී, මලඉත්ත(මයිල); පඤ්ජිකා 'ත්‍රිශෙෂපදවත්තඛ්ඛ, යි වීකාහෙයින් සකලපදයන්ගේ අර්ථවත්තඛ්ඛනයි; (තාලවෘවගීග පළ

---

a .....පිතෘදුනෙ සඩාම්තම්—යන අමරමාලා මතයෙන් සඩාශබ්ද නපුංසකයි හැඟේ—සඩා ක්‍රියා ප්‍රවෙණී යනාදීන් වරරුචීන් විසින් මෙම ශබ්දයාගේ සත්‍රීඛය නියත ලදී.

8 සිඛණා සාරිකා ගිඤ්ඣා ප්‍රාවිණොලතා පිප්පලිකා
තිත්තුකී කණ්ණිකා භඟිං a සුරුඛගා b සූචිං c මාඨයං
9 පිවඡා d චිතඛා කානිණ්‍ය e ශඛූඛිං f ශාණ්ඩ්‍රණී g දරත් h

මුවැනන මැදිවූ පඤ්ඤිකාශබ්දය මෙරට ව්‍යවහාරයි, සන්නයෙහිත් එ සේයි, බාරාණසී කලිකාතා මහාරාජ්‍ඥි ඔදිත හැමපොත්හිම වචගීතතා තීය ජකාර මඛ්‍යයි—තවද සිංහලසන්නයෙහි ඊකාරයනු සකලපදවය ඛ්‍යය; පච්කා යනු විෂමපදවය්ඛ්‍යයි පෙණේ—දඹදිවපොත්සතරමලිපරිදියි; ආඪකී යනු, ලහයෙහෝ, රුවරෙහි, වැවේ.
8 සිඛ්‍රකා, තුරුවෙහෙසක්; සාරිකා, සැළලිහිණියි; ගිඤ්ඣා, ඉකාරය; ප්‍රාචිකා, ඇටමැහෙන්ය (පක්ෂිහෙදයෙකැයි ක්ෂීරස්වාමී කියත්ලු)? උලකා, නෙජස්පිඩයි; පිපිලිකා, වේගෝයි (කුහුඹුවෝ යිද සමහරු කියත්) 'ශනෛර්යාති පිපිලිකා' පිපිලිකතෙමේ සෙමෙන් යයි; යනු උදාහරණකොට සුලලිඟු පිපිලික ශබ්දයක්ද ඇතැයි ක්ෂීරස්වාමී කියත්ලු) තිත්තුකී, තිඹිරියි; කණිකා, පරමාණුයි; භඟිං, බිඳිම් ආදියයි; සුරුඛා, උමගඃ; සූචි, ඉදිකටුව විදිනාකටුව හෝයි; මාඪ, පත්‍රශිරා යි විතාහා සන්නයි.
9 පිවඡා, මැලියම්; චිතණ්ඩා, චාදහෙදයෙකි; කානිණී, පණමෙහි සතරවැනි භාගයයි; ඛූඛිං, ඛූඛිංකායි; ශාණී, 'ශණපටවිශෙෂඃ' යනුයෙන්

---

a වඤ්චඡ්ලනිහෙ භඟිව්වද්ඛිඟිනිනීමිලකෙ—රභස.
b සුරඛ්‍යා—ටීකා. 2.
c සන්ති සූචිනීත්‍යහෙදෙ ච ව්‍යධනීශිඛයොරපි—රත්නකොශ.
d .....පිවඡා ශාලමලිවෙෂ්ඨකෙ
පඛ්කතිපූගවඡ්වාකොශ මඛෙඡවශව පදුමයෙ-
[මොචායාං පිචඡිලඃ-යනු, හෙමචන්‍රයි].
e කානිණී පණතුය්‍යාං'ශෙ මානදණ්ඩ ච දෘශ්‍යතෙ.
කෘෂණාලෙකචරාවෙතඃ සත්‍යදුණ්ඩානසත්‍යංශකෙ 'පිව—මෙදිනි.
පණෙදමාණදඛානාං තුය්‍යාංශෙ 'පිව කානිනි-යි
දත්‍යත්‍ය නකාරාන්තකොවද රභසයෝ කියති—මෙහි, පණය, උදමානය, දඩය, යන මොවුන්ගේ සතරින් කොටසෙහි කානිනි ශබ්දය වැටෙයි—ආඪකස්‍ය පචාශතමො භාග උදමානඃ; මෙම කියනලදී ගණිතාවලියෙහි-
කුලත්‍යසත්‍යදඟහිද්‍රොණෙද්‍රොණපාදෙනවාඪකඃ-
අතො 'ඩීශනිකොභාග උදමාන මුදාහෘතම්.
f චූණීණා ධූලෝ ක්ෂාරහෙදෙ චූණී නිවාසයුඤ්ජි.
g ද්‍රුණ්‍යම්බුද්‍රොණී කවඡ්පෙඨඃ.....
ද්‍රුණී කුම්මඨං ජලද්‍රොණ්‍යං—යනු, හෙමචන්‍ර.
h දරත් සත්‍රියාං ප්‍රපාතෙ 'පි භයපච්චතයොරපි.

සානි a කණ්ඨා b (තථා) සත්‍ථි c නාභ රාජසභා (පිව)
10 කිඞ්ගලරී d වළ්වරී e පාරී f හොරා g ලවවා h (ව) සිඛමලා i
ලාඤ්ඡා ලිඤ්ඡා (ව) ගණ්ඩූඡා k ගාඛ්‍රසී චමසී l මසී m

ශණපිළිවඟිගයෙනි—මරාවී විනායි 'ප්‍රාචාරවිශෙෂ, යනුයෙන් පොරෝණය හෝ උතුරුසළුවයි—ඛාරාණසී විනා—'නිඝණ' ඉති සවාමීවිනා—යනුයෙන් හණගලයි-අකාරාන්තමුත් ඊඛන්තායෙන් හණගල අපඤ්ඤ වසි-ද්‍රැණි. කත්වායායි; 'දරත් මෙලච්ඡජාතිං' යනුයෙන් වැඳුන් ආදි පිවිසරුයි—සාති, දුන අවසාන දෙක්හි; කණ්ඨා, මැවිඛිතු ආදිය; ආසඤ්, ජඪ විශෙෂයෙක් (වේවැලින් වි පුටුවයිද කියති—දික්හඟලා පුයයි නෝයෙක් පාලි සනහයි)-නානි, කසතුරු ආදියයි; රාජසභා, රජුන් ගේ සබයයි—10 කිඞ්ගලරී, උඩැකතියයි; වළ්වරී, යි වෙසෙසක්; පාරී, ඇතුන් පාබදනා රැහැන් ආදියයි; හොරා, රාශ්‍රඞ්යි; ලවවා, කුරුළු වර්ගයක්; සිඛමලා, වැල්භිරි ආදියයි; ලාඤ්ඡා, ලාකඩයි; ලිඤ්ඡා, යූකාඛයි=ලේඛ්යි; ගණ්ඩූඡා, මුඛනබලයි; (ගණ්ඩූඡයි පුලලිඟුද පෙණේ); ගාඛ්‍රයි, රඤ්ඤවාත නම්ජන් සිහල්ඉසක්සෙයින් දත හිදීම හවගත්තා රොගයි; චමයි, යඤ්ඤපාත්‍රයි (ප්‍රණීතා යිද ප්‍රසිඛයි, වෛදූශාස්ත්‍රයෙහි මාඝ පිණ්ඩපොලිකා විශෙෂයයි කියත්ලු—පපඩාද?); මයි, අඳුන් දැලිවිශෙෂයි—සන්ලිහශෙෂයි.

---

a .....සානිදීනාවසානයොඃ.
b කණ්ඨා මෘණ්මයභිත්තෞ ච තථා ප්‍රාචරණන්තරෙ—මෙදිනී.
c වෙත්‍රාසනමාසන්දි සත්‍රී වෘෂී ච ත්‍රුතිකාසනම්
d කිඞ්ගලරී කිඞ්කිරී ච වෙ ඝුඝුකෙක චාලචක්‍රකෙ—මෙදිනී.
ඝුඝුකෙක—ගත්නට, ඝුඩුකෙක යී මරාවී පාඨයි.
e වළ්වරී ගිතහෙදෙව කෙශභිත්කරශබ්දයොඃ.
f .....පාරී පූරාපරාගයොඃ
පාත්‍රකං කර්පූරිකායාච පාදබන්ධෙ ච ඝසනිනාම්—හෙමචන්ද්‍ර.
g හොරාතු ලගෙන රාශ්‍රඞ්ඛේ ශාසත්‍රරෙඛාප්‍රභෙදයොඃ—හෙමචන්ද්‍ර.
h ලවවා කරජහෙදෙ සත්‍රත් එලෙ වාදෙ ඛගාන්තරෙ—මෙදිනී.
i සිඛමලා ශුෂ්කමාංසෙ'සත්‍රී ත්‍රිලිඟත්‍රනතු නිලාසිනි—ත්‍රිකාඛශෙෂ.
සිඛමලා මත්ස්‍යවිකාතෞ.. .....මෙදිනී.
k ගණ්ඩූඡො මුඛපුතෞ සත්‍රද් ගජඝණ්ටාඝුලාවපි
ප්‍රසෘත්‍ය ප්‍රම්තෙ'පි සත්‍රත්.....හෙමචන්ද්‍ර.
එනනතනාභිසත්‍ර ගණ්ඩූඡා නාපි මුඛපුතීතිඃ—වොපාල්තයි.
l චමසො යඤ්ඤපාත්‍රස්‍ය හෙදෙ 'සත්‍රී පිණ්ඩකෙ සත්‍රියාම්—මෙදිනී.
m මෙලා මසීජ්ලම්පත්‍රාජනච සත්‍රනඤ්සිඛ්යොඃ—ත්‍රිකාඛශෙෂ.

11 පුංසෙව සහෙදුතුවරාඃ සපයඃයාඃ සුරාසුරාඃ
සවිනිහායාගාදුමෙකාඛ්‍යිදුනාලාසිහරාරයඃ
12 කරගඬොඡඛදෙදිනතා a කණඬ b කොඝනබෙනතාඃ

---

11 සහෙදුතුවරාඃ, හෙද අනුවරයන් සහිතවූ; සපයඃයාඃ, පයඃයඝ ශබ්ද යනුත් සමග (මේ මතුකියන ශබ්දයෝ); පුංසෙව, පුලලිඟයෙහි වෙති; සුර, දෙවියන්ට නම්—පයඃයහෝ සමානාර්ථශබ්ද—අමර, නිර්ජර, ඝනාදියයි—හෙද, තුෂිත, සාඛ්‍ය, ඉඳු, සූයඃ යනාද්යයි—අනු චර—සුනු ඝ යනාදියයි—අසුර, අසුරයන්ට නම්; දෙතඃ, දෙතෙය යනාද්ය පයඃයයි—වෙපචිත්ති, පුලොම යනාදිය හෙදයි—කුහ, මාඛ යනාදිහු අනුචරයෝයි—ඝවඟිහ, දෙව්ලොවයි—නාක, ත්‍රිදිව යනාදීඬ පයඃයයි—ද්‍යෞ, දිව්, ත්‍රිවිඝප, ශබ්දයන් සත්‍රී නපුංසකයයි පුලේවාඤ්ඤබැවින් බාධිතයි—යාග, ඔජමානයි—යඤ, මඛ යනාදිය පයඃයයි-අණ්ණොම යනාදිය එහි හෙදයි—එහිම හෙදවූ ඉෂ්ටි ආදීන්ගේ සත්‍රීඛය පුලේවාඤ්ඤයෙයින් බාධිතයි—අද්‍රි, පව්වතයි; ගිරි, ශෛල යනාදිය එහි පයඃයයි—මෙරු, මන්දරාදිය හෙදයි—ගඤ්ඡමාදන, යනු නපුංසකඤ්ඤ උඤ්ඤතබැවින් බාධනයි—සෙසුන් බාධිත යමක් ශෛලවඟියෙහි උඤ්ඤතයින් දනන—මෙඝ, වලාවයි; ඝන යනාදිය පයඃයයි—ඇවතීන්‍යාදිය හෙදයි—අඤ්ඣ, යි නපුංසකබැව් පුලේවාඤ්ඤබැවින් බාධිතයි—අඛ්ධි, මුහුදයි—සමුද්‍ර, පාරාවාරාදිය පයඃයයි-ද්‍රු, වෘක්ෂයි—ශාඛ්, යනාදිය පයඃයයි—අඤ්ඣහ, වටාදිය හෙදයි—පාටල, ශිංශපා යනාදීන්ගේ ඒඤ්ඤ භිචාරය පුලේවාඤ්ඤතයි—කාල, කලි-සමයාදිය පයඃයයි—මාඝාදිහු හෙදයි—වෙලා, දින, තිථි ආදීන් පුලේවාඤ්ඤබැවින් බාධිතයි—අසි, තඤ්ඣුහි—මඛලාග්‍ර, යනාදිය පයඃයයි—නඤ්ඤාදිහු හෙදයි-ඊලි යනාදිය බාධිතයි—ශර, ඊගඝයි; බාණ යනාදිය පයඃයයි—ඉෂුච්ඡොඃ යි කි බැවින් විශෙෂදර්ශිතයි—අරි, සතුරායි; ඒෂ්, ඒවෙෂීත් යනාදිය පයඃයයි-ආතතාර්ථ යනාදිය හෙදයි.

12 කර, සුඛකම්-සුඛක, කිරණ, හත්ත, යන මේයි-දිඩ්නි ආදීන්ගේ සත්‍රී භය පුලේවාඤ්ඤතා හෙයින් පුලලිඟ බාධිතයි-හඬ, කොපුලයි; ඔෂධ, තොලයි; දසනවාසඃ යනු බාධිතයි—දෙඝ්, බාහුප්‍රයි 'වඤ්ඤොඃ භූජබාහුයි පුලේවාඤ්ඤතා හෙයින් විශෙෂ දතයුතුයි—දණ්ඩ, දත්ත; රද යනාදිය, විශෙෂයි—ජඝන යනාදිය හෙදයි—කණ්ඩ, ගොලයි; කොඝ, හිඤ්ඤකොයි—කව යනාදිය පයඃයයි; නඛ, නියයි; කරරුඛ යනාදිය පයඃයයි: න

---

a දෙදීඬ—කලිඤ්ඤතා.

b සම්පගලඤ්ඤදෙපූ කණ්ඩ, තිණූ විදුඬ්ඩිඛාඃ—ඤ්ඤඤ්ඤතයි.
මෙබදුවිශෙෂද දතයුතුයි.

අහනාහානනානාං සෙම්වඩ්ඪෙතු රාත්‍රානනානාං ප්‍රාගඝඛ්ඛකානාං
13 ශ්‍රිවෙණ්ඩාඦ්ඡඛ නියඝ්ඝාසා අඝන්නානනා අබාධිතාං
කඝෙරුජතුවඝතූනි භිඛා තුරුච්රාමකානාං
14 කෂණහම්රොපානනානා යදුදනනා අම් අථ
පථනඝඝතොපානනා ගොත්‍රාඛඛාං චරණඟවඝයාං

ඛො 'සත්‍ර' යනාදිය විශෙෂයි—අහනාහානනානාං, අහන, අඟ, යන ශබ්දවල අන්තයකොට ඇතෙන්ද පුලලිඟුයි—'අහනාං පූර්වං=පූර්වාහනාං, පෙරවරුයි—අපරාහනාං, යනාදියද මෙම නඝයි-වෙ අඟති සමාහනතෙ=ව්‍යඟං, යනාදියද මෙම නඝයි-ඣෙවඩ්ඪෙදන), විෂ විශෙෂයි; පුලලිඟුයෙහි වෙනි-ඣරලං, විෂං, පුංසි තලිවෙච් කාතොලං යි බාධිතයි-රාත්‍රානනානාං රාත්‍ර යනු අන්තකොට ඇති ශබ්දද පුලලිඟුයි-මෙහි රාත්‍රනම්-සමාහාරතයෙහි රාත්‍රිශබ්දයඟට ආදෙශ රූපයනි—අඟඤ්ච රාත්‍රිඤ්ච=අහොරාත්‍රං, දවරුයි—සර්වරාත්‍ර, පූර්වරාත්‍ර, අපර රාත්‍ර, යනාදියද මෙම නඝයි—ප්‍රාගඝඛ්ඛකානාං, සඩ්ඛ්‍යශබ්ද පූර්වකොට ඇති රාත්‍රාන්තයෝ පුලලිඟුනොවෙති—පඤරාත්‍රං, ගණරාත්‍රං යනාදියද උදාඣරණයි—පඤරාත්‍රනම් ඤුනොපාය පඝයි-බොහෝ රාත්‍රිඟු ගණරාත්‍රනමී.

13 ශ්‍රිවෙණ්ඩාඦ්ඡඛ, සිරිවට්ට ආදිවූ; නියඝ්ඝාසා, ද්‍රව්‍යසාරයෝ පුලලිඟුඛ—ආදි ශබ්දයෙන්—ශ්‍රිවාස (සිරිවට්ට); වෘකඛුප, (බොහෝ මැලියම් ජාති එක් කොට සැදූ සුවඳ දුමනි); ච ශබ්දයෙන්, ගුගඟුල සිඟලකාදිය (තුරුක් තෙල් ගනන—අබාධිතාං, අනිෂිඬවූ; අසන්නනානාං, අස්, අන්, අනන්තකොට ඇතෙන්ද පුලලිඟයෝයි—'අහිරස්, එනම් ඝෘෂිය: වෙධස්, මඛ ඛඬ; චන්‍රමස්, සඳ; අස් අනන්තයි—කෘෂණවර්ත්මන්, ගිනනායි; මඝවත්, ඉඳුයි; අ ත් අනන්තයි—වයස්, ලොමන්, යනාදිය, පූර්වයෙහි නපුංසකතය කීගෙයින් බාධිතයි—කඝෙරුජතුවඝතූනි, කඝෙරු ජතු වඝතු ශබ්දයන්; භිඛා, භැර; තුරුච්රාමකාං, තුය රූය යන දෙනනා අනන්තකොට ඇතෙන්ද පුලලිඟයඟ—(කඝෙරුනම්, පිටකට්ටහෝ කෙතවියයි—ජතු, ලාණඩයි; වඝතු, ධනාදියයි) ඔවුන්භැර තුරු අන්තයෝ, හෙතු, සෙතු, ධාතු, කුරු, මෙරු, කිංඝාරු, යනාදියයි—දරු, ශම්‍ශ්‍රු ආදිය කඝෙරු ආදි න්ට උපලඤණගෙයින් නපුංසකයි.

14 අථ, වැලි; කෂණහමරොපානනානාං, කකාරාදි මේ වර්ණවිකාර: උපානනාකොට ඇති; අම්, මොහු; යදි අදනනාං, ඉදින් අකාරානනවූනම් පුලලිඟුයි-අඩක, ලොක, සර්වික යනාදිය ක උපානනයි-ශුලක, වලකාදිය පූර්වබාධිතයි—ඔඝ, පෙලාඝ, පඤ යනාදිය ඝ උපානනයි—වර්ෂ ආදිය පූර්වබාධිතයි—පාෂාණ, ගුණ, කිරණ ආදිය ණ උපානනයි—විඝාණාදිය බාධිතයි-කොසකුඛ, දර්භ, ශල්ඛ ආදිය ඛ උපානනයි-කුසුම්භ

15 නාමනාඛ්‍යාතකෘත්තාරි භාවෙව ඝඤ්ඤපප්පඤ්ඤණාදූවඃ
ලුඃ කෘත්තාරි මනිජ්භාවෙ කෝ සෝ කිඃ ප්‍රාදිතෝ'නාඨඃ

ආදිය බාධිතයි—හොම, ග්‍රාම, ගුලම, වනම ආදිය ම උපාගනයි—පදම ආදිය බාධිනයි—ශීකර, ශීර ආදිය ර උපාගනයි—අජීර ආදිය බාධිතයි.

පථිනයඝවොපාගනානඃ, පාලි වණ්ණවිකඝ උපාගනකොට ඇතෙනෝ සුලලිහුයි-උදාහරණ, ගුප, බාහ, කලාප ආදිය ප උපාගනයි—කුතපාදිය, බාධිතයි—වෙපථු, රොමණ ආදිය ථ උපාගනයි—අපථාදිය බාධිනයි-ඉන, ඝන, හාතු ආදිය න උපාගනයි—වනාදිය බාධිනයි-අය, ව්‍යය, ජාතු, තනතුවායාදිය ය උපාගනයි--මෘගයාදිය බාධිනයි—රස, භාසාදිය ස උපාගනයි—බ්භාදිය බාධිනයි-පව, වවාදිය ව උපාගනයි—කිරීවාදිය බාධිනයි---ගොත්‍රාඛ්‍යඃ, වංඝවාචක ශබ්දහෝ ගොත්‍රයෙහිත් අභෙදෝපචාරයෙන් පුච්ඡපුරුෂ නාමයම ව්‍යවහාර ශබ්දයෝ සුලලිහුයි-උදාහරණ, භරවාජ ආදියයි, භරවාජෙගොත්‍රමඝ්මාකං-එඝේම, කඝ්‍ය පොගොත්‍රමඝ්මාකං--වතෙඝාගොත්‍රමඝ්මාකං—ඝන ක්‍රමයෙන් විඝාරදනඝුතුයි—චරණඝවඝඃ, වෙදඝාඛාඝදාරනනවුන් එම නමින් කියන කල සුලලිහයහ--කඪ, බහවඃච ආදියයි—මේ වේදඝාඛාවණ්ඩනම්; කඪනම් වේදඝාඛාවහෝ චරණඝ පුරුදුකරණතැනැත්තේ ද, අභෙදෝපචාරයෙන් කඪයයි කියනුලැබේ--එඝේම බහවඃච යනුද සංක්වෙද චරණයි-එඝ ඝදාරන්නේද අභෙදෝපචාරයෙන් එමනම්—මේ ආද්ඝඪද සුලලිහයෝ යනු භාවයි.

15 ඝඤ්ඤපප්පඤ්ඤණාදූවඃ, ඝඤ්, අව්, අප්, නඪ්, ණ, ඝ, අදූව්, යන සපත්‍යයත් අන්‍යකොට ඇතෙනෝ; නාමනි, නමක්කියන කල්හිද; අකෘත්තරි, කෘත්තෘවෙන් බැහැර කාරකයෙහිද; භාවෙච, භාවඝ යන මෙහි වැටෙනෙනෝ සුලලිහුය—"ප්‍රාඝාදඃ" පඝය; ප්‍රසීදන්ති අඤ්ඤ්ත් මනාංසි යි විග්‍රහයි—ප්‍රාඝඃ, කුන්නාය; ප්‍රත්‍යඤ්ඤ අඝතෙ යි විග්‍රහයි—වෙදඃ, ඝෘහාදී ඝතරයි; විඳන්ති අනෙන යි විග්‍රහයි—ප්‍රපාතඃ, පව්වනාදීන් වෙත පාතාලයි; ප්‍රපතන්ති අඤ්ඤාත් යි විග්‍රහයි—නාම ඝා කෘත්තෘවිනා කාරකයෙහි ඝඤ් උදාහරණයි—පාඝඃ, පැසීමයි; පවනං යි විග්‍රහයි; තතගඃ=තත්‍යජනඃ; ඝොඝඃ=රූජනා ආදියඳ මෙමනඝයි භාව, ඝඤ්-ඊඝඃ, දීඝ්‍රම; ඒඝඃ කැවිකිරීම; නඝඃ, ක්‍රමාදියඃ අව්, මෙඝේයි—කරඃ, බාහාදියඃ ගරඃ, වැගිරීම් ආදියඃ ලවඃ, ඡෙදුදියඃ පලවඃ, ඉපිලීම් ආදියඃ අප් මෙඝේයි—ඝඤඃ ඝාගඝඃ ප්‍රඝාඃ, පිළිවිසීම. නඪ්, මෙඝේයි-මෙම නඪ් ප්‍රත්‍යඝානා ඝාවඤු ශබ්දඝාගේ ප්‍රංඝඪඝ පුච්ඡයෙහි බාධිනයි—නඪ් ප්‍රත්‍යඝට උපලඤ්ණයෙන් නත් පඤද ගනනා—ඝවපනඃ, නිද්‍රාව; නඝදඃ, ආහාරඝ ; ණ මෙඝේයි-උරඃඡද, කව්චයි; ප්‍රඡද, දඝනඡද ප්‍රහාතිහුද මෙම නඝයි--ඝ මෙඝේයි—වේපථුඃ, වෙවලිම; ඤඡවථු, දව්ථු යනාද්ඝද මෙම නඝයි-අදූව් මෙඝේයි.

16 චතුවඃඤවඩඩඃවිඤවඩඩානඤමාහාතෙ
කානනඃ සූයෙඤ්නුපඝඤ්ඨායපූවේඃඨඃපූර්වකෝපිච
17 වටක (ඤඃ)තුඩාක (ඤඃ) රලලක (ඤඃ) කුඩඝකඃ a

කන්‍යාරි, කන්‍යාඃයෙහි; කරණලඳ: ලඤඃ, ලඤප්‍රත්‍යයද; භාවේ, භාවයෙහි; ඉමනිච්, ඉමනිච්හා; කඃ, කප්‍රත්‍යයද යන මෙතෙක්ප්‍රත්‍යය අනතකොට ඇතෝ පුලලිහුයි—ප්‍රාදිතඃ, උපසඟිගයන් කෙරෙන් පරවූද; අනඃතඃ, සෙසඤන් කෙරෙන් පරවූද; ඤොඃ, ඤුසංඤධාතූන්ගෙන් පරකොට කරණලද; කිඃ, කි ප්‍රතඤයානනඤශබ්දයද පුලලිහුයි—"නඤනඃ" නඤය නි, ච්=පුත්‍රාදිඤුය; මරණඃ, මධුඤුදනඃ, මධුං ඤුදයති, ච්; මධුනම් අසුරයා නිවාරණය කරනෙනන් මරනෙනන් මධුඤුදන නම්; එනම්, විෂ්ණුයි—ප්‍රථිමන් පඃථොභාවඃ, පුළුල්බව; මහිමන් මඝතොභාවඃ, මහත්බව ආදී "පඃථ්වාදිභෙඤ ඉමනිච්වා" යන ඤූත්‍රයෙන් වනනාවූ ඉමනිච් ප්‍රත්‍යය මෙහි දනයුතුයි—භාවෙ යි කවරහෙයින් කියන ලදද? වර්මන් ආදීන් ගේ පරිහාරපිණිසයි; වර්මානම් පෘථ්වියයි ඒ සංඥි ලිහුයි—නවද මෙහි භාවෙ යනන එලිපතුයේහි තැබූ පඝනක් සෙයින් පූර්වයාහා අපරය සමගත් සම්බනධ වේ—ඇඛුණඃ, මියන්නැගිමයි: ප්‍රඃථඃ, නැළිය-කඳුමුදුනයි පුං—ශෛල වගීගයෙහි මේ පූන්නපුඃසක බැව් පූර්වොකතයි—මේ භාවයෙහි කප්‍රත්‍යයට උදාහරණයි—ප්‍රථි, චක්‍රනාභියඃ නිධි, නිදුනයඃ ආදි, ප්‍රාරම්භාදියි; ජලධි, වාරිධි, සාගරයි: ප්‍රාදීන්හා ශබ්දයන්ගෙන් පරවයිවි ඤුසංඤුයාගෙන් භාවයෙහි කළ කි ප්‍රත්‍යයාගේ පුල්ලිඟු බැව්හි උදාහරණ මෙසේදන්න.

16 අසමාහෘතෙ, සමාහාරයෙන් බැහැර: වනෙව, වාඃසමාසයෙහි; අඤවඩවෙෘ, අඤවඩවාන්; යි පුල්ලිඟුවේ; සමාහාරයෙහි නම් අඤවඩවං යි නපුංසකයි—සූයෙඤ්නුපඝඤ්ඨායපූර්වඃ, රවිචන්‍රනාමයන් පෙරවූකොට ඇතතාවූද; අඝඃ පූර්වකොපිච, අයඃ ශබ්දපෙරවූකොට ඇතතාවූද; කානනඃ, කානනාශබ්දය පුල්ලිඟුයි—සූයඤ්කානනඃ, අඤ්කානනඃ, සූයඤ්කානනපාෂාණයයි කියති; චන්‍රකානනඃ, සොමකානනඃ, චන්‍රකානන පාෂාණයයි කියති—සප්ටක විශෙෂයි; අයස්කානනඃ, ලොහකානනඃ, කානන විශෙෂයි.

17 වටකඃ, හත්වටයි=අගහලායි; අනුවාකඃ, වෙදවයවයෙකි; රලලකඃ, රොමුපිළිසි; කුඩඝකඃ, ගහනයි=සෙවන පුඩඛඃ, ර් පනිලියයි; නඤඩඛඃ, සාමවෙදයෙහි ව්‍යවහාර නිපාතවිශෙෂවූ ඔකාරයි; සමුදගඃ, සම්පූ

---

a කුටහක යි න් පෙණේ—ටීකායි—කුට්ටගකඃ, යි කලිකාතා, "කුටහකොනා වඤදි පිටං" වොපාලිතයෙහි පෙණේ—වඃඤලාගා ගහනයයි ඤීරසවාමි නියන්දූ.

පුබ්බා නාසුබ්බඃ a සමුද්දා (ඤ්ච) විව b පට්ට c ඛට්ඨඃ d ඛවඃ e
18 කොට්ටාරඤ්ච්ඡහට්ටා (ඤ්ච) පිණ්ඩ ගොණ්ඩ පිවණ්ඩ (ච්ත්) ගඩ්ඩඃ f කරණ්ඩා g ලඝුඩ්ඩ වරඛ h (ඤ්ච) ඤාණ ඝුණඃ i
19 දුනි k යිමනාහරිතෝ l රොමන්ථොඅගිථ m බුද්ධුදඃ

ටකයි=කරඩුවයි; විව, ඩුත්තයි; පට්ට, දඩුඅස්නයි; ඛට්ඨඃ, තුලායි=තරාදියයි; ඛවඃ, අඤ්ඤුපාදියයි.

18 කොට්ට, දුග්ගහ තුවරයි; අරඤ්ච්ච, ලින් විශෙෂයති "අරෙඃ චක්ඛුව යවසදුශෙඃ කාඤ්චිශෙශෙඃ ඤ්ඨතෙ අසෝ=අරඤ්චඃ" යි ටීකායි—සමහර ආචාර්යවරුන්ගේ මතයක් වාත්තාවගීගයෙහි උච්ත් කොට්ටාර, යි රූපාරූපතාකොට බිඳ "කොට්ටාරෝ නාගරෙ කූපෙ පූඤකරිණ්‍යඤ්ච පාඨකෙ" යන රහසකොඤ දක්වති; ඤ්ච, තොට (නහත්ථ බස්නාවූ හෝ සුඤ්ඤම් ගත්තා තැනයි); භට්ට, සල්පිලයි; පිණ්ඩ, ගුළාවයි; ගොණ්ඩ, නෙරූ නැබයි; 'ගොණ්ඩාපාමරජ්ජතෝ ච චැඩතාහෝ ච සම්මතඃ" රූඩකොඤයි—පිවණ්ඩ, බඩයි; "පිච්ණ්ඩ" යිද පාඨයි—පිවණ්ඩ්වත්, යි දැක්වූ වත් ප්‍රත්‍යයෙන් මතෙතහි දක්වන ගඩු ශබ්දයින්ගේ පුංසත්වයද මෙසේමැයි දක්වති—ගඩු, ගලගණ්ඩියි; කරණ්ඩ, කරඩුවයි: ලඝුඩ, මුඛුරයි, වරණ්ඩ, මුඛරොගයි; නිණ, කරගැටයි (වණ සුවවූ කැළලද නියත්): ඝුණ, ලිවිඳින පණුවිශෙඤයි (ගුලලා අම්බලම්පාළුවායයි ව්‍යවහාර කුරුවෙණියා ආදියයි.

---

a විකාහි නාසූඩඛ යි දිඹි ඌකාර මඩඃව පැණේ,
නාසුඩඛඃ සම්‍යගම්නොඤෙ ච සාමඃ ඤට්ප්‍රවණෙ 'පිව—මෙදිනී.
b විවො 'ද්‍යෞ ඛවලෙ ඤිඩ්ගෙ මුඤිකෙ ඛදිරෙ 'පිව.—මෙදිනී.
c පට්ටඃ පෙඤණපාඤාණෙ වුණදිනාච බන්ධනෙ
චතුඤපථෙ ච රාජද්ඝාඤනානාතරපීඨියොඃ—හෙමචන්ද්‍ර.
d ඛවො ඇව්‍යතුලායාං සඤද් ඛවී චිරෙ ච වාඤසෙ—මෙදිනී.
e ඛවො 'න්තිකුප කළියොඃ ප්‍රහාරානාතර වඨකායොඃ.
f ගඩුඃ පෘඤගුඩෙ කුබෙප්—විඤව.
g කරණ්ඩා මධුකොඤෙ 'සෝ කාරණ්ඩ වෛදලාඨකෙ.
h වරණ්ඩා 'පෘතාරාවෙදෝ සම්මුඛරොගයොඃ.
වරණ්ඩා ඇඹ්කාඤඨං—ඇගලියයි මංඡකට්ක ටීකායි.
i ඝුණඃ සඤත් කාඤඨවෙධකෙ—රත්නාකොඤ.
k දුනිඤඩ්ඹිවප්පුටෙ මතෙඤ්‍ය නා—මෙදිනී.
l ඤර්ද් ඇඤි ඤත්‍රියාං ස්ත්‍රූඤි ඤයවණ්ණවිශෙඤයොඃ
අත්‍රියාං සඤත් නඃණෙ 'පිව.....මෙදිනී.
m උදඤිථඃ ප්‍රවණඃ සාමවෙදඩවනිඃ යි—අරුණදත්තයි.

කායමධ්‍යේ a 'නීවුදඃ b කුක්ෂි c යෝනඃසුපෝ (ස) ගුපකෝ
20 ආතපඃ (ඤ්ත්‍රියෙ) නාභිඃ කණප ක්ෂුර d කෙදරාඃ
පුර e ක්ෂුරප්‍ර චූක්‍රා f (ඟව) හොල g හිඟුල h ප්‍රද්‍ඝලාඃ i

---

19 දෘනි, චර්මහඤ්ත්‍රිකායි; සිම්නා, කෙශ චිකාඃසයි; හර්ත්, පලාවණීණ යි; රොමණි, ගවාදීන් චිසින් කෑ ගොදුරු වමාරා නැවත විනීමයි; උ ණ්හිථ, සාමවෙද හෙදයෙනි: බුද්බුද, බුබුලයි; කායමධ්‍ය, තුචරගසයි "වෙ සඛාරභෙදඃ" යි ඝාතුදීඤ්තිතවිකායි; අණ්ඩද, දශකොට් අ යි; කුක්ෂි, ශිලා ඝාඩ ආදියයි; ඒන, පෙන=ජලවිකෘතියි; සූපප, දුගැබ=සෑඃ ගුපක= ගුප, ගාගසනාමධය; (ක්ෂීරසඛාමීන් චිසින් පූපක=පූප—යි දඤිතලු.

20 ආතප්, සූඃයඃලොකයි; නාභි, පෙකණිය කියනකල සන්ත්‍රිගුබැව් පුදේවාකතයි: ඤ්ත්‍රියෙ, ඤ්ත්‍රිය වාචිවූයේ පුලලිඟයි; කණප, ගවුල, කු නතාය, ලන්සයයි චාවහාරයි-කුණප යිද මරාට් පාඨයි; පූනිගඛොශ වෙපිච යි, මෙදිනි කොෂයෙන් එනි අණ්ඩදඤිතයි—ක්ෂුර, දුළිපිඟියායි; කෙදර, චිනිඟඛ්‍යාදි චාවහාරයි-සම්භරුවඃඤ්ඤාවිශෙෂයෙකායි කියත්- චමරුස්සෝ පුරාණසනනායි ඒ සැබෑනම් "කෙකර" යි පාඨයි; පුර, න දී ආදීන්ගේ දෙගොඩ නඃද්‍රාගන මඟවතුරුයි; ක්ෂුරප්‍ර, ඊදඬු චිශෙෂයෙ කි (ඛුරප්‍ර යි කවඟිඟ චිනියාදිකොට රාජමුකුටාදි කිසිවෙක්කියත්ලු); චූක්‍ර, පලාවඞිගයෙනි (ඇඹුල්වඟිගයකට නමැයි පුරාණසනනායි); ගොල, ගුලිකායි (සැඹියන් මඃතානෑතත්‍රගේ සොරසැම්යන්ට උපන් පුතු කොරගිද) යි පුරාණසන්නායි ඒ අණ්ඩයෙනි (ගොලක යයි පූර්ව දඤිත යි); හිඟුල, දැහිගුලි 'හිඟුලු' යි උකාරානනාද චෙයි හ නුදීඤිතාට්කායි, උදනනායා නාසුංසකාදී පුරාණසනතයි); ප්‍රද්‍ඝල, ආතමයෙහිද ශරීර යෙහි ද වැවේ.

---

a කායමධ්‍යේ'දීනිඃ—යි රාජමුකුට පාඨයි--එහි අදීනි යනනට අගනි යයි; අණ්ඩයි—මෙදිනි.

b අණ්ඩෙදු මාංසකීලෙ සතත් පුරුෂෙ දශකොටිෂු—මෙදිනි.

c කුනෙදු මාඤ්‍ය 'සත්‍රී මූකුඳහ්‍රමීනිඛ්‍යනඃරෙෂු නා—මෙදිනි.

d ක්ෂුරඃ සතත් ඡේදනදුවේ‍ය කොනිලාඉක්ෂ ච ගොක්ෂුරෙ—මෙදිනි

e පුරොා ජලප්‍රවාහෙ සතත් ව්‍රණසංශුඛ්ධාදුයොඃ—හෙමචනද්‍ර.

f චූක්‍රං වංක්ෂාමලව.ගෙයෙඃඃ සත්‍රී පුංසඃමෙල'මලවෙතසෙ.

g ගොා ගොාඋවර්ඝතෙතාඃ කුණ්ටී දුනීයොඃ සත්‍රියාම්—හෙමචනද්‍ර.
පත්‍රාජනෙ මඬනෙවාලිජරෙ බාලඛෙලනෙ
චයොලීඤ්මඃ පුමාන් කමෙප කම්පයුඤෙතා'හිධෙය චත්.

h හිඟුලොා වණීණකදුවේ‍ය නා හණ්ඩාකතනනු හිඟුලී
හිඟුලුඃ සතතතු හිඟුලං යි රාජමුකුටයෝ කියත්ලු.

i ප්‍රද්‍ඝලඃ සුකුරාඛාරෙ ත්‍රිෂු පුංසකනම්දෙහයොඃ—මෙදිනී.

21 වෙතාලමලුලු a හලුලා b (ඡේ) පුරොඩාශොc (ඊ) පට්ටිඃ d
කුලමාශොe රහසf (ශෛවෙව ස) කටාහඃg පතාදග්‍රහඃ
22 චිහිනෙ'නාෘවව ඛාරණ්‍යපණ්ඩිත්‍යනිමෝh දකව්

---

21 වෙතාලු, යක්ෂණාවෙශ ඇති මළසිරුරයි; "හූතාවිෂ්ටශවඃ" යි හාතුද් ක්ෂිතයි; සඩවිශෙෂයෙක යක්ෂයන්ට නම් පුරාණ සන්නයි); මලලු— යනු, බාහුදුඩ දැක්වූ මලලව ආදියයි; හලල, අඩසඳවන් මාගන්තල ඇ ති ඊවගීයෙකි (සිංහල සහ මරාවී "හලදමලලාඡඩ" යි පාඨයි) පුරෝ ඩාශ, යාගයෙහි පියයුතු මුඛ කබලයි; පට්ටිඃ, කෛවේරියයි: "අසත්‍රුහෙ දඃ=ශාත්‍රුහෙදඃ" යි ටිකාදෙක්හි; කුනඩුලි යි පරණසන්නයි); කුලමාශ, තලපයි; "අඩිඤ්ඡන්නෙනා යවඃ කුනසින මාඡොවා" මරාට් ටිකායි; රහස, හෙජියි; කටාහ, හත්වටාදිපාකභාජනයි' පතාදග්‍රහ, යෙලමලාවූ— පුලලිඟශෙෂයි.

22 අනෘවව, බාධිතදෘශිත් සෙසසද; ඛාරණ්‍ය, ඛාරණ්‍යදි විඃහලිකශ ඛදයා අන්තනොට ඇ'ථෝහ්; චිහිනෙ, නපුංසකලිඟයෙහි ච'ථෙත්— ඛ, ඉන්ද්‍රිය, ජීද්‍ර, නහස් ආදියයි; අරණ්‍ය, විපින, වන, කානනාදියයි; පණ්ණ, පත්‍ර, දල, පලාශ ආදියයි; ඡඩන, බිල, පාතාලාදියයි; හිම,

---

a මලලඃ පාත්‍රෙ කපොලෙ ච මත්සෘහෙදෙ බලීයසි.
b හලලඃ සත්‍ත් පුංසි හලලූකෙ ශස්‍යහෙදෙ පුනඋයොඃ
හලලානකක්‍ෂං සත්‍ත්‍රියාං හලලි.....
c පුරොඩාශො හව්බේහදෙ චමසක්‍ෂං පඤ්චකාසෘව
රසෙ සොමලතායාව හූතශෙෂෙ ච කීර්ත්තිතඃ—විශ්ව.
d පට්ටිඃ සත්‍රි පටහෙදෙ සත්‍ත් ලලාටෙ කුමනිකාදූමෙ
"පට්ටිං ශ්‍යති ශොතාහූකරණෙ පට්ටිස" කියා රාජමුකුට ටිකාකා
රසෝ දන්‍යතන්‍යනොට දෘවනි, එසේ කල 'ඡොඅන්‍යාකම්ම්ණ්',
යි ධාතු දතයුතුයි ඇතු හාතුදීඤිත ටිකායි.
e කුලමාශො පාවසෙ ප්‍රොක්තඃ කුලමාෂං කාඤ්ජිනෙ 'පිව—විශ්ව.
කුලං මෂති=මෂ හිංසායාං—ධාතුපාරායණයෙහි කුලමාසං යි
දන්තඅන්‍යාව පෙණෙයි, එහි මසි ධාතු ගතයුතුයි.
f රහසො වෙගහර්ෂයොඃ—විශ්වයි.
g කටාහො ඝෘතතෛලාදි පාකපාත්‍රෙ 'පි කර්පරෙ
කටාහඃ කූර්මපෘෂ්ඨෙ ච සූපෙ ච මහිෂීශිශෝ—විශ්ව.
..... කටාහඃ කූර්මකර්පරෙ
ළිපඝෘව ප්‍රහෙදෙ ච තථා සත්‍රන් මහිෂී ශිශෝ
තෛලාදිපාකපාත්‍රෙ ච.....මෙදිනී.
h හිමං තුෂාරමලයොදහවයොඃ සත්‍රන් නපුංසකම්—මෙදිනී

ඝිතොෂ්ණ a මාංස b රුධිර c මුඛ d සඝිවිණ e ඔලම් f

23 එල g හෙම ශුල්ව h ලොහ i සුඛදුඃඛ ශුභාශුභම්
ජලපුෂ්පාණි ලවණං k ව්‍යඤ්ජනා l නානුලෙපනම්

තුහින, ආදියයි; උදක, ජල, නීරාදියයි; ශීත, ශීතල, ශිශිර ඝනාදියයි; ලවණ, නිගම ආදියයි; මාංස—පිසිත, තරසාදියයි; රුධිර, ලොහිත, රක්තාදියයි; මුඛ, වක්ත්‍ර, ලපන ආදියයි; අක්ෂි, නෙත්‍ර, චක්ඛුස් අදියයි; ද්‍රව්‍ය, ධනාද්‍යයි; බල, ශෝභාදියයි.

23 එල, එල කපිත්‍ථාදියයි; (ඉල, කියාද ඇසිතැනක පෙණේ, එසේ කළි නිරීෂ කුටකාදියයි); හෙම, සච්ඡ්‍ය, කනකාදියයි—ශුල්ව, තාම්‍රාද්‍යයි; ලොහ, කාලායසාදියයි; සුඛ, ශාත, ශර්මාදියයි; දුඃඛ, කෘච්ඡ්‍ර, කෂ්ටාදියයි; ශුභ, කුශල, කල්‍යාණාද්‍යයි; අශුභ, අකල්‍යාණ, අමඟලාදියයි; ජලපුෂ්ප, කුමුද, කමල, උත්පලාදියයි; ලවණ, සෛන්ධව, මෙචකාදියයි; ව්‍යඤ්ජන, තෙමන, නිෂඨානාදියයි (ව්‍යඤ්ජනවිශෙෂවූ දධි තක්‍රාදියද ගැණේයි); අනුලෙපන, චන්දන කුඞ්කුමාදියයි.

---

a ඌෂ්මෙණා ශ්‍රීෂ්මෙ සුමාන් දක්ෂාශීතයොරන්‍යලිඟකඃ.

b මාංසං සන්‍දර්භෙ ‘පිදං කාකොලි ජටයොඃක්‍රියාම්.

c රුධිරොඃහාරකෙ පුංසි කලිඛන්‍ධා කුඞ්කුමාඃජෝඃ.

d මුඛං නිඃසරණෙ වකෙත්‍ර ප්‍රාරම්භොපායයොරපි
සඞ්ඛ්‍යන්තරෙ නාටකාදෙඃ ශබ්දෙ ‘පිච නපුංසකම්.

e ද්‍රව්‍යං නවයොඃතෙඃ කාචනේ ච පරාක්‍රමෙ.

f බලං ගන්ධරසෙ රූපෙ ඔජාමනි සෛන්ධලසෛන්‍යයොඃ,
සුමාන් ඵලාඪ්‍යඩෙ දෛත්‍යප්‍රභෙදෙ වායසෙ ‘පිච,
බලඤ්ඤෙතොඃන්‍යලිඟඃ සඤ්ඤත් වාවඤ්ඤලකෙතු යොෂිති.

g එලං හෙතුකෘතෙ ජාතිඵලෙ එලකසස්‍යයොඃ
ත්‍රිඵලායාච කෙකෙකාලෙ ශස්‍යාග්‍රෙ ව්‍යුෂ්ටිලාභයොඃ.

h ශුල්වං තාම්‍රෙ ඝඤ්ඤාම්මණඃවාරෙ ජලඝන්‍ධිඛෝ—මෙදිනී.

i ලොහොඃ ‘සත්‍රී ශස්ත්‍රකලහෙ ලාභකෙ සර්වතෙජසෙ.

k ලවණං සෛන්ධවාදෝ නා සින්ධූරඤ්ඤාභිදෙ රසෙ
තදඤ්ඤෙතෙ වාවඤ්ඤලිඃ සඤ්ඤත් නදීභෙදව්භොඃ සත්‍රියාං.

l ව්‍යඤ්ජනං තෙමනෙ චිහ්නෙ ඤම්ඤ්ඤණඃවයවෙ‘හනි.

24 කොටිඃ ශතාදිසඞ්ඛ්‍යතන්ත්‍ර වා ලක්ෂ්‍ය a නියුතච් b තත් ච්‍යවකාමසිසුසනනානනාං යදනාන්තමකත්තරි

25 ත්‍රාණනාං සලොපධං ශිෂ්ටං රාත්‍රිම් ප්‍රාක්සඞ්ඛ්‍යායනච්තම් පාත්‍රාදෘදනෙතරෙකාඵෝ ච්ගුලීක්ෂකනුසාරතඃ

---

24 කොටිඃ අනඃ, කෝටිශබ්දයෙන් අන්‍යවු; ශතාදිසඞ්ඛ්‍ය, ශත ආදී ශඞ්ඛ්‍යතොමෝ; "ච්ගිනෙ" ති අනුවර්තනයි—එනම්, ශත සහස්‍ර යනාදියයි; ලක්ෂ්‍ය, ලක්ෂ්‍යශබ්දය; වා, විකල්පයෙන් ලක්ෂ කියා නපුංසක ලිඟුවේ; තත්, එම ලක්ෂ සඞ්ඛ්‍යව; නියුතච්, නියුත කියාදවේයි (ලක්ෂ නියුත ශබ්ද සමානාර්ථයඟයි යනුභාවයි)—යත්, යම් ශබ්දය ක්; ච්‍යවකාම්, ච්සර ඇත්තේ; අසිසුසනනානං, අස් ඉස් උස් ඇත් යන මේ අන්තකොට ඇත්තේනම් හෙද නපුංසකයි-පයස්, මනස්, නභස් ආදිය අසන්තයි; සර්පිස්, ජෙතෘස් යනාදිය ඉසන්තයි; වපුස්, යජුස් යනාදිය උසන්තයි; චම්මන්, ශම්මන් යනාදිය අනන්තයි—අකර්තරි, කර්තෘ කාරකයෙන් බැහැර; අනානනං, අන යන්න අන්තකොට ඇති ශබ්ද නපුංසකයි; ගමනං, මරණං, කරණං, දානං, යනාදිය එහි උදාහරණයි; "අකර්තරි" යනුයෙන්, ඉධම්ව්‍රජනඃ නාඝනඃ යනාදිය බාධිතයි.

25 ශිෂ්ටං, පරිශිෂ්ටවූහෝ සර්ව පුංසත්වයෙන් ඉතිරිවූ; ත්‍රාණනාං, ත්‍රාණ රාන්න ශබ්දද; සලොපධං, දන්ත්‍යසකාර ලකාර අන්ත්‍යසවරයෙන් පූර්ව කොට ඇති ශබ්දද (ච්ගිනෙයි අනුවර්තනයෙන් නපුංසකයි); පාත්‍ර, ගාත්‍ර, වස්ත්‍ර, වහින්ත්‍රාදිය ත්‍රාන්තයි; ඛිස, අකිතමස, ආදිය සොපධයි; කුල, මූල, ආදිය ලොපධයි; ශිෂ්ටං යනුයෙන්, පුත්‍ර, වෘත්‍ර, හංස, පනස, ශිලා, කාල, යනාදිය බාධිතයි—ප්‍රාක්සඞ්ඛ්‍යායනච්තම්, සඞ්ඛ්‍යශබ්ද උපපදකොට ඇති; රාත්‍රිම්, රාත්‍රිශබ්දය නපුංසකයි; ත්‍රිරාත්‍රං, පඤ්චරාත්‍රං, යනාදිය තදුදාහරණයි-සඞ්ඛ්‍යායනච්තම් යනුයෙන්, අර්ධරාත්‍රඃ, මධ්‍යරාත්‍රඃ, යනාදිය බාධිතයි—මේ "රාත්‍රි" යන්න සමාසාන්ත අනුකරණයි; පාත්‍රාදෘදනෙතරඃ, පාත්‍ර ආදී අකාරාන්ත ශබ්දයෙන් උපලක්ෂිතවූ; එතාඵෝ ච්ගුඃ, එකවචන අර්ථයට ඇති ච්ගුසමාසාන්ත ශබ්දය; ලක්ෂ්‍යනුසාරතඃ, ආප්තප්‍රයොගානුසාරයෙන් නපුංසත ලිඟුද වෙයි; "පඤ්චරාත්‍රං" යනාදියයි; ආදි ශබ්දයෙන් චතුර්ථ යනාදිය ගන්නේයි-ලක්ෂ්‍යනුසාරතඃ යනෙනන්ම-පඤ්චමූලි, ත්‍රිලොකී, යනාදින්ගේ අපවාදයි—එකාඵෝඃ, යනු කුමටද? පඤ්චකපාලඃ යනාදිය පිණිසයි; මේ ච්ගුසමාසය නධිතාඵෝයි.

---

a ලක්ෂ්‍ය නපුංසි සඞ්ඛ්‍යයං කලිඛං චාප්‍රශරව්‍යයොඃ—මෙදිනී.

b ශතං සහස්‍රමයුතං නියුතං ප්‍රයුතං මතම්
සර්ව කොටිරබ්බුදම්ති ක්‍රමාදදශගුණොත්තරම්—රත්නාකොශයි.

26 වනෙවකාඛ්‍යාඛ්‍යාහාවෝ පථං සඞ්ඛ්‍යාතව්‍යඃ පරඃ
ෂෂ්ඨ්‍යන්තඃ ඡායා බහූනාවෙද් විවක්ෂායං සංඝතෝ සභා
27 ශාලාඞ්ගාපි පරා රාජමනුෂ්‍යඤ්ඤාදරාජකාත්
දෘසිසඟං නෘපසඟං රක්ෂඃසඟමීමාදිශඃ

---

26 වනෙවකාඛ්‍යාඛ්‍යාහාවෝ, වහුසම්භවයාගේ එකත්වයද අවයවී භාවසම්භවයද (නපුංසකයි); "පාණිපාදං, මණ්ඩූකාමත්‍සයං" යනාදිය ඔනෙවනිභාවොදාහරණයි; "අධිස්ත්‍රි, උපගඟං" ආදිය අවයවීභාවොදාහරණයි—සඞ්ඛ්‍යාතව්‍යඃ පරඃ, සඞ්ඛ්‍යාශබ්ද අවයව ශබ්දයන්ගෙන් පරවූ: පඤ්ච, පථිශබ්දය (නපුංසකයි); "ත්‍රිපථං චතුෂ්පථං" යනාදිය සඞ්ඛ්‍යා පූර්වයට උදාහරණයි-සඞ්ඛ්‍යාණං පථාං සමාහාරඃ, යනාදිය විග්‍රහයි-'ත්‍රිප ථං, කාපථං" යනාදිය අවයව පූර්වොදාහරණයි-සඞ්ඛ්‍යාතව්‍යඃ, යනුගෙන් ධර්මපථඃ, යොගපථඃ, යනාදිය බාධිතයි-මෙහි "පථ" යනුද සමාසාන්ත අනුකරණයි—ෂෂ්ඨ්‍යන්තඃ, ෂෂ්ඨ්‍යන්තයාගෙරෙන් පරවූ; ඡායා, ඡායාශබ්ද ය තෙම: වෙත්, ඉදින්; බහූනාං, බොහෝදෙනාසම්බන්ධි නම් නපුංසක යි—උදාහරණ 'විවක්ෂායං, යනාදියයි-චිනාං පක්ෂිණාං ඡායාසී ව්‍යාක්‍යයි—ශලභවක්ෂායම්, ඉක්ෂුවක්ෂායම්, වෘක්ෂවක්ෂායම්, යනාදියද මෙම නයයි—"බ හූනාං" යනු කුමටයි? කුඛ්‍යවක්ෂායා, තරුවක්ෂායා, යනාදියෙහි නොවනපි ණිසයි—මෙහි කුඛ්‍යස්‍ය ඡායා; තරෝඃ ඡායා, යනු විග්‍රහයි—සංඝතෝ, ෂෂ්ඨ්‍යන්තයා කොරෙන් පරවූ සමූහාර්ථයෙහි වැටෙන්නාවූ: සභා, ස භාශබ්දය ද (එසේම).

27 අරාජකාත්, රාජන් ශබ්දවර්ජිතකොට ඇති; රාජමනුෂ්‍යත්ත්‍රීන්, රා ජන්‍ය අමනුෂ්‍යත්ත්‍රී ෂෂ්ඨ්‍යන්ත ශබ්දයන් කෙරෙන්; පරා, පරවූ සභාශ බ්දයා; ශාලාඞ්ගා අපි, ගෘහාර්ථවූවත් නපුංසකයි—දෘසිසඟං, නෘපසඟං, රක්ෂඃ සඟං, යන; ඉමාඃ දිශඃ, මොහු දිඞ්මාත්‍රයි: ඉනසඟං, ප්‍රභූසඟං යන ආදිය රාජන් ශබ්දවර්ජිතකොට ඇති තත්පුරුෂාය ශබ්දයන්ගෙන් පරවූ සභා යන්නාහුගේ නපුංසකත්වයෙහි උදාහරණයි—රක්ෂඃසඟං පිශාච සභා, යනාදිය අමනුෂ්‍යපුරුෂයන් කෙරෙන් පරවූ සභා යන්නාගේ න පුංසකත්වයෙහි උදාහරණයි—අරාජකාත් යනු කුමටයි? රාජසභා යන්නා ර්ථයෙහි නොවන පිණිසයි—චඤ්චුජනසභා, යනුත්-රාජපුරුෂාර්ථයෙහියි ම නපුංසකත්වනිවාරණයි—ෂෂ්ඨ්‍යන්තඃ යනු කුමටයි? නෘපතිවිෂයෙ සභා=නෘ පතිසභා, යනාදියෙහි නපුංසකත්වයාගේ ප්‍රතිෂේධපිණිසයි—අමනුෂ්‍ය ත්‍රීන්-යනු කුමටයි? දෘසිත්ගේ ශාලා යන අර්ථයෙහි දෘසිසභා යන්නාගේ නපුංසකත්ව නිවාරණපිණිසයි—දෘසිසඟං යනු දෘසිසමූහනමැයි—නෘපසඟං-යනු රාජසම්පත්තිහෝ රාජමන්ත්‍රියිඃ රක්ෂඃසඟං-යනු රාක්ෂස සම්පත්තිහෝ රාක්ෂස ගෘහයි.

28 උපඤ්ඤුපක්‍රමානන්තඤ්ච තදුද්භවප්‍රකාශනේ
කොපඤ්ඤ [a] කොපක්‍රමාදි කෘෂ්ටාශ්‍රිනරනාමසු
29 භාවෙ නාණකච්දෙහත්‘නෙය සම්භූතෙ භාවකර්ම්මණෝඃ
අදන්තාප්‍රත්‍යයාඃ ප්‍රුණ්‍යසුද්ධ්නාහකං ඔහඃ පරඃ

---

28 උපඤ්ඤුපක්‍රමාන්‍යාඤ්ච; උපඤ්ඤශබ්ද උපක්‍රමශබ්ද අන්‍යනොට ඇ
ත්‍යාවූද ෂෂ්ඨී තත්පුරුෂය; තදුද්භවප්‍රකාශනෙ, ඒ උපඤ්ඤිශබ්ද ප්‍රථමෝ
ත්පත්තිබැව් ප්‍රකාශනයෙහිලා නපුංසකයි; කොපඤ්ඤොපක්‍රමාදි. කෝ
පඤ්ඤ කොපක්‍රමඤ්ඤ යනාදිය උදාහරණයි; ඒ මෙසේයි—කස්‍ය බ්‍රහ්මණ
උපඤ්ඤඃ=කොපඤ්ඤම්; කස්‍ය බ්‍රහ්මණ උපක්‍රමඃ=කොපක්‍රම්ම්; කොපඤ්ඤ ප්‍ර
ජා, කොපක්‍රමං ලොකඃ, ප්‍රජාතොමෝ බ්‍රහ්මනිම්මිතිහෙයින් ප්‍රථමකොට
ඔහුවිසින් දන්‍යාලද-ලොකයතෙමේ බ්‍රහ්මනිම්මිතිය යනු අර්ථයි-“උප
ඤ්ඤ ඝනමාදෑං සත්ත ඤ්ඤාරමහ උපක්‍රමඃ” මෙහිම යට බඹවග උත්ත
ශෙලාකාඩ්යෙන් උපඤ්ඤ උපක්‍රම ශබ්දයන්ගේ අර්ථදර්ශනයතුයි—තදුද්භව
යනු කුමටයි? දෙවදත්තොපඤ්ඤ ප්‍රාකාරඃ, දෙවදත්තොපක්‍රමොරථඃ, යනා
දින්ගේ නපුංසකභාවය පිණිසයි—උශිනරනාමසු, උශිනරනාමයන්
විෂයෙහි ෂෂ්ඨීසමාසාන්‍යාවූ;කණ්ඨ, කණ්ඨ ශබ්ද නපුංසකවෙයි—සෙ
ශම්කණ්ඨං, වාහලිකණ්ඨං, යනාදිය උදාහරණයි—උශිනර-යනු කුමටයි?
දක්ෂිකණ්ඨ යනාදියෙහි නොවනපිණිසයි-නාමසු-යනු කුමටයි? චිරණ
කණ්ඨ යනාදියෙහි නපුංසකනොවන පිණිසයි-සිිවිරට දනවුහෝ නග
රවාසෙශයකට නම්.

29 නාණකච්දෙහඃ’ නය ණය කය චකාරඉත්ය යන මොවුන් කෙරෙ
න්; අන්‍යෙ, බැහැරවූ; භාවෙ, භාවයෙහි කරණලද; අදන්තාප්‍රත්‍යයාඃ, ක්‍රි
යාඥ්යන් කෙරෙන්වූ තවත්දි යම් අකාරාන්තාප්‍රත්‍යයකෙනෙක් වෙත්නම්
ඔහුද එසේම; සම්භූතෙ, සම්භූතාඥ්යෙහිද; භාවකර්ම්මණෝඃ, භාවය කර්ම්මය
යන දෙක්හි තද්ධිත අදන්තාප්‍රත්‍යයෝද නපුංසකලිඟයහ යනු අර්ථයි;
උදාහරණ, භවිතව්‍යං භූතං, බ්‍රහ්මභූයං, යනාදියයි; බ්‍රහ්මබවතෝ ප
රසමයාභිමත මහබ්‍රහ්මා එකීභාවය බ්‍රහ්මභූයනම් වේ-නාණකච්දෙහඃ
‘නෙය-යනු කුමටයි? ප්‍රශ්නඃ, නාදඃ, ආඛ්යඃ, චයඃ, යනාදීන්ගේ නපුං
සකත්ව නිරාසපිණිසයි-හෙඤ්ඤං=හිඤ්ඤානාං සම්භූහඃ; ඕපගවකම්=උප
ගූනාං සම්භූහඃ; මේ ආදිය සම්භූතාඛ්ය උදාහරණයි; ගොත්වං; මෞනං=
මුනෙර්භාවඃ; මාදීවං=මෘදෝර්භාවඃ; මානොඤකං=මනොඤස්‍ය භාවඃ,
ආදිය භාවතද්ධිතොදාහරණයි-ශෞකල්‍යං=ශුකලස්‍ය කර්ම්ම භාවොවා;
බ්‍රාහ්මණ්‍යං=බ්‍රාහ්මණස්‍ය කර්ම්ම භාවොවා; රාජ්‍යං=රාඥඃ කර්ම්ම-චෞ
ර්‍යං=චොරස්‍ය කර්ම්ම, යනාදිය කර්ම්මතද්ධිතොදාහරණයි—පුණ්‍ය සු
ඛිනාභූතත්වා, පුණ්‍යය සුඛිනය යන ශබ්දයන්දෙදෙනාකෙරෙන්; පරඃ,
පරවූ; අඟඃ, සම්භාවනාවෙ සිටි අඟන්ශබ්දය නපුංසකයි; පුණ්‍යඤ්ඤං, සුඛි
නාඤං, පවිත්‍රඛිනා ප්‍රශස්‍යෙදිනා යනු අර්ථයි.

---

a කොපඤ්ඤා, බරාණසි කලිකාතා.

30 ක්‍රියාව්‍යයානාං හෙදකානේ‍යකත්‍රෙ‍ාප්‍ය් උකාථතොටකෙ
චොචං a පිවඡං b ගාඃසස්නිණං නිරීටං මම්මයොජනෙ c
31 රාජසූයං වාජපෙයං ගද්‍යපද්‍යෙ d (කෘතොෘ කවෙඃ)
මාණි් කෘභාඡ්‍ය e සින්දූර f චීර g චිවරජජරම් h

---

30 ක්‍රියාව්‍යයානාං, ක්‍රියාශබ්ද අව්‍යය ශබ්දයන්ගේ; හෙදකානි, විශෙෂණයෝ; එකත්‍රෙ‍ාප්, නපුංසකලිඟයෙහි ද එකත්‍රයෙහි ද වේත්; සුඛංනි ෂඨති, සුවසේ සිටිහෝ වෙසෙයි; සලීලං නෘත්‍යති බාලා, ලඳුරිතොමෝ ලීලාසහිතව නටයි; රම්‍යං යචඃ, සිත්කලු අහසඟෝ දෙව්ලොවයි; සුඛං ප්‍රාතඃ, සැපදෙන පෙරවරුයි; ක්‍රියාව්‍යයවිශෙෂණෙදඟරණ මෙම න ෂයි—ඌකා-යනු සාමවෙද ගිවිශෙෂයෙකි; තොටක යනු සඟණසතර කින්බදනාලද පාදයකි, මෙසේ චතුරාවෘත්තකෙළේ තොටක වෘත්‍ය යි—ෙ‍ාචොච; අනුභවකොට ඉතිරිඵලය තල්ඵලය; "ඵලාවශිෂ්ටෙ" යි භාතුදීක්ෂිත හෙයින් අවශිෂ්ටඵලමාත්‍රයෙක හැඟේ—ඇටකෙහෙලැයි නොයෙක් පාලිසන්නාපොත්වල පෙණෙයි—මොචං යිද සමහරු කියති එසේනම් කදලිඵලයි—පිවඡ්, මොණර පිල් (මොණරුන්ගේ කුඛ්ඩියයි පරණසන්නයි—ගාඃසස්නිණ; ගෙහි ටැඹයි; නිරීට, වෙළඳනයි; (ශිරොභූෂණයයි) ද සමහරු කියති; මම්මන්, සන්ධි ආදී එක්සිය සතක් මර්ම ස්ථානයි (ප්‍රාණස්ථානයි) සත්‍යනයි; යොජන, යොදනයි.

31 රාජසූය, රජුන්විසින් පමණක්කටයුතු යාගවිශෙෂයෙකි—"රාඤ සොතව්‍යඃ අභිෂෙකචාරා නිෂ්පාදයිතව්‍යඃ, කියාහෝ, රාඤ ලතාතම්කඃ සොමඃ සූයතෙ අතු" කියාහෝ විග්‍රහයි—වාජපෙය, යාගභෙදයෙකි—"වාජමන්නාං පෙෂ්ටී සුරා පෙයමත්‍ර" යි විග්‍රහයි—ගද්‍ය, කවීන් විසින් කරණලද ජනෙදූරහිත පාඨයි—(කාදම්බරී ආදියයි) ප

---

a චොචං කදලීඵඃ [තු] ඵලං භවෙත්—ආඡ්කොෂ.
b පිවඡං පුගඵජාකොෂමොචාශාලමලිවෙෂ්ටකෙ
භක්‍ෂසමභූතමණ්ඩ ච් භක්‍ෂාවශ්‍යයදුම්යෙ
සඤ්ඣාං ප්‍රාංසිතු ලාඩ්ගුලෙ නවයොච්වඡීවූඩයොඃ.
c යොජනං පරමාතම්ණි; චතුඝ්‍රොශ්‍යඤ්ච යොගෙ ච—මෙදිනී.
d පද්‍යං ශ්ලොකෙ ප්‍රමාත් ගද්‍යෙ පඤ්ච වතීමනි කීර්තිතා.
e සූත්‍රාණ්ඩ වණ්ණ්‍යතෙ යත්‍ර වාක්‍යෙඃ සූත්‍රානුකාරිභිඃ
සවපදානිච වණ්ණ්‍යනෙත භාෂ්‍යං භාෂ්‍යවිදෙ විදුඃ.
f සින්දූරස්තාරුහෙදෙ සත්‍ත් සින්දූරං රක්තවණ්ණකෙ
සින්දූරී රොම නා රක්තවෙලලිකාධාතකීෂුච—විශ්ව.
g .....චීරී ක්ලීබං නපුංකසම්
ගොසනෙ වස්ත්‍රභෙදෙ ච රෙඛා ලිඛනභෙදයොඃ.
h පිජරොඃඛානනරෙ පිතෙ කලීබං සවණ්ණ ච පීතකෙ.
[හරිතාලෙව] කාසාඃඨිවඃතෙ පඤ්ඣකදිබඤනෙ

32 ලොකායතං හරිතාලං a විදලං සාලං b වාහලිකම්
(පුන්නාපුංසකයොඃ) ශෙඛොඃඩිච්ච පිණ්ඩක c කණ්ඩකාඃ d
33 මොදක e සානණ්ඩක f ඔඩකඃ g ශාටකඃ ඛච්චරොඃ h ‘ත්‍රිඳඃ i

දෑ, එසේම කවිත් විසින් කරණලද ශෙලාක විශෙෂයි; (කවෙඃ කෘතෞ ඔත්‍ව, කුමටද? ප්‍රවෘත්ති ආදිය අභිධායක කල පුං ආදිලිඟත්‍වය පිණිසයි; එසේම පඩක්කාදිය වාච්‍යකල පදඃ යනාදි ලිඟවිශෙෂපිණිසයි)–මාණික්‍ය, රත්නාහෙදයි—“මණිකෙ මණිපුරාකෙඛ්‍ය නගරෙ භවං” යි ව්‍යුත්පත්තිය—භාෂ්‍ය; පදඤ්ජාකථනයි; සිඳුර රැයම්න් තරණලද භෂ්මහෙදයි–චීර, වැහැරියි; චීවර; තපස්විවස්ත්‍රයි; “ශාක්‍යභික්ෂූ ප්‍රාවරණෑ” යි ශුභූතඥචාරීත්‍ව කියත්ලු—පිජර ලිඛිණි ආදින්ගේ මැදිරියයි—“පජර” යි ද පාඨයි.

32 ලොකායත, චාර්වාකශාස්ත්‍රයි; හරිතාල, සිරියලි; විදල, තුණ්ඩි ඩලුයෙන් කළ භාජනයි (එසේම උදුම්බ ආදී බීයලියෙහිද වැටෙයි); සාල, (අන්නාභාජන්) තැටිය–පාකභාජනහෝයි; වාහලික, කොකුම් ආදියයි (වාහලව) යිද පාඨයි—නපුංසකසඞ්ග්‍රහ නිමි.

පුන්නාපුංසකයොඃ, වක්‍ෂ්‍යමාණශබ්ද පුන්නාපුංසකලිඟුදෙක්හි වැටෙත්; ඒ ශබ්දනම්, ශෙඛඃ, ගතවගීයෙහි නොනියන්ලදදෙයද; අඩිච්ච, සෘ වොඩිම=අඩිච්චං–යි විග්‍රහයි යාගභාගය; පිණ්ඩක, තලමුරුවටයි; කණ්ඩක, රොමුදුහැ ආදියයි.

---

a හරිතාලං ධාතුභෙදෙ ‘සන්‍ති ද්‍යුව්වාකාශරෙඛයොඃ—මෙදිනී.
b සාලං භාජනභෙදෙ ‘පි සාලි සත්‍ත් පාඨලෙඛයොඃ.
c පිණ්ඩකො ‘සන්‍ති නිලකලෙක හිඟුවාහලිකසිඛලකෙ—මෙදිනී.
d කණ්ඩකඃ ක්ෂුද්‍රශත්‍රෞ ච කර්‍මසථානිඛදෙශයොඃ
රොමාවෙච දුමාගෙච කණ්ඩකොමඤ්චරෙ ‘පිච—විශ්වඃ.
කණ්ඩකො නඤ්ඤාං ක්ෂුද්‍රශත්‍රෞ මත්ස්‍යාදිකීඛ්‍රසෙ
නෙයොගිකාදි දෙශොක්තෞ සත්‍යොමාචද්‍රුමාගයොඃ.
e මොදකඃ ඛාද්‍යභෙදෙ ‘සන්‍ති හර්ෂුකෙ පුනරන්‍යවත්—මෙදිනී.
f තඞ්කඃ ඛජනෙ ඒනේ සමාසප්‍රාග්‍රවාච්ච
ගෘහදරුතරුඤ්ඡාඛිමාඝාඛහුලකෙශවපි—මෙදිනී.
g වඩෙකා නීලකපිඤ්ඡෙ ච ඛනිත්‍රෙ වඩකනෙ ‘ස්ත්‍රියාම්
ජඩ්‍යායාං සන්‍ති පුමාන් කොපෙ කොශාජීග්‍රාවදුරණෙ—මෙදිනී.
h යත්‍රෙකතොඃභවෙත් ග්‍රාමොනගරචෙකතඃ සමඃතම්
මිශ්‍රනතු ඛච්චටනන්‍යාම නදිගිරිසමාශ්‍රයම්.
i අඞ්ගුදෙ මාංසපරුෂි දශකොට්‍යු නඤ්ඤියාම්
මහිධරවිශෙෂෙ නා.....මෙදිනී.

පාතඤ්ඤොඤ්ඤ a චරකතමාලා d මූලකා නඩඃ
34 කුෂඨං c මුණ්ඩිං ශිඛි බ්‍රුසානං ක්ෂෞද්‍රිතං ක්ෂෞම d කුට්ටිම්ම්
සඟම ශතමානාම්ම ශඛිලා e ව්‍යය f තාඛවම්

---

33 මොදක, ඟන්වටයි: තණ්ඩික, උපතාෂවිශෙෂයි "දණ්ඩික" යිද පාඨියි; ටඞක, ගල්කට්වයි, සිංහලසන්නායෙහි "තඞක ශබ්ද ප්‍රියාවිරාගයෙන්වූ තාපයෙහි" යි පෙණෙයි; ශාටක, වස්ත්‍රභෙදයි: ඛදිවට, ප්‍රදෙශවිශෙෂයෙකි "කපිපටඃ ස්ථානභෙදඃ වඝන්‍රභෙදෙ වා ඛදිවටමිත්‍යපි" මරාවි-(ඛදිවටශබ්දය ග්‍රාම්ශතම්ඩ්‍යර්ථවූ ඒග්‍රාමශතයෙහි වසන්නාවූ ජනයාවිසින් ආශ්‍රයණීයවූ ග්‍රාමයෙහි වැටෙයි—එහෙයින් කීහු-ඛදිවොනාම, ග්‍රාම ශතාජනොපජීවෙතග්‍රාමඉති) ඝතු පරණසන්නායි; අබ්බුද, රොගවිශෙෂද සඞ්ඛ්‍යවිශෙෂද වේයි; පාතක, බ්‍රහ්මහත්‍යාදි අශුභ්කම්මයි; 'පාතුක' යි ද ගිතගොවිනුදියෙහි පෙණේ; උද්‍යොග, පටන්ගැනීම් උත්සාහය; චරක; වෛද්‍යශාස්ත්‍රයි; (සමහරතෙනෙක් 'කරක' යි ලියාගෙණ ඡේලදෙකක් එකෙකාට මැසූ පිළිඟට නමැයි කියති "කරකම්නි පාඨෙ සන්‍දතව සත්‍රං" යි ටිකාදෙක්හි; තමාල, තමලුගසයි (හුනු පොතෙහිද වැටෙයි) සන්නායි; ආමලක, ඇඹුලුයි "ආමලකොඛාත්‍ර්ඵලං" යී මරාවි-(ආමලකඃ ඵලං නිතඃං වඃඩෙනිමයවි තස්‍ය ඵලෙ ලූක්) බාරාණසී—සිංහලපාඨයෙහි සහ සන්නායෙහි ("මාලක" යි ශබ්දය ලියා ග්‍රාමදෙකක් මඬවූ වල ද පත්‍රශිරායෙහි හෙවත් පත්කුරෙහිද ජනපදයෙහිද පව්වතභූමියෙහිද ක්ෂෙත්‍රයෙහි ද වැටෙයි) කියත්; නඩ, හුණ ආදියයි; "නඩොනන්‍තීවරං තෘණහෙදෙ ච" යි ටිකාදෙක්හි—(නලඝයි ඛතවූ අනුපදෙශයෙහි හටගන්නා තෘණවිශෙෂයෙක වැවේ) පරණසන්නායි.

34 කුෂඨ, අටලොස්වැදෑරුම්වූ කුෂඨරොගයි (කුෂඨං යි ටවගීප්‍රථමා නාව මරාවි); මුණ්ඩි, ශිෂ්‍යාදිය මුඛනිරීමයි; ශිඛි, සුරාවිශෙෂයෙකි: බ්‍රුසන, බැඳුමස්, පනසාදීන්ගේ අසාරභාග යන මෙහි; නිසිතැනෙක (පුසන, නියාද එසේම ශව්‍යන්‍ය නියාද පෙණේ—පුසනනම් පුසනකාදියයි; ශව්‍යන්‍ය නම් සෙවනදෙයයි); ක්ෂෞද්‍රිත, වීරගජීජනායි: ක්ෂෞම, මොසු කුශලාදියයි; කුට්ටිම, භූතිවිශෙෂයි (මණ්කුට්ටිම යනාදී තන්හි මිණිඑබවුහෝ දැවානබැඳි බිමයි); සඟම, සංයොගයි සුරතාදිය හෝයි;

---

a උද්‍යොගඃඛ්හියොගෙහි උද්‍යොග උද්‍යමෙඛ්ඵපි.
b තමාලඃ නිලකෙ ඛඩෙන තාපිවෙශ්ච වරුණද්‍රුමෙ—මෙදිනී.
c කුෂඨං රොගෙ පුෂ්කරෙ 'සන්‍ති.....මෙදිනී.
d .....ක්ෂෞමෙ 'සන්‍ති ලඛධරක්ෂණෙ
චණඩ්‍යායං නා ශුභෙ නසන්‍ති කාතකයනත්‍රනාතු යොෂිති—මෙදිනී.
e ශබලෙ 'සන්‍ති ශඞ්ගලවත් කුලපාඨෙය මත්‍සරෙ—මෙදිනී.
f අව්‍යයෙ 'සන්‍ති ශබ්දභෙදෙ නා විශෙෂණ නව්‍යයෙ නිත්‍යෙ—මෙදිනී.

35 කව්යං a නානු b කාපීපාසං පාරාවාරං c යුගන්ධරම්
යූපං ප්‍රග්‍රීවපාත්‍රවේ යූෂං d චමසචික්‍ෂාසෝ
36 අඩ්ඩීචාදෝ ඝානාදීනාං පුංසඛාදෑං වෛදිකං ධ්‍රැවම්
තන්නානාකත්තම්හ ලොකෙ'පි තඛේදඤ්ඤසකු ශෙෂවත්
37 සත්‍රීපුංසයොරපතන්‍යන්‍යා ච්චතුෂ්පදෙරගාඃ
ජාතිහෙදඃ පුමාඛ්‍යඤ්ච සත්‍රියොගෙඃ සහ මල්ලකඃ

ශතමාන, මානවිශෙෂහෝ රිදිපලමහෝසි: අම්ම. අක්ෂිරොගයෙනි: ශ ඔල, වණ්ණහෙද මාගේහාපකරණ යනාදියයි: අව්‍යය, නිපාතයි: තාඛ ව, නැවීමයි (තඛුත්‍රවිසින් ප්‍රොක්ත්‍රහෙයින් තාඩවයි ව්‍යවහාරයි).

35 කව්ය, අශ්වාදින්ගේ මුඛවලලයයි (කඩියාළි යි මහාරාෂ්ට්‍රකාෂාවෙ හිද සූය්‍යශතකඝනාදී සිංහලප්‍රොත්හි කඩියාළම් නියාද පෙණේ)– කඳු, නෙලුඹල ආදියයි (නිසිපොතෙක "කම්ම" යිද පාඨයි); කාපීපාස, කපුය; පාරාවාර, සමුද්‍රාදියයි; යුගන්ධර, රථ දණ්ඩයි; යූප, යාගඝට්ටන යි; ප්‍රග්‍රීව, රුක්මුදුන, ගෙයඉදිරිශාලාව, කවුළුව, යන ඉමහි: පාත්‍රව, යාගයෙහි ව්‍යවහාර පාත්‍රයෙනි; යූෂ, පත්‍රාදිරසයි; චමස, දුරුයෙන්නි මිමිතසොමපානපාත්‍රයි; චික්‍ෂස ,ඝවයෙන් ඉදිකළ ආහාරවිශෙෂයෙනි.

36 අඩ්ඩීචාදෝ, අඩ්ඩීච්ච, ගොමය, කෂාය ආදී මේ වර්ගයෙහිලා: ඝෘ තාදීනාං, ඝෘතශබ්දාදීන්ගේ: පුංසඛාදෑං, පුලලිඟ භාවාදිය: ධ්‍රැවම්, එසා නන්‍යයෙන්; වෛදිකං, වෙදඥතයි; ඉහ, මෙහිලා: තත්තාදඤ්ඤම්, ඒ නොකියනලදි; චෙත්, ඉදින්; ලෙකෙ අපි, ලෞකිකව්‍යවහාරයෙහිත් තත් අන්‍යති, එසේ ඇත්නම්; ශෙෂවත්, කීවාසින්ඉතිරියක්සේ: අසකු. වේ: වා—පුනනාපුංසක සඞ්ග්‍රහ නිම්.

37 අපතන්‍යන්‍යාඃ, අපත්‍යප්‍රතන්‍යන්‍යාශබ්දයෝද; ච්චතුෂ්පදෙරගාඃ ජාතිහෙදඃ, ච්පද චතුෂ්පද ෂට්පද උරග සඞ්ඛ්‍යත ජාතිවිශෙෂ වාචිශබ්ද යෝද; සත්‍රියොගෙඃ සහ, සත්‍රිඅර්‍හා පවත්නා: පුමාඛ්‍යඤ්ච, පුරුෂ වාචක ශබ්දයෝද; සත්‍රී පුංසයොඃ, සත්‍රී පුංලිඟවයෙනි වැටෙනි—උදාහර ණ "උපගොරපත්‍යං පුමාන්=ඕපගවඃ, සත්‍රී ඕපගවී–වෛදෙහඃ, වෛ දෙහී; අපතන්‍යන්‍යායි–මාතුෂඃ, මාතුෂී, ශූදඃ, ශූදා, ආදිය ච්පාදයි–මෘගඃ, මෘගී. අජඃ, අජා, ආදිය චතුෂ්පාදයි—හ්‍රමරඃ, හ්‍රමරී, ආදිය ෂට්පදයි—නා ගඃ, නාගී, ආදිය උරගයි–ඉන්ද්‍ර, ඉන්ද්‍රාණී, මාතුලඃ, මාතුලී, එසේම මාතු ලානී, ආදිය පුරුෂසමායොග සත්‍රී ශබ්දයි–මල්ලක-යනු, මල්වැල්වශෙ ෂයෙනි—මල්ලකඃ, මල්ලිකා.

---

a නාගඃං කව් ඛලිනං කව්යං වා නා තුරගමුඛඝාඛම්–වොපාලිතායි.
b කතෙතු 'සත්‍රී සූරණෙ ශස්‍යමූලෙ ජලධරෙ පුමාන්—මෙදිනි.
c පාරාවාරඃ පයොරාශෙඃ පාරාවාරං තටවයං—හෙමයි.
d මුද්ගාම්ලකයූෂඝතු ග්‍රාහී පිත්තාකරේ හිතඃ—ආදිය වෛද්‍යකයි.

38 මුනි a චීවරාටනඃ සඝාතිර්ච ණිණකො b ඣාටලිර්මිත්තුඃ
මුෂා c සඃපාටි කක්කනඩ්ඩුඃඝටිඃ ශාටි කටී කුටිඃ
39 ස්ත්රී නපුංසකයොඃභාවක්‍රියයොඃ ෂෘඤ් ඛචිච්ච වුඤ්
ඖචිත්‍යමෞචිනී මෛත්‍ර මෛත්‍ර්‍යං වුඤ් ප්‍රාගුදාහෘතඃ
40 ෂෂ්ඨ්‍යන්තාප්‍රාක්පදඃ සෙනා ඡායා ශාලා සුරා නිශාඃ
සත්‍යා නඃසෙනං ෂඩ්නිශා ගොශාලම්ත්‍රාරෙච දික්

---

38 මුනි, යති ආදියයි; (ඌම්-යි මරාට්-එහි අඤ්, තරඟයි)-වරාටක, ඩෙලිකට්ටයි, වරාටකඃ, වරාටිකා; සඝාති, සානෑකතයි; වණ්ණක, චතුනාදියයි; ඣාටලි, රුක්වෙසෙසෙහි (කිංශුකවඃඝෂදෘශඃ මොඛා ඉති ප්‍රසිඛඃ) ඣි-මරාට්යි; මත්ත, මත්තරජයි; මත්තඃ, මනාච්; මූෂා, කෝවයි; මූෂඃ, මූෂා; සඃපාටි, මානහෙදයි; සඃපාටඃ, සඃපාටි; "අසඃපාටි" යි පදවෙජ්දනම්, ලෝහිතධාරායි අඤ්යි-කක්කනඩ්ඩ, ඩෙබර=ඉලඝඃ කක්කනඩ්ඩඃ, කක්කනඩ්ඩඃ; යෂ්ටි, රිටිආදියයි; ශාටි, කුඩ්ඨපිළි ආදියයි; කටී, තුනටියයි; කුටි, ගබ්ගෙවල්, පැල්, ආදියයි—ස්ත්රී පුංඝ සඞ්ග්‍රහයි.

39 භාවක්‍රියයොඃ, භාවකම්මකාරකදෙක්හිවූ; ෂෘඤ්, ෂෘඤ්ප්‍රත්‍යයඃ, වුඤ්, වුඤ්ප්‍රත්‍යයද යන දෙක; ඛචිච්ච, කිසිතැනෙක්හිම; ස්ත්රී නපුංසකයොඃ, ස්ත්රී නපුංසකදෙක්හි වැටෙයි; ඖචිත්‍යං=ඖචිති-උචිතස්‍ය භාවඃ කම්මවා; මෛත්‍රං=මෛත්‍රි, මිත්‍රස්‍ය භාවඃ කම්මවා, යනාදිය ෂෘඤ් ප්‍රත්‍යයට උදාහරණයි; වුඤ්, වුඤ්ප්‍රත්‍යයතෙමේ; ප්‍රාක්උදාහෘතඃ, පූර්වයෙහි ප්‍රකාශකරණලදි; මෛත්‍රනකං=මෛත්‍රනිකා—මිත්‍රනස්‍ය භාවඃ කම්මවා, යනාදිය උදාහරණයි.

40 ෂෂ්ඨ්‍යන්තාප්‍රාක්පදඃ, ෂෂ්ඨීවිභක්ත්‍යන්තාපූර්වපදකොට ඇති; සෙනා ඡායා ශාලා සුරා නිශාඃ, සෙනාදි ශබ්දයෝ (තත්පුරුෂයෙහි සමාසවූවෝ පුනාපුංසකයෙහි); වා, විකල්පයෙන් වෙති; නඃසෙනං සත්‍ත්, නඃසෙනඃ යනාදිය වෙයි-නඃසෙනං=නඃසෙනා, නඃණාං සෙනා; ෂඩ්නිශං=ෂඩ්නිශා—ෂණ්නාං නිශාඃ; ගොශාලං=ගොශාලා, ගවාං ශාලාඃ; ඉතරෙච, සෙසෙහිද; එක්, මෙසේම උදාහරණකටයුක්තාහ—කුඩ්‍යචඡායඃ=කුඩ්‍යචඡායා, කුඩ්‍යස්‍ය ඡායා, කුඩ්‍යනාං ඡායා යි බහුවචන විනම්, කුඩ්‍යචඡායඃ යි නපුංසකබව පූර්වයෙහිම නිශ්චිතයි; ගවසුරං=ගවසුරා, යනාදිය ද මෙසේ මැයි.

---

a මුනිඃස්තිඝදිබුඩපියාලාගඝාතිකිංශුකෙ—විශ්ව.
මුනිඃ පුංසි වශිෂ්ඨාදෞ වඝසෙනතරෞ ජිනෙ—මෙදිනී.
b ච්ලෙපනෙ චතුනෙ ච වණ්ණකං පුන්නාපුංසකම්—රභසකොෂ.
වණ්ණකඣාරණෙ ස්ත්රී තු චතුනෙ ච විලෙපනෙ
වයොනීනීලාදිෂු ස්ත්රී සාදුත්‍වකෂේ කාචනස්‍යච—මෙදිනී.
c මූෂන් නිඝා නකාරාන්තායයි මරාටී ටිකාඃ—එහෙත් මූෂ ලුණ්ඨනෙ යන්නෙන් පචාදිගණ අන්තර්භාවහෙයින් අච්ප්‍රත්‍යයයි—භාතු දීක්ෂිත ආචාරී මතයි-එහෙයින් මූෂ යි අකාරාන්ත මැයි.

41 ආඛ්‍යානන්‍යෙනාන්තරපදෙ දිගුශ්චාපුංසි නඤ් ලුප්
ත්‍රිඛටවච ත්‍රිඛටවීච ත්‍රිතඤ්ච ත්‍රිතඤ්ඤපි
42 (ත්‍රිඤ්) පාත්‍රි a පුවී වාටි b පෙටි කුවල c දුඩිමෝ
පරං ලිඟං සවිප්‍රධානෙ ඛ්‍යනෙව තදපුරුෂෙපි තත්
43 අඤ්ඤාන්‍යාඃ ප්‍රාදුලම්ප්‍රාපනාපන්නපූර්වාඃ පරොපගාඃ
නඛිතාඤ්ඤොවිගුඃ සඛ්‍යාතසර්වනාමතදන්තාඃ

---

41 ආඛ්‍යානන්‍යෙනාන්තරපදඃ, ආප්‍රත්‍යයාන්ත ශබ්දහා අන්ප්‍රත්‍යයාන්ත ශබ්ද උත්තරපදකොට ඇතිඃ දිගුශ්ච, ත්‍රිඤ්සමාසයදඃ අපුංසි, පුල්ලිඟයෙහි නොවෙයි සති නපුංසකයයි සේයි; නඤ් ලුප්, අන්ප්‍රත්‍යයාන්ත නකාරද ලොප්වෙයි—ත්‍රිඛටවං=ත්‍රිඛට්වි—ත්‍රිඤ්‍රඃ ඛටවඃ සමාහෘතාඃ—ඛටවානාම් මචඤයි; මේ ආදිය ආඛ්‍යාන උදාහරණයි—ත්‍රිතඤ්ඤං=ත්‍රිතඤ්ඤි—ත්‍රයඃ තඤ්ඤාණඃ සමාහෘතාඃ—සමාසවූකල තඤ්ඤත් ශබ්දාන්ත නකාරලුපතයි—තඤ්ඤත් යනු වඩුවන්ට නම්ඤ්ඤති නපුංසක සඤ්ඥහයි.

42 ත්‍රිඤ්, මේ වක්ෂ්‍යමාණ ශබ්ද ෂට්කය ලිඟත්‍රයෙහි වේ—එනම්, පාත්‍රි පාත්‍රඃ, පාත්‍රං—බදනයි-පුවි, පුටඃ, පුටං—පණිණවසත්‍රාදි කිසිවකින් වෙළා බැඳිගුළාවනි, එසේම පද්ගොටුවෙක්—වාටි, වාටඃ, වාටං—වැටි ආදියයි—පෙටි, පෙටඃ, පෙටං—පෙට්ටි ආදියයි-කුවලි, කුවලඃ, කුවලං—ඩෙබර ආදියයි-දුඩිම්, දුඩිමඃ, දුඩිමං—දෙඑම්ඤ්ඤවප්‍රධානෙ, උභයාඤ්ප්‍රධානවූඃ වනෙව, චාඤ්ඝමාසයෙනි හෙවත් ඉතරීතරවඤ්ඤයෙහිඃ පරංලිඟං, පරපදයාගේ ලිඟයෙයිඃ තත්පුරුෂෙව, තත්පුරුෂසමාසයෙහි දඃ තත්, එම පරකීයලිඟවත්නේයඃ කුකඤ්කුටමයූරයෝ=මයූරීකුකඤ්කුටොෂ—මෙසේ වඤ්පරපදලිඟතාදනයුතුයිඃ ධානඤ්ඤාඃ, සප්පහිතිඃ=ධානොඤ්ඤන අඤ්ඤාඃ, සප්පාත් භිතිඃ යි විග්‍රහයි-මෙසේ තත්පුරුෂ පරවලලිඟතා දනයුතුයි-නියනලද තත්පුරුෂ පරවලලිඟතාපවාද වක්ෂ්‍යමාණ දූයින් දනයුතු.

43 අඤ්ඤාන්‍යාඃ, අඤ්ඤශබ්දයා අන්‍යතොට ඇතතාවූදඃ ප්‍රාදුලම්ප්‍රාපනාපන්නපූර්වාඃ, ප්‍රාප්තිහූත, අලංග, ප්‍රාපනග, ආපන්නග, යනමොවුන් උපපදකොට ඇතතාවූද (තත්පුරුෂ සමාසපදයෝ)ඃ පරොපගාඃ, විශෙෂඤ්ඤානලිඟුවෙනි-උදාහරණ-විජඤ්ඤාඃ, විජඤ්ඤා, විජඤ්ඤං-බමුණන්පිණිස සප

---

a පාත්‍රන්තු කුලයොම්මඩෙ පණිණ නාපතිමන්ත්‍රිණි—හෙමඃ.
යොගාහාර්‍යනයොයඤ්ඤහණෙඩ නාවඤ්ඤතන්තරි
පාත්‍රමත්‍රෙ ත්‍රිඤ් කුම්බං සුවාදෙ රාජමන්ත්‍රිණි
තීරවඤ්ඤන්තරෙ යොගෙඤ..... .....මෙදිනි.

b වාටඃ පති වෘතෙ වාටං වරණෙඩ්ගානනහෙදයොඃ
වාටිවාසෙනෙ ගෘහොද්‍යාන කථෙවඤ්ඤඃ.....හෙමඃචන්‍ද්‍ර.
වාසෙ යිද—වරණෙඩ්ඤාන්ත යිද බාරාණයි.

c කුවලචොත්පලෙ මුඤ්ඤාළුලෙ'පි බදරීඵලෙ
කුඩමලෙ මූකුරෙ පුංසි නවයොනීරකාන්තාරෙ—මෙදිනි.

44 බහුව්‍රීහිරද්ඛිනාමනාමුනොයං තදුහතම් a
ගුණද්‍රව්‍යක්‍රියායොගොපාධයඃ b පරගාමිනඃ
45 කෘතඃ කර්ත්‍රාශ්‍රයාඃසංඥායාං කෘතඃ කර්ත්තරි කර්මණි
අණ්ද්‍යන්තා c සෙනරඝතාද්‍යෝ නාමාඛ්‍යාහෙදකාඃ

යනලදා, සූප, යවාගූ, ක්ෂීර පිළිවෙළින් අඹීයි-අඹීශබ්දයන්ත උදාහරණ මෙසේ සි "අඹීන නිත්‍යසමාසො විශෙෂ්‍යලිඟතාව ඉති වක්තව්‍යම්" යි වාර්තිකයි; අතිමාලඃ=අතික්‍රාන්තොමාලාං හාරඃ; අතිමාලා; අතික්‍රාන්තා මාලාං ඉයං; අතිමාලං-අතික්‍රාන්තං මාලාං ඉදං; අවසොකිලඃ, අවඝඃ නෝනිලයා-මේ නයින් ප්‍රාඳ්යද දතයුතුයි—අලඬකුමාරිඃ=අලඬකු මායෙඃ අයං, අලඬකුමාරිඃ ඉයං, අලඬකුමාරි ඉදං, ඝනු, අලංඝනනාට උදාහරණයි; ප්‍රාපතාජීවිකඃ=ප්‍රාපතඃ ජීවිකාං ච්ජඃ—ප්‍රාපතජීවිකා—ප්‍රා පතා ජීවිකාං සන්ති-ප්‍රාපතං ජීවිකාං—ප්‍රාපතපූර්ව උදාහරණ මෙසේයි; ආ පන්නජීවිකඃ-යනාදියද මෙම නයයි—තඬිතාඥොච්ඡඃ, තඬිත අඥී කොට ඇති ච්ඡසමාසයද; සඬඛ්ය, සඬඛ්යශබ්දද; සර්වනාම, සර්වනාම දඃ තදන්තයඃ, එම සඬඛ්යසර්වනාම අන්තයකොට ඇත්තාවූ සමාසපද ද අභිධෙයලිඟයි—පඤ්චපාලඃ-පඤ්ච කපාලෙෂූ සංඥායාඃ, පුරොඩා ශඃ එසේම පඤ්චපාලං හවිඃ-තඬිතාඥීච්ඡසමාසයෙහි උදාහරණ මෙ සේයි; එකඃ, එකා, එකං-ත්‍රයඃ, තිස්ඃ, ත්‍රිණි-චත්වාරඃ, චතස්ඃ, චත්වාරි— බහවඃ, බහ්වඃ, බහූනි, සඬඛ්ය උදාහරණ මෙසේයි; සර්වඃ, සර්වා, සර්වං-සර්වනාම උදාහරණ මෙම නයයි; ඌනත්‍රයඃ, ඌනතිස්ඃ, ඌන ත්‍රිණි-සඬඛ්යන්ත උදාහරණ මෙසේයි; පරමසර්වඃ, පරමසර්වා, පරමස ර්වං-සර්වනාමාන්ත උදාහරණ මෙසේයි.

44 අදිඛිනාමනාං, දිඝානාමඅත්හැර සෙසඅන්ගේ; බහුබ්හිඃ, අන්‍ය ඥී සමාසයද වාච්‍යලිඟයි; තදුහතඃම්, ඊට උදාහරණ; උනොඅඃ, ත මන් ම දැනගාලැබේවා—බහුධනඃ, බහුධනා, බහුධනං-යනු උදාහරණ යි; අදිඛිනාමනාං-යනු, කුමටය, දක්ෂිණපූර්වා=දක්ෂිණඅඃ පූර්වඅඅඃ ශොඃ—යනාඳ්ය දිග්වාචකබැවින් සත්‍රී ලිඟමැයි—ගුණද්‍රව්‍යක්‍රියායෝ ගොපාධයඃ, ගුණද්‍රව්‍යක්‍රියා සම්බන්ධිනීත්‍යනාකොට ඇතොත්; පරගාම් නඃ, වාච්‍යලිඟයි; ඒකෙකස්ේද-ගන්ධවති පෘථිවී, ගන්ධවාන් අශමා, ගන්ධවත් කුසුමං; ගුණයොගොදාහරණ මෙසේයි; දණ්ඩි, දණ්ඩ, යනාදිය මෙසේම ද්‍රව්‍යයොගොදාහරණයි; පාවකඃ, පාවිකා, ආද්‍ය ක්‍රියායොගොදාහරණයි.

45 අසංඥායාං, සංඥ ශබ්දයෙන් බැහැර; කර්ත්තරි, කර්තෘවෙහි නිවෘත්ත වූ; කෘතඃ, කෘත්ප්‍රත්‍යානන්තයෝදා; කර්ත්තරි, කර්තෘයෙහිත්; කර්මණි, කර්මයෙහිත් කරණලදා; කෘත්‍යඃ, කෘත්‍යප්‍රත්‍යයානන්තයෝදා; වාච්‍යලිඟයි

---

a උනොනයා තදුහඃනිඃ—කලිකාතා— b පාදිහිඃ—මරාවි.
c අනාද්‍යන්තා—කලිකාතා.

46 ඡට්සංඥාඃත්‍රිෂූ සමායුෂ්මදස්මත්තිඩ්‍වය්‍යම්
පරං විරොධෙ ශෙෂනාතු ෂ්‍යෙයං ශිෂ්‍යප්‍රයොගතඃ
47 ඉත්‍යමරසිංහකෘතෙ නාමලිඟානුශාසනෙ
සාමාන්‍යකාණ්ඩඃතීයඃ කාණ්ඩඃ සාඟ එව සමාප්තඃ

එනම්-කතීත්‍රි, කතීතා, කතීතෘ-කාරිකා, කාරකඃ, කාරකං-යනු, කෘත් උදාහරණයි; අසංඥායාං යනු, කුමටයි? ප්‍රජා, හරිඃ, ආදීන්ගේ නියතලිඟතා පිණිසයි-කතීතරි; යනු, කුමටයි? කෘතිඃ, යනාදීන්ගේ නිරාසපිණි සයි-වාච්‍යනව්‍යඃ, වාච්‍යනව්‍ය, වාච්‍යනව්‍යං—වසති-යනු, විග්‍රහයි-කෘත් උදාහරණ මෙසේයි—කතීතව්‍යඃ, කතීතව්‍ය, කතීතව්‍යං—ක්‍රියතෙ කර්තුං යොගෙ වා, යි විග්‍රහයි; කම්මයෙහි සිඛකෘත්‍ය උදාහරණ මෙසේයි—තෙන රඤ්ඤා අඤ්ඤෙ, එයින්රඳනලදුයි යනාදි අඤ්ඤයෙහි කරණලදඃ අණ්ඩ්‍ය නතාඃ, අණ් ආදිප්‍රත්‍යයන් අන්තකොටඇති තද්ධිතයෝ; නානාඤ්ඡෙදකාඃ, අනෙකාඤ්ඡෙදවෙති, එහෙයින් වාච්‍යලිඟයි-කෞසුම්භි, කුසුම්භෙන රක්තා සාවි යි විග්‍රහයි-කෞසුම්භඃ පටඃ, කෞසුම්භං වාසඃ, යනාදිය උදාහරණයි; අණාදියි, ආදිශබ්දයෙන් ග්‍රාමක, ග්‍රාම්‍යඃ, යනාදිය ගතයුතුයි.

46 ඡට්සංඥකාඃ, ඤානත නානත සඩ්ඛ්‍ය ශබ්දඃ කතිශබ්දශ්ච යන ෂට්සංඥකශබ්දයෝය; යුෂ්මදස්මත්තිඩ්‍වය්‍යම්, යුෂ්මද්, අස්මද්, ශබ්දඃ නිඩන්ත හෝ ආඛ්‍යාතපදඃ අව්‍යයහෝ උපසර්ගඃ නිපාත යන මොහු: ත්‍රිෂූසමාඃ, ලිඟත්‍රයෙහි එකරූපයි—උදාහරණ—ඉමෙ ඡට්, ඉමාඃ ඡට්, ඉමානි ඡට්, මේ ඤානතයි—පුරුෂාඃ පඤ්ච, ස්ත්‍රියඃ පඤ්ච, එලානි පඤ්ච, මේ නානතයි-කතිපුමාංසඃ, කති ස්ත්‍රියඃ, කති කුලානි, කතිශබ්ද එකරූපතා මෙසේයි-අහං පුමාන්, අහං ස්ත්‍රී, ආදි යුෂ්මද් ශබ්ද එකරූපතායි—අහං පුමාන්, අහං ස්ත්‍රී, ආදිය අස්මත් ශබ්ද එකරූපතායි—ඍතොහවති, ඍතාලි භවති, ධනං භවති, ආඛ්‍යාත එකරූපතායි—විරොධෙ, විප්‍රතිෂෙධකාල හෙවත් පූර්වයෙහි කී දෑයක් පසුව අන්පරිදෙනින් කියන කල; පරං, පසු කී දැගන්නේයි-එනම්, මානුෂශබ්දයහට "කෂණහමරොපානතාඃ" යනුයෙන් කෂණදින් අන්තකොට ඇතෙතා පුලල්ලිඟයහයි පළමුකොට කියා පසුව "ච්වතුඃ ඡට්පදෙරගාඃ" යනෙනන් විලිඟ විධානයෙයින් පසු විධානය ගතයුතුයි-ඒ මෙසේයි-විපදඡ්නිහෙයින් විලිඟතා දතයුතුයි-අයං මානුෂඃ, ඉයං මානුෂී, උදාහරණ මෙසේයි—ශෙෂනාතු, මෙයින් ඉතිරිකිසිවක් පෙණේ නම්; ශිෂ්‍යප්‍රයොගතඃ, ආප්තප්‍රයොගයෙන් හෙවත් භාෂ්‍යකාරාදීන්ගේ හා මාඝාදී මහාකවීන්ගේ ප්‍රයොගයෙන්; ෂ්‍යෙයං, අවබොධ කටයුතුයි.

47 ඉති, මෙසේහෝ මෙතෙකින්; අමරසිංහකෘතෙ, අමරසිංහනම් ආචාරීන්වසින් කළ; නාමලිඟානුශාසනෙ, නාමලිඟානුශාසනයෙහි; තෘතීයඃ, තුන්වැනිවූ; සාමාන්‍යකාණ්ඩඃ, සාමාන්‍යකාණ්ඩයතෙම; සාඟඃ එව, අවයවසහිත කරණලදුයේම; සමාප්තඃ, නිරූපිතයි.

නි ම්.

සබ්බ දානං ධම්ම දානං ජිනාති

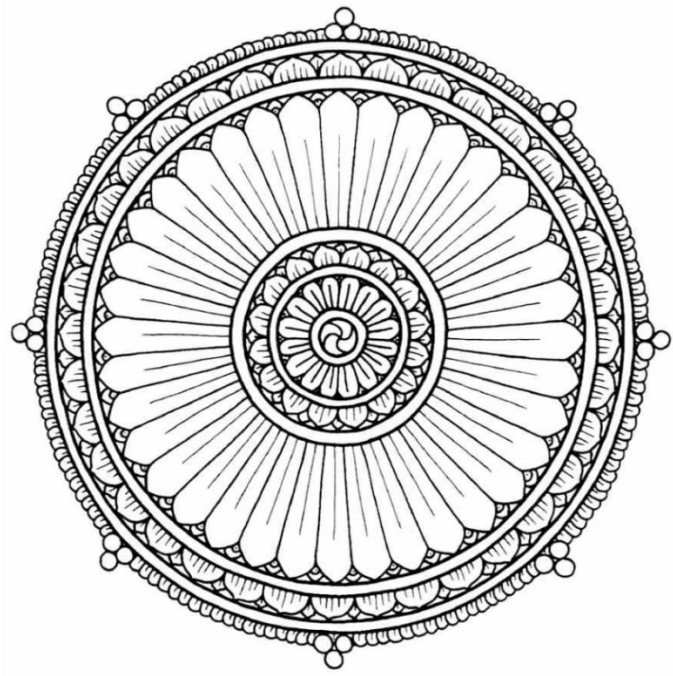

නිබ්බාන පච්චයෝ හෝතු